Digitized by Google

BIBL. NAZ
Vitt. Emanuele III.
RACCOLTA
VILLAROSA
F
26/1
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

597659 Racc. Vol. F. 26 (1)

DECRETORVM
M. C. PRAXIS CRIMINALIS
CVM PLVRIBVS DECISIONIBVS,
per Regia Tribunalia prolatis;

Proprijs formulis dictorum decretorum, aliarumue notabilium rerum, ac vtilibus Animaduerſionibus, breui, & eleganti methodo compoſita.

AVCTORE

CAROLO ANTONIO DE ROSA,
SIVE DE ROSIS

ex Dominis Caſtri Roſæ, & feudi Gaurani, Patritio Cauenſe, & originario Nobili Aquilano.

Olim in pluribus huius Regni Prouincijs Regio Auditore, Iudice Magnæ Curiæ Vicariæ in Criminalibus, poſtmodum Sacræ Regiæ Audientiæ Lycienſis Decano, Regiæ Reuiſionis, ac Magnæ Curiæ Vicariæ per S. C. M. Fiſci Patrono, nunc S. Claræ Regio Conſiliario.

NEAPOLI; ex Typographia Antonij Gramignani M.DC.LXXXIX.

SVPERIORVM LICENTIA.

AVGVSTISSIMÆ
ANGELORVM
REGINAE,

AC SVAE, SVAEQVE DOMVS TVTELARI PATRONAE VIGILANTISSIMAE.

HVMILLIMVS CLIENS, AC SERVVS

CAROLVS ANTONIVS DE ROSA.

QVEMADMODVM, ideò, Diuina emittente virtute, ex Maris Vtre in conualles flumina erumpunt, donec eorum viſitatione inebriata iam tellus, ac redundanti vbertate pingueſcentibus agris, per circulos ſuos, ad mare, vndè exierunt, reuertantur, vt iterum abundantiùs effluant. Ita paritèr (ſublimis Domina) ideò nobis donorum inundationes, per Te, per Quam totum nos habere voluit Altiſſimus, Diuinæ largitatis pelagus tribuit, vt per Te ſuæ reddita origini fluenta gratiæ, eodem alueo ad Largitorem gratiæ redeat gratia, quo influxit, vberius indè effluxura. Tu enim ille es fons ſignatus, & ſemper apertus, de medio Paradiſi aſcendens, per quem vniuerſæ Eccleſiæ facies vberrimè irrigatur. Fons hortorum tu es, Puteusque aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Fons aquæ ſalientis in vitam æternam Tu es, qui ex ore Altiſſimi prodijſti, quique in quatuor capita ſeſe diſpergens, ad alluendam faciem arentis Mundi emanans, mirificè lætificans Ciuitatem Dei. Fons es in communi poſitus, cuius aquæ abſque auro, & argento, vllaue commutatione offeruntur omnibus, & nemo illarum expers, niſi qui renuit. Deriuantur aquæ Tuæ foras, pijſſima miſericordiarum Mater: nihilominus tamen Fons tuus Tibi proprius eſt, & non bibit alienus ex eo. Verumtamen bibimus ego, & domus mea vniuerſa; & quidem non vt alieni, ſed vt chariſſimi bibimus; bibimus, & inebriati ſumus, maximis, ac longè merita exuperantibus, vſquequaque beneficijs aucti, atq; reſperſi. Cum igitur per Te gratiarum diluuium in domo noſtra habitare fecerit Deus, profectò omnia, quæ nobis inſunt, ad illum, per eandem Te, ſunt modis omnibus referenda. Hoc autem, ſicut minimè parentes mei neglexerunt, ita & ego ſegnitèr adimplere non

Pſal. 103. 10.
Pſal. 32. 7.
Pſal. 64. 10.
Pſal. 64. 13.
Eccleſ. 1. 6.
Eccleſ. 1. 7.
Antiphon. S. Annæ.
S. Bernard. ſerm. de Natiuit. B. Mariæ poſt init. pag. 354.
S. Bernard. ſerm. de Natiu. B. M. in fin. pag. 360. & pag. 357.
Cantic. 4. 12.
Geneſ. 2. 6.
Cant. 4. 15.
Ioann. 4. 14.
Geneſ. 2. 10.
S. Bernard. de precat. ad B. V. M. pag. 350.
Iſai. 55. 1.
S. Bernard. ſer. 1. de Purificat. B. M. in princ. par. 130.
4. Reg. 17.
Cantic. 5. 1.
Geneſ. 43. 34.
Pſalm. 28. 10.

patiar. Illi ſiquidem Sacellum iampridem ſub titulo Sanctæ Mariȩ
In Ciuitate Cauenſi. de Roſa, pia ſanè munificentia, Nomini Tuo excitarunt: quo, & Tibi pro exceptis muneribus iuge proteſtarentur obſequium; & ſibi, ſuæq; familiæ Te Dominam, ac Patronam conſulerent præ-
Cantic. 1. & 8. & ibi Patres omnes. ſentiſſimam. Ego verò poſt veſtigia gregum, hoc eſt patrum meorum, abiens, quidquid virium, aut ingenij mihi deſuper collatum eſt in hoc Legalis Prudentiȩ opuſcolo elaborãdo, per Te tributum ingenuè faſſus; per Te, vt ad Illud, vndè deſumptus eſt, ſapientiæ Pelagus, ſapientiæ riuulus reuertatur, etiam atque etiam
Pſalm. 44. 1. optans, Tibi hoc ipſum, ſicut, & opera mea vniuerſa, ſubmiſſis vo-
Pſal. 118. 94. Ioan. 17. 10. tis conſecro, ac dico. Congruum equidem erat, vt, totus Tuus cũ ſim, ac cuncta mea Tua etiam ſint, ad Te quoq; deuotiſſima retributione, eadem permearent. Electio itaque hæc putanda non
Ioan. 17. 9. eſt largientis voluntatis, ſed iuſtitiæ ſtudium; non donum, ſed reſtitutio; non oblatio, ſed perſolutio; eo ſolo nomine (vt ſpero) pla-
Act. 27. 40. citura, quæ Tibi nunc porrigo, quia Tua ſunt. Quod ſi diu erga
Cantic. 4. 16. me, domumque meam, hæc Tuæ benignitatis aura ſpirabit, ſperabimus vtique. Nos maiora editurus in dies. Surgat igitur Auſter iſte Tuus dulciſſimus, hortumque ingeniolij mei iugiter perflet, vt fluant aromata ſermonum eius, vſque adeò nimia quadam ſilentij glacie torpentia. Interim modicos hos clepſidræ meæ latices, ex
Sapie. 13. 14. ſuper effluenti aquarum Tuarum conca procul dubio mutuatos,
Eccl. 45. 8. gratitudinis in Te, & obſeruantiæ candidum argumentum, vt à non fucato animo proficiſcuntur, ita humanitate illa excipe, qua
S. Chriſoſtom. apud Metaph. me ſœpius, haud modica in gloria beaſti, ac magis in poſterũ, ȩterna demum fœlicitate, mihi per te à Filio Tuo largienda, beaturam Confido.

FER-

FERDINANDO FAXARDO,
ET REQVESENTIO
INTER IBEROS DYNASTAS HEROI TERMAXIMO,

Germini inclyto, Regiæ Gothorum Stirpi.

Qui
Vt Atauorum glorias in ſe vno congeſtas,
Geſtaque ſimul rediuiua exprimeret,
E fulguranti Propagine ortum duxit.
Verè Phœnix Sæculi
Sanguine, ac Genio Sanctis Ermenegildo,
Leandro, Iſidoro, Fulgentio, & Florentina
Adſtrictus.
Dubium fecit, an Virtutem traxerit è Cœlo,
Vel ad Sydera euexerit?
Vtpotè fundatam, ac probatam magis
Quàm Baſi Quadrifari
Is, chariſmata æmulatus Ferdinandi
Sanctiſsimi Hiſpaniarum Monarchæ
Etiam Prædeceſſoris,
Mauritanam audaciam ab eodem peſſumdatam,
Non ſemel in propria Aphrica exterruit.
Profligata ab Oranis oris Hebraica perfidia
Mauris affine
Et hoc fidei Elogium.
Sardos dein, abundanti ſubleuauit ære,
Quos iuſtiſsima rexit Pietate
Auarus commiſſæ ſubditorum ſalutis,
Prodigus ſui.

Licet corda rapuerit, & admiratione allecta
Affectui addixerit.
Tyrrenam Syrenem ſolatus,
Antiquam harmoniam ſinceriſsimi plauſus
Ori, & pectori reſtituit.
Dum vicinorum Rebellium, aduentantiumuè hoſtium
Terrore
Ridebatur Rauca.
Imò vt ſeptumplicatum redderet melos,
Huic Olympico ſeptumplicatur moderamen:
Tali cœtera Virtutes reſpondent Echo.
En quam aptè Plinij oraculum
Ad monſtra deridenda
Antidotum decreuit, ex VRTICA!
En quam rectè
Nobilitate, animo, ac fortuna auſpicantibus
Maiora in dies expectat Orbis.
En quam iuſtè:
Tali Ferdinando, Pio, Iuſto, ac Forti
Carolus Antonius de Roſa
Obſequentiſsimi cordis
Monimentum ſacrat æternum.

In-

Digitized by Google

IN Congregatione habita coràm Eminentiſſimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiſcopo Neapolitano ſub die 20. Aprilis 1678. fuit dictum, quòd Reuerendus V. I. D. D. Hieronymus Borgia reuideat, & in ſcriptis referat eidem Congregationi.

Franciſcus Scanegata Vic. Gen.

Ioſeph Imperialis Soc. Ieſu Theol. Emin.

EMINENTISSIME DOMINE.

REuidi, iuſſu tuo, Opuſculum diſertiſſimum, cuius inſcriptio: *De Decretis M.C.V. ſiuè Decretorum Praxis, Authore V. I. D. Carolo Antonio de Roſa*, & obſeruaui Roſeum Virum, vt eſt in Adagio, Roſas eſſe loquutum, & quod pretioſius, roſas quæ Spinas non habent, hoc eſt in fidem, aùt mores offendicula; optimè igitur factum iudico (quando Eminentiæ Tuæ videbitur) à Typographo ſpargi has roſas, vt ex illis, quia aduerſus crimina in forenſi arena pro Republica ſarcta, tectaque ſeruanda prodeunt odoratas habeant coronas. Vale diù Eminentiſſime Domine, vt exoptat

Em. Tuæ Reuerendiſs.

Obſequentiſs. Seruulus
D. Hieronymus Borgia.

In Congregatione habita coràm Eminentiſſimo D. Cardinali Caracciolo Archiepiſcopo Neapolitano ſub 30. Aug. 1678. fuit dictum, quòd ſtante ſupradicta relatione, imprimatur.

Franciſcus Scanegata Vic. Gen.

Ioſeph Imperialis Soc. Ieſu Theol. Emin.

EC-

ECCELLENTISSIMO SIGNORE.

IL Dottor Carlo Antonio de Roſa eſpone à V.E. come deſidera dare alle ſtampe vn Libro intitolato: *De Decretis M.C.ſiue Decretorum M.C. Praxis*. Supplica perciò V.E. commettere la reuiſione à chi meglio li pare, vt Deus.

Magnificus V.I.D. Æmilius Gaudioſus videat, & in ſcriptis S.E. referat.

Galeota Reg. *Carrillo Reg.* *Valero Reg.*
Calà Reg. *Soria Reg.*

EXCELLENTISSIME DOMINE.

EVolui Librum, cuius titulus eſt: *De Decretis M.C.ſiue Decretorum M.C. Praxis*, Eleganti methodo elucubratum à celeberrimo Iuriſconſulto Carolo Antonio de Roſa Fiſci Patrono Tribunalis Regiæ Reuiſionis; & accuratè legendo inueni omnia non ſolùm ad praxim illius Tribunalis, ſed ad Theoricam concernentiam præmaturè digeſta, cum deciſionibus in caſibus occurſis, dum præfatus Author integerrimus erat Iudex; & quia nihil, neq; contra Regiam Iuriſdictionem, neque contra bonos mores reperi, typis dari ad communem vtilitatem, prout dijudicata fuere ſcripta per olim Regium Conſiliarium Ioſeph de Roſa, aliorumque eius maiorum, ſi E. V. videbitur, profectò arbitror. Neap. die 30. Maij 1679.

Excell. Veſtræ

Seruus Humillimus
Æmilius Antonius Gaudioſus.

Imprimatur, verùm ante publicationem ſeruetur Reg. Pragm.

Galeota Reg. *Carrillo Reg.* *Valero Reg.*
Calà Reg. *Soria Reg.*

DE-

DECRETORVM

M.C. PRAXIS CRIMINALIS,

CVM PLVRIBVS DECISIONIBVS PER REGIA TRIBVNALIA PROLATIS,

Proprijs formulis dictorum Decretorum, aliarumue notabilium rerum, ac vtilibus Animaduerſionibus, breui, & eleganti methodo compoſita.

AVTHORE

CAROLO ANTONIO DE ROSA SIVE DE ROSIS

Ex Dominis Caſtri Roſæ, & Feudi Gaurani, Patritio Cauenſe, & originario Nobili Aquilano.

Olim in pluribus huius Regni Prouincijs Regio Auditore, Iudice M. C. V. in criminalibus, poſtmodum Sacræ Regiæ Audientiæ Lycienſis Decano, Regiæ Reuiſionis, ac Magnæ Curiæ Vicariæ per S. C. M. Fiſci Patrono, nunc S. Claræ Regio Conſiliario.

PRAEFATIO.

PROEMIVM, & Pœna Reipublicæ ſunt cardines duo. Prœmio; bonorum virorum amor erga bonos mores conſeruatur. Pœna improborum audacia reprimitur. Prœmium ad res præclarè, & fortitèr gerendas allicit, & quaſi calcaribus impellit. Pœna, humanas mentes ad delicta perpetranda procliues quodam veluti freno compeſcit. Hæc verò in Republica primum obtinet locum: quoniam probi, & ſi prœmio carent, quod vt plurimùm accidit, aduerſam fortunam ferunt, beatoſque ſe reputant, cum rectè agunt, ac potius mœreri prœmia, quàm cõſequi cupiunt; mali autem, niſi ſupplicij metu coerceantur, bonos fraude ſubuertunt, Rẽpublicam ſceleribus perturbant; formidine quippè pœnæ ad continendos in officio populos, medius efficacium nullum eſt aliud, quia magis infirmitate mœremus, quàm ſanitate lætemur, & ſic nos magis mæſta, quàm læta mouent. Ideòque Deus, à quo prudentiam diſcimus, vt populum ad præceptorum obſeruantiam redu-

P. Drexel de aamo cap. 16. fol. m. 497.

Conſil. Ioſeph de Roſa in præiud. fund. 2. orat.

Hyerem. c. 36.

duceret, Hyeremiæ præcepit, vt librum ſumeret, in quo minas,& flagitia, quæ ei reuelauerat, coràm populo legeret. Pœnæ enim tribus ex cauſis ſtatutæ fuere; prima ob ipſiuſmet Rei emendationem; ſecunda, vt parti offenſæ fieret compenſatio;tertia,vt exemplum præberetur,quo alij à malè agendo remouerentur.Iudex igitùr impunitum non relinquat maleficum:nàm ſi prohibita impunè traſcendat,neque metus vltra, neque pudor eſt, nec in atrocioribus ſit ſcrupuloſus in Iuris ſolemnitatibus inſiſtendo, vt omnis Iſrael audiens timeat, & nequaquam vltrafaciat quippiam huius rei ſimile. Cœterùm cum de hominis vita tractetur, in ſanctitate, & omni ſtudio elaborare tenetur, vt rectè iudicando magnum cōſequatur prœmium,neuè negligens condemnandum,abſoluat,abſoluendumque damnet, & ipſe iudicetur; eſt Deus vtique ſupremus Iudex iudicans in terra; eſt vtique probis prœmium, & improbis pœna: Cum igitùr Conſiliarij Ioſephi de Roſa mei germani Lectiones feudales,ac conſultationes,quæ circa beneficia,prœmiaque tendunt, imprimendas curauerim; M. C. quoque decreta, quæ ad flagitia ordinantur recolligere, atque ipſorum Praxim componere ſtatui: vt ſicut illa benemerentibus ſunt conferenda, ita hæc malemerentibus infligenda,cum vtraq,ad Reipublicæ bonum pertineant,augetur quippè Imperium,cum ſupplicijsimprobi afficiuntur, honores, prœmiaque benemeriti conſequuntur.

S. Thomas 2. 2.q.67.art.4.

Tiber. apud Tac. 3. ann. Gram. vot.14. num.18.

Deuter. c. 13. num.11.

Pſalm.44.

Gloſa in §. noſtros tamen autb. de Iudicibus.

Pſal.57.

Demoſt. apud Matth. Iud.l. 3. polit. 99.q. 106.

SVM-

DECRETORVM TABVLA.

Praxis
DEcreti *Capiatur informatio.*
Decreti *Partes veniant coram.* — Cap. 1. fol. 23.
Decreti *Ex quo renitentes ducantur.*

Decreti *Torqueatur N & N. ad eruendam veritatem.*
Decreti *Quod torqueatur ad videndum in quo dicto perſiſtat.*
Decreti *Quod torqueatur ad videndum, ſeù declarandum quanam ex duabus depoſitionibus ſpontè factis, ſit vera.* — Cap. 2. fol. 31.
Decreti *Quod torqueatur ad ſciendum, à quo fuit corruptus.*
Praxis
Decreti *Quod torqueatur N. & N. principalis in ſe, & teſtis quoad alios ad vidēdũ que nã ex duabus depoſitionibus ſpōtè factis ſit vera.*
Decreti *Quod torqueatur ad conualidandam eius depoſitionem ſpontè factam in caput ſociorum; nec aliter, nec alio modo.*
Decreti *Torqueatur ad congruè reſpondendum.* — fol. 34.
Decreti *Quod habeatur depoſitio t. de t. pro recepta.*

Praxis
Decreti *Scribatur.*
Decreti *Scribatur, & habilitetur domi, vel per palatium.* — Cap. 3. fol. 45. 202.
Decreti *Per dies tot non viſitetur.*

Praxis
Decreti *Comparente perſonaliter fiat mandatum.*
Decreti *Stante ſpontanea comparitione recipiatur eius depoſitio, & relaxetur cum mandato.* — Cap. 4. fol. 47.
Decreti *Viſa depoſitione non procedatur, & tollatur mandatum.*
Decreti *Licentietur vel non moleſtetur.* — &
Decreti *Remota criminalitate agatur ciuiliter.*
Decreti *Reducatur in prouiſionem.* — fol. 136.

Praxis
Decreti *Terminus dierũ tot t. de t. aduerſus confeſſionẽ ſpontè factã, vel*
Decreti *Terminus dierum tot aduerſus confeſſionem, & totam eius inquiſitionem, ac fiſco ad impinguandum.* — Cap. 5. fol. 76.
Decreti *Defenſiones cum termino dierum, aut horarum, etiam aduerſus confeſſionem quoad alia.*

Praxis
Decreti *Defenſiones intus carceres, vel intus, & per capita, cum termino dierum, ſiuè horarum tot ad ſe defendendum, fiſco, & parti ad impinguandum, vel*
Decreti *Defenſiones cum eodem mandato, vel cautione.* — Cap. 6. fol. 80.
Decreti *Quod terminus alias datus ſub die, &c. currat, & incipiat currere ab hodie.*
Decreti *Quod teſtes ad inſtantiam fiſci examinati repetantur in M. C. & proindè facto depoſito dietarum vacandarum pro acceſſu, & receſſu per dictos teſtes, expediantur prouiſiones.*

Praxis
Decreti *Habilitetur, vel liberetur in forma.*
Decreti *Habilitetur domi, vel per palatium.* — Cap. 7. fol. 87. & 90.
Decreti *Habilitetur per menſem, vel conſignetur.*

Praxis
Decreti *Quod contra t. de t. incuſetur pœna vnciarum auri tot ob non factam conſignationem t. de t. inquiſiti ipſi conſignati, &c.*
Decreti *Quod teſtes ad informationẽ Cur. recepti habeãtur pro repetitis.* — Cap. 8. fol. 111. 130. & 131.
Decreti *Torqueatur ad eruendam ex ore proprio veritatem citra præiudicium probatorum, & confeſſatorum.*
Decreti *Torqueatur acriter citra præiudicium, &c.*
Decreti *Torqueatur ex proceſſu informatiuo citra præiudicium, &c.*
Decreti *Torqueatur ex proceſſu informatiuo præuia diſpenſatione S. E. ex quo Neapolitanus.*
Decreti *Quod torqueantur t. de t. ad conualidandas eorum depoſitiones, ſeù confeſſiones ſponte, facta alter in caput alterius, non aliter, nec alio modo, vel t. de t. terreatur ad conualidandum.*
Decreti *Torqueatur tamquam cadauer ad ſciendos complices fautores, ac alia patrata facinora, ſiuè mandata.*

De-

Decreti Deponat.
Decreti Citetur.
Praxis Decreti Citetur, & capiatur.
Decreti Capiatur ad finem recognoſcendi, vel deleatur coram ad finem recognoſcendi.
Decreti Citetur ad informandum, & Capitula cum aſſecuratione aliorum delictorum, quatenus opus ſit. Cap. 9. fol. 136.
Decreti Condemnetur, & pœna non ponatur, donec aliter per M.C. fuerit prouiſum. & ſeq.
Praxis Decreti Condemnetur, & non ponatur, donec per D. Commiſſarium prouideatur.
Decreti Quod t. de t. remaneat contumax, & ponatur in libro cōdemnatorum abſentia allegata non obſtante. fol. 150. & 151.
Decreti Quod abſentia allegata pro parte N. & N. non obſtante remaneat contumax, & ponatur in libro condemnatorum, verum ſi comparuerit infra dies tot deleatur à libro prædicto, niſi fuerit viſus, vel captus.
Decreti Ex quo N. & N. fuit viſus non gaudeat dilatione prædicta, vel ſtante lapſu temporis remaneat contumax, & pœna ponatur in libro inferni.

Praxis Decreti Foriudicetur.
Decreti Primam, vel ſecundam, &c. nullitatem obſtare, & proindè ſuperſedeatur in foriudicatione. Vel nullitates non obſtare, & proindè N. & N. foriudicetur. Vel primam, ſeù ſecundam nullitatem obſtare, & proindè n. & n. iterum citetur. Cap. 10. fol. 169
Decreti Nullitates obſtare, & proindè ordinariè procedatur.
Decreti Nullitates non obſtare, & proindè foriudicationis ſententia lata ſub die, &c. contra n. & n. debitæ exequutioni demandetur. fol. 173.
Praxis Decreti Quod caput t. de t. ex quo foriudicatus recipiatur, & ponatur in palo. fol. 175.
Decreti Quod ſeruitium capitis t. de t. foriudicati adſcribatur in faciē, & beneficium t. de t. guidati Regia Curia.
Decreti Quod fiat relatio S.E. pro indultus expeditione, & interim t. de t. manuteneatur ſub guidatico liberè, & abſque clauſulis. fol. 177.
Decreti Quod viſa confeſſione t. de t. pro criminibus in ea expreſſis gaudeat iindultu.

Praxis Decreti Eſſe deferendum, vel non eſſe deferendum petito recurſui. Cap. 11. fol. 180
Decreti Stantibus grauaminibus cauſa remaneat.
Praxis Decreti Remiſſa eſt tali Curia, quæ prouiſionibus per M.C. expeditis nō obſtantibus ad vlteriora de iuſtitia procedat. Cap. 12. fol. 185
Decreti Male appellatum, & benè iudicatum, & proindè reſcribatur tali Curia, quod ſuam exequatur ſententiam.
Decreti Benè appellatum, & malè iudicatum, & proindè remiget per annos tot taliter moderando, vel exulet taliter reformando decretum Curia, &c.

Praxis Decreti Remiget, vel relegetur.
Decreti Exulet.
Decreti Gaudeat dilatione dierum triginta ad recolligēdum ſarcinulas, dummodò domi ſe detineat.
Decreti Redeat in cauſam ſuam.
Praxis Decreti Fuſtigetur.
Decreti Carcer cedat in pœnam. Cap. vlt. fol. 198
Decreti Inſeruiat in bello.
Decreti Decapitetur, vel moriatur in furcis. & ſequent.
Decreti Moriatur in furcis, vel more germanico, verùm ante exequutionem ſententiæ torqueatur tanquam cadauer ad ſciendum complices, & fautores, ac alia patrata facincra, ad caudam equi ligatus raptetur per loca ſolita Ciuitatis, & ita ad locum ſupplicij ducatur, necnon eius cadauer in fruſtra ſcindatur. Vel igne comburatur.
Praxis Decretorum quoad variaMulialmtaaſtdonrli,,e SVM-

SVMMARIVM.

1 Diligentia omnia conſequimur.
2 Initium ſemper à Domino.
3 Informatio in occultis feſtinantèr recipienda non eſt.
4 Proceſſus criminalis duobus continetur terminis.
5 Delictum in genere in crimine veneni.
6 Delictum in genere in vulneribus.
7 Vulneransquando de occiſo tenebitur? referuntur tres caſus cum deciſ. M.C.
8 Delictum in genere ſtupri præpoſtera venere.
9 Delictum in genere in facto, quod euenire poteſt cum ſcelere, & ſine ſcelere.
10 Practica M.C. circa delictum in genere ſtupri præpoſtera venere.
11 Delictum in genere declaratur, & quomodo probetur in criminibus facti tranſeuntis.
12 Delictum in genere in adulterio, & ingeſtu.
13 Delictum in genere in pluribus caſibus falſitatis, & plura circa falſitatem.
14 Delictum in genere in crimine monetæ, & in 4. diſtinguitur caſus cũ interpretatione pragmatica 12. de monetis.
15 Delictum in genere in receptatione exulum.
16 Delictum in genere in ictu ſcopictæ effectu non ſequuto, nec vllo remanente veſtigio.
17 Delictum in genere in armorum aſportatione.
18 Delictum in genere in fuga carceratorum.
19 Delictũ in genere in crimine recaptus.
20 Delictum in genere in furto, & quomodo probetur in furto pecuniæ, & in via publica.
21 Delictum in genere quomodo probetur in occiſo, ſi corpus non reperiatur, & quomodo in homine ignoto? referũtur deciſiones, & cautela traditur ab Authore in procedendo, & iudicando.
22 Delictum in genere prius conſtare, & Iudici innoteſcere debet, juribus, & rationibus demonſtratur.
23 Delicto in genere non conſtito pœnæ locus nõ eſt, etiam confeſſione accedente, & exemplum Ioſuè recenſetur.
24 Delicto in genere non conſtito Iudex reum interrogare non poteſt, nec citare, & minus torquere.
25 Probatio legitima in duorum teſtimonio conſiſtit, & de ratione.
26 Teſtes quomodo deponere debẽt, vt reus condigna puniatur pœna, & recenſentur quinque requiſita. Item quando dicãtur ſingulares, & de teſtium ſingularitate, ac probationis difficultate attenta ratione loci, temporis, & criminis atrocitate, quando dicantur habiles? cum pluribus deciſionibus.
27 Reus non ſolùm teſtibus de viſu, verũ etiã, & præſũptionibus cõuinci poteſt.
28 Probatio duplex, vera, & præſumpta.
29 Præſumptiones iuris, & hominis, iuxtà Authorem non diſtinguntur.
30 Indicia iuxta P. Sanch. & D. Cardinalem de Lugo ſunt in triplici gradu, ſed in quinque ſecundum P. Leſſium.
31 Inditia indubitata quæ dicantur? cum Authoris ſententia.
32 Moralis certitudo quæ dicatur?
33 Indiciũ quodlibet duos requirit teſtes.
34 Indicium duplex perfectum, & imperfectum.
35 Indicia remota probata per teſtes ſingulares an ad torturam coniugantur.
36 Indicia prædicta vt probẽtur, an teſtes omni exceptione maiores requirantur? Author tenet contra Farinaciũ.
37 Probatio duplex, plena, & ſemiplena.
38 Indicia plura in homicidio.
39 Reus ex cauſa etiam quæritur.
40 Cauſa, criminis fundamentum eſt.
41 Cauſa non exiſtente quando inquiſitio corruat.
42 Locus eſt circumſtantia in delicto, & ratione loci pœna augetur, vt in furto in via publica, & in Eccleſia patrato.
43 Iniuria non ſolùm rationæ perſonæ offenſæ, & offenſoris; ſed ratione loci atrox dicitur, & iniuriæ pœna vſque ad mortem extendi poteſt.
44 Alapa grauior eſt, quàm pugno percutere, & de ratione.

45 *Tempus in delicto ad aggrauandum quoque conſideratur.*

46 *Animus in delicto eſt examinandus,& declaratur exemplis.*

47 *Animus duplex deliberatus,& præmeditatus, vel ſimplex deliberatus.*

48 *Animus ſimplex deliberatus,vt homicida mortis pœna puniatur, in conſideratione nõ eſt,& in duobus reſtringitur caſibus.*

49 *Animus in criminibus,& non euentus conſideratur.*

50 *Occidens Caium volens occidere Titiũ qua pœna plectetur? diſtinguuntur duo caſus, & referuntur deciſiones cum Authoris opinione.*

51 *Text. in l.quoniam multa facinora C. ad l.Iul.de vi publica,expenditur.*

52 *Modus quo delinquitur etiam conſiderandus eſt,& referuntur exempla.*

53 *Decretum Capiatur informatio,expenditur.*

54 *Practica circa teſtium audientiam cũ Authoris admonitione.*

55 *Decretum,Vocentur partes coràm me, ac decretum, Ex quo renitentes ducantur.*

56 *Decretum,Stante pace facta coràm me nõ moleſtentur, verùm relaxẽtur cũ mãdato ad inuicem de nõ offendendo.*

57 *Iudex quando partes ad concordiam compellere valet.*

58 *Iudex cõtra criminoſos dupliciter procedere poteſt ex officio vno, ad partis inſtantiam altero.*

59 *Iudex quãdo tuta conſciẽtia inquirit.*

60 *Inquiſitio duplex,generalis vna, & ſpecialis altera,& quæ dicatur.*

61 *Iudex regularitèr accuſatore nõ exiſtente procedere nequit,& expenditur doctrina D.Thomæ.*

62 *Iudex in Regno in quibus caſibus ex officio procedere poteſt.*

63 *Iudex in adulterio querela procedere debet,& de ratione,& quibus querela competat.*

64 *Iudex in adulterio notorio inquirere poteſt,& quando dicatur notorium.*

65 *Iudex in quocumque crimine accuſatore deſiſtente procedit.*

66 *Iudex ex officio in ſupradictis caſibus procedit,etiam fama non præcedente.*

67 *M. C. in inquirendo habet arbitrium, & Reg.Aud.vbi pœna arbitraria eſt.*

68 *Ius accuſãdi hodie competit ei,qui ſuã vel ſuorum iniuriã proſequitur, ideſt cui ab inteſtato defertur ſucceſſio, & de ratione cũ declarationibus, Regni Conſtitutione In aliquibus,attenta, & Conſuetudine Ciuitatis, ſed ſi morienti,& 69.*

70 *Maſculus fœminæ in accuſando præfertur,& de ratione,referuntur deciſiones cum limitat.*

71 *Iudex poteſt compellere partem offenſam, vt ſaltèm coràm ipſo declaret offenſorem.*

72 *Informationẽ capere,magni laboris eſt.*

73 *Indicia contra potentes,quamuis leuia, vrgent.*

CAPVT

CAPVT PRIMVM

De Decreto Capiatur Informatio.

HOminum machina-
tiones, & fraudes
diligentia aperi-
1 mus, naturæ incō-
moda vincimus,
ac omnia cōſequi-
mur diligentia,
Cicer. 2. *de orat.*
Hac idcircò vtatur, & in inquirēdo ſa-
tagat Iudex, vt innocens ſaluus fiat, &
reus pereat, atque Dei priùs inuoca-
2 to auxilio, *cuius omne conſilium, &
prudentia ſunt ſermo ignitus, & clypeus,
ſperantibus in ſe*, Prouerbiorum *cap.
30. num.* 5. totis viribus veritatem
exquirat, vt in *cap. Iudicantem* 30. *quæſt.
5. cap. occidit* 23. *quæſt.* 3. *l. teſtium*, C.
de teſtib. & gloſ. in §. 1. *auth. de tabel-
lionibus, verſ. veritatem*; maximè in oc-
3 cultis delictis, in quibus veritas erro-
re, aùt vulgi imperitia, ſiue ingenio-
rum prauitate latet: Quamobrem Iu-
dex, vt diligens reputetur, moroſus eſ-
ſe debet, quia vt inquit Politicus *lib.
2. annalium, Veritas viſu, & mora fal-
ſa incertis, & feſtinatione valeſcunt, ac
alibi falſa, tempore, & ſpatio vaneſcunt.*
Hæc autem, vt ego arbitror, dili-
gentia circa plura extenditur, vz. *an
factum verū ſit, à quo, qua de cauſa, quo
loco, quo tempore, quo animo, atq; quomo-
do actum*? iuxta varia delictorum ge-
nera, vt ex his, quæ dicturus ſum, faci-
lius intelligetur. *Primum* delicti cor-
pus, ſiue delictum in genere dicitur.
Secundum, delictum in ſpecie vocatur.
Cœtera iſtud quoque reſpiciunt, cum
ad delinquentis onerationem, vel eiuſ-
dem exonerationem pertineant, in
quibus duobus terminis proceſſus cri-
minalis continetur.
PRIMVM, explicando dico, quòd ſi
4 Titius accuſatus eſt, quód Caium ve-
neno necauit; Iudex videre debet, an
5 Titij ſcelere, veneno vz. an potiùs ali-
quo alio morbo Caius perijt? in ipſius
morte peritos examinare, eorumque
dicta, quæ ex ſymptomatis, & ſignis
regulantur, in actis redigere. Et licèt
hæc cognitio difficilis à pluribus exi-
ſtimetur, tum quia in humano corpore
venenum quoque generatur, vti rabies
in cane, Cardanus *lib.* 1. *de venenis,
cap.* 2. tum etiam, quia ſigna eadem
adminiſtrato, & ingenito veneno com-
munia ſunt, ſicut ſcripſit Follerius *in
pract. crim. tit. Capiat informationem
n.* 24. *& ſeq.* facilis tamen erit, ſi homo
validi corporis, bono cibo aſſumpto
de repente in mala ſymptomata inci-
dit, eique vomitus, ardor in ſtomacho,
ſyncopis, ſudor, ac alia ſuperuenere,
eique poſt mortem capilli ſine violen
tia defluant, vngues denigrentur, liuo-
res, tumoreſque in corpore appareant,
ſiue ſpumæ ex ore delabātur: hæc enim
inter veneni ſigna connumerauerunt
DD. & præſertim eruditus Caſonus *in
præmiſſis cap.* 4. Foller. *tit. item quod
ſororem venenauit, nu.* 4. Scaccia *de iu-
dicijs cap.* 83. *num.* 3. Caballus *de omni
genere homicidij, nu.* 626. & latè Paulus
Zacchias *quæſt. medico-legalium lib.* 2.
tit. 2. *de venenis, q.* 7. Probabitur quoq;
crimen, ſi infirmus ſanus efficiatur re-
medio cōtra venenū auxiliatus, de quo

Medici deponere debent.Et quiaMe-
dicorum dicto credẽdum eſt,an Caius
ex propinato , an ex ingenito veneno
mortuus ſit ? ſicuti fatentur Alexand.
*conſ.*116. *lib.*3. Præſ. Boſſius *tit. de de-
licto,nu.*7.Foller.*d.tit.*Clar.*q.*4.*num.*5.
& Maſcard. *de probat.concl.*1038,*nu.*7.
*vol.*2. Muta *dec.*1. idem Zacchias *vbi
ſupra qu.*1. Honded.*conſ.*78. *lib.*2. vbi
*n.*14.*&* 15. inquit,quòd confeſſio ho-
micidij commiſſi propinato veneno
quòad pœnam ordinariam inſufficiens
eſt , ſi iudicio peritorum non eſt con-
firmata, ea ratione, quia impoſſibile
eſt,inexpertos in arte medicinæ , & ſic
idiotas ſcire operationem,quã facit in
corpore res , quæ ſumitur per os,quã-
do etiam cum difficultate id ſciũt Me-
dici. De quo dicto dubito,ſi teſtes priùs
de ſignis veneni depoſuiſſent.Vndè ne
à tam ſæuo crimine impunitus rema-
neat Titius , in huius criminis cogni-
tione Iudex probos , & doctos Medi-
cos adhibebit, eorumque conſilio , &
voto adhibito procedet,Caballus *de
omnig.homic.nu.*615.Farinac.*conſ.*186.
6 *nu.* 16. Hi enim ſolent corpus aperire
ad finem videndi, ſi in gutture , & ſto-
macho adeſt corroſio,quæ in omni ve-
neni genere non habetur.

Rursùs progrediendo, dico, quòd ſi
Titius accuſatus eſt,quòd Caium vul-
nerauit, Iudex videre debet, an Caius
vulnus paſſus ſit , adeoque Chirurgos
examinare, ac de duobus interrogare,
de vulnerum videlicèt qualitate , &
quo armorum genere fuerint facta :
quoniam ſi læthalia ſunt vulnera , Ti-
tius de Caij morte tenebitur; at ſi non
fuere læthalia,in iſto caſu ſi Caius ſui
culpa,& ex mala mædela mortuus eſt,
Titium non de morte,ſed de vulnere
tantùm teneri, conſtat ex *text. in l.qui
occidit,*§. *fin. in fine, & in l. ſi ex plagis
in principio ff. ad l. aquiliam.* In dubio
autem vulnerans de occiſione tene-
7 bitur , ſi vulnerati culpa non apparet,
ſecùs in caſu contrario, Florianus *in
d. l. Anania,in cap. ſignificaſti,num.* 14.
extra de homicidio , Soccinus *in cap.
Præsbyter.eod.tit.* Abb. *in cap.*2.*de Cle-
ric.percuſſ.* Menoch. *de præſumpt. lib.*
5.*præſumpt.* 3. *num.* 46. Grammatic.
conſil. 46. Larath. *conſ.* 110. *num.* 10.
& 11. D.Reg.Reuert.*deciſ.*15.*nu.*2. Et
quidem in facti contingentia Anto-
nius Manganus de Catanzario,inqui-
ſitus de vulneribus in perſonam Ioan-
nis Baptiſtæ Seruariello,& morte indè
ſequuta, & ſi condemnatus per Regiã
Audientiam ad remigendum vita du-
rante, me tamen referente in Magna
Curia, ex quo in proceſſu Chirurgorũ
atteſtationes de vulnerum qualitate
non apparebant,& ex actis conſtabat,
quòd ex mala medela,& ſui culpa pe-
rierat, fuit per decennium,non autem
in vita condemnatus ad remigendum;
& Magna Curia moderauit decretum
Regiæ Audientiæ.Cœterum de his ca-
ſibus tractat Grammaticus *conſ.* 2. &
Clarus §.*homicidium,n.*42.vbi ex Soc-
cino *conſ.*178. *lib.*2. tenet, *quòd quan-
do ab initio vulnus illatum fuit morta-
le, in hoc caſu vulnerans ſi vulneratus
culpa ſua,aut aliorum perijt,non excu-
ſatur* , ſicut etiam affirmat Dom. Reg.
de Marin. *ad dictam deciſionem* Dom.
Reuerterij*nu.*2.quod meo iudicio lo-
cum habebit, cum vulnus tale fuerit,
vt ab initio nulla euaſionis ſpes con-
ſiderari potuerit.

Oportet quoque vt referatur , quo
armorum genere:videlicèt, ictu ſcop-
pictæ , an cultro, an alio inſtrumento
fuerit:ſcilicet,vulneratus?vt ex inqui-
ſitione in genere inquiſitio in ſpecie
formetur,& tàm in procedendo,quàm
in condemnando modus obſeruandus
deligatur : quoniam ſi ictu ſcopictæ ,
Magna Curia , ac Regiæ Audientiæ
procedunt vti delegatæ cum abreuia-
tione termini dierum quindecim in
foriudicatione, & pœna ducatorum
mille , iuxtà *Regias Pragmaticas* 24.
& 28.*de armis.*De iure autem in pro-
poſita cognitione , duo Medici inter-
uenire debent,ſi in loco vulnerati re-
periuntur;de conſuetudine tamen pe-
riti Barbitonſores ſufficiunt.

Inſu-

Inſuper ſi accuſetur Titius, quòd
8 mulierẽ præpoſtera venere ſtuprauit, ſi mulier pubes eſt, matronæ illius podicẽ obſeruare debẽt, ſi ille eſt vitiatus, quia fibræ diminutæ, ſi cum rubore, ſi cum ſanguine, aut hominis ſemine. Et in hoc caſu deponant, quòd inuenerunt de recenti mulieris podicem ſtupratum, ex quo fibræ ſunt dilatæ, cutis diminuta à membro virili, ſi ſine rubore; cutis tamen diminuta apparet quia fibræ, quæ coronam conſtituunt, ſunt dilatatæ, deponere debent, quòd mulieris podicem inuenerunt, non in ſtatu primæuo naturali, quia podex ab antiquo dilatatus, & cutis diminuta, quæ dilaratio, ſiue fibrarum diminutio euenire potuerit ex membro virili, aut alia cauſa. Et licèt matronæ in hoc caſu cum certitudine non deponant, quòd ex virili membro factum contigerit; pro delicto tamen in genere hæc cognitio ſufficiens eſt. Quoties enim fa-
9 ctum tale eſt, vt vel ex crimine, vel ex natnra, ant ex accidẽti euenire potuerit, & figuram delicti habere: quia hominis facto, & cum ſcelere, & figuram non delicti, quia natura, ſiue ex aliquo accidenti, & ſine ſcelere: vti in ſuffocato in puteo, reperto infoſſato, & in flumine, qui caſus contingere poteſt, ex alterius culpa, aut morbo, & vi aquæ, aut aliquo alio inopinato modo; delicti corpus per coniecturas probatur, Clarus *in pract. q. 4. in fine*, Farinac. *q. 2. nu. 29.* & vt contingit in podicis dilatatione, ſine continuorum diminutione, quæ partus cauſa contingere potuit in nupta, ac etiam ex antiquo ſtupro, tunc dubia probatio ſufficiens eſt, teſte D. Reg. Sanfel. *deciſ. 28. in fine.* Et quia aliquando cõtingit, puellam ab alio priùs ſtupratã fuiſſe, & delatum nefandum crimen ſine ſtupro cõmiſiſſe, in hoc caſu delictũ in genere coniecturis probari arbitror, & in eo, aut in alijs dicti criminis ſpeciebus loquutũ fuiſſe Maſtrillum *in deciſ.* 295. qui in dicta *deciſ. num. 2. 46. & 47.* dicit, quòd in dicto crimine non oportet conſtare de corpore delicti; de hoc etiam delicto in genere ſcripſit Ionnes Baptiſta de Plotis *conſ. 132. num. 22. inter conſilia criminalia*, Farinac. *quæſt. 2. n. 24. verſ. Ad id quod attinet*, Iul. Clar. *q. 4. nu. 4. in fin.* Muſcatell. *de cognit. & probatione delictor. rubr. de adulterio, nu.* 8. 9. & 10. Scaccia *de iudicijs, cap. 83. num. 3.* Triuiſan. *deciſ. 13. num. 27. verſ. nec aliquid facit*, D. Reg. Sanfel. *deciſ.* 354. *nu. 1. verſ. ſatis probatum dicatur per inſpectionem ani vitiati*, D. Reg. Capyc. Latr. *deciſ. 163. nu. 8. & 61.* Sed ſi
10 mulier impubes eſt, & vilis, in Magna Curia à Medicis Curiæ cognitionem hanc fieri praxis docet. De reliquo nemo ignorat, quòd hoc crimen peſſimũ vocatur, vt in *lib. Geneſis c. 37. nu. 3.* & quod Iuris Conſultus *in l. cum vir, ad l. Iuliam de adulterijs*, non auſus eſt, illud aperto ſenſu deſcribere, & ego de illo, vt de tali crimine infames pœnam non euadant, prætextu, quòd delicti corpus deficiat, non ſine erubeſcentia ſcripſi.

Cognitio igitur eius, quod delictũ
11 repræſentat, delictum in genere dicitur, & in criminibus, quæ veſtigia relinquunt, verificatur per teſtes, ſiue peritos, qui de dictis veſtigijs deponant; in illis verò delictis, quæ hæc non relinquunt, & cũ facto tranſeunt, per teſtes, qui deponant de circumſtantijs, ex quibus crimen coniecturatur, atque præſumitur, probabitur iuxtà praxim traditam à Marſilio *in §. principium*, Boſſio *tit. de delicto*, Follerio *tit. capiat informationem*, Iulio Claro *q. 4. & 66. in princ.* Farinac. *q. 2.* Maſcard. *de probat. concluſ. 830. lib. 2.* Gnazz. *ad defenſam defenſa* 4. & Muſcatell. *in pract. crim. in præmio.*

12 Hinc ad maiorem declarationem, in adulterio violento probatur delictum in genere, mulieris conqueſtu, & fama, ac legitima, & concludenti probatione matrimonij, qualitèr mulier tali viro matrimonio coniuncta eſt, & inceſtu probatum dicitur probata affinitate, aut conſanguinitate

In-

In falſitate,& in frequẽtibus frequẽ-
tioribus caſibus,primò vʒ. quando in
inſtrumento, aut alia ſcriptura appa-
13 ret interlineatio, literarum cancella-
tio,ſiue raſura, de qua falſitate loqui-
tur *tex.in l.2.& in l.Paulus,ff.ad l.cor-
nel.de falſis*. Et in hoc caſu capitur
informatio de dicta vitiatura exami-
nando actuarios, aut notarios; & pro-
ductio dictæ ſcripturæ, ac peritorum
recognitio erit delictum in genere;
raſura enim ſtatim apparebit, ſi inter
Solem, & oculos interponatur, vt ad-
uertit Muſcatell. *in rubric.de falſis,ex
gloſa in cap. licet,de crim.falſum*, nec
non interlineatio, atq; cancellatio in
loco ſubſtantiali falſitatẽ arguit,Con-
ſil. Staib.*reſol.lib.1.reſ.11.nu.9.& 10.*

Secundo caſu,quando in raſura,aut
alio loco ſcripturæ, apparet additio,
de qua falſitate loquuntur dicta iura,
& *text. in cap. inter dilectos, de fide in-
ſtrum.cap.quam ſit graue,de crimin.fal-
ſi*, & eſt *deciſ. Sac. Conſ.* 404. capi de-
bet informatio de dicta additione,
examinando dictos peritos,qui depo-
nant,qualitèr recognouerunt ſcriptu-
ram, quæ incipit,&c. de litera ad lite-
ram,de ſyllaba ad ſyllabam, de verbo
ad verbum, & qualiter literæ verbo-
rum dictantium e. g. *ducati mille*, quæ
ſequuntur in verſiculo *decimo*,ſunt diſ-
ſimiles,in charactere, aut recentiores
quam alię(cum poſſit idem Author de-
nuò ſcribere). Et hic nota, quòd præ-
ſumitur falſitas,quando charta eſt an-
tiqua,& ſcriptura recentior,iuxta *tex.
in cap. per dilectos,§. ſed contra priuile-
gia,de fide inſtrumentorum*, ibi: *Secun-
do quia cum charta vetuſtiſſima vide-
retur, recentior apparebat ſcriptura*, &
ibi *gloſ.in verbo videretur*,aut quando
ſcriptura,de qua dubitatur,eſt exarata
in charta fædata, aut fumo infecta, vt
antiquior appareat,ſecundùm *gloſ. in
l. iubemus,C. de probationibus, in verbo
ſuſpecta in l.fin.C.de ad l. Cornel.de fal-
ſis in verbo ſcripturam*, ibi: *quæ ſit pri-
ma facie maculata*, & *in l.ſi quis ex ar-
gentarijs,§.1.ff.de edendo,in verbo de fi-
de,vbi,vel quia librum fædatum ædidit*,
Monticell. *reg.crimin. 15. nu.* 128. Fa-
rinac.*q.153.nu.*85.vel quando ſcriptu-
ra apparet facta in charta abraſa,ſecũ-
dum *text.in d. cap. inter dilectos,§. in-
ſtrumentorum*,& ibi *gloſ.in verbo lite-
ræ*,& dictam *gloſ.in l. iubemus*,ibi: *Vel
ratione chartæ ipſius,vt quia ſit abraſa*,
Farinac. *quæſt.153. nu.63.* quod limi-
tat,ſi eſt ſcriptum eadem manu *nu.66.*
& declarat *nu.*82. abraſionem, & can-
cellationem, falſitatem non arguere,
ſi ex præcedentibus, & ſequentibus
verus ſenſus colligitur, & quòd ſcrip-
tura debet ſtare, vt raſum eſt,vel quã-
do literæ ſunt diſſimiles ab alijs,& nõ
eiuſdem characteris,Menoch. *conſ.99.
nu.7. lib.2. de præſumpt.lib.5. præſ. 20.
n.29.*Decian.*conſ.99.n.18. & 19.lib.2.*
Maſcard.*de probat. lib.2. concl.740.nu.*
11. & 18. Coſil. Staib. *reſol. lib.1.re-
ſol.11.nu.19.20.& 21.* & hæc diuerſi-
tas maximam falſitatis præſumptio-
nem inducit, quod limitat Farinac. *d.
q.153.n.115.*niſi diuerſitas fuiſſet cau-
ſata propter ſtatus mutationem, cum
non ita ſcribat ſenex, vti iuuenis; vel
quando literæ recentiores appareant,
quam aliæ, & maximè ſi diuerſo atra-
mento,vt quia nõ eiuſdem nigredinis,
*gloſ.in cap.memoriam 19.diſtint.in ver-
bo falſam*,Maſcard. *concl.*740.*num.*18.
Ceph.*conſ.*287.*num.*27.& 28. D. Reg.
Valenz. *conſ.* 121. *num.* 11. Pratus *re-
ſp.5. num.*55. aut in charta diuerſum
ſignum habente: ex diuerſitate enim
ſignorum chartarum falſitas quoque
arguitur,Iaſon *conſ.*168.*vol.*4. D.Reg.
Sanfel.*dec.*61. Pratus *nu.*56. & alij ſu-
pracitati.

Tertio caſu, quando alterius ma-
nus imitatur, quæ falſitas frequentiùs
cõmittitur in ſubſcriptione ob ſcrip-
turæ breuitatem, & in hoc caſu deli-
ctum in genere probatur comparatio-
ne ſcripturarum, ſiue ſubſcriptionum
comparando ſuſpectam cum vera: quę
comparatio in M.C. duobus cõmitti-
tur Actuarijs,in Regijs Audiẽtijs duo-
bus Notarijs integræ fidei, ſcriptura
enim

enim qua faciẽda eſt cõparatio, oportet, vt ſit certa, indubitata, & clara, ita vt non egeat alia probatione, iuxtà *l. comparationes, C. de fide inſtrument. Afflict. deciſ.* 181. *Triuiſ. deciſ.* 52. *Surd. conſ.* 187. *n.* 29. ac cœteros, vt videre eſt, quarè ſi priuata eſt, priùs in iudicio recognoſci debet, *Paulus Rubeus reſol. practic. cap.* 31. *nu.* 623. item hæc comparatio fieri debet cum dicta ſcriptura, ſignis, & tractibus, quibus is, cuius manus apparet falſificata, ſcribere cõſueuit; vndè ſi principalis ſolitus erat ſcribere ſuum nomen e.g. *Hieronymus* cum adſpiratione *H*, & ſcriptura ſuſpecta habet ſubſcriptionẽ ſine dicta adſpiratione, ex hoc etiam arguitur falſitas, idem *Pratus d'Elo reſponſo, nu.* 44. *&* 45. vbi alios allegat, & amplius circa hoc delictum in genere aduerto, quòd tàm ſcriptura falſificata, quàm ſcriptura vera inſeri debet in depoſitione periti, qui deponere debet, qualitèr, legit, & recognouit ſcripturam, quæ incipit, &c. & finit, & ipſius ſubſcriptionẽ dictantem, &c. & illam põderauit de litera ad literam, de ſyllaba ad ſyllabam, de verbo ad verbum, nec non ſcripturam quæ incipit, & finit, & ipſius ſubſcriptionem dictantẽ, &c. atque teſtari hanc ſubſcriptionem põderatam modo prędicto eſſe diſſimilẽ, & diuerſam à ſubſcriptione poſita in ſcriptura, quæ incipit, & finit, &c. quia literæ nimirùm *H. I. E. & alia*, quę cõſtruunt verbum *Hieronymus*, ſunt diuerſæ liniaturæ, à literis *H. I. E.* &c. quæ faciũt dictum verbũ ſubſcriptionis, quæ eſt in dicta ſcriptura, quę incipit, &c. & ità quia legit, & recognouit, vt ſupra, & hanc declarationem in recognitione ſubſcriptionis manus facere debet, quia ſcriptura ſubſcriptionis breuis eſt; cœterùm, in recognitione aliarum ſcripturarum ſatis eſt, quòd deponat de characteris diuerſitate; nec prætermitto, quòd ſi adeſt principalis, illam priùs recognoſcere debet, vt procedat inquiſitio, & ita delictum in genere benè probatum dicitur, quod contra eum in cuius beneficium falſitas redundat, *Farinacius q.* 153. *nu.* 209. Albericus de Roſate *in l. Diuus ff. ad l. corn. de falſis*, Honded. *conſ.* 96. *nu.* 68. *l.* 2. & alij relati ab ipſo tenent, quòd concurrente mala fama, aut alio adminiculo faciat indicium ad torturã, ſine adminiculis, non ea ratione, vt cogito: quia cõparatio fallax eſt, cũ ſœpiſſimè mutatio calami, atramenti, ætas, infirmitas, aùt celeritas in ſcribendo, manus diuerſitatẽ inducat, & nihilominus meo iudicio opinio *Farin.* & aliorũ procedit, nõ concurrente recognitione principalis, vt dicta comparatio ſine adminiculo nõ faciat indicium ad torturam, ea concurrente, ſine adminiculo ſufficiat.

In crimine monetę, quod diſtinguitur
in fabricationem, tonſionem, moneta-
rum expenſionem, & reſegminum
emptionem, corpus delicti probatur
14 per inuentionem, & recognitionem
falſarum monetarum, reſegminum,
& inſtrumentorum cum Iudicis inter-
uentu, iuxta *pragm.* 12. *n.* 3. *de monetis*.
quæ loquitur de dicta inuentione, &
indiſtinctè procedit, tàm in caſu vbi
diligentia fit cum denunciatore de-
linquente, vt euitetur fraus, quæ in-
dultus cauſa committi poteſt; quàm
vbi Curia inquirit cum denunciatore
non delinquente, attento quòd in hoc
crimine fraus facilitèr committitur,
etiam vt euitetur propter emulationẽ,
verũ ſi actuarius, vel ſcriba Curiæ, in
diligentia ad alium finem ordinata,
coràm teſtibus extra guardiam falſas
monetas, vel inciſuras, & inſtrumen-
ta reperit, puto quòd ſit legitima in-
uentio, maximè ſi prædicta reperta
fuerunt in aliquo loco clauſo, & dili-
gentia ſequuta ſit in itinere, vel in ho-
ſpitio extra Ciuitatẽ: quoniã *pragma-
tica* propriè loquitur, quando Curia
procedit cum denunciatore indultum
petente, & in relato caſu, fraudis ſu-
ſpictio abeſſe videtur. In primo igitùr
crimine fabricationis, primò teſtes de-
ponere debent, qualitèr de ordine Iu-
dicis

dicis ſe contulerunt in domo talis de tale in qua facta diligentia coràm ipſis, & Iudice in tali loco domus, fuerunt reperta inſtrumenta, ideſt cunei, ſiue ſtampæ, quibus monetæ cudũtur, item dictæ monetæ, aùt fuſum argentum, ſiue materia pro fabricandis monetis, necnon deponere de monetarum quantitate, & impreſſione, ſeu imagine. Secundò dicta reperta recognoſci debẽt in hac Ciuitate ab expertis Regiæ Siclæ, & in Regno ab aurificibus, qui deponere habent, qualitèr recognouerunt dicta inſtrumenta apta ad cudendum monetas talis imaginis: nã inſtrumenta imperfecta, in quibus nõdum ſunt impreſſi cunei, non formant delictum, *D.Ricc.dec.325.p.3.* & quòd recognouerunt monetas falſas, aut in cuneo, aut in materia, aut in pondere: moneta enim tria requirit ad eius perfectionem, materiam, formam, & pondus, vt colligitur ex *text.in l.1. C.de veteris numiſmatis poteſtate lib.* 11. idcircò in forma, materia, & pondere vitiari poteſt, iuxta notata à Caualcano *de indultu, cap.28.à nu.*17.& à Maſcardo *de probat.lib.2.concl.*1070. & ſi in forma, quia nõ impreſſæ cuneo Regis, cui ſoli licet monetam cudere, & non priuato, quia eſt de regalibus, D. R. Capycius Latro *deciſ.*179.*n.*17.D. R.Sanfel.*deciſ.*19. experti non debent deponere de iudicio, quòd eis non videtur monetas fuiſſe impreſſas cum vero cuneo, ſed debent affirmatiuè, vel negatiuè referre, impreſſionem dictarum monetarum eſſe falſam, idem D.Reg.Capyc.Latro *nu.*56.ſi monetæ apparent falſæ reſpectu materiæ, quia non perfecti argenti, & auri, illas experti incidere debent, vt recognoſcere poſſint, & ſi in pondere deficiunt, illas recognoſcere, & deponere, quòd ſtateræ experimento recognouerunt: etenim corpus delicti falſæ monetæ ità clarè probari debet, vt non ſufficiat de eo coſtare per coniecturas, nec per confeſſionem, Honded.*conſ.*91.*nu.* 10.*&* 11.*lib.*2. Conciol. *reſ.1.num.3.* Guazz. *defenſa 4. cap. 9.* de Luca *in obſeru.ad dec.*401. D.de Franchis *n.*4. Inſuper dicti experti deponere debẽt, qualitèr dictæ monetæ recognitæ in eiſdẽ inſtrumentis percuſſę fuerũt; itaque hæc duo formant delicti corpus v3. inſtrumenta, & materia pro componendis monetis: ſola enim monetarum inuentio, & recognitio inſtrumentorum, illud non conſtituit, ut notat Thorus *in comp.dec.tom.3.par.2. in verb.monetarij, lo* 2. de Luca *in dec.*440. D.de Franch. *n.*5. & euidens eſt ratio, quia materia, & forma exigitur in fabricatione monetæ. Cœterùm inſtrumentorum detentio delictum eſt ſeparatum, & probata ſcientia cõtra detinentem, ſi eſt nobilis, relegationis pœna per decennium, ſi ignobilis, triremis pœna affligitur, vt in *fragm.2.de monetis, nu.*14. ſcientia autem ad inducendam pœnam vera eſſe debet, & non præſumpta, vt deciſum refert idem Thor. *in d. verbo,* & conſuluit Hond. *in conſ.88.nu.35.lib.2.* in caſu receptationis bannitorum.

In ſecundo crimine, teſtes deponere debent, quòd inuenerunt reſegmina argentea, & forfices, ſiue limas, vel quòd inuenerunt monetas inciſas, & forfices, & experti Regię Siclæ deponere, quòd dicta reſegmina, ſiue fragmenta ſunt Regiarum monetarum, & quòd dictæ forfices, vel linæ ſunt aptæ ad incidendas monetas, ſed quia quaſi tota Regni moneta eſt inciſa, hoc ſecundum dictum procedit, ſi monetæ apparent de recenti inciſæ, & non adhuc expolitæ, & ſi expolitæ inueniantur, deponere quòd in lateribus, ſiue limis appareanr ſigna dictæ expolituræ, nec non forficibus fragmenta inciſuræ, vulgò dictæ *rebaue d'argento.* & eo magis ſi vrceolus, ac fuſum reperiatur argentum. Reſegmina itaq; & forfices, aut monetæ inciſæ cũ circumſtantijs conſideratis delictum in genere conſtituunt. In tertio crimine, teſtes periti deponere debent, qualitèr inuenerunt monetas, & de illarum quan-

quãtitate, ac illas recognouerunt falſas, aùt in forma, aùt in materia, aùt in pondere modo prædicto; & quamuis *pragm. 2. cap. 3. de monetis*, decernat, quòd is, penès quem dictæ monetæ inciſæ, aùt falſæ inueniuntur, ſi eſt vilis, malæ conditionis, & famæ, ſit obligatus authorem oſtendere; & de authore non docto, dicta inuentio faciat indicium ad inquirendum contrà Dominum, tanquàm inciſorem, & falſatorẽ. Nihilominùs affirmo, quòd hoc corpus delicti regulatur ab indicijs, quæ concurrunt contrà eum, prout magis ad vnum, quàm ad aliud crimen conferunt, vt ex verbis dicti capitis colligitur, v3. *E ſe per ſorte la detta perſona ſarà ſtata altre volte inquiſita de tontione, eſpenſione, ò fabricatione di falſa moneta, baſti contro di quello per inditio à tortura.*

Contingere enim poteſt, quòd vnus monetam fabricet, & alius expendat, & de authore nõ deceat, & quòd vnus monetas incidat, & alius inciſuras emat, prout in pluribus proceſſibus obſeruauimus.

In quarto teſtes ſimilitèr deponere, qualitèr inuenerunt reſegmina argẽtea, ac periti, qualitèr prædicta ſunt Regiarum monetarum.

In receptatione, & practica contumacium, foriudicatorum, & exulum;
15 delictum in genere probatur, conſtito de prædictorum liquidatione, per nomina, cognomina, & patriam, ac conſtito de contumacia, foriudicatione, ac de inceſſu, producta nimirùm fide Curiæ, in qua contumacia fuit contracta, & foriudicatio promulgata, Giurba *conſ. 27. n. 8.* Ciarl. *tom. 3. contr. cap. 229.* vel fide de inceſſu, aùt informatione producta, in qua perſonæ receptatæ, & modo prædicto liquidatæ apparent, quòd ibant per ſyluas, & nemora in cometiua armatæ; cum alijs qualitatibus requiſitis à Regijs *pragmaticis de exulibus.*

In ictu ſcopictæ effectu non ſequuto, nec aliquo ſigno remanente, vt quia in campanea ictus fuit emiſſus Muſcatellus *de cognitione, & probatione delictorum, rubr. de ictu ſcopictæ, nu. 5. & 6.* dicit, quòd caſu prædicto informatio aſſumi debet, qualitèr fuit auditus ſonus, ſeù ſtrepitus illius ictus, ſeù viſus fumus, viſaq; flamma: quia probata emiſſione, vt inquit
16 *num. 16. & 17.* ex illa inſurgit præſumptio, quòd animo nocendi ictus fit emiſſus, in qua qualitate hoc corpus delicti fundatur. Quæ quidem præſumptio ſaltèm ſufficiat ad ponendum inquiſitum in tortura, vt declaret quonàm animo fecerit, & quando hoc dictum non procederet, delictum in genere probari dicit, aùt per confeſſionem iudicialem, aùt extraiudicialem, quod tu intellige capta informatione de ictu; verùm D. Reg. Rouir. *ſup. prag. 1. de ictu ſcopicta, num. 1.* & D. Reg. de Marinis *reſolut. iuris cap. 323.* tenent, quòd conſtare debet qualitèr, realitèr pila inerat in corpore ſcopictæ, & ſic quòd realitèr ſcopicta ſufficientem munitionem ad nocendum continebat, & ità deciſum refert idem de Marinis.

Qnidam verò moderni prædicto caſu tenent, probari delictum in genere per informationem, qualitèr fuit auditus ſibilus, & ſtrepitus pilæ; ſed horum opinio potiùs procedit in ictu tormenti magni: nàm cum illius pila magni ponderis ſit, ſtrepitus, qui fit per aeris verberationem, facilitèr auditu percipi poteſt; cœterum, vt pœna *pragmatica de ictu ſcopictæ* locum habeat, duo requiruntur, ictus nimirùm nocibilis, & animus nocendi, quo ictus emiſſus ſit: animus enim pluribus modis probatur, vt per Follerium *ſuper pragm. 1. de ictu ſcopicta, à nu. 25.*

In armorum aſportatione, cognitio
17 in genere eſt ipſa effectualis apprehenſio cum armis, & informatio de captura cum armis, atque eorum recognitio, iuxtà tradita à Berardino Muſcatello *titul. de prohibita armorum aſportatione*, & à Prato *reſponſ.*

B *ſſe.*

ſiſc.reſp.9.num.53.& 54. & nota, quòd teſtes deponentes in caſu, quo aliquis eſt captus cum ſclopo onuſto, qui coràm eis exoneratur, quamuis in exercitio armorum non ſint periti, probant delictum in genere, ſi deponunt de dicta captura,& armorum qualitate.Cæterùm artifices, vel armigeri tanquàm periti recognoſcant dicta arma: nimirùm ſi culter eſt punctus, & vltra palmum, ſi cum acie in vtraque parte, ſi ſcoplus eſt cum fucile apto ad emittēdum bombum, aùt de alia qualitate, in qua fundatur prohibitio, & inquiſitio.

In fuga carceratorum, ſicuti caſus
18 acciderit, periti teſtes adhibeantur; ſi cum parietis fractura,deponant de dicta fractura, & foraminis latitudine, qua attenta è foramine carcerati aufugerunt: nam quilibet ex eo ingredi,& exire poterat; ſi cum ianuæ diſcaſſatione, recognoſcant, ſi ſera, ſeù clauatura, violentia, & ictibus alicuius ferri appareat rupta, vel ablata, aùt repagulum limatum, & propterea ianua aperta; ſi ianuæ incendio combuſtæ,deponant de foraminis latitudine, per quod foramen carcerati exierunt, & dicant facto incendio, quia veſtigia, & ſigna apparebant: videlicèt, ignis, fumus, cinis, & nigredo; ſi fuga cum ſcala fuit ſequuta,prius modus obſeruādus eſt quòad parietis cacumen carcerati peruenerunt, poſtea examinentur teſtes de inuentione ſcalæ tali loco repertæ,illius altitudinem deponant, & atteſtentur, quòd per illam carcerati deſcendere potuerint, quia dicta ſcala ad parietem appoſita, ad parietis ſummitatem perueniebat, & eadem diligentia vti debet, ſi cum fune fuga ſequuta fuit, ſi verò cū clauibus adulterinis, teſtes examinentur de comentarienſis diligentia, quòd is erat ſolitus ianuam claudere,& claues ſecum deferre, ac de iudicio, quòd clauibus adulterinis ianua fuit aperta, quia in eius ſera non apparet diſcaſſatio, & maximè ſi in dicta ſera fragmentum ceræ reperiatur: cera enim clauis ſigna eruuntur, & adulterina clauis componitur, vt autem fuga hoc modo probata carcerato fugitiuo noceat proceſſus ſuæ inquiſitionis in hac informatione reproducendus eſt: nàm delictum fugæ ex iuſta carceratione reſultat.

In crimine recaptus, examinantur
16 teſtes de deficientia t.de t. à tali loco eius patria,& de fama (ſi non adeſt teſtis de viſu) qualitèr t. de t. loco fuit captus ab exulibus cauſa extorquendi pecuniam, ac de credulitate,quòd ob dictam cauſam fuit captus, ex quo dies; item examinatur is, qui recaptus nuncium refert, aùt exulum epiſtolam ducit, in qua exules pecuniam, aùt aliam rem pro recaptu poſtulant, & debet recognoſcere epiſtolam, atque teſtari eſſe eandem receptam ab exulibus: epiſtola enim ità recognita poni debet in proceſſu, & quia exules conſueuerunt nuncia, & epiſtolas mittere per Monacos, & Præsbyteros, à quibus depoſitiones non habentur, hoc caſu, aut examinantur teſtes de eorum dicto, aùt Actuarius, ſiue Scriba de hoc dicto facit fidem, quæ ponitur in actis.Itèm,ſi epiſtola eſt ſcripta à capto, à teſtibus, qui eius manum notam habent, recognoſci debet, & recognita poni in actis; & ſi principalis captus aufugit, examinatur de captura, cauſa, & mota, cuius depoſitione remanet perfectionatum delictum in genere;verùm ſi breui tempore aufugit, examinantur teſtes, qui deponant, qualitèr talis de tale fuit captus, & à tali loco abductus cauſa prædicta.

In furto, quod veſtigia non relin-
20 quit, ipſius criminis corpus coniectùris probatur, exiſtentia v3. rei, & deficientia à loco, quo manebat,ſcalæ appoſitione ad domum, parietis fractura, arcæ, vbi bona erant repoſita, diſcaſſatione, derobati,vt dicunt, ſiue furtum paſſi conquæſtu, ac eius bona vita,& fama,quæ licèt certè extra crimen ſunt, ex eis tamèn crimen præſumitur,

mitur, atq; probatur; quinimò in furto pecuniæ, quia res eſt, quæ ſui qualitate, & hominis induſtria non de facili manifeſtatur, delictum in genere probatum dicitur, concurrente domini conquæſtu, probata bona vita, fama, & qualitate, ac quod poterat habere ſummam pecuniæ deperditæ; quod procedit maximè in furto in via publica commiſſo, vt de hoc crimine indiciatus torqueatur, & confeſſus condemnetur, ſicùt decidit Regia Audiētia Calabriæ Citrà, procedens admodum belli contrà tres inquiſitos de furto in pecunia, quorum duo in tortura confeſſi, laqueo fuerunt ſuſpenſi, vt refert Thorus *ad Ioannem Grandem ſpeciali 93.* vndè ità in Regijs Audientijs pluries practicauimus contrà latrones viarum, & huic praxi confert dictum P. Leſsij *de iuſtitia, & iure lib. 2. cap. 29. tit. de iud. dubit. 15. num.* 138. vbi refert, quòd ſi crimen relinquit veſtigium: vt incendium, homicidium, perfoſſio domus, debet Iudex ea prius inſpicere, vel curare inſpici, prout fert rei conditio; ſin autem non relinquit, ſufficit denunciatio, vel querela ad ca-
21 piendam informationem de Authore; & aduerto quòd locus, in quo furtum fuit commiſſum, conſtare debet in proceſſu, nempè quòd ſit iter publicum: cū hæc qualitas hoc ſpeciale crimen inducat.

Sic etiam ſi ex accidenti criminis veſtigia non extant, quia corpus occiſi proiectum eſt in mare, aùt in flumen, vel combuſtum, aùt in aliquo loco abſconditum, ideòque non reperitur, tūc nè delinquens in ſua malitia glorietur, & impunitus remaneat, delictum in genere probatur, probata deficientia, ac fama de occiſo: videlicèt per teſtes, qui deponant, quòd Caius tali die exijt de domo, & in Ciuitate non fuit ampliùs viſus, nec audiuerunt, quòd extet in aliquo loco; item quòd non erat homo vagabundus; quòd in Ciuitate erat publica vox, & fama inter Ciues, & in locis finitimis, quòd dictus Caius fuerit occiſus, & eius corpus proiectum in flumine, aùt combuſtum, ſiue occiſoris malitia aliquo loco abſconditum, ità Balbus *ad Speculatorem tit. de ſententijs, in fine, & tit. de confeſſis, verſ. Titius confitetur,* Marſilius *in l. 1. ff de quæſtionibus, n. 3. ſecundo ſigno manus, conſ. 8. n. 2. & conſ. 40. nu. 6.* Gabriel. *communium concl. to. 1. lib. 7. tit. de malefic. num.* 11. Blanchus *in l. fin. ff de quæſt. nu. 17. &* 18. Rolandus *conſ.* 51. *num.* 13. *volum.* 1. Beccius *conſ.* 70. *num.* 11. Guazzin. *ad defenſam defenſa* 4. *cap.* 4. Dom. Reg. Salernitanus *deciſ.* 29. qui loquuntur in eo caſu, quo quis delictum confitetur, Bald. *in l. cum probatio, ff. de probat. nu.* 5. Foller. *tit. Captat informationem num.* 14. Berardinus Muſcatellus *tit. de cognitione delictorum, num.* 41. Domin. Reg. Sanfel. *deciſ.* 28. & iſti loquūtur in eo caſu, quo quis eſt tantùm inditiatus, vt torqueatur, vt Bald. *d. n.* 5. inquit, *vt tortura inferatur, certè ſufficit, quòd aliquis nō reperiatur, & fama, quod ſit occiſus.* Et Muſcatellus *d. nu.* recenſet factum, in quo ipſe fuit Iudex: nam probata fama, quandam mulierem veneno perijſſe, quia Medici ob naturalem cadaueris corruptionem eius recognitionem facere, & de veneni ſignis teſtari nequiuerunt, inquiſitum de crimine torturæ ſubiecit, & hic licèt de plano veritatem confeſſus fuiſſet, & confeſſionem legitimè ratificaſſet, quia tamèn appellauit ad Magnam Curiam, opponendo, quòd inquiſitio nulla erat, ex quo deficiebat corpus delicti, quod per rei euidentiā, & teſtes de viſu probari debebat; attamèn per Magnam Curiam fuit pronunciatum, benè fuiſſe proceſsum, atq; cauſa remiſſa. Alia adducit exempla Dom. Reg. Sanfel. *in d. deciſ.* 28. Et in vtroque caſu, ſcilicèt tàm in confeſſo, quàm in indiciato doctrina locum habet, cum in vtroque nullum inconueniens conſideretur. Non in primo, quoniam natura à malo nititur aufugere; quare crimen Reus, ob quod pœnam patitur, ex mala conſcientia confiteri præſumitur, ſicut conſiderauit Grammaticus in hoc propoſito *conſ.* 40. *num.* 28. & Brunus *de indicijs, & tor-*

*tura q.6.2.par. nu.*15. neque in ſecundo, quoniam ſi ex tortura ſequitur confeſſio, vt ex ea ſequatur cōdemnatio, oportet, vt ex cauſa, & circumſtantijs, verificetur, iuxtà *tex. in l.*1.*§.Diuus, & in §.vltrò, de quæſt.* probar Petrus de Anchar. *conſ.* 24. vbi argumento *text. in l. qui ſententiam, C. de pœnis*, in condemnando, confeſſionem, & conuictionem deſiderat; ideſt, quòd confeſſio in ſuis circumſtantijs verificetur, ità *text.* interpetrando, Caſonus *de torm. cap.*2. ibi: *Iudex petat à Reo aliquod certum ſignum*, Brun. *quæſt.*6.*nu.*13.*verſ. Quinimò*, Paris *de ſyndicatu, in verbo Confeſſio nu.*7. Grammat. *deciſ.*2.*n.*13.*verſ. & tantò magis, & conſ.*60. *nu.*8. Bertazz. *conſ. crim.*29.*num.*5.*lib.*1. Fatin. *quæſt.*2. *nu.*15.*verſ. Verùm ſi ſequatur confeſſio*, Guazz. *defenſa* 23. *lib.* 2.*nu.vlt.* Itàque ex ſignis, & circumſtantijs verificata confeſſione, nullum conſideratur incōueniens; Eò magis quia rariſſimè contigit, quòd innocens facinus non patratum fateatur, vti conſiderauit Grāmat. *conſ.*40.*nu.*28.*&* 29. quando hac ratione attenta, ſi tortura locum non haberet, ſœpiſſimè contingeret, quòd impunnis euaderet Reus, qui facinus committendo ſtuduit occultare, nè innoteſceret, aut cadauer comburendo, aùt in flumen proijciendo, ſiue in Nemore occultando, comprobat Faber *lib.*9.*tit.*21.*def.*17. ibi: *ſed tamen nō debet ea res facere, vt ſi grauiſſimis indicijs reus vrgeatur, eo minus quæſtioni ſubijciendus ſit, quod de corpore mortuo non dum appareat, & ſi enim is potiſſimùm habendæ quæſtionis vſus eſt, vt exorta per vim tormentorum confeſſione rei, ſequatur mortis naturalis, aut ciuilis condemnatio, tamen fieri poteſt, vt ea reus tormentis fateatur ex quorum cognitione ſciri poſſit, vbi nàm gentium cadauer eſſet, vt de corpore conſtet, nec quicquā deſit ad condemnationem.*

Ampliùs in primo caſu, aùt aliquis confitetur, certum hominem occidiſſe, & in mare proieciſſe, de quo caſu loquuntur DD. ſupracitati, quia de eius vita facilè liquere poteſt, delicti corpus probata deficientia, & fama, rectè probatur, concurrente maximè aliquo adminiculo, vt in caſu Petr. Cab. 255. vbi ſufficiens pro delicti in genere fuit occiſi armorū inuentio, & in caſu Caſſanei *in Conſuet. Burgund. rubr.*1.*§.*5.*n.*40. vbi ſufficiens fuit ſanguinis ſignum propè flumen reperti. Aut confitetur ignotum hominem occidiſſe, & in flumen proieciſſe, & iſto caſu, vt probetur delictum in genere, duo cōcurrere debent, fama de occiſo, aùt adminiculum, & mala vita eius, qui confitetur, vt ordinaria pœna puniatur, ità Auguſtinus de Arimino *in addition. ad Angelum in verbo Veſtem Cæleſtem, in fine*, & Farin. *quæſt.*2.*n.*11.*verſ. Verùm hæc limitatio*, mala enim vita confeſſionem reddit veriſimilem, vti in puncto conſiderauit Ruin. *conſ.*80. *nu.*6. Et in hoc ſecundo caſu omnes Criminaliſtæ, quorum Anteſignanus fuit Angel. *in l. certum, ff. de confeſſis*, referunt, quòd Præſes Peruſij, Nicolaus de Torellis de Prato condemnauit tres ad mortem, qui in flumē Cafatū tres ignotos mercatores proiecerunt, licèt illorū corpora reperta nūquam fuerint, quia erāt malæ vitæ. Verumtamē Farinacij opinio, vt cum mala vita concurrat etiam fama de crimine, magis tuta eſt, pręcipuè ſi agatur de vnius confeſſione. Sed ſi plures crimen confitentur, & malæ vitæ ſunt, ſuſpicio abeſt, ac procedit deciſio Nicolai de Torellis.

Vndè Antonius de Petro Sorice de Grauina confeſſus, quòd in comitiua aliorum quatuor Sacerdotem Franciſcum Antonium Scarimola de Craſſano, in Nemore Montis Peluſij, pecunia accepta ab illius inimico occidit, & quòd à loco patrati ſceleris vnus ex ſocijs aſportauit occiſum ad alium locum, quem ignorabat, quia in proceſſu aderat vehemens fama, quòd Sacerdos interfectus fuerat, & concurrebat illius deficientia à longo tempore; verificata confeſſione in circumſtantijs, me referente in M.C. & in Reg. Coll. Coſilio fuit morti traditus.

Hinc quòd fama de occiſo, vniuſq; anni deficientia concurrente, corpore

re non reperto,confeſſio ſufficiēs ſit ad condemnandum, iudicauit etiam Sacrum Cōſilium, cōdemnando ad mortem quendam iuuenē de homicidio alterius iuuenis confeſſum,refert D.Reg. Salernit. *d.deciſ.*Conſil.Paſchalis *de virib.patr. poteſt.par.3.cap.1.nu.72.in fin.* & ad eumdemAdditionator,qui pluribus rationibus deciſionē comprobat, & præcipuè *verſ.7.*conſiderando,quòd ſi hoc caſu confeſſio inſufficiens eſſet, priuilegium malis hominibus cōcederetur,impunè homines occidendi, ſub tali prætexru, quem nunquàm leges conſiderauerunt,& DD.dicere voluerunt, & eſſet quàm pernicioſiſſimum exemplum. Verùm in propoſito vnum aduerto, quòd hæc deficientia longi temporis eſſe debet, nè fortè innocens condemnetur, ſicut accidit Romæ in caſu relato à Valerio Maximo *lib.* 8. *cap.*4. & in Gallia, in eo quem refert Anneus Robertus *rerum iudicatarum cap.*4.vbi de cuiuſdam mulieris morte inculpatus, ex quo illa non reperiebatur, in iudicio interrogatus aduerſo fato vitam negligens, quamquàm innocens crimen agnouit, & morti traditus, biennio poſteà decurſo domum mulier redijt.Et in hac Ciuitate Neap.in anno 1650.vbi cum quædam mulier eum eius Amaſio à patris domo aufugiſſet, quia non reperiebantur,inſurrexit fama, quòd furti cauſa nautæ ex burgo Plagæ mulierem, & amaſium in mare proieciſſent, conſtructo proceſſu, tres illorum quamuis inſontes crimē agnouerūt, & morti miſerrimè traditi fuere,decurſo poſteà anno mulier, & amaſius viui Romæ fuerunt reperti; Quæ quidem minimè contingiſsent,ſi temporis requiſitum ſeruatum fuiſset. Temporis verò ſpatium prędicto caſu Iudicis arbitrio committitur, qui conſiderata hominis,qui non reperitur conditione, rei qualitate, indiciorum grauitate, ſiue confeſſionis veriſimilitudine, ac cœteris circumſtantijs accuratè perpenſis in torquendo, aùt in condemnando procedat. Et aduertat, quòd nulla de hominis morte cuntatio longa eſt:*Celeritatem enim pœnitentia,atq; eadem inutilis ſequitur, nàm præcipitata raptim conſilia neq; reuocari, neq; in integrum reſtitui poſſunt*, ex Liuio, & Plut. *in apophi lacon.* ait in propoſito de Rubeis *cert.12.nu.125.*

Inſupèr delicti corpus vtcumque
22 probetur:nempè,aut ipſius rei euidendentia, aùt coniecturis, & fama, priùs conſtare,& innoteſcere debet, quoniā naturalis ordo eſt, vt priùs factum,poſteà à quo factum ſit, exquiratur,& cū delinquēs ad delictum referatur,priùs de delicto,ex quo delinquēs arguitur, apparere debet, vt dicit *text.in l.1. C. vbi cauſæ fiſcales,in l.eius qui 29. §.verùm oportet,ff.de iure fiſci,in l. Diuus,ff. de re militari,text. in l. ſi quis legatum 6.§.prius enim,ff.ad l.Corneliam de falſis,l.indè Neratius, §.vlt. ff.ad l.Aquil.* & eſt *text.*quem omnes ſciunt *in l.1.§. item illud,ff. ad Senat. Conſult. Syllan.* Facilè enim quiuis, aùt malo fato,aùt alterius odio inculpatus,innocens cōdemnaretur, vti aduertunt Angelus *de malef.in verb.Veſtem Cæleſtem*,Paris *de ſyndic.in verb.Confeſſio*, Foller.*in pract. par.1.verb.ſtudeat ſe ornare,nu.*58.Grāmat.*dec.2.nu.39.& in conſ.*60.ac cœteri Criminaliſtæ, & in poteſtate hominis eſset vitam perdere, quando nemo quidem membrorum ſuorū Dominus eſt,*l.liber homo,ff.ad l.Aquiliam*,& *l.nō tantum ff.de appellat.*Diu.Thom.2.2.*q.*64.*art.*5. Deus enim ſolus hoc ius occidendi habet,*Tu es Domine,qui vitæ, & mortis habes poteſtatē*,Sapientię 16.

Eo igitùr non conſtito, locus pœnæ
23 non eſt,D.Reg.de Mariu.*quotid.iuris, lib.1.cap.323.n.6.9.&* 10.vbi quòd nec Iudicis arbitrium accomodari poſſit, etiam quòd rei accedat confeſſio,Honded. *conſ.92.num.*10. Ioſuè *cap.*7. vbi exemplum reperies, quo praxis orta eſt,vt Iudices recepta rei confeſſione, ſtatim ad capiendum delicti corpus mittanr, teſtantur Baldus *in l. vnica C. de confeſſis*, Angelus *in l.certum, ff. eod.* Bartol.*in l.Diuus,ff.de teſtam.militari*, Hyppolitus de Marſilijs *in practi-*

Digitized by Google

ſtica in §. poſtquam,in §.principium,
& in conſ. 8. Grammat.*conſ.16.nu.5.&*
*in deciſ.2.*Farinac.*quæſt.2.n.7.*Layman.
24 *de iuſt.& iur. lib.3.tract.6.cap.5. nu.7.*
Quinimò Iudex reum de crimine in-
terrogare nequit, D. Cardin.Caietan.
in commentario Diui Thomæ 2.2.quæſt.
69.art.1.& 2. Farinac. *conſ.23.* Scacc.
*tract.crim.quæſt.83.*Guazz.*defenſa 4.c.*
*1.nu.14.*Cartar.*de reorum interrogatio-*
ne cap.2.nu.4. Capere Guazz.*cap.3.nu.*
26. Seſſe *deciſ.Aragon.111.* Nec citare
Hond. *conſ.107.& conſ.88.vol.1.* Car-
tar.*loc.cit.* & multò minus torquere, vt
ex *text. in l.1. ad Syllanianum.*
SECVNDVM à quo factum ſit: conſtito
enim de facto, de faciente exquirat
25 legitima probatione,quæ in duorum,
vel trium teſtimonio conſiſtit:nàm di-
citur Deuteronom.17. *In ore duorum,*
vel trium teſtium peribit,qui interficie-
tur, nemo occidatur vno contra ſe dicen-
te teſtimonium, & in *cap. 19. non ſtabit*
vnus teſtis contrà aliquem quidquid il-
lud peccati,& facinoris faciat, ſed in ore
duorum, vel trium ſtabit omne verbum.
Hac certè probatione de Reo proba-
bilis certitudo habetur, quia raro à
veritate deficit, & in pluribus verita-
tem attingit. Idcircò hæc probatio
ſufficiens eſt, S. Thomas *quæſt.60.art.*
2. vbi D. Card. Caietan. D.Card.de
Lugo *de iuſt.& iur.diſp.39.ſect.2.de te-*
ſtibus, ac eorum obligationibus,num.17.
& Pater Leſſius *eod.tit.lib.2.cap.30. tit.*
de accuſatore, & teſte, dubitat.4. num.
25.26. & 40. etenim probabile eſt,
quòd magis veritatem contineat duo-
rum teſtium dictum,quàm vnius,ideſt
rei, qui negat, & difficile eſt duos
peruertere teſtes, vt conformitèr lo-
quantur, & eſt *text. in l. vbi numerus,*
ff.de teſtibus, cap. ſi quis teſtes, §.nume-
rus 4.quæſt.3.cap.in omni negotio,extrà
de teſtib.& cap.nullum,§. ſed hoc,in fin.
2.quæſt.4. Clarus *quæſt. 66.* Maſcard.
de prob.lib.1. concl.461. Farinac. *quæſt.*
63.nu.233. ac omnes Criminaliſtæ.

Vt autẽ Reus cõdigna criminis pœ-
26 na plectatur, quinque requirũtur. Pri-
mum, vt iſti teſtes ſenſu externo de-
ponant, quo crimina percipiuntur; in
vulneribus, percuſſionibus, furto, &
ſimilibus, de viſu; in iniurijs,blaſphe-
mijs, conſilijs, de auditu, ac de viſu,
quia vtroque ſenſu percipiuntur,Bald.
conſ.100. Bart.*conſ.89.* Ancharan. *conſ.*
235. Burſat. *conſ.216. vol.2.* Maſcard.
de probat. concl.560.nu.5. D.Card Tu-
ſcus *litt.T. concluſ.171.* P. Leſſius *eod.*
tit.nu.34. Laym.*d.cap.nu.5.* Dictum .n.
per credulitatem non valet, niſi teſtis
credulitatem ſenſui coniunctam de-
ponat, Tindar.*de teſt. cap.5.nu.6.*Secũ-
dum de facto, ac facti circumſtantijs
ſubſtantialibus deponant: videlicèt
de loco, tempore, & ſpecie delicti,
authore eodem Tuſco *litt. T. concluſ.*
262. Tertium, vt in eodem facto con-
teſtentur: videlicèt, vt alter alterius
dictum confirmet de delicti ſpecie, de
loco, & tempore: quia vt dixi, diffici-
le eſt duos peruertere teſtes, vt cõfor-
mitèr loquantur, nè vſque ſe falſitas
prodat; ſicut de ſenibus Suſannæ,Da-
nielis *cap.13.*Leſſius *d.nu.25.*Layman.
de iuſt. lib.3. tract. 6. cap.4. de iudicijs,
tit.de probat. num.3. Quare,ſi vnus di-
cit, crimen fuiſſe patratum tali tem-
pore, & loco; alter alio tempore, di-
cuntur ſingulares, & non probant;non
tamèn præiudicatur teſtimonio,ſi vnus
determinatũ tempus, alter ſe non be-
nè recordari dicat, Domin. Cardin.
Tuſcus *concluſ. 263. num. 16.* aùt vnus
dicit, fuiſſe factum hora decima, alter
vndecima, D. Card. de Lugo *eod. tit.*
num.18. Leſſius *num.33.* Diuus Thom.
d.q.verſ. Ad ſecundum dicẽdum,vbi do-
cet, quòd teſtes, quando ſunt in cir-
cumſtantijs ad facti ſubſtantiam non
pertinentibus ſingulares, quòd non
præiudicatur teſtimonio: putà,ſi tem-
pus fuerit nubiloſum, vel ſerenum,
vel domus picta, aùt non, ſiue aliquid
huiuſmodi, quia homines circà talia
ſolliciti eſſe non conſueuerunt, & ex
Chryſoſtomo *hom.1.* Matthæi,quæ in-
cipit: *Oportuerat nos quidẽ* dicit,quòd
ſingularitas in talibus facit teſtimo-
nium credibiliùs; & tandèm Iudicis
prudentiæ totum diſcernendum re-

lin-

linquit, quando.n. teſtes dicantur ſingulares, aût non, & quando ſingularitate teſtimonio præiudicatur? latè Dom.Card.Tuſc. *d.concl.*163. & 164. & Farinac. *qu.*64. qui *num.*4.5.6.& 7. dicit, quòd teſtium ſingularitas triplex eſt, obſtatiua, adminiculatiua, & diuerſificatiua: obſtatiua eſt, quæ in actu non reiterabili teſtium contrarietatem continet, vti in exemplo adducto à Gloſ. *in cap. nihil 3. quæſt.*9. & hac ſingularitate teſtimonio præiudicatur; adminiculatiua, quando teſtium depoſitiones per diuerſa media, tendunt tamèn ad vnum: putà vnus teſtis directè deponit de facto, alius de fama, alius de minis, alius de fuga, &c. diuerſificatiua dicitur, quando teſtes deponendo de diuerſis actibus, qui diuerſitatem inducunt in re, in effectu, & in ſubſtantia: putà quando vnus teſtis deponit de mutuo facto in vno loco, & certo tempore, alius in alio loco, & tempore; ſiue vnus de falſitate, in aliqua re commiſſa, alius de alia, &c. & de iſtis tribus ſpeciebus ſingularitatis loquitur etiam Tuſcus *in dicta concl.*164.*num.*49. Quartum, vt ſint omni exceptione maiores, vt in *l. fin. C. de probation. in l. ſinguli, C. de accuſationib. in l. addictos, C. de appellation.* quia in criminali cauſa agitur de fama, & hominis vita, idcircò cautiùs eſt agendum, & hac ratione teſtantur Bald. *in d. l. fin.* Anton. Gom. *tit. de probatione delictorum, tom. 3. cap.* 12. *num.*9. Maſcard. *de probat. concl.* 297. & 469. Farinac. *q.*62. *nu.*21. *conſ.*61. & 78. Caualcan. *de teſtib. par.*3. *num.*94. Guazz. *defenſa* 33.*nu.*5. P. Leſſius *d. tit. nu.*34. & *in fine*, D. Card. de Lugo *n.*18. ac cœteri omnes; verùm in criminibus difficilis probationis ratione temporis, loci, & quia ſecreto committuntur, teſtes inhabiles admittuntur, & probant, vti in *textu in l. conſenſu, §. ſuper plagij, C. de repudijs, in l. ſerui ff. de teſtibus, in l. non omnes, §. barbaris, ff. de re militari, in l. Diuus, ff. de quæſtionibus, cap. veniens, il ſecondo, extrà de teſtibus, cap. finali, de teſtibus cogendis,* Gloſ. *in cap. cum dilectus, in verbo, & ſi tres, de electione,* & Gloſ. penult. *in cap.* 1. *de arbitris*, & in caſu quo actu, & habitu, alij teſtes interuenire non poterant, integri cenſentur, & plenè probant, Felinus *in cap. tertio loco, num.* 3. *extra de probat.* Decius *in d. cap. n.*8. & *in conſ.*342. *nu.* 3. Cephal. *conſ.*110.*n.*29. & 30. *lib.*1. Gargiarius inter Conſilia Criminalia diuerſorum 126. *num.*18. & 23. *lib.*1. Gramm. *conſ.* 45. *num.* 11. Albericus de Roſate *in l.* 7. *ff. de incendio, ruina, & naufr.* Caball. *caſu* 1[illegible]. *n.*12. Dom. Reg. Capy. Latr. *deciſ.* 163. *num.* 16. D.R. de Marin. *in obſeru.* ad D.R. Reuert. *deciſ.* 121. *nu.*2. & quamuis etiam in hoc caſu quamplures DD. teneant, quòd teſtes nõ ſint pro ordinaria pœna integræ fidei, vt Roland. *conſ.*124. *nu.* 69. Gram. *conſ.*59. *nu.*12. Riminald. inter Conſilia diuerſorum *conſ.* 84. 120. 175. 183. 360. *lib.*4. Bertazzol. *conſ.*30. Carrerius *in §. item ergò, nu.*38. Gloſa *in l.* 3. *§. duo autem ſunt cauſæ, in verbo Non eadem, ff. de Carboniano edicto*, Baiard. ad Clarum *quæſt.* 24. *nu.*118. & Farinac. *q.*62. *n.*78. Prima tamẽ opinio Reipublicæ ſeruandę aptior eſt, & magis mihi placet, quia ſemper hi criminoſi ſtudent occultè committere crimina, & patrata de nocte in poſtribulo, ludo, domo, & nemore, remanerent indulta: in his enim caſibus lex contenta eſt de his probationibus, quę haberi poſſunt, & propter neceſſitatem à regulis iuris receditur, *l. quæ per neceſſitatem, ff. de regulis iuris*, eò magis, vbi frequentia ſunt delicta, & ſine difficultate procedit, ſi teſtium dicta ſunt veriſimilia, ſiue alijs adminiculis coadiuuata, iuxtà notata ab eod. Farin. *d. q.*62. *n.*335. 336. 337. 338. & 339. & *q.*58. *nu.*52. vndè Antonius Roya inquiſitus de homicidio in perſonam Thomæ Prato commiſſo menſe Iulij 1678. circà vnam horam noctis in hac Ciuitate, & in platea Caſtrinoui ſclopo paruo, vti tres teſtes

de

deponebant de viſu, quia luna lucebat, & eum cõfrontauerunt, quia eius nomen ignorabant, quamuis vnus teſtis erat ſocius itineris, & ad animum iniuriam reuocauerat, nàm enſe perſecutus, & eius acclamationibus dictus Antonius eodem tẽpore fuit captus, idcircò inhabilis, alij duo famuli Thomæ Prato, & vnus annorum quatuordecim, & alius ſexdecim;attamèn quia agebatur de crimine noctis tempore, & cum ſclopo paruo in hac Ciuitate, & in platea Caſtrinoui, ac de alterius mandato patrato, quod valdè aggrauabat dictum Antoniũ, dum quamplures teſtes deponebant, quòd nulla inter ipſos erat inimicitia; nec non teſtium dicta veriſimilia, & coniecturis coadiuuata erant: nàm alij teſtes deponebant, quòd eodem die dictus Raya inſequebatur Thomam Prato,& in loco criminis ſclopus paruus ſine abaco repertus fuit; & iſte penès ipſum Antonium iuſtæ menſuræ ſclopi,ac in eius manu dextera vulnus aderat vehementia ictus cauſatũ, quamuis dicti teſtes de viſu erant de nocte, qui vt dicit Farinac. *q.62.nu.*40. ad condemnandum non concludunt, quia Luna habet radios lugubres, Sol autem claros; nihilominùs ex omnibus ſupra conſideratis: videlicèt, quia veriſimiles, vti integri reputati fuerunt, & à Magna Curia dictus Antonius morti traditus: ipſe enim in tormento, tanquàm cadauer, fuit confeſſus, quod verè alterius mandato hęreditatis cauſa adipiſcendæ miſerrimum occidit, vt penès ſcribam Capiblancum; itèm in delictis exceptuatis teſtes inhabiles admittũtur,& probant Farinacius *quæſt.* 62. *num.* 81.*&* 82. Maſcard. *de probat. lib.* 3. *concluſ.* 1359. & licèt Emilius Ferretto *in l.* 3. *ff. de teſtib.* ac eruditus Dominicus de Rubeis *certam.* 12. *nu.*8. dicant, quòd hæc doctrina locum habet, quando cum delicti atrocitate probationis difficultas quoque concurrat, itaut actu, & habitu alij teſtes interuenire non potuerint: credo tamèn, quòd criminis atrocitate attenta procedat etiam ſi actu alij idonei non fuiſſent. Cœterùm inhabiles teſtes,in criminibus exceptis,& difficilis probationis, admittuntur, quando inhabilitas ex defectu perſonæ: *infamia* videlicèt, *criminis, ſexus, ætatis, & ſimilium ineſſet*, ſecus ſi ratione *iniuriæ, & inimicitiæ*, quia vti partes hoc caſu reputantur, Grammat. *conſ.* 45. Thorus in *ſupplemento deciſionum in verbo Torturam, lo* 3. quod limitatur contrà latrones publicarum ſtratarum, ſi principales furtum paſſi, ſeù derobati ſunt in numero, & quòad pœnam extraordinariam; maximè ſi in confrontatione recognoſcant lattones,quia certè,pręſenti caſu falſitatis ſuſpictio abeſt, & veritatis vrgens ratio ineſt; & dicta ratione attenta Honofrius Bianco de Terra Candelæ, qui ſolus, & armatus plures viatores derobbauit,ab eiſdem confrontatus à Regia Audientia Capitanatæ,procedente ad modum belli, & ibi me exiſtente, ad inſeruiendum in Regijs triremibus per decennium fuit condemnatus; & Aloyſius Veri à Turcis mancipatus, qui vt ſe redimeret eiſdem excubiam fecerat in mancipando miſerrimos homines de Vernola Hydruntinæ Prouincię,vti quamplures redempti coràm me depoſuerunt: videlicèt tractatum ipſius Aloyſij ex ore Turcarum, & quòd ipſum inſimul cum Turcis in TerritorioVernulæ viderunt, necnon quòd eodem tempore Turcæ dimiſerunt, & eum confrontauerunt,quia cognomen ignorabant, à S. Reg. Audientia Licienſi per decẽnium ad Regias triremes fuit condemnatus: hæc enim praxis contra lartones deſcendit in hoc Regno, ex Pragmatica Regni Siciliæ Vltra farum Ill. Ducis Feriæ, qua tres principales renunciando proprium intereſſe contra latrones, *ibi*, plenè probãt,& de ea fit mentio à Muta *dec.* 60. & ad propoſitum Alber.de Roſ.*in l.* 7. *ff.de incendio,ruina,& naufragio*,conſide-

derando, quòd mercatores, & alij
tranſeuntes per aliena territoria com-
munitèr ſecum non habent teſtes, &
quòd non deficit ius, ſed probatio
cõtrà latrones,& vt ea facilior ſit,*arg.*
text.dictæ legis; admittit ad proban-
dum famulos, & alios domeſticos;nil
igitùr mirum, ſi principales ad pœnã
extraordinariam conuincunt, quando
inimicitia non ex alia cauſa, ſed ex
furto prouenit. Quintum, vt viſus
cauſam, & de eorum dicto congruam
ſcientiam reddant, *textus* eſt *in auth.*
de teſtibus, §.*licèt*,*textus in l. ſolam*,*C.*
de teſtib. vbi gloſa,*textus in cap.cum*
*cauſam,extrà de teſtib.*Grammat. *conſ.*
*crim.*12. Clarus *quæſt.*53. *n.*22. Farin.
*q.*70. plures referens, videlicèt, ſi te-
ſtis deponit, vidiſſe Caium vulneraſſe
Sempronium, exprimere debet, quòd
ipſe interfuit, & quòd erat de die, &
ſi de nocte, quòd Luna lucebat, aùt
quòd aliquod lumen artificiale ade-
rat, nec non, quòd Caium cognouit,
quia illum priùs in practica habebat,
vel eius erat conciuis.Si tamen teſtes
non reperiuntur, & huiuſmodi pro-
batione certitudo de delinquente ha-
beri non poſſit, de ea per inditia Iu-
27 dex inueſtiget, iuxtà *textum in l. in-*
dicia, *C. de rei vendicatione*, *textum*
in l. 2. *C. quorum appellationes non*
recipiuntur, *textum in l.*3.§. *à Barba-*
ris, *de re militari*, & argum.*tex.in au-*
th. vt liceat Matri,& Auiæ,§.*quia ve-*
rò, *collat.* 8. vbi alloquens vxorem al-
terius de adulterio punitur, ſi ter fuit
denunciatum, nè alloqueretur,*textus*
in l.Conſiliarios, *C. de Aſſeſſoribus*,
vbi, ſi Officialis tempore ſyndicatus
fugit,pro confeſſo habetur,*tex.in cap.*
porrecta, *de confirmatione vtili*, *vel*
inutili,vbi ex præſumptione tanquam
falſarius punitur, ex quibus, & ex
alijs,vt penès Gloſas,crimina prȩſum-
ptionibus plenè probantur; Probatio
etenim, teſte Epiſcopo Sarmiento *lib.*
1. *cap.* 1. *nu.*9. aùt vera, aut præſum-
28 pta eſt: prima immediatè corporeo
ſenſu percipitur; ſecunda mediante
diſcurſu intellectus;eamque primam,
vt ait irrationabilia, ſi loqui ſcirent,
facerent; ſecundam tantùm homines,
quibus ità res oſtendi poteſt,ex prima,
ſicuti ex ſecunda, quæ eiuſdem potē-
tiȩ eſt:& dicto loco nullam diſtinctio-
nem inter iuris præſumptiones,& ho-
minis conſtituit, vt illæ ad pœnam
ordinariam imponendam ſufficiant,
& non iſta: quia omnis hominis præ-
29 ſumptio ſi bona eſt,à lege videtur ap-
probata; Et ſicuti illæ ſufficiunt,quia
valdè conferunt ad delictum; ità in
omni alio caſu, ſi eiuſdem ponderis
ſunt. Quare indicia in triplici gradu
diſtinguunt Sanch. *conſ. moral. lib.* 6.
*cap.*3.*dub.*14. & Dom.Card. de Lugo
30 *diſp.* 37.*ſect.* 12. Quædam appellant
læuia, quibus raró veritas ineſt, vel
quibus communitèr veritas abeſſe cō-
tingit. Quædam grauia,quibus com-
munitèr veritas adeſſe contingit, &
vehementèr Iudicis animum mouent,
& conſiderant ea, quæ ſemiplenam
probationem conſtituunt. Violenta
alia dicunt, in quibus veritas adeſſe
contingit,& quȩ Iudicis animum mo-
uent ad aſſentiendum alicui rei, vt in
ea tanquã, in vera quieſcat,& plus in-
ueſtigare non curet. In quinque verò
gradus diſtinguit P. Leſſius *de iuſt.&*
*iur. cap.*29. *tit. de Iudice*, *dubitat.* 17.
In primo læuia probabilia; in ſecun-
do læuia probabiliora, quæ valdè
probabilem ſuſpicionem de criminis
authore commouent; in tertio grauia;
in quarto ea, quæ ſemiplenam proba-
tionem faciunt,quæ ampliùs quid eſt,
quam inditium legitimum; in quinto
indicia grauiſſima,quæ indubitata di-
cuntur. Iuxtà primam diſtinctionem,
indicia in primo gradu ad inquiſitio-
nē ſufficiunt;in ſecundo ad citationē,
capturam, & torturam; in tertio ad
condemnandum. Iuxtà ſecundam,pri-
ma ad inquirendum,ſecunda ad cita-
tionem, in tertio, & quarto ad captu-
ram, & torturam, in quinto ad con-
demnandum, etiam ad ordinariam
pœnam, vigore Regiæ *Pragmat.* 12.

de offic. iudic. quæ indubitata indicia
31 declarat, vt ſint illa, quæ legitimè
probata mouent Iudicis mentem ad
firmitèr credendum, delictum fuiſſe
commiſsum ab imputato, quieſcendo
cum eius intellectu in hac firma cre-
dulitate, ad quorum explicationẽ D.
Reg. Rouit. *deciſ. 63.* & D. Reg. Capyc.
Latr. *deciſ. 163.* dicunt, quòd firmitèr
credere, duplici modo contingere po-
teſt: vno, ſine actuali dubitatione, &
cum virtuali tantùm, vt ſi interroga-
tus, an Titius commiſit crimen, de
quo inquiritur? reſponderem, ad præ-
ſens firmiter credo, quòd commiſit,
ſed fortè eſse poteſt, quòd nõ, & quòd
hæc credulitatis ſpecies ſufficiat in
delictis occultis; altero modo ſine
actuali, & virtuali dubitatione, vt ſi
interrogatus reſponderem, quòd cre-
do, & eſt veriſſimum, nec alicui dubi-
tationi locus eſse poteſt, & quòd in
alijs delictis non occultis hæc credu-
litatis ſpecies requiratur. Tamèn ego
in iſtis quoq; delictis dico, quòd ſuffi-
ciunt ea indicia, quæ delinquentẽ de-
monſtrant morali certitudine, & ratio
eſt, quia in humanis actionibus, ſuper
quibus conſtituuntur iudicia, & exi-
guntur teſtimonia, cum ſint circa con-
tingentia, & variabilia, certitudo de-
monſtratiua, ſiue methaphyſica haberi
non poteſt, vt inquit Diuus Thomas
2. 2. *q. 70. in corpore*; Ideòq; hæc pro-
batio, quæ delinquentem demonſtrat
32 morali certitudine, ſufficiens eſt, &
moralis dicitur, quæ ex communiter
accidentibus, & proprijs circumſtan-
tijs, & rationibus rei, in pluribus ve-
rificatur, & raro iuxtà hominum mo-
res à veritate deuiat, quam probatio-
nem conſtituunt indicia in tertio gra-
du poſita à Sanchez, & D. Cardin. de
Lugo, & ea poſita in quinto gradu
à Patre Leſſio, in qua vtique pro-
batione virtualis ineſt dubitatio, &
communi declaratur exemplo, vti ſi
in domo vnum aditum habente repe-
ritur Caius occiſus, & ab ea viſus eſt
Titius exire pallidus, & gladio euagi-
nato, quod exemplum DD. ponunt
pro inditio indubitato; nàm quamuis
fallere poſſit, & innocentis ſequi pu-
nitio, cum contingere poſſit, quòd Ti-
tius tantùm vulnerauit, & alius Ca-
ium exanimauit, aùt quòd alius illum
enſe occidit, quo relicto fugit, & quod
Titius enſem cruentum apprehendit,
occiſorem ſequens, vt occidat, quem
caſum contigiſse affirmat Caſonus *in
tract. de indicijs cap. 11.* vel quòd Ca-
ius ſe ipſum occidit, & quod Titius
tantùm enſem à corpore abſtulit, ſicut
fecit Vliſses ab Aiace, vt notat Meno-
chius *de arbitrar. caſ. 270.* attamèn
quia in pluribus contingit, quòd qui
viſus eſt à tali domo exire pallidus, &
cum gladio, vbi occiſus reperitur, ille
ſit delinquens, & de raro euenire po-
teſt caſus Vliſses, & alius à Caſone
relatus, & per accidens, ad condẽnan-
dum hoc inditium ſufficiẽs eſt, vt eui-
tetur nimirùm maius malum, quod ex
oppoſito ſequeretur, cũ homines cer-
titudinem de delictis habere nõ poſ-
ſunt, & illa in magnã Reipublicę per-
niciem impunita remanerẽt, ſicut no-
tat D. Card. de Lugo *de iuſt. & iur.
diſp. 37. ſect. 12. nu. 146. in fine.* Inditia
igitur, quæ frequentiſſimè delinquen-
tem indicant, indicia indubitata di-
cuntur. Hæc ſi concurrant, Iudex vl-
trà inueſtigare non curat; hæc vtique
faciliùs in occultis ipſius animum in-
iudicando mouere debent, quoniam
in illis, teſtes, qui immediatè deponãt,
33 reperire, difficilimũ eſt, & etiam plura
dubitata, dũmodò vnita Iudicis mentẽ
cõmoueãt, vltra adducta à Capyc. Latr.
n. 51. adeſt *dec. Arag.* Seſs. 111. Quodli-
bet enim indiciũ duos requirit teſtes,
Gloſ. eſt *in l. fin. in verbo, Vel inditijs,
C. fam. erc.* Farinac. *q. 37. n. 13.* D. Card.
Tuſc. *lit. T. concl. 164. nu. 51.* D. Lugo *d.
diſp. n. 140. in verb. Teſtium*, P. Sanch.
dub. 14. n. 2. D. Card. Caiet. *q. 69.* D. Th.
art. 2. vbi dicit, quòd duplex eſt indi-
ciũ perfectum, & imperfectũ, Primum
videlicèt, quod per duos teſtes proba-
34 tur; Imperfectum quod, vnico tantũ,
&

& quòd remota indicia à delicto per
teſtes ſingulares probara,non probāt;
verùm an hæc coniugantur, vt Reus
torqueatur? Farinac.*quæſt.37.n.33.&*
39. cum Carrerio, Caſono, Bruno, &
Blanco tenet, quòd coniugantur, ſi
vnum alio coadiuuetur: purà, ſi vnus
teſtis deponit, vidiſſe Caium vulnera-
tum, dicentem, quòd Tirius ipſum
vulnerauit; alius, vidiſſe Tirium pro-
pè locum, vbi Caius manebat; alius
vidiſſe Tirium propè locum ſanguine
aſperſum;alius nemora verſus fugien-
tem: nàm omnes iſti teſtes tendunt ad
vnum totum, videlicèt ad vnius ſpe-
ciei integrationē,Baiard.verò ad Cla-
35 rum *q.22.nu.7.*Gram.*conſ.57.* Caball.
caſu 193. D.Reg.Capyc.Latr.*dec.161,*
nu.26. Layman. *citato cap. nu. 5. verſ.*
Quin, & in criminali cauſa, P.Diana
lib.3.tract.6.reſ.5. tenēt,quòd coniun-
guntur, ſi plura ſunt indicia, & talia,
quorum duo, ſi legirimè eſſenr proba-
ta,indicium facerent ad torturam,præ-
ſertim,ſi teſtes idonei ſunt,quoniā ne-
gari nequit,quòd iſti plures reſtes cō-
ſtituunr præsūptiones.Ego iſtorū opi-
nioni adhereo: nàm quamuis teſtes
ſingulares tendant ad diuerſa tota,
hæc omnia tota indicanr Titium de-
linquenrem, ac omnia ad illum ag-
grauandum concurrunr, & præcipuè
hæc procedit opinio in occultis cri-
minibus. In hac indiciorum materia,
quæſtio quoque eſt inrer Doctores,an
illa teſtes idoneos, & omni exceptio-
ne maiores requirant?vr videre eſt pe-
nes eundem Farinac.*in d.q.n.*18.*&*20.
36 ipſe enim *n.*28. ponderatis opinioni-
bus tenet,quòd teſtes omni exceptio-
ne maiores requirantur, vt legitimè
probentur indicia. Primò, quia in cri-
minali cauſa, vt Reus condēnetur,iſti
teſtes adhibentur; pari igitùr ratione
adhiberi debent,vt torqueatur, cum
eadem ratio ſit de toto quòad rorum,
quæ de parte quòad parrem:cum tor-
tura eriam ſit pluſquàm vtriuſq; ma-
nus abſciſſio, & ex ea faciliùs ſequi
poſſit cōfeſſio,ex qua in vitæ periculo,
quis ponitur,vt conſiderauit Conſ.D.
Ferdinandus de Quadra proauus ſo-
lertiſſimi viri Conſiliarj D. Aluari de
Quadra in reſponſo impreſſo à D. R.
de Marinis *lib.2.iuris reſol.cap.*16. vbi
nu.13. ipſe Conſil. de rortura inquit.
Verberibus igne morte cruciatu eloqui,
Quodcumq; celas adiget in vitā dolor.
Secundo,quia ſicut vnus reſtis de viſu
requiritur, vt ſit omni exceptione
maior, vt torrura inferatur; irà indi-
cium, quod loco teſtis deſiderarur,
teſtibus omni exceprione maioribus
probari debet. Verùm contrariæ opi-
nioni Doctorumrelarorum à dicto Fa-
rinacio *nu.*10. adhereo, primò, quia
vt Rens rorquearur,regularirèr ad mi-
nus duo remota indicia requirunrur,
quæ quatuor reſtibus probari debent;
& ſi omnes iſti omni exceprione ma-
iores eſſe deberenr, difficilis reddere-
rur probario, quæ cum delicta fre-
quenria ſint, reſtringenda non eſt, vt
remaneant impunita, ſed vt clareant,
probarionibus minus legitimis fides
adhibenda eſt, gloſ. *in cap.quamquàm*
14.q.2.in verbo, Ne occultetur veritas,
gloſ.*in l.quoniam multi,C.de hæreticis,*
in verb.Anguſtetur, C.Regni,*ad quietē,*
ibi:*Sed quia crimina punienda ſunt vn-*
decumque claruerint,& Regni Cap.*vul-*
garis ſamæ,ibi:*Et quia probationū non*
eſt anguſtāda facultas,maximè,vt cri-
mina clareant, Dom.Reg.Reuert.*deciſ.*
188. Secūdò,quia in criminalibus te-
ſtes inhabiles ad torquendū ſupplētur
ex numero. Terriò, quia valdè diſtat
rortura à condemnarione; nec valet
argumentum de teſte, quia vnicus te-
ſtis de facilè peruerti poreſt; idcircò
dicitur,quòd dictum vnius eſt dictum
nullius,Far.*q.63. n.*1. & tā ſi Reus eſt
leuis vitæ, ſufficit, quòd teſtis non re-
probetur à Iure. Exquirat itàq; Iudex
delinquentem probabili, ſiue morali
certitudine,ſi hanc habere poteſt,quæ
vt dixi, aùt vera eſt, aùt præſumpta,
37 aùt plena, aùt ſemiplena, iuxtà gloſ.
in l. teſtium, ff. de teſtibus, verſ. Spe-
ciem, aùt minus quàm ſemiplena, &

vt validam habeant probationem, di-
ligentèr cumulet omnia indicia, quæ
ad delictum conferunt, vt ad minus
tortura locum habeat: putà in homi-
cidio inueſtiget, quis occiſo erat ini-
micus? à quo minis affectus ſit? quis
iactauit ſe de crimine? quis locum pa-
trati criminis frequentauit? quis poſt
crimen à Ciuitate aufugit, latitet, vel
ad Eccleſiam confugit, ſiue ante cri-
men arma præparauit, bona occulta-
38 uit, contra quem eſt populi opinio?
quis ex illius morte commodum adep-
tus ſit? vt in *l.cum ratio,de bonis dam-
natorum*, aùt quis illi riualis? vt in *l.
vni,ff.de ambitu*. In eo qui veneno ne-
catus ponitur, quis venenū de familia-
rib. retinebat, & inueſtiget, ſi illud tri-
turauit, ſi clauſo Hoſtio, ſiue occultè
cibū pręparauit, ſi mortui cadauer fe-
ſtinantèr ſepelliri curauit, ſi in menſa
de pręparato cibo, & propinato com-
medere noluit, ſi de morte non condo-
luit, cum contriſtari deberet, quod eſt
maximū indiciū, quia in morte luctus
communitèr conſideratur, vndè riſus
rancoris ſignum eſt, & contra mortuū
odij. Hęc omnia in crimine homicidij
procuret inueſtigare, ac ea omnia, quę
ad delictum, iuxta ſui naturam con-
currere potuerint: nàm regularitèr
ex quatuor indicia oriuntur, ſcilicèt
ex perſona, facto, dicto, & cauſa, & per
tria tempora, *ante, in, & poſt delictum*,
vt per eruditum Caſonum *tract. de in-
ditijs*, latè videre eſt.

TERTIVM conſtito de delicto, &
39 de delinquente, de cauſa perqui-
rat, qua etiam Reus quęritur, ſi igno-
ratur; nàm is fecisse præſumitur, qui
faciendi cauſam habuit, Felinus *in
cap. 1. de officio, & poteſtate Iudicis De-
legati*, Bart. *inter Conſilia criminalia
conſ.* 8. *lib.* 1. Follerius *inter eadem
Conſilia conſ.* 138. *lib.* 1. Bertazzol.
conſ. 556. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 230. *nu.*
25. Grammatic. *conſ.* 42. Hæc vti ba-
40 ſis, & criminis fundamentum, quæ-
renda eſt, *textus in cap. cum dilecti, il
primo, de accuſat. cap. occidit 23. quæſt.
vlt. in l. verum, la ſeconda ff. de fur-
tis*, Gloſ. *in cap. intelligentia, ex cauſis,
de verb. ſignif.* Bertazz. *conſ. crim.* 11. *nu.*
22. Giurb. *conſ.* 51. *nu.* 6. Giazzinus *ad
defenſam diſcept.* 26. *n.* 65. 66. 110. 115.
& 217. Guazzin. ad defenſam *lib.* 2.
def. 28. *n.* 6. *&* 7. ea deficiente, ſi inqui-
ſitio indiciaria eſt, nullius roboris eſt.
Verùm ſi viſus eſt, qui arguitur, nihil
41 refert, eam non adeſſe, Caſon. *tract.*
2. *cap.* 3. *nu.* 3. *in fin.* Hæc etiam in con-
feſſo quærenda eſt, Pariſ. de Puteo *in
verbo Tortus cap.* 7. Angel. *in l. certum,
ff. de confeſſis, nu.* 1. Blanchus *in l. final.
ff. de quæſtionibus. nu.* 35. Grammat. *cōſ.*
16. *&* 60. Conſil. de Boctis *ad Bart. in
l. certum, §. ſi quis abſente, ff. de confeſſis*,
vbi dicit, quòd illa confeſſio dicitur
probatio probata, quæ eſt legitima
habēs ſuos Comites, v3. *Cauſam*, aliàs
non probaret, Farinac. *conſ.* 85. *nu.* 28.
Guazz. *ad defenſam lib.* 2. *defenſa* 32.
cap. 3. cauſa itàque intuenda eſt, vt
mitiùs, aùt grauiùs delinquens punia-
tur, *textus eſt in cap. fælicis, §. cæterum,*
42 *de pœnis in* 6. Gloſ. *in cap. ſi quemquā,
§. accuſatorem* 2. *quæſt.* 3. *text. in l. aut
facta, § cauſa, de pœnis*, Gloſ. *in l. bodiè,
ff. eodem*, Gloſ. *in l.* 1. *in princ. ad Senat.
Conſ. Turp.* Paris *de ſindicatu in verbo
Compoſitio. cap.* 1. Grammat. *conſ.* 63.
Caualcanus *de brachio Regio par.* 3. *nu.*
259. Clar. *quæſt.* 85. *nu.* 10.

QVARTVM quo loco, vt in *l. aùt facta,*
43 *§. locus, ff. de pœn. in §. atrox, & in l.
Prætor edixit, de iniurijs*, cum gloſ. &
notatis à Bouadilla *lib.* 2. *c.* 4. *tit. de la
juſticia, y pietad yunctas, nu.* 13. *lit.* B. à
Dom. Reg. de Ponte *de poteſtate Pro-
regis, tit.* 1. *§.* 11. vbi ratione loci pœnā
vltimi ſupplicij arbitrari teſtatur à
Dom. Reg. Merlino *controu. lib.* 1. *c.* 66.
vbi crimē in carcere cōmiſſum acriùs
puniri ait, à Domino Reg. Tapia *in
ius Regni lib.* 5. *tit.* 41. *num.* 4. ab eodem
Merlino *cap.* 17. Conſil. Campana *reſ.*
16. *nu.* 12. & Scialoya *in praxi foriudi-
catoria cap.* 3. *num.* 124. vbi pro vnico
furto, etiam paruæ quantitatis in via
publica patrato mortis pœna practi-
ca-

catur, & ſic ratione loci, quia Reipu-
blicæ intereſt ſine metu, & periculo
per itinera commeare, à Dom. Regen-
te Sanfel. *deciſ. 35.* vbi pro furto in Ec-
cleſia vnciam excedente, quamuis de
re non ſacra, mortis pœna fuit impo-
ſita, & circa furtum in Eccleſia, vide
aliam deciſionem d. *Domini Reg.* 243.
& Peguer. 24. Hinc iniuria non tanũ
ratione perſonæ offenſæ, & offenſoris,
ſed etiam ni loci, quo fuit illata, læ-
44 uis, aùt atrox dijudicatur, idcircò
pœnam arbitrariam continet, §. *in sũ-
ma, Inſt. de iniur.* quæ pœna vſque ad
mortem extendi poteſt, vt tenet gloſa
ibidem, & ex noſtris D. Reg. de Pon-
te *d. tract. &* §. & D. Reg. Sanf. *dec. 34.
nu.* 12. licèt loquatur in Principe, aùt
Principe conſulto, & ex Vltramon-
tanis Ioann. Harpreth *in d.* §. *in ſum-
ma*, plures DD. & iura refert, & præ-
cipuè *textum in l. ſaccularij, ff. de ex-
traordinarijs criminibus*, ibi: *Præſides
exequi ſolent, grauitèr vſq; ad pœnam
capitis, &c.* Item iniuria atrox quoque
dicitur, non ſolùm ex loco: videlicèt,
ſi in platea, Theatro, aùt alio loco pu-
blico committatur, ſed ex parte cor-
poris affecti, vti percuſſio in faciem,
quę eſt ad ſimilitudinem pulchritudi-
nis cœleſtis figurata, *vt in l. ſi quis in
metallum, Cod. de pœnis*, & probat
*textus in d. l. Prætor edixit, ff. de iniur.
in fine*, ibi: *Os alicui percuſſam*, & gra-
uiùs eſt alapa, quàm pugno percute-
45 re, Campagna *in cap. Regni de iniurijs,
num. 14. & 15.* vel quia alapa longiùs
ſonat, & ità à pluribus auditur, vel, &
melius, quia alapa percuſſus pueril-
tèr tractatur, & ſic magis ſpernitur,
& Ieſus Chriſtus accepta alapa mili-
tem reprehendit.
QVINTVM quo tempore, vt *in cap. ne-
46 ceſſaria*, & in *cap. quod pro remedio,
cauſa 1. quæſt. 7. in d. l. aùt facta, §. tem-
pus de pœnis*, Gloſ. *in l. furem, in verb.
Item quia tempus, ff. ad legem Corne-
liam de Sicarijs*, cum alijs à Bouadilla
relatis *d. tit. nu.* 14. & Gramm. *deciſ. 36.
nu.* 14. Hic furtum ſi noctu fiat, atro-
cius reputatur, vt in *l. 1. & 2. de furib.
balnearijs*, & fur nocturnus quoquo-
modo occidi poteſt; diurnus niſi telo
ſe defendat, vt in *cap. perfodiens, de
homic. volunt. in l. itaque, ff. ad l. Aquil.*
ea ratione, vt in *d. cap.* quia noctu non
diſcernitur, an ad occidendum, an ad
furandum venerit? vel vt conſiderat
Gloſa *in d. l. itàque, verſ. Tamèn*, quia
in die fur cognoſci poteſt, & accuſa-
ri, & bona recuperari poſſunt, vt quo-
que dicit gloſ. *in l. furem, ff. ad l. Corn.
de ſicarijs*, quæ declarat, furem noctur-
num recedentem, ac cum rebus fugiẽ-
tem occidi poſſe, diurnum minimè, niſi
Domini periculum adſit; item quo
tempore diuina celebrantur officia, *l.
ſi quis in hoc graui, C. de Epiſcop. Ec-
cleſ.* vel in maiori hebdomada, & in
die Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu
Chriſti. Tempus itaque delictum ag-
grauat, Bolognet. *in d. l. furem*, Foller.
ſuper pragm. 1. de ictu ſcopictæ, num. 31.
SEXTVM de animo exquirat; is enim
vt Reus de facto iudicetur, inſpicien-
dus eſt, *text. in cap. cum voluntate, de
ſent. excomm. in cap. eum qui aſſeuerat
50. diſt. in l. 3. § dolo ff. de exhibend. tab.
in l. quod Reipublicæ, ff. de iniur. in
47 l. qui iniuriæ, ff. de furtis*, vbi effrigens
cauſa iniurię ianuam, de furto non te-
netur, & *in l. 1. C. ad l. Corneliam de ſi-
car. in l. Diuus Adrian. ff. eodem*, vbi
nõ ordinaria homicidij pœna punitur
ſi non animo occidendi percuſſit. Id-
circò Sacrum Conſilium, quamuis in
hoc Regno pro furto in via publica
mortis pœna ſit *indicta*, contra eum,
qui cum ad aliud eſſet in via publica
tranſeuntem furatus fuit, extraordina-
riè proceſſit, teſte D. Reg. Sanfel. *deciſ.*
40. Animus vtique in criminibus in-
48 ſpiciendus eſt, an deliberatus, & præ-
meditatus fuerit? an verò ſimplex de-
liberatus? Præmeditatus animus con-
ſideratur, quando aliquis tempore in-
teriecto cogitauit de crimine, & cum
deliberauerit illud committere, com-
mittendi occaſiones procurauit, & in-
ſidias. Simplex deliberatus, quãdo de
cri-

crimine, temporis interuallo non co-
gitauit; verũ in cõmittendo ſuũ deli-
berãdo firmauit animũ. Hæc diſtinctio
colligitur à Caſon. *in præmiſſis cap.1.
n.7.* Gabriel. *tract.3.de ſicar.& venef.*
Bertazzol. *conſ.85.nu.8.lib.1.* Vermigl.
conſ crim.28.& 69. Menoch. *de arbitr.
caſ.351.nu.5.& 15.* Cõſil. Paſchal. *de
patria poteſt.par.3.cap.6.n.17.* Iul. Clar.
in §.homicidium, & Farinac. *quæſt.125.*
qui ponunt exempla in homicidio cũ
appenſamento, vt vulgò dicunt, com-
miſſo, & in eo in rixa patrato, in qua
occidendi animus ſuperueniat: ani-
mus enim præmeditatus requiritur, vt
Prag.3.de ictu ſcoppictæ locum habeat.
Conſiliar. Gizzarell. *deciſ.25.* Cam-
pana *reſol.1.n.5.& 19.* Item vt prodi-
torium verificetur, Ciarlinus *par.1.cõ-
trou.10.num.118.* Farinac. *conſil.168.
lib.2.* Thomas del Bene *p.2.cap.16.dub.
20.ſect.2.* Animus autem ſimplex de-
liberatus, qui in rixa superuenit, vt ho-
micida pœna mortis plectatur, in con-
ſideratione non eſt, vti affirmant DD.
innumeri relati à Farinacio *d.quæſt.
125.nu.48.* & à Conſil. Paſchal. *par.6.
cap.6.n.13.& 14.* quod dictum reſtrin-
gitur ad Authorẽ rixę à Farin. *d.quæſt.
nu.49.* & in caſu, quod rixa ex cauſa
proueniat, quæ iuſtè ad iracundiam
Authorem commouere minimè pote-
rat, vt à Conſil. Campana *reſol.16.n.
5.* de quo dicto dubio per ea, quæ re-
feram in vltimo decreto. Animus itaq;
inſpiciendus eſt, & non euentus, in-
quit gloſ. *in d.cap.cum voluntate*, Ca-
ualcanus *de brachio Regio par.4.n.150.*
49 Quarè putans ſe habere rem cum ſo-
luta, ſi illa eſt coniugata, adulterium
non committit, quia ſimplex fornica-
tio fuit cogita, Afflict. *in Conſt.termi-
num vitæ, num.24.* vbi iura allegar.
Hinc ſi intẽdens occidere Caium, ca-
50 ſu Titium occidit, quia tranſeuntem
percuſſit, ordinaria pœna non tenetur,
nàm reſpectu Titij animus occidendi
non conſideratur, ità tenent Angel.
de Peruſio *in l.ſi cum ſeruo, de iniurijs*,
per illum *textum*, vbi qui voluit ſer-
num percutere, & alium per cuſſit, in-
iuriarum actione non tenetur, Alexãd.
ad Bartol. *in l. reſpiciendum, §. delin-
quunt, ff de pœnis*, Iaſon. *in l.ſuper erro-
rem, ff. de iuriſdictione omnium Iudi-
cum, 4.col.* Anton. Gom. *tit. de homici-
dio cap.3.nu.35.* vbi reſtatur, quod hæc
opinio tenenda eſt in practica, Couar.
*in cap.Alma mater §.10.nu.4.de ſenten-
tia excom.in 6.* Maſcard. *de probat.lib.
2.concl.864.* Caball. *caſu 31.* Secus ſi
51 volens occidere Caium, errore occi-
dit Titium, quia credebat, quòd Ti-
tius erat Caius, quoniam iſto caſu or-
dinaria pœna punitur, vt tenent Ant.
Gom. *d.tit.n.34.* Andr. de Iſer. *in Conſt.
terminum vitæ*, & Afflict. *in Conſtit.
Regni tit.de homicid.nu.23.* Couarr. *eo-
dem loco*, Molina *tract.3.diſput.30.* ac
cœteri ab ipſis relati. Et certè in hoc
caſu mihi videtur aliquid magis, quã
in primo, cum non tantùm dolus in
genere; verùm etiam intentio determi-
nata in obiecto conſideretur; & error
non ſit in corpore, ſicut in primo, &
ità iudicauit M.C. delegata, referen-
te Conſil. Carolo Vergara probo viro,
contrà Franciſcum Ruſſo aſſiſtentem
armatũ in homicidio à Sabatino Sica
commiſſo in hac Ciuitate Neap. ictu
ſcopictæ, in perſonam Luce Nizzo,
qui ex errore fuit occiſus: nàm dicti
de Ruſſo, & Sabatino mandato accep-
to à Vito Vinaccia occidere intende-
bant Dominicum de Lucca, & quia
Lucas Nizzo illi aſſimilabatur veſti-
bus, & ſtatura, ipſum occiderunt, & fuit
practicata ordinaria pœna. Et ita fuit
quoque deciſum in eadem M.C.V. in
cauſa Petri Iordani homicidæ, & Iulij
Caputo aſſiſtentis, ad relationem Iu-
dicis Matthienſij, penès ſcribam Per-
tenatum. Et quamuis in hoc caſu quã
plures DD. contrarium teneant, vt vi-
dere eſt penès Petrum Caballum *de
omni genere homicidij n.234.* & Gram-
mat. *conſ.5. in Conſtit. Item conſtitu-
tio terminum vitæ num.11.* vbi contra-
ria deciſio M.C. recenſetur: Hodiè in
ea cõmunitèr pœna ordinaria practi-
ca-

catur, ſi armis igneis homicidium cõmittatur, in odium dictorum armorũ, quia qualitate attẽta, vulnerans, etiãſi nõ ſequatur mors, dicta plectitur pœna, & hanc opinionẽ indiſtinctè practicarem, non ſolùm contrà aſſaſſinos, verùm etiam contrà ſimplices mandatarios, quia in effectu maius eſt delictum ob perſonam illius, à quo nullã vnquam recepit iniuriam, quàm ob perſonã inimici, ideſt mandantis fortè ex legitima cauſa. Et quia in vtroq; caſu DD. ſententiæ ſciſſæ ſunt circa ordinariam, & extraordinariam pœnã, vti videre eſt penès Farinac. *q.*125. *nu.* 152. *&* 153. 156. *&* 157. contra hominem malæ vitæ ab ordinaria pœna non recederem. Animus igitùr inſpiciendus eſt, ſed reſtringitur in caſu, *l. quoniam multa facinora, C. ad l. Iuliã*
52 *de vi publica*, vbi is qui conuocatis hominibus rei illicitæ operam dedit, de eo, quod vltrà ipſius intentionem accidit, tenetur, ſi de exceſſu veriſimilitèr cogitare poterat, vti declarãt Farinac. *quaſt.* 126. *nu.* 69. Petrus Caball. *caſ.* 192. *nu.* 12. & Maſtrill. *deciſ.* 297. qui *nu.* 83. teſtatur, quòd in Regno Siciliæ nunquàm fuit practicatus *text. in d. l. quoniam multa facinora*, ſicuti limitatur contrà mandantem ad vulnerandum; vide Conſil. Campana *reſol.* 16. *nu.* 29.

SEPTIMVM, quomodò, vt in percutiẽte coadunatis hominibus Gram. *vot.*
53 15. *n.* 11. Conciuis meus *rit.* 276. *n.* 20. & alij congeſti per Carauitam *rit.* 68. *n.* 3. in furto cum domus fractura, vel clauibus adulterinis commiſſo, Conſ. Gizzarell. *dec.* 13. vel cum ſcalis, D.R. Sanfel. *dec.* 34. in homicidio cum proditione, de quo Dom. de Franch. *deciſ.* 713. vbi de Luca plures caſus à Sac. Congregatione declaratos recenſet, vel in homicidio cum aſſaſſinio, de quo Dom. de Franchis *dec.* 170. Dom. Reg. Rouit. *prag.* 1. *de aſſaſſinio*, Dom. Reg. de Marin. *reſol. iuris cap.* 173. & latè dixi in decreto *Defenſiones*; Meritò igitur in qualibet quærela, denunciatione, ſiue fiſci inſtantia, iuxtà Geneſis cap. 18. *Deſcendam, & videbo, ſi clamorem, qui venit ad me, opere cõpleuerint*, repetitum in *cap. Deus omnipotens* 2. *quaſt.* 1. & in *cap. cum dilecti, de accuſat.* pronunciabit Iudex, *Capiatur informatio, & teſtes recipiãtur coram me*: videlicèt, *an factum verum ſit, à quo, qua de cauſa, quo loco, quo tempore,*
54 *quo animo, & quo modo actũ*, vti dictũ eſt, & ſi dicta particula v3. *teſtes recipiantur coràm me*, omittatur, quoque intelligitur. Teſtes enim recipiuntur coràm Iudice, quia ipſius præſentia veritas magis exquiritur, & eſt cautũ
55 in Iure, vt in *l. Iudices, & auth. apud eloquentiſſimum, C. de fide inſtrumentorum, in l. teſtium, de teſtibus, in l.* 3. *§. item Diuus ff. eodem, Ritu M. C.* 141. vbi habetur, quòd teſtes infra dietam degentes in criminalibus, omninò à Iudice audiantur, niſi ſenes ſint, valetudinarij, aùt aliæ perſonæ impeditæ, ſicuti etiam eſt cautum *ritu* 156. & prius in *Conſtitutione In pecuniarijs*; ſi verò vltra dietam morantur, probis viris illorum audientia committitur; & decretum concipitur; *Die, &c. facto verbo in M. C. capiatur informatio, & committatur tali de tale, & expediantur prouiſiones*, quibus explicatur, quòd nomine M.C. informationẽ capiat, & captã clauſam & ſigillatam tranſmittat. Hoc reſtringitur tamèn parte petẽte, aùt fiſco inſtante, quo caſu etiam à Iudice recipi debent. Cœterũ in cauſis parui momenti, teſtium audientia ſolet Scribis M.C. committi; Et tamẽ quia ex minimis ſœpiſſimè magna proueniũt ſcandala: Iudices deprecor, ſi tempora largiuntur, vt teſtes in omni caſu ipſimet, interrogẽt, vt propriæ conſcientiæ conſulatur, & vt euitetur inconueniens, ſi fortè teſtes de falſo accuſati, replicarent, nõ ità depoſuiſſe, ſicut actuarius ſcripſit: quo caſu ſi omnes teſtes ità dicerent, actuario nõ eſſet credendum, vt latè inferiùs dicã. De pluribus tamen teſtes interrogari oportet, de perſonis v3. cauſis, loco, tem-

tempore viſu,auditu, ſcientia, credu-
litate,fama,& certitudine, iuxtà *text.*
in cap.cum cauſam,de teſtibus,& atteſt.
& cuncta plena inquiſitionę diſcutere,
cap.iudicantem 30. q.5. in leuibus ve-
rò criminibus,quæ modicæ ſunt coer-
citionis, & de quibus,non curat Præ-
tor, quia *Septies in dies cadit iuſtus*,
Prouerb.cap.24.n.16.*& nemo ſine cri-*
mine viuit,arg.*text.in l.leuia, de accu-*
*ſation.*vbi leuia audire,& diſcutere de
56 plano iubentur, decernat, quòd *par-*
tes vocentur coràm, quæ ſi renitentes
erũt,aliud interponitur decretum *v3.*
ex quo renitentes ducantur. Et poſtquã
ductæ fuerint coràm Iudice, eas cum
patientia audiat,bonaque arte repræ-
hendat, & corrigat,atque perſuadeat,
vt in concordiam veniant:*Quantum*
enim in bello poteſt ferrum, tantũ in Re-
publica poteſt eloquẽtia,vti inquit De-
metrius apud Diogenem *lib.5.* Facta
pace corã Iudice, iuxtà tradita à Ca-
rauita *rit.a75.n.18.in fine*,vbi quòd ſi
vnus Officialis atteſtetur, pacem corã
ſe factam,admittatur in crimine non
graui,decretum interponat:*Stante pa-*
ce facta coram me,non moleſtentur,& ſi
ipſi videbitur addat: *verùm relaxen-*
tur cum mandato ad inuicem de non of-
fendendo,ac mãdet,vt mandati expen-
57 ſas, Author rixæ, & magis culpatus
ſoluat;quòd ſi duræ ceruicis ſunt, cũ
mandato domi, vel per palatium di-
mittat,vſquequo tancor lenis fit,quod
totum Iudicis prudentię committitur,
cuius authoritas magna eſt, tanquàm
à Deo proueniens; In rixis enim, atq;
58 iniurijs, Iudex ad pacem compellere
valet,gloſ.*in cap ſuadẽdum 90. diſtint.*
Butrius *in cap.1.de mutuis petitionibus*,
maximè ſi humiles ſunt perſonæ.Cœ-
terùm concordia perſuaderi, non im-
perari poteſt, Bald. *in l. ex ſtipulat.*
Cod. de ſententijs. Quamobrẽm ſua-
dendus eſt quis, non cogendus, vt in-
iuriam remittat, Felinus *in rubr. de*
tregua, & pace, nu. 2. nàm æquitatis
ratio non patitur,vt quis inuitus iniu-
rianti parcere cogatur; Tamen vt de-
lictum euitetur,indiſtinctè Iudex par-
tes ad concordiam cogere poteſt; qui-
nimò tenetur, vt in *l. denunciamus, C.*
de his,qui ad Eccleſiam cõfugiunt,& in
l.illicita,§.potentiores, vbi Bartolus,*ff.*
de offic.Præſidis,idem in *l. congruit, ff.*
eodem,& eſt *textus in l.vſusfructus, §.*
inter duos,vbi gloſ. *ff.de vſufruct.* In-
ſuper pro huius praxis pleniori intel-
ligentia alia *decem* ſubijcio.

PRIMVM cum P.Leſſio *de iuſtit.& iu-*
re,tit.de Iudice,cap.29.dubit.12.n.105.
59 quòd contrà criminoſos duplici mo-
do procedi poteſt, vno ex officio, ad
inſtantiam partis altero. Denunciatio
enim non eſt per ſe aliqua diſtincta
via procedendi, ſed quodam præuiũ,
vt Iudex,& ex officio procedat,quan-
do pręcedente aliqua fama,vel denũ-
ciatione, informationem capit, atque
ad vlteriora procedit, vt ad ſententiã
perueniat. Ad partis verò inſtantiam,
quando pars offenſa,vel alius,ad quẽ
id de iure ſpectare poteſt,accuſationẽ
porrigit,& Iudex ea admiſſa ſecundũ
eius probationes procedit. Itàque, ſi
ex officio agit, per inquiſitionem pro-
cedit;ſi ad partis inſtantiam,per accu-
ſationem.

SECVNDVM, quòd quæſtio eſt inter
Theologos, an, quando manifeſtũ eſt
crimen,& Author ignoratur, ſi Iudex
quærere in genere poſſit, *quisnàm* fe-
cerit?Quoniam quidam,vt Dom.Car-
dinalis Caietanus *q.69.art.1.& 2.*So-
tus *de ſecreto membr.2.q.6. dubit.4.* &
alij tenẽt,Iudici id non eſſe licitum,
duplici ratione: prima,quia Canones
vetant,nè per inquiſitionem proceda-
tur, niſi de Authore fama ſit, vel cer-
ta præcedant indicia, vt in *cap. cum*
oporteat, in cap. inquiſitionis, & in
cap. qualitèr, & quando 24.de accuſa-
tionibus;Secunda,quia Iudex in gene-
re inquirendo,quiſnàm fecerit?nõ mi-
nus,quàm in particulari,an Petrus fe-
cerit? præbet occaſionem reuelandi
crimina occulta, contrà charitatis, &
iuſtitiæ ordinem.Quidam alij verò,vt
P. Leſſius *d.tit.dubit.14.n.114.*D.Car-
di-

dinalis de Lugo *tit. de obligat. iuſtitiæ*
ſpectantibus, diſput. 37. ſect. 6. num. 58.
alijque teuent, quòd ius ſir Iudici ta-
litèr inquirere pro Reipublicæ bono,
alioquin malefici ſub immuniraris ſpe
inualeſcerent;& quod bonum commu-
ne priuato præponendum eſt, quando
alicui non videtut facta iniuria, ſicut
conſideratur, quando Iudex in genere
inquirit; Canones enim loquuntur; ca-
61 ſu quo in particulari inquirirur,&iſto-
rum Doctorum opinio ſeruatur in roto
Mundo.

TERTIVM, quòd inquiſirio duplex eſt,
generalis vna, ſpecialis alrera. Gene-
ralis eſt illa, quam Iudex capit noriria
habira de crimine,teſtes interrogando,
quiſnam illud cōmiſerit? Specialis eſt
informatio, quam Iudex capit contra
certam perſonam, teſtes interrogando,
an Petrus fecerit? quod fieri nō poreſt,
niſi infamia præcedente ſecundùm Ca-
nones; & in hac inquiſitione, quo or-
dine Iudex reſtes inrerrogare debeat,vt
euitetur ſuggeſtio?vide Bartol. *in l. 1. §.*
qui quæſtionem, ff de quæſtionibus, Bru-
num *in tract. de indit͡ijs, tract. 2. quæſt. 5.*
n. 56. ac cœteros,quos congerit Guaz.
ad defenſ. defenſa 19. *cap.* 11. *num.* 3. qui
cum Scaccia *de iudicijs cap.* 86. admo-
net cautiùs eſſe, ſi ſemper in genere te-
ſtis inrerrogerur. Item hæc ſpecialis
duplex eſt, vna quæ modum informa-
tionis, ideſt teſtium receptiones contra
certam perſonam reſpicit; altera quæ
modum procedendi, ideſt rei punirio-
nem. Nam Iudex per generalem inqui-
ſitionem informatus deſcendit ad ſpe-
cialem,in qua citandus eſt reus, & cō-
tra eum procedendum vſque ad ſenrē-
tiam, vt docet Baldus in *l. iubemus, C.*
de probat.

QVARTVM,quòd Iudex regularitèr ali-
62 quem condemnare non poreſt, accuſa-
tore non exiſtenre vero, vel ficto, D.
Tho. 2. 2. *quæſt. 67. art. 3.* P. Sanch. *conſil.*
moral. lib. 6. cap. 1. dub. 20. quia Iudex eſt
iuſtitia animata, & iuſtitia eſt inter
duos. Idcircò vr condemnet, oportet,
vt interueniant duo, ideſt Actor, &
Reus;iudicij enim natura,vt dicit Bal-
dus *in d. l. nu.* 2. à iure irà ordinata eſt,
vt ſir qui petat ciuilitèr, vel criminali-
tèr; qui defendar; item qui cognoſcat,
& ſicut virtus ſtat in medio, ità Iudex
medius eſſe debet, ad dexteram non
declinans,aut ſiniſtrā, vt ait *text. in cap.*
ſi legitimè, de acc. l. reſcripto, §. ſi quis, ff.
de muneribus, & honoribus, probant
iura cumulata à Ioanne Antonio de
Nigris *in cap. Regni, Itemque prædicti*
iuſtitiarij nu. 14. ac eriam probatur de
Iure Diuino,vt *Io: cap.* 8. ibi: *Mulier vbi*
ſunt, qui te accuſabant, nemo te condem-
nauit, nec ego te condemno, & in *Acti-*
bus Apoſt. cap. 25. ibi: *Quod eſt in viro*
crimen accuſent eum. Verùm in crimi-
nalibus pro Reipublicæ vtilitate,etiam
cum ficto accuſatore, qui eſt notorie-
tas, & fama, condemnare poteſt,vt do-
cet D. Thom. *in d. quæſt. ad ſecundum*,
Sanchez *dicto dubio nu.* 5. ac recentio-
res omnes.

QVINTVM, quòd in Regno accuſatore
63 non exiſtente Iudex inquirere, & ex
mero officio procedere valet in crimi-
nibus, quibus venir imponenda pœna
mortis naruralis, ciuilis, vel abſciſſio-
nis membri, vt *in Cap. Regni ab illo in-*
choandum 140. *Vt delatus* 235. *Si tem-*
porum alternata cōditio 237. *& Nè tuo-*
rum 238. & ibi Commentatores. Irem
in offenſionibus, & iniurijs illaris per-
ſonis Eccleſiaſticis, viduis, & pupillis,
vt in dictis capitulis, Carauita *ritu* 86.
nu. 2. & de iniurijs in perſonas Eccle-
ſiaſticas,adeſt quoque *Capitulum* 149.
incipiens *De iniurijs*, quod extenditur
ad conuerſos, & oblatos, etiam ſæcu-
larium Eccleſiarum, vt tenet Sebaſtia-
nus de Neapoli *in d. cap. nu.* 5. & D. R.
Tapia,& procedit, quando eſſet illara
iniuria grauis, & atrox, ſecus quando
eſſet leuis, Ioan. de Nigris *d. cap. nu.* 12.
Foller. *in fragm. tit. de iniurijs, nu.* 141.
D. R. Sanfel. *dec. 63. nu.* 23. Arrox enim
iniuria dicitur,quando offenditur Cle-
ricus dum eſt in habitu Sacerdotalis
dignitatis, Io: Antonius de Nigris *nu.*
13. vndè per M. C. Ioſeph Lancellotte

triremium pœna fuit punitus, quia intus Eccleſiam Parochum per brachia excuſſit, pellicia, & ſtola indutum, D. R. Sanfel. *nu.*21. Sed quòd pro leui iniuria, ex officio inquiri poſſit, tenet D. Reg. Tapia *in d. cap.* nàm hoc priuilegium ratione reuerentiæ, quæ Clericis debetur, conceſſum eſt; & quia ex Diuino præcepto accuſare deſiſtũt, meritò nè iniuriæ remaneant impunæ, ex officio proceditur. Præterea quia capitulum, non ſolùm de iniurijs, ſed de offenſis, & culpis quibuslibet lo-
66 quitur. Ab narratis autem tribus caſibus, adulterij crimen excipitur, vbi ut procedatur, accuſatio requiritur, & proximioribus competit, *l.quamuis, la ſeconda, C.ad l. Iuliam de adulter.* alioquin matrimonia turbarentur, & occiſiones ſequerentur; idcircò priùs marito quærela competit. Matrimonio verò per diuortium ſoluto, patri, fratri, patruo, & auunculo competit, D. Reg.Sanfel.*deciſ.*351.Item fratri mariti contra cognatam competit, ſi maritus in vita de adulterio conquæſtus fuit, D. Præſes de Franch. *deciſ.*94. & 240. ſicuti mariti hæredibus adulterij exceptio competit contra mulierem dotem repetentem, ſi in vita maritus de adulterio fuit cõqueſtus, D.de Franch. *deciſ.* 184. ſed marito quieſcente hæc actio alijs non competit, neque uxori contrà adulterum de adulterio violento in eius perſonam, Vrſill. ad Afflict. *deciſ.*174. Sed contrarium deciſum recenſet in M.C. & in S.C. D.Reg.Merlinus *controu. centur.*1. *cap.*58. contra Thomam de Stephano petentem gaudere indultu. Vxori amplius contra maritum non competit, Vrſillus *ibidem*, niſi pro adulterio cum vxore fratris ipſius, vel cum uxore filij, quem habuit ex alio coniugio, idem D. Reg. *d. cap. num.* 15. Cœterum in notorio adulterio ex officio proceditur, Gram. *deciſ.*31.*nu.*7. & notorium dicitur, vbi nulla adeſt dubitatio, quia uxor in propria domo, & menſa adulterum palàm detinet, aùt abſente viro ſobolem procreauit, Dom.Reg.Sanfel.*deciſ.*251. *nu.*14.& 15. Et nota, quòd in hoc caſu Iudex omninò procedere tenetur, vt Reipublicæ ſcandalum, & in mariti receſſu periculum in perſonam mulieris euitetur. Itèm quando in iudicio adulterium confitetur, Grammat. *dicta dec.* & Afflict. *deciſ.* 176. ibi tamen mulier de furto inquiſita, & incidentèr de adulterio confeſſa, quia iudicium ad adulterium non erat ordinatum, fuit à carceribus habilitata, & dictum quòd procedatur, ut iuris. Item quærelam remittente marito, Iudex ex officio proſequitur, ut in *l.coſtante ff. ad l. Iuliam de adulterijs*, & intellige, ſi poſt litem conteſtatam maritus remittat, D. Reg. Capycius Latro *deciſ.*121.

SEXTVM in quocunque alio crimine ac-
66 cuſatore deſiſtente, contra accuſatum proceditur, etiam in crimine uſurariæ prauitatis, D.de Franch.*dec.*552.D.Riccius *in collect.*1813. D.Reg.Tapia in *cap. Ad conſult.* & in caſu quo percuſſus, & grauiter quis fuit læſus, ita ut accuſare non poſſit, Bartholomæus de Capua in *cap. Contigit plerumque.*

SEPTIMVM, non tantùm ſine accuſato-
67 re, & denunciatore, verùm etiam fama non præcedente inquiritur, Io:Ant.de Nigris *in cap. Si temporum alternata conditio nu.*9. *in fine*, D.Reg.Tapia *in cap.de iniurijs nu.*5.

OCTAVVM, quòd M.C.procedit ex offi-
78 cio, ubi ſibi videtur, Ioannes Anton. de Nigris *in cap.Vt delatas nu.*18.D.R. Sanfel.*dec.*63.*nu.*25.& etiam in iniurijs verbalibus, idem D.Reg.*dec.*258.

NONVM, quòd ius accuſandi, ut euita-
66 rentur inimicitiæ, quæ paſſim ex accuſationibus oriebantur, hodie datur tãtùm vigore *ritus* 191. eis, qui ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequuntur, & per *Pragmaticam* de anno 1567. quæ eſt *octaua de compoſitionibus*, declaratur competere ijs, quibus ab inteſtato defunctorum defertur ſucceſſio, etiam ſi ex teſtamento extraneis deferatur hæreditas, quia ijs ex iure ſanguinis competit, Dom. Regens Rouitus *in di-*

cta

Digitized by Google

ſta pragm. D.de Franch.*dec.6*1 1.D.R.
Sanfel. *deciſ.*27. *nu.*13. Conſil.Theod.
alleg.9. D.Reg.de Marinis *reſol. iuris
lib.*1.*c.*2. *nu.*10.*&* 11. Ex capacitate
igitur ſucceſſionis, accuſandi ius metimur.
Quare ſecundùm Regni *Conſtitution? In aliquibus*, filiabus nuptis,&
doratis de patris nece, fratribus exiſtentibus, non competit, neque ſororibus,
quæ fraternæ, vel paternæ ſucceſſioni renunciauerunt, D.R.Tapia
*in pragm.& in deciſ.S.C.*28.D.Reg.de
Mariu. *nu.* 14.& huius Ciuitatis *Conſuetudine* attenta, quæ incipit, *Sed
ſi morienti*, ſoror, quæ fratribus exiſtentibus à defuncti fratris ſucceſſione
repellitur,ad ipſius necem vindicandā
70 non admittitur,idem D.Reg.*num.*15.
Nec non, quamuis fęmina ad ſucceſſionem admittatur, regularitèr tamen
maſculus ad accuſandum eſt pręferedus,vt ſexus pudicitia conſeruetur,&
quia maſculus ad necem vindicādam
magis idoneus eſt, vt in *l.3. ff.de liberali cauſa*, & in ſorore in capillo, patre,
vel altero fratre exiſtentibus, vt
præferatur pater, & frater, deciſum
refert D.de Franchis *dec.*100. & D.R.
de Marin.*d.cap.n.3.verſ. Ex his etiam
obtinui.* In caſu verò,quo pater,frater,
ſiue alius negligens eſt, aut cum parte colludit,fęmina ad accusādum admittitur,
idem D.R.*d.nu.3. verſ.eſt tamen verum.* Vel quādo fęmina ad necem vindicandam
diligentior eſt, vt
putà frater Curiam Baronis eligit,ſoror verò Regiam Audientiam,quia in
Curijs maioribus ferè ſemper iuſtiria
adminiſtratur; Idcircò maior fides in
ſorore, quàm in fratre apparet, quam
circumſtātiam in accuſatore conſiderauit
Iuris Conſultus in *l.3.§.ſi tamen
ff.de libero homine exhibendo*, & Conſil.Campana
*reſol.26.n.6.*vt ad querelam ſororis in Regia Audientia procedatur,ibi
allegat *textum in l.contra
pupillum, §. is qui ad maius, ff. de re
iudicata.*

DECIMVM,quòd Iudex ex officio procedendo,
partē offenſam in initio,vti
71 magis informatam de facto examinare
tenetur, & in grauibus criminibus
eam compellere poteſt mandato, aut
carceratione, vt coràm ipſo declaret
offenſorem, vt inquiſitio, & informatio
ex ſua depoſitione oriatur, & hoc
propter bonum commune,vt Reus puniatur
ad arcendum alios; multoties
enim pars offenſa offēſorem tacet, aut
propter eius potentiam, maius timens
malum, aut vindictam, quæ ei prohibita
eſt,teſtātur Lucas de Penna in *cap.
Contigit* 227.*nu.*4. Clarus *quaeſt.4.in
principio*, Hercul. *de caut. de non offendend.cap.*50.*num.*10. *Gomez tom.3.variar.cap.*12.*nu.*24.P.Sanchez
*lib.6.conſ.
moral.c.vnico,dub.*26.*n.*5. *&* 6. Sed intellige
hanc doctrinam locum habere
in omnibus caſibus, in quibus ex officio
procedere valet: informationem
72 enim capere res difficilis,& magni laboris
eſt,quia multoties teſtes, aut timore,
aut amore delinquentis,aut pretio
corrupti, latent, ſiue veritatem occultant;
maximè ſi cōtra potētes,& huius
Regni Barones deponere habeant:
quo caſu,vt veritas,ſiue veritatis indicium
habeatur,conuenit,non tantū illos
carceribus mancipare,verùm, & à
propria Patria ad alium locum aſportare:&
aliquando neceſſe eſt, verberibus,ſiue
tortura interrogare,vti pluries
expertum ſum. Et hic nota,quòd teſtis
ſi ei imminet aliquod periculū ex ipſius
depoſitione,vt quia cū aliquo potenti
inimicitiam contrahit, cogendus
non eſt, ſicut dicit Bald.in *in cap. dilectorum
nu.6.de teſtibus cogendis*, Bellamera
in *d.cap. num.*34. Felinus *num.3.
verſ. Si autem non imminet*, ac cœteri
Canoniſtæ affirmant. Ex teſtimonio
enim in cauſa criminali grauis oriri
ſolet inimicitia, *cap.* 1. *de accuſat.* &
probant, nām æquitati conuenit, ne
quis teſtificari cogatur in ſuorum affinium
perniciem, vt in *leg. Iulia, ff.de
teſt.* Æquius igitur eſt,nè in ſui præiudiciū
deponat. Et quāuis dicta procedāt
de Iure Canon. & non de Iure Ciuili,
cum Canones animæ periculum

Digitized by Google

reſpiciant, leges Reipublicæ intereſſe, & iſtæ non minus, quàm canones obſeruari debent, quia alio modo crimina remanerent impunita, & Reſpublica valdè malorum hominum numero aucto læderetur; in foro tamen cõſcientiæ in præfato caſu teſtificari nõ tenetur, & nihilominùs Iudex tenetur diligentias facere, vt ſatisfaciat Reipublicæ, quæ poſtulat, vt delinquentes rimeant, & compeſcantur, vt probat Pater Leſsius *lib. 2. de iuſtitia, & iure cap. 30. dubit. 6. nu. 49. notab. 6.* Propterea, quia ex vtraque parte bellum iu-
73 ſtum, dum Iudex iuſtè vrget, & teſtis iuſtè negat, res magni laboris eſt, & indicia contra potentes, quamuis læuia, vrgentia ſunt cenſenda.

SVMMARIVM.

1 *Veritas corporis dolore, & animi cruciatu eruitur.*

2 *Teſtis negans facto interfuiſſe, ſi aliunde conuincitur, torquetur quinque cõcurrentibus.*

3 *Teſtis in criminibus atrocioribus torquetur, ex proceſſu informatiuo, & de præminentia M. C.*

4 *Delictum in genere contrà teſtem præcedere debet, vt tortura locum habeat.*

5 *Teſtis, vt torqueatur, vnico conuincitur teſte, dũmodò dignior ſit, & agatur de indicio proximo.*

6 *Indicium probari debet per duos teſtes.*

7 *Teſtis quo facto interfuiſſe fatetur, & nihil vidiſſe dicit, torquetur ſine alia variatione, ſi aliquam probabilem cauſam non alleget, & decretum ad eruendam veritatem ponitur.*

8 *Teſtis varius, & vacillans in eodem examine torquetur, etiã non datis deffenſionibus, & declaratur dictũ Bartoli in l. vnius, §. teſtes de quæſtionibus.*

9 *Teſtis varius vt torqueatur, plura requiruntur, & decretum torqueatur ad videndum, in quo dicto perſiſtat ponitur.*

10 *Decretum torqueatur ad declarandum quænàm ex duabus depoſitionibus ſit vera.*

11 *Teſtis ſi à primo dicto recedit iuſta cauſa non torquetur.*

12 *Decretum torqueatur, vt declaret, à quo fuit corruptus.*

13 *Decretũ torqueatur talis de tali principalis ad vidẽdum, quanàm ex duabus depoſitionibus ſpõtè factis ſit vera? ac decretum, ad conualidandum in caput ſociorum referuntur.*

14 *Teſtis ſi vnum extra iudicium, & contrarium in iudicio fatetur, torqueri poteſt.*

15 *Teſtis ſi vnum in iudicio, & contrariũ extra deponit, torquetur.*

16 *Teſtis, qui ſpontè ad teſtificandum accedit, quando torquetur.*

17 *Indicia contra teſtes non requiruntur ita ſtricta, prout contra reos, & probatio contra teſtes Iudici arbitraria eſt.*

18 *Teſtis vicinus quando torquetur.*

19 *Domeſticus quãdo torquetur vti principalis, & expenditur text. in l. dominus horreorum ff. locati.*

20 *Teſtis veriſimilitèr informatus attenta qualitate perſona, aut ſtricto carcere detinetur, aùt à proprio loco aſportatur, aùt leuitèr torquetur.*

21 *Teſtis dictum in tortura pro veritate habetur, & ratificatione non indiget.*

22 *Teſtis varius vacillans, & contrarius quis dicatur.*

23 *Teſtis ſi negat depoſuiſſe, prout Notarius ſcripſit, cui credendum eſt? cum diſtinctione.*

24 *Decretum torqueatur ad congruè reſpondendum.*

25 *Reus duplicitèr interrogari poteſt.*

26 *Decretum quòd habeatur teſtis depoſitio pro recepta, quando locum habeat.*

27 *Actus litis conteſtationis ponitur, vbi reus reſpondere noluit.*

28 *Practica procedendi contra reum, quãdo congruè reſpondere nolit.*

CA-

CAPVT SECVNDVM.

De decreto, torqueatur talis de tali ad eruendam veritatem, vel ad videndum, in quo dicto perſiſtat; vel ad videndum, ſeù declarandum, quanam ex duabus depoſitionibus ſpontè factis ſit vera, aut à quo fuit corruptus? vel torqueatur talis de tali principalis in ſe, & teſtis quò ad alios ad vidēdū, quanam ex duabus depoſitionibus ſpōtè factis ſit vera? de decreto torqueatur talis de tali ad conualidandam eius depoſitionem ſpontè factam in caput ſociorum tantùm, nec aliter, nec alio modo; de decreto, torqueatur ad congruè reſpondendū; ac de decreto, quòd habeatur eius depoſitio pro recepta.

Sicut metallum è terra foditur, & induſtria extrahitur, ita ab hominis corde eruitur veritas; quia homo malus ab adoleſcētia ſua à veritate, quæ
res bona eſt, ſępiùs diſcedit. Hinc quia
vt plurimum contingit, quòd teſtis veritatem
occultet, ideò ipſum torqueri
conuenit, vt ſicut aurum igne, ita ve-
1 ritas, teſtis cruciatu, & lacrymis clareſcat:
quæ enim perturbationibus animi
fiunt, dolore, iracundia, & metu,
quia neceſſitaris vim habent, fidem afferunt,
& authoritatem, *text. in cap. illi, qui 5. q. 5. gloſ. in l. edictum, in verb. efficaciſſima, ff. de quæſt.* Tortura tamen nō
indiſtinctè, ſed quoties ille negat factum,
de quo ſciens apparet, vel in facto
eſt varius, ex quo ſubornatus præſumitur,
vt ex *tex. in l. vnius, §. teſtes,* &
ex *tex. in l. ex libero, ff. de quæſt. Bart. in 1. §. qui quæſtionem* & in dicta *l. ex libero, ff. de quæſt.* D. Reg. Reuert. *deciſ. 234. n. 3.* Et magis in ſpecie in ſequentibus
caſibus adhibenda eſt.

Primo, ſi teſtis negat facto interfuiſſe, &
2 de ſcientia aliundè conuincitur, quinque
tamen concurrentibus; primo cōſtito
de delicto in genere: nam ſicuti
eo nō probato ad rei torturam procedi
non poteſt, ita nec ad torturam teſtis;
ſecundo, vt per alios teſtes veritas
haberi non poſſit, quia tortura eſt remedium
ſubſidiarium; tertio in eo crimine,
in quo principalis torqueri poteſt,
alio caſu terreri, & carcere detineri
poteſt; quarto datis defēſionibus,
vt poſt antiquiores Farinac. *qu. 39. nu. 148.* Guaz. *defenſ. 19 cap. 15.* cū per alios
teſtes probari poſſit, quòd non interfuit,
quòd ex loci, & rei geſtæ ratione
videre nequiuit, & teſtes contrà ſe deponētes
vti inimicos repulſare valeat.
Er quamuis Bartolus in *l. vnius §. teſtes n. 1. ff. de quæſt.* vbi conciuis meus Māgrella,
& Conſil. de Bottis ad eūdem
Bartol. in *l. ex libero*, Boſſ. *in pract. tit. de tortura teſtium, nu.* 38. Clarus in *pract. quæſt. 25. n. 10.* & D. Reg. Sanfel. *deciſ. 24.* contrarium teneant, ea ratione,
quia daretur occaſio publicandi
proceſſum, & occultandi veritatem; cū
teſtes de facili partium potētia ſe occultarent,
ſiue depoſitiones iam factas
aliquo modo debilitarent, & proceſſus
informatiuus deſtrueretur; eorum
tamen opinio procedit in criminibus
atrocioribus, & in Iudice procedente
vti delegato à Principe, ſicut procedit
M.C. ex ipſius præheminentia, quàm
in dictis criminibus Prorex, & Regiū
Collaterale Conſilium concedere ſo-
4 let Commiſſarijs deſtinatis ad capiendas
infoımationes, & aliquando prouiſiones
expediuntur dictam præeminen-

nentiam continentes, quòad principalem,& teſtes, ſiue quòad teſtes tantùm; quintò tàdèm,vt conſtet de delicto in genere, contra ipſum teſtem de dicta veritatis occultatione,& erit ipſius teſtis depoſitio,in qua cõſtet,quòd interrogatus de facto, negauerit, & ſi veritatem tacet pretio corruptus,delictum in genere de hac circumſtantia probabitur informatione,examinando teſtes de receptione,vel pecuniæ promiſſione ; & ſi alterius ſuggeſtione , & ſeductione , oportet examinare teſtes de verbis dictam ſeductionem inducentibus, vt enim torqueatur cõuincitur etiam vnico teſte,dũmodò ſit omni
5 exceptione maior,ſeù dignior, quàm teſtis torquendus, Bart. in *d.* §. *teſtes*, Foller. *tit. capiat. inform. nu.* 38. Clarus §. *falſum, verſ. conuincitur*, Baiard. ad Clar. *q.* 25. *nu.* 3. Caualc. *de brachio Regio p.* 4. *nu.* 166. Guazz. *defenſ.* 19. *cap.* 3. dummodò agatur de indicio prox mo, & nõ de remoto,quo caſu duo requiruntur,vt ſi extraiudicialitèr fuerit cõfeſſus,quòd facto interfuit, Boſſius *de tortura teſtium, nu.* 1. Scaccia *de iudic. lib.* 1. *cap.* 86. *n.* 14. cum omne indicium
6 debeat probari per duos teſtes conteſtes, Gloſa in *l. fin. C. famil. erciſc. in verb. Indicijs*, & *in auth. de teſtam. imperf. in verb. Derelinquant*, Caball. *caſ.* 200. *num.* 129. conciuis meus Troyſius *ſup. pragm. inoleuit tit. vt nullus de perſona, &c. n.* 36. plures referens, ſi tamen teſtes in pari dignitate ſunt, vtrunque dictum non valet, Bertazz. *conſil.* 210. Guazz. *in d. cap.* 3.

Secundo caſu ſi facto interfuiſſe fatetur,
7 & delinquentes propalare,ac factũ recenſere recuſat: nam vti veriſimiliter informatus, niſi rationabilẽ ſuæ ignorantiæ cauſam alleget: veluti ſi in delicto noctu perpatrato, dicat, ſe neminem vidiſſe, aut cognouiſſe, torquendus eſt, quamuis etiam hoc caſu DD. non ſint concordes: nam quidam dicunt,vt præ cœteris Baiardus ad Clarum *quæſt.* 25. *n.* 34. quòd ſola aſſiſtentia pro tortura nõ ſit ſufficiens, ibi: *poteſt eſſe enim. quòd vnus ſit ſeparatus ab alio*, Farinac. *q.* 79. *nu.* 18. & Guazz. *d. defenſa cap.* 4. *num.* 3. vndè vltrà aſſiſtentiam, teſtis variationem, ſiue vacillationem deſiderant, ex gloſa in *l. vnius, §. in ea cauſa, ff. de quæſt. in verbo Cum facto*, & quod nõ ſit neceſſaria vacillatio, ſed præſentia ipſa ſufficiat, tenent Bertazz. *conſ.* 153. *nu.* 11. & 161. Caſpar filius *lit. A.* Theſaur. *deciſ.* 42. Scaccia *in tract. crim. lib.* 1. *c.* 86. *n.* 14. Ego verò arbitror,quòd ſi teſtis iuſtam excuſationem non probauerit, & in proceſſu cõſtet,quòd veriſimilitèr ſcire potuerit, torquendus ſit. Eo magis, quia tortura teſtibus leuitèr adhibetur, & in primo,atque in hoc ſecundo caſu decretum concipitur: *die, &c. f. v. in M. C. fuit prouiſum,quòd t. de t. torqueatur ad eruendam veritatem.*

Tertio caſu , quoties teſtis varius eſt , &
8 vacillans in eodem examine,adeſt Capitulum Regni 147. & fatentur Carau. *ritu* 79. *nu.* 14. Anton. Gomez *variar. reſol. to.* 3. *tit. de tortura reorum nu.* 29. Ricc. *dec.* 148. *p.* 1. de Angelis ad Foll. *tit. capiat informationem num.* 76. 77. & 78. nàm teſtis licèt dictum corrigere poſſit, correctio tamèn etiam incontinenti non admittitur, niſi ad minus erroris cauſam alleget, & talem quæ Iudici iuſta videatur, alioquin tanquã ſuſpectus torqueri poteſt, vti probat Farinac. *quæſt.* 66. *nu.* 241. 242. 243. & 244. & in hoc caſu tortura quoque procedit non data repertorum copia, nec datis defenſionibus, iuxtà relatam Doctorum opinionem, quem ſequitur D. Reg. Sanfel. *in d. dec.* 24. ea ratione, quia ex ore proprio colliguntur indicia, ideſt varietas, vacillatio, ſiuè mendacium,quæ non conſiderantur in alio caſu, vbi aliundè fiſcus habet probationem, & inditia, & in ſupradicto caſu propriè loquutus eſt Bart. *in d. §. teſtes*, vt ex illius verbis colligo, ibi; *Quædam ſunt indicia, quæ comprehenduntur ex dictis.* Cœterùm hæc requiſita concurrere debent, primum, vt appareat in ſcriptis de dicta va-

variatione, & vacillatione de Nigris *in cap.n.9.* Baiard.ad Clarum *quæſt.25. num.*13. & Guazz.*d.defenſa cap.2.nu.5.* alios referens, & erit delictum in genere, & in ſpecie contra teſtem; ſecundo, vt conſtet corpus delicti, de quo interrogatur; tertio, quòd crimen ſit tale, pro quo Reus principalis eſſet torquendus; quarto quòd per alios teſtes veritas haberi non poſſit; quinto quòd varietas, & vacillatio ſit in facto principali; vel circa eius circumſtantias ſubſtantiales, Boſſius *vbi ſupra nu.* 29. *&* 30. Maſcard. *de prob. concluſ.* 743. Burſ. *conſ.*40. *num.*11.*vol.*4. Baiard.ad Clarum *cit. loco*, circumſtantiæ enim ſubſtantiales conſiderantur circà tempus, & locum, Farinac.*q.29.nu.*14.circa conſanguinitatem, vel affinitatem, Bertazz. *conſ.* 40. *vol.* 1. aùt circa formalitatem verborum, quæ crimen cõſtituunt, Guazz.*d.defenſa cap.2.n.*78. & ut idem teſtis fateatur ſe facto interfuiſſe, iuxtà *text.in l.vnius,S.teſtes ff.de quæſt.*iuncta Gloſa *in verbo cum facto*, Farinac.*quæſt.66. nu.* 113. *& quæſt.79. nu.*2.Guazz.*d.defenſa cap.2.n.5. & cap. 4.n.3.* quamuis de hoc requiſito dubitet idem Farinac.*d.q.79.n.*13.quia ſi cũ vacillatione requireretur præſentia, nihil operaretur vacillatio, quando ſola præſentia in facto ſufficit, ut conſuluit Bertazz. *conſ.*153. & eſt *deciſ.* dicti Theſauri, alia requiſita recenſet Farinac. in *d.quæſt.* & Guazz. *d.defenſa* 19. *cap.*1.& præcipuè, quòd reus prius examinari debet, quod intellige, vt examinetur non uti reus, ſed ad inueſtigandam veritatem, alioquin dictum non procedet: nam vt reus de crimine interrogetur ſuper crimine, valida indicia præcedere debent, ut in decreto *ſcribatur*, probaui, & hic allego P.Leſſium *de iuſt.& iur. tit. de Iudice, dubit. 16.n.148.in fine*, quæ indicia ex teſtibus negantibus, ut plurimum extorquentur: & in hoc tertio caſu decretum interponitur, *Die,&c f.v.fuit prouiſum, quòd torqueatur talis de tali ad videndum, in quo dicto perſiſtat.*

Quarto caſu ſi varius ſit nõ tamèn in eodem examine: ut putà ſi unum in una
10 depoſitione, contrarium in repetitione affirmat; nàm recepta ſecunda depoſitione, in qua primam reuocauit (nõ datis defenſionibus, ratione de qua ſupra) torquetur, ac decretum interponitur: *die, &c. f. v. fuit prouiſum, quòd torqueatur talis de tali ad videndum, ſeù ad declarandum, qua nàm ex duabus depoſitionibus ſpontè factis ſit vera*, de quo decreto eſt deciſio D. Reg.Sanfel. 248.& teſtatur Iulius Clar.*q.53. n.15. verſ.In hoc tamen Ducatu*, ſed ſecũdùm cõſilium Bertaz.*cap.53.n.7.*& Menoch. *de arbitr. caſu* 108. ibi citatum, ſi teſtis à primo dicto recedit iuſta, & pro-
11 bata cauſa, non torquetur; caſus enim contigere poteſt, quòd teſtis poſt primam depoſitionem ex nouo facto, veritatis notitiam habeat, & multum in huiuſmodi reuocationibus Iudicis arbitrio eſſe tribuendum, dicit Clarus *d. nu.verſ. Ego etiam puto*, & ibi *Roſ.lit.C.* præſertim, ſi aliqua ſubornationis ſuſpicio ſubeſſet; Quare ſi depoſitionem reuocat, & in proceſſu conſtat, quòd fuerit cum parte alloquutus, ex quo ſubornatus præſumitur, ſtatur primo dicto, & non torquetur ad videndum, quæ nàm ex duabus depoſitionibus, &c. ſed decretum interponitur: *Quòd*
12 *torqueatur ad declarandum, à quo fuit corruptus*, Guazz.*defenſa 19.cap. 2. nu.* 15. maximè, ſi eſt familiaris, vel amicus. Hinc etiam teſtis, vel à Iudice vocatus pro repetitione, vel ſpontè in iudicio comparet, & pro exoneratione conſcientiæ, contrarium teſtatur, de quo in primo examine, & quòd ad ità deponendum fuit ab aliquo ſeductus: practica eſt, ut examinetur, tanquàm principalis in ſe, & teſtis, quò ad alios, & decretum interponitur; *Die, &c. f.v. fuit prouiſum, quòd talis de tali principalis torqueatur ad videndum, quanàm ex duabus depoſitionibus ſpontè factis, ſit vera*, & actu torturæ expleto, in quo depoſitionem contrariam primæ conualidat, aliud interponitur decre-

tum

13 tum videlicèt: *Quòd torqueatur ad cõualidandum eius depoſitionem ſpontè factam, in caput ſociorum, nec alitèr, nec alio modo*, & ſi nominatus eſt præſens (quia carceratus) in actu torturæ introducitur, ut in eius faciem iuret: ſi verò eſt abſens, citatur ad videndum iuramentum, iuxtà tradita à D. R. Rouito *in pragm. prima, de perſequendis malefact. num.* 11. & D. Regente Sanfel. *deciſ.* 37.

Quinto, quoties vnum extra iudicium, &
14 contrarium in iudicio fatetur, Alex. *conſ.* 63. *lib.* 1. Crauett. *conſ.* 75. *num.* 30. Cepol. *conſ.* 60. *n.* 8. Iulius Clarus *quæſt.* 25. *nu.* 8. *&* *q.* 53. *nu.* 11. *verſ. & ideò poterit teſtis torqueri*, Farinac. *q.* 66. *num.* 106. vbi more ſuo Doctores congerit, & de cõmuniori reſtatur, quod affirmo, quando primum dictum eſt iuramento firmatum; quamuis enim ſecundùm dictum ſit iudiciale, & extraiudiciale præſumitur ad partis complacentiam, fides tamen teſtis per primum diminuta redditur, vt communitèr Doctores, & ſicut extraindicialis confeſſio contra reum facit indicium ad torturam, ità & contra teſtem reſpectu ſui dicti, idcircò torqueri poteſt.

Sexto, ſi vnum in iudicio, & contrarium
15 extrà iudicium affirmat, ut per Farin. *in dicta q. nu.* 12. Crauetta *conſ.* 74. *nu.* 6. confert *text. in cap. ſicut nobis extra de teſtibus*, ubi ex dicto teſtis extra iudicium affirmantis non verum teſtimonium tuliſſe, inquiritur contra eum de falſitate; item quia nulli dubium, quòd plus probat depoſitio, quæ nihil habet contrarietatis, quàm ea, quæ habet cõtrarietatem, ut *extra de teſtibus cogend. cap. præterea*, & patet ad ſenſum; ideò teſtis torqueri debet, & maximè ſi Iudex ex dicto teſtimonio ad pęnam corporalem deuenire velit: in criminalibus enim probationes luce merediana clariores eſſe debent.

Septimo teſtis, qui ſpontè, ideſt non vo-
16 catus ad teſtimonium accedit, tanquã de falſo ſuſpectus, Bart. *in l. ex libero de quæſt.* Tob. *nõ. conſ.* 99. Ruin. *conſ.* 47. *num.* 5. *lib.* 5. Additionator ad Clarum *quæſt.* 25. *lit.* E. Guazz. *defenſa* 19. *cap.* 6. confert *tex. in cap. illi qui* 5. *quæſt.* 5. Cõciuis tamen meus ad Bart. *in l.* 1. *§. item Cornelio, eod. tit.* dictum reſtringit contra teſtem vilem, & Conſil. de Boctis ad Bart. *in d. l. ex libero*, quoties prædictum teſtimonium alijs non coadiuuatur indicijs, & pro hoc ultimo facit dictum Gram. *conſ.* 21. *num.* 6. vbi ſi teſtis abſque interrogatione nominet alios, non ſtabitur eius dicto, niſi alia præcedant indicia contrà nominatos.

Item, & generalitèr, ubi teſtis de facto in-
17 formatus apparet, & veritatem tacet, quæ ſcientiæ probatio Iudicis arbitrio remittitur, Bouadilla *to.* 1. *lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 76. Claudins Bertazz. *ad Conſ. Patris* 153. *lit. A. in fine*, Guazz. *d. defenſa* 19. *cap.* 1. *num.* 8. vbi teſtatur, quòd indicia contra teſtes non requiruntur, ità ſtricta, prout conrra reos, & ex Farin. *quæſt.* 79. *n.* 75. dicit, quòd indicia erunt variationes, vacillationes, veriſimilitudo, & mendacium: vel ſi de facto veriſimilitèr ſcientiam habere poteſt, uti vicinus, qui crimen in eodem vicinio
18 ſcire præſumitur, tenenr Foller. *tit. rapiat inform. num.* 35. Brun. *de indicijs, & tort. q.* 4. 2. *p. nu.* 14. Gram. *vot.* 31. *nu.* 21. Guazz. *d. defenſa cap.* 8. qui dictum declarat procedere in facto frequentato, & ſucceſſiuo, quando videlicèt agitur de probando quem uſurarium, vel blaſphematorem, ſiue concubinarium, &c. ſecus in facto momentaneo, & quod vicinis occultum eſſe poteſt, Hond *cõſ.* 96. *num.* 36. *lib.* 2. & uti domeſticus, ſeù familiaris de crimine domi commiſſo,
19 propter præſumptam notitiam, & quia hæc tortura leuis eſt. In caſu verò quo torquendus eſt, tãquam principalis, Farinac. *q.* 52. *à nu.* 7. ità diſtinguit, aùt crimen ab aliquo alio committi potuit, aùt à nullo alio, quàm à domeſticis. primo caſu, quod nullo pacto torqueri poteſt, niſi ſit malæ famæ, aùt aliqua alia præſumptio, ſeù indicium concurrat loco malæ famæ; ſecundo caſu quod torqueri poteſt, etiam ſi ſit bonæ famæ;

Digitized by Google

famæ, & in hoc loquitur *text. in l. dominus borreorum* 57. *ff. locati*, vbi effractis horreis eorum dominus non tenetur, niſi in cuſtodiam recepit, verùm ſerui propter ædificiorum notitiã in quæſtionem peti poſſunt; recentiſſima enim praxis ad Iudicis arbitrium hæc omnia remittit, qui attenta quali-
20 tate perſonæ, ſi nobilis, aùt vilis, & criminis grauitate, aùt ſtricto carcere, teſtes detinet, aùt aliquo rigore interrogat, aùt carceratos de vna Ciuitate ad aliam exportat, aùt enunciatis requiſitis moderatè torquet, & ſi teſtis à primo, & ſecundo dicto recedat, tertio in tortura emanato ſtatur, Guazzin. *d. defenſa cap.* 12. Dom. Ricc. *deciſ.* 119. *par.* 4. etenim tortura variationis, & contra-
21 dictionis vitium purgat, & in ea dictũ pro veritate habetur, Dom. Ricc. *deciſ.* 73. *num.* 2. *par.* 1. & Doctores cumulat Farinac. *quæſt.* 40. *nu.* 1. teſtis itàque tantò magis per torturam ipſam fides augetur, Gram. *conſ.* 50. *nu.* 3. quia tortura eſt loco teſtis idonei, Drogh. ad Clarum *quæſt.* 13. *nu.* 28. Aimon *conſ.* 13. *nu.* 4. ac in tortura dictum ratificatione non indiget, D. R. Sanfel. *deciſ.* 24. de vario verò, & contrario teſte, loquitur *text. in cap. licet causã, extra de probat. text. in l. eos qui, ff. ad l. Cornel. de falſis, l.* 2. *ff. de teſtib.* & vt tenet D. Ricc.
22 *deciſ.* 148. *nu.* 1. is dicitur, qui vel contraria deponit, ſiue in eodem examine, ſiue in diuerſis, vel primò per verbũ credo, & poſtea aſſertiuè teſtificatur; vel primò ſe nihil ſcire ait, poſteà de facti veritate deponit; vel primò teſtimonium affert, deindè, ſe ita depoſuiſſe negat; vel quòd extraiudicium affirmat, poſtmodùm contrarium in iudicio; vel aliud in iudicio, & deindè illud idem reuocat extra, & ego cum P. Baptiſta Fragoſo *de regimine Reipublicæ par.* 1. *lib.* 5. *de teſtibus contrarijs, diſput.* 13. *nu.* 94. dico, quòd varius, atq; vacillans dicitur, qui ſuo proprio motu, & actu, eodemque tempore, ſuum variat teſtimonium, ſeù diuerſimodè loquitur; contrarius verò qui vnũ primò dicit, & aliud diuerſo tempore tenacitèr affirmat. Hinc teſtis ſi vna vice per verbũ credo, alia per verbum aſſertiuum, & diuerſo tempore deponit, nõ torquetur: cum hodiè, rectè vnum credere poſſim, deindè ad aliquos dies, menſes, & annos, melius informatus aliud, & ſic contrarium deponere, vbi tamen cauſam nouæ credulitatis allegat, vt latè probat Tyndarus *de teſtib. cap.* 5. ſi verò dicat, non ità depoſuiſſe,
23 prout à Notario reperitur ſcriptum, & hoc caſu, aùt agitur de falſo, vt puniatur teſtis, aut Notarius, & neutri creditur, Clar. *in* §. *falſum, verſ. pone teſtis, & in quæſt.* 53. *nu.* 17. Alex. *conſ.* 74. *nu.* 12. Gram. *conſ.* 67. *nu.* 1. *& deciſ.* 60. *nu.* 18. quod intellige ad condemnandum, nõ autem ad inquirendum, vel torquendũ, concurrente dicti veriſimilitudine, & bona fama Notarij, iuxtà notata à Follerio *in rubrica, & demum reputantur teſtes Curiæ nu.* 16. & à Capyc. *in deciſ.* 94. *in fine*, aùt agitur de validitate dicti, & cui credendum, & ſi eſt bonæ famæ Notarius, ei creditur, quia Notarius, vti perſona publica, & quia iurauit officium legalitèr exercere, duorum teſtium vicem obtinet, Crau. *conſ.* 74. *nu.* 3. Clar. *d. quæſt.* 13. Papienſis *tit.* 10. *gloſ.* 7. *nu.* 4. ac alij ibi relati. Verùm ſi omnes, vel plures teſtes ità conuenirent, teſtibus, & non Notario credendum eſt, Alex. *conſ.* 65. *nu.* 6. & ibi Nacta *lit. B.* Crauett. *conſ.* 74. *nu.* 3. Maſuer. ad Papienſem *tit.* 27. *gloſa, fuerunt* 6. *lit. A.* ſi ſigno † ſunt ſubſcripti.

Si verò teſtis ad interrogata reſpõ-
24 dere nolit, torquetur ad congruè reſpondendum, Caualcan. *de brachio Regio par.* 3. *nu.* 62. Scacc. *de iud. quæſt.* 86. *nu.* 14. Guazz. *defenſa* 19. *cap.* 7. *nu.* 7. & vt ſubſtineatur decretum, tria præcedere debent; primum, vt Iudex iuridicè interroget v3. in caſu, quo teſtis de facto veriſimilitèr eſt informatus; ſecundũ, vt principalis pro crimine torqueri poſſit; tertium, vt præcedant tres monitiones, ſiue præcepta ad congruè reſpondendum, & apparere debent in

actis, quæ fiunt cum comminatione
torturæ, vt notat Troyſius conciuis
meus *ſuper prag. inoleuit, tit. vt nullus
de perſona detineatur*, *num.* 38. & ap-
parere debent in actis, vt quoque ap-
pareat de teſtis contumacia, & inobe-
dientia, ac de Iudicis benignitate; hoc
decretum etiam contra principalem
interponitur, ſi reſpondere congruè no-
lit, Foller. *in rubr. & ſi confitebuntur* 3.
par. 3. *partis num.* 4. Capyc. *deciſ.* 145.
qui fatentur, indiciorum præcedẽtiam
non requiri, & confeſſione tali modo
extortam ad condemnandum validam
eſſe, ea ratione, quia tortura prædicto
caſu non infertur ad eruendam con-
feſſionem, ſed propter contemptum
Iudicis, cui omnes obedire tenentur,
cap. 2. *de maioritate, & obedientia*, ve-
rùm Guazzin. *defenſa* 20. *cap.* 16. *nu.* 7.
& Iulius Clarus *quæſt.* 45. *verſ. Sed po-
ne, circa finem*, tenent, quòd Reus cogi
non poteſt ad præcisè, & congruè re-
ſpondendum, niſi ad interrogandum
legitima pręcedant indicia, ea ratione,
vt cogito, quia tunc Iudex verè ſupe-
rior eſt, & iuſtè præcipit. Quarè, vt hæc
25 contradictio euitetur, aduerto, quòd
reus dupliciter interrogati poteſt, aùt
vti reus cum iuramento, & particula
monitus de delicto ad finem conteſtan-
di litem; aut ſine iuramento non vti
reus, ſed aliquo modo ad detegendam
veritatem: putà interrogatur de nomi-
ne, cognomine, exercitio, carceratio-
nis cauſa, ac de alijs; de primo modo
loquitur Scaccia *de iudicijs cap.* 58. *nu.*
8. *cap.* 84. *num.* 9. *cap* 86. *num.* 38. 39.
& 40. & in hoc primo modo requirun-
tur legitima indicia, cum per rei inter-
rogationem, & reſponſionem induca-
tur litis conteſtatio, eiuſque nomen re-
cipiatur inter reos, & indicia potius
grauiora requiruntur, quàm debiliora
indicijs, quæ requiruntur ad citatio-
nem, vt per eundem Scaccia. De ſecũ-
do modo adeſt conſuetudo, de qua
etiam teſtatur Dom. Reg. Cacace *in
allegat.* quam fecit pro Auditoribus
Regiæ Audientiæ Capitanatæ, qui
quemdam minorem iuuenem cõdem-
nauerunt ad mortem, vti confeſſum de
inceſſu per Campaneam, quamquam
confeſſioni non pręcedebant indicia,
& in hoc ſecundo caſu nõ requiruntur
indicia, ideſt dicta pleniora indicia, &
ſufficit aliqua ſuſpicio; imò ex dicta re-
nitentia, & taciturnitate contra illum
non leuis oritur ſuſpicio, ex quo dolo-
ſus contumax dicitur, iuxtà gloſ. *in l.
quamdiu. ff. de acquir. hered.* & reus ar-
guitur de delicto per *cap. qui tacet, de
reg. iur. in* 6. & *cap. cauſam, de offic. deleg.*
Brunus *de indicijs, & tortura par.* 2. *qu.*
8. *nu.* 4. & probat Caualc. *de brachio Re-
gio par.* 3. *nu.* 65. vbi quòd hæc ſuſpicio
ſufficiens eſt, vt torqueri poſſit; dictum
igitur Foller. & Capycij procedunt, ſi
reus ſecundo modo interrogetur. Demũ
pro decreti practica dico, quòd aùt
præcedunt, aut nõ præcedunt legitima
indicia. Si Curia neſcit nomen rei, &
illud quoq; reus tacet, tunc præceden-
tibus dictis tribus monitionibus, de-
cretũ interponitur, *quòd torqueatur ad
congruè reſpondendum*, ſi Curia ſcit no-
men rei, quamuis illud reus taceat, tũc
nõ torquetur, ſed reo fiunt tria præcep-
to, vt reſpondeat, cum comminatione,
quòd alioquin prouidebitur, quòd de-
poſitio habeatur pro recepta, & in vl-
timo præcepto, interrogatur reus de
26 delicto cum particula *monitus*, & de-
cretũ concipitur: *Die, &c. f. v. &c. ex quo
talis de tale interrogatus, & monitus cõ-
gruè reſpondere noluit, habeatur, prout
præſenti decreto habetur eius depoſitio
pro recepta, prout deterius*, & intimato
dicto decreto eodem die conteſtatur
lis, & actus expletur cum repetitione
dictorum præceptorum, & in vltimo
dicitur, *quòd habeatur lis pro legitimè
conteſtata, prout ità fuit habita, ex quo
fuit prouiſum, quod habeatur eius de-
poſitio pro recepta*. Et in caſu quo
reus mutat ſibi nomen, ſed illud Cu-
ria habet liquidatum per teſtes, practi-
ca eſt, vt primò dicti teſtes depo-
nant, qualitèr dictus talis de tale, prout
ad præſens ſe vocari dicit, per prius
voca-

per prius vocabatur talis de tale, &
tanquàm t. de t. habuerunt in practi-
27 ca, & iurent in faciem dicti rei; ſecun-
dò, vt fiant dicta tria præcepta, ad con-
gruè reſpondendum, ſeù monitiones,
quarè non vocatur t. de t. tertiò vt in-
terrogetur cum particula *monitus*, qua-
rè non vocatur t. de t. prout Curiæ cõ-
ſtat, & ab omnibus eſt vocatus, & non
vt ad præſens vocatur; quartò, vt con-
teſtetur lis ſub nomine, quo à teſtibus
eſt vocatus, & ad maiorem declaratio-
nem præceptorum formulas hic refer-
re libet. Et in primo caſu, quo teſtis
reſpondere recuſat, & ſuum nomen ta-
cet, hæc eſt formula, quæ coràm Iudice
expletur à Scriba cauſæ, & in actis re-
digitur. Die, &c. *Et eſſendo ſtato da me
ſottoſcritto Attuario aſportato t. de t.
auanti delli Signori Giodici per volerlo
eſaminare, & interrogato ſopra lo fatto
ſocceduto dixit. & monitus, voglia con-
gruamente riſpondere, e dire il ſuo nome,*
28 *cognome, patria, eſercitio, e come paſſa v.
g. l'homicidio commeſſo in perſona di t. de
t. da chi, quando, doue, in che modo, con che
armi, e perche cauſa, del quale fatto co-
ſta, che ne ſtia informato, altrimente non
riſpondendo congruamente, ſe li darà la
corda.* Et ita interrogatur, ſecunda, &
tertia vice, quæ interrogatoria moni-
tiones, ſeù præcepta dicuntur; in ſecũ-
do caſu quando principalis reſponde-
re nolit; & Curia quoque neſcit ſuum
nomen, vt quia exterus: *Si dice eſſendo
ſtato da me ſottoſcritto Attuario aſpor-
tato vn'huomo di capillatura, &c. con
barba, ò ſenza, che dimoſtra d'età, &c. in-
quiſito v. g. nell'homicidio, &c. e dettoli
che voglia congruamente riſpondere, e
dire il ſuo nome, cognome, patria, eſercitio,
e come paſſa l'homicidio, &c. altrimente
non riſpondendo congruamente, s'hauerà
la ſua depoſitione per riceuuta alla peg-
gio*, ita interrogatur ſecunda vice, &
tertia cum particula *monitus*, videli-
cet, *& monitus dicere veritatem, s'è ve-
ro, che il tale giorno, meſe, & anno, nel ta-
le luogo eſſo depoſitante ammazzò, &c.
dixit, &c.* & dictis interrogationibus fa-
ctis, interponitur dictũ decretum; verũ
ſi de delicto eſt conuinctus per teſtium
confrontationem, meo iudicio non tor-
quetur ad congruè reſpondendum,
cum conſtet de identitate perſonæ, iux-
ta *text. in l. certum 6. ff. de rebus creditis*;
in tertio caſu quando reus noluit con-
gruè reſpondere, Curia tamen ſcit ſuũ
nomen, fiunt dicta tria præcepta, &
non torquetur, ſed decretum interpo-
nitur, *ex quo t. de t. congruè reſpondere
noluit, habeatur, prout præſenti decreto
habetur eius depoſitio pro recepta, prout
deterius* (& conteſtatur lis hoc modo)
*Conſtitutus talis de tale principalis in-
quiſitus animo conteſtandi litem, & ipſi
litem conteſtando ſolutis vinculis, & in
libertatem poſitus, interrogatus ſuper
eius inquiſitione, ſeù monitionibus ſibi fa-
ctis, quæ incipiunt, & vnaqueque incipit:
&c. & finit, altrimente la ſua depoſitio-
ne s'hauerà per riceuuta, & eſſo per con-
uinto, e confeſſo alla peggio, quibus mo-
nitionibus ſibi lectis de verbo ad verbum,
ex quo noluit reſpondere, fuit habita lis
pro legitimè conteſtata, quia fuit proui-
ſum, quod habeatur eius depoſitio pro re-
cepta, & proinde datus terminus dierum
tot ad ſe defendendum, & fiſco ad impin-
guandum, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Homo ob crimen libertatem amittit.*
2 *Captura quando dicatur iuſta? nu. 6. 7.*
3 *Tria in bonis corporis conſiderantur.*
4 *Textus in l. 1. de exhibendis reis, in plu-
ribus limitatur.*
5 *Inſeruientes Curiæ ſine Iudicis mãdato
homines arma deficientes, & rixas fa-
cientes, capere poſſunt.*
8 *Iudex inordinatè procedendo peccat.*
9 *Indicia qualia pro captura eſſe debent,
& num. 10.*
11 *Captura Iudici arbitraria eſt, & etiam
ex leui ſuſpicione procedit.*
12 *Captura quãdo locum habeat, Authoris
opinio ponitur, nu. 13. & 14.*
15 *Carcer, cruciatus locus dicitur.*
16 *Carcer quarè inuentus, nu. 18.*

17 *Carcer dicitur omnis locus, à quo aliquis exire probibetur.*

19 *Carcer diutinus quando cum pœna compenſatur.*

20 *Carcer perpetuus morti æquiparatur.*

21 *Nobiles mitius puniuntur.*

22 *Iudex in arbitrarijs minorem pœnam eligere debet.*

23 *Carcer locus ſanctus dicitur, atque theſaurus vocatur.*

24 *Carceratus eſt ab omni moleſtia tutus.*

25 *Carceratum offendens grauius punitur, & deciſiones recenſentur. nu. 26.*

27 *Meretricem cognoſcens in carcere punitur.*

28 *Carcererius ſi meretricem cognoſcit in carcere, grauius punitur.*

29 *Carceris effractores qua pœna puniantur? expēditur tex. in l. 1. ff. de effractoribus, & referuntur Doctorum opiniones, & nu. 30.*

31 *Text. in l. in eos 13. ff. de cuſtodia reorū declaratur.*

32 *Deciſio D. Reg. Sanfel. 47. declaratur.*

33 *Eximens captum à manu Curiæ, qua pœna puniatur, & recenſetur caſus tēpore Ill. D. Petri de Toleto Vic. Reg ac alia deciſio M. C. nu. 36.*

34 *Impediens nè à Curia capiatur, puniendus eſt. num. 35.*

37 *Familia Curiæ ſi reſiſtente vulnerat, vel occidit, an teneatur.*

38 *Foriudicatus poſt capturam à nemine occidi poteſt.*

39 *Conſtitutio pœnam eorum, quæ eſt in contrarium declaratur.*

40 *Carceris cuſtos, ſeù Cōmentarienſis diligentiſſimus eſſe debet.*

41 *Commentarienſis pro culpa, qua nam pœna ſit puniendus? adducitur textus in l. final. ff. de cuſtodia reorum, & in l. ad commentarienſem, C. eodem, ac Regni Conſtitutio Cuſtodes, cum deciſione.*

42 *Practica M. C. ſcribendi carceratos, & doctrina, in qua fundatur decretum ſcribatur, nu. 46.*

43 *Reus ſine indicijs interrogari nō poteſt, de ratione nu. 44.*

47 *Actus litis conteſtationis quomodo, & quando expletur.*

CAPVT TERTIVM.

De decreto ſcribatur, ac de cæteris, quæ in viſitatione, quæ dicitur, de non ſcripto, interponuntur.

QVamuis homo, membrorum ſuorum liberum habeat vſum, ipſamet natura, ac Dei permiſſione, qui hominem reliquit in manu Cōſilij ſui, *Eccleſ.* 15. *nu.* 14. delin-
1 quendo tamèn hanc libertatem amittit, capitur, ligatur, & in carcere detinetur, Sanctus Thomas 2. 2. *quaſt.* 65. *art.* 3. meritò ante explicationem decreti, *ſcribatur*, quod contra carceratum interponitur, de captura, carcere, & carceris cuſtode agendum eſt. Cap-
2 tura, vt iuſtè dicatur facta, tria requiruntur.

PRIMVM, vt Iudicis ordo præcedat: quoniam in bonis corporis tria per ordinem cōſiderantur, primum eius in-
3 tegritas, cui per occiſionem, ac mutilationem nocetur; ſecundum ſenſualis delectatio, ac voluptas, quæ per verberationem impeditur; tertiū membrorum vſus, qui per carceres, perque alia quæcumque ligamina cohibetur. Primum impedimentum, ſeù noxa ſoli Reipublicæ reſeruatur. Secundum tanquam lenius parentibus, ac Dominis permittitur. Tertium, vti medium ad primum, Reipublicæ quoque deputatur, & per conſequens Iudicibus, per quos Reſpublica gubernatur, Magiſter Sotus *de iuſt. & iure lib.* 5. *quæſt.* 2. *art.* 3. & decidit *text. in l.* 1. *&* 3. *C. de exhibendis reis*, quod requiſitum in plu-
4 ribus fallit vz. in falſatore monetæ, qui ſine Iudicis mandato, & etiam à priuata perſona capi poteſt, *l.* 1. *C. de falſa moneta*, in publico latrone, & viarum graſſatore, *l.* 1. *C. quando liceat vnicuique*, *& l.* 1. *C. deſertoribus lib.* 12.

ca-

Digitized by Google

capitalium de pœnis; in incendiario, *d.*
l.& l. qui vltimo, de pœnis; in deſerto-
re militiæ, *l.3. de re militari, & d.l.1. de*
deſertoribus, & l. 1. & 2. C. quando li-
ceat; in agrorum depopulatore, *d. l. 1.*
quando liceat, & l. 2. ff. arborum fur-
tim cæſarum, in fure populo accla-
mante, *l. interdum* 58. *§. qui furem, de*
furtis; & in venefico, & incantatore
l. fin. C. de maleficijs, & mathematicis,
in virginum raptore, *l. vnica C. de rap-*
tu virginum, & l. raptores C. de Epi-
ſcopis, & Clericis; ac demum in reper-
to in flagranti crimine, *l. interdum*
§. qui furem, ff. de furtis, cap.5. de adul-
terijs, Baldus *in cap. 1. §. ſi quis verò*
de pace iuramento firmanda, num. 6.
Bart. *in l. cum eo, num.2. ff. ad l. Iul. pe-*
culatus, Gomez *tit. de captura reorum*
cap.9. nu.3. Foller. *in tit. Item, quod fuit*
captus in flagranti crimine nu. 5. Quod
quidem vltimum procedit in graui cri-
mine, ſecus in leui, quo caſu non eſt
licitum priuatis, ſed Curiæ tantùm
5 ſeruientibus. Et ſic quotieſcumque re-
periuntur homines in flagranti fa-
cientes rixas, vel portantes arma, à ſer-
uientibus capi poſſunt, & ita obſerua-
tur.

SECVNDVM requiſitum, vt pœna
6 criminis, pro quo eſt expiedus, ſit cor-
poris afflictiua, Iulius Clarus *quæſt.*28.
*nu.*1. Guazzin. *defenſa* 5. *cap.*5. *num.*14.
Gloſa *in cap. ſi Clericos, de ſentent. ex-*
com. in figuratione caſus, & in hoc
Regno ita practicatur. Praxis verò de-
ſcendit ex *Capitulo, Ab illo inchoandũ,*
ſub titulo de inquiſitionibus, ex Ritu 41.
ex Pragm. 6. de officio Magiſtri Iuſt. &
6. de meretricibus; & vbi pro delicto,
cuius pœna eſt vltra relegationem, de-
latus capi poteſt, aliàs eſt citandus, &
ita ex noſtris teſtatur Dominus Reg.
Rouitus *ſuper pragm.1. de cuſtodia reo-*
rum, num.3. & ſeq. Petrus Piccolus *in*
d. cap. Scialoya *in praxi torquendi reos,*
cap. 1. an torquendus capi poſſit, vel ci-
tandus.

TERTIVM, vt legitima præcedant
7 indicia, atque proceſſus, de Marſilijs
in l. fin. de quæſtionib. Clarus *quæſt.* 28.
Guazz. *vbi ſupra* Nauarra *in rubrica*
*de iudicijs nu.*83. Bouadill. *lib.3. cap.*15.
tit. de la viſita de Carcel. nu. 85. Sanch.
conſ. moral. lib.6. cap.4. dub.6. n.3. vt ho-
nor conſeruetur, & nè bona fama pro-
ximi lædatur, *Eccleſiaſt. cap.41. nu.15.*
& Prouerb. cap. 22. nu. 1. & continetur
in octauo Decalogi præcepto; requi-
ritur proceſſus, vti ex *textu in cap. pla-*
cuit, & in *cap. ſi intantum 6. quæſt.2.* &
in *cap. Inquiſitionis, de accuſationibus*,
vbi à Prælato, etiam ſi tres teſtes de vi-
ſu in ſecreto exiſtunt, quis inquiri non
poteſt, ſi nulla infamia laborat, de quo
dicto rationem aſſignat idem Nauar-
rus *d. rubrica num. 56. v3.* quia longè
vtilius eſt, vt conſeruetur fama Cleri-
ci, quàm delictum puniatur, meritò
Iudex inordinatè procedendo peccat,
8 quia inordinatè, idcircò iniuſtè, idem
nu.77. verſ. ex quibus infertur.

Hæc autem indicia ad torturam eſſe
9 debere, quidam DD. exiſtimant, vt Se-
baſtianus de Neap. *in cap. Ab illo in-*
choandum, nu.34. Io: Antonius de Ni-
gris *ibidem n.5.* Franc. Viuius *dec.*121.
Floridus Mauſonius *de controbandis*
*quæſt.*11. Gram. *conſ.*35. *nu.*15. Foller.
in rubr. examinati liberētur ſub fideiuſ-
ſoribus n.17. D.R. de Marin. *variar. iu-*
*ris lib.3. alleg.*139. ſed minora ſuffice-
re tenent Carauita *ritu* 41. *à num.* 7.
de Angelis ad Follerium *tit. & notatos*
10 *capiat de perſona nu.7.* vbi ex Menoch.
*de arbitrar. quæſt.*88. Anton. Scappa
*lib. 5. iuris non ſcripti cap.*13. Vlpellio
*conſ.*74. ac alijs, affirmat, quòd Iudex
ex leuiſſima ſuſpicione ad capturam
deuenire poteſt, & Conſil. Petra *d. ritu*
*num.*4. teſtatur, quòd hodiernus vſus
capturam Iudicis arbitrio remittit, vt
ſi timetur de fuga, aùt crimen mortis
pœnam meretur, Iudex indicia ad tor-
11 turam expectare non debeat: quinimò
iſto caſu ſufficit, vt ſit extraiudiciali-
tèr informatus, Bouadilla *lib.3. cap.15.*
tit. de la viſita de carcel, y de lo crimi-
nal nu.86. & lib.5. cap.3. nu.8. D. Reg.
de Ponte *de poteſt. Proreg. tit.1. nu.19.*
con-

conciuis meus *ritu* 41.Farin.*quæſt.*27.
*nu.*131.vbi tria requirit,primum,quòd
delictum ſit enorme; ſecundum, quòd
imputatus ſit ſuſpectus de fuga;tertiũ,
quòd Iudex ſit ſecurus, vt poſt captu-
ram veniant indicia, & *nu.* 33.etiam
dicit,quòd capturæ materia Iudici ar-
bitraria eſt,attenta delicti qualitate,ac
perſonæ imputatæ. Quare dico, quòd
ſi crimen atrox eſt, leuiora indicia,quã
ad torturam ſufficiunt, quia minoris
præiudicij eſt captura, quàm tortura;
& reo carcerato facilè Iudex alia ha-
bere poteſt indicia ad torturam ſuffi-
12 cientia;& ſi hæc tandẽ deficiãt,proui-
deri poteſt,vt cõſignetur,vel reus habi-
litetur in forma;& ita fiſcũ aliquo mo-
do cautum reddit. Inſupèr in crimine,
ex quo reſultat infamia contrà perſo-
nam honeſtam, etiam practica eſt, vt
13 alio colore, & prætextu ad capturam
Iudex deueniat. Cœterùm ſi crimen
mortis pœnam non continet,& non ti-
metur de fuga, vt ad capturam deue-
14 niatur, indicia ad torturam requirun-
tur, aliàs fruſtrà procederet, cum car-
ceratum fideiuſſoribus illicò relaxare
debeat,& in hoc caſu procedit opinio
contraria. Verùm ſi indicia ad tortu-
ram exiſtunt, in eius arbitrio eſt, aùt
ad capturam procedere, aùt ad cita-
tionem, vt poſt multos firmat idem D.
Reg. *d. alleg. nu.* 3. Ritè igitur captus
iuſtè detinetur in carcere, qui crucia-
15 tus locus dicitur, *Iob. cap.* 7. *verſ.* 12.
Numquid mare ego ſum, aùt cetus, quia
circumdediſti me carcere, D.Ricc.*ad dec.*
D.de Franch.317. à quo loco incluſus
exire prohibetur, quaſi carcer à coer-
cendo dictus, vel à careo, & cœlo, vt
locus carens cœlo,eius aere,atq; aſpe-
ctu ſolis iucundiſſimo, ſicut ingenio-
sè indicat Conſil. Petra *dictu ritu* 4.
Fuit autem carcer duplici cauſa inuẽ-
tus,ad cuſtodiam nempè, vt delatus de
16 crimine auditus, digno ſupplicio pu-
niatur, vel vt maturius abſoluatur, ex
Leuitico 24.*nu.*12.ibi: *Miſeruntque eum*
in carcerem, donec noſſet, quid iuberet
Dominus, & decidit *textus in l. quæ-*
*ſtionis, ff.de quæſt. l.*1. *C.de cuſtodia reo-*
rum,in l.aut damnum, §. *ſolent.ff.de pæ-*
nis, l. incredibile C. eodem, tenet Boua-
dilla *lib.* 3. *cap.*15. *tit. de la viſita de*
*Carcel.n.*2.Auila *in cap.prætor.*18.Gloſ.
carcel. in princ. Grillandus *de relaxat.*
*carcer.quæſt.*1.*num.*4. & ad terrorem,
& cautelam mali vitandi, ſicut recen-
ſet Tit. Liuius *decade prima*,quòd An-
cus Martius, quia homines in multitu-
dine aucti, clandeſtina committebant
facinora,ad terrorem creſcentis auda-
ciæ in medio Vrbis carcerem poſuit,S.
Thomas 2.2.*quæſt.*65. *art.*3.*poſt argu-*
menta de carcere, inquit: *Aut in pænam,*
aut ad cautelam alicuius mali vitandi,
& ità comprobat mos:nàm ſi aliqui ri-
xantur, vel ſunt in aliqua diſcordia,
& timetur aliquod inconueniens,ad il-
lud euitandum carcerantur, & ſi nobi-
les, & diuites ſunt, domi, vel per Ci-
uitatem cum mandato detinentur. Et
hic nota, quòd carcer largo modo di-
17 citur omnis locus, à quo quis ſuo ar-
bitratu diſcedere nequit,& ſic domus,
& Ciuitas carcer reputatur,Dom.Reg.
de Marin.*cap.*44.*n.*13.*lib.*1. *&* *cap.*194.
*nu.*13.Et decernitur in pœnam, vti no-
tat Iuris Conſultus *in l.*1. §.*fin. ff. de*
alea vſu,& aleator.in l. capitalium de
pænis, Innocentius *in cap.qualitèr, de*
accuſationibus, comprobat D. Thomas
loco cit. ac Sotus *de iuſt. & iur. lib.* 5.
*q.*2.*art.*3.ibi:*Hinc fit carcerum duplicem*
eſſe vſum in Republica: ſeruiunt namque
18 *ad cuſtodiendum malefactores,dum eo-*
rum cauſa tractantur,& decidũtur præ-
terea in pænam. Et quia re vera crucia-
tus locus dicitur,ſi lõga eſt carceratio,
compenſari cum pœna ſolet, niſi tamẽ
ob delictum, mortis plectendus pœna
eſſet,D.de Franch. *deciſ.*317.*n.*5.& ibi
19 de Luca *in obſeru. num.*2.Caball.*reſol.*
*crim.*142.Guazz.*ad def. reor. def.*2.*cap.*
3.*num.*18. per *text. in l.omnes,C.de pæ-*
nis, & M. C. in dies condemnat homi-
nes in pœnam carceris, & regularitèr
interponitur decretum in criminibus
modicæ coertionis v3. *carcer paſſus ce-*
dat in pænam,D.R.Capyc.Latr.*dec.*177.
*nu.*18.

*nu.*18. Ac prætereà in ijs, qui ad remi-
gandum non videntur habiles: Sicuti
etiam in caſibus, in quibus lex dat Iu-
dici arbitrium condemnandi in pœnã
mortis: Nàm contra nobiles honoris
gratia,hanc commutat in pœnam per-
petui carceris, & conſulto Prorege
plures demandat in Caſtrũ Baiarũ,vbi
ob aeris intemperiem pereunt, ſine tã-
to dedecore; carcer enim perpetuus
20 morti æquiparatur, Bouadilla *polit.*
tom. 2. *cap.*15.*nu.*7. Dom.Reg.Capyc.
Latr. *conſultat.6. nu.*187. *&* 188. & in
arbitrarijs nobiles mitius puniuntur,
Amend. *ad Franc. deciſ.* 240. *num.* 10.
& ſeq. Dom.Ricc. *ad deciſ. de Franch.*
21 290. Prætereà Iudex debet minuere,in
quantum fieri poteſt, pœnas illas, quæ
ſuo arbitrio relinquuntur, Ariſtot.*in* 5.
Ethic. & comprobat Sanct.Thom. 2. 2.
*quaſt.*67. *art.*4. *in reſp. ad primum*, ibi:
Ego dicerem, quòd miſericordia Iudicis
habet locum in his, quæ arbitrio Iudicis
22 *relinquuntur, in quibus boni viri eſt,vt*
ſit diminutiuus pænarum, D.de Franch.
*deciſ.*271.*nu.*11. *& ſeq.* Gloſ. *in cap. de*
*cauſis,in verb.Extra,de offic.deleg.*Bald.
in l. quicumque C.de ſeru.fugit. alijquæ
relati per Menoch.*de arbitr.Iudic.lib.*1.
quæſt. 85. Cœterùm carcer tanquàm
23 iuſtitię, & publicæ vtilitati addictus,
locus ſanctus dicitur honeſtatis,& ma-
gnæ reuerentiæ, à quo omnis iniuria
abeſſe debet, teſte Chriſtineo *lib.*1 .*de-*
ciſionum Curiæ Belgicæ deciſ. 400. *num.*
167. atque theſaurum vocari propter
24 publicum bonum, quod ex eo Reipu-
blicę ſequitur,exiſtimat D.Reg.de Vi-
loſa *tract. de ſeruis fugitiuis cap.*18. S.
1.*num.* 50. vndè bannitus, qui à quo-
25 cumque offendi poteſt, carceratus eſt
ab omni moleſtia tutus, Muta *deciſ.*36.
*num.*17. Quamobrem in eo delinquens
acrius eſt puniendus, Dom.Reg.Merl.
contr.forenſ. cap. 66. vbi deciſum re-
fert,quod Ioannes AcitoMiles Cohor-
tis Campaneæ,qui dum quoſdam car-
ceratos aſportabat ad carceres M. C.
26 Alexandrum Faraum carceratum in-
trà cancellos occidit, licèt prouoca-
tus, & iuſta percitus ira, quia occiſus
grauiſſimas ei intulerat iniurias, ipſius
vxorem denigrando, ad Regias trire-
mes vita durante fuit condemnatus.Et
Ioſeph Virguti, qui lapide caput cu-
iuſdam carcerati fregit, licèt in rixa,
& prouocatus, per tres annos cõtinuos
ad remigandum fuit condemnatus, re-
cenſet idem Muta *in dicta deciſ.*Et me-
retricem cognoſcens,licèt minimè pu-
niatur,iuxtà *tex.in l.ſi ea,& l.quæ adul-*
27 *terium, Cod. ad l. Iul. de adult. & l. ſi*
vxor,ibique Bart. *ff. eod.tit.* ſi tamen
cum ea rem habeat intus carceres,pu-
niendus eſt, Paris de Puteo *in verb.*
*adult.cap.*1. incipien. *Officialis quidam*
*nu.*3. Carrer. *in* 3. *tract.de hom.num.*2.
Foller. *rubr. vel carcerentur, num.* 25.
Marſil. *ſing.*150. incipiente *acceſſus ad*
meretrices. Pœna autem arbitraria eſt,
ſicuti tenet Menoch. *de arbitrar. caſu*
292.*lib.*2. Farinac.*quæſt.*31.*nu.*123.vbi
dicit,quòd licèt nõ habeat locum pœ-
na ſtupri, & adulterij, non ceſſat pœ-
na arbitraria propter carceris viola-
tionem.Quod ſi id faciat cuſtos carce-
28 ris,eſt magis,quàm alius caſtigandus,
quia iſte,& carceris honeſtatem,& cu-
ſtodiæ fidem rumpit;vndè iudicio meo
exilio, aùt alia condigna pœna puni-
ri, necnon officio priuari debet: nàm
licèt mulieris caſtitati non fiat iniuria;
concubitus tamèn, quia peccatum cõ-
tinet ratione loci, qui Sanctus dicitur,
punibilis fit. Meritò proindè carceris
effractores ſi conſpiratione facta aufu-
gerint, capite puniuntur,ſicut dicit Iu-
29 ris Cõſultus *in l.* 1. *ff.de effractoribus.*
Et quia pœna capitis triplex eſt, ma-
xima, quæ eſt mortis pœna;media,qua
Ciuitate,& libertate quis priuatur,quę
hodie eſt pœna triremium, vel caſtri
clauſi; & minima, qua tantùm Patria
priuatur, vti pœna exularis: dubita-
ri ſolet, an dicta pœna capitis intelli-
gatur de morte naturali? Et quidam,
quos congerit Farin. *q.*30.*nu.*3. tenent,
quòd hæc pœna ſit mortis naturalis.
Sed quidam alij, quòd ſit alia mitior,
quam mortis, vt *nu.*4.ſicuti Farinacius
in

*in d.quæſt.num.*22. *&* 24. poſt longam
diſſertationem confirmat, ibiq; refert,
nunquàm ſe vidiſſe huiuſmodi carce-
ris effractores morti traditos, ſed quòd
Iudices, vel acriori torturæ ſubmiſe-
runt, vel extrà ordinem mitiori pœ-
na, quàm mortis, mulctauerunt; & con-
cludit, quòd ſit arbitraria pœna citrà
mortem. Et horum opinio certè æqua
eſt, & ratione naturali nititur, quam
vnuſquiſque habet ad vitam procuran-
dam, & ſuam conſeruationem. Nec
30 præceptum ad faciendum aliquid, vn-
dè mors, ſiue corporis damnum ſequi-
tur, vti in caſu carcerati, valet: qua
ratione attenta S. Tho: *quæſt.69.art.*4.
& ibi D.Card.Caietanus, Magiſter So-
tus *lib.5.q.5. art.*4. P.Leſſius *de iuſt.&*
*iure lib.2.cap.de reo,& Aduocato dub.*5.
P. Sanchez. *conſ.moral. lib.6. dub.9.* &
Dom.Card.de Lugo *diſp.40.ſect.*4.exi-
ſtimant, reum carceratum poſſe à car-
cere fugere, ac ipſum effringere, &
quòd leges ciuiles capitales pœnas
continentes procedunt, vbi vis cuſtodi-
bus infertur; alioquin tanquàm iniuſtę
ſeruandæ non ſunt, confirmat *tex. in l.*
1.ff.de bonis eorum, qui ante ſententiã,
ibi: *Nàm ignoſcendum ei, qui ſanguinem*
ſuũ qualitèr, qualitèr redemptũ voluerit.
Verùm contrarium ex vſu ſeruatur: nẽ-
pè, quòd ſit pœna arbitraria vſque ad
mortem, conſideratis carceris qualita-
te, facti circumſtantijs, & delictis, ob
quæ in carcerem ſunt coniecti, ac car-
ceratorum qualitatibus. Vnde in M.C.
nõ ſemel hanc pœnam practicaram vi-
di, tum quia carcer M.C. eſt ſupremi
Tribunalis, ideòque iniuria maior eſt.
Tũ etiam, quia carceratorũ, & condẽ-
natorum multus eſt numerus, & per
conſequens ex fuga, Reipublicæ maxi-
mum præiudicium conſideratur. Ea-
demque pœna cõtra effractores carce-
ris Regiarum Audientiarum cum con-
ſpiratione, aliquando practicata eſt,
ſicuti teſtatur Thorus ad Ioannẽ Gran-
dem *de bello exul. prædicam. pati, num.*
4. & ego etiam contra Authores in
Regijs Audientijs practicaui. Quini-
31 mò innocentes quoque puniendi sũt,
vt in *l.eos* 13. *ff. de cuſtodia, & exhibi-*
tione reorum, Iudicis tamen arbitrio,
cum lex pœnam non determinet; & in-
tellige, ſi iuxta actitata iuſtè detineba-
tur quis in carceribus, Farin. *d. quæſt.*
*n.*134. Nã qui indebitè, & iuris ordine
non ſeruato, nulla digni ſunt pœna,
Roland. à Valle *conſ.7.num.*42. Hond.
*conſ.*44. *nu.*13. plures referens, etiam
ſi cuſtodes offenderint, cum alio mo-
do euadere non potuerint, ac ſuam in-
nocentiam demoſtrare, quia iam con-
demnati, Hippol.de Marſilijs *in pract.*
*§.diligentèr, num.*17. Maſcard. de *prob.*
*concl.265.num.*27. D. Reg. de Viloſa
*d.tit. cap.*18. §.4. *num.*9. & ex Hunnio,
Harprect, & Chriſtiano Kremheorgk,
Pater Diana *par.* 8. *tract.* 7. Miſcell.
reſol. 43. ſecus ſi de eorum innocentia
conſtare poterat, & conſpiratione facta
auſugerint: ob dictam enim conſpira-
tionem aliquam merentur pœnam. Qui
autem auſugere tentauerunt, aùt am-
32 plius cuſtodiendi ſunt, quam cauſa re-
poſcit, vt aduertit Iuris Conſultus in
d. l. in eos; aùt pro crimine, pro quo re-
cepti ſunt, acritèr torquendi, cum con-
tra eos tentata fuga ſuſpicionem ag-
grauet; aùt ictibus funis ſunt affligen-
di. Et quamuis D.Reg.Sanfel. *deciſ.*47.
*num.*3. fateatur, per M.C. fuiſſe laqueo
ſuſpenſos octo inquiſitos de tentata
fuga, & fractura carceris M. C. cum
conſpiratione; deciſio tamen proceſſit
ratione eorum delictorum, non autem
tentatæ fugæ, vt benè ponderauit D.
R.de Viloſa *d.cap.§.3.nu.*27. *&* 28. De
generali enim conſuetudine, etiam in
atrocioribus, delicto non conſumato
ad pœnam ordinariam non deuenitur,
Gram. *deciſ.2.& voto* 2. Clarus *quæſt.*
91.verſ.ſcias tamen, D.Reg.de Marin.
*quotid.iuris cap.*323. & in materia car-
ceratorum, qui in actu fugæ deprehen-
duntur, etiam cum fractura, latè pro-
bat Præſ. Menoch. *de arbitr.lib.2.caſu*
*360.nu.*95. Cœterùm ſi cuſtodis negli-
gentia euaſerint, mitius puniuntur, vt
33 in d. *l.*1. Item ritè captus, & non ad-
huc

Digitized by Google

huc in carcerem incluſus ſub Regia
protectione eſt, & illum eximens gra-
ue committit crimẽ, quia,& iuſtitiam,
& Regiam lædit poteſtatem; vndè de-
bitorem eximens tenetur ad debiti ſo-
lutionem, vt in *l. quoties, C. de exact.*
*trib. lib.*10. ac etiam alia extraordina-
ria pœna caſtigandus, Guid. Pap. *deciſ.*
579. Viuius *deciſ.*92. & refert Farinac.
*quæſt.*32.*n.*6. quòd in principio Ponti-
ficatus Sixti V. vidit furcis ſuſpenſum
quemdam, qui exemerat aſellum à ma-
nibus birruariorum, vigorę Bullæ dicti
Pontificis; quæ Bulla, ſicut ipſe teſta-
tur, in alijs ſimilibus caſibus non fuit
practicata: recenſet quoque Io: Adreas
Caſtaldus in hiſtoria manuſcripta, à
quo,& alij Hiſtorici Regnicolæ, quòd
tempore, quo huius Regni Præfectus
erat D. Petrus de Toledo, ab Alguze-
rijs M. C. fuit captus quidã pro paruo
debito;& tres nobiles iuuenes, unus de
familia Saxona, alius de Capuana, &
alius de Alexandro procurauerunt, vt
à manibus ſeruientium Curiæ aufuge-
ret, de quo habita notitia à Regẽte M.
C. nocte fuerunt in Caſtronouo carcera-
ti,& cõgregatis, ordine ViceRegis, Do-
minis Regentibus in Collaterali Con-
ſilio, eorum voto fuerunt ad mortem
condemnati, contradicente tamẽ Do-
mino Reg. Loffredo,& Reg. Martiale
viro Hiſpano, de quo facto mentionem
facit Viuius *dec.*92. & Dom. R. Capyc.
Latr. *deciſ.*76. *num.*13. *& ſeq.* licèt di-
uersè aliquantulum rem narrent; nec
non condemnatio ſicut rigoroſa, ità, &
iniuſta quibuſdam,& exorbitans viſa
fuit, quod affirmare videtur Baiardus
ad Clarum *quæſt.*68.*nu.*33. Cœterùm
ſunt qui dicunt, illis temporibus, in
quibus inoleuit abuſus eximendi car-
ceratos, neceſſariam fuiſſe. His adde,
quod capturam impediens, ſi debitorẽ
34 certiorẽ facit, ad debitũ tenetur, Marſ.
*ſing.*137. ſi delinquentem, Iudicis arbi-
trio punitur; ſicut ſe ipſum eximens,
nàm iuxtà facti qualitatem, ac circum-
ſtantias, leuius, vel grauius Iudex pro-
nunciabit arbitrium, vt aduertit Boſſius
*tit. de captura, nu.*20. Clarus *quæſt.*29.*n.*
35 5. Farinac. *quæſt.*32. *à nu.*24. & præcisè
ſi cum armis conuocando auxiliatores:
nàm ſi abſque armorum vi ſeipſum
eximet, parum, aùt in nihilo puniendũ,
affirmat Bouadilla *lib.*1. *cap.*13. *n.*131.
& Dom. Reg. de Viloſa *d. cap.* §.5.*n.*42.

Eximentes verò captum pro capi-
tali crimine, ſiue confeſſum, ſiue con-
uictum pœna mortis puniuntur, *tex. in*
*l.*4. *ff. ad l. Iul. Maieſt.* ſi ſecùs, arbitra-
ria pœna vſque ad mortem, teſte D. R.
Sanfel. *dec.*44. vbi recenſet, quòd Cic-
cus Strozza, & Ciccus Conte, qui in
36 hac Ciuitate exemerũt à manibus Cu-
riæ, vim inferendo cum armis prohibi-
tis ſcribæ fiſcali, carceratum de capi-
tali crimine inquiſitum, licèt non con-
uictum, fuerunt vltimo ſupplicio puni-
ti,& Farinac. *quæſt.*32.*nu.*67. ait, quòd
in ſtatu Eccleſiaſtico vigore enunciatę
Bullæ indiſtinctè practicatur tali caſu
mortis pœna, vt in ſtatu Mediolanenſi
Clar. *quæſt.*68. *nu.*10. Quod quidem
Iuri cõſonum mihi videtur, nulla enim
aſperitas eſt, vbi iuſtitiæ decus, & vi-
gor conſeruatur, *& vbi ſeueritas, ibi*
authoritas eſt, P. Cornel. à Lapide *in*
Apocal. 12. *verſ.*5. Hinc ſi familia Curiæ
37 delinquẽtem reſiſtentem vulnerat, vel
occidit, non tenetur, vt per Doctores
relatos à Marſil. *in l.* 1. *ff. ad l. Cornel.*
*de ſicar. nu.*78. & in §. *diligentèr, nu.*55.
ac à Farinac. *quæſt.*32. *nu.*39. quod in-
tellige, ſi procedat iuris ordine ſerua-
to,& vtatur moderamine inculpatę tu-
telæ, Farin. *d. quæſt. n.*41. alioquin tene-
tur,& de exceſſu punitur, eſt *dec.* Gram.
41. & D. R. Sanfel. 257. ſi fugientẽ vul-
nerat vtiq; tenetur, vt per citatos DD.
niſi is qui aufugit foriudicatus eſſet.

Inſupèr foriudicatus poſt capturam
38 à nemine occidi poteſt, quia ſub Re-
gia protectione dicitur, ſub qua aliquẽ
offendere atro delictum eſt, Caball.
reſol. 94. Ioan. Grand. *de bello exulum,*
*prædicamento quantitatis, quæſt.*3.*nu.*7.
*& ſpec.*21.*n.*2. D. R. Sanf. *dec.*249. plu-
res referens, & infraſcriptis probatur
rationibus. Prima, nàm ſi viuus in poſ-

F ſe

Digitized by Google

ſe Curiæ deuenit, receptatores, auxi-
liatores, & criminis ſocios deregere
poteſt, vt in *l.vltima C. de maleficis, &
mathematicis, & in l.raptores, Cod. de
Epiſcopis, & Clericis*, & ſi occideretur,
per illius occiſionem Reipublicæ, &
fiſco, hæc vtilitas ſubtraheretur. Secū-
da, nàm iuſtis defenſionibus priuare-
tur, cum nullitates aduerſus foriudi-
cationis ſententiam allegare valeret,
repoſitionem ad Eccleſiam petere, ſi ab
ea fortè fuiſſet extractus, ſecuritatem
ei fortaſſis promiſſam, Clericatus, aùt
minoris ætatis, ac omnes alias excep-
tiones ante ſententiæ exequutionem
competentes proponere, vt in hac re
conſiderauit D.R.Sanfel. *dec.249. n.18.*
Tertia quoniam debito pœnitentię Sa-
cramento priuaretur: ſicut legitur eue-
niſſe in caſu relatę deciſionis D.Regē-
tis, cū potiùs odio, aut ſocios occultan-
di gratia, quàm iuſtitiæ zelo eius ce-
des ſequi poſſet, vt in dicta *l.vltima*,
ibi: *Occiſor geminæ ſuſpicioni obnoxius,
quòd aùt publicum reum, nè facinoris ſo-
cios publicaret, debitæ ſubtraxit quæſtio-
ni, aùt proprium fortaſſis inimicum ſub
huiuſmodi vindictæ nomine, conſilio, &
ratione confecerit*: Quarta quia iniquum
videretur, non reſiſtentem, & pararum
ire ad Iudicem occidere, Conſ.Paſcal.
de virib.patr.poteſt.par.4.cap.3.n.12. &
vbi publica vindicta locū habere po-
teſt, ceſſare debet priuata. Quibus ſanè
rationibus attentis *Conſtitutionem Pœ-
nam eorum*, quę poſt capturam capien-
ti occidendi licentiam tribuit, vt clarè
ex illius verbis, videlicèt: *Offenſionis,*
39 *vel occiſionis capienti licentia non nega-
ta*, & alibi: *Quod ſi fortè motus clemētia,
qui foriudicatum cœperit offendere, vel
occidere noluerit*, recentiores intelligūt
procedere in eo caſu, quo foriudicatus
commodè, & ſine periculo ad Curiam
duci non poteſt, & opinionem contra-
riam Conſil. Camp. *in d. Conſtitutione*
fundatam, vti in *reſolutione 23. num.7.*
non admittunt, neque diſtinctionem
D.R.Sanfel. *in d.deciſ.* & aliorum affir-
mantium, quòd ſi perſonæ priuatæ for-
iudicatum capiunt, in eorum libitum
ſit, aùt occidere, aùt Curiæ conſigna-
re (quaſi foriudicatus non dicatur ſub
Curiæ protectione, quando capientes
non ſunt birruarij, nec à Curia guida-
ti) in vtroque enim caſu vrgent ratio-
nes conſideratæ. Quinimò D.R.Tapia
in d.Conſtitutione num.20. & 23. affir-
mat, quòd capientes à pœna non ſunt
immunes, ſi viuos capere potuiſſent, &
occiderunt, licèt aduertat, quòd hoc
locum haberet, quando apertè conſta-
ret, quòd commodè, & ſine periculo
capere potuiſſent, non tamèn quando
dubium eſſet, quia dum de facinoroſis
hominibus agitur, non eſt ità ſubtili-
tèr indagandum. Occiſoris autem pœ-
na Iudici arbitraria eſt, vt penès Mutā
dec. 7. & penès Sanfelicium *d.deciſione*
videre eſt, vbi Franciſcus la Verga
procurator Fiſcalis Prouinciæ Barenſis
fuit tortus ad ſciendum, an pecunia in-
terueniente foriudicatum occidi man-
daſſet? Ex circumſtantijs itaque vſque
ad mortem pœna extendi poteſt, etiam
attenta *d. l. vltima, C. de maleficijs, &
mathematicis.*

Cuſtos verò carceris diligens eſſe
40 debet, & pro leuiſſima culpa, etiā ali-
qua pœna eſt caſtigandus, Albericus
de Roſate *in l. fin. nu.3. ff.de cuſtodia
Reorum*, Farinac. *quæſt.31. nu.17.* ibi:
*Quæ pœna iudicio meo poterit eſſe, vel
priuationis officij ab illa tantū cuſtodia,
in qua fuit in culpa, vel alia leuiori Iudi-
cis arbitrio*, diligenter vtiq; perquirere
debet, nè aliqua mors, aùt carceratorū
fuga ſequatur; nè carcerati cultros in
carcerem immittant, ferramenta, funes,
venenum, ac limas ad cancellas, &
compedes limandos, aùt ſimilia, vt ad-
uertit Iuris Conſultus in *l. carceri præ-
poſitus, ff. de cuſtodia reorum*. Pro gra-
uibus criminibus mancipatos, in car-
ceribus ſtrictioribus nocte præcisè de-
tinere debet, vt in *l.1. C.eodem*, ibi: *&
vbi nox geminauerit cuſtodiam cum cō-
pedibus, & vinculis*, ſicut confeſſos, con-
uictos, ſiue valdè ſuſpectos, vt in *d. l.
1. & in l. ſi confeſſus, ff. de cuſtodia, &*
exhi-

exhibitione reorum, & in Regijs Audientijs eſt uſus, quòd veſpere carcerarius, ad triremes condemnatos ponit in catena, & mane perſoluit, & cum compedibus tenet morti traditos. Rurſus carceres relinquere non debet, & cum cuſtodia debet præuidere omnia accidentia, ſicut omnia conſueta minimè prætermittere, ut in *l.2.Cod.eod.* Par. de Put. *de ſindic. in cap. an ſi plures n.* 14. Farin. *q.* 31. *nu.* 130. *&* 134. & ſpeciale eſt, quòd ipſi incũbit onus probandi, quòd ſine culpa, & ſua negligentia carcerati aufugerunt, D. R. Fab. Galeot. *reſp. fiſcal.* 1. *nu.* 89. de lata culpa capitis pœna tenetur, ac pro modo culpæ ipſius, Iudicis arbitrio, ut decidit *tex. in l. fin. ff. de cuſtodia reorum*, ſiue eadem, qua
41 carceratus plectendus erat, iuxtà *text. in l. ad commentationem*, *C. eod.* Farinac. *quaeſt.* 31. *nu.* 8. ea ratione, quia in commentarienſe lata culpa, dolo æquiparatur, Paris de Put. *in d. cap. an ſi plures nu.* 5. Farin. plures referens *nu.* 10. *&* 13. quæ iura ex *Cõſtitutione Regni*, *Cuſtodes*, qua Officialis ſi propter eius negligentiam carceratus aufugit, pœna publicationis omnium bonorum, & carceris vnius anni punitur, correcta cenſentur, ut notat Afflict. *in conſtit. Caſtellani, nu.* 3. *verbo Quarto nota;* quæ Conſtitutio quoque ab aula receſſit, proceditq; diſpoſitio *text. in d. l. fin.* uti magis Iuri conſona, teſte Gram. *voto* 29. *in fine*, & D. Reg. Sanfel. *dec.* 46. *nu.* 13. *verſ. Quod ad negligentiam*, undè Lucas delle Dõne Carcerarius Regiæ Audientiæ Capitinatæ, qui die 24. Martij 1663. claues cortilis carcerum uni ex mãcipatis leuitèr inquiſitio tradiderat, ut iuxtà ſolitum ad euitandum carceris ſqualloꝛem exirent, & poſtea in viſitationem crediderat, ſicut ille aiebat, quod ianuam dicti cortilis clauſiſſet, quod reuera non fecerat, ideòque nocte exierunt omnes carcerati, & pariete, ex quo deueniтur ad conclaue cordæ, fracto, deſcẽderunt in atrium Regiæ Audientiæ, in quo milites erant in cuſtodiam, & ipſis vulneratis aufugerunt, tãquàm in lata culpa à Regia Audientia, uti delegata, me referente fuit condemnatus ad Regias triremes per decẽnium, iudicantibus Dom. Didaco de Afflicto, ac D. Ioanne Gallego, probis viris. Item Gregorius Tirone Carcererius carceris Regiæ Audientiæ Principatus Vltrà, qui pro quæſtu compedes aliquibus, pro grauibus criminibus mancipatis abſtulerat, & permiſerat, ut in ciuili carcere manerent, (qui carcere eſt propè atrium, & introitum) & ij corruptis poſteà cuſtodiæ militibus vigeſima octaua menſis Martij 1672. dum dictus Gregorius ingredi volebat, ad faciendam ſolitam viſitationem, violentèr in atrio egreſſi ipſum in capite læthalitèr vulnerauerunt, & atrij ianua aperta inſimul cum militibus euaſerunt, & erat in culpa, quòd dictam viſitationem fecerat, nõ expectatis alijs militibus ad carceris cuſtodiam deſtinatis proditionis inſcijs, quamquàm à cœteris ad faciendam dictam viſitationem perſuaſis, fuit tantùm ad exulandum per quinquennium à Prouincia condemnatus, licèt Fiſci Patronus inſtetiſſet pro triremibus vita durante. Et pro iuſtitia cauſæ conſiderabatur, quod culpa eius fuit in ſoluendo carceratos compedibus, & eis permittendo, ut manerent in latiori carcere, ac in faciendo viſitationem contrà ſolitum vz. ſine alijs cuſtodiæ militibus, quæ omnia quia violentiæ, & proditionis cauſam præceſſerant, & caſus erat admixtus cum eius culpa; idcircò uti in lata culpa grauitèr puniendus. E contra quòd carceratorum fuga ſequuta fuit cum militibus, & eorum proditione, ideòque excuſandus eſſet, iuxtà *text. in l. fin. verſ. interdum ei venia datur*, *ff. de cuſtodia reorum*, vbi dicit Angelus, quòd nemo poteſt à proditione cauere, niſi diuinitùs, Farinac. *quaeſt.* 31. *nu.* 159. *& ſeq.* & idem conſiderauit Afflict. *ſuper Conſtit. Caſtellani num.* 6. Diuus Paulus ſpiritu Dei plenus diuinare non potuit ea, quæ ſecretè ſequuta fuere, *cap. Beatus* 22. *qu.* 2. &

quòd fuga ſequuta erat cum violentia carceratorũ,qui ipſum in capite lethalitèr vulnerauerunt;propterea reſiſtere, & impedire fugã minimè potuit,ideòque excuſandus, iuxtà *text.iu l.* 1.*§.penult. ad Syllaniau.* aduertit Paris de Put. *iu tract. de ſindic. verbo carcer.cap.* 3. *an ſi plures,n.*13.Farinac.*d.quaeſt.*31. *nu.*166.vulnera enim erant innocentiæ ſigna. Præterea,quia vnus ex dictis militibus proditor,per viginti ferè annos inſeruierat Regiæ Audientiæ;ideòque contrà eum carcerarius ſuſpicionem habere non poterat. Addebatur, quòd ipſe Gregorius erat uxoratus cum muliere decora facie, pater multorum filiorum,ac etiam per multum temporis ſpatium dicto Tribunali fidelitèr ſeruiuerat, quæ omnia maximè ſunt conſideranda in delictis ſine dolo commiſſis. Propterea mihi viſum fuit ex iuſtitia, & æquitate rem componere temperamento, vt dicit *text.in cap. omnis, qui iuſtè iudicat,*10. *diſt.* 45. quod producit illam pulcherrimam melodiam Deo gratam, & hominibus; & fui voti ipſum condemnandum ad dictam pœnam, & ità per Regiam Audientiam deciſum, ac facta relatione Suæ Excellentiæ, eiuſque Collaterali Conſilio vigore reſcripti, quod de exitu cauſæ relationem faceret, decretum fuit confirmatum.

Nè autem carceri mancipati mace-
42 rentur, in noſtra M. C. vnus ex ſcribis fiſcalibus, qui eſt ad carceres deputatus, habet onus notare in libro omnes ad illos tranſmiſſos,cuius Iudicis ordine, & nomen ſcribæ inquiſitionis, ac ſingulis diebus manè coràm Domino Regẽte,& Iudicibus,ad minus duobus ſingulorum carceratorum nomina, & cognomina legit,& Iudicis, ſiue ſcribę cauſę relatione audita,ſi carceratus de capitali crimine eſt, ex indicijs in proceſſu exiſtentibus interrogandus interponitur dictũ decretum *ſcribatur*(quod idem eſt, ac ponere inter Reos, vt contra ipſum ad vlteriora procedatur,iuxtà illud *deleantur de libro viuentium,& cum iuſtis non ſcribantur,*Pſalm.68.quæ forma decreti fundatur in doctrina Batt. *iu l. ſi qui reus, ff. de publicis iudicijs, num.*3. & Marſil. *de quaeſtionib. in princ.n.*15. qui dicunt, quòd inquiſitus connumeratur inter Reos, quoties Iudex pronunciat, vt contra illum procedatur. Et iſtius decreti effectus eſt, vt facta perquiſitione examinetur,vti reus de crimine cum particula *monitus* ad finem conteſtandi litem. Pro pleniori autem intelligentia aduerte, quòd in Iure inquiſitus cõnumeratur inter reos,
43 eo ipſo, quòd de crimine interrogatur, quia tunc ex interrogatione, & ſubſequenti reſponſione affirmatiua, vel negatiua, iudicium cõteſtatur cum Reo, & Fiſco, Guazz.*defenſ.*20.*cap.*18. *nu.*1.Iul.Clar.*quaeſt.*14.*nu.*13.*verſ. Sed hic incidẽter quaero,& quaeſt.*45.*in princ.* & tunc habitus eſt inter reos, vt dicit gloſa *in d.l.iu verbo Is qui reus*: etenim certum eſt in iure, quòd reus non eſt interrogandus,niſi legitima præcedant
44 indicia,vt pręcitati Doctores,& Scaccia *de iudicijs lib.*1. *cap.*83.*num.*9. *verſ. & cauſas,cap.*86.*nu.*25.*&* 58. aliàs ſumerentur arma à domo rei, contrà *tex. iu l.de minore,§.tormenta,ff.de quaeſt.& in l.nimis graue C.de teſtibus,*nimis graue enim fuiſſet, ſi contra ſe producere debeat ea, quæ ab aduerſario inueſtigantur. Quinimò Iudex ſi ſine indicijs rerum interrogar, peccat, Sotus *de iuſt.& iure lib.*5.*qu.*6.*art.*1. *&* 2. Martinus Nauarrus *in octauo praecepto Decalogi cap.* 18. *num.*59. Epiſcopus Sarmiento *ſelectarum iuterpretationum lib.*3.*cap.*13.*n.*40. Primò,quia extra ſuã poteſtatem inquireret, Gloſa in *cap.* 2. *de conſtit.* & ſine authoritate iuramentum de veritate dicenda inferret; iuramentum enim inferri non poteſt, niſi legitima indicia ad torturã pręcedant, cũ quædam ſpiritualis tortura ſit,mentem torquens,P.Leſſius *de iuſtit.& iure lib.*2. *cap.*3.*num.*2. Secundò, quia iniuſtè proximo notabilis infamiæ cauſam daret contra dictum octauum præceptum decalogi, ac vt reus interrogatus ve-

veritatem fateri teneatur, conuenit, vt de probationibus contra ſe exiſtentibus notitiam habeat, ſicut optima ratione probat Pater Diana *lib. 3. moralium reſolutionum tractatu quinto miſcellaneo reſolutione* 91. ea v3. nàm qui bonam ſuam famam, honorem, & vitam iure poſſidet, nullo aſtringitur iure, illa dimittere, quò ad vſque ſibi innoteſcat alienum ius; ſed in propoſito caſu reus iure omnia iſta poſſidet; ergò quo vſq; per ſtatum proceſſus ſibi conſtet, & innoteſcat ius, quo Index illum interrogare poteſt, non tenetur ſe ipſum prodere, & veritatem dicere. Et nimis laudat Iudices, qui Actotum Magiſtro præcipiunt, vr reo teſtium depoſitiones, ſine nominibus legat, & ibi, vt inquit, *quod ſi hoc non obſeruant, miſerrimè falluntur*. Cœterùm indi-
46 ciorum alia aperiunt tantùm viam Inquiſitioni, ideſt, vt fabricetur contra aliquem proceſſus; alia vt citetur; alia vt de crimine interrogetur; alia vt torqueatur, & alia, vt condemnetnr. Quæ aperiunt viam Inquiſitioni, ſunt ſatis leuia, vti accuſatio, denunciatio, fama imperfectè probata. Illa, vt citetur, vel interrogatur reus, ſunt diſtincta ab indicijs, quæ reqniruntur, vt torqueatur: nam iſto caſu grauiora deſiderãtur, quia maioris præiudicij eſt torquere, quàm interrogare, Iul.Clar.*q.*20.Guazzin. & Scaccia *citatis locis*. Verùm hæc procedunt, quando reus interrogatur, non vti Reus de crimine cum particula *monitus*, & ad finem conteſtandi litem, quia iſto caſu requiruntur grauiora indicia, & ſi crimen continet pœnam vltrà relegationem, requiruntur indicia ad torturam ſufficientia, ſicuti quando
46 citatur ad informandum vigore ſtatuti, quo condemnatur, vti in caſu noſtræ *Conſtitutionis Pœnam eorum*, qua foriudicatnr, cum qua citatione ad informandum coniungitur alia, quæ vocatur ad capitula, quæ fuit introducta in fauorem citari, vt ipſe inſtructus de inquiſitione deliberare queat, an velit comparere in Curia. Regularitèr igitur decretum, *ſcribatur*, interponitur contrà detentum pro ctimine vltra relegationem; nàm pro crimine infra relegationem: non eſt in carcerem conijciendus, & quoties grauia exiſtunt indicia, vt ex *Pragm.4.de viſitatione carceratorum num. 9. in fine*, cuius verba ſunt: *Ha ſucedido, que deſpues de preſos, y ſcriptos han ſalido conſignados, o con decredo licentietur, y aueƷos con decredo, defenſiones per Palatium, y al reo entretãto le han dado de comer, y ſi lo que obliga à eſtos decretos ſe puede ſaber ſin eſtos gaſtos, y tormentos depreſion; porque no ſe ha da eſcuſar?* Verùm, ſi aliquis iam repetiatur carceratus pro crimine infrà relegationem, ſi exiſtũt indicia, ex quibus interrogari poteſt, attenta ratione ſupradicta, interponitur quoque decretum, *ſcribatur, & habilitetur (domi, aut per Palatium)* Iudicis arbitrio. Indicia enim, vti docet Diuus Thomas, Sotus, ac alij cumulati à Nauarro *cap.*25. *tit. de peccatis rei accuſati, & inquiſiti, num. 36. & cap. inter verba* 11.*quæſt.*3. *corollario* 17.*n.*2. ad minus ſemiplenam cõſtituere habent probationem. Et in practica actus litis conteſtationis ex-
47 pletur iterum legendo inquiſito coràm Iudice depoſitionem ipſius, repetendo interrogatoria, & monito dicto inquiſito de prætenſo crimine, prout teſtatur D.Reg.Capyc.Latr.*dec.*231. *lib.* 2. Scialoya *in praxi torquendi reos cap.*6.Foller.*in ſua praxi crim.verb.fiat conteſtatio litis,nu.*1.2. & expletur poſt decretũ *defenſiones*. Si verò indicia non exiſtunt, ex quibus reus interrogari poſſit, fit tranſitus, vt proceſſus impinguetur; & ſi crimen leue eſt, interponitur decretum, *vt per dies tot non viſitetur*, ad hoc, vt carcere coerceatur, cum is etiam ad pœnam ſit inductus, vti probaui, aùt mandato domi, vel per Palatium, ſiue de non offendendo *excarceretur*, aùt decernitur, *quod licentietur*. Si crimen graue eſt, & dicta inditia non exiſtunt, interponitur decretum, *quod conſigneur ad omnem ordinem Magnæ Curiæ*.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Spontanea comparitio innocẽtiæ eſt maximum ſignum.*

2 *Spontanea comparitio, præcedentis fugæ indicium tollit, cætera verò non, ſed tantùm debilitat.*

3 *Bona qualitas perſonæ, delicti præſumptionem excludit.*

4 *Practica decreti, comparente perſonalitèr fiat mandatum, & ſtante ſpontanea comparitione recipiatur, eius depoſitio, & relaxetur cum mandato.*

5 *Practica decreti, reducatur in prouiſionem, & eius effectus nu.6.*

7 *Practica decreti, viſa depoſitione non procedatur, vel remota criminalitate agatur ciuilitèr, aliorumue recenſetur.*

8 *Mandatum multiplicitèr fit, & ponitur formula mandati per Ciuitatem.*

9 *Practica incuſationis mandati.*

10 *Neapolitani ratione ſpreti mandati ſoluunt tantùm carolenos decem, tenentur tamèn ad pœnam contentam in mandatis, quæ fiunt pro bono regimine.*

11 *Practica mandatorum, quæ fiunt, vt duella euitentur.*

12 *Mandatũ an in Eccleſia intimari poſſit.*

13 *Milites Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ in hoc Regno, Iudicum mãdatis parere tenentur, & deciſio Magnæ Curiæ recenſetur.*

14 *Mandato incuſato, an tota pœna debeatur, & mora purgari poſſit.*

CAPVT QVARTVM.

De decreto, comparente perſonalitèr fiat mandatum; de decreto, ſtante ſpontanea comparitione recipiatur eius depoſitio, & relaxetur cum mandato; de decreto, viſa depoſitione non procedatur, & tollatur mãdatum; de decreto, licentietur, vel non moleſtetur; de decreto, remota criminalitate agatur ciuiliter; de decreto, reducatur in prouiſionem, ac de cæteris, vt intus.

DElatus de crimine, ſi ſpontè comparet, mandato detinetur, quia ſpontanea compatitio innocentiæ eſt maximum ſignum, *nõ enim in malis ſperare bonum, niſi innocens ſolet*, Et (vt inquit Seneca epiſtol. 97.) *bona conſcientia prodire vult, & conſpici. Ipſas nequitia tenebras timet*, Marſil.in *pract.§.diligenti, num.* 204. Foller. *in practica in verbo ſi comparent ante contumaciam*, Grammat.*conſ.*61.& 42. Baiardus ad Clarum §.*fin.quæſt.*21.Macerat. *lib.3. reſolut.*5.*num.*9. Viſconte *commun.concl.verbo ſpontanea comparitio*, Hond.*conſ.*77.*num.*178.*lib.*2.ac cœteri Criminaliſtæ, qui afferre illam ſolent rationem, cum Maſtrillo *conſ.*117. *num.*49. & Giuiba *conſ.*13.*nu.*22. quod fatuus foret, qui cum innocens non ſit, velit ſe in carceribus conſtituere, putans, ità celare poſſe veritatem. Verùm tamen hoc dictum non eſt ſemper verum, quoniam aliquando, qui reus criminis eſt, callida fraude comparet, Iudicis beneuolentia confiſus, aùt putans, ita delictum detectum non iri, vndè dicit Farinac.*de indit ijs, & tortura quæſt.*48. *nu.*55. quòd ſpontanea comparitio licèt benè tollat præcedentis fugæ indicium, cœtera tamen indicia non tollit, ſed tantùm debilitat, ita quòd tortura non impeditur, & quòd
2 innumeri ſuo tempore ſpontè comparentes reperti culpabiles delicti debitas luetunt pœnas, & quòd ità communis practica ſernat. Quamobrèm ſpontè cõparens aliquando eſt carcerandus, & ſignantèr ſi poſt comparitionem ſuperueniunt alia indicia, ſicut in M.C. fuit practicatum contrà Flauium de Cillis de Terra Graſſani, me referente. Hic enim cum ſpontè compatuiſſet in M.C.

eſſe-

Digitized by Google

aſſerens, quòd menſe Iunij anni 1675. in Territorio dictæ Terræ, quatuor homines armati cœperunt recaptus cauſa Sacerdotē D.Franciſcum Anton.Scarimola, qui ſacerdos nunquam amplius comparuit, quia ab illis occiſus fuit,& quòd vtilis Dominus Terræ prædictæ intēdebat,ipſum de hoc delicto inquirere de mandato, ex quo ex pluribus vti aiebat erat ei inimicus:& inſtitiſſet in M.C.Tribunali rigoris,ideſt iuſtitię, vt contra ipſum procederet, ſe innocentem profitendo. Attenta enim ſpōtanea comparitione dicti Flauij, eius ætate, quia ſenex, qualitate, quia Do-
3 ctor, vxoratus,pater familias, ac quòd in menſe Iulij, quo tempore aeris mutatio imminebat,comparuit; M.C.tantùm ipſi iniunxit mandatum cum obligatione duc.4000. de tenendo palatiū ipſius M.C. loco carceris; nec non decreuit, quòd illa Curia Graſſanenſ. nō procederet, & Regia Audientia informationem caperet,quod decretum in Sac.Conſ. parte contradicente,fuit cōfirmatum . Et quia interea M. C. notitiam habuit,quòd vnus ex Sicarijs fuerat carceratus in Regia Audientia, & quòd erat confeſſus , illicò notitia habita , dictum Flauium ad carceres reduci mandauit;& traſmiſſa à Reg.Audientia informatione,inter reos ipſum Flauium vti validè indiciatum,decreto *ſcribatur* cōſtituit. Hinc ſicut reus callida fraude aliquādo iudicium procurat eludere ; ità Iudex bona arte reum inducere ſtudeat , vt ità decipiens decipiatur, & incidat in foueam, quam fecit, pro iuſtitiæ,ac Dei gloria.Regularitèr in calce libelli,quo aliquis Curiæ repræſentat, præſenſiſſe contra ſe informationem captam fuiſſe de crimine , & quia eſt innocens , ſpontè com-
4 paret, & deprecatur mandari, vt non moleſtetur , interponitur decretum , *quòd comparente perſonalitèr fiat mandatū*. Et ſi citatus ad deponendum cōpareat, & ſuam offerat depoſitionem decernitur, *quòd ſtante ſpontanea comparitione recipiatur eius depoſitio,& relaxetur cum mandato*.Cœterùm in M. C. decretū interponitur,*quòd ſub mandato detentus, reducatur in prouiſionem*, ideſt inquiſitus,quiprius mādato quie-
5 ſcebat , iterùm ducatur in via iudicij , eo fine , vt idem reus iure abſoluatur, vel condemnetur,ex quo Fiſcus intendit iudicium proſequi . Et hoc idem decretum interponitur quoque contra carceratū,ſi ex aliqua cauſa ipſius proceſſus non currit , quia ſublato impedimēto,ſiue reiecta exceptione propoſita, interponitur decretum,*quod reducatur in prouiſionem*: cuius decreti effectus primus eſt,vt detentus examinetur, tanquàm reus ad finem conteſtandi litem cum Regio Fiſco, vt notat D. Reg.Capyc.Latr. *tom.* 2.*dec.*201.Gom.
6 *de delictis cap.* 12. Clarus, & Baiardus *quæſt.*45.hinc ſi citatus ad deponendū, & relaxatus cum mandato , ex depoſitione non releuatur , decernitur, quòd reducatur in prouiſionem , & ſic iterū examinatur, vti reus, cū particula *monitus* , de veritate dicenda . Secundus effectus eſt,quia hoc decretū criminalitatem continet , de eoq; datur recurſus,vndè quotidiè videmus,quòd partes,quæ ſenſerint ſe grauatas,obtinent à Spectabili S.Conſilij Præſidente decreta in ſupplicationibus, quòd M.C. de prædictis relationem faciat in S. R. Cōſilio.Indiſtinctè verò in Regijs Audientijs dictum decretum interponitur facta impinguatione proceſſus;non ità in M.C. vbi contra carceratum, ad vlteriora tunc procedi mandatur cum ſit decretum *ſcribatur* , vt diximus. Et ſi citatus ad deponendū ex depoſitione releuatur,putà,quia factum dubium aperit, ità vt de eius innocentia appa-
7 reat, ad quam manifeſtandam ſcripturas præſentare valet , decretum interponitur,*quòd viſa eius depoſitione non procedatur,& proindè tollatur mandatū*, vel ſi factum ciuile intereſſe continet, dicitur *remota criminalitate,agatur ciuiliter* . At qui ſi aliquis , vt euitetur inconueniens, vocatus eſt in Curia , eo ceſſante interponitur decretum , *licen-*

cen-

centietur. Et ſimilitèr ſi pro leui crimine eſt vocatus, & Iudex vult eum dimittere, ex quo ſatis pro tali crimine coercitus ſibi videtur, nimirùm verecũdia, quia vocatus ab officio, labore in itinere, & deprecatione apud Superiorem, dictum interponitur decretum: vel quando pro prætenſo crimine reperitur penès Curiam cum mãdato, nã ſi poſtea crimen non probatur, hoc decretum interponi ſolet.

Decretum verò *non moleſtetur*, locũ habet, quando aliquis reperitur carceratus, aùt mandato detentus pro facto delictum cõtinente, de quo Prætor non curat, quia minimum; vel quia partis remiſſione accedente abolitum cenſetur; vel quando factum cõtinet crimen ſed incommittẽdo, carceratus, vel mãdato detentus non fuit in dolo; vel quando compilato proceſſu fiſci probationes, per contrarias rei eliſę fuerunt: nàm tunc ſi eſt carceratus, decretum interponitur: *Die, &c. t. de t. inquiſitus, vt in actis, excarceretur, & pro cauſa prædicta amplius nõ moleſtetur*. Si verò ſub mandato detinetur, dicitur: *Die, &c. talis de tali inquiſitus, vt in actis, nõ moleſtetur & proinde tollatur mandatũ.* Sed decretum *non procedatur*, interponitur, aùt quando factum non continet crimen, vel quando tangit alterum, quã mandato detentum.

Mandatum cœterùm fit domi, per Palatium Curiæ, aut per Ciuitatem,
8 ideſt de tenendo Ciuitatem, palatium, vel domum loco carceris, & hac concipitur forma: *Die, &c. Neapoli, ordinatione Iudicis, &c. per me ſubſcriptum Actuarium, vel ſcribam fuit iniunctum mandatum t. de t. præſenti, & acceptanti, quod ſub pœna vnciarum auri tot detineat, ac detinere habeat, & debeat talem Ciuitatem loco carceris, & ab ea non diſcedat ſub quouis quæſito colore diù, noctuq; etiã animo adeundi ſuperiores abſque expreſſa licentia præfati Domini Iudicis, qui talis de tali, loco citationis in caſu contrauentionis deſignauit domum ſitam in tali platea, & loco, & ita in fidẽ t. de t. actuarius.*

Quod ſi Iudex decernat, quòd reducatur in prouiſionem, & mandato detentus non reperitur, mandatum hoc modo incuſatur. Accedit ſcriba cum tubitta, & coràm duobus teſtibus, ter vocatur, an adſit t. de t. & de hoc actu teſtatur ſcriba, hoc modo: *Die tali, mẽſe, & anno, Neapoli t. de t. tubitta retu-*
9 *lit mihi ſcribæ, ordinatione M. C. ad ſonum tubittæ alta, & intelligibili voce præconis more, ter vocaſſe talem de tale in domo tali, & eũ non inueniſſe, nec neminem pro eo reſpondiſſe, præſentibus pro teſtibus t. de t.* poſtea examinantur dicti teſtes, qui deponere debeant de dicto actu, & qualitèr facta diligentia non inuenerunt talem de t. in d. domo, & pro maiori cautela examinatur tubitta, ac incuſationis decretum ita concipitur: *Viſa relatione tubittæ, & viſis teſtiũ depoſitionibus, fuit prouiſum, quòd incuſetur pœna mandati ducatorũ tot contra talem de tale in beneficium Regij fiſci, & exequatur realiter, & perſonaliter*: & iſto modo incuſatur quoque mandatũ factum domi: mandatum verò per palatium, cum ſola tubittæ relatione.

Sed quia Neapolitani ratione ſpretĩ
10 mandati tantùm ſoluunt pro mulcta carolenos decem, prout ab immemorabili ſeruatur in M.C. conſueuerunt Iudices iniungere eis mãdata cum obligatione, quo caſu pœna debetur tanquã deducta in ſtipulationẽ; quemadmodum debetur à Neapolitano pœna contenta in mãdato ei iniuncto pro bono regimine, vt euitetur aliquod incõueniens, teſte Dom. R. de Ponte *de poteſtate Proregis, tit. de prouiſionibus fieri ſolitis, cap.* 1. *nu.* 28. Mandata enim pro bono regimine, vt rixę, & duella euitentur, quoque fiunt, & ſi perſona, cui intimari mandatum debet, non repetitur, fit per edictum, & affigitur ianuæ domus ſolitæ habitationis in præſẽtia duorum teſtium, cuius forma eſt:
11 *Per me ſubſcriptũ actuarium, vel ſcribã, ordine Iudicis talis M. C. v. 3. aut S. E. fuit factũ mandatũ t. de t. domi, quòd ſub pœna ducatorum tot, infra tres horas*

vna

vna pro prima, ſecunda pro ſecunda, & tertia pro tertia, & vltima, contumacia contracta, ſe perſonalitèr conferre debeat in domum, vbi ad præſens habitat, ſitam in platea, &c. & ab ea non diſcedat, diù, noctuq; abſque licentia in ſcriptis, etiam animo adeundi ſuperiores, ſed dictam domum detinere habeat loco carceris, nec nõ vt poſſit dictus talis liberè ſe conferre in dictam domum' Curia eum aſſecurat ſub fide, & verbo Regio de omnibus, & quibuſcumque delictis, pœnis, & contumacijs contractis, & vt de mandato prædicto notitiam habeat, fuit ipſius copia affixa in ianua prædictæ domus, pro teſtibus t. de de t. & t. de t. & in fidem talis Actuarius. Et nota, quòd in hoc mandato enũciantur tres dilationes pro peremptorio, quia de Iure Communi, tres denũciationes requirebantur pro contumacia, vt per *l. ad peremptorium*, per *l. interuallum*, & per *l. tertium*, *ff. de iudicijs*, ac per *l. tres denũciationes, C. quomodo, & quando*, quæ Iura hodie fuerunt correcta per *Cõſtitutionem Edictorum ordinem*, qua cauerut, vt vna pro tribus habeatur. Idcireò in qualibet citatione ponitur verbum *peremptoriè*, ſiue aliqua particula, quæ peremptoriũ cũtineat: dilatio enim horarum ſecundùm caſuũ exigentias, Iudicis arbitrio cõmittitur, & tranſactis horis incuſatur mandatum, forma quam ſupra poſui.

Inſuper hoc mandatũ cõfugienti ad
Eccleſiam intimari poteſt, & contrà nõ
cõparentem ad pœnæ exactionem pro-
cedi, vt practicatum tradit D. Reg. San-
fel. *dec.* 141. ea ratione, quia citatio, quæ
fit per nuncium, eſt quædam facti exe-
quutio; & quatenus eſſet actus iudicia-
12 lis, in præfato caſu, quia bonũ publicũ
continet, non videtur prohibitus; licèt
enim ſtrepitus iudicialis in diebus fe-
riatis conquieſcere debeat, vt præcipit
Summus Pontifex in *cap. cõqueſtus, extra de ferijs*; attamen, idem in dicto *cap.*
ſanxit, prohibitionem locum nõ habere, ſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat. Sed quia contrarium tenet Dom. Reg. de Marin. *quotid. iuris lib. 1. cap.* 44. ea ratione, quia mandati intimatio nõ verbalis, quæ in Eccleſia fieri poteſt; ſed potiùs realis eſt, cũ arctet refugiatum ab Eccleſia exire, & domum ſe carceratum conferre, & vera in mandato violentia inſit; eum ſi non compareret, pœnam in eo contentam pateretur, ideircò diligens ſit Iudex, ne duellum perpetretur, & quamuis idem D. dicto capite ſubſtineat, quòd mandata prædicta nõ ligant Milites Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, vti exemptos à iuriſdictione ſeculari; in hoc tamen
13 Regno in contrarium adeſt obſeruantia, aut quia Bulla exemptionis non habet Regium exequatur; vel quia in hoc Regno abeſt Iudex proprius, quo caſu Rex eſt Iudex exemptorum, iuxta gloſam in *cap. filijs, vel nepotibus* 16. *quæſt. 7. in verbo Regis*, & probat Belluga *in ſpeculo Princip. rubrica* 11. *§. vidēdum à num.* 16. eò magis, quia Rex vti adminiſtrator Ordinum Equeſtriũ, poteſt delegare cauſas criminales cum poteſtate puniendi capitalitèr, ex Bulla Pontificis Leonis X. vt refert Conſiliarius Carleual. *tract. de iudicijs lib. 1. diſput. 2. quæſt. 6. ſect. 3. nu.* 435. & in ann. 1676. me interueniente in M.C. Eques S. Iacobi N. N. inquiſitus de crimine falſæ monetæ, fuit acritèr tortus, Fiſco inſtante pro morte, vt penès ſcribam Iulium de Marco.

Et tandèm de duobus quæro, primò, tota pœna mãdato incuſato debeatur? ſecundò, an, vt pœna euitetur, mora purgari poſſit? & quòad primum, aut principalis eſt captus; aut ſpontè com-
14 paret. Primo caſu, Carauita *ritu* 163. *nu. 2. in fine*, tenet, quòd debetur pœna, & Maſtrillus *in deciſ.* 259. *num.* 61. dicit, quòd caſus eſt indubitabilis, & nunquàm captum ad compoſitionem admitteret, Farinac. verò *in conſ.* 122. *num.* 31. teſtatur, quòd cum principali deuenitur ad cõpoſitionem, ac ibi caſus deciſos recenſet, tempore quo erat Auditor Papæ Pauli V.

Si ſpontè compareret, idem Farin. teſtatur, quòd pœna nõ debetur, per *text.*

in l.apud Celſū,§.Labeo ait,ff.de doli mali, & metus exceptione, vbi Iuris Conſultus inquit:*Iniquum enim eſſet,hominem poſſidere, & pœnam exigere.*

Circà ſecūdum,quo primum magis declaratur;aut mandatū eſt iniunctum de ſe præſentando finito certo tempore, & quamuis Carauita dicat, quòd mora non purgatur in M.C.per dictum *Ritum*; hodie contrarium ſeruatur, & procedit *text. in l.ſi poſt tres, ff. ſi quis cautionibus*, & Regni *Capitulum Legem veterem*, & ita practicatur,etiam ſi poſt aliquod tempus compareat, & ſit facta exequutio, & non adhuc fiſco pœna incorporata, ſeu realitèr fiſco pecunia imburzata, iuxta *conſilium Giurba 33.* vbi habetur, quòd per M. R. C. Antonio Pariſio, comparenti poſt longum tempus; bona reſtituta fuerunt, & practica fundata eſt in æquitate: nec mirum,quia mutantur tempora, mutantur perſonæ, & omnia, vt inquit conciuis meus Anna *ſingular.350.* & Conſil. de Roſa Dom. meus *in feudorum præludijs prima oratione*. Aut mandatum eſt iniunctum de non recedendo à certo loco, & diſtinguo, vel eſt iniunctum pro coercitione criminis, vel vt euitetur aliquod inconueniens,in vtroque enim caſu, ſi ille cui eſt mandatum iniunctum intra breue tempus reuertatur, purgat moram, & non incidit in pœnam, argumento *text. in l.quidquid calore iracundiæ,ff.de regulis iuris*,ibi:*Nec breui reuerſa vxor, diuertiſſe videtur*, tenent quāplures Doctores, & præſertim Hond. *conſ.94.n.25.lib.2.* Ladereh. *conſ.197.* Bertaz.*conſ.302.* Giurba *conſ. 34.n.8.*Dom.Ricc.*deciſ.226.par.2.* Etenim in criminalibus momenta non conſiderantur,neque in pœnam incidit quis,ſi ex iuſta,& neceſſaria cauſa recedit, Giurb.*conſ.34.nu. 16.* vel ob publicam cauſam, Afflict.*deciſ.* 130. Caualc.*de brachio Regio par.2.n.240.*idem Giurba *nu.17.verſ.idem.* Si intra breue tempus non redijt, in pœnam incidit, præſertim ſi duplicatus, vel triplicatus receſſus probaretur; ne iudicialis authoritas contemnetur, atque vileſcat, & nihilominùs etiam hoc caſu ex æquitate tota pœna non debetur, Caball. *reſol.crimin. caſu 212.* Baiard.ad Clarum *q.21.n.105.* & ita deciſū refert Maſtrill. *dec. 259.* Aut mandatum eſt iniunctum pro aſſecuratione perſonæ pendente ipſius inquiſitione, & in hoc caſu procedit deciſio S. C. penes Grammat. 95. vt exitus cauſæ expectetur: nàm ſi in eo principalis venit abſoluendus, pœna non debetur, ſecus ſi condemnandus: etenim ſi iuſtè mandatum fuit iniunctū, principalis inobedientia conſideratur, & non videtur iniquum pœnam exigere,etiam quādo in fortijs habeatur reus, ratione contemptus Iudicis; & Grammatici deciſionem expendit Carauita in *dicto ritu*, ac *text.in d.l.apud Celſum*, intelligit locum habere,quando pœna loco rei eſt appoſita, vt promittis codicem, & ſi non promittis decem, vt non lędatur ſtipulator, ſecus ſi loco inobedientiæ, nè Iudex contemnetur. In eo verò caſu, quo iniuſtè fuit factum mandatum, inobedientia non conſideratur: nàm parere non tenebatur, ideircò pœna non debetur, vt quoque conſiderat Caualcanus *de brachio Regio par.1.num. 140.* & conferunt, quæ retuli in decreto *Scribatur* de iniuſtè carcerato, qui impunis eſt, ſi carceres effringat, Roland. à Valle *conſ.40.nu.16.lib.4.*Menoch.*conſ. 212.nu.14.lib.3.* Grammat.*conſ.crim.51. num.6.* Hond.*conſ.94.num.10.lib.2.* & in hac re quoque quamplures Doctores fatentur, quòd iuri, & æquitati conſonum eſt, vt non debeatur pœna, vt Roman. *conſ. 193.* Bertazz. *conſ.80. lib.1.* Pratus *reſponſ.fiſcal.9. num.14.* Crauetta *conſ.3.* Maſtrill. *dec.ſ.259. à num. 19.*Vrſill. ad Afflictum *deciſ. 130. num. 6. & 7.* ac alij ab ipſis relati, quia ex illius reditu, mandati cauſa, quæ fuit, vt Iudex poſſet in perſonam pœnam imponere, adimpleta videtur, & ſic eum Curiæ non intereſt. Et licèt Vrſillus *in eodem loco num.9.*deciſionem in contrarium recenſeat; verius exiſtimo, vt eo comparente mora purgari poſſit, ſi pœna Fiſco imbur-

bur-

burzata non ſit. Hinc ſi ad euitanda duella mandata conficiuntur, vt infra horas duellantes domum ſe conferant, quamuis incuſatis mandatis ad bonorũ exequutionem fuerit proceſſum, re integra ijs cõpatentibus, bona reſtituuntur, iuxtà notata à D.Reg.Sanfel.*decij.* 41. *in fine*, quemadmodum etiam ſequuto duello compatentibus ijs, quibus mandatum fuit incuſatum, Prorex mandat, vt ad exactionem pœnæ non procedatur: maximè, iuſta exiſtente cauſa, vt refert Dom.Reg.de Ponte *de poteſtat. Proreg. tit. de prouiſionibus fieri ſolitis, num.*28.

SVMMARIVM.

1 *Dei opus eſt, vt delinquens, cum ſe deberet excuſare, vel repugnante natura confiteatur.*
2 *Confeſſus pro condemnato habetur.*
3 *Confeſſione ſpontanea nil certius, & vbi confeſſio eſt, ibi probationis relaxatio.*
4 *Cõfeſſio oportet, vt ſit iudicialis, poſſibilis, ſeu veriſimilis, ſpontanea, & ſimplex.*
5 *Iudex pluribus modis cõpetens efficitur.*
6 *Iudex ratione originis competens eſt, & valet procedere ex officio, & ad querelam, nu.*7.
8 *Iudex originis cõpetens eſt contrà præſentem, qui reperitur in loco originis, non contra abſentem. ſed attenta Reg. Pragm. vbi de delicto, Author contrarium tenet.*
9 *Forum ſortitur quis ratione originis, & patris, ac etiã aui, ſi in eius poteſtate natus ſit, vel ſi eo viuente conceptus ſit, ſecundùm opinionẽ Conſ. Carleual.*
10 *Iudex ratione domicilij competens eſt.*
11 *Domicilium quando contractum intelligatur? Iudicis arbitrio remittitur.*
12 *Domicilium quilibet ad ſuilibitum mutare poteſt, ac in duobus cõſtituere locis.*
13 *Iudex ratione delicti competens eſt, ac alijs potentior, pluribus rationibus, & præferendus eſt, etiam ſi Iudex domicilij, & originis haberent priuilegium extrà territorium priuatiuè, quod limitatur, ſi priuilegium eſſet cum derogatione Authent. qua in prouincia.*
14 *Iudex præueniens, in delicto patrato in confinijs duorum territoriorum, præfertur, vel ſi eſt ſuperior, vel si coram eo querela ſit propoſita.*
15 *Delictum an vbi eſt incboatum, an verò vbi eſt conſumatum, puniatur.*
16 *M.C.& R.Audietiæ si pro graui crimine procedunt contra carceratũ, anocant etiam omnes inquiſitiones contrà eum exiſtentes in alijs Curijs inferioribus.*
17 *M.C.& R.Aud. si præueniunt in carcerando delinquentem, non comparente Iudice loci delicti procedunt, & ad Iudicem domicilij, & originis Reum non remittunt, eum reſtrictione.*
18 *M. C. & R. A. non remittunt reum ad Iudicem loci delicti Baronalem, si in remiſſione alterius Baronis intereſſe conſideratur.*
19 *Iudex ratione atrocioris criminis competens efficitur, & expenditur Prag.*5. *vbi de delicto, vt locum habeat contra quencumque committentem furtum in via publica.*
20 *Furtum in via publica in Regno mortis pœna punitur, nõ tamen indiſtinctè, & interpretatur prag.*1. *de furtis, n.*21.
22 *Prag.*5. *vbi de delicto, procedit etiam contrà abducentes homines cauſa extorquendi pecuniam, & refertur deciſio Reg. Audientiæ Capitanatæ.*
23 *Iudex ratione contrectationis, tàm in furto, quàm in raptu, competens eſt, si delinquentes in ſuo territorio capit, & num.*25.
24 *In pluribus tamen caſibus iſte Iudex requiſitus reum remittere ad Iudicem loci delicti tenetur.*
26 *M.C. delinquentes Neapoli, & Caſalibus ad Barones non remittit.*
27 *Iudex delegatus quis dicatur, & quãdo delegatio inducta cenſeatur, & n.* 28.
29 *Delegatio non prorogatur de perſona ad perſonam non expreſſam, niſi ſub eadem ratione comprebendatur, & deciſiones referuntur.*
30 *Delegatio comprębendit acceſſorium.*
31 *Delegatio cõprębendit incidentia, e mergen-*

gentia, connexa, & dependẽtia, & prædicta declarantur.

32 *Appellatio probibita in cauſa principali, an cenſeatur probibita in interlocutoria.*

33 *M.C. ex ipſius præeminentia ſi procedit cũ delegatione cõtra aliquem pro vno delicto, pro cæteris non expreſſis, pœnam corporalem merentibus, vt delegata quoque procedit.*

34 *Delegatus appellationem admittere nõ tenetur, niſi alitèr Princeps mandet.*

35 *Delegatio quando expiret, & quando tranſeat ad ſucceſſorem, nu. 37.*

36 *Delegatus tenorem delegationis in citatione inſerere tenetur.*

87 *Iudex cognoſcit de iniuria ſibi illata, nõ tamen indiſtinctè.*

38 *Et ratione vagabunderiæ competens eſt.*

39 *Confeſſio, vt ad condemnandum ſufficiẽs ſit, neceſſe eſt, vt recipiatur in loco cõſueto, & Curia pro Trib. ſedente, & de ratione.*

40 *Confeſſio corã Iudice, quãdo ſufficiens ſit, licèt nõ recepta in loco Curiæ, & n. 41.*

42 *Confeſſio, vt in pœnam ordinariam ſit ſufficiens, præcedere debet inquiſitio.*

43 *Confeſſio in atrocioribus ſufficiẽs eſt, etiã quòd non præcedat inquiſitio, ſeu corpus delicti, & in alio caſu ibi relato.*

44 *Confeſſionem præcedere debent indicia.*

45 *Confeſſus ſpontè, an mitius ſit puniendus, & nu. 46.*

47 *Confeſſio poſſibilis eſſe debet, & veriſimilis.*

48 *Confeſſio debet verificari in ſignis, & circumſtantijs ſuis.*

49 *Confeſſio in vno capite erronea in omnibus cenſetur erronea, & deciſiones recenſentur.*

50 *Confeſſio debet eſſe ſpontanea, fraude, & promiſſionibus extorta dicitur inualida*

51 *Iudex promittens delinquẽti remittere pœnam, ſi crimen confitebitur, an poſſit eum condemnare, promiſſione nõ obſtãte? Doctorum opiniones recenſentur cũ exemplis, & nu. 52.*

53 *Confeſſio tormentis, ſeù metu tormentorum extorta, dicitur inualida.*

55 *Confeſſiones metu tormentorũ extorta, ſiue verberibus, in Regno, contra aſſaſſinos, latrones viarum publicarum, & campaneæ graſſatores, reputantur tãquàm ſpontaneæ.*

55 *Confeſſio cum qualitate, qua reus à pœna excuſatur, an ſcindi poſſit, itaut reus qualitate non docta in pœnam criminis damnari poſſit.*

56 *Confeſſo dandus eſt terminus aduerſus confeſſionem, & ponitur practica decreti, terminus aduerſus confeſſionem, ac aliorum decretorum.*

CAPVT QVINTVM:

De Decreto, terminus dierum tot t. de t. aduerſus confeſsionem ſpontè factam; vel terminus dierum tot aduerſus confeſsionem, & totam eius inquiſitionem, ac Fiſco ad impinguandum; aut defenſiones cum termino dierum, aùt horarum, etiam aduerſus confeſsionem quòad alia.

MIſer, qui ea mente delinquit, vt delictum in abſcõdito manſurum credat, quia legitur: *Nihil in occulto, quod non manifeſtetur.* Sed quòd delinquẽs proprio ore ſpontè crimen coràm Iudice fateatur, vndè ex ſpontanea confeſſione vitæ periculum ſubeat, admirationis res eſt! Cum repugnet naturæ,
1 quæ ſponte ſua ſatagit, & conatur delictum excuſare, *Geneſis cap. 3. 4.* Hoc nos conſiderando cognouimus, quòd Dei opus eſt; ipſe fecit cæcos videre, & mutos loqui; ipſe enim facit, vt delinquens, aùt inconſideratè, aùt prędolore commiſſi criminis, fateatur facinus, quod prius induſtrioſè commiſerat, vt condignam pœnam patiatur:
2 confeſſus enim pro condemnato eſt, &

ſua

ſua damnatur ſententia, vt in ſacra
pagina 2. Reg.cap. 1. *Os enim tuum lo-*
quutum eſt contra te, erit ſanguis tuus
ſuper caput tuum. Nulla ſiquidem in
Mundo fortior probatio eſt confeſſio-
3 ne. Adeòut Iudex in condemnando
alia probatione non indigear, ſicut di-
cit *Gloſ. in l. 1. Cod. de confeſſis*, Rimi-
nald. *inter conſ. crimin. conſ.*134. *num.*
34. 37. 38. Laurent.Rodulph. *conſ.*15.
*nu.*12. Foller. *conſ.*139.*num.*7.Barthol.
Bertazzol. *inter dicta conſ. crimin. di-*
uerſ. conſ. 70. Caball. *caſu* 68. *num.* 9.
Clarus §. *ſalſum*, *num.*5. Farinac.*q.*81.
*nu.*4. qui alios refert. Quod intellige
de confeſſione valida, quæ vt talis ſit,
oportet, vt quatuor contineat requiſi-
4 ta. Primum, vt ſit iudicialis. Secundum,
vt ſit poſſibilis, ſiue veriſimilis. Tertiũ
vt ſuſpõtanea. Quartum, vt ſit ſimplex.
Iudicialis eſt, quæ recipitur à Indice
competente, & in figura iudicij, ac cum
iuris ſolemnitatibus, ideſt ab eo, qui
iuriſdictionem habet in eum, qui con-
fitetur, aùt ratione originis, aùt do-
micilij, aùt loci delicti, aùt ratione
enormitatis, & grauitatis delicti, aùt
5 contrectationis, aùt delegationis, aùt
iniuriæ Iudici illatæ, aùt vagabunde-
tiæ.

Ratione originis, vt in *l. origin. Cod.*
6 *de municipal. & originarijs lib.*10. *l.* 1.
de incolis, cap. cum contingat, de foro
competenti, & alia concordantia iura
habentur in gloſ. Iulius Clar. *q.*39. Ca-
ball. *caſu* 126. & Dom. de Franch. *deciſ.*
37. qui loquuntur in criminalibus. Qui
ſanè Iudex procedere valet ad quære-
lam, & ex officio, Foller. *in Conſtit. Ca-*
*pitaneorum, n.*3. *&* 6. Dom. de Franch.
7 *dec.*66. & ibi Amend. qui licèt contra-
rium referat deciſum, dicit tamẽ, quòd
à deciſione tanti viri non eſt receden-
dum, Dom. Reg. Sanfel. *deciſ.*68. *nu.*4.
P. Merolla *Theol. moral. tom.*2. *cap.* 3.
*nu.*508. in loco tamen originis, reus ſi
præſens eſt, conuenitur, ſi abſens non,
Barr. *in l. aſſumptio ff. ad municip.* & ibi
Alex. qui teſtatur de communi in cri-
minalibus, Afflict. *deciſ.*384. *n.*6. D.R.
Rouitus *ſuper pragmat.* 1. *de immunit.*
*Neap. nu.*9. Capibl. *de Baronib. cap.*60.
*nu.*12. *& ſuper pragm.*16. *nu.*241. Ve-
rum attenta Regia *prag.* 1. *vbi de deli-*
cto conueniri debeat, contrarium teneo,
ibi: *Seù ſaltèm ad requiſitorias literas*
Officialis, vel Domini loci, & fori, vbi
deliquerit, culpatuſue fuerit, ſeù origi-
nis, vel incolatus ſui Iudicis competentis,
aùt dictæ noſtræ M.C.

Inſupèr quis ſortitur forum, tàm
ratione propriæ originis, quàm patris,
8 ac etiam aui, ſi natus eſt in eius pote-
ſtate, vti tenent Lucas de Penna, &
Ioannes de Platea *in l. filios, C. de mu-*
nicipal. ſecus ſi poſt mortem aui; ea ra-
9 tione, vt conſiderat Conſiliarius Car-
leual. *lib.*1. *de iudicijs, diſp.*2 *q.*2. *nu.*53.
quia radice coniunctionis diſſoluta,
diſſoluuntur quoq; cæteræ obligatio-
nes. Ipſe tamèn *n.*55. contrarium tenet
per *text. in l. libertus*, §. *in adoptiua*
ff. ad municip. vbi nepos ſequitur ori-
ginem aui naturalis, quamuis ſit na-
tus in adoptiua familia, quo caſu non
naſcitur in poteſtate aui naturalis qua
ratione attenta, aui forum ſortitur, ſi eo
viuente conceptus ſit.

Ratione domicilij, vt ex præcitatis
10 iuribus. Domicilium autem quis cõ-
trahere videtur, vbi habitauit cum
vxore, & familia, iuxtà *tex. in l.*2. *C. vbi*
Senatores, vel clariſſimi, l. ciues, C. de
incolis, lib. 10. vel habitatione decem
annorum, *l.* 2. *C. eodem.* Verùm quòd
remittatur Iudicis arbitrio, quando vi-
deatur domicilium contractum intra
11 minus temporis ſpatium, quàm decem
annorum, teſtatur Abbas *in cap. final.*
extrà de parochijs, vbi dicit, quòd
textus in l. 2. *Cod. de incolis*, de facto
non ſeruatur, & Iudex regulabit arbi-
trium ex coniecturis animi incolę per-
manendi in tali loco, Maſc. *de probat.*
*concl.*535. D. Tuſcus *lit. D. concl.* 596.
& D. Reg. Rouit. *ſup. prag.* 1. *de immu-*
*nit. Neap. num.*9. vbi ait, quòd vno ſo-
lo die conſtituitur, ſi de voluntate ap-
paret: vt putà, ſi quis vendidit bona,
& in locum, in quo habitat, exportauit,
ſi

ſi familiam tranſtulit, ſi Ciuitatis pri-
uilegium impetrauit, aùt aliquo alio
modo animum declarauit, vt videre
eſt penès D.Tuſcum, & Maſcardum,
qui in *d.concl. num.26.* dicit eum, qui
aliquo iuſto metu impulſus ſe,res, fa-
miliamque alibi trāſtulit, domicilium
contraxiſſe non præſumitur, de quo
dicto dubito in vaſſallo Baronis ini-
mico, quia coniectura eſt pro liberta-
te, & pro vitæ ſecuritate, quòd redire
nequeat; ſalua enim pace bonorum,
multi Barones Regni peſſimè ſe gerūt
cum vaſſallis, adeò vt Dei in ſe conci-
tent iram;præter quàm quòd ita faciē-
tes, ſuā quoq; minuunt authoritatem.
12 Cęterùm çerti iuris eſt,quòd quilibet
ad ſui libitum mutare poteſt domici-
lium,& illud etiā in duobus conſtitue-
re locis, *l. labeo, & l.aſſumpto,* §. *viris
prudentibus, ff. ad municipalem,* Afflict.
*deciſ.*384.ac habitans in confinijs dua-
rum Ciuitatū,coràm vtroq;Iudice cō-
ueniri poteſt,Decian. *tract.crim. lib.*4.
cap. 16. *num.* 22. Baiard. ad Clarum
*quæſt.*39.*nu.*7.

Ratione loci delicti, vt ex *text. in*
13 *l.ſolent, ff. de cuſtodia, l.*1. *C.vbi Sena-
tores,vel clariſſimi,in Auth. Qua in pro-
uincia, Cod.vbi de crimine, cap. licet ra-
tione, de foro competenti*, & vide Gloſ.
in d. cap. vbi alia reperies iura, & no-
uiſſimè eſt *Reg. Pragm.* 1. *&* 5.*vbi de
delicto.* Et iſte Iudex potentior eſt,quā
Iudex domicilij,& originis, ac præfe-
rendus infraſcriptis rationibus. Prima
quia magis iniuria videtur affectus, &
ob contemptum præferendus. Secun-
da, quia in loco delicti de facili repe-
riuntur teſtes, qui factum aperiūt, ſed
in alijs locis,non ità,& ſic ne delictum
remaneat impunitum, *l. ità vulnerat.
ff. ad l. aquil.* Tertia, nàm offenſus ex-
penſis defatigaretur in acceſſu ad Iu-
dicem domicilij,vel originis,ac etiam
veniret impeditus in proſequendo iu-
ſtitiam, aùt ob metum conſanguineo-
rum, aùt offenſoris amicorum. Quarta
quia æquum eſt, vt delictum puniatur
eo in loco,quo eſt patratum,ad aliorū
exemplum,& ad ſatisfactionem partis
offenſæ, *auth. vt Iudices,ſine quoquo
ſuffragio*, §.*ſi quis autem præter*, &
gloſa *in verbo Illic,l.*3.*ff.de re militar.*
Ideòque præferendus eſt in cognitio-
ne,etiam ſi Iudex domicilij, vel origi-
nis habeat priuilegium contrà ſubdi-
tos extrà Territorium delinquētes pri-
uatiuè quòad alium, vt teſtatur D. R.
Saniel. *dec.*68. & deciſio pendet à *tex-
tu cap.* 5. *de priuilegijs*, quo ſtatuitur,
exemptum, non obſtante exemptionis
priuilegio,à Iudice loci delicti puniri,
& in *Auth.Qua in prouincia, C. vbi de
crim.* vbi clare habes, quòd iſte Iudex
eſt pręferendus non obſtante quocum-
que priuilegio. Quod intelligas,ſi pri-
uilegium eſt conceſſum ſimpliciter;
14 ſecus ſi cum expreſſa derogatione di-
ctæ *Authenticæ, Qua in prouincia.* Cœ-
terùm ſi delictum eſt commiſſum in
confinijs duorum Territoriorum,vter-
que Iudex eſt competens;præfertur ta-
mèn qui præuenerit, Abb. *in cap.fin.de
foro competenti,nu.*16. vel ille procedit
qui eſt Superior, Soccin. *in cap. poſtu-
laſti,eod.tit.n.*7.Vel ille,coràm quo of-
fenſus quærelam propoſuit, vti tenet
Decianus *tract.crim.lib.*4.*cap.*5.*num.*6.
At ſi delinquens eſt à ſuperiore Iudice
captus, & Iudices Territoriorum con-
tendunt,ipſe cognoſcit, Capibl.*de Ba-
ronibus lib.*2.*cap.*60. *nu.*2. *&* 3. Item ſi
exiſtens in vno Territorio, ictum ſco-
15 picti emittit,& occidit alium, qui re-
peritur in alio Territorio,in hoc caſu
vterque Iudex eſt competēs,& cogno-
ſcere valet,vti probat *text.in l.*1.*C.vbi
de crimine*, ibi: *Agi oportet, vbi inchoa-
ta, vel commiſſa ſunt*, ea ratione,quia
violentia eſt commiſſa, tàm in vno,
quàm in alio Territorio, & vterque
Iudex contemptus videtur.Eſt tamèn
præferendus is, qui præuenerit, vt di-
cit Abbas *in d.cap.num.*25. & Soccin.
*n.*5. Hyppol.de Marſil.*in l.final.n.*210.
ff. de iuriſdictione omnium Iudicum,
Clar.§.*fin.quæſt.*38.*verſ.item pone, n.*9.
Farinac.*quæſt.*7.*nu.*44.*ad* 47. vbi plu-
ra ponit exempla, nempè quando ali-
quis

quis in vno Territotio puellam rapuit,
in alio verò cognouit; quando in vno
territorio cępit viatorem,& in alio de-
robauit,ac de ictu ſcopictę ſuprapoſito,
& à *num.*47.*& ſeq.* vbi de mandante,
qui in vno loco dedit mandatum, & de
mandatario,qui in alio loco delictum
perfecit, vt mandans in loco mandati
puniatur pœna extraordinaria,ac alia
exempla, vt videre eſt. Et licèt Dom.
Reg.Merlin, *controuerſ.*80. *lib.*1. deci-
ſum referat,quòd Iudex conſumati de-
licti ſit præferendus; aduertendum eſt,
quòd in caſu illius deciſionis Iudex de-
licti præuenerat. Cœterùm Iudex loci
delicti puniet inquiſitum tãtùm de de-
licto in ſuo territorio cõmiſſo,pro alijs
verò delictis ad Iudicem domicilij,vel
originis reum remittere tenetur. Quod
procedit, ſi Iudex loci delicti, & Iudex
domicilij ęqualem habeãt iuriſdictio-
nem; ſecus ſi Iudex delicti ſit ſuperior,
vti Regia Audientia,vel Magna Curia.
16 Iſto enim caſu,ſicut dicit Capiblancus
*tom.*2. *cap.*58. & Maſtrill. *deciſ.*286.co-
gnoſcit etiam de delictis alibi cõmiſ-
ſis, & inquiſitiones auocat,vt reus con-
digna feriatur pœna,vnica ſententia,&
ſic vt ex pluribus mixtis vnum ſuppli-
cium decernatur,&nõ plures fiant ſen-
tentiæ,ex quibus reus non veniret ita
explicitè puniendus,& confert *text. in
l.contra pupillũ*, §.*fin ff.de re iudic.* & de
facto cum reperiretur quidam Terræ
Montellæ carceratus in Reg. Audien-
tia Principatus Vltra pro homicidio nõ
plenè probato, pro quo procedebatur
ex fori electione, quia in dicta Curia
Terrę Montellę reperiebatur inquiſitus
de pluribus delictis, eadem Curia pe-
tijt,quòd ſi remaneret locus pœnæ,ipſi
remitteretur;fuit tamen,me referente,
prouiſum,quòd pro omnibus proceda-
tur in dicta Reg. Audientia,& Magni-
ficus Aduocatus attẽto ſtylo Regiarum
Audientiarum non appellauit. Rurſus
17 ſi in Curia inferiori reperitur carcera-
tus,qui in Reg. Audientia pro pari de-
licto eſt inquiſitus,ab eadem tali Curiæ
ſcribitur,quòd ſi remanet locus pœnæ,
nõ liberet inconſulta Regia Audientia
ſi crimen eſt maius,mortis pœnam cõ-
tinens, ordinatur, quòd carceratum
conſignet ſeruientibus ipſius Reg.Au-
dientiæ, Carauita *ritu* 269.*nu.*14.Item
quando M.C. ſiue R.Audientia præue-
neret in carcerando,Iudice loci delicti
non comparente pro remiſſione, Iudex
domicilij, vel originis à remiſſione ex-
cluditur, ſi priuilegium non habet co-
gnoſcendi,etiam de criminibus extra
Territorium, Foller. in *Conſt. Capitan.
n.*49. *verſ.Sed si carceratus reperitur in
Regijs Audientijs,& in pract.tit.audian-
tur excuſatores,num.*129. *in fine,verſic.
Quãdo enim Regia Curia*,D.Reg.Rouit.
*pragm.*1.*vbi de delicto,n.*26. D.Reg.de
Marin. *reſol.iur.lib.*1.*cap.*286.*nu.*4. ea
ratione, quia Regia Audientia habet
iuriſdictionem in tota Prouincia, ſicut
M.C.in toto Regno, D.Reg.Sanfel.*dec.*
69. *nu.* 4. & ratio à priori eſt, quia in
dubio iuriſdictio videtur conceſſa cu-
mulatiuè,& non priuatiuè quò ad con-
cedentem, vt fatentur Gramm.*deciſ.*30.
Capyc.*deciſ.*9. Anna *alleg.*52.*& ſingul.*
631. Minad. *in Conſtit.aliquibus, rubr.
Comitum, & Baronum fol.*28. *num.* 15.
Capiblan.*lib.*2.*cap.*37. In caſu,quo Iu-
dex loci delicti comparet pro remiſ-
18 ſione cauſæ, in quo Baro habet inte-
reſſe: vt putà, quia vaſſallus commit-
tit delictum in territorio alterius Ba-
ronis, eiuſdem bona furando; tunc Iu-
dex ſuperior, M.C. nempè, ſiue Regia
Audientia, cognoſcit, & non remittit,
neque ad Iudicem domicilij, ſiue ori-
ginis remiſſionem petentem,quia incõ-
ueniens eſt,vt vnus Baro ad alium pro
iuſtitia recurrat, D.de Marin. *d.cap. n.*
5. deciſum refert, tàm in M.C. quàm
in S.C. & ne Iudex Baronalis intuitu
alterius Baronis excedat in puniendo.
Ratione grauitatis criminis,efficitur quo-
que Iudex competens, videlicèt ratio-
ne furti commiſſi in ſtrata publica:nàm
vigore *Regiæ Pragmaticæ* 5. *vbi de de-
licto*, quilibet Iudex, qui cœperit pu-
blicum latronem,ſiue graſſatorem pu-
19 blicæ ſtratæ, cognoſcere eum poteſt,
in-

intereſt enim Reipublicæ per itinera
abſque metu, & periculo ire, vt dicit
*Iur.Conſ. in l.1.§. ſumma, ff. de his, qui
deiecerunt, vel effuderunt*, & ad hoc
Princeps eſt obligatus, vti legitur in
Pragm. 1. de furtis. Verùm vt locum
habeat d. Regia *Pragm.* duo concurre-
re debent; vt Iudex præuenerit in ca-
piendo, & quòd captus ſit publicus la-
tro, ſiue graſſator publicarum ſtrata-
rum: nàm ſtantè dicta captura proce-
ditur à capiente, non obſtante quo-
uis priuilegio, vt in *apoſtilla* ad dictā
pragm. quæ eſt in viridi obſeruantia.
Et pro maiori intelligentia dictæ *prag.*
aduerto, quòd publicus latro de Iure
Communi dicitur ille, qui ſœpiùs in
via publica furatus eſt, vt ex *text. in l.
capitalium, §. graſſatores, de pœnis*, in
Regno verò etiam ſi vna vice in via cū
armis furatus eſt, vt teſtatur Muſcatel.
de pœnis furti, nu. 36. ex *textu in l. 1. §.
aduerſus, ff. de ſepulcro violato*, Dom.R.
Merlinus *contr.* 17. *nu.* 15. Peguera *dec.*
4. *num.* 5. Hic intrat dubitatio, an hæc
prag. locum habeat contrà quemcum-
que latronem ſtratarum publicarum?
Conſil. enim Maſtrillus *dec.* 147. Iudex
Capiblancus *de Baron. cap.* 25. & Tho-
rus *in compendio par. 3. verbo conceſſio*,
exiſtimant, quod procedit contra illū,
qui plura admiſerit, quia vt ipſe Capi-
blanc. ait, *Prag.* à Iure Communi reci-
pit interpretationem. Contrariam opi-
nionem tenet D.R. Merlin. *controuerſ.
tom. 1. d. controuerſ.* 17. quod procedat
contra quemcumq; ratione violentiæ,
& rapturæ publicarum ſtratarum, quæ
manent ſub Regia protectione, & ita
ego ſentio, conſiderando, quòd dicta
prag. non eſt pœnalis, itaut à Iure Cō-
muni ſit regulanda; ſed tantùm Officia-
li capienti tribuit iuriſdictionem, & in
hoc nemini affert præiudicium: nàm
quilibet Officialis vti poteſt *d. pragm.*
vigore cuius adimitur, & acquiritur
ſubditus, vt cōſiderauit D. de Franch.
deciſ. 722. *nu.* 19. D.R.Merl. *controu.* 17.
num. 29. & citata ratione, in qua fun-
datur pragmatica, vti Reipublicæ fa-
uorabis contrà quemcumque latronem
procedere habet, & hæc interpretatio
magna eſt vtilitatis: nàm quilibet Offi-
cialis ob finem acquirendę iuriſdictio-
nis, latrones capere procurat; Et re
vera, ità violentiam committit la-
tro conſuetudinarius, ac ille qui ſe-
mel è domo exit, & poſt crimen domū
redit, & ab vtroque publicum impedi-
20 tur commercium. Quò ad pœnam ta-
men in Regno pro furto commiſſo in
via publica vnciam excedente, latro
furcis ſuſpenditur, quæ pœna indiſtin-
ctè practicatur pro furto vnciam exce-
dente, aut cum armis, aut ſine armis
furtum commiſſum fuerit, ob Regni *Ca-
pitulum Ad hoc, de furtis*: Et quamquā
Doctores teſtentur, quòd in deſuetudi-
nem abijt; practicatur tamèn pro fur-
to qualificato, ideſt commiſſo cum ali-
qua circumſtantia aggrauante, ſicut
conſideratur in furto commiſſo in via
publica, vti in ſpecie notant Dom.Reg.
Tapia *in ius Regni tit.* 41 *lib.* 5. *num.* 4.
& 16. D.R.Merlin. *lib. 1. cap.* 17. D.Reg.
Sanfel. *deciſ.* 40. Conſil.Campana *reſol.*
16. *n.* 11. Muſcat. *tit de pœnis furti*, *n.* 37.
quia via publica manet ſub Regis pro-
tectione, cuius intereſt, vt vnicuique
ſit tuta. Proindè latro diſrubando in
via publica, Regis violat authorita-
tem; quinimò ex huius Regni obſer-
uantia pro furto, etiam vnciam non
excedēte, commiſſo tamen cum armis,
practicatur dicta pœna, & ex pluries
in Regijs Audientijs practicatum vidi,
ac pro furto carolenorum quadragin-
ta commiſſo in perſona cuiuſdam Mo-
nachi, armata manu, fuit à Reg.Conſil.
Anello Portio, latro furcis ſuſpenſus,
vt refert Scialoya *in prax. foriud. cap.* 3.
nu. 124. *in fine*, quæ obſeruantia adeſt
etiam in Regno Siciliæ vltrà farum, vt
teſtatur Reg.Conſil.Maſtrillus *de Ma-
21 giſtratibus, tit. de indultu, cap.* 53. *nu.* 2.
ac in *deciſione* 147. Pro vno verò fur-
to paruo in via publica commiſſo ſine
armis, hæc pœna non procedit, quo-
niam de Iure Communi pro vno furto
in itinere, ſine violentia, & armis, pœ-
na

na mortis locum non habet,vti in *tex.*
in l. capitalium, *§.famoſos*, *& §. graſ-*
ſatores, *ff. de pœnis*,vt nec de Iure Re-
gni , quia dictum *Capitulum Ad hoc* ,
loquitur de furto vnciam excedente ,
nec hoc alia lege ſancitum reperitur.
Et quamuis *Pragmat. 1. de furtis*, ca-
uetur,quòd Manticularij nocturni pu-
blicè furantes, ac alia furta in plateis
Ciuitatis Neapolis committẽtes,mor-
te plectantur , ac vti veri graſſatores
viarum tractentur, vt vltimo ſupplicio
puniantur, nulla habita ratione valo-
ris rei raptæ , quia ità expedit ad hu-
iuſmodi delicta hic frequẽtiſſima cõ-
peſcenda; aduerto tamèn , quòd dicta
pragm. loquitur de furtis commiſſis in
Ciuitate Neap. tantùm,quæ vti plena
magno populo rigoris ſummi indiget
exemplo; eo magis,quia hic Princeps
reſidet. Imò cum expreſsè prouiderit,
quòd pro paruo furto morte latro pu-
niatur , clarè mihi demonſtrat , quòd
alibi hæc pœna impoſita non reperie-
batur. Cœterùm verba pragmaticæ,*ac*
vti veri graſſatores,referuntur ad qua-
litatem criminis, ſiue ad modum pro-
cedendi : quoniam contra huiuſmodi
fures proceditur per horas,&ad modũ
belli, *pragm. 10. de officio iud.* Bart. *in*
l.7.ff.de incend.rui. & naufr. nu.6. ibi:
Sed iſtæ cauſæ examinari debẽt velo le-
uato,& admittuntur teſtes inhabiles ,
Farin.*q.62.n.81*. Et in Regia Audien-
tia Capitanatę duo , qui in via publi-
ca Terrę Roſeti viatores diſrubauerũt,
ex quo furtum erat parui valoris,& la-
trones hi ſine armis aggreſſi fuerãt,ſed
tantùm cum baculis , me referente, &
interueniente erudito viro D. Hiero-
nymo Natale Fiſci Patrono , fuerunt
condemnati ad inſeruiendum per de-
cẽnium in Regijs triremibus:nam hoc
caſu aggreſſio in via publica id tantũ
facit,vt huiuſmodi fures grauiùs citrà
mortem puniantur , & fuit etiam con-
ſideratum,quòd quamquam baculi,&
lapides, veniant armorum appellatio-
ne, vt in *l.armorum,C.de verb.ſignific.*
non veniunt tamèn de communi vſu
loquendi,vt notat conciuis meus An-
na *in Cõſtit. Si quis aliquem*, poſt con-
ſilia *n.50.* Afflict. *in d.conſtit.q.3.* Cla-
rus,*q.82.verſ.& ſcias*, & in lege rigo-
roſa à Iudice benignior faciẽda eſt in-
terpretatio , vt fuſtes armorum appel-
latione non veniant, ſicut hac re con-
ſiderauit gloſa *in clem. 1. de ſtat. mo-*
nach.in verbo Arma,ibi:*Non puto tamẽ*
authorẽ ſic latiſſimè intellexiſſe, & ma-
ximè in imponenda mortis pœna,quæ
pro furto non videtur conformis , &
proportionata. Deus enim ſua prudẽ-
tia omnia præuidit, & in iudicijs ſuis
immutabilis , pro homicidio , ac pro
alio crimine,mortis pœnam impoſuit,
pro furto verò minimè,vt legimus in
ſacra pagina,vndè licèt aucta malitia,
& hominum auaritia , ex quibus hoc
crimen frequentiùs,pro bono publico
pœna exaſperata,& diuerſa,iuxtà va-
rias Reipublicæ exigentias poſt legẽ
Moyſis, impoſita reperiatur; & in Re-
gno vſque ad pœnam mortis;attamèn
quia ex circumſtantijs , & non ex rei
intrinſeca qualitate, in prædicto caſu,
Iudex, ſi citra mortem iudicat,vtique
non aberrat.

Item ratione recaptus : quia Iudex
22 capiens huiuſmodi delinquentem in
aliena iuriſdictione,Iudex quoq;com-
petens eſt , vigore dictæ Regiæ *Prag-*
maticæ 5. quæ licèt loquatur contra
publicos latrones,ſiue ſtratarum graſ-
ſatores, locum habet quoque contra
capientes homines cauſa extorquẽdi
pecuniam, vel alias res . Iſti enim pe-
iores latronibus ſunt , quoniam inſi-
diosè homines ad ſui libitum ſeque-
ſtrant ; illi verò furantur ea , quæ in-
ueniunt , & non vltra quærunt ; idcir-
cò grauius crimen reputatur;itaut pa-
tretur, ſequuta tantùm ſequeſtratione
perſonæ,vti ex *Prag. 10. §. 48. de offic.*
iudicum, & punitur ſequeſtrans pœna
mortis,quamquàm res, & pecunia non
ſit tradita,ex *pragm. 11.de exulibus*, &
de hoc crimine inquiſitus,ſi citatus nõ
comparet infra quatuor dies foriudi-
catur , ſicuti ex dicta *pragmatica* . Ex

maioritate igitur rationis, attenta criminis grauitate, mentionata *pragm.*5. extenditur, teſte eodem Capiblanc. *in pragm.*8.*tom.*2.*cap.*52. *nu.*15. Danza *de pugna DD. tom.* 2. *tit. de armatione per campaneam, cap.* 1. *nu.* 19. *& tom.* 3. *cap.* 4. *tit. de forjudicatione, nu.* 13. Vndè ſicut Iudex Baronalis viarum graſſatorem cognoſcere valet, ſi in capiēdo præuenerit, vt ſupradixi, & teſtatur Dom. Reg. Tapia *lib.* 2. *ius Regni in Cōſtitut. Iuſtitiarij, tit. de offic. Iuſtitiarij;* ità cōmittentem recaptum cognoſcere poteſt, cum pro Reipublicæ vtilitate eadem vrgeat ratio. Et in Prouincia Capitinatæ vigeſima Februarij anni 1669. Iulius Piecinus, Donatus Nardone Terrę Tertię, Franciſcus Iulianus Capurtij, & alij duo iumentorum paſtores, qui in Territorio Terræ Deleciri cœperunt Sacerdotem Ioſephum Maffei eiuſdem Terræ, cauſa extorquendi ab eo pecuniam; vigore confeſſionum factarum in Curia Sancti Ioannis de Rotundo, à qua die ſequenti fuerunt carcerati) nam, & fama eo vſque peruenerat) à Reg. Audientia, ad quam fuerunt poſteà tranſmiſſi, procedēte ad modum belli, fuerunt me referente ad mortem cōdemnati, quamquàm prædictus Sacerdos eadem nocte à manibus eorum aufugiſſet; & facta relatione in Reg. Collaterali Conſilio, interueniente Philippo Vignapiana, vti fiſci Patrono, & in M. C. meo collega cariſſimo, ac reſcripto obtento, quòd d. Reg. Aud. iuſtitiam faceret, fureis ſuſpenſi fuere. Et fuit in hac deciſione conſideratum, quòd confeſſiones receptę à dicta Curia, ratione enormitatis criminis, erāt validæ, quia erat competens in cognoſcendo, cū eos carcerauerit, & lex quamquàm dura, pro bono publico, vt alij deterreantur exemplo, ſeruanda erat. Sed cum poſteà Farinac. doctrinam obſeruaſſem, qui in *quæſt.*124. *num.*74. tenet ex Bald. *in l. data opera num.*52. *Cod. de his qui accuſare non poſſunt, ex* Tiraq. *cauſa* 40. *num.* 2. *&* 3. *ex* Afflict. *deciſ.*276.*n.*8. *& in Conſt. Aſperitatem, rub.* 21 *fall.* 8. *arg. text. in l. aut facta, §. euentus, de pœnis,* & ex quam pluribus, vt videre eſt; quòd Iudex in Statuto puniente attentatum, vti conſumatum, ſi velit, poſſit eum, qui attentauit, mitius punire, & *nu.*76. quòd quando adeſt aliqua cauſa minuendi pęnam vltrà eam, quòd delictū nō fuit ſequutum, Iudex non ſolùm poteſt, ſed tenetur: & cum conſiderauerim, prędictos alios non fuiſſe inquiſitos, & proindè miſericordia non immeritos, ob hāc deciſionem mœrore conficior: vtique ſi hæc priùs conſideraui ſſem, prò exemplo, tantùm criminis authorem, ad mortis pœnam condemnauiſſem, cœteros ad remigandum.

Dicta ratione enormitatis criminis attenta, piratæ quoquę à capiente cognoſcuntur, de Franchis *dec.*142. Nec omitto, quòd Commiſſarius Campaneæ, & aliquando Regiæ Aud. auocant præfatas cauſas à Curijs Baronalibus, & meritò, quia validas vires habent facilius inquirendi contrà complices, & fautores.

Ratione contrectationis rei furatæ:
23 nam ſi quis furtum commiſit in vno Territorio, & in alio rem contrectat, ratione d. contrectationis, Iudex illius loci eſt Iudex competens, ſibi eſt latro, ſiuè fur, cum re furtiua captus, ex *textu in l. ſerui, & filij, ff. de furtis l. quamuis, l. vulgaris, & in l. ſi is qui, §. 1. & in l. ſi dominium, ff. eodem,* quaſi contrectatione in tali loco nouum cōmittatur furtum; ſicuti enim mutatione dominij, noua actio furti, nouo domino acquiritur; ità mutatione dominij Territorij ex illa contrectatione nouum furtum conſideratur: quia valet argumētum à dominio ad iuriſdictionem, ità Bart. *in d. l. ſi dominium,* vbi Conſil. de Bottis, & Foller. *in rub. & ſi confitebuntur, num.* 224. Capyc. *deciſ.*104. Dom. de Franch. *dec.*681. Anna *ſing.*438. Dom. Reg. Sanfel. *dec.*41. D. Reg. Rouit. *prag.* 5. *vbi de delicto,* & ita ſeruatur in Regno, ac iſte Iudex capiens

piens, competens eſt, ſiue fur eadem
die furtum contrectet, ſiue alio tempore, ſiue ibi ſteterit vna die, ſiue minus, ſic teſtatur Capyc. in dicta *deciſ.* & tenet Danza *nu.*24. licèt in puncto iuris mihi videatur, quòd vnius diei mora requiratur, vti tenet Iudex Capibl. *cap.*54. *tract.*2. *num.*6. quia non dicitur veniſſe, qui non ſtetit, Amend. ad *dec. de Franch.*37. *nu.*4. & confert *tex. in l. quo deſtinauerit, de furt.* nec non iſte Iudex ad pœnam corporalem, ſeù ordinariam procedit, Peguera *deciſ.*28. *nu.*4.

Cœterùm ſi furtum eſſet qualifica-
24 tũ ratione magnæ quantitatis, vel quia patratum in palatio alicuius Magnatis, Principis, vel in Eccleſia, Iudex capiens tenetur remittere ad Iudicem loci delicti requirentem, quia intereſt ad exemplum, vt fur remittatur ad locũ, vbi deliquerit; & ſimilitèr Iudex capiens, ſi plenè nõ habet probatum delictum, furem remittere debet ad Iudicem loci delicti plenè informatum, vt reus condigna plectatur pœna, Capiblanc. *de Baronib. lib.* 2. *cap.*54. vbi *nu.* 4. quoq; teſtatur, quòd ſi Iudex loci delicti eſt Iudex Baronis, qui habet priuilegium cognoſcendi de delictis extra territorium cõmiſſis, cum clauſula abdicatiua, & Iudex capiens eſt Iudex Regius; fur ad Iudicem Baronis eſt remittendus, & idem dicit in *lib.* 1. *par.* 2. *nu.*135. ac nouiſsimè confirmat Thor. *vot.*93. *p.*1. etenim delinquens propriè ſubditus efficitur illius, coràm quo deliquit, D. de Franchis *deciſ.* 147. & ille magis dignus cenſetur, idem *dec.*37. & quia Baro in vaſſallo plus iuris habet, tùm ratione dominij, tùm ratione offenſionis naturalis, perpetuuſque Iudex dicitur, Iudex Regius accidentalis; idcircò ille præferendus; nõ tamen prætermitto, quòd M.C. captum cum furto in hac Ciuitate ad Baronem non remittit, vt teſtatur idem Thorus *dicto voto nu.* 57. Sicuti delinquentes Neapoli ad Barones quocumque priuilegio inſignitos nõ remittit ob ſpretam Principis reuerentiam reſidentis in ea, quam præeminentiam quoque habet pro delictis in Caſalibus dictæ Ciuitatis patratis, vt teſtatur Dom. R. Tap. in *pragmat.* 1. *vbi de crimine agi oporteat, lib.* 3. *iur. Regni*, D. R. Rouitus *deciſ.*11. D. R. Merlinus *controu. forenſ.*
25 *cap.*100. *tom.*1. *& cap.*72. *to.*2. Capibl. *prag.*8. *de Baron. par.* 2. *nu.*132. Conſil. Carleual. *lib.* 1. *de iudicijs, diſput.* 2. *num.* 861. & extat Capitulũ Sereniſsimi Regis Federici d. anno 1496. in vol. capitulorum huius Ciuitatis, *n.*54. relatum ab eodem D. Merlino *cap.*72. *num.*32. Verùm ſi delinquentes Neapoli ſunt de eiſdem Caſalibus, alicui fortè cõceſsis in officium, hæc præeminentia locum non habet, ſicut fuit deciſum à M.C. & à S.C. pro Ill. Principe Hoſtiliani, cui fuit remiſſus Franciſcus Surrentino de Caſali Turris Octauæ, qui delinquerat in hac Ciuitate; ex quo dictus Ill. Princeps habet dictum Caſale in officium, & guberniũ, diciturque Officialis in eo conſtitutus exercens iuriſdictionẽ, ſicuti cœtera Tribunalia, quæ Neapoli reſident, vt videre eſt penès D. R. Sanf. *dec.*73. *lib.*1. & eumdem D. Merlin. *d. cap.*72. Item ſi vaſſallus Baronis delinqueret in Caſali alteri Baroni ſubiecto ceſſare prҽeminentiam, teſtatur D. de Franchis *dec.*129. & alia remiſsionum exempla habes penès Thorũ *in verbo remiſſio.*

Inſuper Iudex ratione contrectationis competens efficitur non ſolùm in furto, verùm etiam in mulieris raptu, nàm raptores à quocumq; capi poſſunt, atque puniri, idem Capibl. *d. cap. nu.*7.
26 Item ratione delegationis eſt Iudex competens. Et delegatus is dicitur, cui ab habente poteſtatem cauſa cõmittitur, & alterius iuriſdictione vtitur, ſiue alterius iuriſdictionis vſu potitur, *l. ſi Prætor*, *ff. de officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio, l. ſolet, de iuriſdictione omnium Iudicum.* Is autem creatur, aut à Principe, aut ab alio inferiore, Gloſ. *in l. & quia, ff. de iuriſdictione omnium Iudicum.* Si à Principe alteri cauſam ſubdelegare poteſt. *tex.*

in l fin.de offic. eius, cap. Paſtoralis, &
27 *cap.venerabili,de officio delegati.* Quod
limitatur in caſu *text. in l. inter auri-*
fices, ff. de ſolut. & in l. nemo , de duo-
bus reis , & in caſu *l. 1. ff. de offic.eius*
cui, &c. v3 quando eſſet delegatus in
caſibus ipſiPrincipi reſeruatis,& quã-
do ex tenore delegationis appareret
fuiſſe electam induſtriam perſonæ,Ca-
pyc.*dec.* 151.*num.6.*induſtria verò per-
ſonæ cenſetur electa,ſi in reſcripto di-
citur *confidens de tua prudentia, vel de*
tua circumſpectione,vel ſi adeſt clauſu-
la *vos coniunctim*, vel ſi factum cohe-
ret perſonæ ratione rei, putà acceſſus,
Thomas de Roſa meus frater Epiſco-
pus Sancti Angeli *tractat. de executor.*
*litterar. Apoſtolic.fol.*461.*à num.*10.vel
quãdo negotium arduum eſt commiſ-
ſum, vt in *cap.ſi pro debilitate , de offic.*
deleg. ibi:*niſi fortè cauſæ ita graues ſint,*
quæ ſine præſentia tua non poſſint com-
modè terminari , & ibi Gloſa *in verbo*
Cauſa, & in verbo *Graues* , ipſe enim
in cauſa cõmiſſa maior eſt ordinario ,
text.in cap.ſanè, de officio , & poteſtate
Iudicis delegati, & in *d. cap. Paſtoralis*,
Ità vt Ordinarius Delegato obedire
teneatur . Delegatio verò tunc indu-
cta videtur, quando in commiſsione
Principis dicitur,procedat authorita-
te noſtra, Boer.*dec.*161.*n.*5. D.Merlin.
*cap.*15.*num.* 1.*lib.* 1.vel vtitur Princeps
verbo *delegato*,vel *tibi committo*,aut in
illa ponitur aliqua clauſula , quæ or-
28 dinariam iuriſdictionem excedat v3.
procedas appellatione remota , Maranta
in ſua praxi par.4.diſt.4.n.4.verſ.Quo-
modò autem cognoſcatur , aut quando
Princeps dicit, *cognoſcas, ſed ante exe-*
quutionem ſententiæ referas, quia tunc
alterata eſt iuriſdictio,Campana *reſol.*
12.*num.6.*

Per commiſsionem verò cauſæ or-
nario Iudici , qui poteſtatem habet in
ea procedendi , non videtur facta de-
legatio , ſed tantum excitata iuriſdi-
ctio, Maranta *d.loco num.*77. *text.in*
cap. licèt,de officio delegati, etiam ſi le-
gatur particula *cum rigore procedas* ,
aùtcondigna pœna citò expedias, *Prag.*
10.*nu.*14. *de officio Iudicum* Apoſtilla
in pragmat. 1. *de delegationibus*. Quo-
niam autem delegatio odioſa dicitur,
29 gloſ. *in cap.* 1. *in fine de reſcriptis in*
ſexto, Alex. *in l.*1.*ff.de offic. eius*,mini-
mè prorogatur de perſona ad perſonã
non expreſſam, *cap.P.G.de officio Lega-*
ti, niſi ſub ratione in delegatione con-
tenta comprehendatur Afflict.*dec.*227.
vbi fuit citatus author à debitore lau-
datus , & ſi in reſcripto non erat no-
minatus;& ibidem Vrſillus *num.*2.di-
cit , quòd delegatio licèt non ſe ex-
tendat ad perſonas non nominatas,ta-
men quando quodammodo eas tan-
git , eas compræhendit ; quare dico ,
quòd ſi reſcriptum eſt contra Titium
inquiſitum de homicidio,ſi poſtea Ti-
tius in cõfeſsione nominat Caium vtì
mandantem, contra eum delegationis
reſcriptum extenditur : & idem ſi no-
minet alios complices. Verùm Thorus
in ſupplemento deciſ. in verbo M. C. 3.
in hoc vltimo caſu citat Taſſonum *de*
antefato, qui in 2. & 3. *obſeruatione*
deciſiones Regij Collateralis Conſilij
hinc indè recenſet.Siquidem in dele-
gatione cauſæ principalis venit quo-
30 que acceſſorium, eſt text. in *cap. pru-*
dentiam 21.*§.fin.de officio,&poteſt.Iud.*
*deleg.*ibi:*Quod ſi excõmunicato res ma-*
litiosè diſtulerint, tunc delegati eandem
iuriſdictionem, quam in principali,& in
acceſſorio exercebunt , Maranta *par* . 4.
*diſt.6.num.*31. Io:Grand. *de bello exul.*
*prædic.relat.q.*2. & ibi Thorus,qui di-
cunt, poteſtatem ad modum belli, ſeù
31 delegationem comprehendere inci-
dentia,emergentia,connexa,& depen-
dentia. Et cum eodem Ioanne Grande
nè de incognitis ſit ſermo, dico quod
incidentia ſunt illa, quæ vetuſtiorem
cauſam habẽt ſeparatam à cauſa pro-
ceſſus, prout sũt exceptiones peremp-
toriæ, rei iudicatæ, iuris iurandi,præ-
ſcriptionis , & in criminalibus excep-
tio Clericatus, repoſitionis ad Eccle-
ſiã,indultus,minoris ætatis, & ſimiles;
emergentia,quæ habent originem no-
uam,

Digitized by Google

uam,poſt inchoatum iudicium proceſ-
ſum reſpicientia: vt putà ſuſpicio Cõ-
miſſarij, dilatio breuis, ordinis defe-
ctus, &c. Dependentia, quæ quo quo-
modo negotium principale tangunt, &
ab eo originem trahunt, vt ſunt om-
nia præparatoria ad præparatum, &
connexa dicuntur, quæ ad determina-
tionem alterius veniunt, & vnum pen-
det ab altero, vt in mandante,& man-
datario. Quamobrem Doctores dicũt,
quòd prohibita appellatione in cauſa
32 principali,prohibita quoque cenſetur
in interloquutoria, quod dictum in
emergentibus,dependentibus, & con-
nexis indiſtinctè procedit; in inciden-
tibus verò non ita:nam quidam,& præ-
ſertim Capiblancus *de baronibus l.b.2.*
*cap.*50.Amendola ad D.de Franch.*dec.*
252.*nu.*13.R. de Luca ad eundem *dec.*
637.*nu.*2.*in fine*, tenent,quòd ſi graua-
mina interlocutoriæ reparari poſſunt
in definitiua, quod remota appellatio-
ne, ad vlteriora proceditur; ſecùs ſi
reparari nõ poſſunt. Indiſtinctè tamen
dictum procedere teſtatur Dom. Reg.
Merlinus *controuer.forenſ.lib.*1. *cap.*15.
& loquitur de incompetentiæ interlo-
cutoria, eòque magis, vt ait, ſi eadem
ratio quæ in diffinitiua, militat in in-
terlocutoria, vt *nu.*23.*verſ.His ſic per-*
penſis. Et ego etiam in fori declinato-
ria pluries practicatum vidi, id quod
in incidentibus, Clericatus exceptio-
nem,vel repoſitionis ad Eccleſiam cõ-
tinentibus, non admitto.

Rurſus ſi M.C. procedit cum dele-
33 gatione contra aliquem pro vno deli-
cto expreſſo in delegationis reſcripto,
ex ipſius præeminentia procedit etiam
vti delegata pro alijs corporalem pœ-
nam merentibus, refert deciſum Tho-
rus per Collaterale Conſilium,*in ver-*
bo M.C. 3. *in principio.*

Delegatus verò Principis, etiam
34 quod in delegatione deficiat clauſu-
la, *procedas appellatione remota*,appel-
lationem admittere nõ tenetur,Capyc.
*dec.*11. D.R.de Ponte *de poteſt.Proreg.*
*tit.de deleg.cauſ.n.*6. D.R.Merl.*cap.*67.
*nu.*1.& *cap.*15.*lib.*1. niſi obtento eiuſ-
dem Principis reſcripto Cõſ.Campa-
na *reſol.* 12.*n.*6.*verſ.Satis tamen eſt*, &
ſic nos in Regijs Audientijs obſerua-
uimus, & in M.C. quæ in cauſis dele-
gatis præuio reſcripto S.E.die mercu-
rij relationem facit in Regio Collate-
rali Conſilio ad finem concedendi re-
clamationem.

Tandèm delegatio,mortuo Delegã-
35 te, re integra, vt quia delegatus non
adhuc procedere incepit,expirata cẽ-
ſetur,ſicut mandatum re integra expi-
rat morte mãdantis, *tex.in l.mandatũ,*
C.mand. re verò non integra,ſecus,*cap.*
ſi delegatus,de officio delegat.in 6. D.de
Franchis *deciſ.* 256. Et hodie res non
integra dicitur, ſi decretum eſt inter-
poſitum, quòd procedatur virtute de-
legationis, vel ordinata ſit citatio,
quamuis non effectuata, de Luca *in d.*
*deciſ.num.*1.

Citatio autem, vt ſuſtineatur, dele-
gatus in ea reſcripti delegationis co-
36 piam inſerere tenetur, Conſiliarius
Campana *reſol.*12.*nu.*2.& 7. eſt com-
munis opinio,ſtylo omnium Curiarum
comprobata,Thomas de Roſa *d.tract.*
*fol.*466.*nu.*3. ibi:*Benè facit text.in cap.*
prætereà de dilationibus, ex quo colligi-
tur, quòd ſemper fuit mos inſerendi de-
legationem in citatione. Similiter mor-
tuo delegato expirat delegatio,niſi di-
gnitatis nomine fuerit facta, quia di-
gnitas nunquã moritur;& hoc caſu de-
legatio dicitur realis,& ad ſucceſſorẽ
tranſit,qui procedit in cauſa in termi-
nis,quibus reperitur, *tex.*eſt expreſſus
in cap.quoniam Abbas,de officio delegati,
& ibi gloſa *in verbo ſubſtitutũ*,& *text.*
in §.*& hoc verò, auth.vt nulli iudicum.*
Et nulla fit in hac re diſtinctio, an re
integra, aut non? Gonzalez *in dicto*
*cap.*P.Merolla *theol.moral.tom.*2.*cap.*6.
nu. 567. Sed difficultas eſt, quando in
delegatione vtrumque nomen eſt ex-
preſſum dignitatis v3. & perſonæ:nam
quidam exiſtimant, delegationem eſſe
realem, & ad ſucceſſorem tranſire,
quia fauorabilior eſt delegatio realis,
cum

cum dignitatis qualitas præualeat potiùs, quàm perſonæ; quidam alij perſonalem, vt Dom.Card.Tuſchus *lit.D. concluſ.434.nu.51.* P.Merolla *d.cap.nu.* 584. & ponderatur dictum *cap.*ibi: *Sub expreſſis nominibus locorum, & non perſonarum.*

Ratione iniutiæ Iudici illatæ, ipſe-
37 met quoque Iudex competens eſt, vt communitèr tenent Doctores, ne reuerentia illi debita in irritum cederet, *Cultus enim iuſtitiæ, cui bonum Reipublicæ regimen innitur, hoc præcipuũ expoſcit*, vt ait D. R. Merlin.*contr.forenſ. cent.2.cap.71.& 72.nu.1.& ne flagitiorum creſcat auctoritas, vel publica vacillet vtilitas*, vt inquit Iuris Conſultus *in l. 2. C. de priuil.ſchol.* Verùm in hac competentia, ità Doctores diſtingunt: aùt iniuria directè eſt Iudici illata ratione, & intuitu officij, & quia non ſibi, ſed dignitati illata dicitur iniuria, ipſe Iudex cognoſcit, Iulius Clarus *quæſt. 36.verſ.Solent etiam*, Caball.*caſu* 128. & 291.*n.*34. Farinac.*q.*17.*n.*46. Viuius *deciſ.*278.*nu.*72. D.Ricc.54. D.R.Sanfelic.*dec.63.n.1.& 7.* & cœteri omnes, & confert *text. in l.1.ff.de poſtulando*, & quotidiè videmus, quòd Iudices inferiores pro verbis irreuerentèr prolatis faciunt notoria, vt vulgò dicunt, cõtinentia pœnam pecuniariam, quam ſibi ipſis applicant.

Si pro cauſa priuata, & ipſe non cognoſcit, ſed Iudicem ſuperiorem adire tenetur, vt præcitati Doctores fatentur, licèt quidam teneant, vt quando crimen eſt notorium, & pœna à iure determinata, cognoſcere poſſit, vt videre eſt penès dictum Caball. *caſu* 128.*n.*9. qui cœteros allegat, ea ratione quia tunc opus nõ eſt ineſtigatione, & diſcuſſione, ſed ſola executione, & ſuſpicionis allegatio ceſſat. Quidam alij tenent, vt ſuperior debeat dare tali Iudici alium adiunctum, qui inſimul cognoſcat, vt penès D.R.Rouitum *deciſ.*80.*n.*5. Verùm, quidquid ſit de hac re, ego nũquàm admitterem, quòd Iudex poſſit formare proceſſum; ſed tantùm pro aſſecuratione Curiæ, delinquentem carcerare.

Aùt indirectè, quia Iudicis auctoritas, & iuriſdictio læditur, vt putà, ſi teſtis coram Iudice ciuili falſum deponat, iuxtà *textum in l. nullum, Cod. de teſtibus*, & *in l.ſi lis, C.ad l.Cornel.de falſis*, & tunc cognoſcere valet, Graff. *de effect.cleric.effect.1.nu.*1154. Merolla *theol.moral.cap.3.diſput.7. de iuriſd. cap.2 num.*194. D.Ricc.*collect.*243. D. de Franch.*dec.*722. D.Reg.Merlin.*cap.* 71. *tom.*2. ſaltèm, vt iſte Iudex ciuilis pœnam extraordinariam imponere valeat, vt voluerunt Menoch.*de arbitr. lib.1.quæſt.*91. Campag.*in cap.Regni incipiente, Illuſtri nu.*15. ac cœteri ab eo relati. Sed hæc competentia non habet locum cõtra Clericum coràm Iudice laico falſum deponentem, quia Iudex laicus proſſus incompetens eſt: procedit tamen contra laicum coràm Eccleſiaſtico deponentem, licèt hoc caſu præuentionis locũ eſſe affirment præcitati Doctores, & D.Merlinus, qui citato loco etiam teſtatur *text. in d. l. nullum*, cumulatiuè procedere contra quemlibet delinquẽtem laicum, quouis fori priuilegio munitum.

Deniquè ratione vagabundariæ, vt
38 dicunt: quoniam vagabundus, vbi reperitur punitur, & ſic Iudex capiens competens eſt, gloſa *in l.1. C.vbi de crimine in verbo Reperiuntur*, Peguera *dec.3.nu.*10. Guido Papa *dec.*202.*nu.*2. Capibl.*prag.*8.*num.*222. Danza *tit.de vagabun.* Vagabũdus autem is dicitur qui certum non habet domicilium, ſecundùm gloſam *in l.4.§.Prætor ff.de damno infecto, littera K.* ſeu firmam reſidentiam, vt ex pluribus notat Peguera *in d.deciſ.nu.*11. Verùm illum remittere tenetur ad Iudicem commiſſi criminis requirentem, Peguera *d.deciſ.* Abbas *in cap. fin. de foro competenti*, Foller. *in rubr. audiantur excuſatores num.*126.

Confeſſio igitur coràm quolibet
39 iſtorum Iudicum facta, tamquàm coràm competenti Iudice emanata, vide-

detur. Vt autem ad condemnandum in ordinariā pœnā, valida, & ſufficiens ſit, requiritur etiam, vt ab ipſo Iudice, in figura iudicij recipiatur, ſicut dicit *gloſ. in l. iubemus, C. de liberali cauſa, in verbo, Aliud Iudicium*, & gloſ. *in l. cum ſcimus, de agricolis, & cenſitis lib. 11. in verbo Confeſſionibus*, v3. vt recipiatur in loco, vbi conſueuerunt ſedere maiores, Curia pro Tribunali ſedente; ità *text. in l. penult. de iuſt. & iur. gloſ. in l. cum ſententiam C. de ſententijs, in verbo Secreto*, iuncta gloſ. *in l. 4. §. ait prætor, de interrogatorijs actionibus in verbo In itinere* Fatentur Marſil. *in l. de minore §. plurimum, nu. 11. in fine, de quæſt.* Foller. *in verbo, & ſi confitebuntur nu. 7.* Clar. *q. 21. nu. 35.* Farin. *q. 81. num. 50.* Danz. *tit. de confeſſis, & confeſſione cap. 4. num. 3.* ac cœteri omnes Criminaliſtæ, tribus rationibus, Prima quia Iudex magis accuratè, ac maiori prudentia, ſedendo conſtitutum interrogat, & audit; Secunda, quia in eo loco magnæ reuerentiæ reus conſtitutus ipſe magis aduertit ad ea, de quibus interrogatur, & confitendo non præſumitur per iactantiam, & laſciuiam cōfiteri; Tertia, quia in eo loco omnis ſuſpicio fraudis, & ſuggeſtionis abeſſe præſumitur. In atrocioribus verò criminibus, in quibus Iudex valet iura, & ordinem non ſeruare, ſi talis ſuſpicio ceſſat, confeſſio quamquàm non recipiatur in loco cōſueto, & Curia pro Tribunali ſedente, efficax eſt, quoniam omnibus admirationis res eſſet, ſi huiuſmodi crimen confeſſus condigna pœna non puniretur, cum tali caſu confeſſio, ſiue ſit recepta in loco conſueto, aùt in alio loco, nec factum, nec negotij veritas mutatur, licèt in hoc non ſit obſeruata Iuris ſollemnitas, arg. *text. in l. final. §. final. ff. quod metus cauſa*, vbi ſi Titius ordine meo, vi, & metu ſoluit Caio decem, ſi mihi decē debebat, quamquàm inciuilitèr ſolutum non reuocatur, & ſic veritas magis, quàm modus, & ordo certus attēditur; multa enim Iure Ciuili contra iuris rigorem pro communi vtilitate recepta videmus, vt inquit Iuris Conſ. *in l. ità vulneratus, ad l. Aquil.* Reipublicæ etenim intereſt, vt maleficia puniantur, *cap. fama, de ſent. excomm.* alioquin Reſpublica læderetur, quæ magis improbos caſtigando, quàm bonos prœmijs afficiendo conſeruatur, vt in prœmio diximus. Hinc contra carceris cuſtodes, qui delinquunt in officio, abſque tela iudiciaria proceditur, & puniri poſſunt, & acrius quidē, quia ex paſtoribus euadunt Lupi, *text. eſt in l. vnius, §. cuſtodiæ, ff. de quæſtion.* cuius verba ſunt: *Cuſtodiæ non ſolū prò Tribunali, ſed de plano audiri poſſunt, atq; damnari*, & facit *tex. in l. voluit, §. ait Prætor de interrogatorijs actionib.* & gloſ. *parua ſignaculo rubro*, in *l. penultima de iuſtitia, & iure*, cuius verba ſunt: *Etiam d. mi, vel in itinere, modo ſalua maieſtate, ideſt non in balneo Theatro, vel conuiuio*, gloſ. *in l. 1. C. de confeſſis in verbo, & intellige in iure vbicumq; ſit Iudex*, vndè ſi talis ſuſpicio ceſſat, vt putà, quia Iudex habens plures Terras in ſua iuriſdictione, in vna, in qua non adeſt locus determinatus iudicij, caſu delinquentem capiat, & ibi illius confeſſionem recipiat, confeſſio valida eſt; vel ſi Gubernator reperiatur infirmus, ita vt ad locū Curiæ accedere minimè poſſit, & delinquens coràm ipſo confiteatur, cōfeſſio efficax eſt: multoties enim delinquens ex improuiſo crimen confitetur, quod contracta mora negat. Et in iſto caſu non præſumitur fraus, ſicuti in anno *1673.* menſe Iunij Ioſeph Iacobus de Leo de Altamura inquiſitus cū alijs duobus, de crudeli, & proditorio homicidio in perſonam Thomę Perez, & de vulneribus in perſonam Ioſephi Bucciarelli, ſurripiendi cauſa ducatos duodecim, quos prædictus Thomas quæſtuādo pro deuotione Matris Dei de Neapoli à deuotis acceperat, carceratus in dicta Curia, & crimen confeſſus corā Gubernatore in domo Iudicis, quia ægrotabat, traſmiſſus vigo-

gore reſcripti S.Excell.ad Regiã Aud. Licienſem,vbi alij duo repetiebantur, quamquàm confeſſio non eſſet recepta à Gubernatore,& Iudice in loco conſueti iudicij;attamen à dicta Reg.Audientia procedente vti delegata Principis,ſub die decimatertia Decembris 1673.fuit ad mortem condemnatus.Et audiui à Domino Reg.Anton.de Gaeta,nunc Regiæ Cam.Summariç Locũtenente meritiſſimo,per M.C. ità duabus vicibus fuiſſe iudicatum,& decreta fuiſſe confirmata à Sacro Conſilio, ipſo tunc Fiſci Patrono; & reos talitèr confeſſos,morti traditos, quanquàm in confeſſionibus deeſſet particula illa, *ſedente pro Tribunali*.Atq;equidem ego reo confeſſo, ſi in eius confeſſione non adſit dicta particula pro Tribunali ſedente, aùt Iudicis ignorantia; aùt quia verè confeſſio non fuerit recepta in loco Curiæ conſueto, ſi ſuſpicio, de qua ſupra,v3.extorſionis, & fraudis ceſſat, & caſus ità demonſtret, iuxtà *Leuitic*.22.minimè parcerem reo ſicuti hæc circumſtantia, ſiue hoc requiſitum, minimè deſideratur in atrocioribus criminibus, in quibus Iudex valet extraordinario modo procedere, vti in hoc Regno Reg.Audientię procedũt ad modum belli in omnibus criminibus enunciatis in Reg.*Prag*.10.*de officio Iudicum*; Quoniam modus iſte extraordinarius licèt probationes de iure requiſitas,quæ factum declarant, non tollat,Butſ.*conſ*.201.*n*.90.*&* 117. 126. Marius Burgius *quæſt*.41. *nu*.11. 12. *& ſequen*. Maranta *de ordine iudiciorum par*.2.*nu*.26. reſecat tamen circumſtantias, & omnes ſollemnitates à iure poſitiuo requiſitas, in recipiendo dictas probationes, Caualcan.*par*. 1. *num*.141. Viuius *dec*.143. Cramm.*dec*. 34.*n*.9. vbi loquitur de præeminentia Magnæ Curiæ, Io: Gta. *prædic. quando quæſt*.1. Ità quod Iudex, huius poteſtatis vigore, reorum confeſſiones in quolibet loco, & qualibet decẽti forma recipere valeat, iuxtà *text.in dicta l. voluit* 4. §. *ait Prætor*, & gloſ. *parua in dicta l. penultima*, ſicuti in atrocioribus poteſt recipere teſtes inhabiles, vti dicit gloſ. *in l. penult. de accuſationibus*, etiam ſine tortura, & non citatos examinare. DD. etenim vno ore fatentur omnes, quòd in iſtis criminibus, Iudex valet à regulis Iuris recedere in puniẽdo, & in procedẽdo, modo,quo ſupra diximus.Et pluries in Regijs Audientiis,in caſibus ad modũ belli....confeſſiones recepimus in palatio Præſidis,iuxtà *tex. in l.ſi vt proponis, la ſeconda, C.quomodò, & quando Iudex*, iuncta gloſa. Regularitèr tamèn à Iudice ſedente pro Tribunali, vbi conſueuerunt ſedere maiores,confeſſiones recipi oportet, vt efficaces ſint, ità poſt antiquiores affirmant Pater Sanch. *conſil. moral. lib.6. c.3. dub.* 13.*num*.1.& D.Card. de Lugo *diſp.37. ſeſſ*.12.*nu*.141. verùm in leuibus delictis, quæ modicæ ſunt coercitionis ab
41 hac ſolemnitate receditur, vt ex *tex. in l.leuia, de accuſationibus*, iuxta gloſ. *in verb. de plano*, & gloſ. *in l.miles*, §. *ſexaginta, in eodem verbo de plano*.

Præterea, vt confeſſio ad pœnam
42 ordinariam efficax ſit, inſpiciendum eſt,an confeſſionẽ præcedat inquiſitio cuius initium eſt corpus delicti,in quo fundatur dicta confeſſio, quæ in caſu contrario videretur vel qualitas ſine ſubiecto, & ſtatet in aere. Ordo enim naturalis eſt, vt prius probetur factũ, deindè à quo,poſteà quo animo.Quare ſi de facto,& reo cõſtat,de animo quęri poteſt,inquit eruditus Caſonus *de indicijs,et tortura,cap*.2.Iſta quippe cõfeſſio ſine delicti corpore nuda dicitur, idcircò inefficax, vt ex modernis Guazz. *defenſa* 4.*c*.11.plures referens, quinimò ſi ſubſequeretur, ex ſubſequenti validitate, ad tẽpus antecedens inualidum retrottahi minimè poteſt, quia probatio,quæ ſubſequitur,correlatiua eſt nudæ confeſſioni, quæ vt efficax ſit in pœnam ordinariam, ratificatione indiget, iuxtà doctrinam Carrerii *in pract. crimin. in tract. de hom. capit*.& nota Doctrinam; Eſtque alia ratio, quia Iudex ad actum aliquem pro-

procedere non poteſt, ſi inquiſitio de crimine in genere non præceſſerit, Auguſtin. ad Angelum *in verbo, quòd fama publica, nu.* 12. qui loquitur in citatione, Brunus *de indic. & tort. quæſt.* 4. *& q.* 9. *n.* 1. 2. 3. Carthatius *de interrogandis reis*, *cap.* 2. qui loquitur in rei examine, Iul. Clar. *q.* 4. Guazz. *def.* 4. *c.* 1. Muſcat. *in proœmio num.* 72. Hondedeus *conſ.* 107. Marſil. *conſ.* 12. *num.* 34. Farinac. *conſ.* 23. *n.* 2. qui cœteros allegat. Tertia deniquè ratio eſt, quia Iudex ab ore rei haberet delictum in genere, & delictum in ſpecie, & arma non ſunt ſumenda à domo rei, contra *textum in l. nimis graue*, *Cod. de teſtibus.*

Verùm hæc doctrina non procedit
43 in criminibus atrocioribus, aût quando in confeſſione deſignatur delicti corpus, vti in caſu Grammat. *conſ.* 16. *num.* 4. vbi dicit, quòd ſi quis fatetur occidiſſe hominem, & in tali loco eum ſepeliuiſſe, cautela eſt, vt Iudex mittat ad illum locum inſpiciendum, an ibi ſit homo mortuus, vel eius ſaltèm oſſa reperiantur? ſicuti aduertit etiam Paris de Puteo *in verbo confeſſio*, quia iſto caſu, quanquàm inquiſitio delicti in genere confeſſionem non præcedit, confeſſio efficax eſt, vt ex ea confeſſus in ordinariam criminis pœnam condemnetur, ſicuti practicatum fuit annis præteritis: cum enim Horatius de Benedicto confeſſus fuiſſet in Regia Audientia Theatina homicidium cauſa furti, in perſonam Angeli de Roſello, de quo facto notitia non habebatur, & quòd cadauer abſcondidiſſet in nemore nuncupato Tornareccio; ſtatim Regia Audientia miſit ad capiendum corpus delicti, & reperto in deſignato loco cadauere, cum funicula in gutture, iuxtà eiuſdem Rei confeſſionem, me referente, infra paucas horas fuit morti traditus, & in fruſtra ſciſſus. Cumque eodem tempore Capitaneus Campanææ aſportaſſet duos homines, quos cœperat, in Territorio Lanxiani, ad capturam motus, quòd prædicti cum vidiſſent milites, aufugere cœperunt; & in Aula interrogati ſuper dicta fuga, confeſſi fuiſſent, occidiſſe cauſa furti ſecuri, quendam Iuuenem de Marchia, Vaſtum iturum, ad inſeruiendum Ill. Marchioni dictæ Terræ, & penes dictum Iuuenem non reperijſſe, niſi tres ducatos aureos, & eius corpus abſcondidiſſe propè flumen Sangrum; Regia Audientia ſtatim miſit ad capiendum delictum in genere, repertoque cadauere in loco enunciato in confeſſionibus, eos intra paucas horas condênauit ad mortem; eorumq; corpora in fruſtra ſciſſa fuere, procedens admodum belli, me itidem referête. In quo facto obſeruaui, quòd vnus ex Reis inſeruiebat Monaſterio Sancti Franciſci Ciuitatis Lanxiani, & in dicto Monaſterio nocte præcedenti moram fecerat miſerimus Marchiſanus ille, & Reus hic erat pronepos Petri Mancini famoſi Capitis Banditorum, & ſic ex mala progenie, ex qua indicium certè depromitur, vti conſiderauit Iuris Conſult. *in l. quisquis*, *C. ad l. Iul. maieſt.* & iuxtà illud *Matth.* 7. *& Lucæ* 6. neque enim arbor mala fructus bonos poteſt producere.

Dixi, quòd in atrocioribus delictis doctrina non procedit, & præcisè in quibus Regiæ Audientiæ procedunt ad modum belli, & M.C. vti delegata; quia in iſtis criminibus ordo iuris nô eſt ſeruandus, & iuris rigor æquitati præferendus pro Reipublicæ vtilitate. Vndè confeſſus huiuſmodi crimen ex dicta confeſſione, quamquàm inquiſitio delicti in genere non præcedat, condemnari debet in pœnam ordinariam, iuxtà doctrinam Bruni *de indicijs, & tortura quæſt.* 5. *n.* 3. Lanfranc. de Oriano *in cap. quoniam cōtrà, de probationibus*, *verſ. quæro vlterius Carrerij in text.* ibi: *voce propria confeſſus, nu.* 10. & Caſoni *cap.* 3. *nu.* 4. *&* 18. *num.* 6.

Inſpiciendum quoque eſt, an criminis indicia contra ipſum confeſſum præcedant? alioquin ſi interrogatus con-

44 confeſſus eſt, non ordinaria criminis
pœna, ſed mitiori extraordinaria pu-
nietur, ſicuti profitentur Bald. *in l. ea,*
quæ, *C. de condict. indebiti*, *vndecimo*
quæſito, ibi; *Antequam teſtes ſint recepti,*
ſecùs ſi poſteà, vt ff. de iure iurando, l. eũ
qui conſuluit, Hipp. Rimin. *conſ.* 245.
lib. 3. num. 59. ibi: *Dicitur autem ſpontè*
confeſſus hic Veronenſis, poſtquam tra-
ctus ad Iudicem, ſtatim confeſſus fuit,
antequàm teſtes reciperentur, Felin. *in*
cap. de hoc, de Simonia, num. 6. Sed in
hac re, quando nempè confitenti re-
mittatur pars pœnæ, vide Bald. *in l. ea-*
que, C. de condict. indebiti, & in cap. 1.
§. porrò, quæ fuit prima cauſa benefi-
cium amittendi, in vſibus feudorum,
& in l. contra negantem, C. ad l. Aquil.
Bart. *in diſp.* quæ incipit, *per Italiam*
communiter ſunt ſtatuta. Et hic addit
Hoſtienſ. quòd etiam ſi quis adſtrictus
probationibus faciendis cõfitetur, de-
bet mitiùs puniri, ſi aduerſarius, vel
Iudex adhuc non fuit probationibus
grauatus, & quantum in dicto caſu ſit
de pœna remittendum, arbitrio Iudi-
cis relinquitur, vt dicit D. R. Capyc.
Latro *dec. 172. nu. 49.* ex Franco, Feli-
no, & Abb. ibi citatis. Imò Anania
in d. cap. ad hoc, num. 6. fatetur, quòd
ſit mitius puniendus, etiam poſtquàm
teſtes ſint recepti, ſi aliquo modo Fi-
ſcus releuaretur ab onere probandi,
idem confirmat Dec. *in cap. at ſi Cle-*
rici, de iudicijs, num. 54. Verùm Anan.
& Dec. fundantur in doctrina Ho-
ſtienſis, qui mihi videtur, quòd hoc
non dicat, ſed in *d. cap. Ad hoc*, habe-
tur, quòd qui confitetur ante proba-
tiones, puniri mitius debet, vti *n. 2.* ibi:
Puto tamen in aliquo parcendum eſſe il-
li, qui nec probationes expectauit, & cõ-
ciuis meus ad Bartol. *in l. quæſtionis*
dicit, quòd ſi ſpontè reus eſt confeſſus
ſine alijs indicijs, & Iudex condem-
45 nauit ad mortem, vtique tenetur, &
hæc opinio Hoſtienſ. Bald. Rimin., &
Felin. vera eſt, æquitati, & iuri conſo-
na, quorum ſententia tribus nititur
rationibus, Prima v3. quia releua-
tur Iudex ab onere probandi. Secunda
quia nequit interrogare captum, de
quo in proceſſu non exiſtunt indicia,
vti profitetur Sanctus Thomas 2. 2. *q.*
69. art. 2. verſ. reſpondeo dicendum,
quòd Iudex debet perquirere verita-
tem, ſecundùm ordinem iuris, & ibi:
Nõ enim aliquis tenetur omnem verita-
tem confiteri, ſed illam ſolam, quam ab
eo poteſt, & debet requirere Iudex ſecũ-
dùm iuris ordinem; putà cum præceſſerit
infamia ſuper alio crimine, vel aliqua
expreſſa indicia apparuerint, vel etiã cũ
præceſſit probatio ſemiplena, idem ſe-
quitur Sotus *de iuſt. & iur. lib. 5. q. 6. ar.*
2. in princ. & P. Sarm. *lib. interpetra-*
tionum lib. 3. q. 13. verſ. 2. generalitèr,
& radicalis ratio eſt, quia Iudex in-
terrogando de crimine, homini irro-
gat infamiam, idcircò peccat mortali-
tèr, vt præcitati DD. fatentur, etiam
ratione iuramenti, quod vt reo defer-
ri poſſit, grauia requiruntur indicia,
quia iuramentum eſt ſpiritualis quæ-
dam tortura: nàm non minus, quàm
tortura angit, & mentem peſſundat, ità
poſt antiquiores, P. Leſsius *de iuſtitia,*
& iure, cap. 31. tit. de reo, & aduoca-
to, dub. 3. num. 15. Et in hac quæſtione
an reus à Iudice iuſtè interrogatus, te-
neatur veritatem fateri? attenta opi-
nione affirmatiua, quæ eſt magis com-
munis, vt probat P. Diana *reſol. mo-*
ral. par. 3. tract. 5. Miſcell. reſolut. 91.
nempè teneri; opinio tamen procedit
caſu quo reo indicia innoteſcunt, eo
modo, prout in decreto *Scribatur*, retu-
li, ca ratione, nam qui bonam famam,
honorem, & vitam iure poſsidet, ſub
reatus prætextu non aſtringitur illa di-
mittere, quouſque ſibi alienum ius in-
noteſcat, v3. Iudicis poteſtas, quæ per
ſtatum proceſſus regulatur. Quoties
igitur reo probatio innoteſcit, de Iu-
dicis poteſtate conſtat, idcòque ei te-
netur obedire, alitèr confeſsio videtur
per iniuriam extorta, idcircò ineffi-
cax. Tertia eſt naturalis æquitas, quæ
nos mouet ad parcendum confeſsis,
etiam Dei exemplo, uti in *Exodi* 22.
qua ratione attenta Propheta admo-
net,

net, vt præoccupemus faciem eius in confeſſione, & D.R.Capyc.Latr.*deciſ. S.C.*172. *num.*46. dicit, quòd ſupplex confeſſio genus quodam defēſionis eſt, recenſetq; quòd Domitianus,quamuis crudelis, pœnam remiſit confeſſo crimen ſtupri in virgines Veſtales commiſſum. Et quanquam Albericus de Roſate *in l. quæſtioni, de quæſtionibus,* fateatur,nunquam ſe obſeruaſſe, quòd per ſpontaneam confeſſionem aliquis mitius puniatur, Clar.*quæſt.*60.*nu.*34. *verſ. non deſunt*, dicat, quòd Iudices de hoc non curant,& Farin.*q.*81.*n.*13. confirmet, quòd hæc opinio ſeruatur in practica,cū viderit plures condemnatos ſpontè confeſſos (etiam nō præcedentibus indicijs) dummodò alia concurrant requiſita ad confeſſionis validitatem,qui tamen eſt ſibi contrarius in *d.quæſt.nu.*82. Gramm.*deciſ.*48. *num.*6. & Franchis *in cap.*1. *de accuſationibus*, vbi licèt teneat confeſſum, ex inordinato proceſſu eſſe condemnandum,ex doctrina Innocentij *in cap. qualitèr, & quando, eodem tit.* & Bart. *in l.ſi confeſſus, ff.de cuſtodia reorum*, & ex *text. in d.cap.*2. *de accuſat.* quia confeſſio inducit notorium; dictorum tamen Doctorum opinio procedit cōtra confeſſum crimen exceptuatum,
46 ſiue atrociſsimum, ſicut refert deciſum Dom. Reg. Sanfel.*in d.deciſ.* 234. *nu.*4. vti me referente in Mag.Curia, & in Regio Collaterali Conſilio contra Antonium de Petro Sorice, confeſſum de homicidio cum qualitate aſſaſſinij, in perſonam Sacerdotis D. Franciſci Antonij Scarimolæ Terræ Craſſani, contra quem poſt confeſsionem ſpontè factam in Regia Audientia Baſilicatæ fuerunt receptæ probationes in ſpecie,& ad pœnam ordinariam proceſſum; Nec non procedit poſtquam ſunt receptæ probationes, aùt ſicuti profitetur D. R. Cacace *in allegatione*,quam fecit pro Regijs Auditoribus Prou. Capitanatæ *num.*160. in caſibus, quibus Iudex tantùm interrogat de captura,& ipſius cauſam requirat, vti vſus ſeruat in Curijs, & ità interrogatus crimen fatetur, quia iſto caſu Iudex ritè procedit: nam carceratum de crimine non requirit, & habere locum *text. in d.cap.*1. *de accuſat.* Verùm hæc opinio mihi non placet, quoniā Iudex totum habet ex ore rei. Hic etiam vt confeſſio noceat confitenti, oportet,vt ſit de crimine,de quo præcedebat accuſatio, vel inquiſitio, ſeù ad quod iudicium erat ordinatum, & vt aiunt Doctores, principalitèr, & non incidentèr emiſſa, & adeſt deciſio S.C.penès Afflictum *dec.* 176. vbi mulier inquiſita de furto, incidentèr pro adulterio confeſſa, fuit habilitata,& deciſio penès Capycium 52. vbi de eo, qui vti teſtis interrogatus, crimen confitetur: nàm hæc confeſſio non præiudicat, & vt dicit Follerius *in rubrica, & ſi confitebuntur, nu.*31. neceſſe eſt, vt capituletur confeſſio, ideſt vt de crimine inquiratur, atque iterùm interrogetur. Verùm in hac re diſtinguere ſoleo, quòd vel pro crimine Curia ex officio procedere nequibat, vt in caſu dictæ deciſionis Afflicti, & confeſſio nō nocet; vel procedere poterat,& confitenti nocet:crimina enim punienda ſunt vndecumque claruerint,vt in Regni *Capitulo Ad quietem*, & intellige quò ad pœnam extraordinariam, non autem ordinariam, per ea quæ de ſpontè confeſſo ponderaui,nec non Io:Ang.Piſan.*in d. dec.* tenet, quòd M.C. quia Regem repreſentat, poteſt ſine alio proceſſu ex tali confeſſione ad condemnationem deuenire.

Secundum requiſitum, vt confeſsio ſit poſſibilis, ſcilicèt de re, cui ius, &
47 natura non aduerſantur, vt ſi confiteris hominem liberum,tuum ſeruum, tuæ confeſſioni repugnat ius; vel ſi frigidus confiteatur adulterium,quod eſt naturalitèr impoſſibile, vt aduertit gloſ. *in l. confeſſus, C. de confeſſis*, Pater Sanchez *loc.cit.nu.*2. Dom.Cardin. Lugo *dicto dub.nu.*5. De re certa, & vt ſit veriſimilis, v3. ſi aliquis confitetur

commiſiſſe furtum in domo Titij, vel
hominem occidiſſe, eſt neceſſe, vt con-
ſtet de rebus furtiuis, ac de hominis
morte, vt in lege Moyſis *Ioſuè cap.7.*&
eſt *text.*capitalis *in l.1.§.item illud, ad
Syllan.* qui *text.* licèt loquatur in tor-
quendo, magis procedit in condem-
nando, Angelus *de maleficijs, in ver-
bo Veſtem cœleſtem foderatam, cap.quod
ſi quis confiteatur*, & ibi Auguſtinus,
Paris de Puteo *in verbo confeſſio*, Ma-
ranta *par.6.num.*18.Foller.*in verbo,&
ſic confitebuntur num.*34. Gramm.*dec.2.
& conſ.*16. Berard.Muſcat.qui nouiſſi-
mè poſt cęteros criminaliſtas in procæ-
mio copiosè ſcripſit. Item vt verifice-
tur in circūſtantijs ſuis, vtì in homici-
dio hominis, cuius nomen ignoratur,
an ille fuerit iuuenis, vel ſen is, quo ve-
ſtimento, quo loco, vt in iſtis circum-
ſtantijs verificetur confeſsio; ſi corpus
non eſt putrefactum, quia in iſto caſu
ſatis eſt, vt reperiantur oſſa in loco in
confeſsione enunciato. Et ſi confite-
tur occidiſſe ictu ſcopicti, vel cultro,
vt hæc qualitas quoque verificetur, ſi
ex tali cauſa, vt illa perquiratur, &
conſideretur ſi eſt veriſimilis. Et ſi con-
fitetur commiſiſſe furtum, & bona fur-
tiua Petro pignori dediſſe, vel Titio
vendidiſſe, vt hæc omnia verificentur,
examinentur Petrus, & Titius; & ſi iſti
negāt, quia forſan participes, per alias
circumſtantias factum verificare Iudex
tenetur.

Hæc vtique inueſtigatio neceſſaria
48 eſt, vt veritas eluceſcat; in criminali-
bus enim probationes luce meridiana
clariores eſſe debent, *l.ſciant, C.de pro-
bat.* & maximè in confeſsionibus fa-
ctis in tormentis, vt cognoſcatur, an
confeſſus ſit dolore tormentorum? an
verò conſcientia commiſsi criminis?
ſicut aduertit Franciſcus Caſonus *de
tormentis cap.1.num.9.* ibi: *& confeſſio-
ni ne credant Iudices, licèt ſæpiùs ratifi-
catæ, niſi dicta confeſſio fuerit per ſigna
declarata, cap.*20. *à num.2. vſque ad fi-
nem*, & ibi *num.4. Iudex petet à Reo ali-
quod certum ſignum*, v3. ſi agatur de ho-
micidio interrogabit, quid ſit de ar-
mis, & de qualitate armorum? nàm ex
ijs, & ſimilibus veritas eluceſcit, & *cap.*
21.*num.*17.& 18.ibi: *Ratio reddi poteſt,
quia confeſſio quamuis ratificata nō ha-
bet vim veritatis ſine ſignis*, & ad pro-
poſitum allegat *tex.in l.1. §.Diuus Se-
uerus, & §. ſi quis vltro ff. de quæſt.*
Bertaz.*conſ.crim.29.nu.5.lib.1.*per hæc
verba profitetur: *Dolor etiam innocen-
tes cogit mentiri, debet bonus, & circum-
ſpectus Iudex in quantum poteſt rei con-
feſſionem verificare, maximè quærendo
de cauſa, qua motus fuit confitens ad de-
linquendum, de armis, loco, tempore, &
ſimilibus*, & ſi Iudex reperiet confeſ-
49 ſionem in vno capite erroneam, in
omnibus ità præſumat, vt conſuluit
Cumanus *conſ.154. num.3. in fine*, ibi:
*Cum in vno conſtet erraſſe, in alijs er-
raſſe credi poteſt*, vti dicitur de teſte, ex
l. ſi ex falſis, C. de tranſact. Vnde me
exiſtente in M.C. Ioannes Dominicus
Bonadies inquiſitus in Curia Caſtri-
maris de Stabia, quòd nocte vndecima
Decembris 1667. cū duobus alijs ſo-
cijs cauſa furti Cutellum Fiumara, &
Catherinam Coſēza coniuges in pro-
pria domo occidiſſet, condemnatus
morti, vigore confeſsionis in acri tor-
tura emanatæ, tranſmiſſus deindè ad
carceres M.C. in gradu appellationis,
quia cōfeſſus fuerat, quòd circa quar-
tam horam noctis domum ingreſsus
erat ex lumine Lunæ, quæ lucebat vt
dies, furtum patrauerat, & ex aſtro-
nomorum aſſertis clarè compertum
fuit, quòd illa nocte Luna non claruе-
rat: nam erat in maxima deficientia,
dicta confeſsio erronea viſa fuit, vt in
hoc ſigno, & circumſtantia non verifi-
cata, Et proindè me exiſtente in dicta
Magna Curia extraordinaria pœna pu-
nitus v3. ad triremes eius vita durante,
referēte Iudice Marchione Oliueti vi-
ro ingenti, & præclaro, & refert Dom.
R. Tap.*in dec.*29. quòd quidam Terræ
Supini à R. A. Capitanatæ morti dam-
natus, ex quo in tortura confeſſus fue-
rat, occidiſſe quendam iuuenem dictæ
Terræ

Terræ cauſa furti propè Terram Campibaſsi, cum quo iuuene manè diei menſis Martij diſceſſerat, interpoſita appellatione prius ad M.C. vbi decretum fuit confirmatum, deindè ad Sacrũ Conſilium, quia in eius confeſſione ille firmabat, quòd eadem die, qua cum iuuene diſceſſerat, reuerſus erat Supinum circa horam 22. viſa fuit dicta confeſſio erronea attenta diſtantia dictæ Terræ Supini per quadraginta milliaria à Terra Campibaſſi, propè quam fuit repertus occiſus, & quòd dictum iter dicta die de menſe Martij conficere nequierat, ſicuti in dicto Sacr. Conſilio per teſtes omnia conſtare fecerit, iterum per dictum Sac. Conſilium fuit tortus, & cum omnia negauerit, liberatus in forma, & temporis proceſſu alij reperti fuerunt culpabiles.

Tertium requiſitum eſt, vt confeſsio
50 ſit ſpontanea, non fraude, & impunitatis promiſſione à Iudice procurata, ac per ſuggeſtionem extorta, aut violentiam, quia iſto caſu eſt inualida, Foller. *in verbo, & ſi confitebuntur à num.* 15. *vſque ad* 18. de Marſilijs *in practica* §.*poſtquam nu.* 15. Gomez *variar. lib.* 3. *cap.* 12. P. Sanchez *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 13. *nu.* 2. P. Leſsius *de iuſtit. & iur. cap.* 29. *nu.* 173. *&* 174. *verſ.* 3. *notab.* 4. quia cõfeſſio per iniuriam extorta, Iudicis dolo, dicitur contra ius, idcircò inualida, & delinquentem non afficit, vt teſtantur Doctores cumulati à Guazzino *defenſa* 20 *cap.* 24. *nu.* 1.

Vndè eſt, quòd ſi Iudex ſub ſpe impunitatis confeſſionem à reo extorſerit, promiſſionem ei obſeruare tenetur, probat latè Gram. *in q.* 3. *poſt conſilia crim.* Farinac. *q.* 81. *nu.* 277. plures Doctores referens, quod ego confirmo
51 cum Cicerone 1. *de officijs num.* 35. qui fidem à fiendo appellat, vt fiat, quod dictum eſt, & ibi inquit: *Fundamentum autem iuſtitiæ eſt fides, ideſt dictorũ, contentorumque cõſtantia, & veritas, &* 2. de officijs num. 124. ibi: *nec enim vlla res vehementius Rempublicam continet, quàm fides*; cum Seneca ad Lucilium, ibi: *Fides eſt sãctiſſimum humani pectoris bonum, nulla neceſſitate ad fallendũ cogitur, nullo præmio corrũpitur*, & cum Diuo Thom. 2. 2. *q.* 40. *art.* 3. vbi etiam hoſti fidem eſſe ſeruandam dicit, vt in reſp. *dupliciter autem aliquis poteſt falli ex facto, vel alterius dicto, vno modo ex eo, quod ei dicitur falſum, vel nõ ſeruatur promiſſum, & iſtud ſemper eſt illicitum, & hoc modo nullus debet hoſtes fallere*, & cum Iuris Conſulto *in l.* 1. *de pactis*, præterea probatur deciſ. Sac. Conſilij penès D. R. Tap. 21. *nu.* 51. vbi habetur, quòd cuidam in exiliũ pulſo, qui ab amico litteris miſſiuis de gratia certioratus Neapolim venit, quãquam à prædicto amico proditus, fides ſeruata fuit. Magis quippè promiſſio ſeruanda, quæ non ab amico, ſed à Iudice, qui perſona publica dicitur, cum graue ſit fidem fallere homini priuato, grauiùs perſonæ publicæ; tum quia in ſe malum eſt; tum quia extra ſe malum profert exemplum, vti *in l.* 1. *de conſtit. pecun.* Et memoria teneo, quòd in anno 1667. Michael Caracciolus Præſes Prouinciæ Aprutij Citrà, vir laude dignus, negotijs incumbens, & laborem pro ſolatio accipiens, cum in platea Theatæ vidiſſet duos iuuenes malæ phyſiognomiæ habitu, & capillaturis bannitorum, ex his malè de illis præſumens, iuxtà dictum Hyppolithi de Marſilijs *in* §. *expedita, num.* 53. Carrerij *in practic.* §. *vigeſimum nonum*, & cumulata à Cruſio *lib.* 1. *de indicijs & delictis cap.* 22. carcerandos curauit, factaque perquiſitione, licet de leuibus delictis notatos reperit; ex hac tamen diligentia aucta ſuſpicione ſuper vita, & moribus interrogauit, ac ipſis promiſit quoque vitæ impunitatem, ſi delicta patrata manifeſtarent; Cumque confeſsi fuiſſent, ſe fuiſſe ſocios Capitis Bannitorum Berardini de Colleranerio, & plura homicidia, recaptus, ac furta in vijs publicis, & latrocinia commiſiſſe; ac confeſſiones coràm me, & alijs Auditoribus in Curia pro Tribunali ſedentibus ratificaſſent,

de

Digitized by Google

de quibus omnibus erant in Regia Audientia delicta in genere, attenta nihilominus hac promiſſione, Regia Audientia ad Regias Triremes condemnauit,quia fides ſeruanda erat pro conſcientia, ad quam oculos habere debemus.

In hac enim re quidam DD.etiam audent dicere,Iudicem non teneri hãc promiſſionem ſeruare, tanquam Reipublicæ perniciosſam, cum criminis reum abſoluere ſit contra publicum bonum,*l.per omnes,C.de defenſor.Ciuita. l.ità vulneratus, ff.ad l.Aquil.* & quia poteſtas remittendi crimina penèsPrincipem reſideat,vt videre eſt penès eundem Farin.Gram.Sanch.Leſſium.

Quidam verò diſtinguunt, vt Iulius
52 Clarus *quæſt.*55.*num.*9. Guazz.*defenſ.* 20.*cap.*25.*nu.*3. quòd, aùt Iudex poterat impuniratem promittere, & omninò obſeruare renetur; aùt non poterat, & ad pœnam extraordinariam deuenire valet,& etiã ad pœnam ordinariam, ſi reus eſt indicijs grauatus.

Couarr. verò *var. reſol.* 1. *cap.*2. *an dolis, & fallacijs, vti liceat in iudicio?* *nu.*16. & Sanchez *conſ.mor.lib.*6.*cap.*3. *dub.*35.*nu.*4.*&* 5. primò voluere,quòd ſi reus comperta Iudicis ſimulatione, ſuam reuocauerit confeſſionẽ, & quòd iſto caſu is non poſſit punire reum, qui credidit Iudici, & ea fiducia confeſſus fuit crimen, quod forſan non commiſit; ſecundò, quòd ſi reus ita deceptus, confeſsionem non reuocauerit, neque in ea perſeuerauerit, quòd poſſit eum pœna extraordinaria punire, & ſi coniecturæ,atque commiſſi criminis præſumptiones exiſtant, etiam ad ordinariam pœnam condemnare; eoq; magis, ſi promiſſione non certa, ſed æquiuoca, confeſsionem extorſerit, ſicut fatetur idem Sanchez *n.*1. & comprobat D.Card.de Lugo *ibidem n.*178. *verſ. dico ſecundo*, & intellige de ſimulatione, & æquiuocatione iuſta ſine mendacijs, vt dicitur de Salomone, vt *in cap.* 3. *Regum* 3. & colligitur *in cap. vtile* 22. *quæſt.* 2. & ſic vbi fides non corrumpitur. Tertiò, quòd ſi ſimulatione detecta iterum ratificauerit, tutè punire poſsit, & in ſequenti caſu iuxtà prædicta votum protulit Iudex D.Stephanus de Padilla,nunc Regis digniſſimus Conſiliarius.

Etenim in anno 1663. menſe Martij in Territorio Monopolis à pluribus armatis fuit derobatus Regius Tabellarius cũ perductoris morte, & ob hoc crimen à Curia Monopolis fuit captus vti ſuſpectus Dominicus de Vitto, qui ab eadem de facto interrogatus ſe crimen ſocios, ac alia detecturum reſpondit, ſi vitæ impunitas, ac libertas ſibi promittebatur, eique cum his verbis replicatum fuiſſet: *dica la verità, che ſe li farà ogni equità*; crimen agnouit,ac alia fuit confeſſus,& tranſmiſſus poſteà, Superioris iuſſu, ad Regiam Audientiam Barenſem, vbi alius dicti criminis ſocius aderat, compilato in ea proceſſu, fuit facta paritas, quoniam vnus Auditor fuit voti pro morte, alter verò minimè, idcircò dicto D.Stephano de Padilla ab Eminẽtiſsimo D.Cardinale de Aragon, Regni Prorege optimo, fuit iniunctum, vt eam dirimeret, qui huiuſmodi promiſsione non obſtante, eum dignum morte quoque cenſuit, & ita exequutum, vt ex ſequenti ſuæ Eminen. reſcripto tranſmiſſo M.C.V.

Hauiendo el Iuez D.Eſteban de Padilla,en conformidad del villette del Cardinal mi Señor de 26.*de Nouiembre paſſado en reſpueſta de vna conſulta de eſta G.C. dirimido la paridad,que hubo en la Audiencia de Trani, en la cauſa de Domingo de Vitto, inqueſido de hurtos de eſtrada publica, aquien aquel Tribunal embiò con la cadena, juntamente con el proceſſo preſſo a las carceles de la Vicaria,ſiendo de pareçer el dicho Iuez Padilla,que ſe deue executar el voto de muerte, que dio el Auditor Aniello de Sarno, porque aũque el dicho Domingo de Vitto quãdo confesò,dixo,que ſe le dauan palabra de indultarle,y hazerle libre,cõfeſſaria los hurtos,y delictos,que hauia cometido*

Digitized by Google

con otros,y el Gouernador,y Iuez de Monopoli le dixeron, que ſe le haria toda equidad;eſta no es cauſa para minorar la pena en delictos tan graues, como ſon los robos de eſtrada publica,y vno dellos del procacho, con muerte de vn hombre del miſmo procacho,y fuera de la cõfeſſion ay otras pruebas, y indicios vrgentes; ſe ha cõformado S.Em.con el pareçe de el Iuez D.Eſteban de Padilla, y me ha mondado dezir à V.M.que en eſta cõformidad eſſa G.C.haga juſticia, y aſſi lo auiſo à V.M. que Dio guarde. Palacio 14. de Hennero 1665.D.Diego la Sierra,foras,Al Proreg. de Vicaria.

Farinacius tamen *d.quæſt.*81.*n.*291. *& 293.in fin.* vt reus non obſtanre promiſſione poſſit à Iudice condemnari in ordinariam pœnam, duo cumulatiuè deſiderat, indiciorum nimirùm præcedentiam, & confeſſionis ratificationem, detecta Iudicis fraude, conſiderando, quòd confeſſio ſub ſpe impunitatis, quodammodo per torturam emiſſa videtur, quo caſu etiam ratificata confitenti non nocet, & ita intelligit Didacum Couarruuias,Clarum, & alios, *& num.*302.*&* 303.quòd ſiue ſit tacitè ratificata, aùt expreſsè reuocata, ſufficiens ſit ad extraordinariam pœnam.

D.Cardinalis de Lugo *diſp.*37.*ſect.* 15. *num.* 180. 181. ita diſtinguit; aut reus interrogatus non tenebatur confiteri, vt quia deerat ſemiplena probatio, vel aliquod requiſitum, & hoc caſu ſi extorta eſt confeſſio, ea non eſt valida, ſententia ſi ſequitur nulla, & Iudex ad reſtitutionem obligatur, niſi promiſſa ſeruet: nàm iſto caſu, vt inquit, Iudex non habet ius obligandi reum ad confitendum, & per conſequens,ſiue per vim,ſiue per dolum, iniuſtè reum obligat, vt crimen fateatur; Aut reus iuſtè crimen negare non poterat, quia erat indicijs grauatus, ſi ex Iudicis promiſsione ſequitur cõfeſsio, quia reus tenetur confiteri, & Iudex non poteſt promittere, quod de ſe eſt illicitum, videlicet dilinquentem non punire, non tenetur ſtare promiſsis, quum is tenebatur confiteri, & Iudex ſicut poterat per vim, ita & per dolum confeſsionem habere, vt *num.* 178. ad quem ſe refert.

Sed hoc ſecundum dictum D. Cardinalis habet contradictionem: nàm nõnulli moderni Doctores relati à Patre Diana *p.*2. *tract.* 1. *miſtell.reſol.*27. affirmant, reum à Iudice interrogatum etiam legitimis præcedentibus indicijs ad confitendum non teneri, ea ratione, quia eſt quidem hominibus à natura inditum, vt ſe defendant, & à mortis faucibus incolumem vitã reddant; & licèt Iudex poſsit per vim, ideſt per torturam confeſsionem à reo extorquere,iudicio meo non poteſt tamen per dolum: quia vis, ſeù tortura eſt Iuris remedium, dolus autem à Iure reprobatur, cum mendacium contineat, & in præſenti caſu contra pactum;quamobrem audeo dicere, dictũ non procedere,aut tantùm quòad pœnam extraordinariam eſſe intelligendum; ſicut dictum Couarruuias,& Pater Sanchez:nempè quòd ſi ratificauerit, condemnari poſsit, intelligi debet non tantùm ſi detecta ſimulatione expreſsè ratificauerit,prout dicti Authores loquuti fuere, & Farinac. *d.quæſt.* *nu.*289.declarauit. Sed meo iudicio ſi coram alio Iudice iterùm confeſſus fuerit: nàm ſi coràm eodem, quodammodo deceptio durat, & cum confeſſio ſit vitio procurata, quamuis ratificata inefficax erit, ſicuti de confeſsione tormentis extorta dicitur.

Cœterùm Iudex pro delicti veritate eruenda vti poteſt promiſsionibus generalibus,nempè:*Veritatem fatearis quia poſtea faciã pro te apud ſuperiores quicquid potero,& procurabo miſericordiam, vel indulgentiam,* vt notat Farinacius *d.quæſt.*81.*n.*298.*Vel fateris,& ſperes in bona, & recta Principis mente,* ſiue: *Pone te in eius clementia*, quibus verbis vſus fuit Guazz. vt inquit *d.defenſa cap.*24.*num.*9.& ea apponere faciebat in corpore interrogationum,

&

& benè, vt puto, nè ſuſpicio contra
Iudicem oriatur, eum inanis glorię cu-
pidum, alijs verbis deceptorijs vſum
fuiſſe.

Sed melius eſt, ſi Iudex ſe abſtineat
à dictis promiſsionibus, quæ mentem,
& conſcientiã perturbant, vt poſt mul-
tos notat Farinac. *d. quæſt. nu.* 305. Ve-
rùm enim verò, ſi reus interrogatus
impunitatem à Iudice petat; is ſine
ſcrupulo dictis promiſsionibus gene-
ralibus vti poteſt, & eum hæc petitio
maximum producat indicium contra
reum, ſtatim redigi debet in actis.

Similitèr, vt confeſsio non ſit tor-
mentis, & tormentorum metu extorta,
idem Foller. *in d. verbo num.* 62. P. San-
53 chez *d. dub.* 13. P. Leſsius *cap.* 29. *du-
bit.* 18. *num.* 273. 2. *notab.* D. Cardinalis
de Lugo *diſput.* 37. *ſeſſ.* 12. *nu.* 141. *pri-
mo requiſito*, & recentiores Theologi
omnes.

Verùm in hoc Regno contra graſ-
ſatores ſtratarum, aſſaſsinos, ac alios
grauibus criminibus notatos, cũ qui-
bus lex non eſt contenta ſimplici mor-
tis genere, mos inoleuit, quòd præce-
dentibus indicijs ipſi criminoſi ver-
beribus cæſi interrogantur, & eorum
54 confeſsiones tanquàm ſpontaneæ re-
cipiuntur ſine ratificatione. Quæ ſanè
praxis deſcendit ex doctrina Bald. in
*l. obſeruare, C. quando prouocare non
eſt neceſſe*, vbi fatetur, quòd leuitèr
tortus non dicitur tortus, ſicut leuis
febricula non habetur pro febri, &
quòd tormentum propriè dicitur ma-
gnus dolor, ex authoritate Carrer. *in
pract. crimin. in textu formidine tormen-
torum, num.* 10. vbi, quòd leuis tortura
non dicitur tortura, & ſic dicitur ſpon-
tanea confeſsio, & non per metum
extorta, ſi leuitèr tortus confiteatur;
ex authoritate Paris de Puteo *de ſin-
dicatu, in verbo viſo de indicijs fol.* 268.
num. 2. *& in verbo an ex ſola confeſſio-
ne fol.* 264. Grammat. *deciſ.* 34. *num.* 56.
& 57. Foller. *in pract. crim. tertia parte
in verbo, & ſi confitebuntur*, qui totum
confirmat in homine robuſto. Hæc au-
tem licèt rigoroſa ſententia videatur;
vtilis tamen eſt Reipublicæ, cuius fa-
uor Iudices ſuadet in atrocioribus à
regulis iuris recedere, ne delicta rema-
neant impunita, vt docet Iuris Con-
ſultus *in l. omnes, C. de defenſoribus Ci-
uitatum*, & ita obſeruaui pluries in
Regijs Audientijs, in eo caſu, quo reus
probationum defectus habilitandus
erat. Et cum veritate fateor, quòd
plures delinquentes habui confeſsos,
contrà quos ad vlteriora procedi ne-
quiuerat, & hac diligentia confeſsi
fuerunt plura delicta, detegendo ſo-
cios, quorum notitia minimè habe-
batur, & verificatis confeſsionibus
morti fuerunt traditi. Huiuſmodi ve-
rò praxis, etiam accepta eſt in Magna
Curia, licèt in puncto iuris minimè ſu-
ſtineatur, & primò ex *text. in l.* 1. *§. ſi
quis vltrò ff. de quæſtionib.* vbi Vlpia-
nus aduertit, fidem non eſſe adhiben-
dam ei, qui metu confitetur; Secundò
ex *text. in l. obſeruare curabis, C. quo-
rum appellationes non recipiantur*, vbi
conuictus, & confeſſus ſpontè non ap-
pellat, ſi tamen territus formidine
tormentorum confitetur, appellat, &
dicitur hanc confeſsionem non habe-
ri vti ſpontaneam. Tertiò ex *text. in
l. idem apud Labeonem, §. quæſt. ff. de
iniurijs*, inquit enim Iuris Conſultus,
*dicere debemus tormenta, & corporis
dolorem ad eruendam veritatem, nuda
ergò interrogatio, aut leuis territio non
pertinet ad hoc ædictum*, leuis enim
territio dicitur verbalis metus Iudi-
cis de torquendo, quoties verò ter-
ror quæſtionis eſt præſens, ſeu inſtans
non dicitur leuis, & inducit virium
extorſionis, quod ratificatione con-
feſsionis purgatur; ſicuti etiam benè
declarat Paris de Puteo *in verbo an
ſtetur dicto torti, fol.* 225. *nu.* 3. ibi: *Con-
feſſio rei facta in tormentis non habe-
tur pro explorato facinore, niſi per-
ſeuerata. Et dicitur facta in tormen-
tis, ſi ligatis manibus ducitur ad tor-
turam, & ſi timore inducitur à Iudi-
ce, vel terrore, quòd niſi ſtatim confi-*

tea-

fiteatur ; *ſubijciat reum tormeutis*, hæc ſunt Paridis verba, Gram. *conſ.* 15. *nu.* 9. inquit, quòd ductio ad torturam, & ligatio benè facit confeſſionem videri extortam, quia ibi ineſt terror cadens in conſtantem virum, Carrerius *in practi. primo capitulo nu.* 20. *& iu* 3. *nu.* 4. & licèt *nu.* 10. dicat, quòd leuis tortura non habetur pro tortura, *nu.* 11. dictū modificat, niſi talis confeſſio in tortura, vel metu tormentorum facta, confirmetur, & ſic ratificationem requirit, Bart. *iu l.* 1. §. *Diuus Seuerus, de quæſt.* Berous *in cap. & ſi Clerici, extra de iudicijs*, Marſ. *iu l.* 1. *num.* 5. *de quæſt.* Salyc, *in l.* 3. *C. de cuſtodia reorum*, Franciſcus Perſonal. *de indicijs*, *& tortura num.* 75. Curtius *in conſ.* 59. Boſſius *tit. de tort. num.* 22. ac cœteri per ipſos adducti *iu l.* 2. *C. de confeſſis*, nec non teſtatur Carrerius in textu *formidiue tormentorum*, quod non valet conſuetudo in contrarium, & in text. *obſeruare curabis, uum.* 31. fatetur, quod ſi Notarius ſcripſerit: ſpontè confeſſus, & re vera in tortura confeſſus eſt, tenetur de falſo, Bald. *in l. ſi quis in hoc geuus, Cod. de Epiſcopis, & Clericis*, Marſil. *iu* §. *expedita*, Brunus *tract.* 2. *par.* 6. ac alij; mala quidem conſuetudo non eſt obſeruanda, inquit Iuris Conſultus *in authentico, vt nulli Iudicum.* Quod dictum, in hoc Regno, quod abundat hominibus facinoroſis, & exulum cateruis, qui atrociora committunt crimina, turbando publicam quietem, & publicum commercium impediendo, certè limitatur: nam pro bono publico huius Regni, contra iſtos facinoroſos, & exules; ſancta eſt conſuetudo hæc. Cœterum tenetur Iudex abſtinere à dicta diligentia, & totis viribus impinguare proceſſū, ſicut notat *gloſ.* parua *in l. quoties num.* 3. *Cod. de quæſt.* non autem repentè verberare delinquentem: etenim aliqui homines inueniuntur, tanta impatientia, & animi imbecillitate, vt potiùs metu tormentorum, quàm veritatis conſcientia cōfiteantur. Idcircò aduerte, quòd dicta diligentia in caſu, de quo ſupra, debet eſſe moderata, & iuxtà indiciorum pondus.

Rurſus confeſsio inualida eſt, ſi per ſuggeſtionem fuerit extorta, & per interrogatoria ſuggeſtiua, vt ſi ſpecialitèr interrogatus fuerit, an Titium occiderit? ſicut fatentur Doctores relati à Farinac. *quæſt.* 83. *nu.* 84. & à Guazz. *deſ.* 20. *cap.* 13. *nu.* 1. *&* 4. ex *text. in l.* 1. §. *qui quæſtionem, ff. de quæſt.* cuius verba ſunt: *Qui quæſtionem habiturus eſt, nou debet ſpecialitèr interrogare, au Lucius Titius homicidium fecerit? ſed generaliter, qui id fecerit? alterum enim magis ſuggerentis, quàm requirentis videtur.* Sed eorum opinio in practica non ſeruatur, tanquàm non vera, proceditque in teſte, de quo loquitur Iuris Cōſultus; teſtis enim ad inquietudinem euitandā facilè teſtari poteſt, quod Iudex ſuggerit; aut in reo, qui in tormentis interrogatur, cū facilè is impatientia, iuxta interrogata fateri poſſit, atq; mentiri, vt *in d. l.* 1. §. *alij autem*, aùt locum habet in reo, qui de conſocijs regularitèr interrogari nequit, vt apertè loquuntur iura in *l. fin. C. de accuſat.* ibi: *Cum veteris Iuris authoritas de ſe confeſſos, nec interrogari quidem de aliorum conſcientia ſiuat*, &c. in *l. repeti, ff. de quæſtionibus, cap.* 1. *extra de confeſſis, cap. nemini* 15. *quæſt.* 3. *in cap. veniens extra de teſtib.* cum concordantibus: poteſt enim contigere, quòd inimicum nominet, vt cum eo libentèr pereat, aùt potentem, vt cum eo abſoluatur. Sed hæc regula limitatur in delictis exceptis: puia in crimine hæreſis, vt in *cap. in fidei fauorem, de hæreticis iu* 6. *& in cap. literas, de præſumptionibus*, in crimine Læſæ Maieſtatis, vt in *l. quiſquis, ad l. Iuliam maieſtat. & in d. cap.* 1. *de confeſſis*, in coniuratione ad *text. in cap. fin. extra de teſtibus cogendis*, in crimine falſæ monetæ in *l.* 1. *C. de falſa moneta*, in latrone, & graſſatore viarum, *iu l. prouinciarum, C. de ferijs, & in l. Diuus, ff. de cuſtodia reorum*, in aſſaſsinio, ſodomia, lenocinio, in omni

cri-

crimine, quod de ſui natura cum pluribus committi ſolet, vbi apparent de conſocijs indicia, & demum in omni delicto occulto, vbi veritas alitèr haberi non poteſt, niſi per ſocios; in iſtis enim caſibus interrogari licet, ſociuſq; criminis admittitur in teſtem, vt videre eſt penès Fatin. *q.43.à n.56.* Confeſſio igitur meo iudicio non dicitur per ſuggeſtionem extorta, ſi reus interrogatus de crimine, ſine deceptione, promiſsione, aut aliqua fraude ſpontè cõfitetur, ſed benè ſi cum mendacijs, & interrogatorijs deceptorijs, ſeu promiſsionibus eruatur: nempè ſi Iudex dicat reo, *tu es conuictus de crimine; illud cõmiſiſti cum talibus ſocijs, melius eſt, vt ſpontè fatearis; & in proceſſu non exiſtunt probationes.*

Quartum requiſitum, vt confeſsio ſit ſimplex, & ſine qualitate, quæ multoties pœnam minuit; & in hac re an confeſsio in totum, an pro parte acceptanda ſit, & illa qualitas reijcien-
55 da? DD. non ſunt concordes: Nam Bart. *in l. Aurelius, §. quæſiuit, ff. de liberatione legata*, fatetur, quòd confeſſio ſit pro parte acceptanda, ita quòd confeſſus reiecta qualitate ordinaria pœna ſit puniendus, ea ratione: quia conſtito de delinquente per confeſsionem propter ſequutum effectum, lex in odium delinquentis præſumit omne malum, vt ipſe condigna pœna puniatur, *l. qui cædem, C. de ſicarijs, & in l. 1. eodem.* Quæ quidem præſumptio, quia tantùm reſpicit qualitatem, & iuris eſt præſumptio, ſufficiens reputatur ad imponendam dictam pœnam, Felin. *in cap. auditis, de præſcriptionib. nu. 13. verſ. vtrum ex præſumpt.* Ricc. *in collect.* 125. & hac ratione habita, licèt in delictis ſemper cauſa ſit inſpicienda; tamen conſtito de delinquente: putà ſi delictum eſt plenè probatũ per teſtes de viſu, cauſa amplius non inueſtigatur, quò ad imponendam pœnam, ſicuti notat eruditus Caſonua *in 2. tract. cap. 3.* Cartarius *deciſ. 50.* & ita iudicauit M. C. me interueniente contra quoſdam de Terra Cardinalis foriudicatos ex homicidio, in perſonã Claudij de Palma: nam propoſitis nullitatibus, & præcisè, quòd non conſtabat de cauſa, fuit prouiſum, nullitatea non obſtare. Et facta relatione in Regio Collaterali Conſilio à Regio Conſiliario D. Aloyſio Siſto, tũc M. C. Proregente, decretum fuit confirmatum, Scriba eſt Antonius Prunillus. Confeſſus igitur cum qualitate, vt pœnam ordinariam euadat, qualitatem probare tenetur, iuxtà *text. in l. frater veſter, C. de ſicarijs*, & iuxtà Bart. doctrinam, de qua ſupra. Abbas verò *in cap. auditis, de præſcript.* exiſtimat, quòd in totum dicta confeſsio ſit acceptanda. Et ſi qualitas in confeſsione poſita minuit pœnam, confeſsus extraordinariè ſit puniendus, ea ratione, quia dolus conſtat ex præſumptionibus, ex quibus nemo eſt ordinaria pœna plectendus, & quia confeſsio vnica reputatur ob iuramentum, iure meritò diuidi non debet: Cumque Iudex reum ex propria confeſsione condemnatum velit, conſentaneum quoque eſt, vt confeſsionis qualitatem inſpiciat. Hanc Abbatis opinionem, ſicuti illã Bartoli, plures DD. ſequuntur; illam Bartoli, vti in iure veram; hanc Abbatis, vti magis æquam, cum fauor Reipublicæ conſideretur in cõſeruando hominem, qui eſt vnus ex pluribus Rempublicam conſtituentibus. Verùm in M. C. iſta Abbatis opinio ſeruatur, quoties aduersùs qualitatem fiſcus probationes, ſiue coniecturas non habet, teſte Dom. Reg. Sanfel. *deciſ.* 128. & Dom. Reg. de Marinis *lib. 1. reſol. cap. 83.* licèt ipſe alia ratione Abbatis ſententiam ſuſtineat, ea vz. quia Reus, vt pœna ordinaria cõdemnetur, neceſſe ſit, vt de crimine ſit cõfeſſus, atque conuictus, ita interpetrando *textum in l. qui ſententiam, Cod. de pœnis.* Sed ſalua pace tanti viri, eſt noua interpetratio contra communem Doctorum ſententiam, quia de Iure Ciuili conuictio tantùm ſufficit, Guaz.

de-

defenſa 36. cap. 12. verſ. ſed Aduocatus. Rurſus, ſi reus eſt de delicto tantùm indiciatus, & confitetur cum qualitate, eius confeſſio nec etiam ſcinditur, ſecus ſi eſt conuictus: nàm non probata qualitate ſcindi debet, vt pœna ordinaria puniatur, Reu. de Luca *ad dec. Dom. de Franch. 556. num. 6.* de confeſſione enim cum qualitate ſcripſerunt nonnulli Doctores, quos congerit Triuiſanus *deciſ. 46. par. 2.* qui in fine ſuam profert ſententiam, quòd in criminalibus cõfeſſio qualificata nullatenus diuidi poteſt, & ex hac Doctorum contrarietate orta eſt illa cautela, qua in Regijs Audientijs, habita reorum confeſſione, Fiſcales vtuntur, nempè, quòd illam acceptant ſi & inquãtum, & quatenus pro ſe facit: plura alia requiſita ponuntur à Foller. *in verbo, & ſi confitebuntur*, ſed quia in hæc enunciata incidunt, prætermitto, & lectorem ad eundem remitto.

Confeſsio itaque iudicialis, poſsibilis, ſeu veriſimilis, ſpontanea, & ſimplex eſſe debet, vt reus tanquàm confeſſus condemnetur; imò quidam voluere, hanc ſpontaneam confeſſionem inefficacem eſſe, niſi reus pluries ratificauerit, vt notat Cumanus *conſ. 139. nu. 4.* ex *tex. in l. 1. §. Diuus Seuerus, & §. ſi quis vltro, ff. de quæſt.* vbi confeſſio ſtatim confitenti non nocet, cum in criminalibus ſolemnitèr procedatur, *l. 2. C. de falſis, l. ſciant. C. de probationib. l. qui ſententiam, Cod. de pœnis*, notat etiam Hyppol. de Marſilijs *in pract. §. poſtquàm, num. 22.* Paulus Merenda *conſ. 91. num. 50. inter conſ. crim. lib. 2.* Conſiliarius Paſchale *de virib. patriæ poteſt. par. 3. cap. 1. à nu. 52.* ac cœteri, ea quoque ratione, vt aiunt, quia talis ſpontè confitens delictum, de quo vertitur in pœnam vitæ, non videtur in rectitudine, vel plenitudine intellectus, ſed magis videtur delirare, & quod non ſit mentis compos; & licèt hæc opinio, quæ diù floruit, receſsit ab aula, proceditque tantùm cum cõfeſſo in tormentis, qui ſanè ratificare debet confeſſionem talitèr extortam; nihilominus iſte confitens non illico condemnandus eſt, eique terminus ad ſe defendendum aduerſus confeſſionem impartiri debet, etiam nõ petenti, teſte Claro *quæſt. 49. nu. 13.* Farinac. *quæſt. 39. nu. 4.* Caball. *conſ. 186.* Conſ. Paſchale *d. loc. n. 58.* de Angelis *ad Foller. tit. & ſi confitebuntur, nu. 36. par. 1.* & eſt de communi obſeruantia. Nec non impartitur confeſſo contra quem proceditur ad modum belli, *pragm. 10. de officio Iudicum nu. 51.* Vlterius competit ei, qui ſimplicitèr eſt confeſſus, & poſtea excuſationem proponit, quæ cõfeſſionem perimit, vt ſi vxorem odio occidiſſe confitetur, deindè adulterij cauſa: nam hæc excuſatio non eſt reijcienda, & confeſſo dandus eſt terminus ad eam probandum, ita deciſum refert D. de Franchis *dec. 638.* vbi R. de Luca, qui *nu. 2.* allegat Merendam *lib. 24. controuerſ. cap. 20. num. 11.* in præcedenti caſu contrariam affirmantem, nimirùm, quòd ſit reijcienda dicta excuſatio, ex *text. in cap. cum dilecti, de accuſ.* ibi: *Vos non obſtantibus excuſationibus, quas de nouo propoſuit, cum in confeſſionibus ſuis nullam omninò de illis fecerit mentionem, &c.* & iure quidem, cum inueriſimile ſit, quòd is, qui confitetur omittat cauſam veram, quæ pœnam lenit, & proponat eam, quæ aggrauat: ſed ſuſpicio eſt, quòd teſtes falſos procurauerit, quos in criminalibus reperire facile eſt.

Sed contrà Merendam in criminalibus eſt communis Doctorum opinio, praxi confirmata: etenim confeſſio veritatem non mutat, nec nocet quominus probari contrarium poſſit, ad *tex. in l. quidam, ff. de probat. in l. neque profeſſio, C. de teſtam. & in l. indè Neratius, ff. ad l. Aquil. in fine;* & cum Bertazolo *conſ. 95. lib. 1. num. 13. verſ. cæterũ,* & Conſiliario Paſchale *dicto cap. num. 61.* concludo, quòd quæcumque excuſatio reijcienda non eſt, non obſtantibus ſexcentis confeſſionibus.

Confitens enim in dicto termino con-

confeſſionem reuocare poteſt, tãquàm erroneam, & probare eam emiſiſſe ſpe impunitatis,aut metu, & violentia,vel tempore, quo non erat in rectitudine, ſiue plenitudine intellectus; eam eſſe inuerſimilem, impoſſibilem;ſuam innocentiam docere,probando coarctatam loco, & tempore, & quòd homo, qui dicitur occiſus, viuus reperiatur, vt aduertit Iuris Conſultus Iulianus in *d l.indè Neratius*, §.*ſi quis hominem*, & Paulus in *l.proindè*, *ff.ad l.Aquiliam*, vel vulneratus, quem occidiſſe confitetur, non ex vulnere, ſed ex malo regimine mortuus ſit, Foller. *in rubr. & ſi confitebantur, num.* 111.Bertazz.*conſ.* 29. *num.* 6. *lib.* 1. ac cauſas, quæ pœnam elidunt, ſiue minuunt: nēpè,quòd occiſus erat foriudicatus, quòd tempore delicti is erat minor, & cœteras, quæ numerātur à Doctoribus, & præſertim à Tiraquello, & Farinacio *tit. de pœnis temperandis*.Imò ſi in hoc termino excuſationem plenè non probauerit, quia confeſſio adhuc remanet obumbrata, & res dubia, aut eſt torquendus, aut potius ad pœnam extraordinariam condemnandus, Caualc.*de brachioregio par.*3.*nu.*231.Conſiliarius Paſchalis *d.cap.nu.*64. quia ſicut diximus in criminalibus propter vitæ, & famæ periculum probationes liquidiſſimæ eſſe debent, vt in *l.item exigit*, *ff. de dolo*,& in *l.Prætor edixit*,*de iniurijs*, *l.abſentem de pœnis*, *l.ſciant de prob.* ac aliæ ſuperius adductæ,quæ magis clarè loquuntur.

Tandèm iſte terminus dierum, vel horarum,dilationem continet, quoniā M. C. vbi procedit cum delegatione in criminibus, ac Regiæ Audientiæ in cauſis ad modum belli, defēſionis terminum per horas concedunt. Decretum verò hoc modo concipitur.

In cauſa talis de t. principalis inquiſiti, & carcerati pro t.delicto die 10. *Ianuarij* 1679. *facto verbo in M.C. delegata fuit prouiſum,& decretum, quòd t. de t.detur terminus dierum, vel horarū tot ad ſe defēdendū aduerſus cōfeſſionem ſpontè factam,& ita hoc ſuum*, & quia pluries accidit, quòd vnus ſit varijs criminibus notatus, & vnum confiteatur, aliud deneget crimen: quo caſu reus pro criminibus non confeſſis, interrogatur cum particula *monitus*, & non diuiditur eius depoſitio,ſed recipitur C.pro T. S. vt confeſſio reſpectu criminis, quod fatetur,ſit valida, conteſtatur cum eo lis, & repetuntur teſtes,quæ litis conteſtatio,& teſtium repetitio denegata reſpicit crimina, cōteſtata verò lite Decretum hoc modo concipitur.

Die,&c.f.v. in M.C.fuit prouiſū,quòd t.de t.carcerato, & inquiſito,vt in actis, detur terminus dierum tot ad ſe defendendum, in quo termino valeat etiam ſe defendere aduerſus confeſſionem ſpontè factam quò ad alia, & Regio Fiſco ad impinguandum, & ita; vel dicitur: *deffeſiones tali de tale inquiſito,vt in actis cum termino dierum, vel horarum, etiā aduerſus confeſſionem ſpontè factam*, & hoc decretum etiam practicatur in caſu, quo aliquis cōfitetur crimen cum qualitate, quæ delictum excuſat, ſiue pœnam minorat; & hic aduerto, quòd confeſſio recipitur C.pro T.S. nec non cum reo conteſtatur lis,cum huiuſmodi confeſſio eam non inducat, Triuiſanus *deciſ.*46.*num.*13.*par.*2. & repetuntur teſtes.

Quãdo verò fatetur crimen,& aliud minus graue denegat, propria decreti forma eſt. *Die,&c.f.v.in M.C.fuit datus terminus t. de t. aduerſus confeſſionem, & totam eius inquiſitionem.*

SVMMARIVM.

1 *Indefenſus reputatur innocens.*
2 *Defenſiones à Rege tolli non poſſunt.*
3 *Rex mortaliter peccat, ſi ſubditū inauditum condemnet.*
4 *Rex ex iuſta cauſa defenſiones tollit,vt in caſibus relatis à P.Leſſio.*
5 *Rex reo appellationem auferre,& multo magis defenſionis terminum ad horas abbreuiare poteſt , prout Magnæ Curia,*

Digitized by Google

Curia, & Regia Audien. ſi procedunt vti delegata.

6 *Practica procedendi ad modum belli, & per horas, num. 7.*

8 *Defenſionis terminus Iudicis arbitrio remittitur.*

9 *Reus omni tempore teſtes ad probandam ſuam innocentiam producere poteſt.*

10 *Decreta plura referũtur, quibus reo defenſiones dantur.*

11 *Teſtes citato reo repeti debent, & de ratione, etiam ſi indirectè deponant, numero 12.*

13 *Repetitio in pluribus caſibus non eſt neceſſaria.*

14 *Reus defenſionibus renunciare nõ poteſt, & ſi renunciauerit, Iudex debet expectare, vt labatur terminus.*

15 *Reus in pluribus caſibus renunciare poteſt defenſionibus.*

16 *Defenſiones reo etiam non petenti concedi debent, & indiciorum copiam tradi.*

17 *Delicta in plures diſtinguuntur gradus.*

18 *Delictum à pœna graue, aut leue iudicatur.*

19 *Pœna, vt delicto commenſuretur, plura ſunt conſideranda.*

20 *Iudex ex cauſa pœnam augere, & minuere valet.*

21 *Defenſiones extra, intus, & per capita quando impartiantur.*

22 *Copia indiciorum quando denegatur, & ſtylus Reg. Iunctæ Status recenſetur.*

23 *Repulſa teſtium admittitur in crimine Læſæ Maieſtatis.*

24 *Stylus Parlamenti Pariſienſis in denegandis reo læſæ Maieſtatis defenſionibus recenſetur, & de ratione, quæ Authori tuta non videtur.*

25 *Terminus in cauſa adimpletis exceptionibus impartitur, verùm ſi crimen exceptiones excludit, earum diſcuſſio in dicto termino reſeruatur.*

26 *Aſſaſſinium quando verificetur.*

27 *Aſſaſſinium an generali promiſſione inducatur, & expenditur deciſ. Dom. de Franchis 176.*

28 *Aſſaſſinium an ex mandato ad vulnerandum pecunia tradita inducatur.*

29 *Aſſaſſinium an inducatur ex mandato ad occidendum, tàm reſpectu mandantis, quàm mandatarij, ſi mors ſequuta non ſit.*

30 *Aſſaſſinium an inducatur rei promiſſione, quæ non dependet à voluntate mandantis.*

31 *Aſſaſſinium non committitur, ſi in cæde mandans interueniat, cum limitatione, nec ſi homicidium ſequatur per cõmunem inimicum.*

32 *Homicidium proditorium quando verificetur.*

33 *Homicidium proditorium verificatur, etiam ſi actus ſimulatæ amicitiæ non ſunt contẽporanei cum occiſionis actu.*

34 *Occidens inimicum reconciliatum, an committat proditorium?*

35 *Fures qui dicantur, & qui latrones, qui publici dicantur, & qui famoſi, & qui graſſatores, vt immunitate Eccleſiaſtica priuentur.*

CAPVT SEXTVM.

De decreto defenſiones intus carceres, vel intus, & per capita cum termino dierum, ſiue horarum; ſiue de decreto terminus dierum, aùt horarum tot ad ſe defendendum, Fiſco, & parti ad impinguandum, ac de cæteris, vt in diſcurſu.

1 REO defenſiones impartire debemus, alioquin is indefẽſus, tanquàm innocens condẽnaretur, vt inquit Tacit. *lib. 1. hiſt.* & à Rege tolli nõ poſſunt, quia Iure gentium in naturali ratione fundato receptum eſt, vt qui in iudiciali diſcrimine reperitur, temporis dilatione gaudeat, qua

Ad-

2 Aduocatum quærere, teſtes ſuper ſua
innocētia procurare, exceptiones pro-
ducere, Iudicis incompetentiam, eiuſq;
ſuſpicionem allegare, teſtium repul-
ſam, ac criminis pœnam, cauſas excu-
ſantes proponere valeat, vt ex *cap. 25. in*
Actis Apoſtolorum, ex *text. in l. 3. de*
iuſt. & iur. qui ex rationis paritate in
iudicijs procedit, & ex *Clementina 2.*
paſtoralis, §. cæterùm, de ſent. & re iudi-
cata in 6. ibi: *De crimine graui delato*
defenſionis, quæ à iure prouenit natura-
li. facultas adimi nec valuiſſet, cum illa
Imperatori tollere non licuerit, quæ iu-
ris naturalis exiſtunt, gloſa *in extra-*
uaganti prima de dolo, & contumacia,
gloſa *in l. finali, C. ſi contra ius, vel vti-*
litatem publicam, Afflict. *deciſ. 391.* vbi
addirionatores, Grammat. *voto 30. &*
deciſ. 36. ac ab eis citati.

Planè, quòd mortalitèr peccet Rex,
3 ſi ſubditum inauditum, aut denegata
facultate ſe defendendi cōdemnari iu-
beat, docet S. Thom. *2. 2. quæſt. 67. art.*
1. Ioan. Azorius *tom. 2. lib. 11. cap. 7. de*
Regum vitijs, & peccatis, P. Diana *p. 3.*
tract. 5. miſcell. reſol. 98.

Verùm ex iuſta cauſa defenſiones
4 tollere poteſt: nàm circa ea, quæ de iu-
re gentium in naturali ratione funda-
to exiſtunt, diſponere valet, gloſa *in*
d. l. finali, Abbas *in cap. quæ in Eccle-*
ſiarum de conſtit. Felin. *in d. cap. & in*
cap. cum dilecti, vbi Dec. *de excep.* Bald.
in l. 2. nu. 45. C. de ſeruit. & aqua, P. Dia-
na *vbi ſup.* alios referens, probat Fer-
nand. Vaſquius *contr. illuſtr. cap. 31. n. 9.*
& 10. & cap. 36. vbi rationem aſſignat,
ne id ius natura inſitum ad iuuandum
incipiat eſſe nociuum, quare in qua-
tuor caſibus relatis à P. Leſſio *de iuſt.*
& iur. lib. 2. cap. 29. tit. de Iudice, du-
bit. 11. à num. 100. ſubditum inaudi-
tum, & denegata facultate ſe defen-
dendi condemnari licitè iubet. Primò
videlicèr, ſi crimen eſt publicum, ideſt
notorium, cum hoc factum ſit loco ac-
cuſatoris, & teſtium, nec illi ius de-
fendendi in iudicio relinquat. Secud-
dò ſi crimen Principi, & alijs tribus
innoteſcit, ità vt iuridicè probari poſ-
ſit, & niſi reus publicè puniretur, ali-
quod graue ſcandalum prouenire poſ-
ſet, tunc enim ſine ordine iudiciario,
& occultè interfici poteſt. Tertiò ſi
quis machinaretur Reipublicæ perni-
ciem, quæ alitèr auerti nequiret. Quar-
tò quando adeſſet periculum rebel-
lionis, vel turbationis alterius grauis,
ſi iuridicè procederetur, ſicuti delicto-
rum atrocitate, & frequentia attenta,
ac induſtria hominum, & malitia, qua
occultè delicta committunt, nè rema-
neant inulta, teſtibus minus idoneis,
& probationibus illegitimis, vt fides
adhibeatur præcipere poteſt, ſicut pro-
bat D. Reg. Reuert. *dec. 189.* & proba-
tur in *cap. quoniam de hæreticis*, in Re-
gni *Capitulo Vulgaris fama proloquiū*,
in Cap. Frequens, & in effrenata, in
C. Iam ſæpè, Prag. 2. de monetis, in Prag.
1. de perſequendis malefact. in Pragmat.
de duello, Ill. Comitis Pignorandæ, ac
cœteris.

Inſuper, appellationem reo auferre,
5 vti probauimus in decreto *eſſe defe-*
rendum petito recurſui, in fine, & mul-
to magis defenſionis terminum ad ho-
ras abbreuiare, iuxtà tradita à Caual-
can. *de brachio Regio par. 1. num. 177. &*
181. Mario Burgio *de modo procedendi*
ex abrupto quæſt. 11. num. 37. 38. & 39.
& Guazz. *defenſa 31. cap. 1. nu. 4.* vt non
tantùm à pœna, verùm etiam à modo
procedendi deterriti, à malefaciendo
abſtineant, & vt Reſpublica atroci
crimine turbata eius celeri ſupplicio
lætetur. Hinc M.C. in caſibus, quibus
procedit vti delegata, expreſſis in *pra-*
mat. 1. de delegat. & pragm. 84. §. 6.
de offic. S. R. C. ſiuè in alijs atrociori-
bus criminibus, ex præeminentia per
horas procedit, D. de Franch. *dec. 520.*
& Regia Aud. in omnibus caſibus, qui-
bus ad modum belli proceditur, con-
tentis in *pragm. 10. de offic. Iud.* Et pro
6 pleniori intelligentia, duo non præ-
termittimus, vnum v3. quòd vt proce-
datur ad modum belli, quidam tenent
plenas probationes requiri, quia hoc
de-

decreto,reo appellatio adimitur.(quã-do regularitèr tantùm conuictus,& cõ-feſſus, ae notorius delinquens, ea priuatur) de facili ab emulorum machinationibus oceidi poteſt, is qui breui termino ſuam demonſtrare innocentiam nequit; aut ad minus ea requiti indicia, quibus nomen intet reos recipitur: nàm ſi nomen inter reos recipi non poteſt,neque contra delatum procedi, qua ratione attenta indicia torturam deſiderant. Quidam alij tenent, quòd hoc decretum fundatur in crimine contento in Regia pragmatica, aut in reſcripto Præſidi conceſſo, idcircò eo conſtito in genere intrat procedendi modus; nec refert quòd contrà Titium carceratum nõ conſtet,nam ſi indicia ad torturam non exiſtunt,Titius habilitari poteſt, ac ſi decretum interpoſitum non fuiſſet, & ſic ei non nocet, & Fiſco prodeſt, quoniam ſi à principio ordinariè proceditur,quamuis plenæ ſuperueniant probationes extrardinariè procedi non poteſt, vt de Nigris *in cap.ſi cum ſceleratis num.* 56. Ioan: Grand. *de bello exul. ſpec.77.* Petra *ad Gram.deciſ.34.* Et extraordinarius hic modus pro publico bono eſt introductus, & hæc ſecunda opinio in Regijs Audientijs hodiè practicatur, reiecta opinione Reu. de Luca *in obſeru.ad deciſ.Dom.de Franch.dec.520. num. 3.* qui ex authoritate Capiblanci *lib.2.de Baronibus cap.52.num.15.*contrarium affirmat, nempè plenas requiſiti probationes, loquitur enim Capiblancus in terminis *Pragm.1.& 11. de exulibus*, nè in foriudicatione ſpecialia eumulentur, vt ibi videre eſt; & ſupradicta ratione attenta contra abſentes citationes expediuntur, ac in eis exprimitur,quòd Reg. Audientia procedit poteſtate extraordinaria,vt ſi eitatus in fortijs venerit, extraordinariè contra eum procedatur,probat Conſil. Campana *de foriudicat.reſol.*12.Reu.de Luca *in d.obſeru.num.*5. reiecto Danza *tit.de armat.per Campaneam cap.2.*Vndè in Regijs Audientijs conſueuit ex-
plieari, quòd proceditur poteſtate extraordinaria, non tantùm in actis, & decretis, ſed etiam in titulo proceſſus, & meritò, quia ſi modus in procedendo non explicatur, ordinariè procedi intelligitur, Caualean. *de brachio Regio par. 1. num.* 164. Altetum, quòd
7 terminus horarũ à probatione in proceſſu exiſtenti regulatur: nam ſi reus eſt confeſſus, aùt pluribus teſtibus de viſu conuictus, etiam ad duas horas reduci poteſt. Ratio eſt, quia confeſſus tanquam notorius deliquens reputatur, Grammat.*deciſ.36.à num.*30.de Franch.*dec.663.*cui defenſionis dilatio non conceditur,ità Gram.*nu.*50.*&* 58. niſi is aliquam propoſuerit excuſationem, quam Iudex viderit competere poſſe, Follerius *in pract.in verbo, item quod eſt notorius nu.* 19. licèt iſte propriè non dicatur notorius, & quando pluribus teſtibus eſt cõuictus manifeſtum eſt, eum nõ habere iuſtam defenſionem, vti conſiderauit Pater Leſſius *loco citato*. In cœteris autem caſibus, quibus huiuſmodi probatio nõ adeſt, terminus ratione atrocitatis criminis, vel ad viginti quatuor horas,vel ad totum diem reducitur.

Cœterùm defenſionis terminus Iu-
8 dicis arbitrio remittitur, attenta vз. cauſæ qualitate, & locorum diſtantia, vbi reus teſtes habet, Carauit.*ritu 69.* & licèt in ciuilibus ex iuſta eauſa prorogetur, vt in *l.oratione,ff.de ferijs*, & in Regni *Conſtitutione In pecuniarijs*, ſiue ex æquitate Sac.Conſ. quod indiſtinctè fit, dummodò maliciosè non petatur, & ius alterius partis non efficiatur deterius, Muſcatell. *in pract. fol.163. num.* 18. In criminalibus ta-
9 men non reiteratur, eum omni tempore reus teſtes ad eius innocentiam probandam produeere valet, Capyc. *in deciſ.* 81. Foller. *in pract. rubrica*, *& facta litis conteſtatione*, conciuis mens *ritu* 71. D.Reg.Sanfel.*dec.*22. *&* 23. ideòque non fit in eauſa eriminali concluſio. Decretum verò ita concipitur: *Die,&c. ſ.v.in M.C. fuit prouiſum, quòd*

Digitized by Google

quòd dentur t.de t.defenſiones intus, vel
cum eodem mandato ſiue cautione cum
termino dierum tot, & in eodem termino
Fiſcus impinguare valeat, hoc ſuum, vel
dicitur: *fuit datus terminus dierum, vel*
horarum tali de tale ad ſe defendendum
fiſco, & parti ad impinguandum, quod
decretum propriè interponitur cum
reo carcerato; terminus etenim reo,
& Fiſco communis eſt, *ritu M. C. 90.*
quare ſi in eo Fiſcus nouas acquirit
probationes, nouus reo impartiendus
eſt terminus, & decretum interponi-
10 tur, *terminus alias datus currat & in-*
cipiat currere ab hodie, etiam ſuper no-
uis, de quo decreto mentionem facit
Dom.Reg.Sanfel.*deciſ.*23.ſuper nouis
enim deductis, reus non eſt iterum
interrogandus, ſi de nouo deducta
nouam inquiſitionem non continent,
quia iam ſuper delicto fuit interroga-
tus. Quoniam verò multoties teſtes
ante dictum decretum repetiti non
reperiuntur; defenſionis terminus ob
dictam repetitionem faciendam non
currit; illa verò completa decretum
interponitur: *Quòd terminus datus ſub*
die tali currat, & incipiat currere ab
hodie.

Teſtes enim ad informationem Cu-
riæ recepti, reo non citato, non pro-
11 bant, *l. ſi quando, §. ſed cum oportet,*
& authentica, ſed ſi quis, Cod.de teſtib.
capit. in nomine Domini, extrà de te-
ſtibus, Maſcard.*de probation.lib.*1.*con-*
cluſ. 682. *nu.*2. Gabriel.*conſ.*78. *lib.*1.
Bertazzol. *conſ.*24.33.81.93.228.359.
Honded.*conſ.*101.Clarus *quæſt.*11. D.
R.Merlin.*cap.*40.Meritò reo citato re-
peti debent vt is, teſtium videat iu-
ramentum, Marſilius *in l.*1.*num.*4.*de*
*quæſt.*Viuius *communium opinionum*
opinione 966. *nu.*3. Maſcard.*de probat.*
*concl.*1366.*lib.*1.D.Reg.Merlin.*cap.*42
*nu.*1.quæ practica deſcendit ex *Geneſ*
cap. 31. vbi Iacob teſtimonium La-
ban ſui Soceri voluit iuramento con-
firmari, & hæc repetitio facienda eſt,
non ſolùm, quando immediatè, & di-
rectè contra delatum teſtes deponunt.

12 Verùm etiam ſi indirectè, & quomo-
documque illum afficiant, videlicèt
ſuper delicto in genere recepti, argu-
mento *text. in l. de vnoquoque, ff. de*
re iudicata, etiam in cauſis, quibus
modum belli proceditur, *pragmat.* 10.
de off. Iudicum nu... neceſſaria tamen
13 non eſt ſi ij fuerint in faciem iurati,
aut confrontati, D.Reg.Sanfel.*dec.*97.
*num.*13. D.Reg.Merlin.*d.cap.*42.*nu.*4.
& 9. aut ſi reus fuit confeſſus, *d. prag.*
*nu.*51. ſecus ſi eſt confeſſus cum qua-
litate, aut confeſſus eſt minor, & con-
feſſio non legitimè recepta, Nouarius,
*deciſ.*73.Carrerius *in pract.cap.*1. Item
neceſſaria non eſt, ſi reus in contuma-
cia ritè, & rectè fuit condemnatus, idē
D. Reg. Merlinus *d.cap.nu.*10. item ſi
teſtes in contumaciam rei mortui sũt,
vt ex *cit.prag.nu.*83. quod intellige in
contumace legitimè reputato, & hic
non prætermitto, quòd aliquando reus
petit, vt teſtes examinati in partibus
fortaſſis à Scriba repetantur in M. C.
coràm Commiſſario, quo caſu teſtibus
debentur dietę acceſſus, & receſſus nō
autem moræ, ac decretum interponi-
tur: *Viſa petitione talis de t.fuit prouiſũ*
quòd teſtes ad inſtantiam Fiſci exami-
nati repetantur in M. C. & coram D.C.
& proindè facto deposito dietarum va-
candarum pro acceſſu, & receſſu per di-
ctos teſtes expediantur prouiſiones, quæ
Reg. Audientiæ, ſiue locorum Officia-
libus diriguntur; ſimiliter ſupradictum
decretum interponitur, ſi ab inferiori
Iudice fuit datus terminus, & poſtea
per viã grauaminis, aùt electionis fori
in cauſa, quæ in dicto termino reperi-
tur à Iudice ſuperiori procedatur.

Quinimò nec ipſemet reus poteſt
14 ſuis defenſionibus renunciare, *l. non*
tantùm, ff.de appell. vbi gloſa *in verbo*
acquieſcat, ibi: *& ſic ei inuito ſit bonum*,
quæ alia allegat iura, eſt gloſa in *l.pa-*
ctum 46.*ff.de pactis, in verbo cũ liceat*,
ibi: *Item pactum, ne quis ſe deendat,*
in quæſtione ſtatus, vel criminis, vt in-
*fra de liber.cauſ.l.*3.*& 4.de appell.l.non*
tantum, Hyppolytus de Marſilijs in

l.vnius

l.vnius, §.cogniturum,n.57.ff.de quaeſt. Clarus *q.49.n.16.*Anton.Gom. *var. reſol.tit.de tortura reorum,c.13.nu.33. verſ.tertiò,*Gram. *voto 7. num.5.* Triuiſanus *dec.1.p.2.*Farinac.*q.39.nu.51.* plures referens, & ratio potiſſima eſt, quia nemo eſt dominus membrorum ſuorum,*l.liber homo, ff.ad l.Aquil. l. lege Cornelia, §.nemo enim, ff.ad l. Corn. de ſic.* & ſi reus renunciet, donec defenſionis terminus labatur, Iudex procedere non debet, Gomez *loco citato in fine*. Quod dictum limita-
15 tur cum capto in flagranti crimine;in notorio delinquente; in confeſſo, ſi ex proceſſu apparet, quòd nulla aduersùs confeſſionē competeret defenſio; & multò magis cum confeſſo, & conuicto; in famoſo latrone; in aſſaſsino, ſi de crimine conſtet; in delicto, vbi non venit irroganda pœna corporis afflictiua; vel vbi aliqua defēſio competit de Iure Municipali;vel defenſio eſt de apicibus Iuris;vel quādo renunciatio fit, vt reus citiùs abſoluatur, vt videre eſt penès Farinac. *q.39.à nu.61.*& Guazz.*defenſa 27.c.1. à num.10.*

Quamobrem reo defenſiones, ſeù
16 terminum ad ſe defendēdū Iudex ex officio, etiam non petenti, concedere tenetur: quia ſicut ex officio inquirere debet, nè delicta remaneant impunita; ita, & ſtudioſè veritatem Inueſtigare, nè reorum innocētia occultetur, *l.ſi non defendantur, ff.de pœnis,* eique non petenti indiciorum copia tradere, vt poſt antiquiores affirmant Clarus *q.49.*Farinac. *q.39.n.31.* Cartarius *pract.interrog.reorum l.4.cap.2. num.48.*Scacc.*de iudicijs l.1.cap.100.* & Guazz.*defenſa 24. t.2.cap.1.& c.2. num.3.& 4.* vt is de inquiſitione informatus ſe defendere valeat, & teſtes repulſare, ac non tantùm opponere aduersùs perſonas, verùm etiam aduersùs eorum dicta, & examē; adeò quòd Perſonal. *tract.de indic.& tort.* relatus à Guazz.*d.c.2.n.5.in fine*, teneat, indiciorum copiam eſſe tradendam etiam in crimine leſæ Maieſtatis.

Solet tamèn M.C. defenſiones con-
17 cedere extra, aùt intus carceres, aùt intus, & per capita, iuxtà delictorum qualitatem, quorum alia leuia, alia grauia, alia grauiora, alia grauiſsima reputantur. Et præter leuia alio modo triplicia dicuntur, atrocia videlicèt, atrociora, & atrociſsima, vt diſtinguit conciuis meus ad Bart.*in rub. de publicis indicijs;*prima modicæ ſunt coercitionis; ſecunda quæ citra mortem caſtigantur, relegationis nempè, fuſtigationis, triremiū pœna, aùt diuturni carceris, ſiue ſeruitio militari, quod in nauigijs, aùt in Caſtro clauſo imponi ſolet;tertia quæ extremo ſupplicio, ideſt mortē plectuntur; quarta quæ acerbiſsima morte, in quibus lex ſimplicis mortis genere non eſt contenta, vt Imperator ille apùd Suetoniū, *ita moriatur, vt ſentiat ſe mori,* & ſic in puniēdo, modum acerbiorem excogitat: vt putà, quando condemnatur reus, quòd moriatur more germanico, quòd ad caudam equi raptetur, & ad locum præparati ſupplicij ducatur, quæ pœna vt plurimum contra aſſaſsinos, ſeditioſos, & rebelles ignobiles practicatur; ſiue quòd moriatur, & eius corpus igne concremetur, quæ pœna practicatur contra cōdemnatos de peſsimo ſcelere, ideſt nefando crimine; aùt quòd in fruſtra ſcindatur, quæ practicatur contra latrones, & viarum graſſatores; vt ità exemplo ſuo ab his, quę in vita perpetrare docuerāt, in morte alios à perpetrando deterreant. Item quando lex foriudicationis terminum reſtringit; aùt quando mortis pœnæ alias addit pœnas, ſcilicèt, quando defuncti memoria damnatur, bonaq; confiſcantur, vt ſit contra rebelles. Graue igitùr, aùt leue crimen à pœna cognoſcitur, *cap. non afferamus 21. qu.1.* fatentur Angelus, & Bartol.*in l.leuia, ff.de accuſat.* Additionator ad Abbatem *in cap.at ſi Clerici, ff.de adulterijs*, Dom. Card. Tuſcus *concluſ. 223. lit.P.* Bru-

ab integerrimo viro Reg.Conſil.Don Carolo Petra, in hoc enim læſæ Maieſtatis crimine vltrà dictam Regni *Conſtitutionem*, habemus etiam *Capitulum* incipiens *Apud Tranum*,in quo nonnulla ſpecialia admittuntur, proceditur ſine ſtrepitu,& figura iudicij, vt in *Extrauaganti Ad reprimendum*, & ibi Bartol. aſſerit, quòd nec etiam delato conceditur Aduocatus, ſicuti eſt de ſtylo Parlamẽti Pariſienſis,quo Duci de Birone Gallo Aduocatus denegatus fuit:nàm viſa eius depoſitione ſine vllo defẽſionis termino morti
24 fuit traditus, ſicut in Hiſtoria Petri Matthei, quæ refertur à Dom. Reg. Merlino *c.33*.ea ratione,quia innocẽs externo non indiget auxilio,cum ipſa innocentia ad detegendas accuſatorũ calumnias,potens ſit; quæ tamẽ ratio in iudicijs,maximè in quibus extraordinariè proceditur, fallax eſt, cũ omnia hominũ iudicia circa contingẽtia, & variabilia tendant; fallacia idcircò iudicia ſunt, & teſtes ſæpè de falſo redarguũtur.Cœterũ à decreto *defenſiones*, quo aliquis criminis reus declaratur, quãdo fortaſſis probationes eſſ in tali ſtatu nõ conſtituunt,vti grauamen continente,appellatur, & in M.C.Aduocati à Dom. Præſide S. C. impetrant decretationẽ, quòd M.C. relationem faciat; eoque magis à decreto *defenſiones intus*, tanquàm magis præiudiciale.

Terminus tandèm non datur, niſi
25 adimpletis, & exceptionibus diſcuſſis, Foller. *in rubr. detur copia capitulorum*, vndè ſi reus carceratus Clericatus exceptionem opponat, aùt repoſitionis exceptionem ad Eccleſiam, aùt indultus, prius in illis audiendus eſt,& Iudex circa dictas exceptiones interloqui debet,eſſe dandum terminum ad probandum incumbentia,terminumq;competentem impartire,niſi crimen, de quo inquiritur, prædictas excluderet exceptiones: putà ſi de furto in via publica,de crimine aſſaſſinij, de homicidio proditorio, & ſimilibus exceptis: nàm verificata dicti criminis qualitate per indicia ad torturam, vt probant D. R.Merlinus *controu. foren. cap.* 64. D. R. Sanfel. *dec.325*. & D. R. de Marinis *quotid. iuris cap.* 51. datur terminus in cauſa principali, in quo exceptionis diſcuſſio reſeruatur, iuxtà practicam traditam à D.R.Merlino *cap.* 40.

Sanè propter aſſaſſinij crimen non
26 ſolùm laicus immunitate Eccleſiaſtica priuatur, ſed Clericus forum Clericale amittit. Illud verò verificatur, quando aliquis mandato accepto ad occidendum Chriſtianum, pecunia, vel aliqua re tradita,aùt promiſſa,occidit, aùt vulnerat, vt ex *prag.* 1. *de aſſaſſinio*, qua interpretationẽ recipit *textus in cap. pro humani redemptione, de homicidio in 6*. Quod vt locum habeat,tria requiruntur, mandatum v3.ad occidẽdum hominem Chriſtianum; traditio, ſiue promiſſio pecuniæ,aùt alterius rei ex parte mandantis,& acceptatio ex parte mandatarij; ac mandati executio, deueniendo ad actum proximum vulneris, vt notat D. R. Rouitus *ſuper prag.* 2. *de abolit*. Pro pleniori verò ipſorum declaratione, quatuor ſubijcio quæſtiones, Quarũ prima eſt, an generali promiſ-
27 ſione inducatur aſſaſſiniũ,v3. *Io t'aggiutarò con la Corte;La caſa mia te ſarà ſempre aperta;Non ti mancarò ne i tuoi biſogni*,& ſimilibus?aùt requiratur rei certæ promiſſio,ſiue traditio?

In hac quæſtione ſciſſæ ſunt DD.ſẽtẽtiæ.Quidã vt Gabr. *conſ.170.nu.16*. Riminal. *conſ. 685.n.* 22. Hond. *conſ. 93.n.68*. ac cœteri ab ipſis relati diſtinguunt, v3. aùt committens homicidiũ eſt ſubiectus dominio certi Domini, aut liber; primo caſu inducitur aſſaſſinium, ex ſecundo verò minimè. Hæc tamèn diſtinctio mihi non arridet, quoniam Archidiaconus *in Decretali pro humani redemptione*, *nu.* 2. teſtatur,quòd Decretalis loquitur de illis, qui non ſunt ſubiecti dominio alterius,ſed pro pecunia homines oc-

 ci-

cidunt.Prætereà,nàm aùt DD.de ſeruis, aùt de vaſſallis loquuntur, & iſti ſi iubentibusDominis delinquunt,aliquo modo excuſanrur,iuxtà tradita à Farinac. *q.97.nu. 166.* quarè aſſaſſini propriè dici non merentur.

Affirmant Baiard.ad Clar.*in §. aſſaſſiniũ,n.6.*Farin.*q.123.n.38.& 146.* vbi plures allegat concordantes,& ex noſtris D. de Franchis *dec. 176.*D.R. Rouitus *d.pragm.n.10.*Maſtrill. *de indultu cap.31.n.11.*Nouar.*quaſt.forenſ. q. 52.& 45.* Villaut *de extenſione legum,tit.de crim.aſſaſſinij n.8.* Campana *reſol.23.*cum ſpe lucri ad occidendum mandatarius inducatur.

Negant Vulpellius *conſ.143.* Burſ. *conſ.20.n.4.lib.*Eugen. *conſ. 75.n.128.* Pariſ. *conſ. 166.* Bero. *conſ. 175.lib.3.* Giurb.*conſ.70.* Campagna *in d. c. frequens n.73.* Pelegrin. *de immunit.c.7. n.4.* ac alij relati à P. Diana *tract. 1. de immunit. Eccleſiarum p. 6. reſol.11. verſ. 5. limitatur*. Et hæc negatiua mihi magis arridet,primò quia ex generali promiſſione expletur tantùm illa naturalis obligatio, quæ conſideratur in quolibet ſeruitio accepto;Secundò, nàm vt aſſaſſinium inducatur, ſola promiſſio ſufficiens non eſt, ſed clara, & non tacita requiritur acceptatio per conuentionem, per quam mandatarius actionẽ haberet ad rem promiſſam conſequendam, ſi agere poſſet, Riminaldus *conſ. 685.n.12. & 21.*Gabriel. *conſ. 170.num. 18.* Farin. *conſ.10.n. 4.* Guazzin.*defenſa 1.c.38. num. 42. verſ. promiſſio etiam*, & ex generali promiſſione talis non oritur obligatio, vt latè probat idem Gabr. *à n. 14. & 15.* neque promiſſum dicitur id,quod incertum eſt re,& genere Riminaldus *num. 20.*Tertiò, nàm homines facilius inducuntur pecunia, aùt certa promiſſione, quàm ſpe; idcircò potiùs hæc certa promiſſio,quæ præſentem vtilitatem affert,quàm rei ſpes requiritur.Nèc D.de Frãchis *deciſio* contraria mihi videtur, quoniam in illo deciſionis caſu conſidero,quòd mandatarij receperunt pretium ducatorum quinquaginta, & delinquerunt cum certa ſpe habendi dictam pecuniam,cum lucrum fuiſſet poſitum in eorum electione,vti ex illis verbis: *Che ſe haueſſero pigliato tutto quello,ch' eſſo,e detto cõpagno voleuano*, vndè aliquod certum videbatur promiſſum.

Secnnda,An ex mandato ad vulne-
28 randum pecunia tradita, aùt promiſſa inducatur aſſaſſiniũ? & infraſcripta reſoluitur diſtintione: aùt ſ.mors ex vulnere ſequitur,aùt non: primo caſu tàm reſpectu mandantis,quàm mãdatarij aſſaſſinium inducitur:nàm in poteſtate mandatarij non eſt mandatum ſeruare, quia vulnera non dantur ad menſuram,& mandans debet cogitare, quòd de facili mors ex vulnere ſequitur,vt conſiderat Farinac.*q.135. num.163. & 168.*& in crimine aſſaſſinii,Campagna *in cap.frequens,& in effrenata,num.68. in fine,* D.R. Rouit. *in d.prag.2. de abolit. n.71.* D.de Marinis *quotid. iuris cap.173.*Conſil. Cãpana *reſol.23.n.29. & 30.*vbi de mandato ad verberandum,ex quo ſi mors ſequitur,aſſaſſinium non inducitur,ſecus ſi mandatũ eſſet ad caput baculo percutiendum, & ibi etiam de mandato ad ſfriſandum in faciem, niſi mandatarius erraſſet, & vulnus intuliſſet; quod intellige reſpectu d. mandatarii tantùm.Secundo caſu reiecta opinione Farinac. *q.123.n.42.*ac Maſcard. *de probat. lib. 1.concl.138.n. 5.* Communis opinio eſt, quòd non inducatur aſſaſſinium, vt vltrà citatos Doctores affirmant, D.Riccius *par.1. dec.112.* Bonac. *de legib. diſp. 3. qu.7. §.4.n.20.*ac alij relati à P.Diana *to.1. de immunit. Eccleſiaſt. reſol. 18.* & vera eſt opinio, quia tàm *Decretalis pro humani redemptione*, quàm R.*Prag.* loquitur in eo, qui alterius mortem, & animam à corpore diſiungere procurat,ibi in Decretali: *Non corporum, ſed mortem procurant, etiam animarum*, & in Pragm. ibi: *Eſſendoſi dato mãdato cõ aſſaſſinio ad occidere;* Cœterùm

rùm quodlibet crimen pecunia patratum acriùs puniri debet, Bart. *in l. Cicero, de pœnis*, & ibi Conſil. de Bottis alios referens.

Tertia quæſtio eſt, ſi mandatum fue-
29 rit ad occidendum, & ex vulnere ſequuta mors non fuiſſet, an tàm mandans, quàm mandatarius immunitate Eccleſiaſtica priuentur? & indiſtinctè affirmat P. Diana *tract. 1. de immunit. Eccleſiaſt. par. 1. reſol. 18.* nàm reſpectu mandantis clara loquitur *Decretalis*, reſpectu mandatarij conſiderat, quod per eum non ſteterit, quin Chriſtianũ per aſſaſſiniũ occideret, & quia vterque pœna mortis punitur: verũ in *tractatu 1. de immunit. p. 6. reſ. 11.* re melius conſiderata, vt inquit, in hoc caſu tenet, quòd tantùm mandans ab immunitate ſit expellendus, mandatarius non; ea ratione, quia *text. in c. 1. de homicidijs in 6.* ſolùm de mandante dicit eiſdem pœnis puniẽdum eſſe, ſiue mors ſequatur, ſiue non, & nihil de mandatario: quare mandatarius, qui mortem non intulit, relinquitur diſpoſitioni Iuris Communis diſponẽtis, neminem ob vulnerationem immunitate priuari. Sed hæc opinio, quamuis dicat, quòd vti Eccleſiæ fauorabilis tenenda ſit; mihi vera non videtur, & eiuſdem prima arridet; primò, quoniam in *l. contra mandantem*, mandatarius compræhenditur, gloſa *in cap. ſciant cuncti, de electione in 6. in verbo Alios*, ibi: *& mandatarius etiam excõmunicatus hic erit*, Ioannes Andreas in *d. cap. n. 2.* quem ſequitur Farinac. *q. 235. p. 3. n. 138.* Secundò quia delictum mandantis, & mandatarij eſt vnum: vndè vterque ex eodem delicto obligatur, & eadem tenetur pœna; & licèt modus, quo delinquit mandatarius, ſit diuerſus à modo, quo delinquit mandans; nihilominus conſiderato finali effectu vtriuſque vnum eſt delictum, & ſic mandantis, & facientis dicitur vnum factum, vti conſiderat Baldus *in l. vnico, §. nè autem C. de caducis tollendis, num. 10.* Tertiò, quia mandans non ex mandato, ſed ex delicto ſubſequuto propter mãdatum eſt obligatus, vt Bartol. Anton. Gomez, Boſſ. Clar. & alij relati à Farinac. *qu. 135. p. 1. nu. 8.* probant. Quartò, quia mandans, & mandatarius ſunt correlatiui; ex quo ſequitur, quòd ſi mandatarius non poteſt dici aſſaſſinus, nec etiam mandans, quod eſt abſurdum, probat Decian. *lib. 9. c. 33. n. 3.* vbi *num. 8.* tenet, quòd qualitates concomitantes delictum: putà temporis, & loci comprehendunt mandantem. Quintò quia vterq; incidit in excommunicationis pœnã. Vltimò licèt quidẽ Doctores affirment, quòd mandans plus delinquat, quàm mandatarius, cum ipſe delinquat, & etiam alium ad delinquendum impellat, & quia non eſſet factum, niſi conſultum, vel mandatum fuiſſet; attamèn in contrarium infraſcriptæ rationes magis vrgent; prima, quoniam in rei veritate plus eſt agere, quàm mandare, non enim factum eſſet, niſi fuiſſet, qui faceret; ſecunda, quia mandans cauſa remota dicitur, mandatarius verò ad occidendum cauſa proxima, à qua effectus depromitur; quare mandans non videtur propriè, ſed fictè, & impropriè delinquere; tertia, quia mandans ſemper aliqua paſſione ad occidendum mouetur, & vt plurimum iniuria accepta, & vindictæ appetitu; at mandatarius nulla propria cauſa, ſed tantùm, vt rem gratam faciat, vel ſpe prœmij; idcircò ſe deteſtabiliorẽ omnibus delinquentibus reddit. Cõcludo igitùr ex omni capite, *Decretalem Pro humani redemptione*, comprehendere mandatarium, & primam Dianæ opinionem ſequendam.

Quarta, an Aſſaſſinium inducatur, ſi
30 mãdatarius delictum perpetrauit ſpe habendi officium, quod mandans ei procurare promiſit; aùt ducendi aliquam mulierem in vxorem ab eodem mandante promiſſam? & affirmatiuè tenet Decianus *lib. 9. cap. 3. n. 16.* quia talis promiſſio eſt pretio eſtimabilis,

&

Rimin. *conſ. 88. nu. 13. lib. 1.* Vermigl. *conſ. crim.* 382. Pater Craſſett. *de proditorio* §. 13. ea ratione, quia per reconciliationem, & fidem, quam infideles ſaltèm propter infamiam etiam ſeruant, ceſſat ratio præcauendi, quæ eoque magis militat interChriſtianos per articulum fidei, & maxime ſi reconciliatio ſequuta fuiſſet authoritate maiorum cum cautione de nõ offẽdendo, aùt promiſſione de non offendendo in manu alicuius viri potentis, quia alioquin nullus modus ſtabiliẽdæ pacis eſſet inter ſemel offenſos; & ſi reconciliatio non præſtaret ſecuritatem, actum eſſet de humano conſortio, ſyluas petere prudentiùs, quàm Ciuitates; feras, quàm homines, vti conſiderat Reuerendus de Luca *in dicta obſeruatione n. 10.* qui etiam in hac quæſtione, vt homicida dicatur proditor, differẽtiam ponit inter pacem, & concordiam: pax enim, vt dicit, plenam diſcordiæ ſedationem continet, concordia autem ſolam iniuriarũ remiſſionem; & in pace, in qua correſpondentiam, & congruam ſatisfactionem ſupponit, proditorium conſiderat abſque diſtinctione recẽtis, aùt veteris reconciliationis, dictumque probat decreto Sacræ Congregationis relato à Farinac. *conſ. 168.* Giurba *conſ. 6.* à Sperello *deciſ.* 184. necnon plura alia ad materiam pertinentia congerit.

Similitèr Eccleſiaſtica priuãtur im-
35 munitate ex Conſtitutione Summi Pontificis Gregorii XIV. publici latrones, viarum graſſatores, qui itinera frequentata, aut publicas ſtratas obſident, & cum inſidijs viatores aggrediuntur. Fures enim diſtinguuntur à latronibus, vt in *l. congruit, de officio Præſidis*, & in *cap. fures, & latrones, de furtis*; fures ſine armis, & occultè delinquunt, latrones cum violentia in domibus, & itineribus furantur, *authentica, ſed nouo iure, C. de ſeruis fugitiuis*, Gloſa in *l. hæc edictali, §. ſi furtum, de pace iuramento firmanda*, & iuxtà opinionem gloſæ *in dicta authentica, in verbo Contigit*, & Capiblanci *de Baronibus lib. 2. c. 52.* publici dicuntur, qui plura commiſerunt furta, ea ratione, vt cogito, quia ex reiteratis actibus delinquẽtes manifeſti fiunt; ſecundùm autem Abbatẽ *in c. inter alia*, Peguer. *dec. 40. nu. 5.* & D. Regentem Merlinum, publici dicũtur, qui in via publica, aùt qui palam delinquunt; verùm quòad immunitatem Eccleſiaſticam publici dicuntur, qui in vijs publicis, & itineribus frequentatis depredantur, vt poſt alios tenet Pater Diana *p. 6. tract. 1. reſ. 15.* ea ratione, quia illa verba, *itinera frequẽtata, & publicas ſtratas obſident*, ad declarationẽ delicti apposita fuerunt. Graſſatores dicuntur, qui vi conſuerunt delinquere, & famoſi fures, & latrones, qui plura commiſerunt furta, Nauar. *in cap. vt facta, de pœnitentia, diſt. 1. n. 50.*

Hinc in illa quæſtione, an qui ſemel in via publica depredatus eſt, immunitate priuetur? quamuis plures DD. affirmatiuam teneant; magis tamen communis Eccleſiaſticorum opinio eſt negatiua, vt penès eundemPatrem Dianam, pro qua opinione ego etiam conſidero, quòd *Conſtitutio* vtitur verbo *graſſatores*, & ſunt illi, qui plura commiſerunt furta: in his caſibus, quos vti frequentiores recenſere libuit, ac cœteris, verificata criminis qualitate non interloquitur ſuper exceptione, ſed terminus in cauſa principali impartitur, in quo reus auditur iuxtà practicam D. Regentis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quando debet reum fideiuſſoribus relaxare, & ponitur practica decreti habilitetur, & liberetur in forma.*

2 *Reus liberatus in forma, vt iterùm moleſtari poſſit, vrgentiora requiruntur indicia, & quæ.*

3 *Iudex priuſquàm reum habilitet, quæ obſeruare tenetur.*

4 *Formulæ dictorum decretorum ponuntur.*

5 *Inquiſiti nomen quando recipitur inter reos.*

6 *Decretum habilitetur, quando poſt defenſiones habeat locum, & quando indicia ſuperuenientia poſt defenſiones primis coniugantur.*

7 *Formulæ obligationis habilitati, vel liberati, cum excuſationis decreto ponuntur.*

8 *Iudex deficientibus nouis indicijs habilitatum, ac liberatum in forma moleſtare nequit.*

9 *Liberatus in forma de Iure Communi biennio tranſacto moleſtari nõ poteſt, & de ratione.*

10 *Liberatus in forma de Iure Regni in Tribunalibus Neapolis vigore pragmaticæ 50. de officio Magiſtri Iuſtitiarij, quandocũq; ſuperueniat indicia moleſtari poteſt, reiecta interpretatione I.C. Fuluij Daneſij, & de ratione.*

11 *Decretum habilitetur domi, per palatium, vel per menſem explicatur.*

12 *Decretum liberetur in forma, procedit etiam poſt torturam.*

13 *Indicia, in delictis difficilis probationis ratione loci, temporis, & criminis ad torturam leuiora ſufficiunt, item ratione atrocioris criminis n. 14.*

15 *Dictum pueri ſtuprati quando de ſe ſolùm facit indicium ad torturam.*

16 *Teſtes inhabiles, vbi alitèr veritas haberi non poteſt, an quòad pœnam ordinariam integræ fidei reputentur.*

17 *Indicia leuia contra perſonam leuis vitæ grauia iudicantur.*

18 *Decretum cõſignetur, quando procedit.*

19 *Formula citationis, qua conſignatarius requiritur ad exhibendum conſignatum, cum decreto quo pœna incuſatur.*

20 *Conſignatus ſi nouum committat crimen, an fideiuſſores ad eum exhibendum teneantur.*

21 *Fideiuſſori requiſito ad exhibendum conſignatum, vel habilitatum de æquitate terminus concedi debet.*

CAPVT SEPTIMVM.

De decreto habilitetur, & liberetur in forma; de decreto habilitetur domi, vel per menſem; ac de decreto conſignetur.

1 IVdex ante, & poſt defenſiones, diligẽtiſſimè proceſſũ inſpiciat, quia ſi in illo indicia ad torturam non inuenit, carceratum, præſtitis fideiuſſoribus de ipſum præſentando, ſi noua ſuperuenerint indicia, relaxare tenetur, ità reo conſulendo, nè is in vinculis pereat, & fiſco, qui nouis ſuperuenientibus indicijs fideiuſſores, iterum excarceratum intus carceres ad præſentandum requirere valet, vt indiciorum diſcuſſione innocens, aùt reus dignoſcatur.

Indicia enim ante defenſiones ſuperuenientia ad finem torquendi, primis coniunguntur, cum prima ante defenſiones, in eorum vigore remaneant. Quarè Iudex valdè reo præiudicaret, ſi in proceſſu indicia ad torturam nõ exiſterent, & reo defẽſiones concederet; poſt defenſiones pro torturæ effectu primis non coniuguntur cum defenſionibus iam eliſa videantur. Quamobrem, vt Iudex fideiuſſores ad pręſentandum requirat, operepretium eſt, vt noua indicia, primis vrgentiora ſuperueniant; idcircò ante defenſiones excarceratus dicitur tãtũ habilitatus, poſt defẽſiones liberatus, & Iudex prouidet, liberetur in forma, iuxta praxim in foris vulgatiſſimam.

Quinìmò indicia, quæ poſt defenſiones ſuperueniunt, quidã tenent, differre à primis debere in ſpecie, & in genere, ſiue vt aiunt in ſubſtantia, & in ſpecie, ita vt ſi prima remota fue-
2 runt, alijs poſtea remotis ſuperueniẽtibus excarceratus moleſtari nõ poſſit,

ſit,vt videre eſt penes Caball.*caſu 93.* & nouiſſimè P. Diana *moral. reſol. titulo de tortura in Sancto Officio reſ.16.* Verùm cum eodem Diana (reiecta eorum opinione,prout etiam vti erroneam reprobaui in decreto *torqueatur*) dico, quòd ſufficiunt,ſi de per ſe ſola ſint ad torturam ſatis; nec refert, quòd ſint eiuſdem generis.

Inſupèr, Iudex priuſquàm ad habilitationem procedat, carceratum examinare debet; is tamen non eſt interrogandus cum particula *monitus*, vt moris eſt, ad finem conteſtandi litem, quia hoc caſu, vt interrogetur, grauiora requiruntur indicia, quæ ſi exiſterent, non habilitaretur;ſed examinatur ad finem eruendi ex eius ore indicia, quæ licèt le-
3 uia, alijs tamen vrgentiora reputantur;ſæpè enim lingua ex cordis abundantia loquitur, atq; manifeſtat ſcelera,quibus cor eſt repletum;Necnon Iudex prius debet citare abſentes fortaſſis de eodem crimine magis aggrauatos,nàm ſi fuga ſocij criminis iuncta cũ alijs adminiculis contra carceratum conſocium facit indiciũ ad torturam, vt penes Farin.*q.38.à n.23.* eò magis eiuſdem contracta cõtumacia, quæ criminis ſuſpicionem confirmat.

Decretum igitùr *habilitetur in forma*, interponitur, quoties in proceſſu exiſtunt leuia indicia, quæ ad torturam non ſufficiunt,& per conſequens ante litem conteſtatam, & ante defenſiones, ac decretum ita concipitur: *In cauſa Regij Fiſci cum tali de t. inquiſito,& carcerato pro tali crimine. Die,&c.f.v.fuit prouiſum, quòd talis*
4 *de t. inquiſitus,& carceratus pro cauſa, vt ex actis,habilitetur præſtita cautione vnciarũ auri tot de ſtando iuri in forma.*

Decretum *liberetur*, eadem concipitur formula, & interponitur poſt litem conteſtatam, poſt datas defenſiones, & compilato proceſſu; ac per cõſequens, quoties indicia ad torturam exiſtebant,quæ defenſionibus fuerunt extincta, ſiue debilitata, & meritò, nàm ad litis conteſtationem, qua nomen inquiſiti inter reos recipitur,hæc requiruntur indicia. Et licèt Conſiliarius Campana *reſol.15.nu.27.* teſte Claro *§.fin.q.20.verſ.ad formandam inquiſitionem*, teneat, minora ſufficere indicia, veriùs eſt contrarium, duplici ratione; prima, nàm iuramentum, quod defertur reo, qui interrogatur, eſt quædam torturæ ſpecies, idcircò indicia ad torturam requiruntur, Pater Leſſius *de iuſtit.& iure,titulo de Iudice cap.31.dubitat.3. num.15.*

Secunda ratio eſt, quoniam quan-
5 do inquiſiti nomen recipitur inter reos, ei notabilis irrogatur infamia; ideòque grauiora requiruntur indicia, quæ DD. maximæ authoritatis declarant ad torturam ſufficientia, vt videre eſt penès Nauarrum *titulo 25. de peccatis rei accuſati, & inquiſiti num.36.*& licèt Clarus *d.loco*,affirmet, quòd ea indicia, quæ requiruntur in citatione, requiruntur etiam in rei interrogatione, & quòd pro vtroque effectu de conſuetudine ſufficiunt indicia leuiora eis, quæ pro tortura deſiderantur, ipſe tamen dicit,quòd hæc conſuetudo eſt corruptela: & ego dico, quòd etiam attenta generali conſuetudine in criminibus grauioribus, vt reus tanquàm contumax condemnetur, citari non poteſt, niſi indicia ad torturam exiſtant, ſicuti in Regno ſeruatur vigore *pragm. 37. de officio M.Iuſtitiar.*Sed ſi reo,indicijs ad torturam non exiſtẽtibus, ob Iudicis imperitiam, impartitus eſt terminus ad ſe defendẽdum, in quo re vera nullas fecit defenſiones,nè præiudicetur Fiſco, Iudex decernat, ſuſpenſo decreto defenſiones, quòd habilitetur in
6 forma, & ſi decretum *liberetur in forma* fuerit interpoſitum, ſanè indicia ſuperuenientia, primis,quæ nullis defenſionibus fuerunt eliſa, coniunguntur,vt refert deciſum Conſiliar.Campana *reſol. 15. num.27. & 28.* & ego non ſemel iudicatum vidi.

Obligatio habilitati, ſiue libera-

7 ti in forma, atque fideiuſſio ita expletur. *Die,&c. talis de tali pro obſeruantia decreti lati, die, &c. ſpontè penes acta conſtitutus promiſit, & ſe obligauit ad pœnam unciarum auri tot Fiſco Regio ſtare iuri, & toties quoties fuerit requiſitus ſe intus carceres præſentare, vbi prius reperiebatur, ac ad maiorem cautelam talis de tale ſine patre hic præſens fideiuſſit, & ſe inſolidum obligauit cum dicto tali de tale, qui obligauerunt ſe, etiamque bona cum conſtituto,& precario, & ita iurauerunt,& renunciauerunt.*

Actus requiſitionis fit per tubittam, vt moris eſt,intus carceres,qui actuario referre debet, qualitèr prædicto die ſe alta, & intelligibili voce intus carceres Curiæ, vocaſſe more præconis talem de tale, & eum non inueniſſe, nec alium pro eo reſpondiſſe, ac viſa d. relatione habita per Actuarium incuſatur pœna,& decretum interponitur. Die, &c. *viſa relatione tubittæ f. v. fuit prouiſum,quòd contra talem de tale, ac eius fideiuſſorem incuſetur pœna unciarum auri tot in obligatione contenta, ac proinde exequantur realitèr, & perſonalitèr, & hoc ſuum.*

Decretum igitùr *liberetur*, ſiue *habilitetur in forma* importat, quòd Iudex fideiuſſores ad præſentandum requirere valeat, ſi noua ſuperuenerint indicia; deficientibus nouis indicijs requirere nequit, cum fruſtatoriè vocaretur is, qui iterùm eſſet habilitan-
8 dus,Foller.*in fragm.tit.de fideiuſſorib. nu.*451. & ibi de Angelis, Muſcatell. *in practica fideiuſſoria*, Conſiliarius Campana *reſol.* 15. *num.* 31. Farinac. *qu.*34.*num.*62.

Hic pro pleniori praxis intelligen-
9 tia, quæro primò,an Iudex quocunq; tempore cum indicia ſuperuenerint, fideiuſſores requirere valeat? Et in decreto liberetur in forma, quod lite conteſtata interponitur,dico,quòd de Iure Communi biennio tranſacto requirere nequit, quia in criminalibus, inſtantia, quæ ex litis conteſtatione currere incipit, biennio perit, *l.fin.C. vt intra certum tempus quæſt. crimin. term.* & triennio in ciuilibus, præter quàm in cauſis fiſcalibus, vt in *l.properandum*, *C.de iudicijs*, & concordat *Ritus* 248. Quinimò in criminalibus nedum acta ordinatoria biennio completo perimunt, verùm etiam, & probatoria, adeò quòd non datur deinde accuſandi, vel inquirendi facultas, Gram. *voto* 31. Carauita *ritu* 15. D. de Franchis *dec.*250. D. R. Reuert. *deciſ.*139. & ibi Dom. Reg.de Marin. ac *reſolutione* 184.*lib.*1.

Etiam ſi perfectè probationes ſuperuenerint, vt teſtes de viſu,vel propria confeſſio,D.de Franchis *dec.*653. & 654.

Peritque inſtantia,non ſolùm ſi culpa, & Iudicis negligentia, vel accuſatoris, biennium eſt tranſactum, vt communitèr Doctores; ſed quoque ſi inquiſiti impedimento, vt affirmant D. de Franchis *deciſ.*250. D.R.Tapia *in Conſt.Omnes bavuli num.*4. D.R. de Marinis *ad D. Reuerterium deciſ.*139. id quod negant Gram.*dec.*69. Maranta *de ordine iudiciorum p.*5.*nu.*3. Conſiliarius Staibanus *reſol.*134.*nu.*30. ac alij relati à Reuerendo de Luca *in obſeruat. ad dictam deciſ. de Franchis*. Inſtantiæ enim peremptio inducta fuit, ne vexationes fiant immortales, quando omnes morimur, & omnia tempore labuntur.

De Iure verò Regni in Tribunalibus Neapolis, etiam in cauſis delega-
1 tis, & delegandis,ob cauſarum multitudinem, ob quam earum impeditur expeditio,& quia Reipublicæ intereſt impunita non remanere delicta, peremptioni locus non eſt, *Pragmatica* 50. *de officio Magiſtri Iuſtitiarij*, ſicuti in Regiis Audientijs, dicta ratione attenta vlteriùs proceditur, inſtantiæ peremptione non obſtante, *Pragmatica* 10. *de officio Iudicum*, D. de Marinis *d.reſol.* Conſil. Campana *reſol.*15. Conſil. Petra *dicto ritu*, No-

uar.

Digitized by Google

uar. *ſup. dicta Prag. 5o. & 1o. à nu. 146. deciſ. 15.* & licèt I.C. Fuluius Daneſius in allegatione pro Io: Andrea Ventura quæ eſt 121. in ordine inter collectas à D.R. de Marin. conſideret, quòd dict. *Prag. 5o.* prorogat tantùm inſtantias, quæ pendente iudicio eſſent perituræ, non autem finitas lite conteſtata per ſententiam, & cum Alciato *in l. ſi calumnietur, ff. de verbor. ſignif.* Fachin. *lib. 9. controu. cap. 16.* Afflict. *in Conſt. Reg. Sæpè contigit, num. 4. de his qui poſt citationem*, & alijs quos cōgerit, dicat, quòd cautela, qua Iudex inquiſitū excarcerat: nempè cum facultate iterùm vocandi in iudicium, ſi noua ſuperuenerint indicia, procedit, & Fiſco prodeſt, ſi noua ſuperuenirent indicia intra biennium, iuxtà naturam ipſius iudicij, quod biennio terminatur, Tamen in eadem cauſa Ioannis Andreæ Venturæ M.C. etiam loco reclamationis decidit, fideiuſſores eſſe requirendos, non obſtante, quòd longè poſt biennium ſuperueniſſent indicia, & ita practicatur, teſte D.R. de Marinis *lib. 1. iuris reſol. cap. 184 n. 13. & in obſeru. ad D. R. Reuert. 139.* ac D.R. Capiblanco *in additionibus ad Pragm. 6. de Baronibus n. 4o.* Et ad confirmationem conſidero, quòd propter multitudinem cauſarum, quæ concurrunt in Tribunalibus Neapolis, & præciſè in M.C. & S.C. & R.C. multæ omittuntur diligentiæ in verificandis criminibus, meritò, quandocunque crimina claruerint, eorum punitio omitti non debet, alioquin hic frequens omiſſionis neglectus eſset in maximam Reipublicæ perniciem.

In decreto verò *habilitetur in forma*, quia in eo non conteſtatur lis, non intrat dubitatio.

11 Cæterùm decretum *habilitetur domi*, vel *per palatium*, ideſt excarceretur cum cautione vnciarum auri tot de tenendo domum, vel palatium loco carceris, propriè procedit, quando aliquis reperitur carceratus pro crimine, cuius pœna eſt infra relegationem, vel vt aliquot euitetur inconueniens, quod poſtea aliquo accidenti non ita vrget.

Decretum *habilitetur per menſem*, ideſt excarceretur cum cautione de ſe præſentando intus carceres completo menſe, vel finito certo tempore, procedit, quando aliquis eſt carceratus pro crimine pœnam vltra relegationem merente, verùm indicia ad torturam non exiſtunt, & fiſcus inſtetit pro impinguatione, vel ſi carceratus nobilis, vel diues eſt, intus carceres ægrotat, ac crimen mortis pœnam non continet.

12 Decretum quoque *liberetur in forma* interponitur poſt torturam: nàm tortus ſi non confitetur, & indicia purganit, liberatur in forma, præſtita nimirùm cautione de ſtando iuri, & ſe intus carceres præſentando, ſi noua ſuperuenerint indicia, quibus iterùm torqueri poteſt, teſte Paride de Puteo *de ſindicatu, cap. de repetitione torturæ, num. 2.* Foller. *rubr. pœnis debitis feriantur n. 77.* Carrerio *de indicijs, & tortura nu. 13.* Sebaſtiano de Neap. *in cap. Regni Tormenta*, Claro *q. 64. n. 46.* vbi de communi, & P. Leſſio *de iuſtitia, & iure lib. 6. titulo de Iudice, cap. 29. dub. 17. nu. 168.*

13 Et ad effectum prædictum Indicia iuxtà negotiorum diuerſitatē, & meo iudicio ex quatuor ponderari poſſunt, nempè ratione loci, temporis, criminis, & perſonæ.

Ratione loci, vt ſi crimen patratum ſit in domo, in eremo, in nemore, aùt alio loco ſecreto: in iſtis enim locis quum teſtium copia nō inuenitur, aliqualia ſufficiunt indicia, & Iudex debet eſſe promptior ad torturā, vt Criminaliſtæ vno ore fatentur, & propter probationis difficultatem teſtes inhabiles admittuntur, iuxtà *text. in l. Diuus, ff. de quæſt.* gloſam *in l. conſenſum, C. de repudijs* Farinac. *qu. 62. num. 55.* P. Leſſium *de iuſtitia, & iure cap. 30. dubit. 5. num. 41. & 42.*

Ratione temporis, iuxta gloſ. *in l. ſi*

 cum

cum exceptione, §. *in hac actione in verbo ignorantiam*, vbi Apoſtilla *litera l. ff. de eo quod metus cauſa*, Farinac. *qu.* 62. *nu.* 33.

Ratione criminis, ſi tale eſt, quòd ſui natura ſecreto cōmittitur: vt adulterium, ſodomia, partus ſuppoſitus, falſa moneta, mandatum, & ſimilia, iuxtà *text. in cap. fin. de teſtibus cogendis*, gloſam *in capit. cum dilectus, in verbo, & ſi res, de electione*, vt in *c.* 2. *in verbo Cognouerint, de arbitris*, ac iuxtà Regni *capitulum, Vt vulgaris famæ proloquium*, ibi: *Quæ fiunt, conſueruntque fieri clanculo, vulgarem probationem, & lucidam communiter habere non poſſunt, propter eorum tamen graſſantiam illa puniri expedit, vt ſit locus exemplo.*

Vlteriùs ratione criminis, ſi id atro-
14 ciſſimum eſt, leuia quidē ad torturam ſufficiunt indicia, & ratio eſt, quia populi ſcandalo patratur, meritò in ipſius ſatisfactionem cōueniens eſt, vt Iudex in inquirendo, ideſt torquendo extendat arbitrium, nè crimen tantæ enormitatis impunitum remancat; eò magis, quia rariſſimè, ſicut experientia docuit, is qui in tortura cōfitetur, criminis innocens reperitur, & condemnatur, cum Iudex omnes confeſſionis circumſtantias verificare teneatur, vt euidentia dignoſcatur, an tormentorum impatientia, an commiſſi criminis conſcientia confeſſus eſt? maximè quòd hodierno tempore homines vti in rebus peſſimis aſsueti, in cordibus callum habent, idcircò, & Iudicis increpationes, ac tormenta contemnūt; indè eſt, quòd rariſſimè in tormentis poſitus, quamuis acerbis, confiteatur, nec inconueniens eſt, quòd in tanto crimine Iudex ad torturam, quæ infertur ad veritatem eruēdam, promptior ſit, & à iuris regulis recedat, Sebaſtianus de Neapolis *in cap. prouiſa iuris ſanctio, nu.* 4. conſuluit Roland. *conſ.* 2. *lib.* 1. *num.* 6. ibi: *Sed in atrociſſimis delictis, & quæ ſolent committi occultè, non ita pleniora inditia ad torturā requiruntur, ſicuti in alijs delictis*, Idem Maſcard. *de prob. lib.* 3. *cōcl.* 1391. *n.* 13. ibi: *Tertiò declaratur, vt nō procedat in criminibus, in quibus ex indicijs leuioribus tortura infertur*, Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *qu.* 84. *nu.* 9. ibi: *Vel tertiò quando agitur de atroci delicto, vt delictum non remaneat impunitum, & vt deterreātur homines praui.* Clarus *lib.* 1. §. 1. teſtatur de cōſuetudine illius Senatus *n.* 9. ibi: *Nam in enormibus, & atrocioribus criminibus permittitur Iudicibus iura traſgredi, etiam in procedendo, qui, ſcilicèt ſtatim deuenitur ad torturā, etiam ſi indicia non ſint in totum ſufficientia, neque probata per teſtes omni exceptione maiores*, & Conciuis meus Mangrella *ad Bartolum in rubrica de publicis iudicijs in fine, ac in rubrica ad l. corſel. de ſicarijs, & veneficis, in principio.* Hinc in crimine peſſimo: nempè
15 ſodomiæ, ſolùm ſtuprati dictum in tortura ratificatum indicium facit ad torturam, iuxtà deciſionem D. Reg. de Marinis *in obſeru. ad D. R. Reuerterium* 415. imo etiam ſine dicta ratificatione, iuxtà deciſionem Pegueræ 76. tamen iuxtà *dec.* 14. Triuiſani, ſi crimen eſt ſine violentia commiſſum, dictum indiget ratificatione, ſi cum vi, & ſine ratificatione ſufficiēs eſt, & dicitur cū vi, ſi puer deponat, quòd vnica vice crimen paſſus eſt, nō cōcurrentibus cōiecturis in contrarium. Nec non, vt pluries tàm in Regijs Audientijs, quàm in M. C. practicatum vidi, tunc ſolùm ſtuprati dictum ad turturam ſufficiens eſt, ſi cum eo concurrat delictum in genere de recenti, iuxtà dictam deciſionem Pegueræ, vbi illius Curiæ procurator de hoc crimine inquiſitus, ex quo in partibus pudendis pueri ſtuprati apparebat læſio de recenti, ſolo cius dicto fuit tortus: nec mirum, legimus enim penès Plutarcum *in vita Marcelli*, ob ſodomiam, Capitolinum, ſola eius pudoris animaduerſione, & iuuenis lachrymarum conquerentis, condemnatum fuiſse. Si delicti corpus non eſt recens, aliquod ad-

mi-

miniculum concurrere debet, & ita
practicatur.
Circa teſtes inhabiles non præter-
16 mitto, eos, quòad torturam, vel quò
ad pœnam extraordinariam indiſtin-
ctè admitti, quò verò ad pœnam ordi-
nariam, idoneos non reputari, niſi
actu, & habitu, ideſt quando rei na-
tura alij teſtes habiles adeſſe nõ pote-
rant, & veritas alitèr haberi nõ poſſit,
D.Præſes Iulius Clarus *qu.24. nu.19.*
D.R.de Marinis *in obſeruat.ad D.Reg.*
*Reuert. deciſ.*221. ſicuti in criminibus
atrocioribus ad pœnam ordinariam
non eſſe integros, niſi criminis enor-
mitate probationis difficultas cõcur-
rat, vt ex pluribus tradit eruditus de
Rubeis *forenſ.cert.ſpecimine* 12.*num.*
79.*&* 80. & licèt in præcitatis caſibus
inhabiles teſtes admittantur, nihilo-
minus, vt tenet Farinac. in omni ca-
ſu nunquam ij ſunt integræ fidei, niſi
alia adminicula concurrunt, vt vide-
re eſt in *q.62. nu.*40. vbi loquitur de
teſte nocturno, & in *d.q.nu.78. & 79.*
*& nu.*318.*&* 339. & tanto minus, ſi
fuerint ab accuſatore producti.
Ratione perſonæ delinquentis: pu-
tà malæ famæ, & leuis vitæ; quarè ma-
17 la fama in ſpecie contra talẽ eſt ſuffi-
ciẽs indiciũ ad torturam, Farin.*q.*47.
& minæ attenta mala qualitate minã-
tis, quamuis incertę, & æquiuocæ, ad
torturã ſunt ſatis, idẽ Farinac.*q.50.n.*
9. plures referens, & vt teſtis minus
idoneus, licèt cõtrà honeſtam perſonã
requiratur omni exceptione maior.
Decretum verò *conſignetur*, ideſt
alicui perſonæ, quæ ſe obligare ha-
bet ſub pœna vnciarum auri tot de
exhibendo carceratum ad omnẽ Cu-
riæ ordinem, etiam non nouis ſuper-
uenientibus indicijs, propriè locũ ha-
bet, quando pro crimine plures ſunt
inquiſiti, vnus tamen reperitur carce-
18 ratus, & cum de facili ob ſociorum
carcerationem poſſint indicia ſuper-
uenire, ſi Iudex eos præmanibus ha-
bet, ante carcerationem requirere
poteſt conſignatarium ad exhibẽdum
carceratum, nè poſt carcerationem is
inſtruatur ad fugam, & ſic Iudex quã-
do ſibi videbitur, etiam non nouis ſu-
peruenientibus indicijs, requirit con-
ſignatarium, & aliquãdo licèt reus ſit
probationibus oneratus; pro crimine
tamen non capitale, à Iudice ſuperio-
ri conſignatur, iuſta ad id impellente
cauſa, quo caſu licèt reus hoc decreto
non condemnatur, neq; liberatur, qua-
dam tamen indulgentia gaudet, & Fi-
ſco non præiudicatur: cum omni tem-
pore eum habere poſſit, vt obſeruatũ
vidi in Regijs viſitationibus per DD.
Regentes. Citatio enim, qua conſi-
gnatarius requiritur, talis eſt.
Alguzerijs, & ſeruientibus M.C.ſiue
19 *quarumuis Curiarũ ſignificamus, qua-*
litèr ordine M.C.mediãte decreto inter-
poſito die, &c.fuit conſignatus t.de t. &
cum in ſui poſſe pro conſignato cœpit, vt
ex obligatione apparet, cuius tenor eſt,
die, &c.conſtitutus t.de t. penes acta
præsẽtis cauſæ pro exequutione dicti de-
creti ſpontè cœpit in ſui poſſe talem de t.
inquiſitũ, vt in actis, & ſe obligauit ſub
pœna vnciarum auri tot F. R. de illum
exhibendo ad omnem ordinem M.C.etiã
nouis non ſuperuenientibus indicijs, nec
non cum poteſtate capiendi, conſtituto, &
pręcario ſe, & bona omnia obligauit, iu-
rauit atq; renũciauit in forma, in fidem
talis actuarius. Ideòque vobis dicimus,
committimus, & mandamus, quatenùs
receptis præſentibus ad omnem inſtantiã
R.F.peremptoriè citetis t.de t.conſigna-
tarium ad pœnam in d.conſignatione cõ-
tẽtam, quatenùs prima die iuridica poſt
præſentium notificationem præſentare
habeat, & debeat dictum t. de t. conſi-
gnatum, & in eodem termino quoq; com-
pareat in M.C.ad dicendũ cauſam, qua-
re contra eum exequi non debet pœna in
conſignatione contenta, & ita, &c. Ac-
cuſatis poſtea contumacijs, & vltima
C.prò T.S. vt moris eſt, interponitur
decretum. *Die, &c.viſis actis prouiſum*
eſt, quòd contra t.de t. incuſetur pœna
vnciarum auri tot, Fiſco Regio ob conſi-
gnationem non factam t. de t. inquiſiti,
ipſi

ipſi conſignati ſeruata forma decreti, & proinde pro pœna prædicta exequatur realiter, & perſonaliter, hoc ſuum.

Secundò quæro, an Iudex fideiuſſo-
20 res requirere poſſit ad exibẽdum habilitatum per menſem, aut conſignatum, ſi is nouum committat crimen? & affirmatiuè probat, & deciſum refert D.R.Sanfel. *dec.159.* per *tex.in l. ſed & ſi quis*, §.*illud*, *ff.ſi quis caut.* Negatiuè probat, & quoque deciſum recenſet Conſiliar.Petra *ritu 264.n.9.* quia ratio ſuadet, quòd omnis promiſſio quamuis iurata tacitam illam contineat cõditionem:*ſi res ita perduret*, quare ſi principalis eſt effectus clericus, fideiuſſores liberati dicuntur D.R.de Marinis *reſol.133.nu.11.lib.1.* Verùm ſi ex nouo delicto fuiſſet condemnatus, Doctores ſunt cõcordes, fideiuſſores non teneri, ſicut ſi principalis captus aufugiſſet, Petra *dicto ritu num.3.* vel ſi birruarij eum capere tentauerint, idem *nu.7.* & de Marinis *num.10.* vel ſi ob cauſam ſecundi delicti bona fuerint notata à Curia ratione pœnæ; propter metum inquiſito illatum, Petra, *n.8.*

Tertiò, & ultimò quæro, an fideiuſ-
21 ſori requiſito ad reum præſentandum cõcedi debeat terminus ad perquirẽdum, ſi forſan ab eo petatur? & in hac quæſtione, licèt Celſus Hugo relatus à Cancerio *variar.reſol.l.2.c.5. de fideiuſſoribus num.142.* dicat, quod ei ſit denegandus, cum ſuccurrendum non ſit ei, qui volutariè ſe in neceſſitate poſuit, iuxtà *tex.in l.fideiuſſor*, §.*neceſſaria, ff.qui ſatisd.cogantur*, & quia à pœna conuentionali, iuſta abſentia non excuſat, iuxtà gloſa *in l.ſi cum militaribus, Cod. de in integr.reſt.* & licet Clarus *qu.46.nu.28.* ab eod. relatus *nu.143.* dicat, *tex, in l.Sancimus, C. de fideiuſſoribus*, non eſſe in obſeruantiam; tamèn *n.144.* ex æquitate contrarium tenet, Iudicem tempus moderatum ſuo arbitrio ad reum perquirẽdum concedere debere, cõſiderando, quòd licèt fideiuſſor promiſerit præſentare quòties fuerit requiſitus, non eſt cenſendum, mentem fideiuſſoris, nec Iudicis fuiſſe, vt ità fideiuſſor ſemper reum in promptu, & ad digitum ligatum haberet, ſed permiſiſſe Iudicem, vt reus etiam ſua negotia gereret eo modo, vt ad ſe preſentandum paratus eſſet.

SVMMARIVM.

1 *Tortura vnde dicta, quid ſit, & quare inuenta.*

2 *Tortura experimentum periculoſum, & referuntur exempla.*

3 *Tortura vt legitimè inferatur, plura concurrere debent requiſita.*

4 *Indicia quæ dicantur, & plures diſtinguntur gradus remiſſiuè.*

5 *Indicia alia remota, aliqua proxima, & quæ dicantur, nec non leuia, vel grauia ſunt.*

6 *Grauia ſunt in triplici gradu cum explicatione.*

7 *Vrgentia, vt tortura adhibeatur, requiruntur.*

8 *Vrgentiora, ſeù multum vrgentia in tortura ſeruorum, & vt tortura repeti poſſit requiruntur.*

9 *Vrgentiora, ſeù multum vrgẽtia, etiam ad pœnam extraordinariam valent.*

10 *Iudex ſecundùm Epiſcopum Sarmiẽto, aùt reum abſoluere, aùt torquere debet, extraordinariè punire nequit.*

11 *Secundum D.Cardinalem de Lugo, pœna extraordinaria punire valet, & ponuntur rationes.*

12 *Iudex quando torturam repetere debet, & quando ad pœnam extraordinariam deuenire.*

13 *Iudex etiam poſt torturam reum ad pœnam extraordinariam condemnare poteſt.*

14 *Pragmatica 2. de monetis, in locum vnius teſtis de viſu, indicia multum vrgentia voluit, & de ratione.*

15 *DeciſioM.C.& Regij Collateralis Conſilij, non vniformis in cauſa cuiuſdam monetarij recenſetur.*

16 *Indicia vrgentiſſima conuictionem important.*

17 *In-*

Digitized by Google

17 *Indicia, vt tortura inferatur, an ſemiplenam probationem cõſtituere debent, ita vt ſemiplena ſit neceſſaria, & minus quàm ſemiplena non ſit ſufficiens.*

18 *Teſtis de viſu quando ad torturam ſit ſufficiens.*

19 *Indicia quamuis leuia in delictis difficilis probationis ſufficiunt, & n. 62.*

20 *Indicia Iudici arbitraria ſunt, & quot ad torturam ſunt neceſſaria, & quæ num. 63.*

21 *Indicium quomodò probetur, & n. 64.*

22 *Fama quid ſit, quomodò probetur, quotuplex ſit, & quando faciat indicium ad torturam.*

23 *Fuga an faciat indicium ad torturam.*

24 *Inimicitia capitalis an ſit ſufficiens ad torturam.*

25 *Minæ an faciant indicium ad torturam.*

26 *Aſſertio vulnerati an ad torquendum ſufficiat.*

27 *Res furata penès aliquem reperta, & inſtrumenta ad cudendum monetas, an inducant indicium ad torturam.*

28 *Confeſſio extraiudicialis an ſit ſufficiens ad torturam, & n. 73.*

29 *Dictum ſocij criminis an faciat indicium ad torturam.*

30 *Fuga ſocij criminis an faciat indicium contra carceratum.*

31 *Mendacium conſtituti an ad torturam ſit ſufficiens.*

32 *Secreta loquutio an faciat indicium ad torturam, & n.*

33 *Occultatio teſtium an faciat indicium ad torturam.*

34 *Præparatio armorum.*

35 *Aſportatio bonorum è domo.*

36 *Frequentatio loci delicti an faciant indicium ad torturam.*

37 *Effuſio ſanguinis à cadauere in conſpectu alicuius, an indicium facit cõtra alium.*

38 *Remiſſio offenſi, an, & quando faciat indicium.*

39 *Confeſſio non præcedentibus indicijs extorta, ijs ſuperuenientibus conualidari non poteſt.*

40 *Confeſſio quamuis præcedentibus indicijs extorta à Reo immoderatè torto nulla eſt.*

41 *Tortura non adhibetur ante teſtium repetitionem.*

42 *Confeſſio à tertio habita ante teſtium repetitionem, eorum repetitione non conualidatur.*

43 *Tortura non adhibetur lite non conteſtata.*

44 *Conteſtatio litis eſt initium belli legalis, & iudicij fundamentum.*

45 *Practica, & litis conteſtationis formula ponitur.*

46 *Tortura non adhibetur, niſi reo impartito termino ad ſe defendendum.*

47 *Copia repertorum reo concedenda eſt ante torturam.*

48 *Copia repertorum concedi debet facta teſtium repetitione, & de ratione.*

49 *Reus ſi daret teſtis pro repetitis præter abſentes non eſt admittendus.*

50 *Decretum, quòd teſtes habeantur pro repetitis, quando interponitur.*

51 *M.C. procedit ad torturam ex proceſſu informatiuo.*

52 *Practica procedendi ex proceſſu informatiuo, vndè procedit, & in qua ratione fundatur, ac Regni capitula, In accuſatis, Iuris cenſura, Prouiſa iuris ſanctio, & cum ſceleratis, expenduntur.*

53 *Tortura ex proceſſu informatiuo vt locum habeat ſecundùm quoſdam regnicolas tria requiruntur, nempè delicti atrocitas, indiciorum vrgentia, ac leuitas vitæ; ſecundum alios duo ſufficiũt, Authoris opinio adſertur, & deciſiones M.C. recenſentur.*

54 *Votum Conſiliarij Ioſeph de Roſa in cauſa Pompilij Gagliani.*

55 *Aduocatus non poteſt eſſe Iudex in cauſa connexa.*

56 *Acta an ſint nulla ante Iudicis recuſationem.*

57 *Cauſa principalis delinquentis, & mandantis, vel conſulentis, aut auxiliantis, an ſit eadem, vel ſaltèm connexa.*

58 *Princeps delegando, an diſpenſauerit, ita vt recuſatio locum non habeat.*

59 *Capitulum Regni* ſi cum ſceleratis *ab Authore interpretatur, vt non habeat locum contra conſulentes, & auxiliantes, & mandantes.*

60 Ca-

60 *Capitulum prædictum, vt procedat, tria requirit, nempè delicti atrocitatem, vitæ leuitatem, & indicia ſufficientia.*

61 *Ac ſecundùm Authorem indicia multum vrgentia.*

65 *Indicia adducta à Fiſco contra Pompilium ponderantur ab Authore, num. 66. 67. 68. 69. 70. & 71. & ſequent.*

72 *Auxilium præſtitum poſt delictum, an faciat indicium de tractatu, & conſilio in delicto.*

75 *Indicia minus ſufficientia an vtuntur ad torquendum.*

76 *Conſilium qua pœna punitur cum diſtinctione.*

77 *Auxilium qua plectitur pœna cum diſtinctione.*

78 *Tortura ex proceſſu informatiuo non intrat, ſi pœna eſt extraordinaria.*

79 *Tortura adhibetur in crimine vltra relegationem; etiam ſi hæc pœna non reperitur determinata, cum limitatione.*

80 *Minor decimoquarto anno torqueri non poteſt, cum limitatione, & ſublimitatione, n. 81. & 82.*

83 *Senex decrepitus torqueri non poteſt.*

84 *Mulier prægnans torqueri non poteſt, cum ampliationibus.*

85 *Aduocatus rei audiendus eſt ante torturam, etiam ſi ea inferatur ex proceſſu informatiuo, & de ratione.*

86 *Confeſſio habita in tortura ratificari debet, vt ex ea ſequatur condemnatio.*

87 *Ratihabitio quando facienda eſt.*

88 *Tortura repeti poteſt vſque ad tertiam vicem, & repetitioni locus eſt tribus caſibus, n. 89.*

90 *Indicia poſt torturam ſuperuenientia quomodo primis differre debent, vt repetitioni locus ſit.*

91 *Tortura ex proceſſu informatiuo, an reiteretur.*

92 *Terminus aduerſus confeſſionem concedi debet.*

93 *Tormentorum plura genera, atq; gradus, & quomodò numerantur ab Authore.*

94 *Formula decreti torqueatur, ponitur.*

95 *Tortura infertur quoque ad purgandum infamiam, & quomodo cum eius decreto, ac de differentia ſocij criminis, & in crimine.*

96 *Tortura infertur etiam ad ſciendos complices.*

97 *Confeſſiones aliquo rigore à latronibus extortæ tanquam ſpontaneæ recipiuntur in Regno.*

98 *Reus in tortura quomodò eſt interrogandus,*

CAPVT OCTAVVM.

De decreto torqueatur ad eruendam ex ore proprio veritatem citra præiudicium probatorum, & confeſſatorum, ac de cæteris circa torturam.

1 TOrtura à torquendo dicta, mentis, & corporis eſt cruciatus; & antiquitus inuenta, vt ex ſacra pagina, *lib. Heſter. capit.* 12. nè probationis defectu crimina remanerent impunita, & facinoroſi licentiùs peccarent, ſi ſe non conuincendos putarent; in itinere veritatis debilis, & periculoſa eſt: *nam plerique patientia ſiue tormentorum duritia, ita tormenta contemnunt, vt ab eis veritas exprimi nullo modo poſſit. Alijque tanta ſunt impatientia, vt in quouis mentiri, quam pati tormenta velint*, ſicuti inquit Diuus Andr. *in l.* 1. §. *quæſtioni, ff. de quæſt.* Hinc legimus penes Valer. Max. *lib.* 3. *cap.* 4. quòd cuiuſ-
2 dam Argentarij ſeruus inculpatus de morte alterius ſerui Titi Fanij, fuit eo nomine tortus, & vti confeſſus condemnatus, ſed non multum proceſſit, & dictus Titi Fanij ſeruus domum redijt. Paris de Put. *de ſindicatu capit. & an ſi quis dixerit*, recenſet, quòd cum quædam mulier graues intulerit minas, incontinenti minatus ab alio inimico fuit percuſſus, cogitans is, quod culpa in mulierem reiceretur (prout euenit) quoniam mulier fuit torta, & confeſſa punita, quando innocens erat,

vt

vt tempore compertum fuit, Farinac. *q. 52.num.111.* refert, quòd quidam famoſus fur,vulgò nuncupatus,*il Pretino de Lucca*, vt furtum committeret in domo Galleotti Geroni,ſe abſcondidit in camino ignis exiſtente in cubiculo,vbi pecuniarum arca aderat,à quo nocte egreſſus cū Galleotto certauit,eumque cultro occidit, ac à nemine viſus per eundem caminum aufugit,& quia Magiſter filiorum dicti Galleotti,audito rumore prius occurrit, & intra cubiculum ab alijs familiaribus cum mortuo Galleotto fuit repertus, de hoc crimine quoque fuit inculpatus, is ſuo malo fato tortus, & confeſſus, quanquàm innocens,cōdemnatus extitit;tempore poſtea decurſo fur ſpontè factum detegit, neque noſtris temporibus exempla deſunt, quorum vnum retulit Dominus Reg.Tapia *dec. S. C. 29.* quædam alia in primo decreto retuli, & quoque Ego magno dolore in iudicando expertus ſum,meritò,vt adhibeatur plura requiruntur, primum, vt præcedat delictum in genere, ſicut aduertit Iuris Conſ.*in l.1.§.item illud, ad ſyllan.*

Secundum, vt legitima præcedant indicia, vti in *l. Milites*, §. *oportet*, &
3 in *l. cum cognitionalitèr, C. de quæſt.* cum concordantibus adductis à gloſſis; indicia enim ſunt omnia, ex qui-
4 bus aliquo modo colligi poteſt, quis ſit criminis reus? & in plures diſtinguuntur gradus,vt ex Patre Sanchez, Leſſio,& D. Card. Lugo,in primo decreto recēſui,& hic non prætermitto, quòd alia remota ſunt, alia criminibus proxima. Remota ſunt extrà delictum, & quæ illud immediatè non
5 reſpiciunt,ſed tantùm ipſius cōgruentias, ſicut poſt multos Laganarius ad Dom. Reg. Rouitum *pragm. 37. de off. Magiſtri Iuſtitiarij, verſ. quò ad indiciorum inquiſitiones*, putà fama, inimicitia, abſentatio, minæ, quæ delinquentem immediatè,non indicant. Proxima illa dicuntur,quæ immediatè rei veritatem reſpiciunt per ſenſum viſus, ſiue auditus iuxtà delicta: vti in homicidio, armatione per campaneam,teſtis de viſu in conſilio mandato,blaſphemia,iniurijs,teſtis de auditu,ideſt teſtis, qui deponat, quòd audiuit t. de t. hora,& loco,quòd Titius blaſphemauit,& prout magis, aùt minus ad delicta inferunt, alia leuia, alia grauia iudicantur.

Grauia meo arbitrio ſunt in tripli-
6 ci gradu, v3. grauia, ſiue vrgentia, & ſunt,quæ cum aliqua probabilitate delicta reſpiciunt;alia multum vrgentia, quæ magna probabilitate, & veriſimilitudine delinquētem indicant: alia ſunt vrgentiſſima, quæ maxima probabilitate delinquentem demonſtrant, & iſta etiam dicuntur indubitata,quibus mens Iudicis conquieſcit ad credendum contra inculpatum, & vltrà inueſtigare non curat.

Prima v3.grauia,& vrgentia regu-
7 laritèr requiruntur, vt tortura adhibeatur, ſicuti colligimus ex dictis Iuribus in *l. milites, & in l. cognitionalitèr.*

Secunda,ideſt multum vrgentia re-
8 quiruntur in eo caſu, quo tortura inferenda eſt ſeruo contra Dominum de crimine ſuſpectum, vt in *l. 1. ff. de quæſt.*ibi: *Ad tormenta ſeruorum, ita demùm veniri oportet, cum ſuſpectus eſt reus, & alijs argumentis ita probationi admoueatur, vt ſola confeſſio ſeruorum deeſſe videatur*, iuncta gloſa *in verbo Confeſſio*, gloſa parua *in verbo Admouere*, ac gloſa *in l. maritus, ff. eodem,in verbo Illicitè*, ibi: *ſed quia in caput Domini*, & ità intelligo doctrinam Farinacij *q.37.n.3.*& aliorum affirmantium,indicia ad torturam eſſe debere certa, clara, grauiora, ac luce meridiana clariora, in tantùm, vt Iudex ſit quaſi certus de delinquēte,ſed nihil aliud ſibi deeſſe videatur, quàm eiuſdem rei confeſſio;vel requiruntur in repetitione torturæ,Batt.*in l.vnius, §.reus,de quæſt.n.2.* ibi: *Quandoq; contra reum apparent indicia manifeſta,& mul-*

*multum vrgentia , tunc ſi in prima tor-
tura reus nihil dicit , & ſtat durus ; po-
terit iterùm torqueri*, Paris de Put. *in-
verbo tortura, in lib. 2. cap. 2.* quod in-
cipit *de repetitione torturæ*, Blanc. *in-
l. fin. d. quæſt. n. 12.* ibi: *Nota tertiò, quòd
quando ſunt indicia vrgentia, reus ſemel
torquetur, ſed ſi eſſent multum vrgentia,
tunc fit repetitio in tortura* , & allegat
Bart. *in d. l.* Thorus *in 3. par. in verbo
tortus, in fine.*

Hæc etiam multum vrgentia valēt,
9 vt reus condemnetur in pœnam exra-
ordinariam, vt quotidiè ſeruari vide-
mus , ex doctrina D. Præſid. de Fran-
chis *dec. 571.* & D. Reg. Rouit. *ſuper
pragm. 3. de militibus* , & eſt in arbi-
trium Iudicis , aùt inferre reo tortu-
ram , & illam iterùm adhibere , aùt
à principio ad pœnam extraordina-
riam deuenire.

Sed Epiſcopus Sarmiento *ſelectarū
10 interpr. lib. 1. cap. 1.* Pater Sanch. *con-
ſiliorum moralium lib. 3. cap. vnico
dub. 12. num. 4.* & P. Diana *reſol. moral.
tract. 6. de tortura in S. Officio , re-
ſol. 18.* plures referens tenent , reum-
ex defectu plenæ probationis eſſe, aùt
abſoluendum , aùt torquendum , &
Iudicem non poſſe eum pœna extra-
ordinaria punire, infraſcriptis ratio-
nibus; Prima quia Iuris Conſultus in-
lege aùt facta , ff. de pœnis , & Ale-
xander Tertius *in cap. ſicut dignum-
de homic.* cauſas, ex quibus Iudex pœ-
nam minuere poteſt, connumerant, &
inter eas, probationis qualitatem non
recenſent: nàm in hoc caſu ſi reus non
eſt conuictus, iure ſtatutum eſt, vt tor-
queatur, *l. adictū, ff. de qu.* Secūda, quia
factū eſt indiuiduūv3. aùt Titius neca-
uit, vel non necauit, & in hoc medium
cōſtitui nō poteſt , quarè ſi Iudex pœ-
nam extraordinariam infligeret, quip-
pè iudicaret Titium reum, cum nō ab-
ſoluet , & innoxium ſcilicèt non occi-
diſſe , cum pœna homicidij non pu-
niat , & ſic occidiſſe , vel non occidiſ-
ſe , pronunciaret , quod ridiculum-
eſſet, & faciliùs, vel innocentem one-
raret, vel nocenti iuſtam delicti pœnā
nō irrogaret, propterea, aùt abſoluen-
dus, vel torquendus eſt; Tertia quia in
pœnis requirūtur liquidiſſimæ proba-
tiones, *l. fin. C. de prob.* quæ non diſtin-
guit circà pœnam mortis, vel exilij, &
vltimò, ex *lib. tertio Regum, cap. 3.* vbi
Salomon mulierem, quæ alterius Pue-
rum rapuit, quamuis violentiſſimam-
habuiſſet præſumptionem , ad nullam
condemnauit pœnam.

Contrariam opinionem, quam plu-
11 res DD. ſubſtinent , & veriorem exi-
ſtimant , vt præſertim D. Card. de-
Lugo *de iuſt. & iure diſp. 37. ſectione-
12. num. 143. & 144.* his medijs, quia
aliquis indicijs vrgentibus grauatus ,
certè magis reus , quàm innocens re-
putatur ; & quamuis ſit in poſſeſſione-
ſuæ indemnitatis , eſt tamen præſum-
ptio ità vehemens , vt poſſeſſioni pre-
pondit, & hæc conſtituit eum in ſta-
tu, quo aliquod malum iuſtè pati po-
teſt; quarè licèt peius ſit punire inno-
xium , quàm abſoluere noxium ; hoc
eſt verum in pari cauſa , non quando
magna eſt inæqualitas . Peius enim-
eſſet Reipublicæ noxios omninò ma-
nere liberos, quàm innoxios vrgenti-
bus indicijs affectos ſine culpa pati.
Secundò , quia ſicut vrgentibus indi-
cijs iuſtè reus propter bonum publicū
torquetur , ità , & vrgentioribus, ali-
qua pœna extraordinaria punitur , &
aliam ego addo rationem , nàm mali-
tia aucta , homines in malè agendo ,
callum in corde habent , increpatio-
nes , & tormenta contemnunt , & vt
experientia docet, ex cēteris vnus in
tortura confitetur, quarè ſi aliqua ex-
traordinaria pœna delinquens non-
eſſet plectendus, Reſpublica valdè læ-
deretur, tot improbis hominibus ple-
na, contrà *textum in l. congruit , de of-
ficio Præſidis* , & ità pro bono publi-
co (cui tantum pœna conſulitur) di-
cta contraria opinio vſu recepta eſt.

Iudex autem, criminis qualitate at-
12 tenta, hoc regulabit arbitrium , quo-
niam ſi crimen graue , & exemplare-
eſt

eſt, tunc, vt iudicium magis veritati conforme proferre poſſit, & crimen requirat, ad torturam non ſemel deuenire tenetur; maximè ſi crimen à pluribus commiſſum præſumitur, vt confeſſione, quæ vi tormentorum ſperatur, ordinaria, & condigna pœna plectatur, ac ſocij detegantur; firmum igitur remanet, quòd ſit in Iudicis arbitrium, aùt deuenire ad torturam, aùt ad pœnam extraordinariam contra reum indicijs multum vrgentibus grauatum, ſicut quoque exiſtimat Præſ. Menoch. *lib. 1. qu. 92. num. 3.*

Amplius etiam poſt illatam torturam, Iudex ad extraordinariam pœ-
13 nam deuenire poteſt, idem Dom. de Franchis *in d. deciſ. 42. & 96.* & exiſtentibus indubitatis indicijs antè promulgationem *Pragm. 12. de off. Iudicum*, inquiſitus de homicidio fuit ter tortus, & deinde ad Regias triremes vita durante condemnatus, & decretum confirmatum à S.C. idē Gram. *dec. 8.* itàque delicti atrocitate attenta, & indiciorum vrgentia, tortus etiā ad extraordinariam cōdemnatur pœnam, ſicuti teſtatur quoque Clarus *q. 20. 64. num. 37. & 85. nu. 10.* D. Ricc. *Collect. 1567. & 2263. par. 6.* Farinac. *conſ. 25. num. 50.* Olanus *in concordia Iuris lit. T.* Sanchez *lib. 3. c. vnico, dubio 12. num. 9.*

Indicia multum vrgentia recenſentur etiam in Regia *Pragmat. 2. de monetis*, *§. decimotertio*, quæ mor-
14 tis pœnam imponit, quoties contrà inquiſitum adeſt vnus teſtis de viſu fide dignus, mala fama, & leuis vita (quod intellige extra delictum in genere) etiam vigore *Cap. iam ſæpè*, aùt deficiente teſte de viſu, ſi cum dicta mala vita, & fama concurrant indicia multum vrgētia, & quòd etiam iſto caſu ſit in Iudicis arbitrio ad dictam pœnam deuenire, quę *Prag.* attenta probationis difficultate circa conuictionem modificauit Ius Commune, & tamen in hac modificatione cum magna proceſſit cautela, quoniā vnus teſtis de viſu fide dignus facit ſemiplenam probationem, vndè in ipſius locum æqualis probatio erat neceſſaria, & proindè duo remota indicia legitimè probata ſufficiebant, & qua d. indicia in rei veritate non ſunt illius efficaciæ, atque euidentiæ, qualis reputatur teſtis de viſu: cum iſta ſit naturalis probatio, illa iudiciaria, ideſt Iudicis intellectu ſuppoſita; iſta teſtis de viſu, immediata, illa mediata, ideſt mediante intellectus diſcurſu; iſta euidens, illa minus euidens, vt poſt antiquiores D. Card. de Lugo *de iuſt. & iure diſput. 37. ſect. 12. num. 139.* meritò duo teſtes de viſu plenam, & perfectam conſtituunt probationem quòad pœnam ordinariam, quatuor remota indicia non, & meritò meo iudicio pro effectu prædicto Reg. *Prag.* in defectu teſtis de viſu, indicia multum vrgentia voluit, ità cautelatè procedendo.

Quarè licèt M.C. ad mortis pœnam
15 proceſſiſſet contrà mercatorem Ioſeph Sanſone inquiſitum de tontione Regiæ monetæ vigore *d. Prag.* & eiuſdem *cap. 13.* ſequentibus probationibus. Primò, quia in palmento apothecæ, & propè ipſius banchum fuit reperta vna inciſura Regiæ monetæ argenti. Secundò, nàm in cella vinaria iuxtà dictam apothecam fuerunt nonnullæ aliæ inciſuræ inuentæ in quadam pagina inuolutæ. Tertiò, ex quo ſupra apothecam, etiam fuere duo lateres reperti cum expolituris, ſiuè ſignaturis argenteis. Quartò, in priuerno feneſtræ dicti cubiculi aliæ ſignaturæ apparebant, quæ recognitæ fuerunt ab expertis Regiæ Siclæ, & iſti, attenta inuentione dictarum inciſurarum, deponebant de iudicio, quòd dictæ ſignaturæ in lateribus, & priuerno repertæ, cauſa expoliendi, ſiue circumlimandi monetas inciſas, factæ fuiſſent (cum experientia compertum ſit, Inciſores in dictis lateribus, ſiuè in alijs conſimilibus inſtrumentis monetas inciſas expolire) Quintò, quia

in forfice eius eſercitij rebauæ inciſi argenti fuerunt recognitæ. Sextò, vnus teſtis dicti inquiſiti famulus, quamuis minor decem, & octo annorum, maior tamen decimoſexto, deponebat, vidiſſe dictum Ioſephum per rimulam oſtij alterius apothecæ contiguæ, de nocte, candela accenſa, argenteas monetas incidere ſupra banchum (iuxtà quod fuit dicta inciſura reperta) Septimò, aliqui conuicini habitantes contra feneſtram deponebant de rumore inciſionis cum forfice in dicta feneſtra, & de iudicio, quòd tunc Ioſeph monetas incidebat. Octauò, plures teſtes de fama, quòd Regiarum monetarum erat inciſor, & deniq; quia reperiebatur inquiſitus de vſuraria prauitate in Magna Curia, quamuis de ea non erat condemnatus, ſed in viſitatione mandato dimiſſus.

Sed reclamatione impetrata, cum in reclamationis termino fuerint pro parte inquiſiti plures teſtes producti de eius bona vita, & fama, & teſtes, qui deponebant de rumore propè feneſtram repulſati, vti quærelantes in proceſſu de vſuraria prauitate, compilato termino, facta relatione in Regio Collaterali Conſilio, vbi etiam interuenerunt DD. Felix de Lanzina S.C. Præſes meritiſſimus, & Rafael de Villoſa, tunc Locumtenens Reg. Cameræ, tres enim DD. Reg. decretum mortis M.C. confirmauerunt, vigore dictæ *Pragmaticæ*, & *capituli* 13. quo pœna mortis imponitur, quoties penes aliquem, aùt inſtrumenta apta ad cudendas monetas, ſiue monetarum inciſuræ reperiuntur, & fama laborat, quòd is falſator, ſiue Regiæ monetæ ſit inciſor, & ſi leuis vitę eſt, ac vnus teſtis fide dignus de viſu deponat & idem Iudicis arbitrio, ſi loco teſtis indicia multum vrgentia concurrunt, quę requiſita, vti conſiderauerunt, aderant contra Sanſonem, & primo, fama in ſpecie de crimine per plures teſtes probata, mala qualitas perſonæ, quia inquiſitus de vſuraria prauitate, quæ furto æquiparatur, gloſa *in c.1. de vſuris, & cap. ſi quis vſuram 14. q. 4.* Et inquiſitio de furto fuit quoque cōſiderata pro mala qualitate in expendente falſam monetam, vt mortis pœna procederet, Dom. de Franchis *deciſ. 401. num. 2.* & teſtis de viſu, qui vti famulus, quamuis pro Domino non admittatur in teſtem, *textus in cap. in literis, extra de teſtibus*, quia Domini præſumitur beneuolus, & per fas, aùt nefas obedire conſuetus, argumento *text. in l. cum ad ſedem, de reſtitutione ſpoliatorum, & in l. 1. C. de raptu virginum*; contrà Dominum tamen admittitur, probat Farinac. *quæſt. 55. num. 143.* Maſcard. *de probat. concl. 758.* Quinimò huic teſti magis credendum: nam ratione qua ſupra, præſumitur quòd veritatis ſtimulus ad ſic deponēdum coegiſſet; ſicuti in ſimili de affine, & domeſtico conſuluit Aimon *conſil. 220. num. 9.* & quamuis minor decem octo annorum; conſiderauerunt, quòd pubes annorum quatuordecim in criminalibus in teſtem admittitur, vt in aliquo faciat indicium, Farinac. *qu. 58. nu. 16. & 18.* Eò magis, quia proximus erat decimoſeptimo anno, quarè attenta immanitate criminis, quod tanquàm læſæ Maieſtatis crimen reputatur, vti in *Capitulo Regni, iam ſæpè, titulo de demolientibus, falſatoribus, & incidentibus liliatos carolenos*, in quo crimine minor probat, *text. in l. de minore, ff. de quæſt.* gloſa *in l. inuiti, ſecunda, in verbo Sed nec pupillis, ff. de teſtib.* Albericus de Roſate *in l. in teſtimonium verſ. fallit in criminibus, ff. de teſtibus* Campec. *de teſtibus regul. 113.* Gigas *de crimine læſæ Maieſtatis, rubr. quomodo, & per quos crimen læſæ Maieſtatis probetur, quæſt. 14.* Maſcard. *de probat. lib. 3. concl. 1246.* Farinac. *quæſt. 58. num. 22. 23. & 24.* Item probationis difficultate attenta, quia crimen patratum in loco ſecreto, & in domo, in qua alius non aderat, idcircò vti teſtis idoneus erat reputandus, iuxtà do-

doctrinam Marſilij *in l. de minore, ff. de quæſt.num.24.& 28.in l.infans,n.42. & 46.ff. ad l. Cor. de ſicar. & in pract. §.diligentèr, nu.80.& 82.* qui teſtatur, quòd vbi veritas alitèr haberi non poteſt, dictum impuberis ſufficit ad torturam, & duo impuberes faciunt plenam probationem, Gram.*conſil.45.* & Carrer.*de indicijs, & tortura, §.vltimò an teſtis*, & quamuis Farinac. *d.qu.58. nu.34.* hanc doctrinam impugnat, Farinac.loquutus eſt de impubere, & hic teſtis non ſolùm pubes, ſed decimoſeptimo anno proximus erat, & eius dictum veriſimile, quia deponebat vidiſſe Sanſonem ſupra banchum monetas incidere, & propè illud inciſura monetæ fuerat reperta, ad tradita ab eodem Marſilio *in l.infans, n.46. ff. ad l. Corneliam de ſicarijs*, & Blanco *in l.finali,de quæſt.nu.349.* Ant.Gomez *variar.reſolut.lib.3.rubr.de probat. num.12.* Carrerio *in d. §. vltimo, an teſtis*; Et quamuis in hoc teſte aliquis conſideraretur defectus,& requiſitum deficeret; etiam Ioſeph Sanſone mortis pœna erat dignus, ſecundùm aliam lecturam dicti *capitis 13.* Regiæ *Pragmaticæ*: nàm aderant indicia multum vrgentia, nempè dictæ inciſuræ repertæ, ſignaturæ in lateribus, & priuerno, necnon rebauæ inciſi argenti in forfice,ac eadem forfex,quæ vtique omnia cum dicto teſte,indicia multum vrgentia conſtituebant, etenim ſola inſtrumenta ad cudendas monetas indicium faciunt ad torturam, Dom.de Franch. *deciſ.440.* & ibi de Luca, Caball. *caſu 199. num.10. 11. & 29.* Boſſ. *tit. de falſa moneta num.7.* Dom. Reg. Capyc.Latro *deciſ.179.num.46.* vnita autem cum teſte, certè indicia multum vrgebant, quibus reus in crimine falſæ monetæ vigore dictæ Regiæ *Prag.*condemnari poteſt,Ricc.*dec.132. par.4.*ponderando etiam, quòd in crimine tonſionis, & fabricationis falſæ monetæ, inſtrumenta reperta apta ad incidendas, & falſandas monetas penes aliàs condemnatum, ſiue tortum plenam conſtituunt probationem, vt in *d.Pragm.2.cap.12.*

Alij verò quatuor DD.Reg.decretũ reformauerunt: nàm vnus fuit voti pro acri tortura, alij tres pro triremibus eius vita durante, conſiderando, quòd Iure Communi ordinaria pœna practicatur in confeſſo, aùt conuicto, *l. qui ſententiam, C.de pœnis*, vbi gloſ. cum concordantibus, & conuictus dicitur, quando contrà ſe duo teſtes deponunt de viſu, aùt tres, ſi vnus ex duobus non eſt fide dignus; de Iure Regni vigore Regiæ *Pragmat.2. c.13. de monetis*, pœna mortis practicatur, ſi reus huiuſmodi criminis eſt leuis vitæ, ſi cum eius mala qualitate concurrit fama de crimine, ac teſtis de viſu fide dignus, vel in eius defectu indicia multum vrgentia, quarè *Pragmatica* circa conuictionem modificauit, Ius Commune; idcircò vti pœnalis,& exorbitans ſtrictè intelligi debebat, *cap. odia, & cap. in pœnis, de regulis iuris in 6.* Maſtrill. *deciſ.22.* & hæc tria requiſita ſine vlla diminutione erant practicanda, quando in præſenti caſu contra Sanſonem fama non ſolida, & inconcuſſa, quia plures teſtes, etiam de vicinatu, deponebant de eius bona vita, & fama, qua mala eliſa videbatur,iuxtà notata à Conſil. de Bottis *in d.cap. iam ſæpè, in ſecunda additione*, ibi:*Item ſi inquiſitus probaret de contraria fama*,Farinac. *qu.47.nu.168. & nu. 195.* vbi etiam bona fama in genere debilitat malam famam in ſpecie, & *num.151.* vbi loquitur in ſtatuto famam requirente,& dicit quòd ea probari debet per teſtes omni exceptione maiores. Inquiſitio de vſuraria prauitate, leuis, quia non condemnatus, vti ille de furto in relata deciſione D. de Franchis, non conuictus, ſed leuitèr indiciatus, & mandato dimiſſus. Et circa teſtem de viſu, quòd Reg.Pragmatica in hoc crimine etiam probationis difficultatem conſiderauit, & nihilominùs teſtem fide dignum voluit, & meritò, quia alia duo ſunt ex-

tra

tra crimen, & remota, & confert P. Leſſij doctrina *lib.2.cap.30. dubit.4.nu. 25.* vbi quòd vnico teſte Rex ad mortis pœnam, vel membri mutilationem deuenire nequit, ſi alia ratione is de crimine non ſit certus, & teſtis ſummæ authoritatis, & fidei; in caſu præſenti, quia minor non erat fide dignus, eò magis, nam reuelare tenebatur. Neque aderant indicia multum vrgentia, quoniam iſta vltra delictum in genere requiruntur, Muſcatell. *tit. de falſa moneta num.35. et 36.* & colligitur ex dicta Pragmatica: nàm licèt inſtrumenta conuincunt alias inquiſitum, vt in *cap.12.* propter præcedentem inquiſitionem; tamèn contra non inquiſitum vltra ea vult probationes, vt in *cap.13.* ibi: *Concurrendo, etc.* itàque hæc omnia vltrà inſtrumenta deſiderantur, & in facto, inciſuræ repertæ delictum in genere conſtituebant, ſignaturæ, & rebauæ in forfice, illud quoque reſpiciebant, & ſi extra illud conſiderabantur vaga indicia, & ſatis debilia erant; eo magis, quia Ioſeph Sanſone erat mercator nonnullarum mercium, & cum forfice alia metalla incidere poterat, & ſi inciſuræ fuerunt repertæ, non autem monetæ inciſæ, & nonnullæ optimi ponderis, & ex his ad Regias triremes, cum in Regio Collaterali Conſilio procedat *tex. in l. inter pares, ff. de re iudicata*, ità DD.Reg.& Iudices in M.C. neque concordes fuerunt.

Indicia in tertio gradu v3. vrgen-
16 tiſſima attenta Regia *Pragmatica* 12.
de officio Iudicum, conuictionem inpor-
tant, & ex ipſis Iudex reum ad mortis
pœnam condemnare valet, de iſtis lo-
quitur D. Reg. Capyc. Latr. *deciſ.163.*
& D.Reg.Rouit.*deciſ.63.*

Rurſus Iulius Clarus *qu.64. in prin-*
17 *cipio*, Farinac.*quæſt.36.nu.224. & 231.*
D. Cardin. de Lugo *de iuſt. & iure diſ-*
put.37.ſect.13. num. 154. & Doctores
ab eodem Farinac. ibi relati tenent,
quòd tortura infligi non poſſit, niſi ex
indicijs reſultet ſemiplena probatio,
& communitèr allegāt gloſam *in l. maritus, in verbo à quæſtionibus, & in verbo illicitè, ff. de quæſtionibus*, vbi illicita tortura fuit reputata ex dicto vnius teſtis familiaris.

Verùm idem Iulius Clarus *qu.20. verſ. Ex hoc ego credo*, Carauit. *rit. M.C. 41.* Doctores relati à Farinac. *d.quæſt. nu.218.* & P.Leſſius *de iuſt. & iure, tit. de Iudice, dub.17. nu.156.* affirmant, ad torturam inferendam, minus quàm ſemiplenam probationem ſufficere, & allegant gloſam in *l. comprobatio, in verbo procedunt, ff. de probationibus*, & apoſtillam Bol. ibi: *iſtam gloſam mandat ſignandam pro ſingulare ad hoc, quòd ſolum indicium, etiam non ſufficiens ad ſemiplenam probationem, dicitur ſufficiens, vt quis ſubeat torturam.* Hęc Patris Leſſij, & aliorum opinio meo iudicio procedit in delictis difficilis probationis.

Sanè illa Domini Cardinalis, &
aliorum procedit in alijs delictis, ſi-
cut, vt tortura adhibeatur, licèt Do-
ctores communitèr requirant vnum
teſtem de viſu omni exceptione maio-
rem, vt videre eſt penès Grammaticum
conſ.1. Clarum *qu.21.* D.Reg. de Ma-
rinis *lib.3. iuris reſol. allegat.139.* & Fa-
rinac. *qu.37.nu.56. & 58. qu.45.n.2.* ex
18 *text. in l.1. § item Cornelio, in l. ma-*
ritus, vbi gloſa *in verbo illicitè, ff. de*
quæſt. & gloſa *in §. item verborum,*
inutilibus ſtip. in verbo Idoneos; tamen
in delictis occultis, & difficilis pro-
bationis, vel quando inquiſitus eſt ho-
mo malæ famæ, dictum vnius teſtis, qui
non eſt omni exceptione maior, ſuffi-
ciens eſt, dummodò plures non patia-
tur defectus, vt penès eundem Farin.
d.qu. 37. nu.65. quamobrem indicia,
quæ regularitèr aperiunt tantùm viam
inquiſitioni, in delicto occulto, &
19 quod de ſui natura difficilis proba-
tionis eſt, valent etiam, vt inferatur
tortura: putà in crimine falſi, falſæ
monetæ, Veneris præpoſteræ, criminis
adulterij, veneni, in mandato, & in
ſimilibus, quia hæc crimina nunquàm

pa-

palàm committuntur, aùt in criminibus difficilis probationis ex accidenti, quia patrata tempore,& loco, vbi teſtium copia reperiri minimè poteſt, vt putà de nocte, & nemore: in iſtis delictis, leuiora quidem ad torquendum ſufficiunt indicia, ſicuti fatetur Bal. *in l. quicumque, octauo notabili, C. de ſeruis fugitiuis*, Caſonus *de non torquendis ſine indicijs, cap. 5. nu. 5. & 6.* Brunus *de indicijs p. 2. q. 5. n. 6.* Carrer. *in tract. de indicijs, & tortura tract. 2. §. circa quartum, n. 19.* Afflict. *in Conſtit. ſuper inciſionibus, nu. 24. & 25.* Muſcatell. *de cognit. ſeu probat. delictorum, rubr. de priuilegijs ſimplicis homicidij, num. 32. & 46.* Viuius *dec. 169.* D. R. Valenzuola *conſ. 28. n. 11.* D. Reg. de Ponte *dec. 16. num. 11.* vbi loquitur de crimine repetundarũ, Gram. *voto 3.* vbi loquitur de crimine veneni,& *conſ.* 27. de crim. furti *conſ. 36. dec. 33.* D. Reg. Capyc. Latr. *dec. 163.* vbi loquitur de crimine ſodomiæ Conſ. Staiban. *reſol. 11.* vbi loquitur de crimine falſi, Farinac. *q. 37. nu. 153.* plures referens: in his æquidem caſibus lex contenta eſt de probationibus, quæ haberi poſſunt, nè facinoroſi impunes remaneant, ac alia committant facinora, ſicuti conſiderauit Rex Robertus fœlicis recordationis in *cap. Præſidentis incumbit officio, n. 3.*

Cæterùm indicia, quibus tortura
20 infertur, Iudici arbitraria ſunt iuxtà negotiorum, ac perſonarum qualitatem; vndè aliquando duo remota requiruntur indicia, aliquando vnum iunctum aliquo adminiculo, aliquando vnum tantùm ſufficit, Clarus *q. 21.* Carrer. *in §. an vnum indiciũ*, Guazz. *defenſa 32. cap. 30.* Farinac. *qu. 37. à*
21 *nu. 45.* & quodlibet indicium remotum probari debet per duos idoneos teſtes, ſicut quodlibet adminiculum, ex gloſ. *in l. final. C. familiæ erciſcundæ, in verbo indicijs*, communitèr Criminaliſtę fatentur.

Quinimò quodlibet indicium probari debet per duos teſtes omni exceptione maiores, quia idem ius, quod eſt de toto quò ad totum, eſſe debet de parte quòad partem, *l. quæ de tota ff. de rei vend.* & quia tortura grauiſſimi eſt præiudicij, per quas rationes poſt multos hanc tenent opinionem Maſcard. *de probat. l. 2. concl. 895. n. 3.* Menoch. *de præſumpt. l. 1. q. 91. n. 5. & 6.* Farinac. *q. 37. num. 28. & 29.* qui teſtantur de magis communi, & veriori opinione,& nouiſſimè tenet Conſil. Ioſeph de Roſa in ſequenti voto in cauſa Pompilij Gagliani; ſed ego contrariam opinionem ſubſtinui in decreto *Capiatur informatio, num. 36.* per rationes, vt ibi, quæ magis me mouet, quàm Doctorum authoritates: Doctores enim vti volucres ſunt, qui vnius, cœteri omnes ſectantur volatum, & ſi tibi ea non arridet, eam omninò non ſpernes, & ſaltèm ſequi poteris in delictis difficilis probationis, vel in delictis atrociſſimis, vel ſi teſtes, quibus probantur duo remota indicia, non ſunt omnes quatuor minus idonei, cũ ex fide idonei conteſtis ſuppleatur, iuxtà tradita à Farinac. *q. 62. nu. 345.* maximè ſi plura in proceſſu concurrũt indicia, iuxtà notata à Maſcardo *d. cõcl. n. 13.* vel ſi pluribus inhabilibus teſtibus probata ſunt indicia, cum eorũ fides ſuppleatur ex numero, dummodò ij veriſimilia deponant, quia teſtiũ numerus inhabilitatem ſupplet quòad perſonas, non quòad dicta, teſte eodem Farinac. *n. 319.* & dummodò plures non patiantur defectus, *n. 324.*

Hic etiam licèt omnia indicia, quia infinita ſunt, numerare non poſſim; tamen quæ frequentiùs adeſſe ſolent, prætermittere nolui, & primò de fama criminis, de qua quatuor quæro, primum, quid ſit? ſecundum, quomodo probetur? tertium, quotuplex ſit? quartum, an ſola faciat indicium ad torturam.

Circa primum, fama eſt rei, de qua
22 agitur, vulgi loci, ſeu maioris partis opinio, ita ex *tex. in cap. ſæpè fit 12. q. 2.* D. Card. Tuſcus *lit. F. concl. 63. n. 4.* vel

vel eſt loci communis opinio,ſiue maioris partis ex ſuſpicione proueniens voce manifeſtata. Circa ſecundum, iuxtà Gramm. *voto* 34. *&* *conſ*.42.poſt multos,quatuor requiruntur,primum, vt teſtes nominent perſonas, à quibus audiuerunt, vt in dicto *voto n.* 14. *&* *conſ.num.* 8.cum à perſona odioſa originem trahere poſſit, & inquiſito minimè nocere, *cap. qualitèr, & quando de accuſ.* ſecundum, vt dicant cauſam qua mouentur, ſicut in dicto *voto nu.* 15. *& conſ. n.* 9. quia omne indicium pedem fingere debet in veriſimile,*cap. quia veriſimile*, *de præſumptionibus*, alioquin falſitatis imago videretur; tertium, vt deponant ante quærelam, vel carcerationem, vt in dicto *voto num.*17.*& conſ. n.* 10. ne ab accuſatore,& ab ipſa carceratione ortum habere videatur; quartum, vt deponant factum audiuiſſe à maiori parte populi, ſicut in dicto *voto n.* 16. *& conſ. n.* 12. etiam ex gloſa *in l.* 3. §. *eiuſdem ff. de teſtibus*

Sed Bart. *in l. de minore*, §. *tormenta,n.16. ff. de quæſtionib.* tenet, quòd fama orta etiam poſt accuſationem,ſiue poſt carcerationem valida eſt,ſi ex iuſta ſuſpicione proueniat, ibi: *fama poteſt habere originem tempore commiſſi maleficij,& poſtea,ante accuſationem, & poſt accuſationem,ſecũdùm quod manifeſtatur cauſa,ex qua populus,vel vicinia,in ſuſpicionem,& credulitatem deducitur,ex qua poſtea credulitate dicũt, quod dictum vocatur fama*, quem ſequitur Farinac. *q.47.num.*178.& maximè procedit,ſi incontinẽti ſequatur carceratio,cum fama antecedere non potuerit, ſicut de conſuetudine ſatis eſt,ſi duo teſtes deponant,ità ſe publicè audiuiſſe,licèt non dicant à maiori parte populi, teſte Claro *q. 6.n.* 14. & P. Leſſio *de iuſtitia,& iure lib.* 2.*c.*29. *dubit.6. n.*144. ibi: *Quis enim qui cum maiore parte oppidi, aut vicinie loquatur,aut aduertat ſe loquutum, ſed ſatis eſt,vt teſtetur ſe ita publicè audiuiſſe*. Cæterum fama licèt per modicos teſtes non inducatur,inducta tamèn per duos ſolos probatur, poſt antiquiores D.Cardinalis Tuſcus *lit.F.cõcl.64.n.2.* dummodo ſint integræ fidei, Farinac. *q.47.nu.*210. contra tamen hominem facinoroſum ſufficiunt minus idonei, ij cauſam edicere, perſonas nominare,ac ſe ità publicè audiuiſſe, vel paſſim dici teſtari debent, vt ſciatur famam habuiſſe originem ab homine probo,non inimico,inconſiderato, & mendace; ac veram eſſe famam, & teſtes non fingere.

Circa tertium dico, quòd fama duplex eſt, vehemens,& ſimplex; vehemens eſt quæ habet enunciata requiſita,vel quando prouenit ex veriſimili cauſa,de quo teſtes concludentèr deponant, Foller. *in rubrica dentur capitula, quòd ſuffocauit vxorem,n.* 28. & huic vehementi famæ conuenit ſecunda definitio; verùm quòd Iudicis arbitrio remittitur, quando fama ſit vehemens, D.Card.Tuſcus *lit. F. concluſ.65.num.*17. Gram. *dec.* 34. *&* 42. de Angelis ad Foller. *d.Rubrica n.39.* Farinac. *q.47.num.29.*

Simplex eſt, quæ non continet dicta requiſita,ſed quando teſtes ſolùm deponunt, ita publicè audiuiſſe.

Circa quartum,fama vehemens facit indicium ad torturam, Hippolytus de Marſilijs *in practica* §. *diligentèr num.* 19. Blancus *in l. fin. de quæſtionibus, num.* 313. *verſ. & probata fuerit cauſa*, Foller. *in d.rubr. nu.86.verſ. ad propoſitum*,Gram. *dec.* 34. *num.* 52. Bart. *conſ.* 191. *Domino Paci de Burgo Sancti Sepulchri*, Galeatius *conſ.* 110. inter *conſilia crim. diuerſ. lib.* 1. D. R. Reuert.*dec.*365. & ibi D. R. de Marinis; in hac enim fama duo conſiderantur: populi opinio diuulgata, quæ Iudicem mouet ad ita credẽdum, iuxta illud,*Vox populi,vox Dei*,& cauſa,ex qua reus præſumitur,Caſonus *de indicijs tract.* 2. *cap.*3. Farinac.*qu.*52. *nu.*145. meritò ad torturam ſufficiens eſt. Simplex eſt inefficax, licèt de ea plures deponãt teſtes,iuxtà illud: *Nec*

indi-

iudiciorum plurimorum acquieſces ſententiæ, & à vero deuies, Exod. cap. 22. ad dictum enim vnius facilè ſequitur multitudo, *cap. cum iuuentute, de purgatione canonica*, valdè certo indicium remotum eſt, & valdè in hoc Regno periculoſum ex indicio famæ moueri, D. R. Tapia *dec. S. C.* 29.

Verùm iuncto alio indicio ad torturam ſatis eſt, putà iuncta inimicitia, fuga, vel minis, cum ſindici dicto, cum mala fama in genere, ideſt contra perſonam leuis vitæ, quæ conſtet ex actis, Farinac. *d. q. à n.* 17. *ad* 23. vel aliquo adminiculo, vt ſi in veſte, & in armis facinoris veſtigium appareret, P. Leſſius *cap.* 29. *dubit.* 17. *n.* 156.

In delictis occultis, difficiliſq; probationis quoque ſufficiens eſt, Clarus *qu.* 21. *num.* 1. *verſ. poſſet etiam eſſe*, & ibi Baiard. *verſ. item adde*, aſſerens, quòd fama eſt magnum indicium in delictis de nocte commiſſis, idem dicit de Angelis ad Follerium *in rubrica dentur capitula, quod ſuffocauit vxorem num.* 39. Riminal. *conſ.* 302. *num.* 5. *in fine*, Farinac. *d. q. nu.* 11. *&* 12. id affirmat, dummodò fama ſit legitimè probata. In hoc autem caſu ſecundùm conſilium Gargiarei inter *conſ. crimin.* 126. *num.* 78. & huius Regni Conſuetudinem, legitimè probata dicitur, ſi decem, vel ſaltem ſeptem teſtes de ea deponant, attenta teſtium qualitate, & loci, ideſt Terræ, vel Oppidi, in quo crimen eſt patratum, ac dummodò ex veriſimili ſuſpicione proueniat; quòd intellige, quamuis ſuſpicionis cauſa non ſit probata, ſed teſtes de ea quoque per famam deponant: nàm ſi probata eſſet, vehemens fama vocaretur.

Fuga è Ciuitate, vbi delictum eſt
23 perpetratum, non leue contrà fugientem inducit indicium, iuxta illud, *fugit impius nemine perſequente, iuſtus autem quaſi leo confidens abſque terrore erit. Prouerb. c.* 28. *n.* 1. & in delictis capitalibus ante accuſationem, vel inquiſitionem, ideſt aſſumptam informationem, ſufficiens eſt ad torturam, vt poſt antiquiores tenent Præſes Iulius Clarus *q.* 21. *num.* 22. *verſ. quæ tamen*, Fariuac. *q.* 48. *n.* 27. D. R. Reuert. *dec.* 44. & ibi D. R. de Marinis *in obſeruatione n.* 4. *& ad deciſ.* 257. poſt enim accuſationem, vel informationem quilibet, licèt innocens, ſciens ſe de crimine fuiſſe imputatum, rationabilitèr Iudicis timore quærit fugam.

In delictis verò non capitalibus etiam poſt quærelam ſufficiens eſt, vt citati Doctores affirmant, cum ratio ponderata in his non ita vrgeat, ratione pœnæ; & licèt idem Farinac. *nu.* 58. dicat, quòd fuga vti remotum indicium nunquàm ſit ad torturam ſatis, niſi alio indicio iuncta; eius opinio procedit, vel in fuga poſt accuſationem, vel in ea, quæ aliqua cauſa colorari poteſt, vt ſi fugiens ſit ſolitus diſcedere ad mercimonia exercenda; vel vbi proceditur ex proceſſu informâtiuo, & tamen in capitalibus poſt accuſationem iuncta fama nunquàm facit indicium ad torturam, Clar. *n.* 23. cum fama ſit indicium valdè remotum, contrarium verius eſt cum alio indicio.

Latitatio pari ratione in latitante, & ſe occultante in eadem Ciuitate non leue producit indicium, & deprehenditur ex *textu in* §. *igitùr ne latente eo, auth. de exhibendis, & introducendis reis*: ſicuti, & multo magis ad Eccleſiam refugiatio, & fuga idem operatur in promptu, quod in effectu, ideſt contra fugientem, & præparantem ſe ad fugam, Farin. *n.* 9. nunquàm tamen ſi ex aliqua iuſta cauſa apparente proceſſit: vt putà ſi imputatus ſit ſolitus diſcedere ad mercaturam exercendam, vel ſi ab inimicis, qui eum habuerint ſuſpectum grauitèr minatus fuiſſet, Farinac. *q.* 48. *num.* 36.

Inimicitia capitalis ſola indicium facit ad torturam, vt voluerunt Ioannes Andreas *in ſpecul. tit. de præſumtionibus*, Romanus *in l.* 1. §. *ſi quis in villa, ff. ad Senatus C. Sill.* Felinus *in cap. afferte, de præſumptionibus, n.* 12.

Digitized by Google

Gram. *conſ.* 15. *num.* 2. *& dec.* 30. *nu.* 8. Merenda *inter conſ. crim. diuerſ. conſ.* 90. *num.* 12. Crauetta *conſ.* 621. *nu.* 4. ac alij cumulati à Farinac. *q.* 49. *n.* 89. & meritò quia de inimico lex præſumit omne malum, *l. prima*, *§. præterea, ff. de quæſtionibus*, cum concordantibus congeſtis à gloſa *in verbo mentionatur*, & confert illud Eccleſiaſt. c. 12. *Inimico tuo non credas in æternum*, ac maximum appellat inimicitiæ indicium, Caualcanus *de brachio regio par.* 3. *n.* 95.

Sed quòd ſola non ſit ſufficiens, niſi iuncta alio indicio, tenent Menoch. *de præſumptionibus lib.* 1. *q.* 89. *n.* 51. Maſcardus *de probat. l.* 2. *concl.* 902. *n.* 6. Clarus *q.* 21. Farinac. *d. q. nu.* 102. qui plures allegat, & de magis communi opinione, & vera, à qua in iudicando non eſſe recedendum reſtatur, & ita Vinius *com. opin. lib.* 1. *opin.* 374. *verſ. ſed prima opinio*, P. Leſſius *de iuſtitia, & iure cap.* 29. *dubit.* 17. *n.* 164. *verſ. quintum indicium*, & nouiſſimè D. Cardinalis de Lugo *diſp.* 37. *ſect.* 13. *n.* 154. *verſ. ſufficit etiam*; ea ratione, quia inimicitia eſt indicium remotum, & vnicum remotum indicium ſufficiens non eſt, & licèt delinquiſſe præſumatur, qui delinquendi cauſam habuit; tamen, quia delictorum multæ ſunt cauſæ latentes, & ignotæ; cum nemo ſit qui non iraſcatur, metuat, oderit, vel ſperet; contigere poteſt, quòd Seius, Meuij occultus inimicus, cum occidat, & Titius, quamuis innocens de morte torquatur, tanquam manifeſtus inimicus, quod abſurdum eſt euitandum.

E contrà tamen ego conſidero, quòd de occultis ſolus Deus eſt vindex; exēplum narratum rariſſimè occurrit, & frequentius inimicus mala de inimico cogitat, & non eſt ſemper verum, quòd ad torquendum duo remota requirantur indicia, quoniam aliquando vnum aliquo adminiculo iunctum, aliquando duo, vel vnum quoque ſufficiens eſt, prout magis, vel minus contra imputatum vrgent, vt ſupra probaui, & hic allego Magiſtrum Bartolum *in l. fin. n.* 6. *ff. de quæſtionibus* Quarè cum Antonio Gomez *var. reſol. lib.* 3. *c.* 13. dico, quòd ſi inimicitia ex graui cauſa proueniat, & non adeſt alius inimicus, ſola ſufficiens eſt; prudens enim Iudex inimicitiam arbitrabitur ponderando cauſam, cum conſuetudine loci, vbi alinquando licèt leuis iniuria, grauis tamen reputatur, ac qualitate perſonæ, nimirum ſi vindex ſit ad vindictam porens, vel ad animum reuocauerit iniuriam.

Inſuper cum Riminal. *conſ.* 302. & Farin. *vbi ſup. n.* 104. affirmo, quòd ſi ſecundam opinionem ſequi velis, in hoc caſu leuia ſufficiunt indicia, imò adminiculo iuncta ſufficiens eſt, necnon cum eodem Riminaldo *n.* 9. & Claro *d. num. in fine*, in delicto clam commiſſo, ſi nullus alius imputetur, ſola ſufficiens eſt; & licèt Scialoya *in praxi foriudicatoria c.* 4. *nu.* 38. cum Theſ. *dec.* 24. *n.* 7. *verſ. quamuis*, valde de hoc dicto dubitet; nihilominùs ab eo non eſt recedendum; in delictis enim occultis communis Doctorum concluſio eſt, quòd leuia, & aliqualia ad torturam ſufficiunt indicia, ita ſuadente Reipublicæ fauore, ne facinoroſi, qui occultè facinora committere ſtudent, licentiùs peccent.

Cœterùm ſi offenſus haberet plures inimicos, iſto caſu attendi debet inimicitia grauior, & recentior; vel quæ eſt pluribus indicijs adminiculata, vt probat Farinac. *num.* 114. cum præſumptio contra vnum inimicum dubia, & incerta reddatur; & in iſto caſu aduerto, quòd licèt inimicitia grauior ſit; non tamen operatur, niſi alio indicio iuncta, cum reperiantur homines, qui facilius indignantur etiam ob leuem cauſam, & iniuriam, quamuis leuem ad animum reuocant, & grauem reputant.

Minæ vrgent ad torturam, ſi minans ſolitus ſit minas exequi, aùt concurrente aliquo adminiculo, Farin. *q.* 50. *n.* 11.

nu.11.& 30. & licèt dubiæ, incertæ, &
35 æquiuocæ ſint; vrgent tamèn attenta mala qualitate minantis; quidam concluſionem reſtringunt, nempè ſi incontinenti, & non ex interuallo crimen ſequutum ſit, cũ ex temporis modicitate in Iure indiciũ frequens ſit, & poſt multos exemplum ponit Cruſius *de indicijs delictorum c. 35.* in debitore delegato, qui ſi illicò poſt delegationem aufugit, delegaus in dolo præſumitur, & delegatione non liberatur; ſed veritas eſt, quòd Iudicis arbitrio tempus remittatur. Rursùs licèt minãs ſolitus ſit minas exequi, minæ non producunt indicium ad torturam, ſi minati alius apparet inimicus. Cæterùm illæ probantur per teſtes concordes in qualitate minarum; licèt ſint in loco, & tempore diſcordes, Doctores cumulat Farinac. *conſ.22. num.5. & 8. & in d.q.nu.41.* quibus addo Vincentium de Anna conciuem meum *ſing. 570.* & ibi Fabium eius filium.

Aſſertio vulnerati ſanæ mentis
26 facta incontinenti poſt illatum vulnus cum iuramento in caſu difficilis probationis, ſi eſt perſeuerata in mortis articulo, ſola facit indicium ad torturam contra occiſorem, maximè ſi eſt facta poſt Sacramentalem confeſſionem, ea ratione, quia moriens nõ præſumitur mentiri, & immemor ſalutis æternæ innocentem inculpare; & quamuis moriens non præſumatur Sãctus Ioannes Euangeliſta; nihilominus, quia morientis dictum frequentiſſimè veritatem attingit, ſine vllo dubio ex ea circumſtantijs conſideratis oriri prædictum indicium affirmo, ſicuti hac ratione attenta Doctores maximè authoritatis relati à Farinac. *q.46.n.1.& 37.* teſtantur, quibus addo D. Reg. Reuert. *dec. 46.* & regularitèr quando cum ea concurrunt adminicula, vel indicia, licèt iſta ſint leuia indicium facit ad torturam, Maſtrill. *deciſ.232.nu.5.*

Res furata penès aliquem reperta
27 authore non docto facit indicium ad torturam, vt tenent Doctores relati à Farinacio *quæſt.187.n.2.* per *tex. in l. ciuile, C. de furtis*, ibi: *Nàm tranſeunte, & ignoto te emiſſe, dicere non conuenit volenti euitare alienam à bono viro ſuſpicionem*, & quod dicta opinio procedit in Regno, teſtantur Ioſeph Mele ad Gizzarell. *deciſ.89.* & Viuius *deciſ. 146.* per *Prag.11. de furtis*, quæ Pragmatica, vt videre eſt, loquitur contrà emptores rerum furtiuarũ, vt teneantur ad pœnam in dictam pragm. & non contra fures, quidam alij ab eodem relati *num. 5.* diſtinguuut v3. aùt is, penès quem res furata reperitur, eſt malæ, aùt bonæ famæ: primo caſu, facit indicium, ſecus in ſecundo: quam diſtinctionem quoque amplectitur de Angelis *in dicta deciſione Gizzarelli*, qui ita deciſum refert in S. C. quia ſi grauatur indicio rei furatæ, ſubleuatur indicio bonæ famæ; verùm ego aliam pono diſtinctionem, nimirùm aùt res furata reperitur penès aliquẽ, & in eius propria perſona, & authore non docto facit indicium ad torturam: nàm non præſumitur, quòd pro bona alterius fama conſeruanda, propriam negligere velit; aùt in domò, & rurſus diſtinguo, aùt reperitur in loco, vbi exterus aditũ habere poteſt, & ſi eſt bonæ famæ non facit indicium ad torturam, quia fraudis ſuſpicio adeſſe poteſt, niſi aliqua coniectura contrà eum cõcurrat, vt ſi celandi animus appareat, ſicuti conſiderauit Antonius Faber. *tit. de furtis defin.4.* ſi in loco ſecreto, vt putà in eius arca, & ſcrinio (cuius claues ipſe retinet) & de authore non docto indicium vrget ad torturam.

Hæc diſtinctio quoque procedit, ſi inſtrumenta apta ad cudendas monetas penès aliquem reperiantur; ſed Marſilius *in l. qui falſam, C. ad l. Corn. de falſis, n. 124.* Maſcard. *de prob. n.1700.* Decian. *tract. crim. lib.7. c.26. nu.6.* Bertazz. *conſ. 155. lib.2.* Hond. *conſ. 92. lib.2. num.10.* Giurba *conſ.85. num. 29.* Guazz. *defenſa 4. c. 9.* Thotus *in comp-*

par.3. lib. 2. in verbo monetarij, & de Luca *in obſeru. ad D. de Franch. deciſ. 440.* indiſtinctè tenent, quòd ea in domo alicuius bonæ famæ reperta ad torturam non vrgent, dummodo eius bona fama notabilis ſit, & non vulgaris: nàm, vt aiunt, nemo tam vilis eſt, quòd aliquos non reperiat teſtes bonam eius famam deponentes, & nil mirum ſi præcitati Doctores hanc reſtrictionem ponunt: nàm vt conſidero, difficile eſt rem alienam inuito domino contrectare, & per conſequens non præſumitur, quòd homo bonæ conditionis, & famæ periculo ſe exponat, ſed facilè eſt in propria domo, nemine contradicente, monetam tondere, & fabricare.

Confeſſio extraiudicialis ad tortu-
8 ram ſufficiens eſt, gloſa *in verbo accuſatori, in l. capite quinto ff. de adulterijs*, & gloſa *in l. ictus fuſtium, de his qui notantur infamia*, Follerius *in. 2. p. 3. p. in verbo, & ſi confitebuntur, n. 22.* Clarus *q. 21. & 55. nu. 2.* Farinac. *q. 82. num. 23.* plures referens, D. Ricc. *coll. 2120.* P. Leſſius *de iuſt. & iur. l. 2. cap. 29. dubit. 17. num. 157.* qui de communi teſtatur, & Seſſe *dec. Arag. 111. n. 5.* refert, quòd in Regno Arag. æquiparatur teſti de viſu quò ad omnia; indicia enim, quæ ex delinquentis ore proueniunt, cum immediatè ex proprio facto, & non ex alieno, Iudex quid certi habeat, alijs grauiora ſunt, Bald. *in l. vnica, ff. de confeſſis, Gram. conſ. 5. n. 7.* Maſcard. *de prob. lib. 1. q. 15. n. 13.* Farinac. *q. 36. num. 57.* ſœpè quidem occulta facinora Deo permittente, facinoroſi, quamuis ſapientes, proprio ore, caſu, & inconſideratè manifeſtant; quarè hoc indicium omni alio potentius eſt, & tantæ efficaciæ, vt eo præcedente, confeſſio in tortura habita ratificatione non indigeat, Bart. *in l. 1. §. Diuus Seuerus, ff. de quæſtionib.* DD. cumulat Foller. *d. loco nu. 29.* & ea extorta legitimis præcedentibus indicijs, ipſo ſuperueniente, conualidatur, Marſilius *in l. quæſtionis*, Gram. *conſ. 4. n. 20.* & Baiard. ad Clarum *q. 64. nu. 30.* Sed Bartol. opinio à P. Leſſio non admittitur, niſi ad pœnam extraordinariam, vt in *titulo de Iudice, n. 159.* & à D. C. de Lugo *diſp. 37. ſect. 12. n. 154.* ſimilitèr illa Marſil. ac aliorum refutatur à Farin. *qu. 83. n. 5.* & Guazz. *defenſa 30. c. 38. nu. 3.* quia de eſſentia huius indicij requiritur, vt præcedant indicia.

Vt autem extraiudicialis confeſſio ità vrgeat, plura requiruntur. Primum, vt probetur per duos teſtes omni exceptione maiores: nàm ſi ipſum indicium dubium eſt, itaut non conſtet, & exiſtat, æquitas non patitur, vt quis propter illud torqueatur, ità P. Leſſius *vbi ſupra*. Secundum, vt ſint conteſtes de loco, & tempore: cum non ex dicto teſtium, ſed ex d. extraiudicialitèr confitentis habetur. Tertium, vt ſcientiæ congruam, & veriſimilem cauſam reddāt. Quartū, vt de criminis cauſa in proceſſu appareat. Quintum, vt ſit clara, & non æquiuoca, poſſibilis, & veriſimilis.

Alia requiſita, quæ cumulantur a Follerio, nempè, vt teſtes ſint à Iudice examinati, & vt ea non ſit in iudicio reuocata, à Farinac. *d. loco*, vt non ſit incidentèr emanata, vt teſtes ſint rogati ad eam audiendum, & quòd non ſufficit, ſi fortuitò audiuerint, quem ſequitur de Angelis ad Foller. non admittuntur in practica; ac circa ſecundum requiſitum, quòd confeſſio extraiudicialis probari non debet per teſtes ſingulares, licèt ferè omnes Doctores, qui tractant hanc materiam, ita fateantur, vt videre eſt penès Farinac. *q. 64. nu. 145.* & ita communis praxis ſeruet; tamen ſicut durum eſt contra ſtimulum calcitrare, ità alicui rei, contra proprios ſenſus aſſentire. Ego, ſi plures teſtes idonei de ea deponant, licèt ſint ſingulares de loco, & tempore, contrarium affirmo ex ſequentibus rationibus. Prima, quia non præſumitur, quòd plures teſtes idonei, & legales in re tàm graui mendacium dicant. Secunda, quia confeſſio eſt actus

ite-

Digitized by Google

iterabilis, & pluries emitti poteſt, quo caſu teſtes ſingulares de loco, & tempore probant, vt plures Doctores affirmant, quos congerit Farinac. *dicta quaeſt. num.* 85. & hac ratione, vt conſidero, minæ quoque per teſtes ſingulares probantur, vt in indicio minarum recenſui. Tertia quia magis veriſimile eſt, quòd delinquens, qui ſui naturam culpam tacet, eam coràm vno, quàm coràm duobus ſimul manifeſtat. Quarta, quia non tractatur immediatè de probando delictum tali die, & loco commiſſum, ſed de indicio rei iterabilis, quæ infert ad delictum. Et inſupèr dico, quòd probatur quoque per duos teſtes ſingulares, ſi cum eis adminicula concurrant, iuxtà notata ab eodem Farinac. *n.* 302. *&* 303.

Cœterùm confeſſio extraiudicialis non ſolùm dicitur, quæ extraiudicium, & tantùm coram teſtibus fit, ſed etiam quæ à Iudice recipitur non in figuram iudicij, vel à non competenti; tamèn hæc propter Iudicis authoritatem quòad pœnam extraordinariam abſq; dubio ſufficiens eſt; & hic aduerto, quòd Iudex extra reſidentiam rei confeſſionem cum interuentu Officialis loci recipere debet.

Tandem ſi rei confeſſio à notario tantùm recepta eſt, etiam ad torturam vrget, Bartolus *in l. cum ſcimus, C. de agricolis, & cenſitis, lib.* 12. *n.* 6. *verſ. Hoc eſt verum*, quia notarius eſt perſona publica, & duorum teſtium vicem obtinet, cum iurauerit officium legalitèr exercere, Crauetta *conſ.* 74. *num.* 3. Papienſis *tit.* 10. *gloſa* 7. *nu.* 4. & per hæc idem dicendum eſt de actuario, Guazz. *defenſ.* 32. *c.* 27. concurrente tamen eius bona fama.

Dictum vnius ſocij criminis, vbi
29 de conſocijs interrogari poteſt: nempè in crimine, quòd cum ſocijs regularitèr committi poteſt; vel quando indicia exiſtunt ſocios habuiſſe; & in criminibus exceptis, quæ numerantur à Menochio *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 474. *à num.* 27. & à Farinac. *qu.* 43. *à num.* 45. contra nominatum præſumptionem facit, communitèr fatentur Doctores; ſed an hæc præſumptio ſola abſque alia ſuſpicione, vel coniectura ſufficiens ſit? Doctores non ſunt concordes: nàm ex recentioribus Iulius Clarus *q.* 21. *nu.* 8. *&* 12. Menoch. *d. caſ. nu.* 43. *& de præſumptionibus, lib.* 1. *q.* 89. *nu.* 73. Farinac. *q.* 43. *à n.* 145. Guazz. *lib.* 2. *defenſ.* 31. *cap.* 8. P. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 29. *dubit.* 17. *n.* 161. *&* 162. D. de Franchis *dec.* 577. & D. R. Capyc. Latro *dec.* 132. tenent, quòd abſq; alia ſuſpicione, coniectura, ſiue adminiculo ſufficiens non ſit, plures Doctores cumulant, & teſtantur de vera, & magis communi opinione, quæ ſubſequētibus fundatur rationibus: prima, nè ſit in facultate cuius libet ſcelesti, virum probum rormentis ſubijcere; ſecūda, quia in criminalibus ſicut ad condemnandum probationes eſſe debent luce meridiana clariores, ità ad torquendum indicia debent eſſe clara, certa, & non dubia; ſed de ſocij dicto valdè lex dubitat, nè maleuolum nominet, vt inſimul cum eo pereat, vel potentem, vt abſoluatur, notat gloſa *in l. fin. C. de accuſ. in verbo, Aùt inimici, & in verbo, Aùt eripi*, vel ſaltèm pœnæ diminutionem conſequatur, & ita blandiatur cogitans magnum Curiæ adferre beneficium propter talem nominationem.

Hanc cōcluſionem ampliat Farinacius, etiā quòd ſocius in dicto perſeueret vſque ad mortē, quia non præſumitur morti proximus Sanctus Ioann. Euangeliſta, & non ſemper præſumitur, quòd dicat verum, *nu.* 28. & in quocūque crim. excepto, vt *n.* 150. *&* 151.

Caballus verò *caſu* 84. & de omni genere homicidij *num.* 539. *verſ. Cuius contrarium eſt verum*, contrarium tenet, vt ſola ſufficiens ſit, plures quoque Doctores congerit, atque in dicto caſu teſtatur, quòd contraria opinio vera eſt de Iure, non autem de Conſuetudine, & maximè in exceptis, & huic opinioni conferunt

infra-

infraſcriptæ rationes. Prima, nàm Iura in criminibus exceptis admittunt ſocium abſque dicta reſtrictione, vt in *l. in Prouinciarum, C. de ferijs, l. 1. de falſa moneta, l. quiſquis, ad l. Iuliam Maieſt.*& in alijs congeſtis à gloſa in *l. fin. de accuſ. verbo Conſcientia.* Secunda, nàm ſi aliud indicium, vel coniectura requireretur, fruſtrà admitteretur ſocius, cum ea non concurrente, immane crimen remaneret impune, contrà Legiſlatoris mentem. Tertia, nàm in delictis atrocioribus, ſeù exceptis, à regulis iuris receditur, quare Iudex debet eſſe promptior ad torturam, & teſtes minus idonei, integri reputantur, vt probaui in decreto *Habilitetur num...* & tenet Caball. *d. caſ. n. 17.* & licèt talis poſſit inimicum, & potentem nominare; de raro tamen hoc contigit, & communitèr nominatus, criminis particeps eſt, maximè nominatus ab eo, qui ab hac vita migrauit, cum non præſumatur immemor ſalutis æternæ.

Ex his anceps redditur quæſtio; non tamen prætermitto, quòd in criminibus occultis, in quibus leuiora ſufficiunt indicia, Doctores ſunt concordes, vt cum dicto ſocij nulla requiratur coniectura, ſiuè aliud indicium, vt videre eſt penès eundem Farinacium *d. quæſt. num. 68.* qui benè hanc concluſionem declarat, procedere in delicto difficilis probationis, quòd ſui natura cum pluribus committitur, vel quando indicia exiſtunt, quòd cum pluribus delictum ſit commiſſum, vt *n.* 74. & inſupèr, quòd in delictis exceptis leuiores coniecturæ, & ſuſpiciones ſufficiunt, quàm in non exceptis, vt idem Clarus *d. q. n. 12. in fine* dixit, & notat Caball. de omni genere homicidij *n. 543. in fine.*

Vt autem dictum ſocij nominatum afficiat, vltra iuramentum, duo requiruntur. Primum, vt dictum in tortura confirmet, communis eſt Doctorum concluſio, & in hoc Regno in praxi ſeruata (ſed in multis locis contraria adeſt conſuetudo, vt videre eſt penès Farinac. *dicta quæſt. n. 134.* Pegucra *dec.* 5. qui teſtatur de ſtylo Conſilij Cathaloniæ) & ſi in confeſſione in tormento habita is ſocios nominauerit, ratificata prius confeſſione extra torturam, vt moris eſt, dictum in caput ſociorum iterùm in tortura ratificare debet, vt docet Clarus *q. 45. n. 13.* Farin. *q. 43. n. 139.* Caball. *33.* & Guazz. *defenſ. 25. & num. 9.* Secundum, vt hæc repetitio fiat citato nominato, Clar. *q. 21.* Farin. *n. 144.* Guazz. *defenſ. 24. c. 9.* Caball. *caſ. 269.*

Cœterùm dictum duorum ſociorum in caſibus, quibus interrogari poſſunt, indicium facit ad torturam, trium tamen, aùt plurium non conuincunt, vt latè Farinac. qui more ſolito Doctores congerit *d. q. n. 39. 40. & 41.* vbi teſtatur de veriori, & magis communi opinione, quia teſtes omni exceptione maiores ad condemnandum requiruntur, vt Doctores vno ore fatentur. Quare abſurdum eſſet, ſi quis ex infamium, & criminoſorum dicto conuinceretur; & licèt in exceptis teſtes inhabiles admittantur; eorum tamèn fides ex numero non ſuppletur, niſi ad torquendum, Farin. *q. 62. n. 312.*

Dixi de magis communi opinione: nam ij Doctores, qui tenent, quòd dictum vnius ſocij in exceptis ſufficiens ſit ad torturam, tenent quoque, quòd dictum duorum faciat plenam probationem, vt etiam P. Leſſius *de iuſt. & iure lib. 2. cap. 30. dubit. 1. n. 39.*

Sed hæc magis communis recepta eſt in Regno, vbi in quibuſdam caſibus, vt ſocij conuincerent, municipali lege fuit cautum.

In hoc enim Regno ad compeſcendum delictorum frequentiam per *Capitulum* incipiens *Frequens, & in effrenata*, tres latrones conſocium, ſiuè complicem, & fautorem nominantes, ita tamen, vt vnus alterius depoſitionem ignoret, conuincunt, & reputantur tanquã integri teſtes, quatuor cõcurrẽtibus. Primũ, vt depoſitionem cum iuramento in tortura ratificent, de Nigris

gris *in d.cap. n.* 59. *&* 62. D. de Franchis *deciſ.* 570. *&* 577. vbi Addentes, & nouiſſimè de Luca. Secundum, vt hæc repetitio fiat præuio iuramento delato in faciem nominati, ſi is eſt præſens, vel eo citato, ſi eſt abſens, D.Reg. Sanfel. *dec.* 37. Tertium, vt dicti ſocij non patiantur alios defectus, præter defectum criminis confeſſati, D.Reg. Sanfel. *dec.* 382. *n.* 5. Prat. *reſp.* 23. *n.* 33. recta ratione, vt inquit D.Reg. *num.* 7. nàm cum *Capituli* diſpoſitio ſit exorbitans, quia probatio priuilegiata de facilè reuertitur ad Ius Commune: qua ratione attenta, cum tortus, & confeſſus tanquàm cadauer, non habeatur integræ fidei, iuxtà tradita à Bertazzolo *conſ.* 234. à D. Reg. Rouito *in prag.* 5. *de recept. malefact.* ex eius dicto, ac aliorum duorum ſociorum non habetur plena probatio, vt nominatus ordinaria pœna plecti poſſit, vt eſt *deciſio* D.Reg. Sanfel. 382. Sed vbi non proceditur ad ordinariam pœnam, & vigore dicti *Capituli*, ſocius criminis, quamuis ex alia cauſa ſit inhabilis in delictis exceptis iuncto aliquo adminiculo, ſiue aliqua ſuſpicione, reiecta opinione Farin. *q.* 43. *n.* 122. *&* 178. *& q.* 44. *n.* 25. legitimè probat, & ita deciſum refert in Cur. Archiep. Neap. D. Ricc. *deciſ.* 249. *p.* 3. cum pauci ſint criminis ſocij, qui pluribus defectibus nõ ſint notati, & delicta remanerent impunita, dummodò iſte defectus ex alia cauſa non ſit minor ætas, inimicitia, vel periurium. Quartum, vt nominatus ſit leuis vitæ, & malæ famæ, vt fuit declaratum per *Conſtitutionem* incipientem *Diuæ memoriæ*, vbi Commentatores, & D. de Franch. *dec.* 570. *&* 577. Conſiliar. Gizz. *dec.* 78. *num.* 7. de Mari ibi *n.* 11. D.R. Sanfel. *dec.* 382. *n.* 6. & confert *conſ.* Giurbæ 50. *num.* 42.

Sed Muſcatellus *de cognitione, & probatione delictorum, tit. de priuileg. furti, rapinæ, & latrociniy*, refert deciſum, quòd vir bonæ famæ, ex quo contra eum exiſtebant duæ depoſitiones latronum, fuit per R. A. Capitinatæ tortus, & non confeſſus ad Regias triremes condemnatus, & quòd per M.C. non obſtante, quòd conſtabat de eius bona vita, & fama, & conditione, fuit iterùm tortus, & non confeſſus, liberatus in forma; itaque bona fama nominati operatur circa pœnam ordinariam attento dicto *Capitulo*, non autem circa torturam. Hinc Farinac. *d. q.* 43. licèt *num.* 187. plures *DD.* recenſeat, qui de communi teſtantur, dictum ſocij criminis contra nominatum bonæ conditionis, & famæ non producere indicium ad torturam; tamèn *num.* 188. affirmat, quòd in practica vix hoc obtinetur.

Rursùs tres depoſitiones delinquentium, qui furta commiſerunt contra itinerantes per vias huius Ciuitatis, vel contrà alios cum ſcaliatione, fractura, vel diſcaſſatione apothecarum, vel domorum in Ciuitate, & Suburbijs, factæ in tortura contra eorum ſocios, & complices, licèt ſint ſingulares, legitimè probant contrà nominatos, *Prag.* 3. *de furtis*; edita 20. Iunij 1581. Quæ pragmatica, vt dicit Scialoya *in praxi foriudicatoria, cap.* 4. *num.* 82. habet locum etiam non concurrente fractura, vel ſcaliatione, teſte D.de Frãch. *deciſ.* 570. qui ponit exemplum in furibus, qui furati fuerunt ducatos ſeptingentum, & quædam mobilia in ſuburbio Sancti Antonij, in domo mulieris honeſtæ, repertis ianuis apertis, & quia contrà vnum ex illis erant depoſitiones ſociorum criminis, M. Curia proceſſit ad mortis pœnam, & ſententia in S.C. fuit confirmata. Sed aduerto, quòd tunc dicta ampliatio procedit, quando furtum committitur à pluribus in comitiua armata manu, quo caſu concurrit ratio dictæ *Pragm.* v3. violentia, quæ benè conſideratur in comitiua armata, vt ex dicta *deciſ. verſ. hoc enim tempore*. In alio enim caſu non procedit: quia illa apparet emanata ad extirpandos fures ab hac Ciuitate, qui eum ſcalis appoſitis, vel effractis ianuis, domos ingrediuntur,

tur; & furantur, vt conſiderauit Conſil. Gizz. *dec.78.*

Ampliùs per *Pragm. 13. de exulibus, n.2.* diſpoſitum reperitur, contra comburentes fruges cauſa extorquendi pecuniam, quòd tres ſociorum depoſitiones ſingulares plenè probant, & ita etiam contra occidentes animalia cauſa prædicta, vt per *Pragm. 14. n.4. de exulibus.*

Sic etiam contrà receptatores bannitorum, duæ eorum depoſitiones licèt ſingulares plenè probant, *Pragmat. 6. de receptatoribus delinquentium.*

Dummodò dictæ depoſitiones ſint repetitæ in tortura, præuio iuramento delato in faciem nominati, vel eo citato ſi eſt abſens, D.Reg.Rouit. *in prag. 1. de perſequendis malefactoribus, num.11.* Carauita *in prag. 1. de exulibus, num.73.* D.R.Sanfel.*dec.37.*& dicta repetitio eſt neceſſaria, etiam ſi procedatur ad modum belli, *pragm.10.de officio Iudicum, nu.51.* & ita ſeruatur reiecto Ioanne Grande *ſpec. 90.* Quinimò, ſi nominatus haberet depoſitiones tanquàm legitimè receptas, & dicti teſtes pro legitimè repetitis, nec etiam ſufficerent, quia de forma Pragmaticæ eſt, vt teſtes realitèr ſint parte citata repetiti, D.Reg.Rouit. *in pragm.1. de perſequendis malefactoribus num.13.*& Conſiliarius Paſcalis *de viribus patriæ poteſtatis, par.4.cap.3.num.41.* adeò quod non ſufficit ficta repetitio: poteſt enim contingere, quòd dictæ depoſitiones ſint in tortura extortæ, & non ſint veræ, at nominati tedio vitæ teſtes habeant pro repetitis; ſed meo iudicio hæc pia eſt conſideratio: ſanè caſus rariſſimè contingere poteſt.

Tandèm pro ornatu huius indicij quæro, an duo, vel tres ſociorum depoſitiones parte citata non repetitæ valeant ad inferendam torturam ex proceſſu informatiuo? & reſpondeo negatiuè, ſi depoſitiones ſunt ſingulares: nam de Iure Communi etiam mille non coniunguntur, & vna abſque adminiculis non eſt ſufficiens. Quæ opinio recepta eſt in Regno, & Pragmaticæ requirunt omninò repetitionem, ac vti correctoriæ intelligi debent in caſu quo loquuntur.

Fuga conſocij facit indicium contra carceratum, & in delictis indiuiduis:
30 nempè quæ actu, & potentia ab vno committi non poſſunt, vt eſt adulterium, ſtuprum, ſodomia, & ſimilia abſque dubio ad torturam ſufficiens eſt: In alijs criminibus, an ſola ad torturam ſufficiat? ſciſſæ ſunt Doctorum ſententiæ, vt videre eſt penès Farinac. *q.48. nu.21. & 22.* ipſe tamen *num.26.* negatiuam tenet, quòd ſola non vrgeat, & de magis communi opinione teſtatur.

Mendacium an ſolùm faciat indi-
31 cium ad torturam? Doctores non ſunt concordes: nàm plures relati à Farinacio *qu.52.num.4.* affirmant, quam plures alij *num. 6.* negant. Is verò *n.8.* tenet, quòd tunc faciat indicium, quando eſt iunctum cum aliqua coniectura, ſiue adminiculo, ea ratione, quia negari non poteſt, quin ſit indicium remotum, idcircò ſolum inſufficiens: at dictum declarat, procedere quoties mendacium conſiſtit circa qualitates, & circumſtantias ad delictum inferentes: nempè circa tempus, & locum delicti, vel ſimiles; nec non ſi conſiſtit circa id, quod ſi reus agnoſceret, ſibi præiudicaret, vt *num. 11. & 14.* Sed ego dico, quòd ſi conſiſtit circa id, quod ad delictum confert, de ſe ſolum ſufficiens eſt, ea ratione: nàm indicia, quæ ex ore delinquentis proueniunt, ſemper alijs grauiora ſunt, vt alibi probaui, & ita teneo, niſi ſignum innocentiæ adeſſet, aut mendacium ex obliuione perueniret.

Secreta loquutio cum percuſſore
32 quamquàm remotum indicium ſit, ſi tamen tria concurrant, ſufficiens ad torturam eſt: nempè, vt alloquens cum percuſſo ſit inimicus. Secundum, vt percuſſio incontinenti poſt alloquutionem ſequatur: ideſt, quòd percu-

tiens

tiens non diuertatur ad extraneos
actus. Tertium, quòd ſi alloquutio
eſt in loco publico, ſit ad percuſſoris
aures, iſtis tribus concurrentibus al-
loquutio indicat mandatum, & ad
torturam producit indicium, ſicuti
fatentur Clar. *quæſt.89.* Carrer. Ma-
ſcard. & alij citati à Farinac. *q. 134.
n. 56. 57. & 58.* ſi verò is, qui cum
percuſſore alloquitur, non eſt cum
percuſſo inimicus, ſed homo malæ
vitæ, dicta loquutio conſiliũ indicat.

Occultatio teſtium contrà occul-
33 tãtem de crimine imputatum eſt in-
dicium ſufficiens ad torturã, Maſtrill.
deciſ.225.n.5. argumento *tex. in cap.
peruenit 1. de teſtib. cog. & in l. proui-
dendum, C. de poſtulando.* Cœterùm
teſtes occultans, nè examinẽtur, pœ-
na Iudicis arbitraria, & nõ ordinaria
punitur, Caball. *reſol. crim. caſu* 43. &
273. ea ratione, quia non poteſt dici
pro certo, quòd ſi examinati fuiſſent,
factum probaſſent ad fauorem Curiæ
contra imputatum, ad cõuincendum,
nec fortè ad torquendum; in quo du-
bio melius eſt in partẽ mitiorem in-
clinare, vt probatur in *l. hæc enim
ff. de ſuſpect. tuto. & in l. quoties ni-
hil, ff. de regulis iuris.*

Præparatio armorum indicium eſt
34 ad torturam, Menochius *de præſump-
tionibus, lib. 1. q. 89. n. 122.* & Farinac.
q. 52. n. 75. qui plures referunt, & in-
telligo, dictum procedere, quando is,
quis viſus eſt gladium, vel ſcopictam
emere, vel polire, armis vti non ſit
conſuetus, & occiſo erat inimicus, li-
cèt non capitalis: vel quando viſus eſt
arma in domo ponere, à qua homici-
dium patratum ſit, concurrẽte etiam
aliquo adminiculo. Sic etiam ſi arma
reperiantur prope occiſum, indicium
ad torturam contra Dominum pro-
ducunt, niſi is probet perdidiſſe, vel
alteri accommodaſſe, vt communitèr
Doctores, operatur itàque hoc indi-
cium audito Domino.

Aſportatio bonorum ante, vel poſt
35 delictum à domo, abſque dubio ad
torturam vrget; cum à delinquenti-
bus communitèr fieri ſoleat, quæ
enim communitèr accidunt, Iuris
præſumptionem afferũt, probat Cru-
ſius *de indicijs delictorum c. 105. n. 1. &
2.* Hinc quia regularitèr partus ſe-
quitur ventrem; ſi probas te ingenuũ,
ingenuitatem filiæ tuæ non probas, *l.
neque natales, C. de probat.* Hinc com-
munitèr puberes dicuntur, qui pu-
bertatem oſtendunt; ideſt qui in pu-
dendis lanuginem habent, & iſti ge-
nerare poſſunt, *cap. puberes, de deſpon-
ſat. impub.* quæ iura hoc loco à Do-
ctoribus adducuntur.

Frequentatio non ſolita per locum,
vbi homicidium eſt commiſſum, indi-
36 cium eſt ad torturam, Menochius *de
præſumpt. d. q. 89. n. 126.* Farinac. *d. q.
n. 142.* aliquo tamèn adminiculo con-
currente, v3. leuitate vitæ, vel aſpor-
tatione armorum; quinimò ſi quis vi-
ſus fuit prope locum delicti cum ar-
mis, quibus homicidium fuit commiſ-
ſum, aliqui volunt, hoc facere indiciũ
ad torturã; ſed veritas eſt, quòd iun-
cto aliquo adminiculo, vt notat Bor-
rellus *conſ. 45. n. 26. & 27.* vt ſi vulne-
ra ſint reperta ad menſuram gladij,
quem viſus geſtabat, iuxtà nouiſſimè
notata à Seſſe *dec. 121. n. 33.* & ità in-
telligi debent Doctores, qui de hoc
indicio loquuntur.

Effuſio ſanguinis ab vulneribus,
37 vel è naribus occiſi, coràm ſuſpecto
de crimine, indicium eſt ad torturã,
vt voluerunt Paris de Puteo *de ſyndi-
catu, cap. mandauit Rex, n. 29. verſ. ſi
occiſus exhibeatur,* Blancus *in l. fin. ff.
de quæſt. n. 408.* Afflict. *de feudis tit.
de pace iur. firman. fol. mihi 640. n. 34.*
Boerius *dec. 166.* Menoch. *de arbitr.
lib. 2. caſ. 270. & lib. 1. de præſumpt.
q. 89. n. 128.* ac relati à Ioſepho Seſe
deciſ. Arag. 111. qui plures referũt ca-
ſus, pluresq; ex hoc indicio tortos in-
de cõfeſſos morti fuiſſe traditos dicũt.

Hæc enim effuſio ſanguinis, vt pro-
bat Claudius Bertazzol. *conſ. 320.* Bar-
tholomei Bertazz. *lib. 2.* fit ex quadã

antipathiæ, quæ eſt inter occiſorem, & occiſum; ſed præcitati Doctores dicunt communitèr, quòd proueniat à quodam naturæ inſito, de quo ratio reddi non poteſt.

Contrarium nempè, quòd ſufficiẽs non ſit ad torturam, tenet Farinac. *q.* 52. *n.* 156. cum Anton. Gom. *variar. reſ. lib.* 3. *tit. de tortura, c.* 13. *n.* 15. *verſ. ſed ſaluo meliori iudicio*, Marſilio *in pract.* § *diligentèr n.* 181. Caſono *in præmiſſis cap.* Maſcard. *de prob. concl.* 867. ac Nouello *in pract. n.* 64. *& reg.* 184. *in fine*, quibus addo P. Leſſium *tit. de Iudice n.* 167. triplici ratione, prima tanquam ex incognita nobis, & remota cauſa proueniens; ſecunda cum tortura ſit grauiſſimi præiudicij, ſtante prædicta incertitudine, ſanctius eſt nocẽtem impunitũ relinquere; tertia, quia licèt indicia ſint arbitraria, nobis tamẽ eſſe debẽt certa, exaliqua extrinſeca, & cognita præſumptione.

Ego tamen nego hoc ſignum ab antipathia deuenire, duplici ratione: prima, quia non ſemper ſanguinis effuſio à cadauere, præſentato interfectore profluit, quamobrem hæc experientia in deſuetudinem abijt; ſecũda, nam ſi ex antipathia, ſolum intra paucas horas ſanguis coràm interfectore profluéret, durante nimirùm calore in corpore, ſiue, & melius, adhuc ferueſcente ira vindictæ in corde, & venis inſita, exemplo ligni accẽſi, à quo licet ignis extinguatur, in eo tamen caloris reliquiæ remanent. Sed cum etiam poſt multos dies profluere poſſit, vt recenſet Boerius *dicta deciſ.* nẽpè puerum à matre interfectũ, matre inſpiciente poſt octo dies, ſanguinem è naribus emiſiſſe, & ex alio mortuo duobus poſt menſibus ex vulneribus ſanguinẽ profluiſſe; dicendum eſt, non ex antipathia fieri, quæ potius inter viuos operatur; ſed occulto Dei iudicio, vt delinquens non remaneat impunis: nihil enim ſine nutu Diuino natura agit; quarè affirmo, hoc indicium vti opus Divinum ad torturam ſufficiens eſſe. Iudex enim ſi experientia vti velit, duo animaduertere debet, primum, vt cadauer ſtare faciat per aliquot tẽporis ſpatium immotum; ſecundum, vt prius ante illud introducat teſtes, qui de actu deponere habent, poſtea introducat ſuſpectum, ne is dicat, quod aliorum cauſa ſanguis profluit. Inſuper ſi hoc repetatur experimentum, ideſt ſi pluries introducatur ſuſpectus coràm cadavere, ex quo profluat ſanguis, & recedat, cum ex actus geminatione augeatur ſuſpicio, nulla hoc caſu cõſideratur dubitatio, imò ad acriorẽ torturã ſufficiens eſt, Theſ. *deciſ.* 173. *in fine*.

Remiſſio ſi fuerit à parte procurata, & in iudicio præſentata, indicium
38 facit ad torturam; ſecus ſi offenſus ſua ſponte quocumq; tempore remittit, & ratio eſt, quia hoc ſecundo caſu vulnerati dictum ſimplex eſt, & in primo adminiculatum, nempè offenſoris agnitione; is enim delictum acceptare videtur; idcircò caueat Advocatus remiſſionẽ coràm Iudice præſentare, niſi vbi tractatur de compoſitione, vel ſtudeat exculpationem procurare, quæ innocentem clientulum reddit.

Tortus igitùr legitimis non præce-
39 dentibus indicijs, & confeſſus, condemnari nõ poteſt, quia confeſſio per iniuriam extorta, pro non facta habetur, *textus* eſt *in l.* 1. §. *Diuus Seuerus, in l. maritus*, & ibi gloſa *lit. B. &* gloſa *in l. quæſtionis, ff. de quæſtionib.* etiam ſi ſuperuenerint indicia, quia, de forma, & ſubſtantia huius iudicij eſt, vt præcedant indicia, ità poſt antiquiores Clarus *qu.* 94. *n.* 9. Additionator *n.* 90. *lit. M.* Farinac. *q.* 83. *nu.* 4. Guazzin. *defenſa* 30. *cap.* 38. Undè cũ actus à principio fuerit nullus propter ordinis peruerſionem, ex quo indicia non præceſſerunt; propter ſuperuenientem probationem conualidari non poteſt, D.R. de Marinis *cap.* 176. *num.* 3. & idem ſi ex ea ſequatur cum iramento ratificatio, tanquàm acceſſo-

ceſſoria ad antecedens inualida reputatur, argumento *textus in l.5.C.de legibus*, Maſcardus *de probation. concluſ. 1385*. Farinac. *d.q.n.9*. Guazzin.
40 *d.cap.num.4*. Pater Leſſius *lib.2.c.29. dubit.17.num.155*. & amplius confeſſio extorta à reo immoderatè torto nulla eſt, D. R.de Marinis *reſol. iuris cap.205.n.16*. alios referens.

Tertium, vt repetantur teſtes, ſi parte citata recepti non fuerint, aùt
41 non confrontati, Ioannes Antonius de Nigris *in cap. Regni ſi iuſtè n.53*. Affli. *in Conſtit.Regni, ſi damna clandeſtina*, Gramm.*conſ.crimin.15.& voto 30*. Cartarius *de interrogandis reis lib.4.cap.1*. Carrerius *de indicijs, verſ. quæ autem*, Foller. *in verbo, & ſi confitebuntur 3.p.3.p.nu.40*. Farinac. *conſ. 103*. Ità vt ſi ſequatur, nulla ſit cōfeſſio, de Angelis ad Folletium *tit. & demum repetantur teſtes, n.1*. Additio-
42 nator ad Clarum *q.45.n.14*. nec repetitione conualidatur, *n.17*. teſtes enim recepti parte non citata ad videndum teſtium iuramenta, non probant, *text. in l finali, C.de teſtibus, cap. 2. extrà de teſtibus*, ſunt *ritus* Mag. Cur. *143.145.& 147*.

Quartum, vt cum reo conteſtetur lis, de Marſilijs *in practica, §.nunc vi-*
43 *dendum*, Carrerius *de indicijs, & tortura, § circa quintum, num.3*. Foller. *in verbo, & ſi confitebuntur 3.p.3.p.n.39*. de Nigris *in capitulo Regn. Si iuſtè, nu. 51*. Guazzin. *ad defenſam, defenſa 30. cap.4.n.14*. litis enim conteſtatio legalis belli eſt initium, dum Iudex interrogãdo, & reus reſpondendo, glo-
44 ſa *in cap. ex tenore, de teſtibus, in verbo Adiuuatur*, iudiciū, fundamentum, & principiū accipit, & in practica expletur poſt rei examen, iterùm reo legendo ſuam primam depoſitionē, hac
45 videlicet formа: *Die, &c. coràm, &c. conſtitutus talis de t.principalis inquiſitus, & carceratus, ſolutus vinculis, & catenis, & in priſtinam libertatem poſitus, animo litē conteſtandi, & ſibi litem conteſtando, interrogatus ſuper tenore ſuæ inquiſitionis, quæ incipit die tali, & ſequendo finit, &c.* & additur, quod reus reſpondit; ea enim deficiente, proceſſus eſt nullus, *cap. vnico, de litis conteſtatione*; meritò reus non torquetur, & de quo non fuerit interrogatus, condemnari non poteſt, Viuius *deciſ.319*.

Quintum, vt tortura inferatur, ſunt impartiendæ reo defenſiones, quod
46 vno ore teſtantur Criminaliſtæ ex *tex.in l.vni... cognitorum, de quæſt. & l.defenſion... facultas, C.de iure fiſci*, & eſt Regni *Capitulum habebitur*.

Sextum, vt repertorum copia con-
47 cedatur, *cap qualiter, & quando*, lo ſecondo, *extrà de accuſationibus*, C.Regni *In generalibus, ſubiungendo, & habebitur*, Sebaſtianus de Neapoli *in d. cap habebitur*, de Nigris *in cap. ſi iuſtè*, Foller. *in rubrica detur copia capitulorum inquiſitionis, & in rubrica ſi confitebuntur 3.p.3.p. num.51*. vt aduerſus teſtium examen, dicta, & perſonas opponere poſſit, ac articulos in ſui defenſionem formare.

Hæc enim repertorum copia non
48 conceditur, niſi teſtibus repetitis, aut à reo datis pro citatis, iuratis, & legitimè repetitis, cū de facilè is teſtes ſubuertere poſſit, nè dicta ratificent, Capyc.*dec.74*. Foller.*in rubrica detur copia n.5*. Clar.*q.49. nu.11. verſ. item ſcias*, D.de Franchis *deciſ.629*. ſi reus daret teſtes pro legitimè repetitis,
49 præter abſentes, nō eſt admittendus, quia procurare poterit, nè amplius repetantur, ſicuti benè conſiderat Additionator ad Clarum *in d.q.à nu. 32.vſque ad num.37*.

Hic non prętermitto, quòd ſi teſtes
50 rei opera latitāt, capta informatione de fraude, interponitur decretū, *Quòd teſtes ad informationē Curiæ recepti habeantur pro repetitis*, & ità obſeruatū vidi in M.C.authoritate gloſæ *in cap. cum cauſam 37.de teſtib. in verbo Compellas*, ibi: *Et ſi nullo modo poteſt compelli, & ita teſtes, non poſſunt inde dicere veritatē quid eritē videtur, quod debēt*

*haberi pro producto, ac ſi depoſuiſſet
contra illum, qui fecit teſtem impediri,
vel conſenſit, quia ſi vellet prohibere,
ne taliter impediretur, benè poſſet*,& in
Apoſtilla *lit.* 1. dicebat Hoſtienſis,
*quòd ſi principalis, vel alius, eo mandã-
te, hoc faciat, habetur teſtis pro produ-
cto, arg. ff. ſi quis caut. l. 1. §. 2. ſimili
modo idem, ſi hoc fiat per alium amicũ
principalis, ipſo principali tacente, &
diſſimulante, arg. de ſim. c. ſicut nobis, &
c. nobis, ſecus ſi hoc fiat ab inimico, vel
etiam amico ipſo ſine fraude contradi-
cente, vt ibi & ex quib. cauſ. in poſſeſſ.
eatur l. 1.* fraus enim, & dolus nemini
patrocinari debet, *textus* eſt *in c. ad
noſtram, de emptione, & venditione, l. 1.
ff. de iudicijs*. Quarè ſi inquiſitus al-
legat, quòd teſtium repetitio deficit,
quia ipſius opera, ipſi hæc fraudulẽ-
ta excuſatio patrocinari non debet,
argumento *l. ſi creditoribus, C. de ſervo
pignori dato.*

M.C. tamen in criminibus atrocio-
ribus, & exemplaribus torturã infert
ex proceſſu informativo: ideſt teſtib⁹
51 non repetitis, & defenſionibus non
datis, neque publicato proceſſu. Quæ
praxis deſcẽdit ex literis arbitrarijs,
v3. ex Cap. Regni *In accuſatis, Iuris
52 cenſura, Prouiſa iuris ſanctio*, & *Si cum
ſceleratis*, vt atrociora crimina euitẽ-
tur, quæ frequentia ſunt in Regno, &
in Ciuitate Neap. vti plena magna
Populo, ſicut legitur in dicto cap. *Iu-
ris cenſura*, & ne Aduocatorum aſtu-
tijs remanerent impunita, ſed illa ce-
leri expeditione caſtigarentur, iuris
ordine nõ ſervato, cum ius facinoroſi
contemnant, vti in dicto Capitulo *Si
cum ſceleratis*, & ibi Io: Antonius de
Nigris, nec ad ſupplicandũ debet ad-
mitti, qui admittere huiuſmodi faci-
nus non dubitavit, vt dicit *tex. in c.
frater 17. q. 4.* & quia leges tranſgre-
di ex cauſa licet, *l. ſi hominem, ff. man-
dati, cap. tempora penitudinis 26. qu. 7.*
D. Card. Tuſc. *concl. 491. lit. I.* Caualc.
de brachio Reg. p. 1. n. 128. Gram. *deciſ.
38. n. 23. & 6.* D. R. Rouit. *in pragm.
10. de condemnatis pro delictis nu. 4.* &
ordo eſt ordinem nõ ſervare, Caball.
caſ. 85. Conſil. Gizz. *dec. 78.* videlicèt
delictorum frequentia attenta, Mar-
ſilius *conſ. 5. & 9.* Roland. *conſ.* 12.
Gram. *conſ. 40.* Simon de Petris *conſ.
104.* ac eorum atrocitate, Farin. *q. 23.
nu. 20.* qui cœteros allegat, & ita pro
bono publico in hoc Regno per præ-
dicta Capitula fuit ordinatum.

Hæc autẽ praxis, vt procedat, tria
53 concurrere debent, primum, vt tor-
quẽdus ſit aliàs inquiſitus, & leuis vi-
tæ; ſecundum, vt legitima præcedant
indicia; & tertium, vt crimen ſit atro-
cius, ſicuti tenent de Nigris *vbi ſupra
n. 38.* D. R. Tapia *in eodem cap. Si cum
ſceleratis, & in dec.* S.C. 22. Gramm.
voto 3. de Afflict. *dec. S.C. 391.* Addẽ-
tes ad D. de Franch. *dec. 143.*

Sed quòd duo ſufficiant, v3. quòd
crimen ſit grauius, & exemplare, &
quòd præcedant indicia multum vr-
gentia, tenet D. de Franch. *d. dec. 143.*
Riccius *collect. 641.* Baiardus ad Cla-
rum *q. 64. n. 88.* nouiſſimè D. R. Merli-
nus *cap. 33.* D. R. Capiblancus *de Ba-
ronibus pragm. 8. tom. 1. n. 75.* Conſil.
Roccus *de offic. tit. de modo procedendi*,
qui hoc fundat, quia dictum Capitu-
lum, totũ remittit ad Iudicis arbitriũ,
vt ex illis verbis: *Sicuti in promptu de
eorum criminibus tibi cõſtiterit per ali-
qua indicia, vocem, ſeù famam publicã,
vel aliquos teſtes, & alibi iuxta tuũ ar-
bitrium.* Et licèt videatur, quòd verba
hęc tantùm probationis põdus reſpi-
ciant, vt in inferenda tortura indicia
arbitrentur; tamẽ, vt duo illa requiſi-
ta ſufficiant, valdè mihi arridet, maxi-
mè ſi torquẽdus eſt homo potẽs, quia
in atrocioribus criminibus valet Iu-
dex leges non ſeruare, vti ſupra di-
ximus, & teſtantur Nouellus *in tract.
ad defenſam cap. 3. rub. an indicia pro
reo, num. 8.* Bertaz. *ad conſ. Patris* 130.
Farin. *q. 39. n. 97. in princ.* qui in ſpecie
loquitur de dicta tortura, & *quæſt. 23.
nu. 20.* Secundò, vt homines non tan-
tùm à pœna, ſed etiam ex aſperrimo

modo

Digitized by Google

modo procedēdi deterreantur,& pec-
care oderint. Tertiò,quia ſi de tali cri-
mine publicato proceſſu iudicaretur,
de facili tormēta euitarentur,ex aſtu-
tijs Aduocatorum,vt in d.*Cap.* procu-
rando, nè teſtes repetantur, ac eorum
dicta falſis teſtibus (quibus Regnum
abundat,) impugnando, & ſi eſt homo
potens , vt diximus, ità obſeruari de-
bet , quia adeſt timor ſubornationis,
quam rationem in præſenti caſu con-
ſiderauit, addens ad Angelum *de ma-
leficijs , in verbo , quod fama publica
n.38.lit.D. in fine*, Burſatus *conſil.201.
n.77.veſ.accedat*, & D.R.Merl. *d.c.33.*
& meo tempore in M.C. vtramq;opi-
nionem obſeruatam vidi: nàm refe-
rente Iudice D. Petro Cortes , nunc
RegioConſiliar.meritiſſimo,pro furto
commiſſo pretij ducatorum mille ar-
genteorum intus Ciuitatem Neapo-
lis,in domo Illuſt.Marchionis Caſalis
Noui cum ſcaliatione, & feneſtræ do-
mus effractione,fuit me interueniente
tortus ex proceſſu informatiuo, Iaco-
bus Foti Siculus , qui erat aliàs de
furto inquiſitus,& præcedebant legi-
tima indicia , & vti confeſſus laqueo
ſuſpenſus ; nec non pro eodem furto,
fuit etiā ex proceſſu informatiuo tor-
tus Nicolaus Drago , quamquàm non
erat de alijs inquiſitus , ſed quia ade-
rāt indicia multū vrgentia , & attenta
dicti criminis grauitate, ex quo non
confeſſus,fuit ad remigādum per ſep-
temnium condemnatus, & decretum
confirmatum per Collaterale Con-
ſilium . Sanè ab hac ſecunda opinione
in iudicando contrà potentem nun-
quam diſcederem;& licèt dictum mo-
dum procedendi ex proceſſu informa-
tiuo impugnent nonnulli grauiſſimi
DD. citati à Pareia *de inſtrum. editio-
ne, cap.6.* & ex noſtris Dominus Reg.
Rouitus *in pragm.1. de bonis prodi-
torum*, cum caſus euenire poſſit, quòd
torquendus ſit innocens, & innocen-
tiæ cauſam, proceſſu minimè publica-
to, ac defenſionis facultate deficiente
in iudicio demonſtrare nequeat,& ſic
grauamen inferretur , quod inconue-
niens eſt , tamen cum de crimine im-
putatus , & multum vrgentibus indi-
cijs grauatus rariſſimè innocens repe-
riatur , hæc ratio in conſideratione
habenda non eſt; ad ea enim, quæ fre-
quentiùs accidunt , lex proſpexit , &
nos proſpicere debemus , ſicuti docet
Iuris Conſ.in l.nam ad ea,C.de legibus.

Diſpoſitio igitùr mentionatorum
Capitulorum Reipublicæ vtilis, à no-
ſtris Regnicolis vario modo practica-
ta eſt: nàm quamplures teſtātur,quòd
concurrentibus indicijs multū vrgen-
tibus , & atrociori crimine locum ha-
beat , prout ego teneo : nàm indicia
ad torturam ſufficientia cum leuitate
vitę reputantur multum vrgentia.Igi-
tùr ſi à principio ſunt multum vrgen-
tia ſine leuitate ſufficiunt . Quamplu-
res tria, vt diximus deſiderant,v3. le-
uitatem vitæ inquiſiri , crimen atro-
cius, & legitima indicia , ſicuti etiam
fuit voti Conſil. Ioſeph de Roſa meus
germanus , & D.meus , in cauſa Ba-
ronis Pompilij Gagliani,qui aduerſus
54 decretum , quòd torqueatur ex pro-
ceſſu informatiuo aliquas propoſuit
nullitates , & magis ſubſtantiales fue-
runt tres,quarum prima, quòd in eius
cauſa votum protuli Conſiliar. Cara-
uita,qui non poterat interuenire,nam
in cauſa principali fuit Aduocatus Fi-
ſcalis . Secunda , quòd proceſſus fuit
fabricatus à Conſil.Antonio Capiblā-
co, qui fuit recuſatus . Tertia , quòd
non præcedebant legitima indicia, ac
alia requiſita,vt ex proceſſu informa-
tiuo torqueri poſſit . Super his enim
nullitatibus diſcuſſio magna fuit,& in
hac cauſa , quamquàm ſciam non-
nullos, præcipuè V.I.D. Franciſcum
Mariam Patrum , & Dominicum de
Rubeis,tunc Pompilij Aduocatos , ac
viros eloquentiſſimos ſcripſiſſe , pla-
cet nunc , quæ circa pleraque puncta,
atque ita vt ipſe ſcripſit referre, nè in
aliam formam mutando , originalis
prærogatiuas amittam.

Inquirebatur planè Baro Pompilius
Ga-

Digitized by Google

Gaglianus de auxilio, ſiue conſilio
præſtito Scipioni Vitaliano eius co-
gnato Baroni Marianellæ, inquiſito
de mãdato in homicidio iniuncto An-
tonio, & Franciſco Antonio Vitalia-
no, Bartolomeo de Alexandro, & alijs
quatuor, qui die 29. Iunij 1669. ab
Eccleſia Marianellę extraxerunt qua-
tuor Equites de familia Carrafa, &
pluribus ſcopictarum ictibus occide-
runt, ex cauſa, quòd dicti de Carrafa
dominabantur in dicta Terra Boronis
Scipionis, in quo facto inquirebatur
etiam Donatus Galianus de auxilio,
& conſilio præſtito dicto Baroni.

Circa primam, Aduocatus non po-
55 teſt eſſe Iudex, *textus in l.fin. C.de aſ-
ſeſſoribus*, nè affectionis ſuæ, vel Ad-
uocationis memor incorrupti Iudicis
nõ poſſit nomine proferre, nec in cau-
ſa connexa Aduocatus Iudex eſſe po-
teſt, Franc. *in cap.poſtremò, n.1. & 2. de
appellat.* & ibi Alex. de Neuo *num.2.*
Auiles *in cap. 3. prætorum, verbo Ad-
uocatus n.4.* Xaimar. *de officio Iudicum,
& Aduocatorum p.3.q.5. nu.49.* Gabe-
do *dec.20.n.2.p.1.* Bertazzol. *conſ.550.
nu.13.* Gratian. *diſcept.4.n.5. & diſcep.
100.n.26.* Farin. *2.par.fragmentorum
tit.1.nu.854. & in praxi q.60.nu.176.*
Giurba *obſeru.95.n.22.* ex noſtris Ca-
pyc. *dec.146.n.2.* Sanfel. *dec.78.nu.1.*
Merlin. *c.37.nu.11.cent.2.* vbi ità per
S.C. deciſum.

Circà ſecundam, an acta ſint nulla
56 ante recuſationẽ? de Iure Cõmuni ne-
gant Iaſon, & Alex. *in l.ſolent, ff. de
Iuriſdictione omnium Iudicum*, Cra-
uetta *conſ.199.* Gratian. *diſcep.4.n.21.*
Tapia *deciſ.40. & Iuris Regni lib.3.tit.
de ſuſpicione Officialium*. Affirmant
Auendan. *de exeq.mand. cap.23.n.10.*
Gregor. Lopez *lib.10.tit.4.par.3. ver-
bo, non deue*, Bertazz. *d.conſil.550.* San-
chez *in opere morali lib.3. cap.11. du-
bio 26. nu.3.* Montaltus *ad l.fori lib.4.
tit.9. gloſ. por Chriſtiano*. Diſtingunt
Gabedo *dec.20.p.1.* inter acta modici,
& magni pręiudicij, inter Delegatum,
& Ordinarium. In Ordinario eſſe nul-
la, nõ in Delegato, *gl. in l. qui iuriſdict.
ff. de iuriſdict. omniũ Iudicum*, & ibi Iaſ.
n.10. Morla *in emporio p.1.ti.2.n.208.*

Contrarium de diametro diſtinguit
Speculator *tit. de Iudice delegato, §.
ſupereſt verſ. item ſi fuit Aduocatus*, Ca-
ſtrenſ. *in l. quiſquis, C. de poſtulando
n.1.* & ibi Aretinus *nu.2.* Auiles *d.c.3.
verbo Aduocatos, n.4.* Bertazz. *d. conſ.
110. inter criminalia, & ciuilia*; in
criminalibus ſunt nulla, ratione iu-
ris publici, gloſ. *in dict. l. qui iuriſdi-
ctioni*, vbi Iaſon *nu.10.* & Alex. Anto-
nius de Butrio *in cap. cum contingat,
de foro competenti*, & in ciuilibus in
R.C. fuit diſputatus articulus, & deci-
ſum contra Fiſcum, Tap. *deciſ.40.* indè
fuit emanata *Pragm.15.§.18.* & ſic de
Iure Regni non habet dubium articu-
lus, Rouitus *Pragm.2.n.41. & Prag.9.
n.2. de ſuſpicionibus Officialium.*

Sed an dicatur eadem cauſa princi-
57 palis delinquentis, & mandantis, vel
conſulentis, aut auxiliantis? eadem
dicitur, Nellus *de bannitis 2.part. ſe-
cundi temporis nu.7.* Decius *in l.ſi quis
id quod, de iuriſdictione omnium Iudi-
cum*, Decian. *tom.2. lib.9. cap.32.num.
5.* vnicum delictum, ſicuti omnes fa-
tentur ex eo, licèt diuerſo modo, vnus
Iudex debeat eſſe omnium, Iaſon *in l.
11. C. de iudicijs*, Bal. *c.1. de controuer-
ſia apud pares terminanda*; probatio-
nes, & defenſiones communes, abſo-
lutoria principalium iuuat Conſulto-
rem; ſaltèm non poteſt negari, quin ſit
connexa, Menoch. *de arbitrar. lib.1.
q.45.* licèt autem non accipitur eadem
cauſa ſtrictè, ſed largè pro annexa, &
dependente: nàm de Iure Cõmuni *tex-
tus in l.quiſquis, C, de probat.* dixit: *In
eodem negotio*, & in *l.fin. C. de aſſeſſori-
bus, In his cauſis, quorum patrocinium
adepti ſunt, quibuſcumque Aduocationẽ
ſuam præſtiterunt*, & tamen omnes in
connexa concludunt, vt ſupra, & in
ſpecie de nullitate in cõnexo, probat
Aretinus *conſ.29.* Bertazzol. *d.conſil.* &
in terminis *Pragmatica* videtur pro-
bare Reg. Merlin. *d.cap.37. n.11. lib.2.*

Sed

Sed an Princeps delegando diſpen-
58 ſauerit? affirmat Morla *par. 1. tit. 2. n. 208.* probat *l. quidam conſulebant, ff. de re iudicata, l. Baſtarius, ff. de officio Pretorum,* Ant. Gabriel de *præſumpt. concluſ.* 8. In impedimento iuris poſitiui, Princeps ſcientèr concedendo diſpenſat, ſi faciat mentionem inhabilitatis, vel ex verbis cognoſcatur Principem illam ſcire, Felin. *in c. nonnulli, de reſcriptis,* Bellamera *dec. 363.* licèt hodie de ſtylo requiratur expreſſa diſpenſatio, Gabriel *d. concl. 8. n.* 7. Oldrad. *conſ. 326.* ſi impedimentum oritur in pręiudiciũ tertij, non cenſetur, imò non poteſt diſpenſari abſque cauſa legitima, Larrea *allg. 4. per totã, text. in l. quidam conſulebant,* in impedimẽto ætatis, & in *l. Baſtarius,* in impedimento ſeruitutis, quæ auferuntur abſque tertij præiudicio, debet adeſſe clauſula *recuſatione remota,* aliàs non cenſetur diſpenſare, *text. in cap. cum inter,* vbi DD. *de exceptionibus,* Iaſon. *conſ. 84. lib.* 1. Rebuff. *tit. de recuſ. in præf. num.* 15. & hæc clauſula non tollit, niſi leues ſuſpiciones, non autem graues, & in corpore Iuris incluſas, de quibus non præſumitur, nec poteſt Princeps loqui, Neuizan. *conſil. 36.* Duennas *reg. 43.* Barboſ. *clauſ. 75.* Oldrad. *de reſcriptis prælud. 7. num. 574.* maximè in criminalibus, in quibus nõ poteſt diſpenſare, Dec. *d. cap. cum inter,* Rebuff. *vbi ſupra n.* 11. Nec tollitur nullitas ex eo, quòd opus fuit declaratione: nàm videtur eſſe ius dubium; primò, quia declaratio reſpexit factum, non autem ius, quod erat certum, alioquin numquàm haberet locũ nullitas, cum etiam ea, quæ ipſo iure conſtituta ſunt, egeant facti declaratione; Secundò, quia Iudex dubius de ſua iuriſdictione, ſi procedit, acta ſunt nulla, Felin. *in cap. ſanè, de officio delegati,* Vantius *de nullit. ex defect. iuriſd. num. 169.*

Circà tertiam nullitatem, de Iure Communi tortura non poteſt inferri, niſi datis defenſionibus, alioqui eſt nulla, *l. vnius, §. cogniturum, ff. de quæſt.* Clar. *q. 48. & 49.* Farinac. *q. 38. & 39.* latè Pareia impugnans Petrum Nauarra, qui dixit, hoc iure cautũ non eſſe, *de inſtrumentorũ aditione tit. 6. reſ. 8. lib. 2.*

An intret Capitulum Regni *ſi eum*
59 *ſceleratis*? negatiuè, Capitulum iſtud eſt ſtrictiſſimè intelligendum, quia correctorium, & contra Ius, Gramm. vocauit vſurpationem, quia odioſum: tollit enim defenſionem, licèt non aduersùs delictum, vt ait Merlin. *c. 43. lib. 2.* tamen aduerſus torturam iſtam, quæ eſt pœna grauior relegatione, vt benè Rouitus *in prag. 1. de bonis proditorum,* & de Bellis *lib. 1. cap.* 4. quia periculoſum, *l. 1. §. quæſt. de quæſt.* Hoc ſuppoſito, triplici capite, *textus* ipſe ceſſat in facto noſtro; Primò, quia loquitur in perſonam, non in rem, ideò non comprehendit conſulentes, auxiliantes, & fortè nec etiam mandantes; Secundò, quia deficiunt requiſita illius *tex.* Tertiò ratione delicti, & pœnæ, quæ veniret imponenda eo verificato. Statutum loquens in pœnã, non comprehendit conſulentes, auxiliantes, & mandantes. Communis Bart. *l. aut qui alitèr, §. fin. ff. quod vi, aut clam,* Bald. *in l. non ideo minus, C. de accuſ.* 38. DD. refert Bertazz. *conſ. 221. lib 1.* alios adducit Menoch. *caſu* 351. Clar. *q. 89.* Farinac. *q. 129. num. 103. &* 105. Oſaſcus *dec. 66.* ex noſtris Afflict. *dec. vlt.* Gram. *dec. 27. &* 28. R. Rouitus *prag. 1. de aſſaſſinio nu. 21. & deciſ.* 15. Merlin. *controu. 47. num. 5. lib.* 1. probat *text. in l. item ſi obſtetrix 9. ff. ad l. Aquil.* ibi: *Magis enim mortis cauſam dediſſe, quàm occidiſſe videtur;* ideòq; *l. Aquil.* nõ tenetur, quia lex Aquil. loquitur in pœnã, vt in *l. 1. ff. ad l. Aquil.* at lex Corn. loquitur in rem, *l. 1. ad legem. Corn. de ſicarijs,* ideo *text. in l. nihil intereſt, ad l. Corn. de ſicarijs,* dixit: *Nihil intereſt, occidat quis, an mortis cauſam præbeat.* In terminis ſtatuti torquendi ex proceſſu informatiuo, quia loquitur in perſonam, non comprehendit conſulentes, & auxiliantes

tes

tes, Antonius de Ballis *lib.4.qu.7.* melius Marius Burgius *de modo procedendi ex abrupto q.70.per totam.*

Capitulum *ſi cum ſceleratis*, loquitur in perſonam, non in rem: nõ enim dicit, pro talibus delictis detur tortura, ſed ait, *Contra quoslibet notatos, ſeù denunciatos, aùt informatos, quod ſint diſrobatores ſtratarum, aùt homicidæ, fures, ſeù latrones inſignes, aùt aliorum gravaminum labefacti infamia.* Illa dictio *quoslibet* denotat perſonalitatem, & reflectitur in perſonas delinquentium, non in delictum, quæ eſt diſtinctio Clari *qu.89.n.2.* Farinac. *qu.129. nu.103.* & de iſta particula in ſpecie poſt Caſtillum *controu.15.lib.3.* Merl. *cap.47.n.24.* Rouitus *deciſ.15. num.3. & prag.2.de aſſaſſ.nu.22.*

Rursùs Capitulum expræſsè excludit conſulentes, & auxiliantes in illis verbis: *Sic in promptu ad ſciendum de ipſis criminibus veritatem, eorumque complices, & fautores (eos)* hoc eſt principales, *prout tibi videbitur, ſubijcere valeas quæſtioni.*

Requiſita Capituli ſunt tria: Leuitas 60 vitę, ſcilicèt, quòd ſit aliàs criminoſus, & grauium ſcelerum patrator; Indicia ſufficientia ad torturam; & Grauitas delicti. De leuitate vitę, *tex. Cap. Si cū ſceleratis, & reprobis, quos notabiliter fama grauat, vel crebra cōmiſſio criminum dat inſignes*, & ibi: *Contra notatos, denunciatos, vel infamatos, quòd ſint diſrobatores ſtratarū, aut homicidæ, fures, ſeù latrones inſignes, &c.* Colligunt ex eo *tex.* Iſernia *in Conſt. Regni ſi damna clandeſtina*, Paris *de ſindicatu, verbo Tortura, c.an ſi quis n.9.* quod M.C. non debet torquere ex informatiuo, niſi in maleficis inſignibus, & in latronibus valdè diffamatis, Afflict. *deciſ.391.* vbi poſtquàm diſcuſſit M.C. & S.C. reſoluiſſe, tortura ex proceſſu informatiuo, vtendum contra diſrobatores ſtratarum, violētos raptores, incendiarios, & alia grauia crimina cōmittentes, ſubdit *n.10.* ſed ſi inquireretur contrà vaſſallum Regis bonę famę de aliquo delicto non notorio, tūc non eſt iuſtum, quòd procedatur ad torturam ex informatiuo, & ità dicit vidiſſe ſeruatum, quod affert etiam Afflict. *in Conſt. Si damna clandeſtina*. Gramm. latiſſimè *vot.3. & conſ.64. ac dec.36.* vbi ait, hanc infamiam debere eſſe de alijs criminibus grauibus, prætèr illud, de quo inquiritur, ſed in eodem genere mali, & debere eſſe conuictum, nec ſufficere, ſi ſit indiciarus, ſequitur Ioannes Antonius de Nigris *d.c.nu.32. & 33.* Carraba *de præeminentia M.C.nu.29.* Reg. Tap. *deciſ. S.C.22.n.3.* Merl. *cap.33.n.2.* Farinac. *q.28.* Burgius *qu.64.* ideò malè dixit, Franch. *dec.143.* niſi velis intelligere, quòd voluerit illū eſſe abuſum M.C. quod patet: nàm in diſcurſu poſtcà deciſionis dicit: *Inſpici leuitatem vitæ.* Pompilius Doctor, Baro publicę æſtimationis, egit plura guberni a, ità quòd *tex. in Cap. Regni, Prouiſa iuris ſanctio*, non procedit, ibi: *Quodammodò manifeſtos illos, quos notoria Populi opinione grauatos, & eſſe ob ipſorum delictorum craſſante labefactos infamia.*

De indicijs *tex.* ibi: *Sic, vt in promptu de criminoſis perſonis, & eorum criminibus tibi cōſtiterit per aliqua indicia,* eſſe communem omnium ſententiam, requiri ſufficientia, tùm de Iure Communi, *l.milites, §.oportet, C.de quæſt.* tùm de Iure Regni, *Capit. Reg. tormenta.* Neque Capitulum aliud fecit, niſi diſpenſare, vt tortura daretur ex informatiuo ante defenſiones, Gramm. *conſ.64.* Ioannes Ant. de Nigris *d.cap. n.9. & nu.21. & ſeq.* Farinac. *dec.143.* Tap. *dec.22.nu.3.* Rouit. *prag. de bonis proditorum.* Merlin. *cap.33. lib.2.* vbi debere adeſſe indiciorum grauitatem dixit, Farinac. *qu.37.nu.71.* Scaccia *de indicijs lib.1. cap.97. num.88.* Oſaſcus *deciſ.79.* Caualcan. *de brachio Regio p.4.n.113.* Guazz. *defenſ.30.c.4.num.4.* adeò, vt ſi ex tortura confeſſio ſequatur, ſit nulla, Gramm. *deciſ.64.* Io. Ant. 61 de Nigris *n.30.* Caſtill. *dec.179.* & ego arbitror, fortiora debere eſſe indicia

ad

ad torturam ex informatiuo, quam
datis defenſionibus, quo caſu proba-
tiones Fiſci ſunt legitimæ: & iam pa-
tet, quòd aduerſus eas ſit deductum,
ac autè defenſiones ex informatiuo
probationes ſunt dubiæ, vti receptæ,
parte inaudita, & ſubſunt periculo, vt
per defenſiones euacuentur.

Propoſitio de indiciis procedit etiã
63 in atrociſſimis, Farinac. *q.37. num.79. & 83.* Honded. *conſ.88.num.27. vol.2.*
Niger *in d. cap. Si eum ſceleratis, n. 14.*
Guazz. *in d. defenſa 30. c.4. n.8.* & quò
magis grauia ſunt delicta; eò grauiora
requiruntur indicia, Riminald. iunior
conſ.36. n.32. lib.4. in occultis præſer-
tim, ſeù difficilis probationis, Farinac.
q.32.num.30. Clarus *q.64. n.6.* Guaz-
zin. *defenſa 30. cap.4. num.9.*

De indiciorũ verò qualitate, & pro-
batione, eſt tex. *in l. milites*, §. *oportet*,
*C. de quæſtionibus: Oportet autem Iudi-
ces, nec in his criminibus, quæ publico-
rum iudiciorum ſunt ad inueſtigandam
veritatem à tormentis initium ſumere;
ſed argumentis primùm veriſimilibus,
probationibusq; vti, ſi his veluti certis
indicijs ducti, inueſtigãdæ veritatis gra-
tia ad tormenta putauerint eſſe venien-
dum: tunc enim id facere debebunt, ſi per-
ſonarum conditio patiatur: hac enim ra-
tione, etiam vniuerſi Prouinciales noſtri,
fructum ingenitæ nobis beneuolentiæ con-
ſequantur.* Ex quo textu *DD.* conclu-
dunt, indicia debere eſſe clara, veriſi-
milia, perfecta in ſua ſpecie, quæ de iu-
re ſubſiſtant, non leuia, non vaga, Bald.
conſ.259. n.4. lib.1. Dec. *conſ.85. lib.1.*
Farin. *q.37. n.3.* adeòut reddatur Iudex
quaſi certus de delinquente, & ſola cõ-
feſſio deeſſe videatur, Triuiſan. *dec.50.*
nec ſufficiunt ea, quæ poſſunt habere
varias interpretationes, Honded. *conſ.
98. lib.2.* & debent facere ad minus
ſemiplenam probationem.

De probatione diſtingunt *DD.* in-
64 dicium proximum, quod probat im-
mediatè ipſum delicti actum, ſi teſtis
deponat vidiſſe hominem delinquere.
Remotum, quod non tangit delictum,
ſed aliud factum, ex quo delictum col-
ligitur. In primo ſufficit vnus teſtis,
omni exceptione maior; in ſecundo
requiruntur duo in quolibet indicio,
Gl. in l. fin. C. famil. erciſcun. Clar. *q.22.*
Gomez *cap.13. n.18.* Maſcard. *concluſ.
895.* Farin. *q.37. n.13.* Guazzin. *def.30.
cap.31.* etiam ſi proximum ſit delicto,
ſed non immediatum, vt confeſſio ex-
traiudicialis, etiam in grauiſſimis, Fa-
rin. & Guazz. & debent eſſe omni ex-
ceptione maiores; vt præcitati *DD.*
poſt multos, & Guazz. *n.3.*

His poſitis, quæ ſint in facto indicia
65 videndũ eſt, & pro facti claritate operæ
pretium eſt, vt prius numerentur illa,
quæ exiſtunt contra Baronẽ Scipionẽ,
ac Donatum Galianum eius cognatũ,
& fratrem dicti Baronis Pompilij.

Contra Scipionem exiſtunt plures
teſtes, qui deponunt de iudicio, quam-
plures de minis, ex cauſa, quòd dicti
de Carrafa contra eius voluntatem
dominabantur in Terra Marianellæ, &
vnus teſtis deponit, quòd paucos dies
antè Baro minatus eſt mordendo di-
gitum ſuum verbis offenſionem, ſiuè
vindictam denotantibus, ex quo præ-
dicti de Carrafa verberauerunt eius
vaſſallum: plures alij teſtes deponunt,
quòd pluribus vicibus Baro ſecretè lo-
quutus fuit cum interfectoribus, &
quòd die 22. Iunij diſceſſit à Maria-
nella cum tota familia, & in diſceſſu
dixit aliquibus interfectorũ hæc ver-
ba: *Admenate manus, quia Ego & ter-
ram, & filios vendam*, omnes teſtes in
numero plurali deponunt de iudicio,
quòd dictus Baro diſceſſit à Terra, &
iuit Neapolim, ne de facto inculparen-
tur; alij de fuga à Ciuitate Neapolis,
& refugiatione ad Eccleſiam S. Fran-
ciſci Terræ Tramontis.

Contra Donatum teſtes deponunt,
quòd die vigeſimatertia Iunij miſit à
Terra Ottaiani, vbi morabatur, tres de
occiſoribus, Ioſeph Sodano, & Franc.
Ant. Vitaliano, ac alium ſociũ, qui ea-
dẽ die locuti fuerunt cum ipſo Donato
Gagliano, ſicuti die vigeſimaquinta;

nec non, quòd poſt delictum cum plu-
ribus armatis aſſociauit dictum Joſe-
phum, Franciſcum Antonium Vita-
liano, & alios occiſores dictorum de
Carrafa in partibus Amalphiæ: itaque
huius delicti principalis inſtigator,
conſultor, & auxiliator fuit habitus
Donatus Gaglianus, frater Baronis
Pompilij; & ſimilitèr cognatus Baro-
nis Scipionis, & pro hoc fuit citatus
ad forindicandum.

Diſcutiam nunc iuxtà ordinem tē-
66 porum, indicia contra dictum Baronē
Pompilium; *ante delictum*, primum ſu-
mitur indicium, ex quo plures teſtes
deponunt de auditu, quòd Baro Pom-
pilius in eodem menſe Junij, pluribus
vicibus miſerat Notarium Stephanum
Atenaſium, eiusque Locumtenentēm
in Terra Poſitani, ad Ottaianum; ge-
rendi cauſa negotium cum Donato
Gagliano, ſicuti plures teſtes depo-
nunt, ex ore dicti Notarij in Ottaiano,
& ex hoc præſumit Fiſcus, auxilium
præſtitum fuiſſe à Donato Gagliano,
ad perſuaſionem ipſius Baronis, me-
diante perſona Notarij Stephani, &
quòd dictum negotium importabat
auxilium, & tractatum.

Hæc eſt vana præſumptio: in primis,
quia hoc factū contra Pompilium pro-
batur per teſtes de auditu, qui nihil
probant. Secundo, quis reuelauit Fi-
ſco, quòd negotium geſtum à Notario
Stephano erat necis tractatus? malum
non eſt præſumendum, & in facto ap-
paret inſtrumentum ſtipulatum dicto
tempore cum interuentu Notarij Ste-
phani; inueriſimilis eſt hæc præſūptio,
primò ex cauſa delicti: Baro enim Sci-
pio eſt communis cognatus, iniuria
igitur æqualitèr pertinebat ad vnum-
quemque; vndè Donatus non egebat
Pompilij perſuaſione; eo magis, quia
Donatus erat inimicus nomine pro-
prio dictorū de Carrafa, vti ait D. Ca-
tarina Carrafa in memoriali in pro-
ceſſu exiſtenti; quoties igitur occiſor
eſt inimicus, præſumitur ex inimicitia,
non ex conſilio alterius occidiſſe, ita
in auxiliatore ſi eſt inimicus, ex hoc
præſumitur auxiliari, non ex alterius
perſuaſione, Donatus magis habilis
ad delinquendum, ſolitus grauiſſima
delicta committere, vti iuuenis magis
habilis ad incedendum per campaneā
cum actuali comitiua. Ulterius Do-
natus Clericus ſinè familia; Pompilius
laicus infirmus, vxoratus, & cum fa-
milia; ſi igitur Donatus non egebat
auxilio, vt committeret; non perſua-
ſione, vt reſolueret; quomodo perſua-
ſione Pompilij? & ſi Donatus eſt ha-
bitus, vti principalis auxiliator, & ita
citatus, quomodo Pompilius?

Secundum indicium, ex quo die 22.
67 Iunij Baro Scipio diſceſſit à Marianel-
la, & cum tota familia, inſimul cum
Joſepho Sodano, & Franciſco Anto-
nio Vitaliano venit Neapolim, & co-
mederunt in domo Baronis, qui poſt
prandium præcepit Fabio Garzone,
qui eſt vnus ex famulis, vt ianuam ſca-
larum clauderet, vt nemo acceſſum
haberet, & ſecretè in cubiculis collo-
quium habuerunt per ſpatium duarum
horarum circitèr, ſicut deponit de vi-
ſu Margarita Graccioppa eius famula:
& dictus Fabius, qui circa colloquium
deponit, quòd vidit omnes prandium
in cubilibus, & circa reliqua eſt con-
teſtis, & ſupponit Fiſcus, quòd in illo
colloquio Pompilius conſuluit, & tra-
ctauit homicidium.

In primis dictus Fabius non depo-
68 nit de vero colloquio, niſi de initio
colloquij, quod vti iudicium remotū,
debet probari per duos teſtes conte-
ſtes, Eugen. *conſ. 27. lib. 1.* Hondedeus
conſ. 87. lib. 2. huic præſumptioni con-
tradicunt aliæ coniecturæ. Prima, quia
Baro Scipio malitioſè diſceſſit à dicta
Terra, nè de homicidio inculparetur,
vti deponunt teſtes Fiſci, & fuit vna
de coniecturis contra Baronem Sci-
pionem, ſicut fuit enunciatum in cita-
tione, ergo iam ante reſoluerat deli-
ctum abſque conſilio Pompilij. Secun-
da, ſi dictus Baro Scipio prius minatus
fuit dictis de Carrafa, vti deponunt, &
eum

cum Sodano, & Alexandro iam reſolutam delictum, ſicuti ex illis verbis ab ipſo prolatis in diſceſſu,v3.*admenate manus, & non timete, quia vendam Terram, & filios*; quomodo dicitur, quòd dicta die ſit tractatum homicidium in domo Pompilij? Tertia de iure colloquium eſt leuiſſimum indicium, Bald.*in l.3. n.6. C.vndè legitimi;* interdum verò indicia ſunt leuia, & magno ſpatio rationis diſtant, à neceſſaria veri fide: putà, fuga,colloquium, & his ſimilia, idem Baldus *conſ.382. lib.1.* Eugen. *conſ.27. lib.1.* Honded. *conſ.87. lib.2.* Maſcard. *concl.80.* Farin. *q.134 n.58.* debet enim præſumi bonum potiùs, quod diſſuaſerit, maximè non data graui inimicitia cum Pompilio, quæ eſt cauſa delicti; qua ceſſante non præſumitur conſilium.

Communis opinio, quòd requiran-
69 tur tria copulatiuè, inimicitia capitalis cum occiſo, colloquium ſecretum, & delictum incontinenti ſequutum; Antonius Gabriel *lib. 7. concl. 2. n.57.* Menoch. *lib.1.q.89.de præſump.n.215.* Clar.*q.89.* vbi Baiard. Farinac. *q.134. n.57.& conſ.101.& 102. lib.1. & 142. n.7.& 42.* Honded.*87. num.171.lib.2.* Giurb.*conſ.87.n.13.* & addo quartum requiſitum, ad hoc enim, vt ex colloquio naſcatur indicium, neceſſe eſt, vt mandatarius,vel is,qui ex conſilio occidit, ſit plenariè conuictus de delicto, vel verè confeſſus, nec ſufficit, quòd ſit inditiatus tantùm; imò ſi fictè eſſet confeſſus per contumaciam, non ſufficeret, Dec. *cap.1. officio delegati*, Burzat. *conſ. 20. lib.1. n. 6. & 11.* Surdus *conſ.40. num. 9.* Maſcard. *concl. 1139.* Farinac. *q.131. n. 54. & 55.* Menoch. *caſu 352. n.20.* Clar. *q. 90. l. ſi is, qui rem, § ſi tu Titium*, vbi Bart.*ff.de iniurijs.* Hic non interuenit inimicitia capitalis cum Pompilio, delictum non incontinenti, ſed poſt octo dies; incontinenti autem hic accipitur, ſtatim poſt colloquium, antequam diuertant ad extraneos actus. Eug. *conſ.27. n.37.* Honded. *87. lib.2.*

Tertium indicium, ex quo certioratus de delicto nihil dixit illa die, non exiuit è domo, & ſecretè loquutus fuit cum Barone Scipione, qui die ſequenti ipſo conſulente diſceſſit, dicente ipſo Pompilio vni ex famulis: *Melius in agris, quàm in cauea auis,* ſicuti teſtes concludentèr deponunt. Ex hoc neſcio, quid velit Fiſcus, quid minus poteſt homo facere, quàm nihil dicere, ſignum potius doloris, quàm facti complacentiæ eſt; Auis dictum retorquetur,ſi Pompilius criminis reus eſſet, in ſui commodum conſilium ſumeret.

Quartum, ex quo die 2. Iulij, Dona-
70 tus Gaglianus cum omnibus armatis iuit Paſetanum ad domũ Notarij Stephani, qui miſit Dominicum Guerniero Neapolim, vt Pompilius conſuleret illis, quid facere deberent,& quòd Pompilius conſuluit, vt aufugere deberent, & cautè, nè manciparentur, & detegeretur crimen, vt ait:*& omnes in perditione eſſemus*; ſicuti dictus Vernerio, & alius teſtis deponunt, & ex hoc verbo v3. *& eſſemus in perditione*, videtur confeſſum eſſe delictum.

Reſpondetur, quòd Notarius Stephanus coactè receptauit Donatum,&
71 ſocios armatos, quia Donatus Baronis frater, & factum ipſius non nocet Domino, Honded. *in puncto conſ.87. lib.2.* Decian.*lib.9. cap.22.* Item quia dictus Dominicus, & alius teſtis fuerunt repulſati, ideoque eorum dictum non probat.

Sed quando de illis eſſet credendũ.
72 Videndum primò, an ex hoc conſilio v3. (quod cautè aufugerent) dato poſt delictum, oriatur inditium de tractatu, & conſilio in delicto, itaut Pompilius poſſit torqueri? controuerſa quæſtio eſt, multi negant, alij affirmant apud Farin. *q. 132. n. 34.* Sed opinio affirmans intelligitur primò, ſi auxilium ſit datum incontinenti poſt delictum, non ſi ex interuallo etiam vnius diei, Menoch. *de arbitrar. q.89.* Honded. *conſ.87. n.160. lib.2.* Farinac. *di-*

cta q.132.n.35. & *q.133.n.28.* & ita
procedit *conſilium* Giurbæ 42. quia
ibi incontinenti fuit datum auxilium;
hic ex interuallo poſt quatuor, aut
quinque dies. Secundò, ſi ſit inimici-
tia capitalis cum occiſo, Carrer. *in*
pract. tract. de homicidio, & *aſſaſſinio,*
§. *poſt maleficium, n.3.* Tertio, vt auxi-
liator non ſit conſanguineus, aut affi-
nis percuſſorum, tunc omninò ceſſat
præſumptio, Menoch. *d. q. 89. n.111.*
Farin. *d. q. 132. n. 39.* & *q.133.n.27.*
& *32.* Simon de Petris *conſ.15.* Quartò,
vt quis ex auxilio poſt delictum poſſit
torqueri, tanquam ſuſpectus de tracta-
tu, & conſilio, debet eſſe conuictus ple-
nè de auxilio, non autem ſolummodò
indiciatus: quia tunc eſſet facere in-
diciuin de indicio, quod iura non per-
mittunt, Honded. *conſ.87.n.156.lib.2.*
Gram. *conſ.32.* Menoch. *præſumpt.132.*
lib. 3. & *alij ſupracitati.* Quintò, vt
habuerit terminum defenſionis, & non
probauerit contrarium, tunc enim ab
auxilio poſt delictum oritur indicium
tractatus, & conſilij, quando inquiſi-
tus contrarium non probauit; ideoque
non eſt indicium ſufficiens ad torquē-
dum ex proceſſu informatiuo; ſed da-
tis defenſionibus, ita colligitur ex ſu-
pracitatis, præſertim ex Grammat. *d.*
conſ.32. Carrer. *d.§. poſt maleficium,* Fa-
rin. *d.q.132. n.34.*

Secundò eſt videndum, an ex verbis
relatis à teſtibus ſupracitatis: *Quod ſi*
manciparentur detegeretur crimen, &
eſſemus omnes in perditione, oriatur con-
73 feſſio extraiudicialis delicti, quæ fa-
ciat indicium ad torturam? & dicen-
dum, quòd non: etenim confeſſio ex-
traiudicialis non poteſt dici facta ex
verbis æquiuocis, generalibus, & quæ
delictum ipſum nō contineant, ſed po-
tius illatiuè, ſeù coniecturalitèr ali-
quid ſignificant, ſed debet eſſe clara,
non dubia, alioquin ſemper verba ac-
cipiuntur in fauorem rei, Dec. *conſ.*
218. Foller. *in pract. p.1. 2. par. verbo*
& *ſi confitebuntur, num.59.* vbi alios
allegat, Gomez *de delict. tom.3. varia-*
rum cap. 13. rub. de probat. delict. n.8.
Menoch. *de præſumpt. lib.1. q.89. n. 20.*
Maſcard. *concl.350. n.16.* Farin. *q.82.*
n.29. & *30.* benè Peguer. *dec.17.n.3.*
& *4.* Imò *DD.* iſti volunt, quòd confeſ-
ſio contineat expreſsè delictum com-
miſſum, & perſonam, in quam eſt com-
miſſum: putà, quòd dicat occidi Titiū,
& ſi hoc non contineat, nihil probat,
imò plerique, & fortè communius vo-
luerunt, vt adijceretur locus, & tem-
pus, aliàs eſſet informis; ex verbis ve-
rò generalibus nunquam inducitur,
& re vera Pompilius dixit illa verba:
Eſſemus omnes in perditione; includendo
in illis quoque ſeipſum propter ſuſpi-
cionem, quam generare poterat co-
gnatio propter damna fratris, ſororis,
& coniunctorum, quibus ipſe poſtea
debebat ſubuenire, & iam propheta-
uit; damnum coniunctorum, proprium
aliquando exiſtimatur. Secundò re-
quiritur, vt confeſſio ſit facta principa-
litèr, & propter ſe, non enunciatiuè,
ſeù incidentèr, & propter aliud, Bart.
l. ſi confeſſus, ff. de cuſtodia reorum, Affl.
dec. 176. Foller. *verb.* & *ſi confitebun-*
tur, p.1. n.1. in fine, & *n. 31.* Farinac.
q.81.n.228. & *q.83. n.42.* hic Pompi-
lius illa verba dixit ad incutiendum
metum illis, vt fugerent. Tertiò de-
bet probari per duos teſtes conteſtes,
Menoch. *de præſumpt. lib.1. q.89.* Ma-
ſcard. *concl. 492.* Foller. *d. verbo p.2.*
n.2. Farinac. *d.q.83. n.44.* & *45.* quod
hic deficit.

Quintum, ex quo plures teſtes de-
ponunt de fama publica contra Baro-
74 nem, ipſum fuiſſe complicem in deli-
cto, ac Notarium Stephanum, ipſius
Baronis gratia, & quòd hac cauſa di-
ctus Notarius ſe præripuit à dicta Ter-
ra. Fama non habet requiſita, Clar.
q.6. orta poſt inquiſitionem, ideò ni-
hil valet, Gram. *voto 34.* in priori in-
formatione examinantur centum te-
ſtes, & 50. de Amalphia, & nihil dicūt,
pars ipſa non eſt conqueſta; notitias
delictorum Pompilij dederūt Pandol-
phi illius inimici, vndè clarè ortum
ha-

Digitized by Google

habuit à maleuolis,& de Notario Stephano, cur ille fugeret, teſtes in priori informatione examinati dixerunt, quòd erat abſens, nè vti teſtis examinaretur contra Baronem.

Omnia igitur indicia, quæ ponderantur contra Pompilium, deficiunt in ſufficientia, quia colloquia abſque requiſitis, auxilia non incontinenti, & conſanguinei confeſſio præſumpta informis,& nihil concludens,fama abſq; requiſitis à maleuolis, & poſt inquiſitionem: deficiunt in probatione, quia pauca ex eis probantur per duos teſtes conteſtes, & nullus ex eis per teſtes idoneos contradicunt alijs Fiſci probationibus, & indicijs, ex quibus apparet manifeſtius, Baronem ex ſe ipſo deliberauiſſe delictum, ratione propriæ inimicitiæ, antequam Neapolim adueniret:& ſic ſinè conſilio Donatum auxiliatum ex ſe ipſo abſque Pompilij perſuaſione. Quomodo igitur ex iſtis poteſt deueniri ad torturam, vigore Capituli *Si cum ſceleratis*?

Nec intrat quæſtio de vnione indi-
75 ciorum inſufficientium: quia licet cõtrouerſa ſit opinio, an indicia minus ſufficientia vniantur in criminalibus? in qua communis diſtinctio eſt, quòd ſi indicia ſunt inſufficientia de ſui natura, quia remota, ſed benè probata, & tendunt ad eundem finem, hoc eſt ad integrandum vnicum factum, & vniuntur; ſi verò ad diuerſum finem, & non vniuntur; ſi verò ſunt inſufficientia ratione probationis, quia vnũquodque ipſorum non probatur per duos teſtes, tunc non poſſunt vniri, & multò minus, quando adeſt vtraque imperfectio, & naturæ, & probationis, vt in caſu noſtro, quia adducerentur duo ſpecialia, ita Gramm. *voto 3*. Theſaur. *dec. 24*. Maſcard. *concl. 1223*. Farinac. *q. 37*. Pellegr. *conſ. 2. lib. 2*. Eugen. *conſ. 27. lib. 1*. Honded. *87. lib. 2*.

Rurſus non poteſt tractari de vnione indiciorum, quando ex teſtibus Fiſci indicia debilitantur,ſiuè impugnãtur,Grammaticus,Eugen.Honded. *vbi ſupra*, Oſaſc. *deciſ. 79*. Boer. *165*. imò vnicum indicium ex teſtibus Fiſci eſt tantæ potentiæ pro Reo, vt tollat omnia indicia contra Reum, & impediat omninò torturã ex informatiuo, Boer. Oſaſc. Gram. Honded. *vbi ſupra*, Farin. *q. 38. n. 110*. Guazz. *defenſ. 30. c. 4. n. 4*. hic concurrunt multa ex dictis, & vlterius vnum, quod eſt magnæ conſiderationis, quòd cæteris fugientibus ipſe Pompilius non aufugit.

Tertium requiſitum eſt grauitas de-
76 licti, ibi: *Occaſione grauiorum criminum*; delictum ſi conſideratur in ſe, grauiſſimum eſt; ſed videndum de quo inquiritur Pompilius; de conſilio,& auxilio: circa conſilium communis diſtinctio, aut conſulit alias facturo; aut non? Primo caſu, pœna extraordinaria eſt, Bart. *conſ. 165*. Clar. §. *fin. qu. 88*. Menoch. *caſu 311*. Oſaſc. *dec. 67*. Farinac. *q. 129. n. 108*. Couarr. *p. 2. §. 2. de homicidijs*, contra Bartolum *in l. non ſolùm*, §. *ſi mandato, ff. de iniur*.

Etiam in atrociſſimis, Couar. & Menoch. vbi ſupra, Baiard. ad Clar. *q. 88*. Cephal. *conſ. 76*. & qui tenent contrarium, loquuntur, vbi conatus punitur pœna delicti, etiam non ſequuto effectu, vt in læſa Maieſtate, vel vbi conſilium confunditur cum delicto, vt in hæreſi, Scrader. *de feudis, p. 9. c. 1. n. 49*.

An autem principalis ſit facturus, vel non cognoſcitur. Primo, ſi inter occiſorem, & occiſum adſit grauis inimicitia, præſumitur, quòd cauſa impellens ſit inimicitia, non conſilium, quia illa naturalis inhærens potentior, Ang. *conſ. 22*. Berous *175. lib. 3*. Bertazz. *72*. Surd. *40*. Decian. *tom. 2. lib. 9. cap. 36*. Farinac. *q. 129. n. 145*. Intrigl. *dec. 38*. vbi ſic deciſum, etiam ſi ipſe conſulens ſit etiam inimicus cum occiſo, Gramm. *voto 6. conſ. 63*. Decian. *conſ. 115. lib. 3*. Hondedeus *conſ. 87. n. 78*. imò in mandato, mandatarius inimicus præſumitur occidiſſe ex inimicitia, non ex mandato, Bertazz. 103. Decian. *dicto lib. c. 36*. Gramm. & Honded. *vbi ſupra*. Secundo

Digitized by Google

dò ex minis præcedentibus,Conſ.Ber-
tazz.62. *n.7.lib.*1.Surd.*40*. Decian.*vbi
ſupra*, Farinac. *d.q.129.n.143*. hic ad-
ſunt minæ, vt diximus. Tertiò, præ-
paratio ad delinquendum, Ang. *conſ.
22.DD.vbi ſupra cit.*hic adeſt,quia die
vigeſimatertia iuerunt occiſores Ma-
rianellam die 22.Baro Scipio diſceſſit.

Circa auxilium triplex, antè deli-
77 ctum, in delicto, & poſt delictum.Pri-
mò caſu debet eſſe proximum.& quòd
det cauſam delicto, vt ſinè eo non poſ-
ſit fieri, Anton. Gomez *tit. de homicid.
c.3.n.49.* Clar.*q.90.* Menoch.*caſ.349.*
Bertazz. *conſ.62.* Laderch. 194. Pa-
cian.156. Maſcard.*concl.159.* In deli-
cto debet eſſe cooperatiuum delicti,
Farinac. *qu.*131. neutrum hic adeſt;
poſt delictum omnes concludunt pœ-
na extraordinaria, Clar. Maſcard. *vbi
ſupra*,Menoch.*caſu*349.Farinac.*q.*132.
Maximè ſi non incontinenti poſt deli-
ctum, Giurb. *conſ.42. n.*19. vel ſi con-
iunctus, quo caſu non habet dubium
ex *l.1.ff.de rapt.* imò ſi hoc auxilium
fuerit ab initio promiſſum, adhuc pœ-
na eſt arbitraria; niſi quando delictum
ſinè eo omninò fieri non potuiſſet,Ce-
polla *conſ.27.* ſequuntur in dicto caſu
tres conſulentes, Rimin.iun. *conſ.* 310.
*lib.*3. Bertazz.*324.lib.*2.Laderch.194.
Farin.*qu.*132.

Si pœna eſt extraordinaria, non eſt
78 locus torturæ ex informatiuo, Intri-
gliolus *dec.*38. *n.* 14. qui loquitur in
ſpecie in conſulente aliàs facturo, idē
Intrigl.*ſing.234.lib.*1.Maſtrill.*dec.*191.
n.35.& 218.*n.*10. Caſtill.*dec.*178.*n.*2.
& 3.Giurb.*conſ.*10.*n.*4. Caracciol.*dec.*
17.*n.*3.ex noſtris Capyc. *dec.226.n.*13.
Gramm. *conſ.15. n.4.* Foller. *in fragm.
n.215. & verbo condemnati*, *n.*12.

Et ex his nullitates obſtare, quia
non datis defenſionibus decretum eſt
nullum, & non conualeſcit, ex *cap. Si
cum ſceleratis*, ex quo non applica-
tur, & tortura abſque indicijs legiti-
mis eſt nulla, quia contra *textum in
l.milites*, §. *oportet, de quaſt. & Capitu-
lum Regni Tormenta*; ita concludunt
omnes Doctores, Farinac.*q.37.n.*110.
& q.83. num.9. & 12. alios refert Ca-
ſtill. *dec.179.n.*1. adeout confeſſio in-
dè ſequuta nulla ſit: eſt enim requiſitū
ſubſtantiale, intrinſecum decreti de
torquendo, & ipſius torturæ: neque
Pragmatica 77. n. 17. de offic. S. R. C.
quæ poſt pronunciatum reijcir acto-
rū nullitates, quid mutat, quia *textus*
expreſſi ſunt *in* §. *oportet, in cap. Regni
Tormenta, l.vnius*, §.*cogniturum, & in
l.defenſionis facultas*. Prætereа tortu-
ra eſt interloquutorium merum, in
quo Pragmatica non habet locum,quę
loquitur in ſententia, & decreto diſ-
finitiuo. Hæc diſtinctio probatur à
Seſſe *deciſ.Aragoniæ dec. 314.n.88. &
ſeq.lib.3.* Quarè in hac cauſa eſsē voti,
quòd aut impinguetur, aut conſigne-
tur tutæ perſonæ; fortè principales
venirent carcerati, ex quibus tempo-
re veritas aperietur; mora opus eſt in
occultis, ſicuti feſtinatione in noto-
rijs: Ioſeph de Roſa.

Septimum,non in omni crimine,ſed
79 in capitali adhibenda eſt, Diuus Au-
guſtus *in l.edictum,de quæſt.*pręſcripſit,
& in Regno tantum in delicto, quod
pœnam vltra relegationem meretur, ſi
reus hac pœna plectendus eſſet,ſi con-
uinceretur, extant *Regni capitula Tor-
menta, Si iuſtè, ac delatas*, teſtantur de
Nigris, & D.Reg.Tapia *in dictis capi-
tulis*, Paris *in verbo tortura*, Clarus
q.63. verſ.præterea, Farinac *q.42. n.3.
& 6.* Caball. *reſolut. criminal. caſu 28.
n.5. &* 14. Guazzin. *defenſ. 30. cap. 3.*
Trentacinquius *conſ.21. & 26. lib.2.*
R.D.Reuerter. *dec.* 400. Pater Leſſius
*de iuſt.& iur. lib.2.tit.de Iudice,dub.17.
in verbo notandum 4.*

Etiam ſi dicta pœna in iure deter-
minata non reperiatur, ſed Iudicis ar-
bitrio remiſſa,iuxta *textum in* §.*atrox,
& Gloſa in* §. *in ſumma, de iniur.* Tho-
rus *in verbo tortura cap. 8.* vbi de pœ-
na pro vulnere in faciem illato, ſed
in tortura ex proceſſu informatiuo
non procedit,D. R. Rouitus *in prag.1.
de cuſtodia reorum*, *num.* 11. *in fine*,

& in

Digitized by Google

& in Pragm. 1. de immunitate Neapolitan. ratio eſt: nam pœna Iudici arbitraria arbitrari minimè poteſt, niſi compilato proceſſu.

Tortura enim omnem pœnam pecuniariam excedit, *l. in ſeruorum, in fine, ff. de pœnis*, Gramm. *conſil. 15.* Gizzarell. *deciſ. 26.* Cartarius *de interrogandis reis lib. 4. c. 1. nu. 8.* Et pluſquam vtriuſque manus abſciſſio reputatur, vti in *textu, §. quia verò, Authentico, vt nulli Iudicum, Marſil. in practica, §. expedita, num. 59.* Paris *de ſindicatu verbo tortura*, de Nigris *in cap. Regni Ad hoc num. 140.* Boſſius *tit. de tortura, nu. 12.* Farinac. *tit. de indicijs, & tortura, nu. 14.* Dom. Præſes de Franch. *deciſ. 419.* D. R. Capyc. Latr. *deciſ. 134. p. 2.* meritò niſi in crimine vltrà relegationem inferenda eſt: aliàs maior conſideraretur pœna in detegendo, quàm in puniendo crimine; & in ſupradicto caſu delatus incarcerari poteſt abſque citatione, *cap. Ab illo incheandum*, & *Pragmatica 1. de cuſtodia reorum*, Nouarius *de grauaminibus tom. 1. grauamine 279. num. 11.*

Octauum requiſitum ex rei perſona
80 ſumitur: nam minor deciquarto anno torqueri non poteſt, *l. ex libero, §. de minore*, & *l. de minore de quæſt.* & *l. 1. §. de impuberis, ff. de Senat. Conſult. Syllan.* Foll. *pract. crimin. rub. rei indurati torquantur, num. 20.* Iulius Clar. *quæſt 64. verſic. quæro numquid*, Carrer. *eodem tit. verbo circa tertium, num. 37.* Cart. *de interrog. reis lib. 4. cap. 1. num. 49.* Farinac. *qu. 41. nu. 16.* Guazz. *ad defenſam defenſione 30. cap. 11. num 1.* poteſt tamen terreri, & ferula cedi per *textum in d. l. impuberi*, dummodò pubertati proximus ſit, Farinac. *q. 91. n. 20.* Guazzin. *defenſ. 30. cap. 11. num. 2.* Cartarius *de interrogandis reis d. cap. 1. num. 149.* & quando terretur minor, fit decretũ cum interuentu Curatoris, qui introducitur in camera cordæ, & interuenit in actu iuramenti tantùm, & ſi confeſſus fuerit, vti ſpontanea valet confeſſio, argumento *textus in l. item* apùd Labeonem, *§. quæſt. de iniur.* Pater Leſſius *tit. de Iudice, dubit. 17. num. 155. in fine.*

Limitatur in læſa Maieſtate huma-
81 na, & diuina, vt in d. *l. de minore, l. ſi quis alicui, l. nullus, C. ad l. Iuliam Maieſtatis*, & in proditione, *l. proditores, ff. de re militari*, Capyc. *deciſ. 130. num. 55.* Carrer. *vbi ſupra num. 37.* Guazzin. *d. defenſa cap. 11. num. 9.* Anton. de Ballis *qu. 13. num. 34.* Seſſe *deciſ. Aragoniæ lib. 4. deciſ. 476.* Villadiego *in politica cap. 3. num. 322.* Pater Leſſius *dicta dubitatione.*

Sed hæc tortura in minori puber-
82 tati proximo moderatè etiam practicanda eſt, itàut omne abſit periculum, Farinac. *num. 103.* Guazz. *d. c. num. 9.* & Pater Diana *par. 4. tract. 6. de tortura in Sancto Officio, reſol. 19.* ibi: *Quando ſinè periculo, & moderatè dicti minores, &c.*

Inſuper, ratione perſonæ ſenex de-
83 crepitus torqueri non poteſt, *l. 3. §. ignoſcitur, ff. ad Senatus Conſultum Syllanianum.* Riccius *collect. 129. & deciſ. 233. nu. 3. p. 3.* Farinac. *d. q. 91. n. 24.* Guazz. *d. defenſa c. 12. nu. 1.* Anton. Fab. *def. 6. l. 9. tit. de quæſt.* de Nigris *in cap. Regni frequens, num. 38. & in cap. ſi iuſtè nu. 60.* Gram. *deciſ. 34.* D. R. Sanfel. *355.*

Mulier prægnans ob abortus peri-
84 culum, *l. pragnantis, ff. de. pœnis*, DD. *omnes vbi ſupra*, neque poteſt terreri Caualcanus *de brachio Regio par. 3. nu. 126.* D. Cardinalis de Lugo *diſp. 37. ſect. 13 n. 155.* & poſt puerperium differenda eſt, donec vires fuerint cõfirmatæ, quod Iudicis arbitrio remittitur, ità *Gomez to. 3. variarum cap. 13. nu. 3.* & niſi poſt quadraginta dies, Cantera *in quæſt. criminal. q. 10. de reo, num. 1.* Ghirlandus *de quæſt. lib. 4. quæſt. 9. n. 7.* D. Card. Tuſcus *lit. T. concl. 328. nu. 21.* Quare ſi infra quadraginta dies torqueretur, & delictum fateretur, nulla eſſet confeſſio, Baiardus ad Clar. *q. 64. n. 67.* ſicuti minor, aut ſenex, qui non eſſet torquendus, fateretur, confeſſio tãquam per iniuriam exorta nulla eſt.

No-

Nonum requiſitum, vt publicetur
85 proceſſus, & antè torturæ decretum moneatur Aduocatus; & hic nota, quòd in tortura ex proceſſu informatiuo ante decreti prolationem auditur rei Aduocatus ſuper criminis qualitate, & ſuper capituli requiſitis, ac ſi fortaſſis incontinenti probationes de rei innocentia haberet; Incontinenti autem dicitur, licèt in promptu ſecum non habeat teſtes, ſed dummodò non petat longas dilationes, vt dicit de Nigris *in d. c. ſi cum ſceleratis n. 48.* quam doctrinam intellige, ſi Aduocatus tales allegat circumſtãtias, ex quibus Iudex informatus remaneat, quòd non dilatandi cauſa breuem petat dilationem: poteſt enim pœna dilatata exigi, non poteſt exacta reuocari, Seneca *ſecundo de ira* 22. idcircò obſecro Iudices, vt iſto caſu dent ſpatium, tenuemque moram.

Tortus autem, & confeſſus, vt con-
86 demnari poſſit, vltrà prædicta nouem requiſita, alia duo concurrere debent; Primum, vt tortus ſolutis vinculis extra torturæ locum, poſt certum tempus coràm Iudice pro Tribunali ſedente cõfeſſionem ratificet, ex *gloſa in l. 2. in verbo aliquid, C. quorum appellationes non recipiuntur, & in l. ſeruos, C. ad legem Iuliam de vi publica, gloſa in l. 2. C. de cuſtodia reorum, in verbo conſtiterit*, & poſt antiquiores affirmant Iulius Clarus *q. 64. n. 34. & q. 65. nu. 2.* Farinac. *q. 83. n. 63.* Guazz. *defenſa 30. cap. 35.* D. Card. de Lugo *de iuſt. & iure diſp. 37. ſect. 13. num.* 156. P. Diana *de tortura in Sancto Officio, reſ.* 22. & eſt de practica, quæ optima ratione fuit introducta: quia tortura periculoſa eſt, vt diximus, & pluries inſontes tormentorum dolore confeſſi perierunt, ſicut plura recenſentur exempla à Claro *d. q. 64. verſ. vltimo propter tormentorum ſeuitiam*, Cartario *de interrogandis reis lib. 4. cap. 1. nu.* 129. & Bertazzolo *conſ. 129. & conſ.* 162.

Tempus verò, quo ratihabitio hæc
87 facienda eſt, cum in iure non reperiatur determinatum, Iudicis arbitrio remittitur, attenta criminis atrocitate, indiciorum pondere, ac rei torti qualitate. Regularitèr tamen poſt vigintiquatuor horas, aut die ſequenti fit, quo temporis ſpatio, in dolore eſſe non videtur. In caſibus verò, quibus M. C. vti delegata, & Regiæ Audientiæ ad modum belli procedunt, etiam eadem die poſt horas fieri poteſt: ratihabitione enim omnis excluditur dubitatio, Bar. *in l. inter omnes, §. rectis, de furtis*, Paris *de ſindicatu cap. ratificatio fol.* 345. & extortionis vitium purgatur, *tex. in l. vnica, C. de plus petitionibus*, Paris *in cap. an fletur dicto torti, nu. 3. & in cap. ſequitur quæſtio quotidiana col. 2. fol.* 341.

Sed ſi tortus, dicta in tormento ne-
88 gat, & dixit, quòd tormentorum dolore fuit confeſſus, iterum torquendus eſt. Primò, quia indicia non ſunt æliſa, quinimò confeſſione, & reuocatione noua orta videntur. Secũdò, nam ſi hoc caſu tortura nõ repeteretur, torturæ remedium fruſtatorium eſſet, cum nemo ſuam ratificaret confeſſionem, ſi putaret, in ſe amplius non poſſe illam exerceri, Boſſ. *in tit. de tortura, n.* 43. Clarus *q. 64. in fine*, & ibi Giacharius, *& in q. 21. n. 36.* Farin. *q. 38. a num. 91. vſq; ad 96.* Gram. *dec.* 72. D. R. Sanfel. *deciſ.* 252. Pater Leſſius *tit. de Iudice cap. 29. nu.* 168. qui teſtatur, quòd vſq; ad tertiam vicem hoc caſu tortura repeti poteſt, & licèt Pater Sanch. *conſ. moral. lib. 6. cap. 4. dub. 5. num. 3. &* Pater Diana *reſol.* 24. teneant, quòd delatus pluſquam bis torquendus non ſit; Contrarium tamen, quòd vſque ad tertiam vicem, ſeruatur in practica.

Si dicta reuocet, quia ex errore cõfeſſus, & erroris cauſas alleget, terminus ei concedendus eſt, quo errore non docto, torquetur, Affli. *in conſtit. Regni Si damna clandeſtina, n. 44. in fine*, Boſſ. *tit. de tortura n. 9.* Guazz. *defenſa 30. cap. 24. num. 7.* qui cæteros refert.

Reite-

Digitized by Google

Reiteratur quoq; tortura,ſi à princi-
89 pio indicia ſunt multùm vrgentia, & prima tortura,inquiſiti robore,& tormenti qualitate attenta, purgata non videntur, iuxtà *tex.in l. vnius, §. reus, & in l.repeti,ff. de quaeſt.*& licèt in hoc caſu quamplures DD.affirment, quòd tertia vice repeti non debet,vti P.Sanchez *conſ. moral. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 14.* Farinàc. *q. 38.nu.97. & 103.* Pater Diana *de tortura in Sancto Officio,reſol.24.*vbi in fortiori caſu,quando bis tortus, & confeſſus, ſi in ratificatione neget, quòd tertia vice non ſit torquendus; tamen hoc dictum eſt contra communem, & veriorem ſententiam, quia ex tali variatione noua naſcuntur indicia, ex quibus tertia vice torquetur; ſicuti ſi ſemel, aut bis ſufficientèr ſit tortus, ſi noua ſuperueniant indicia, iterum torquetur, Paris de Puteo *cap. de repetitione tortura,num 2.*Sebaſtianus de Neapoli *in cap.Regni tormenta, n. 20.* Clar. *q. 64. n.47.*Sanch.*vbi ſupra* P.Leſſius *c.29.n. 168.*& eſt cõmunis. Tribus igitùr caſibus tortura repeti poteſt. Primò,ſi cõfeſſus in tortura, in ratificatione negat, quod Faber *de quaeſt.def.5.*reſtringit ſi incontinenti,ſive in ipſis tormentis ſequatur reuocatio, cum nõ praecedente aperta confeſſione per denegationem non videatur inducta variatio. Secundò, ſi indicia à principio multũ exiſtunt vrgentia.Tertiò, ſi poſt torturam alia ſuperueniunt indicia; & hoc vltimum reſtringitur, ſi tortus, & non confeſſus ad extraordinariam pœnam fuit condemnatus, Dom. Reg. Sanfel. *dec. 138.*

Circà autem indicia ſuperuenien-
90 tia, vt reiteretur tortura, quaeſtio eſt inter Doctores, qualia eſſe debeant? nàm quidam tenent,quòd eſſe debent in ſpecie, & in ſubſtantia differentia; adeò quod ſi ex remotis indicijs illata ſit,cum alijs remotis repeti non poſſit,quia non noua indicia,ſed,vt aiunt, dictorum nouae probationes, vt videre eſt penès Caballum *caſu 93.*& Patrē Dianam *d. tractatu reſol.16.*Quidā alij tenent, quòd ea ſufficiunt, quae non ſunt eiuſdem ſpeciei, ideſt eiuſdē indicij, quamuis ſint eiuſdem generis, videlicèt *remoti*, cuius prima indicia erant, vt docet idem P. Diana cum Queucdo *de indicijs, & tortura p.2. cap.7.* & haec opinio mihi magis arridet: nam vt exiſtimo, ſi à principio in proceſſu exiſterent quatuor remota indicia legitimè probata, in atrociori crimine, tortura quoque, aut cum verberibus, aut funiculis adhiberetur: & ſi non ità adhibita fuerit, quia tormenta purgata non cenſerentur, de conſuetudine, & ſecũdùm omnes Criminaliſtas tortura repeti poſſet; Pari igitùr ratione,ſi ex duobus remotis indicijs adhibita fuit, alijs duobus remotis non eiuſdem ſpeciei ſuperuenientibus repeti poteſt.

Quaeſtio quoque occurrit, an tor-
91 tura reiteretur ex proceſſu informatiuo? negant de Nigris *in cap. Regni ſi cum ſceleratis,n.10.* Gramm.*conſ. 12. & 64. & vot. 3.* Carrer. *in prax. c.quae autem*; Affirmant verò Simon de Petris *conſ. 104.*Danza *de pugna DD. titulo de praeminentia, cap. 1.num. 41.* Thorus *in compendio deciſ. part. 3. 3. p. in verbo tortura, cap. 11. in ordine.* & ità refert deciſum in M.C.contra Dominicum Roccio.

Secundùm,vt ratificata confeſſione, aduersùs eam terminus concedatur: ſi enim ſpontè confeſſo impartiẽdus eſt, *pragm. 10. num. 15. de officio Iudicum*, eò magis in tortura confeſſo, & ità ſeruatur in practica, de qua poſt antiquiores teſtantur Caualc. *de brachio Regio p. 1. nu. 175.* D. Ricc. *coll.2457.* Farinac. *conſ. 16.num.15.*Caball.*reſol. crim. caſu 186.* Guazz. *def. 31. cap. 1.* confeſſus enim in hoc termino confeſſionem erroneam,& non veram,probare poteſt, ſiue cauſam,ob quam pœna lenienda eſt.

Concludimus igitùr, quòd delatus de crimine, cuius pœna eſt vltrà relegationem, ſi gravitèr eſt indiciatus, non minor, non decrepitus, neque aliqua de cauſa exemptus, teſtibus Fi-

ſci repetitis, lite conteſtata, capitulorum copia data, & defenſionis termino ei conceſſo, ac monito eius Aduocato, ritè, & rectè torquetur. Tortus, & confeſſus, ſi intra vigintiquatuor horas, vel die ſequenti confeſſionem extra tormentum ratificet, ei denuò, aduerſus confeſſionem defenſionis termino cõceſſo, ad criminis pœnã iuſtè condemnatur. Quod ſi contingat, quòd omnibus his concurrentibus innocens torqueatur, atq; dãnetur, ſatis pro bono publico eſt, dicta requiſita, & cautiones in tortura adhibere, ſine qua homines audacter peccarent, & ex ſcelerum impunitate res publica humana pateretur; hijs quidem medijs vti debemus, quibus maiora euitantur mala, quamuis eiſdem interdũ minora eueniunt, ſicut in hac re conſiderat Pater Leſſius *de iuſt. & iure, tit. de Iudice dubit. 17. num. 151. in fine*; de duobus enim malis, minus eſt eligendum, ſi vtrumque euitari non poteſt, D. Cardinalis de Lugo *eodem tractatu diſp. 37 ſect. 13.* & magnus Criminaliſta Paris de Puteo *in tract. de ſindicatu capitulo de repetitione torturæ, nu. 5. in fine*, inquit, *quòd ſine timore torturæ Mundus non poſſet in pace manere.*

Tormentorum autem plura ſunt genera, ſcilicèt tormentum cordæ, ſtanghettarum, funiculorum, vigiliæ, & alia, quæ connumerantur, & explicantur à Farinacio *q. 38. n. 60.* & à Sebaſtiano Guazzino *defenſa 30. cap. 21.* tormentum funiculorum in hoc Regno adhibetur cum tormento cordæ, & in atrocioribus criminibus, iuxtà *prag. 2. de quæſt.* & tradita à Farinac. *q. 37. num. 89.* in alijs criminibus infertur tormentum cordæ, quæ eſt regina tormentorum, & magis vſitata.

Similitèr torturę plures connumerantur gradus, vt videre eſt penes Follerium *in rubrica, Rei indurati torqueantur, n. 17.* qui numerare incipit à verbali territione, & minis de torquendo, (ſed ſi in hoc gradu habetur confeſſio, abſque vllo ſcrupuloſo valet vti ſpõtanea, P. Leſſius *lib. 2. cap. 29. dubit. 17. num. 155.*) penes Clarum *q. 64. num. 22.* Farin. *q. 37. à num. 34.* & Sebaſtianum Guazz. *defenſa 30. cap. 22.* qui in ſex diſtinguit gradus connumerando inter eos torturæ repetitionem; mihi tamen placet, gradus connumerare iuxtà textum *in l. item apud Labeonem, §. quæſtionem, ff. de iniurijs*, conſiderando torturam eum corporis dolore, vt ibi inquit I. C. *Quæſtionem intelligere debemus, & tormenta, & corporis dolorem ad eruẽdam veritatem; nuda ergo interrogatio, vel leuis territio nõ pertinet ad hoc edictũ*, & ſic à verberib. vel ligatura, & hic eſt primus gradus.

Et quia tortura regularitèr non debet excedere horam, iuxtà tradita ab eodem Farinacio *n. 54.* & Guazz. *dicto cap. num. 6.* niſi in atrociſſimo crimine, & homine robuſto. Cumq; hora in quatuor ſecundùm communem vſum diuidatur quadrantes; in quatuor quoq; tortura diuiditur gradus, vel in quinque incipiendo à ligatura, vel in ſex ſi horã excedat; vel melius dico, quòd hæc graduum diuiſio arbitrio Iudicis relinquenda ſit, qui eos connumerabit attentis robore corporis, tormenti qualitate, ac temporis ſpatio, quo aliquis torquetur, regulando eius arbitrium, vt regulantur gradus in calore, & in febre, cui tortura comparatur.

Sic etiam Iudicis arbitrio torquendi modus remittitur, conſideratis criminis atrocitate, rei qualitate, & indiciorum pondere; ità tamen, *vt ſeruus ſaluus ſit innocentia, vel ſupplicio*, ſicut inquit I. C. *in l. quæſtionis modum, de quæſt.*

Quarè in crimine vltrà relegationem, & citrà mortem, ſimplex tormentum cordæ adhibetur, & decretum ita concipitur: *Die, &c. menſis, & anni, &c. f. v. in M. C. fuit prouiſum, quòd t. de t. inquiſitus, vt in actis, torqueatur ad eruendam ex ore proprio veritatẽ citra præiudicium probatorum, & confeſſatorum*. Et ſi de pluribus eſt inquiſitus, & pro vno crimine conuictus, explicatur in decreto, pro quo crimine torquetur,

ac ponitur clauſula, *citra præiudicium confeſſatorum*, contingentia attenta, quòd reus crimen agnouiſſet cũ qualitate, & in aliqua parte, nec non dicitur *probatorum:* nam ſi indicia multum vrgentia extant, tortura non purgantur, & alicui pœnæ locus eſt.

In crimine atroci, & exemplari, quod vltimo caſtigatur ſupplicio, in Regno adhibetur tormentum cordæ, præcedentibus vel quatuor, vel duobus funiculis, aut cũ verberibus, prout Iudici videbitur, & decretum concipitur: *Die, &c. viſa inſtantia R. F. f. v. t. de t. torqueatur acritèr citra præiudicium probatorum, & confeſſatorum*; & hac clauſula *acritèr*, intelligitur cum duobus, aut quatuor funiculis, arbitrio Iudicum, qui interueniunt in actu tormenti.

In crimine atrociſſimo: putà hæreſi, læſa Maieſtate, ingenti aſſaſſinio, enormiſſimo homicidio perſonæ in dignitate conſtitutæ, torquetur tormento cordæ cum funiculis, aqua frigida in dorſo, vel aliquo pondere in pedibus; vel torquetur tormento vigiliæ, iuxtà notata à Farinac. *d. q. n. 50. & 51.*

Vbi adhibetur ex proceſſu informatiuo, decretum ità concipitur: *Die, &c. f. v. viſa inſtantia R. F. t. de t. torqueatur ex proceſſu informatiuo citra præiudicium probatorum, & confeſſatorum*, & ſine verbo *acritèr*, tortura non intelligitur cum funiculis: cum interpretatio in molliendis, & non in exaſperandis pœnis faciẽda ſit, *l. interpretatione, de pœnis, Gloſa verb. in iudicium, §. ex maleficijs, de actionibus, Gloſa in verbo ſcienter, c. 1. quibus modis feudum amittatur.* Quarè Notario Mario Gianpriamo inquiſito de pluribus falſitatibus, fuit illata tortura abſque funiculis, decreto M. C. dictante, quòd torqueatur ex proceſſu informatiuo, & ita deciſum per Collaterale Conſilium, etiã reclamante docto, & erudito viro, ſummèq; laudando Januar. de Andrea Fiſci patrono, qui fundabat ſuam inſtantiã, quòd tortura ex proceſſu informatiuo ſemper adhibetur in grauioribus criminibus, in quibus habet locum funiculorum tormentum, *pragmat. 2. de quæſt.* proceſſus eſt in banca de Mauro, penes Scribam Tenca.

Si tortura inferenda eſt Neapolitano, Decretum interponitur: *Die, &c. viſa inſtantia Regij Fiſci torqueatur N. ex proceſſu informatiuo præuia diſpẽſatione S. E. ex quo Neapolitanus*, pro qua fit relatio, & hoc decretum ſubſcribitur ab omnibus Iudicibus.

Actus verò torturæ ita expletur: *Die, &c. pro retroſcripti decreti exequutione ductus talis de t. in camera cordæ ſecretæ, & ante præſentiã DD. Iudicum t. de t. per eos fuit monitus dicere veritatem, circa crimen in perſonam t. de tale patratum, vbi, quando, quibus armis, quomodò, qua de cauſa, quibus ſocijs dixit (Signore io non ne sò coſa alcuna) & ſic ordine ſupradictorum Iudicum fuit t. de t. ſpoliatus, & monitus dicere veritatem circa dictum crimen, dixit, &c. & ad cordam ligatus iterùm monitus dixit, &c. quarè ordine dictorum fuit ad cordam eleuatus, & in ea pendens fuit monitus dicere veritatem, circa dictum crimen dixit, &c.*

Et in ea pendens monitus dixit, &c.

Et in ea pendens monitus dixit.

Et in ea pendens monitus dixit.

Et cũ t. de t. ſtetiſſet in tormẽto prædicto per ſpatium vnius horæ (vel mediæ horæ, vel magis, aut minus) ad horologiũ pulueris ſemper in negatiua perſiſtendo, & nihil de interrogatis circa crimen confitendo fuit ordine ſupradictorum DD. Iudicũ diſcenſus, & ſolutus, ac brachijs accomodatis fuit ad carceres dimiſſus cũ proteſtatione in forma, talis Actuarius. In hoc autem actu quatuor aduerto, Primum, quòd antequã reus ad cordã eleuetur, tres præcedere habeãt monitiones, vt appareat de Iudicis benignitate, & rei duritia. Secundũ, vt de ſocijs nõ interrogetur, niſi contra conſocios extent indicia, vel in criminibus exceptis. Tertium, quòd Iudex ſcribi faciat in actis omnia, quæ in tortura dicit cum

contingere poſſit, quòd pro crimine iterum torqueatur, & variet à primo dicto; quod ſi variatio reſpicit delictum, ſeù qualitates,& circumſtantias ad delictum inferentes,nouum producit indicium, iuxtà notata à Farinacio *qu.52. à n.25.* Quartum, vt is non interrogetur per ſuggeſtionem? nempè an tali die?an modò occiderit,vel cum talibus ſurripuerit, &c. quæ ſuggeſtio ſi euitanda eſt in carcerato, eò magis in torturam patiente, iuxtà notata à Guazzino *defenſa 20. c.13.*

Rurſus tortura infertur confeſſo in caput ſociorum ad purgandam infamiam, vt ijs confeſſio præiudicet: tortura enim facit perſonam teſtis integram, quæ alioqui non eſſet integra, cum propriam ſibi objecerit turpitudinem, Antonius Fab. *tit.21. de quæſt. definitione 23.* & decretum concipitur: *Die, &c. torqueatur t. de t. ad conualidandum eius confeſſionem ſub tali die ſpõtè factam in caput ſociorum, non alitèr, & non alio modo.* Et ſi ſunt plures confeſſi, ad inuicem torquentur, & decretum interponitur: *Die,&c.torqueantur talis de t. & t.de t.ad conualidandas eorum depoſitiones, ſiue confeſſiones ſpontè factas alter in caput alterius,non alitèr, nec alio modo.* Et ſi aliquis eorum eſt minor, decreto additur: *Sed t.de t. terreatur ad conualidandum, &c.*

Et hæc tortura non excedit primum gradum, imò de conſuetudine in hoc Regno leuiſſima eſt: nam lecta depoſitione, poſtea præuio iuramento delato in faciem nominati, aliquo modo in corda eleuatur, & interrogatur de veritate dictorum; proceditque hæc tortura in ſocio criminis, non autem in ſocio in crimine, qui non participauit de crimine,idcircò probat abſque tortura, teſte D. R.Capyc.Latro *dec.164. n.64. per tex.in c.1. de teſtib.* vbi Gloſa dicit, quòd ſocius in crimine ſimoniæ, ſi non eſt ſocius criminis, & muneris, probat contra conſocium.

Infertur quoque confeſſo conuicto, & condemnato ad detegendos criminis ſocios, publicæ vtilitatis gratia, cuius ſemper, & præſertim in vindicandis criminibus rationem haberi oportet, & practicatur contra graſſatores campaneæ, mandatarios, & vbi conſtet crimen per plures fuiſſe commiſſum,& decretum interponitur,ideſt condemnationis decreto additur: *Nec non torqueatur tanquàm cadauer ad ſciendos complices,fautores, ac alia patrata facinora (ſiuè mandata)* & hæc tortura, quia tanquàm de cadauere,vt criminis ſocios, quos habuerit,detegat, & non vt de ſe fateatur, acerrima eſſe debet, iuxtà Fabrum *defin. 16.* ſed veriùs Iudicis arbitrio remittitur, & quidem leuis, ſi confeſſio adhibeatur: nam ſi contra ſe,eò magis contra alios libentèr fateri,credendum eſt.

Cœterùm tortura ad eruendam veritatem illata, infamiam non irrogat, *l.nullam 14. C. ex quibus cauſis infamia irrog.* Caball. *reſol.29. n.8.* non tantùm iuris, ſed nec etiam facti, teſte Bartolo *in d.l.* & D.Reg. de Marinis *quotid. reſ.iuris lib.1. cap.287.* reiecta *Gloſa in d.l. in verbo infamiam*, quæ contrarium tenet. Etenim quicquid in tortura confitetur, pro veritate habetur, Rota penes Magon. 89. Farinac. *qu.40. n.1.*

Vnum tandèm non prætermitto, quòd in Regno contra latrones viarũ publicarum, aſſaſſinos, & exules, ac criminoſos,contra quos proceditur ex proceſſu informatiuo, & ad modum belli, ne remaneant impunes, habet locum tortura in primo, & ſecundo gradu: nam iuxtà indiciorum qualitatem, minis, vel verberibus interrogantur, & ſi confitentur, eorum confeſſiones,tanquàm ſpontaneæ recipiũtur,vt contra plures practicatum vidi, & præſertim contra Simeonem Vaiano, qui in Reg. Aud. Principatus Vltra, introductus in camera cordæ, ibique ligatus, & parum eleuatus, cum fuiſſet confeſſus, orta fuit dubitatio inter Auditores, an eius confeſſio eſſet tanquàm ſpontea recipienda? & fuerunt

runt

runt in pari voto ; quare facta relatione S. E. fuit paritas per Iudices M.C. vt moris eſt, dirempta, ac ſub die 17. Octobris 1672. à S.E. Regiæ Audientiæ reſcriptum, quòd vti ſpontanea reciperetur. In R.A. Theate Camillus Pizzullus, leuitèr indiciatus de homicidio cum qualitate aſſaſſinij commiſſo in perſonam Ærarij Terræ Ripæ, de crimine verberibus interrogatus, atque confeſſus, quòd ad petitionem cuiusdam Sacerdotis pro ducatis decem occiderat, habita confeſſione tanquàm ſpontanea, me referente intra paucas horas fuit morti traditus. Quamplures quidem, qui indiciorum defectu habilitari debebant, hoc modo interrogati, atrociora confeſſi fuerunt crimina, & quamplurima occulta, de quibus nulla habebatur notitia. Hæc praxis Reipublicæ vtilis, fundatur. Primò, quia Iudex in atrocioribus valet à regulis iuris recedere, & ordinem non ſeruare, vt ſuperius firmaui. Secundò, in his criminibus leuiora indicia, & probationes minus legitimę ad torquendum ſufficiunt, vt probaui in decreto *habilitetur*. Tertiò, in doctrina Farinac. *q.37. n.105. & q.38. n.44. & 45.* vbi leuitèr indiciatum, leuitèr torqueri poſſe, his affirmat, ac in alijs doctrinis, quas cumulaui in decreto, *Terminus aduerſus confeſſionem*.

SVMMARIVM.

1 *Citatio vndè dicta, quid ſit, quarè inuenta, & de quo iure ſit.*

2 *Citatio, quæ defenſionem reſpicit, à Rege, vel ſtatuto omitti nequit.*

3 *Citatio iuſta accedente cauſa à Rege tolli poteſt, & recenſentur exempla num.4.*

5 *Citatio, licèt à Rege tolli non poſſit, modus tamen citandi variari, & alterari poteſt.*

6 *Regi aſſerenti ſe ex iuſta cauſa motum ſine citatione procedere, an fides adhibenda ſit.*

7 *Citatio, quæ de iure poſitiuo eſt, vt ad ſententiam, indiſtinctè à Rege tolli poteſt.*

8 *Citatio in notorijs an requiratur? adſertur diſtinctio.*

9 *Citatio, tum reſpectu rei, ob quam expeditur, tum reſpectu modi eſt multiplex, & in criminalibus reſpectu rei eſt triplex.*

10 *Citationem indicia præcedere debent, & quæ?*

11 *Citatio ad deponẽdum quãdo procedat? cum decreti, & dictæ citationis formulis, ac Authoris animaduerſione.*

12 *Citatio ad informandum quando locum habeat? cum formula dictæ citationis.*

13 *Decretum citetur, & capiatur, quando interponatur?*

14 *Decretum capiatur ad finem recognoſcendi, vel ducatur coràm ad finem recognoſcendi.*

15 *Teſtes ſi rei nomen ignorent, eum deſignent, & quomodo fiat hæc deſignatio?*

16 *Confrontatio, ſeù recognitio, in quibus procedat caſibus, & in quibus fundetur iuribus? demonſtratur, & nu. 17. & 18.*

19 *Recognitio, vt legitimè procedat, quinque requiruntur.*

20 *Recognitionis formula ponitur.*

21 *Iudex pro recognitione barbam inquiſito tondere nequit.*

22 *Citatio ad capitula, vbi locum habeat, & num.25.*

23 *Formula decreti citetur ad informandum, & capitula, traditur.*

24 *Aſſecuratio an pro alijs delictis in citatione ſit neceſſaria.*

26 *Formula citationis ad capitula.*

27 *Citatio ratione modi eſt multiplex: nẽpè realis, & verbalis, & hæc, vel ſit ſola voce 28. vel in ſcriptis 29. vel eſt de perſona 30. vel domi 31. vel per edictum, vel per proclama, vel per campanam, vel per tubam 32. vel eſt ſpecialis, vel generalis 33.*

34 *Citatio plura habet requiſita, & tria continet extrema: nempè Iudicis commiſſionem, nuntij exequutionem n.35. atque relationem 36.*

CA-

CAPUT NONUM.

De decreto deponat; citetur; citetur, & capiatur; capiatur ad finem recognoſcendi; citetur ad informandum, & capitula, cum aſſecuratione aliorum delictorum, quatenus opus ſit; ac de cæteris, vt in hoc Capite.

1 Citatio à verbo cieo, ideſt voco dicta, in ius vocatio eſt Iudicis mandato, ad Fiſci, vel partis inſtantiam, vt ex *l.1. de in ius vocando*; & fit, vt is, de cuius cauſa agitur, compareat, ſe iudicio ſiſtat, & ſe defendat, & ſic vt id, de quo reus dicitur, pleniùs diſcutiatur, *Gloſa in extrauaganti, Rem non nouam, de dolo, & contumacia, in verbo, Eſt igitur conſiderandum.* Quatenus defenſionem reſpicit, de iure diuino eſt, vt in Geneſi *cap.3.* vbi Deus, cui omnia ſunt manifeſta, vt daret nobis exemplum, autequàm Adam condemnaſſet, eum citauit, dicens: *Adam vbi es?* & *cap.4.* vbi citauit Cain, inquiens: *Vbi eſt Abel frater tuus?* & Deuteron. *cap 1. Audite illos, & quod iuſtum eſt, iudicate.* Atque de iure naturali, vt in Clement. *paſtoralis*, §. *cæterùm, de re iudicata*, Bart. *in extrauag. Ad reprimendum, in verb. figura*, communiterque *DD.*

Quamobrem à Rege, vel ſtatuto
2 omitti non poteſt, *cap. 1. de cauſa poſſeſſ. & prop.* ibi: *Nec nos contra inauditam partem aliquid poſſumus definire. Gloſ. in d. extrauaganti, rem non nouam, in verbo quis*, ibi: *Et per conſequens, quòd Papa contra aliquem procedere non poteſt, niſi citatione præmiſſa.* Vantius *de nullit. in cap. de nullit. ex defectu citationis*, Caballinus *milleloquio 833. & 834.* Capyc. *dec. 69. num. 35.* Borellus *in ſumma deciſ. tit. 44. de citatione, num. 504.* vbi teſtatur de communi, D. Reg. Fabius Capyc. Galeota *controu. Illuſt. controu. 12. num. 27.* & P. Baptiſta Fragoſo *de Regimine Reipublicæ tom. 1. lib. 5. diſp. 12. nu. 8. & 9.* vbi referendo Doctores in cõtrarium, teſtatur, hanc eſſe veram ſententiam, & Doctores loquuntur etiam de plenitudine poteſtatis, vbi citatio defenſionem continet.

Verùm hæc vera concluſio nõ procedit, iuſta accedente cauſa, *Gloſa in*
3 *l. is qui Reipublicæ 2. ff. ex quibus cauſis maiores, in fine*, Gabriel *communium concl. lib. 5. concl. 1. n. 31.* Ceuall. *cõmunium contra communes qu. 175. num. 3.* D. Cardinalis Tuſcus *lit. C. concl. 270. n. 18.* & poſt multos R. Barboſa *in cap. ſuſceptis, de cauſa poſſeſſ. & prop. num. 9. 10.* ibi: *Nullum tamen eſt inconueniens, quòd occurrentibus iuſtis circumſtantijs, quæ ceſſare faciant rationem illam iuſtæ defenſionis, à lege, vel à Principe, certis quibusdam caſibus tolli poteſt*, & accedit ratio à Diuo Thoma ponderata *2. 2. qu. 86. art. 10.* quòd lex ponitur reſpiciendo ad id, quòd eſt, vt in pluribus bonum; ſed quia contigit, hoc in aliquo caſu non eſſe bonum; idcircò in illo particulari caſu legem non eſſe ſeruandã, per aliquem determinari ſanè oportet; & vt aduertit Couarruuias *par. 2. de diſpenſatione, cap. 6. §. 9. n. 10.* potiùs declaratur, ſeù interpretatur per Principem ius diuinum, vel naturale, vt locum non habeat tali caſu.

Sanè in quatuor caſibus relatis à
4 P. Leſſio *de iuſtit. & iure, lib. 2. cap. 29. dub. 11. num. 100.* & à me in decreto *defenſiones, num. 4.* à Rege inauditus condemnari poteſt.

Hinc licèt debitor inauditus non ſit moleſtandus, carceratur tamen abſque citatione, ſi eſt de fuga ſuſpectus, D. Card. Tuſcus *concluſ. 271. n. 9.* & in Regno vigore Ritus M. C. 170.

pra-

practica eſt, vt capta ſummaria infor-
matione de ſuſpicione fugæ per duos
teſtes detineatur, donec fideiuſſores
præſtiterit, Franciſcus Maria Prato ad
Muſcatell. Gloſ.*detinebitur, à num.15.*
Conſiliarius Petra *dicto ritu num.9.* ad
quem te remitto, & ſic quando peri-
culum eſſet in mora, vbi ſi fieret cita-
tio, cauſa euaneſceret, omitti poteſt
P.Fragoſo *d.tit.num.11.*

Citatio.n.licèt tolli nõ poſſit,modus
5 tamẽ,ſeù forma,quia de iure poſitiuo
eſt,indiſtinctè àRege variari,& modifi-
cari poteſt; quare valet ſtatutũ, quòd
intra certũ tempus cõpareat, quo ter-
mino elapſo,amplius non audiatur,D.
Cardinalis Tuſcus *lit.C.concl.271.n.8.
& 16.* P.Baptiſta Fragoſa *d.tit. num.8.*

Difficultas tamen eſt, an Regi aſſe-
6 renti ſe ex iuſta cauſa motum ſine ci-
tatione proceſſiſſe, fides adhibeatur?
vel aliàs in dubio præſumendum ſit
iuſtam cauſam fouere? hæc eſt magna
quæſtio diuiſos habens commilitones,
vt videre eſt penès Alciat. *in tract.de
præſ.regula 3.præſ.3.* Menochium *de
præſump. lib.2. præſ. 10.* Ceuall. *com-
munium contra communes, quæſt.529.*
ſed P.Fragoſo *d.tit.num.11.* dicit,quòd
receptior opinio eſt negatiua: nam li-
cèt pro Iudice, & maximè pro Princi-
pe ſit præſumendum; tamen hoc non
procedit in ijs, quæ illicita ſunt, & ſi-
ne cauſa facere,eis licitum nõ eſt:nam
ſi de cauſa nõ appareat,præſumptio eſt,
quòd illicitè fiat, *l.qui teſtamentum, ff.
de prob.l.ſi donationem,C.de collat.* & ex
hoc infero, quòd cauſa debet eſſe cer-
ta, & clara, & non dubia,alioquin ad-
mitteretur præſumptio iam dicta.

Cœterùm vbi citatio defenſionem
7 non continet, & eſt de iure poſitiuo,
indiſtinctè à Rege, & Statuto tolli po-
teſt, vt eſt citatio ad ſententiam, quæ
fit poſt concluſum in cauſa, & ſic poſt
defenſionis terminum, Afflict. *deciſ.
283.* Ceuall.*d.quæſt.275.in fine*, ſecus
vbi aliqua defenſio poteſt reo compe-
tere, vel ſumus in dubio: quæ diſtin-
ctio quoque procedit in notorijs,& de
communi teſtatur Farinac. *qu.21. n.7.*
& P.Fragoſo *n.10.* ſed in notorijs con-
8 tra abſentes, Clar.*q.9.verſic.ego verò,
& qu.31. in principio*, ac alij relati ab
eodem Farinac. *nu.6.* indiſtinctè tenet
contra abſentes citationem requiri.

Citatio autem reſpectu rei, ſeù cau-
9 ſæ,ob quam expeditur,& reſpectu mo-
di,quo exequitur,eſt multiplex.Reſpe-
ctu rei,in criminalibus loquendo, eſt
triplex:nempè ad deponendum;ad in-
formandũ;& ad recipiendum capitula.

Sed priuſquàm demonſtrem, quan-
10 do vna, vel alia locum habeat? pro
claritate præmitto, quòd Iudex ad
citationem deuenire nequit, niſi præ-
cedant indicia, & hæc eſt communis
DD.concluſio; verùm qualia ſint hæc
indicia? Doctores non ſunt concordes,
quidam indicia ad torturam deſide-
rant, ea ratione, vt puto, quia hæc
requiruntur, vt reus interrogari poſ-
ſit, pro quo effectu prætenſus inquiſi-
tus in iudicio vocatur, alioqui fruſtra
citaretur,ſi de criminis interrogandus
non eſſet, & quod dicta requirantur
indicia, vt de crimine interrogetur,
probaui in decreto *habilitetur*, n... ex
Doctoribus magnæ authoritatis, qui-
bus addo F.Michaelem Salon *in com-
mentario Diui Thomæ 2.2. qu.69. art.
9.contr.2.gloſ.2.*

Quidam alij tenent, quòd leviora
ſufficiunt: cum maioris præiudicij ſit
torquere, quàm citare, quod patet
ſenſui; & quòd ad rei examen ſuffi-
ciunt indicia, licèt non ſint ad tortu-
ram, ſi tamen ſint gravia, vt videre
eſt penès Clarum *qu.20. n.3.* Menoch.
de præſumpt.lib.1. qu.88. num.2. & 21.
Farin.*q.1. à n.45. &* Guazz. *ad defenſ.
lib.1.defenſa 19.cap.2.* qui licèt dicant,
hanc ſecundam, nempè leuiora de cõ-
ſuetudine ſufficere; Veritas tamen eſt,
quòd vbi contumax vigore ſtatuti ha-
betur pro confeſſo, omninò indicia ad
torturam requiruntur, vt conſuluit
Natta *conſ.594.lib.5.* Becc.*conſil.11.nu.
7.* Dom.R.Rouit. *in rubrica de foriudi-
cationis ſententia*, D. R. Tap. in *Conſt.*

Pæ-

Pœnam eorum, Conſiliar. Campana *reſol.5. n.2.* Vbi autem contumax non habetur pro confeſſo, leuiora ſufficiunt indicia, Iudicis tamen arbitrio, attenta qualitate criminis, & perſonæ citandæ, vt ſi tractetur de citando pro furto hominem bonæ famæ, non eſt tranſmittenda citatio, niſi indicia ad torturam præcedant.

Cœterùm hęc opinio, vbi locum habet, Reipublicæ fauorabilis eſt: cum contumacia iuncta, præcedente inquiſitione, indicium ad torturam producat, & ſi citatus comparet, interrogari poterit, vt ex eius ore eripiantur indicia, ſine particula *monitus*, & iuramento, & ita ſaluatur vtraque opinio: nam ſi indicia non habentur, habilitari poterit in forma, ex qua habilitatione Fiſcus cautelam acquirit.

Citatio igitùr ad deponendum, pro-
11 priè procedit, quando factum poteſt continere, & non continere delictum: iſto enim caſu Iudex, qui non eſt benè certioratus de facto, prouidebit, vt prętenſus inquiſitus ſuper eo deponat, vt ex eius ore factum clareſcat, hinc ſi ex depoſitione citatus releuatur, & apparet non adeſſe crimen, decretum interponitur: *vel remota criminalitate agatur ciuiliter ſi fortaſſis alterius intereſſe facto ineſt*) *vel viſa depoſitione non moleſtetur*, ſi verò non releuatur, *quod reducatur in prouiſionem*, & ita ſeruat Mag.Cur.

Inſupèr in leuibus criminibus, in quibus tortura non infertur, & delatus de huiuſmodi crimine eſt tantùm indiciatus, citatur quoque ad deponendum: cum leue crimen pro crimine non reputetur, & qui eſt tantùm indiciatus, potiùs innocens, quàm reus præſumatur.

Decretum verò in M.C. ab vno Iudice, & vnico verbo expletur, v3. *deponat* & ſi contra delatum plura exiſtant capita, dicitur: *t. de t. pro tali capite deponat* in R. Audien. decretum fit in Aula, præcedente Fiſci inſtantia, *dicitur talis de tale citetur ad deponendum*, & citationis formula ſubſequens eſt.

De Mandato M.C.

Ab alguzzerijs, & ſeruientibus M.C. ad iſtantiam R.F. citetur t.de t.de t.patria ad pœnam vnciarum auri 25. F.R. quatenùs prima die iuridica poſt præſentium notificationem perſonaliter comparere debeat in M.C. ad deponendum tanquàm principalis ſuper ijs, de quibus fuerit interrogatus in cauſa in d.M.C. vertente inter R.Fiſcum, & dictum talem inquiſitum pro t.delicto, vt ex actis; talis Iudex; t. Actuarius.

Verùm in primo caſu, quando factum poteſt continere, & non continere delictum, in dicta citatione non dicitur (tanquàm principalis) neque (pro delicto) ſed ſolùm dicitur ad deponendum ſuper ijs, de quibus fuerit interrogatus; neque dicitur ſuper delicto, ſed pro cauſa vertente, &c. & maximè ſi citatus eſt bonæ famæ, quod non eſt memoriæ prætermittendum.

Citatio ad informandum habet lo-
12 cum, quoties Iudex eſt benè informatus, quòd factum continet crimen, proceditque ſi duo concurrunt: nempè ſi pœna eſt vltra relegationem, & ſi indicia ad torturam extant, Arnon. *ſingulari 75.* Viuius *deciſ.121. Prag.37. de officio Magiſtri Iuſtitiarij.*

Si enim crimen graue eſt, & pœna vltra relegationem, indicia tamen ſunt leuia, hoc caſu relaxatur citatio ad deponendum, & contracta citati contumacia, relaxatur citatio ad informandum: cum ex dicta contumacia nouum oriatur indicium, Arnonus *in comment. 191.* Additionator ad D.Reg. Rouitum *in d.Prag.37. verſ. adnotare*, quod dictum intellige ad finem torquendi, non autem condemnandi in contumaciam vigore ſtatuti, & decretum cōcipitur: *Ex quo contumax ad deponendum, citetur ad informandum.*

Dicta *Prag.37.* quòad indiciorum requiſitum à Conſiliario Campana *reſol.15. num.2.* intelligitur, vt habeat locum in foriudicando: cum alioquin leuiora, quàm ad torturam ſufficiant indi-

Digitized by Google

indicia teſte Clar. *dicto loco*. Sed ego hoc requiſitum ad Iudicis arbitrium remitto,vt ſupra quoque affirmaui; eò magis, quia D.Reg.Rouitus *Pragmatic; Cōmentator*.eam hoc modo non eſt interpretatus, & ibi Additionator *in verbo Adnotare*,notat, quòd contracta contumacia ad deponendum ſit citatio ad informandum: cōtumacia enim indicium ad torturam producit.

In leuibus quoque criminibus procedit citatio ad informandum, ſi plenæ probationes exiſtant.

Decretum verò in M. C. etiam ab vno Iudice fit hoc modo: *Dic,&c.talis de tali pro cauſa, vt in actis, citetur*, & intelligitur ad informandum, & practicatur in crimine vltrà relegationem, & citrà mortem. Formula ità concipitur.

De mandato M.C.

Ab alguzerijs,& ſeruientibus M.C.ad inſtantiam R.F. citetur t.de t.de t.patria ad pœnam vnciarum auri 25. F.R.quatenùs prima die iuridica poſt præſentium notificationē perſonalitèr comparere debeat in M.C. ipſam informaturus ſuper nonnullis cauſis mentem M. C. mouentibus,& ſignantèr ſuper informatione contra ipſum capta de tali delicto in perſonam t.de t. vt ex actis, aliàs,&c.Neapoli die, &c.

In præfato enim crimine, vbi Iudici
13 arbitrarium eſt, vel à principio ad citationem, vel ad capturam deuenire, decretum quoq; interponi ſolet:nempè, *quòd t. de t. citetur, & capiatur*, ac capturę diligentia expleta, Alguzerijs deindè conſignatur citatio.

Hinc etiam, vbi rei nomen,vel cognomen ignoratur,teſtes tamen dicūt,
14 quòd ſi eum in præſentia haberent, fortaſſis recognoſcerent. Decretum interponitur: *quòd inquiſitus, vt in actis,capiatur ad finem recognoſcendi*:in crimine verò infra relegationem decernitur:*quòd t.ducatur coràm ad finem recognoſcendi*,& facta recognitione in hoc ſecundo caſu reus,vel ſub mandato, vel ſub cautione relaxatur.

Animaduertat tamèn Iudex, vt teſtes in eorum examine, reum deſcri-
15 bant ex ætate, ſtatura, capillatura, & omninò ex facie, arg.*tex.in l.cum in diuerſis, ff.de Religioſis, & ſumptibus funerum*,ibi:*Vbi quod principale eſt conditur,ideſt caput,cuius imago ſit,vndè cognoſcitur*; & Alciati gloſa ibi: *Qualis cuiuſque imago ſit,cognoſcitur*,vt poſtea carcerato reo, teſtium euitetur ſubornatio.

Quoties enim teſtes reum per nomē ſolum,vel cognomen nominant, quia
16 plures eſſe poſſunt de eodem nomine, vel tali cognomine, vt condemnatio locū habeat, neceſſe eſt, vt reus liquidetur per demonſtrationes,ac differētias, quæ perſonam à perſona diſtinguunt, iuxtà *tex. in l.ſi nominatim 34. ff.de condit. & demonſtr.*

Quinimò ſi teſtes reum liquidarent
17 per nomen,& cognomen, non ex ſua ipſorum certa ſcientia, ſed ex aliorum auditu (quia in criminalibus agitur de fama, & hominis vita, & oportet, vt probationes ſint luce meridiana clariores) etiam illum recognoſcere debent,vt de indentitate rei appareat,& indubitatè, & certè liquidetur perſona, quam Iudex punire intendit.

Hæc autem recognitio hoc modo
18 fit:ponuntur plures conſimiles ringatim, inter quos prætenſus reus; poſtmodum introducitur teſtis, vt reum, quem in ſua depoſitione deſignauit, digito demonſtret, & de illius identitate indubitatè conſtet.

Et deſcendit ex *tex. in l.hac actione 3.§.ſi quis noxali, ff.ad exhibendum, in l.cum 3. §.quod ait, ff.de publicanis, & vectigalibus*, & ex *tex in l.certum ſexta, ff.de rebus creditis*, vbi Iuriſconſultus inquit: *Certum eſt, cuius ſpecies,vel quantitas, quæ in obligatione verſatur, aùt nomine ſuo,aùt ea demonſtratione, quæ nominis vice fungitur,qualis,quantaque ſit oſtēditur,nàm & Prædius lib.1. de ſtipulationib.nihil referre ait,proprio nomine res appelletur,an digito oſtendatur? an vocabulis quibuſdam demonſtretur?*

S tur?

tur, quatenùs mutua vice res ſungantur, quæ tantundem præſtent.

Ac de dicta recognitione poſt antiquiores tractant Follerius *in verb. capiat informationem*, Clarus *q.45. n.14.* Caualc. *de brach. Regio par.4. num.107.* Cartarius *de interrog. reis lib.3. eap.3. à num.30.* Scaccia *de iudieijs. quæſt.86. &* Guazz. *ad defenſam reorum, defenſa 20. c.19. nu.7. & c.20.* licèt aliquantulum confusè.

19 Vt legitimè procedar quinque requirit. Primum, vt perſonæ, quæ cum reo ponuntur in hoc actu, ſint ſaltèm duo, vel tres, & non minus dicto numero. Secundum, vt dictæ perſonæ, quæ in dicto actu ponuntur, teſtibus non innoteſcant. Tertium, vt de veritate dicenda iurent in eorum præſentia. Quartum, vt non omnes ſimul, ſed vnus poſt alium ad recognoſcendum introducatur, cum animaduerſione, vt vnus cum alio non alloquatur. Quintum, vt teſtis reum digito demõſtret, & reum tangat, vt abſit omnis dubitatio.

Hæc autem recognitio ſi poſt longũ tempus fiat, periculoſa eſt: quoniam hominum effigies longo tempore mutantur, & è memoria labuntur. Sanè eam non admitterem, niſi teſtes particulari ſigno delinquentẽ deſcriberẽt.

Cæterùm neceſſaria non eſt in flagranti crimine capto: nàm teſtes, qui in loco, vbi ſequitur captura, reperiuntur, licèt captum non cognoſcant, ſatis eſt, quòd in actu capturæ iurent in faciem, ſiue incontinenti, & per horas, imò vſque ad vigeſimam quartam horam, dummodò à facie capturati non amoueantur, ac ſe diuertant ad extraneos actus. Hinc in excubijs, quæ noctu fiunt in hac Ciuitate, ducuntur teſtes extra guardiam, qui hoc modo deponunt: *Et iurauerunt in faciem n. & n. qui ſic nominari, & cognominari ſe dixit.*

20 Pro maiori cæterùm declaratione hic ponitur actus etiam cũ repetitione ad euitandum circuitum cum simplex recognitio, totum quod in teſtis depoſitione non comprehenderet.

Die, &c. & coram t. de t. in M. C. poſito t. de t. prineipali inquiſito, & carcerato in medio aliorum hominum carceratorũ ſibi conſimilium, ibidem fuit introductus t. de t. teſtis, cui fuit delatum iuramẽtum de veritate dicenda in faciem dictorum carceratorum, monitus, vt attentè, & diligẽtèr inſpiceeret, ſi inter homines ſic ringatim poſitos adſit is, qui tale patrauit crimen, eo modo, ſicut dixit in ſua depoſitione, quæ ineipit, &c. & ſequendo finit, &e. eum ſubſcriptione dictante (io t. di t. hò depoſto, vt ſupra) vel cum ſigno Crucis, & per dictum teſtem benè audita, & intellecta dicta eius depoſitione de verbo ad verbum, vt iacet, ipſam cum iuramẽto ratifieauit, emologauit, acceptauit, ad ea ſe retulit ſingula ſingulis referendo, & nihil diminuendo in ea firmitèr inſtitit, tàm de loco, & tẽpore, quàm de omnibus alijs eircumſtantijs. Ac demùm per dictũ teſtem dictis hominibus viſis, & reuiſis dixit (Signore queſto è il tale, toccandolo con le mani) deindè dictus teſtis abijt, ac dictus talis prineipalis fuit ad eareeres dimiſſus. In fidem t. Actuarius.

Demùm pro recognitione facienda
21 Iudex inquiſito barbam tondere nequit: ſcilicèt ſi teſtis dicat, quòd tempore delicti erat inberbis; & ſi de facto illam tondere faciat; ab hoc actu admittitur appellatio: quia in eo iniuria ineſt; cum membri appellatione barba veniat, & præiudicium quoque conſideretur in dicta recognitione, teſtatur Marta *conſ. 111.* pilos autem à facie tondere poteſt: nam actus eſt conſuetudinarius.

22 Citatio ad capitula relaxatur, vbi foriudicatio procedit, & dicitur ad capitula, quia in ea exprimitur factum, & ponitur capitulum inquiſitionis, vt citatus de facto certioratus, ad comparendum deliberare poſſit. Quarè dico, quòd ad rei fauorem fuit introducta.

Cæterùm vti foriudicationis ſentẽtiæ præambula, eſt maximi præiudicij.

In

In hoc Regno, & in præfato crimine, pro quo delinquens foriudicatur, duæ fiunt citationes, ad informandum vna, ad recipiendum capitula altera, & vnico decreto præcedentibus omninò indicijs ad torturam relaxantur, D.Reg. Rouitus *in rubr. de foriudicationis ſententia, nu.36.* D.R.Tap. *in Conſtit. Pœnam eorum*, de Angelis ad Gizz. *deciſ.18.* Campana *reſol.15.* Scialoya, *de foriudicat.c.*4. Decretum verò
23 hac concipitur forma: *Die, &c. menſis, & anni, &c. f.v. in M.C.t. de t. citetur ad informandum, & capitula inſpecto anni circulo* (vel dicitur) *ordinariè*, vbi M.C. nō procedit tanquā delegata, alioqui, vt in delicto ſclopi ictu patrato, dicitur: *Cum delegatione, abbreuiatione, & pœna ſeruata forma Regiarum Pragma-*
24 *ticarum*, & ſi inquiſitus pro alio crimine fuerit citatus, decreto additur clauſula: *Cum aſſecuratione aliorum delictorum, quatenùs opus ſit.*

Hęc enim aſſecuratio tali caſu neceſſaria eſt: quoniā impium videretur aliquē arctare ad comparendum in loco non tuto; & licèt Conſiliar. Campana *reſol.*17. poſt plures concluſiones, *n.*5. affirmet, dictam aſſecurationē damnato, ſiue foriudicato ſolùm competere, & non ſimpliciter contumaci, per *text. in l. ſed & ſi quis, §. illud quoque, ff. ſi quis caut.* cum minimè ſit ſuccurrendum ei, qui ex propria culpa ſe conjecit in neceſſitatem, & impoſſibilitatem comparendi; & præterea aſſerat, quòd ſi aſſecuratio concederetur, prœmium loco pœnæ is reportaret, & quòd praxis M.C. vbi ab hinc paucis annis, citationes cum aſſecuratione expediūtur, ſit in Iudicis arbitrio, & non in neceſſitate; tamèn in contrarium vrget ratio, & conſuetudo, & per conſequens contrarium veriùs eſt: quoniam criminis reus ſua ſponte non tenetur Iudicem adire: natura quidem hominibus inditum eſt, vt à periculis, & vexationibus ſe eripiant. Hinc etiam is, qui propria culpa in periculo ſe conſtituit, licitè ſe defendere poteſt, vt communitèr fatentur Doctores, & exemplum afferunt de adultero, qui ſe defendendo virū adulteræ occidere poteſt. Neque refragantur ponderata: prœmium enim pro pœna non conſequitur, qui pro vno crimine aſſecuratus in iudiciū venit ad demonſtrandum pro alio crimine eius innocentiam, atque ad detegendum verum criminis reum, quæ omnia labore, & expenſis fiunt. Prout neq; refragatur *text. in l. ſed & ſi*, nā loquitur contra eum, qui Curiæ ſe obligauit pręſentare, & fideiuſſores præſtitit; & ita in crimine capitali practicatum vidi, tàm in Regijs Audientijs, quàm in M.C. pro leui tamèn, aſſecuratio non eſt neceſſaria, D.Reg. Sauſelicius *dec. 236.*

Cum autem aſſecuratio foriudicationis curſum impediat, ſi breue tempus deficit: vt pro primo crimine foriudicetur; pro ſecundo crimine Iudex in citando ſuperſedebit.

Inſuper citatio hæc ad recipiendum
25 capitula relaxatur pro capitali crimine, quamquàm vltimi ſupplicij pœna, aliqua cauſa temperetur, vt pluries practicauimus, & teſtatur Conſiliarius Campana *reſol. 16.* non ad finem foriudicandi reum, ſed pro bono regimine in ſatisfactionem partis offenſæ, & ad terrorē, cum formidine pœnæ, ac vt ex aſperrimo procedendi modo homines peccare oderint, necnon praxis eſt fiſco vtilis pro duarum contumaciarū pœna, & maximè procedit in homicidio, quod cœteris criminibus grauiùs reputatur, S.Thomas 2.2. *qu. 7. art. 3.* triplici ratione. Prima, quia homicida Dei officium vſurpat: mors enim, & vita in manu Dei eſt, Deuter. *c. 32.* ibi: *Non ſit alius Deus præter me, ego occidam, & ego viuere faciam*, & Iob. 14. Secūda, nàm homo eſt creatus ad imaginem, & Dei ſimilitudinem, Geneſis *c.1. & 19. c. hac imago 33. qu. 5.* Tertia, quoniam homicida, & hanc imaginem lędit, ac naturam, quæ inter nos quandā cognitionem conſtituit, *l. vt vim, de iuſtitia, & iure*: formula verò citatio-

nis ad capitula in crimine ictu ſcopi-
ctæ, quam pono pro exemplo, talis eſt.

De mandato M.C.V.Deleg.

*Alguzerijs M.C. ac aliarũ quarumuis
Curiarum ad infraſcripta requirendis ſi-*
26 *gnificamus, qualitèr formata inquiſitione
contra, & aduerſus Petrũ de Antonio de
Terra Iuliani de appenſato homicidio in
perſonam Franciſci de Franciſco eiuſdem
Terra, cum dictus Petrus die ſexta Iulij
1678. circa horam vigeſimam ſecundam
diei in dicta Terra, & propriè in loco,
vbi dicitur la croce via, ictu ſcopicta le-
thalitèr vulnerauit dictum Franciſcũ de
Franciſco in pectore, ob qua vulnera poſt
paucas horas ab hac vita migrauit, ex
cauſa, quòd ipſe Petrus ſoluere debebat
ducatos centum dicto Franciſco, qui pro
illorum conſequutione die 14. Iunij exe-
quutionẽ fecit in bonis domi exiſtentibus
dicti Petri, qui indignatus minatus fuit
dictum Franciſcũ ſuum mordendo digi-
tum; per M.C.V.D. die &c. f.v. fuit pro-
uim, quòd dictus Petrus de Antonio pro
cauſa prædicta citetur ad informandum,
& capitula cũ abreuiatione dierũ quin-
decim, delegatione, & pœna ſeruata for-
ma Regiarum Pragmaticarum, cum aſſe-
curatione aliorum delictorum, quatenùs
opus eſt, talis de t. Iudex t. de t. actuarius.
Et quia dictus Petrus de Antonio ictu
ſcopictæ non conſiderans quã graue ſcelus
ſit ſimilia delicta patrare, in talibus in-
cidit à Iure, ſacrisq; Regni Conſtitutioni-
bus, Capitulis, & Pragmaticis ſtatutis, &
ſignantèr emanata ſub die 14. Aprilis
1614. per Ill. Comitem de Lemos, & alia
per Ill. Comitẽ de Mõte Regio, olim huius
Regni Proreges, ſub die 25. Martij 1637.
per quos ſancitum eſt, quòd omnes, qui de-
linquerint ictibus ſcopictarũ infra dies
15. foriudicentur, non obſtantibus Regni
Conſtitutionibus, & quòd M.C. & Regia
Audientia procedant tanquàm delegatæ,
ac alia Regia pragmatica promulgata
ſub die 1. Settembris 1638. per Ill. Ducem
Medina de las Torres tenoris ſequentis.
E perche cõuiene procurare con ogni mez-
zo d'euitare quanto ſia poſſibile d'eſtin-
guere detti delitti, ordinamo, e comanda-
mo, chè quelli commetteranno detti delit-
ti con dette arme di fuoco, oltre delle pe-
ne in dette Regie pragmatiche ſtabilite,
incorrano in pena pecuniaria di docati
mille, la quale s'intende applicata al R.
F. ſtatim commeſſo detto delitto, e poſſa
eſiggerſi fatto ſarà il delinquente contu-
mace. Ideò vobis, vt ſupra inſolidum di-
cimus, committemus, & Regia, qua in hic
fungimur authoritate, mãdamus, quate-
nùs receptis præſentibus ad omnem in-
ſtantiam, & R.F. requiſitionẽ perempto-
riè citetis ſupraſcriptum Petrum de An-
tonio perſonalitèr, ſi ipſum de perſona re-
perietis, ſin autem domi eius ſolitæ habi-
tationis, quòd prima die iuridica poſt præ-
ſentium notificationem, perſonaliter com-
parere debeat, vel (infra tot dies) in dicta
M.C.D. recepturus copiam capitulorum
ſpecialis inquiſitionis contrà eum forma-
tæ, & meliùs formãdę ex mero officio (vel
ad querelam t. de t.) defenſurus litẽ con-
teſtaturus, facturus, dicturus, & exequu-
turus id totum, & quidquid per dictam
M.C.V.D. ei rationabilitèr iniunctũ, at-
que mãdatum fuerit, eique notificetis di-
ctum decretum interpoſitum per dictam
M.C.V.D. & quod M.C. ipſa cõtra eum
procedit tãquàm delegata, omni appella-
tione remota, ac etiam, quòd ſi non com-
paruerit infra dies 15. à die cõtracta vl-
timæ contumaciæ, M.C.D. procedet cõtrà
eum ad foriudicationis ſententiam, anni
circulo non expectato vigore dictarum
pragmat. nec nõ notificetis, quòd ſi perſo-
nalitèr nõ comparuerit coràm nobis in d.
M.C. contracta ultima cõtumacia proce-
detur contrà eum ad exequutionem, &
enunciatæ pœnæ ducatorũ mille exactio-
nem in beneficium R.F. iuxtà præinſertã
pragmaticam emanatam per Ill. Ducem
Medinæ de las Torres, olim huius Regni
Proregem, citetis, & in forma referatis.
Neap. die, &c. t. Iudex, t. actuarius.*

Citatio ratione formæ, ſeù modi,
quo exequitur, vel eſt Realis, vel Ver-
balis. Realis, ideſt captura, de qua hic
non eſt ſermo. Verbalis eſt multiplex,
nàm vel fit voce, vel in ſcriptis.

Voce, quando quis ab eodem Iudi-

ce,

ce, aùt à nuncio, & Scriba cauſæ, ſine literis,mandato Iudicis certioratur,vt probatur in *cap. cum dilectus, extra de dolo, & contumacia*, & hodiè practicatur in leuibus: putà rixis, nàm à Iudice in M.C. committitur Scribæ cauſę,vt partes vocet coràm ipſo ad finem eas concordandi, & ſi renitentes fuerint in comparendo, præcedente fide Scribæ de dicta citatione, decretum à Iudice interponitur: *Viſa fide, ex quo renitentes, ducantur coràm me.*

In ſcriptis, ideſt literis, Iudicis ſubſcriptionem, & Curiæ ſigillum continentibus de iure. Regularitèr non eſt neceſſaria, vt probat Maranta *in Speculo aureo, par. ſexta à nu. 73.* niſi in infraſcriptis caſibus. Primò, in Iudice Delegato, qui citare debet cum inſerto tenore ſuæ commiſſionis. Secundò, in citatione reali, ideſt captura in perſonam, vel in bonis. Tertiò, in nuncio ſpecialitèr deputato, & non conſueto Curiæ. Quartò in citatione extrà Prouinciam. Quintò, quando fit domi. Sextò, quando citatur aliqua perſona Illuſtris ob reuerentiam. Ego addo ſeptimum, nempè in cauſa criminali ob rei grauitatem. De conſuetudine autem in omni caſu neceſſaria eſt, præterquàm in leuibus.

Rursùs citatio, vel fit de facie ad faciem, ſeù perſonalitèr, vel domi, probatur in *l. ſcire oportet, §. qui autem, ff. de excuſ. tut. l. 4. §. prætor ait, ff. de damno infecto, in Conſtit. Regni, Citationis litera, & in Pragm. 2. de ordine iudiciorum.*

In cauſa criminali cum magnum inſit præiudicium, de facie, ad faciem facienda eſt; in defectum verò domi, vt iubet dicta Conſtitutio, & affirmant ibi Commentatores, Grammaticus *conſ. crim. 71, num. 6.* Dom. Ricc. *coll. 3896. verſ. inſuper;* Ità quòd nuncius priùs perſona perquirere debeat, vt ei citatorias literas de facie ad faciem notificet, facta dicta diligentia domi ſolitæ habitationis, iuxtà enunciatam Conſtitutionem, & licèt Maranta in *Speculo aureo par. 6. num. 126.* & Follerius *in verbo, vel eos verbalitèr citari faciat, nu. 28.* dicant, quòd citatio facta domi valet, etiam non facta dicta perquiſitione, per Regiam *Pragm. 2. de ordine iudiciorum*, quæ loquitur alternatiuè: ſcilicèt, quòd quis citetur perſonalitèr, vel ad habitationis domum, & cum lex alternatiuè loquatur, ſufficit vnum adimplere, *l. ſcire oportet, ff. de exc. tut.* & ſic quòd indiſtinctè facta domi valet.

Tamèn in criminalibus contrarium veriùs eſt. Primò, nam vbi vera notitia elici non poteſt, tunc conuenit, vt præſumpta eliciatur: vera per citationem de perſona inducitur, præſunpta per citationem domi. Secundò, nàm Borrell. *in ſumm. dec. tit. 44. de citat. nu. 22.* & D. Riccius *coll. 2103. verſ. intellige (lo primo)* & *collect. 3892. verſ. eſt igitur citandus*, licèt affirment, quòd in Regno citatio perſonalitèr, vel domi fit, poſtea dictum declarauerunt: nempè, citationem domi procedere, non reperta perſona, & iſti Doctores ſunt recentiores. Tertiò, nam dicta pragmatica iuxtà ius commune interpretari debet, vt illud minus lædat, *c. cum dilectus, de conſuetud. l. 2. C. de noxalibus*, de iure enim communi citatio, primò de perſona, in defectū domi facienda eſt, *l. aùt qui alitèr, ff. quod vi, aut clam*, ibi: *Et ſi fortè non ſit, qui denuntietur, neque dolo malo factum ſit, ne ſit: amicis deniquè, aùt procuratori, aùt ad domum, denuntiandum eſt.* Et meliùs in *l. 1. ff. de liberis agnoſcendis*, ibi: *Si putet prægnantem denunciare intra dies triginta poſt diuortium connumerandos, ipſi marito, vel parenti, in cuius poteſtate eſt; aùt domum denunciare, ſi nullus eorum copiam habebat.* Quartò, quoniam de ſtylo M. C. & Regiarum Audientiarum in literis citatorijs committitur nuncio, vt perſonalitèr citet, & ſi perſonam non reperiat, domi ſolitæ habitationis; & in relationibus, quando domi fit, legitur illa particula: *Per non hauerlo poſſuto ritrouare de per-*

perſona. Hinc dicimus, quòd ſtylus Curiæ pro lege ſeruandus eſt, *c.ex literis,§.quia autem, de Conſtitutionib. c. cum graui, de crimine falſi.*

Hæc verò citatio domi,facta in apotheca,nõ tenet,D.Ricc.*coll.2104.verſ. intellige ſecundò*, niſi in apotheca citandi familiares quoque exiſterent, quibus denunciatum ſit: cum hoc caſu veroſimilitèr citatus citationis notitiam habere poſſit.

Hæc enim citatio domi ſolitæ habitationis, facienda eſt coràm familiaribus,atque ab ijs iuramento recepto, vt quamprimum poterũt ad citati notitiam perducant, vt in dicta Conſtit. *citationis literæ*, quæ circa dictum iuramentum non ſeruatur, cum dixerit ibi Afflictus, quòd ad maiorem cautelam id recipiebatur.

Inſupèr, vel fit per edictum, ideſt per affixionem in aliquo loco, quando quis de perſona, vel domi citari nequit: vt quia eſt vagabundus, non habet domum, vel in ea latitat, ac impedimentum adfert, nè nuncius citationem notificet,vel locus, vbi degit,nũcio tutus non eſt, vt in *Clementina 1. de iudicijs*, *Clementina cauſam*, §. *verum*, *de elect.* ac in dicta Regni *Conſt. Citationis literæ*, vel ſi Iudex loci, vbi degit citandus, recuſet brachium impartiri literis citatorijs emanatis, D. R.Rouitus *in rub.de cit.num.3.* & in ciuilibus fit, vbi contradictor eſt incertus,iu confectione inuentarij,in materia diffamationis, ac cœteris caſibus, quos cumulat Camillus Borrellus *in d. tit.à num.77.* & D. Riccius *collect.828. 2106.2212.& 2290.*

Hæc autem quia exorbitans eſt à iure communi, vt in *d.Clem.1.* §.*quia verò ſtatutum*, à principio non eſt facienda,ſed in caſu neceſſitatis,alioqui citatus grauaretur.

De iure non decernitur, niſi capta ſummaria informatione de cauſa, ſeù qualitate, ob quam dicta citatio fit, Bart.*in extrauaganti ad reprimendum, verſ.per edictum*, Capycius *dec.87.n.2.* D.Ricc.*collect.2214. verſ.nota tertiò.*

De conſuetudine tamen non requiritur, vt teſtatur *Scaccia lib.1. de iudicijs,qu.45.nu.25.*

Et in M.C.practica eſt,quòd traduntur literæ citatoriæ nuncio, qui eas primò denunciare debet de facie ad faciem, in defectum domi ſolitæ habitationis,& ſi domi citare nequit,impedimenti cauſam in ſcriptis referre tenetur, & viſa poſteà nuncij relatione decretum interponitur: *quòd citetur per edictum.*

Quod intellige,ſi citandus eſt exterus, vagabundus, vel vbi impedimentum præſtat ſine delicto, ſecus ſi cum delicto: putà nuncio non eſt tutus acceſſus,quia minatus,vel aliqua iniuria affectus. Hoc enim caſu dictam citationem ſummaria informatio præcedere debet, iuxtà deciſ. S.R.R. penès Puteum ibi.

Hæc etiam citatio,vt valida ſit,omninò requiritur, vt per nuncium legatur, ſiue publicetur, vt notoria ſit ijs, qui legere ignorant, citandi fortaſſis amici. Hic Neapoli ad maiorem cautelam publicatur cum tubitta.

Requiritur etiam, vt publicetur, & ſaltèm in tribus, vel duobus locis, vbi maior pars hominum congregari ſolet, affigatur, D. Riccius *collect.828. & coll.2106. verſ.intellige*, vbi plures S.R.R. cumulat deciſiones, vt omnes videre, & in eis contenta denunciare poſſint, ac veriſimilitèr ad citati notitiam citatio perueniat;& hic aduerto, quòd ſi citandus eſt vagabundus,citatio affigi debet in eo loco,vbi conuerſari ſolitus eſt,D.Ricc. *coll.2290. verſ. Seias autem*. Si is, qui habet domum, ſed in ea latitat,in ianuis domus,iuxtà Regni *Conſtit.Citationis literæ.*

Requiritur ampliùs, vt contineat tẽporis ſpatiũ vnius menſis,ſi citandus eſt Regnicola; ſi verò exterus,duorum menſium ſeruata forma dictæ Conſtitutionis; quod non procedit,ſi citatio hæc fiat propter metum nũcio illatum: iſto enim caſu tempus Iudicis arbitrio indi-

indicatur, minus quàm triginta dierum, ne prœmium ex crimine conſequatur.

Vt coràm duobus, vel tribus teſtibus affigatur, & nuncius publicaſſe, atq; in locis conſuetis affixiſſe referat.

Demùm citationis formam, & ad capitula per edictum, pono pro aliarum exemplo, & talis eſt.

De mandato M.C.V.

Tubbictis, & ſeruientibus M. C. ſiuè quarumuis Curiarum, ad infraſcripta inſolidum requirendis, noueritis qualitèr formata inquiſitione contra, & aduerſus N.N. pro tali crimine in perſonam t. patrato, per eādē M.C. ſub die, &c. fuit prouiſum, quod N.N. citetur ad informandū, & capitula, vigore cuius decreti fuerunt expeditæ duæ citationes, vna ad informandum, altera ad capitula, quæ talis eſt, (& inſeratur) quia dictus N.N. eſt exter, & certum domiciliū nō habet, tàm in hac Ciuitate, quā in dicta eius patria, vbi citari poſſit, propterea per dictā M.C. fuit interpoſitū decretum tenoris ſequentis, v3. in cauſa N. & N. &c. die &c. per M.C.V. viſis relationibus in proceſſu, fol. &c. fuit prouiſum, & decretū, quòd citationes ad informandum, & ad capitula expediātur per edictum, hoc ſuum, t. de t. Iudex, & t. de t. actuarius. Ideò vobis, vt ſupra iam dictis inſolidum dicimus, committimus, & Regia, qua in his fungimur authoritate mādamus, quatenus receptis præſentibus ad omnem inſtantiam, & requiſitionem R.F. ſiue &c. quis veſtrū ad prędicta fuerit requiſitus peremptoriè citet ſupradictum N.N. perſonalitèr, ſi illū de perſona reperiri contingerit, aùt domi ſolitæ habitationis, ſin autem primò proclamando ad ſonum tubę alta, & intelligibilia voce, more præconis, per loca ſolita huius fideliſſimę Ciuitatis Neap. vt moris eſt, quatenus ſub pœna à iure ſtatuta infra dies triginta poſt præſentiū intimationē perſonalitèr coràm nobis in d. M.C.V. cōparere debeat, & habeat capitulorum copiam dictæ eius ſpecialis inquiſitionis contra eum formatæ, & melius formandę recepturus, & in dictis capitulis, & vnoquoque ipſorū, quo meliùs potuerit, in iudicio compareat ſe legitimè defenſurus, litem conteſtaturus, terminum recepturus, facturus tādem, & exequuturus omne totum, & quicquid ei per eamdē M.C.V. rationabilitèr iniunctum, & mandatum fuerit ſeruata forma dictorū decretorū, aliàs, &c. & ad hoc dictus N.N. ignorātiæ cauſæ allegare nō poſſit, copias præſentium in valuis M.C. & aliorum locorum affigatis, ac in forma referatis. Datum die, &c. t. de t. Iudex, t. de t. actuarius.

Et ita me referente per M.C. fuit prouiſum contra Antoninum, aliàs Tonno Cauiale, aliàs Amarena de Hoſtilimno, die 24. Septembris 1675. penes Scribam Capiblancum.

Vel eſt per proclama, & dicitur quando contentum in citatione manifeſtatur à publico præcone per publicas plateas alta, & intelligibili voce, & propriè habet locum contra abſentes, & incertos, vt per Marantam *in d. p.6. à num.97.* D. Tuſcum *litera C. concl.253.* vel vbi non tractatur de particulari præiudicio, D. Reg. Capycius Latro *dec.74. num.26. & 27.* differtque à citatione per edictum: nàm illa per affixionem, tanquàm factum permanens, magis notoria efficitur.

Vel eſt per campanam, & practicatur in congregandaVniuerſitate, iuxtà Gloſam *in l.2. C. de Decurio 16. l.10.* vel in conuocando Capitulo, vt in *c. Cumana, de elect.* vel in perſequendis malefactoribus, & in quampluribus alijs caſibus, vt videre eſt penes Campagnā *in c. itèm boues*, Dom. Reg. Rouitum in *Pragmat. de perſequendis malefactoribus, num.27. & 28.* & Danzam *de pugna Doctorum lib.1. tit. de Campana.* Hinc non omitto, campanæ vſum fuiſſe introductum à S. Paolino Epiſcopo Ciuitatis Nolæ, vt legimus in eius vita, necnon dici Campanam à Prouincia, quæ nuncupatur Campanea, vbi eſt Nola. Et ſic principalitèr introducta in honorem Dei, vt recenſet *Gloſa in extrauaganti, quia cunctos, de officio cuſtodia*, in his verſibus.

Lan-

Laudo Deum verum, plebem voco, egrego Clerum, Defunctos ploro; peſtem fugo, feſta decoro.

Vel eſt per tubam, ſiue tympanum, quo milites conuocantur, vt per Marantam *in d.p.6.num.111.*

Demùm vel eſt ſpecialis, quæ fit certæ perſonæ; vel generalis, quæ fit incertis; vel ſpecialis, quæ fit ad vnum actum: putà ad videndum iuramenta teſtium; vel generalis, quæ fit abſenti ad omnes ſingulos actus.

Prætereà citatio tria habet extrema, nempè Iudicis commiſſionem, Nuncij exequutionem, ac relationem; pluraque debet continere requiſita.

Primò debet continere nomen Iudicis triplici ratione. Prima, vt appareat, an citetur à Iudice competenti, ordinario, vel delegato? Secunda, an à Iudice ſibi ſuſpecto? Tertia, an ſit erratum in nomine? quo caſu non tenet citatio.

Secundò, debet continere nomen, & inquiſiti cognomen, ut condemnatio locum habeat, & licèt Follerius *in rubr. vel eos verbaliter citare faciat, n.* 39. & alij ab eo relati dicant, quòd ſi non conſtet de nomine, inquiſiti citatio fieri poſſit per ſigna inquiſitum demonſtrantia, committendo Nuncio, vt citet in t. Oppido vnum ſenem monoculum, vel gibtoſum cum barba bifurcata, aùt aliqua demonſtratione adiecta, quæ inquiſito conuenit: cum non ſit curandum de nomine, quādo apparet de corpore, per *text. in l.4. de legatis* 1. vbi Iuriſconſultus inquit*: Si quis in fundi vocabulo errauit, & Cornelianū pro Semproniano nominauit: debebitur Sempronianus; ſed ſi in corpore errauit, non debebitur*. Sufficit igitùr, quando conſtat de corpore, ſicut probat Gloſa *in cap.2. de reſcriptis, in 6. in verbo nomina*, & confert Bartoli doctrina *in l. in teſtamento, ff. de condit. & demonſtr.* vbi dicit, quòd citatus nomine Petri Martini cum nominaretur Petrus Ioānes, ſi non comparet, non dicitur contumax, niſi conſtaret de corpore.

Hanc tamèn citationem practicatam non vidi, ſed practica eſt, vbi non conſtat de inquiſiti nomine, decretum interponi: *capiatur*, vel *ducatur coràm*, ad finem recognoſcendi iuxta criminis qualitatem, & ſi Iudex ea vti velit, ſanè non ſubſtinetur, vt contumax habeatur pro confeſſo vigore ſtatuti.

Tertiò debet continere cauſam, quę ſpecificè exprimenda eſt, alioquin citatio redderetur obſcura, contrà *text. in l. aùt qui aliter 5. ff. quod vi, aùt clam*, ibi: *Neque perfunctoriè, aùt obſcurè dicere, aùt denunciare, &c.* & conſtat ex *Conſt. edictorum*, ibi*: Dilucidè contineri coràm quo, & à quo, & de qua re, &c.*

Sicuti in ciuilibus dicitur de libello obſcuro, qui eſt declarādus, vt reus inſtructus de actoris intentione deliberare queat, cedere, an contendere velit? & ne ei per indirectum auferantur defenſiones.

Crimen igitùr, pro quo citatur, in ſpecie, in citatione exprimi debet, vt citatus contumax reputetur.

Quinimò, vbi foriudicatur, citatio ad capitula, quæ foriudicationem præcedit, non tantùm crimen in ſpecie, verùm etiam, & criminis cauſam continere debet.

Cauſa enim id leuiùs facit, vel grauiùs, pœnam auget, vel minuit, *l. aùt facta, §.1. ff. de pœnis, l. verùm 2. ff. de furtis*, ibi: *Nec enim factum quæritur, ſed cauſa faciendi, cap. cum dilecti 18. de accuſ.* & ibi gloſa *verſ. ex cauſa, cap. diligentia 6. de verb. ſignificat.* & ibi gloſa *verbo ex cauſis*.

Cauſa criminis in citatione non expreſſa, reus fortaſſis putare poſſet, eam non fuiſſe probatam, & iuſto timore non comparere; vt etiā aliquando cauſa grauis à reo iuſta reputatur, & lenis.

Cum igitùr cauſa mouere poſſit citatum ad comparendum, neceſſe eſt, vt in dicta citatione exprimatur.

Hinc in crimine, quod mortis pœnam continet, M. C. contra huius criminis tantùm indiciatum, non concurrente cauſa, non procedit ad citatio-

tionẽ, ſed ad carcerationem, & meri-
38 tò nàm citatio ad informandum non
eſt delicto congrua, & citatio ad capi-
tula non ſuſtinetur, cum cauſa deficiat;
quæ practica non habet locum in reo
conuicto teſtibus de viſu, quia iſto
caſu effectu iàm ſequuto, contra delin-
quentem præſumitur omne malum, nè
crimen remaneat impunitum, *l. qui ce-
dem, C. ad l. Cornel. de ſic.* Caſonus *de in-
dicijs, in 2. tract. c. 3. nu. 10. Cartar. deciſ.
crim. 50.*

Imò cauſa non apparente, delin-
39 quentem conuictum de alterius mã-
dato deliquiſſe præſumitur, Farinac.
*qu. 37. num. 154. q. 43. n. 51. & qu. 54. in
principio.*

Neque procedit, quando citatio cõ-
tineret delictum qualitate admiſta,
quæ etiam conſtituit crimen vltimo
ſupplicio dignum: nàm licèt hoc caſu
non contineat cauſam, citatio, atque
contumacia tenet, ſicùt definiuit M. C.
40 in cauſa Ioannis lo Monaco foriudi-
cati pro homicidio ictu ſcopictæ in
perſonam cuiuſdam Sacerdotis intus
Eccleſiam, & in actu celebrationis
Miſſæ, qui Ioannes cum ſtetiſſet per
decem annos carceratus in Regia iun-
cta exulum, tranſmiſſus tandèm ad
M. C. aduersùs foriudicationem plu-
res propoſuit nullitates, & ſignantèr,
quòd citatio ad capitula licèt conti-
nebat delictum, non tamèn delicti
cauſam (quæ ſupponebatur honoris
cauſa) & per Magnam Curiam refe-
rente Conſiliario Don Aloyſio Sixto
eiuſdem Magnæ Curiæ Proregente,
fuit dictum, me interueniente, nul-
litates non obſtare, in anno *1675.*
fuit enim conſideratum, quòd inquiſi-
tio dicti Ioannis contiuebat duo cri-
mina, homicidium nempè, & ſacrile-
gium, pro quo citatio ſine cauſa ſub-
ſtinebatur, & per conſequens foriudi-
catio, ac in puncto allegabam Barto-
lum *in l. Senatus, ff. de accuſ. n. 1. ſignacu-
lo †*, cuius verba ſunt: *Quandoque in
vno facto reſultant duo crimina, ſeù duo
tituli criminis, quæ ſe habent, vt genus,
& ſpecies, vt homicidium, quod eſt genus,
& parricidium, quod eſt ſpecies homici-
dij, iſto caſu non poteſt puniri, niſi vna
lege tantùm; hic eſt caſus notabilis ſecun-
dùm hanc legem, & ad idem l. prætor
edixit, §. 1. de iniurijs: Si verò reſultant
duo crimina, quæ ſe habent vti ſpecies ſe-
paratæ, ac diſtinctæ, tunc ex vtraque pu-
nitur, caſus in l. ſi adulterium cum ince-
ſtu, de adulterijs, & exempla de hoc poſ-
ſunt eſſe plura; pone exemplum in deli-
ctis nominatis, aliquis interfecit homi-
nem in Eccleſia, & ſic in vno actu homi-
cidium cõmiſit, quia occidit hominem, &
ſacrilegiũ, quia turbauit Diuina officia,
l. ſi quis in hoc genus, C. de Epiſcopis, &
Clericis, tunc reſultant duo crimina di-
ſtincta, & ſeparata, & ex vtroque puni-
tur*; & ad propoſitum hæc Bartoli do-
ctrina adfertur à Conſiliario Joſepho
de Seſſe *lib. 1. dec. Aragoniæ dec. 106. nu.
7.* Cœterũ de Iur. Com. citatio ſine
cauſa, vt citatus mulretur pro cõtemp-
tu, valet, teſte Abb. *in c. licèt, de accuſ.*
ſecus de Iur. Regni, vbi cauſa eſt de
forma, vt in dicta Conſtit.
41 Quarto, quærelam, vel fiſci inſtan-
tiam: nàm Iudex ex mero officio pro-
cedere nequit, niſi vbi venit irroganda
pœna mortis naturalis, ciuilis, vel
membri abſciſſionis, *cap. vt delatas, &
c. ab illo incheandum*, & præter hos ca-
ſus inquiſitio corrueret.

Necnon nomen, & cognomen quæ-
42 relantis, vt conſtet de perſona legiti-
ma, cui accuſandi actio competat;
alioquin citatio eſſet nulla, quia nulla
inquiſitio.

Quinto, congruum tempus, intra
43 quod ad Curiam accedere poſſit: ſi
enim impoſſibilem terminum conti-
net, dicitur nulla, & habetur pro non
facta, *cap. 1. & c. 4. v. qu. 2.* de Afflictis
dec. 24. nu. 3. Viuius *dec. 11. & 361.* Ca-
millius Borellus *d. tit. nu. 56.* D. Ricc.
coll. 2104. de Angelis ad Foll. *in verbo,
vel nos verbalitèr citare ſaciat, nu. 32.*
plures referens.

Qua ratione attenta citatum non
arctat ad comparendum, etiam poſt

T ter-

terminum *deciſ.* R.R.Putei *150. lib. 3.*
Ceuallos *com. contra com. q.809. n.15.*

Quod reſtringitur in citatione per-
44 ſonali: quia hoc caſu talis citatio
præbet iuſtam cauſam appellandi, &
per conſequens cum dicat iniuſtitiam,
& non nullitatem, citatus perſonalitèr
poſt terminum congruo tempore te-
netur comparere, vt in d. *dec.* Putei,
alioquin habet locum mulcta, non ta-
mèn contumacia.

De Iur. Com. in criminalibus ter-
minus quomodò regularitèr impar-
tiebatur citando? vide *text. in l. 2. C.
de exhib. reis.*

De Iure Regni, & vigore Conſti-
tutionis, licèt regularitèr terminus
45 ſit triginta dierum, ſi citandus eſt in
Regno, & ſi extrà Regnum degat, ſe-
xaginta dierum; tamèn Iudicis arbi-
trio indicatur, conſiderata loci, vbi
manet diſtantia, qualitate temporis,
cauſæ, atque perſonæ citandæ, Borel-
lus *n. 59.* D. Ricc. *d. coll. 2104.*

Pro ſingulis verò viginti milliari-
bus vna dies eſt aſſignanda, iuxtà *text.
in l. itinere 3. ff. de verborum ſignific.
l. 1. ff. ſi quis caut. & in §. qui autem,
excuſ. Inſt. de excuſat. tut.* & pro quie-
te alia dies in qualibet hebdomada
danda eſt, iuxtà Gloſam *in c. cupien-
tes, in verbo commode, de elect.* ibi: *pone
vnum in ſeptimana,* quæ Gloſa eſt ſer-
uanda in citatione Ill. perſonæ, vel in
citato longum iter facturo. Cœterùm
citatio ſine termino de Iure Commu-
ni valet: quia intelligitur cum cõgruo
tempore, Carpan. *ad ſtatutum Mediol.
par. 1. n. 100.* Borell. vbi *ſup. n. 60. & 61.*
46 D. Ricc. *d. collect.* quod intellige,
vt citatus mulctetur, nõ vt contumax
reputetur, vt benè Maranta *p. 6. n. 65.*

Sed de Iure Regni ſine termino di-
citur nulla, iuxtà Conſtitutionem *Edi-
ctorum ordinem,* ibi: *& tempus ex-
preſſum.*

Sextò, continere debet verbum
47 *peremptoriè*, ideſt quod intra tempus
indicatum nulla alia dilatione cita-
tus compareat; de Iure enim Commu-
ni tres denunciationes requirebantur
ad conſtituendum reum in contuma-
cia, *l. ad peremptorium, ff. de iudicijs,
Auth. qui ſemel, & l. tres denunciatio-
nes, C. quomodo, & quando Iudex,* &
vltima denũciatio vocabatur perem-
ptoria; quia omnem dilationem, ſiue
aduerſarij tergiuerſationem perime-
bat, vndè peremptorium dicitur. Ho-
diè verò fit vna pro tribus cum parti-
cula *peremptoriè*, vt in d. Conſt. *Edicto-
rum*, vel equipollenti: vt ſi dicat, com-
pareat intra tres dies, aliàs termino
elapſo vlteriùs non expectabitur, Fol-
ler. *in d. verbo n. 6.*

Septimo, ſi Iudex certum non ha-
48 bet Tribunal: putà quia Delegatus, ci-
tatio locum continere debet, vbi cita-
tus comparere poſſit, iuxtà *textum in
l. aùt qui alitèr, §. ſi quis ſe denunciave-
rit,* ibi: *Et diem, & horam denunciatione
complecti, & vbi, & quod opus facturus
ſit. ff. quod vi aùt clam,* Gloſ. *in c. fin. de
reſcr. in 6. in verbo indeterminatè,* ſi Or-
dinarius eſt, qui certum Tribunal ha-
bet, vbi maiores ius dicere conſueue-
runt, ſine certo loco citatio valet, *l. ſi
locus 59. ff. de iudicijs,* quia intelligitur,
vt compareat in loco cõſueto, Maran-
ta *in ſpeculo aureo par. 6. n. 64.* Camil-
lus Borellus *tit. de cit. num. 44. & 45.*
D. Ricc. *coll. 2104. verſ. item citatio.*

Hinc ſi locus citato non eſt tutus,
49 is excuſatur à contumacia, iuxtà *text.
in c. accedens 4. vt lite non conteſtata
Clementina 1. de foro competenti,* Ma-
ranta *d. par. 6. num. 132.* D. Ricc. *d.
coll. 1104.* D. Reg. Tap. *dec.* S. R. C.
16. n. 19. & Barboſa *in c. ex parte, de
appell. n. 2.* qui plures cumulat.

Quod intellige, ſi notoriè locus non
eſt tutus: nàm tunc non tenetur com-
parere, neque excuſatorem mittere, &
50 non reputatur contumax, de Afflict.
dec. S. C. 289. n. 24. D. Cardinalis Tu-
ſcus *litera C. concl. 236. nu. 2. & ſeq.*
Guazz. *ad defenſ. defenſa 12. cap. 1.
n. 38.* vel ſi Iudici conſtet de loco non
tuto, alioquin tenetur excuſatorem
mittere ad allegandam exceptionem
loci

loci non tuti, & hæc eſt vera diſtinctio, proceditque etiam ſi tranſitus ad citationis locum non eſt ſecurus, *l. 2. §. ſi quis 2. ff. ſi quis cautio.*

Locus autem dicitur non tutus, vel
51 propter capitales inimicitias, vel bellum, vel peſtem, vt in citatis iuribus, imò malum aerem. Hinc Aprutini à menſe Iulij per totum menſem Septẽbris excuſãtur venire Neapolim, Scagl. *ritu 163. n. 27.* Viuius *dec. 323.* Borr. *d. tit. n. 564.* de Angelis ad Foll. *in verbo, vel eos verbalitèr citare faciat*, vel propter crimen prius à citato commiſſum: cum non teneatur comparere, niſi ei aſſecuratione præſtita; & licèt aliqui dicant, quòd hæc exceptio loci non tuti nõ habet locum, quãdo culpa ipſius citati, tutus non redderetur acceſſus, per *tex. in l. ſi vehenda, §. idem iuris, cum ſeq. ff. ad l. Rodiam de iact. & in l. 2. §. ſi quis 2. ff. ſi quis cautio*; cõtrarium tamen veriùs eſt, quoniam iura, quæ excuſant citatum comparendi in loco non tuto, fundãtur in naturali ratione, quæ eſt, quia nemo vitæ periculo ſe exponere tenetur: æquitas enim magis, quàm delinquentis culpa eſt attenenda, *l. Papinianus 21. ff. de minoribus*, ibi: *Quid enim commune habet delictum cum venia ætatis*, latè probaui n. . & hic addo Barboſam *in d. c. ex parte, n. 2. in fine*, & intellige dummodo culpa nõ eſſet affectata.

52 Octauo, datam diei, menſis, & anni, Foller. *in d. rubrica n. 8.* vt appareat an ſit circumducta.

53 Nono, Iudicis, & Actuarij ſubſcriptionem, *prag. 16. §. 5. de officio S. C. & 12. de Officialibus.*

Decimo, de iure debet continere Iudicis cõmiſſionem; in hoc verò Re-
54 gno ſine alia ſpeciali commiſſione in M.C.S.C. & Regia Camera citationes notificãntur per porterios dictorum Tribunalium, & in Regijs Audientijs, & alijs Curijs per eorum ſeruientes intimandi facultatem habentes, niſi extra iuriſdictionem fierent, Muſcat. *in pract. S. C. p. 1. Gloſa intimato, n. 9.*

55 Decimoprimo, ſi Iudex eſt delegatus, citatio debet continere tenorem commiſſionis, vt poſt multos tradit Conſ. Campana *reſ. 12.* Epiſcopus Policaſtrenſis meus germanus *tit. de exequutoribus literarum Apoſtolic. par. 2. c. 6. n. 3.* niſi delegatio ſit in corpore iuris, quia tunc ſatis eſt, vt enuncietur.

Decimoſecundo, vt Nuncius cam
56 exequatur coràm publica perſona, vel duobus teſtibus, ſicut in d. *Conſt. citationis literæ*, & *prag. 2. de ordine iudiciorum*, quod requiſitum ſeruatur, ſi citatio ſit extra Iudicis reſidentiam; in loco verò, vbi Iudex reſidet, hodiè teſtes nõ requiruntur: cũ in loco iudicij, & vbi Iudex reſidet, de facili falſitas non cõmittatur, de hoc enim vſu teſtantur Paris *de ſindicatu, in cap. Iudex in officio, verſ. non obſtat conſtitutio citationis literæ*, Afflict. *in conſt. Edictorum ordinem, in 4. notabili*, Foller. *in rubr. fiat relatio nuncij*, conciuis meus Troyſius *in prag. 2. de ordine iudic. num. 31.* Conſiliarius Petra *ritu 94. à n. 14.* verùm ſi nuncius in terra, vbi adeſt Curia, intimet coràm vno teſte, nulla eſt citatio, quia cum poſſit viam vſus eligere, & viam pragmaticæ citandi cum teſtibus elegit, nullitèr citauit, arg. *tex. in l. fin. §. ſin autem hoc aliquis fecerit, C. de iure deliberandi*, vbi is, qui in hæreditatis aditione beneficio inuentarij vti poteſt, iuxtà præfatæ legis formam, ſi terminum ad deliberandum petierit, iuxtà formam legis antiquæ, etiam quòd confecerit inuẽtarium, tenebitur creditoribus, & ſibi imputet, quòd pro nouo beneficio vetus elegerit grauamen, vt deciſum recenſet in facti contingentia D. de Franchis *deciſ. 560.* quam deciſionem impugnat Conſiliarius Petra *d. ritu n. 16.* ductus ratione, quia vtile per inutile non vitiatur, *cap. cum ſuper, de officio delegati*, & ſuperflua cautela ſcripturam non vitiat, quin ſi citatio ex conſuetudine intus Ciuitatem abſq; teſtibus ſubſtinetur, multò magis teſte roborata, & quòd

non refragatur *text. in d. §. ſin autem*, quia ibi hæres ſe ârctauit veterem viam eligendo; hic nuncius puram facti contingentiam retulit. Cui ſententiæ adheret Reuer. de Luca *in dicta deciſ. Dom. de Franchis*, & ego quoque adhereo: nàm cautela in conficiendo inuentarium poſt tempus præſtitutum, ideſt legitimum, vt declarat Gothofredus *in d. l. ſin. in verbo pœna lit. D.* fraudis ſuſpicionem inducit, idcircò hæredem non releuat; cautela verò à nuncio adhibita citandi coràm vno teſte falſitatis ſuſpicionẽ aufert.

Decimotertio, Relatio nuncij in
57 calce dictæ citationis, vt in *prag. 2. de citationibus*, & *2. de ordine iudiciorum*, quæ fieri poteſt etiam die feriato, vt probat Conſiliarius Campana *reſolut. 18. n. 2.* ex *ritu 82. & 95.* & ex ratione, quia dicta relatio abſque aliqua cauſæ cognitione per nuncium expletur, tanquàm merum factum cõtinens, & ſicut citatio die feriato expeditur, *ritu 114.* ità & relatio. Hæc autẽ relatio iuxtà dictas pragmaticas fieri debet cum ſubſcriptione teſtium, qui interfuerũt in actu citationis, ſi fiat in loco, vbi eorum copia haberi poſſit. Hodiè tamèn vbi teſtes requiruntur, ſatis eſt, vt fiat cum teſtium nominatione, Foller. *in cap. de ord. proced. Regni ſtudioſè, n. 8.* D. Reg. Rouitus *in prag. 2. de citat. n. 12.* D. Reg. Sanfelicius *in praxi nu. 7.* Conſiliarius Petra *ritu 94. n. 15.*

Decimoquarto, vt nuncius referat
58 citaſſe domi ſolitæ habitationis, ſi in citatione hoc ei eſt iniunctum, Guazz. *defenſa 10. c. 2. verſ. ſed contra iſtam*, & *verſ. ego autem*, vbi de veriori opinione, & D. Reg. Safel. *dec. 225. n. 8.*

Decimoquinto, ſi citatio ſit domi,
59 quia in criminalibus, vt probaui, ſecundariò procedit, ſcilicèt vbi perſona reperiri nequit, oportet vt nuncius quoque referat, feciſſe diligẽtias, & non inueniſſe de perſona, alioquin citatio redditur nulla; & maximè ſi expeditur ſub commiſſione, vt nuncius perſonalitèr citet, ſi perſonam reperit, ſin autem domi ſolitæ habitationis, prout fiũt criminales citationes, adeſt deciſio S. R. R. coràm D. Seraphino, Romana Secret. Lunæ 17. Febr. 1592. Follerius *in praxi canonica*, *in verb. reperti culpabiles*, *num. 18.* Farinac. *qu. 11. num. 41. verſ. & nihilominus*, Guazz. *defenſa 10. c. 2. d. verſ. ſed contra*, Scaloya *in praxi foriudicatoria c. 6. n. 10.* Conſiliarius Petra *ritu 94. num. 7. circa finem.*

Verùm, ſi nuncius referat, ſe citaſſe
60 domi, modo, & forma ſibi commiſſis, tenet citatio, D. de Franchis *dec. 332.* vbi *de Luca n. 4.* vel modo, & forma vt ſupra, *D. Reg.* Capyc. Latr. *dec. 161.*

Decimoſexto, vt referat, cui de do-
61 mo denunciauit, & appareat, an dicta perſona ſit odioſa? an citato beneuola, ac veriſimile ſit, quòd in citatione contẽta ad citati notitiam perueniãt; adeſt capitulum Regis Ferdinãdi primi poſitum in *prag. 28. n. 3. de officio S.R.C.* & affirmant de Nigris *in cap. ſiuè quis 155. n. 19.* Gramm. *conſ. 1. & 71. n. 4.* Follerius *in rubr. & ſiat relatio, n. 8.* Danza *de pugna Doctorum lib. 3. tit. de varijs criminum cognitionibus*, Scaloya *in praxi c. 6. n. 13.* & de Luca *in d. dec. n. 4.* Quarè foriudicationis ſententia irrita fuit per M.C. declarata, ex quo proviro fuit intimata vxor, quæ propter nimiam ſæuitiam eum odio habebat, & citatio erat expedita pro homicidio ſoceri, reſte D. Regente Merlino *controuerſ. lib. 1. cap. 41.* cuius deciſionis meminit Thorus *in compendio dec. lib. 3. verſ. citatio, verbo foriudicatio*, & *in ſupplemento d. verſ. citatio*, Nouarius *de grauaminibur vaſſall. lib. 3. grauam. 9. n. 2.*

Citatio itàque inualida eſt, ſi nuncius in relatione nomen, cui eam denunciauit, non expreſſerit: contingere enim poteſt, quòd dicta perſona ſit citato inimica, vel aliquis mutus, ſurdus, furioſus, infans, & citatum certiorare nequeat; & licèt Conſiliarius Roccus *in tract. de officijs*, *rubrica 15. n. 181.*

Digitized by Google

*n.*181. fateatur, quòd dictæ ſollemni-
tates, quæ in nuncij relatione requi-
runtur, receſſerunt ab aula, aduerto,
quòd is loquitur, vbi extraordinario
modo proceditur,& iuris ordine non
ſeruato,vt clarè ex facti narratione.

Non tamèn omitto, quòd per M.C.
in cauſa Joſephi,& aliorum de Riccar-
do, ac Scipionis Acconcia ioco Ter-
62 ræ Mugnani, inquiſitorum de homi-
cidio in perſonam Claudij de Palma
pro leuiſſima cauſa,licèt aduersùs eo-
rum foriudicationem fuiſſet dictum
de nullitate, & præſertim, quòd nun-
cius tãtum retulerat,citationes ad in-
formandum, & ad capitula notificaſ-
ſe præſentibus illis de domo, & non
expreſſerat cui, hoc non obſtante fuit
prouiſum,quòd ij foriudicẽtur, & de-
cretum cõfirmatum per Regium Col-
laterale Conſilium, referente Conſi-
liario D.Aloyſio Sixto tunc eiuſdem
M.C.Proregente, proceſſ. eſt in Ban-
ca Battimelli, penes Scribam Falco-
num;& fuit conſideratum,quòd crimẽ
erat atrox, & pro leuiſſima cauſa, nec
non quòd domi habitatores,ſeù fami-
liares præſumuntur citato beneuoli,&
non inimici, nec furioſi, aùt muti, &
ſurdi, niſi alitèr conſtet, vt in caſu re-
cenſito à D.Merlino;verùm ſtante di-
cta Regia *prag.*18.*n.*3.cogita tu in alia
facti contingentia.

In iudicio enim criminali, quod
grauiùs eſt ciuili,omnis dubitatio ab-
eſſe debet,& vbi maius eſt periculum,
ibi cautiùs eſt agendum, *cap. vbi peri-
culum, de elect. in 6.* vt in nuncij rela-
tione exorditur,*prag.2. de citat.*vel di-
cas,quòd in citatione extra Ciuitatem
nuncius omninò, cui de domo denun-
ciauit, exprimere teneatur; ſecùs in
Ciuitate: cum ferè omnia Ciuium fa-
cta Iudici innoteſcant, & ſic ſi aliqua
inter familiares adſit diſcordia.

63 Decimoſeptimò, vt citatio non ſit
circumducta:ideſt cancellata,ſeù tem-
pore finita; & vno modo dicitur cir-
cumducta,ſi infra ſex menſes à die da-
tæ numerandos non erit intimata, vt
per *ritum* 121. quinimò ſi non erit in-
cuſata vltima contumacia, dicitur pe-
rẽpta,vt per *ritum* 122.ibi:*Et accuſata
prima contumacia non curabãt ad vlte-
riora procedere*, D.de Frãchis *dec.*332.
Muſcat. *in praxi, Gloſa tribunali, nu.*8.

Secundo modo, ſi citatio erit in Ci-
uitate, & intimata, non tamèn intra
menſem proſequuta: quia non accuſa-
ta vltima contumacia, vel ſi extra Ci-
uitatem infra duos mẽſes non erit ac-
cuſata vltima contumacia, D.de Fran-
chis *dec.*471. D.Riccius *dec.*83. *p.*1. D.
Reg. de Marinis *quotid. iuris reſ. c.* 54.
*lib.*1. *& in obſ.*87.*ad D.Reuert.*

Tertio modo,ſi prima contumacia
non fuerit in tempore accuſata, Con-
ſil.Petra *ritu* 28. *nu.*2. *&* 3. vbi citatio
circumducta pro non facta habetur,
plures referens.

Decimooctauo, vt nuncius relatio-
nem ſcribat,*prag.* 7. *de citat.* quod ſo-
64 lùm in M.C. ſeruatur; alibi Actuarius
Curiæ fidem facit de nuncij relatione,
quæ in criminalibus in citatione ad
informãdum, & ad capitula eſt abbre-
uiatione dierum 15. in crimine ictu
ſcopictæ tali forma concipitur.

A dì venti di Luglio 1678. io t. de t.
65 *ſeruiente della G.C. refero hoggi vẽt'vno
detto con la preſente citatione ad capitu-
la, e quanto in eſſa ſi contiene, hauere in-
timato nel ſopradetto dì venti nella Ter-
ra di Giugliano Antonio di Pietro nella
caſa di ſua ſolita habitatione,per non ha-
uerlo potuto ritrouare di perſona,preſen-
te Geronimo di Pietro ſuo padre, e pre-
ſente per teſtimonij t.di t.e t.di t.di detta
Patria, & anco refero nell'iſteſſo giorno
20. di Luglio hauer citato detto Antonio
di Pietro preſente li predetti teſtimonij,
o Geronimo di Pietro l'abbreuiatione
della ſua foriudica, come non comparen-
do perſonalmente nella G.C. frà il termi-
ne di giorni 15. numerandi dal giorno
della ſua vltima cõtumacia ad informã-
dum, & ad capitula, ſarà fatto forgiudi-
cato, non oſtante non ſia claſſo il circolo
dell'anno, ſeruata la forma della Regia
Prammatica dell'Ill. Conte di Lemos, e
Con-*

Cōte di Monte Rey, olim Vicerè di queſto Regno, e decreto d'eſſa G.C. & anco refero nel ſopradetto giorno in preſenza delli prenominati hauerli notificato, che contratta l'vltima contumacia detta G.C. procederà contra detto Pietro di Antonio all'eſecutione, & eſattione della pena di ducati mille ſeruata la forma della Regia prammatica dell'Ill. Duca di Medina de las Torres olim Vicerè di queſto Regno, e che detta G.C. procede come Delegata, ſicome il tutto ſi cōtiene in detta citatione ad capitula, che ad vnguem hò notificata al detto Pietro di Antonio, modo, & forma come di ſopra. Io t. di t. ſeruiente della G.C. mano propria.

Cœterùm, licèt citatus pro criminis
66 pœna infra relegationem, de iure per procuratorem comparere poſſit, iuxtà *tex. in l. pen. §. ad crimen, ff. de publicis iudicijs, & ritum M.C. 91.* ac alia iura adducta ab Arnone *ſing. 71.* & D. Tapia *in Conſt. Regni Generales inquiſitiones*, ac eò magis conſentaneum ſit, vbi pœna eſt pecuniaria. Tamèn de ſtylo M.C. contrarium ſeruatur, teſte D. Regente Sāfelicio *dec. 237. n. 6.* (ipſe tamen D. Reg. contrarium ſenſit, ex quo citatio erat expedita, verbo *legitimè compareat*, & ſic per dictum verbum erat electa via ciuilis) quamobrē Vitus Vinaccia citatus pro pœna in mandato contenta, quamuis inſtabat in M. C. comparere per Procuratorem; non fuit tamen admiſſus, ſed contumax reputatus, & decretum cōfirmatum per Regium Collaterale Conſilium, referente Conſiliario Vergara, cuius anima in luce perpetua requieſcat, proceſſ. eſt in Banca de Ferraro, penès Boſſam.

Citatus tamèn valet per procura-
67 torem, ſiue excuſatorem opponere exceptionem abſentiæ, infirmitatis, ſiue captiuitatis, vt in *ritu M. C. 269.* vel carcerationis in alio Tribunali, vel notoriæ nullitatis, Carauita *in d. ritu*, & Campana *reſol.* 17. & de ſtylo M.C. propoſita aliqua exceptione inuocatione vltimæ contumaciæ, decretum interponitur: *Condemnetur, & non ponatur, donèc alitèr per M. C. fuerit prouiſum*, proceditq; in citatione ad informandum, & capitula; in citatione verò ad informandum, vel depenendū, dicitur: *Condemnetur, & non ponatur, donèc per Dominum Commiſſarium prouideatur*, cum dictę citationes in M.C. à ſolo Commiſſario expediantur.

68 Vbi exceptio non habet locum, decretum interponitur: *Die, &c. f. v. in M.C. fuit prouiſū, quòd t. de t. remaneat contumax, & ponatur in libro condemnatorum.*

Si à ſolo Commiſſario reijcitur exceptio, dicitur: *Quod t. de t. remaneat contumax, & ponatur in libro cōdemnatorum*; & in ſpecie in exceptione abſentiæ dicitur: *Quòd abſentia allegata per t. de t. non obſtante, remaneat contumax, &c.*

69 Abſentia enim, ſcilicèt dilatio pro abſentia denegatur, quoties citatus eſt de crimine conuictus, Carcuita *ritu 266.* D. de Franchis *dec. 589.* D. Reg. Tapia *dec. S.C. 16. num. 18.* de Angelis *ad Follerium in rubr. Audiantur excuſatores.*

Vel ſi poſt commiſſum crimen, intra breue tempus fuit citatus, ac in informatione conſtat, quòd is in die præcedente, vel duobus diebus ante crimen, vel paulò poſt fuiſſet viſus, vt affirmāt præcitati Doctores per capitulum Regni, *Poſt commiſſum flagitium*, cuius vigore conceditur dilatio, ſi infra aliquos menſes, nempè duos, fuit citatus, Follerius *in rubrica audiantur excuſatores, n. 20.* D. de Franchis *dec. 327. n. 4. & 589.* etenim poſt menſes, verè citatus pręſumitur abſens, & ceſſat calumniæ præſumptio, in qua fundatur Regni Capitulum.

Sed quòd Iudici arbitrarium ſit inquiſito concedere, vel denegare dilationem, ſi ea calumnioſè petatur, etiā poſt duos menſes, teſtatur D. de Franchis *dec. 327. in fine*, & ibi Amendola plures referens D. Riccius *ad deciſ.* de Franchis *589.* ac D. Reg. Sanfelic. *deciſ. 33.*

ciſ. 33. vbi decifum refert, abſentiam fuiſſe denegatam excuſatori Pauli Girardi, qui poſt ſocij criminis capturam ab hac Ciuitate, metu illius confeſſionis diſceſſit, licèt poſt crimen plures fuiſſent elapſi menſes.

Denegatur quoque abſentiæ excuſatio, ſi citatio de perſona fuit exequuta, Carauita *in allegato ritu*, Viſconte *ad D. de Franchis deciſ. 327.* nec conceditur contumaci, Foller. *in rubrica, audiantur excuſatores, n. 12.* Sic etiam citato ordinariè, & cum anni circulo, ſi denuò is citetur cum abbreuiatione, licet poſt plures menſes, teſte D. Regente Sanfelic. *dec. 32.* reuocata *dec. D. de Franchis 589.*

Vbi dilatio conceditur, decretum
70 ita cõcipitur: *Die, &c. f. v. in M. C. prouiſum eſt, quòd abſentia allegata pro parte n. & n. non obſtante, remaneat contumax, & ponatur in libro condemnatorũ; verùm ſi comparuerit infra dies tot. deleatur à libro prædicto, niſi fuerit viſus, vel captus,* vel dicitur:

Firma remanente contumacia ſi infra dies tot. t. de t. comparuerit, deleatur à contumacia, & interim non ſcribatur in libro inferni, dummodò non fuerit viſus, vel captus.

Hoc decretum propriè concipitur, quando excuſator comparet poſt vocationem, & decretum *remaneat contumax.*

Hinc noto, quòd accuſata contu-
71 macia excuſator non repellitur, ſi cõparuerit, antequàm Iudices à Curia diſceſſerint, Gallup. *in prax. S. C. p. 2. cap. 4. n. 22.* quinimò ſequuto Iudicum diſceſſu, dummodò aliquod veriſimile allegauerit impedimentum, Follerius *in rubric. audiantur excuſatores, num. 166.* Danza *tit. de abſentia, c. 3. n. 38.* Scialoya *in praxi foriud. cap. 8. n. 104.* & ita ex æquitate ſeruatur, non obſtante *dec.* D. Reg. Sanfelic. 32.

Etenim, quæ incontinenti fiunt, ineſſe cenſentur, *l. lecta, ff. ſi certum petatur,* & æquum non eſt, quòd quis propter temporis momentum, dilatione priuetur, quã & Iudicis contemptus, & citati præiudicium in re tàm graui ſœpiùs euitatur.

Libellus autem excuſationis inti-
72 matur fiſco, & parti: cum opponere poſſint, citatum in territorio fuiſſe viſum, quo caſu relaxatur mandatum de capiendo, necnon decernitur, quòd capiatur informatio, vbi teſtes recipiuntur parte non citata, vt notat D. de Franchis *dec. 327.* ibidem Amendola, & D. Riccius *ad dec. 589.* & ſi in ea conſtat, citatum fuiſſe viſum, decretum interponitur: *Ex quo n. & n. fuit viſus, nõ gaudeat dilatione prædicta.*

Completo abſentiæ termino decre-
73 tum interponitur: *Die, &c. ſtante lapſu temporis, remaneat contumax, & pœna ponatur in libro inferni,* & practica eſt, vt denuò vocetur, & condemnetur.

Tandèm à denegata abſentia, vel à breuitate termini datur appellatio, D.
74 de Franchis *dec. 589.* vbi de Luca, & *in dec. 327.* D. Reg. Tapia *deciſ. 17.* & adducta à D. Reg. Sanfelicio *33. nu. 2.* non procedunt in practica. Hinc ſi Iudex ad vlteriora procedat, acta ſunt nulla, Campagna *in d. cap. poſt commiſſum, n. 32.* Foller. *in rubrica audiantur excuſatores, n. 19.* Scialoya *in praxi c. 8. n. 90.* plures referens Doctores; tamen nullitas oppoſita propter dilationem nimis breuem fuit reiecta in foriudicatione Ioannis Baptiſtæ Bonito, teſte D. R. Sanfel. *dec. 225. n. 12.* cum excuſator à breuitate termini appellare potuerit, & ſibi imputabatur.

Verùm cum hæc appellatio ab interloquutoria ſit ad finem obtinendi inhibitorias, S. C. Præſidi ſupplicatur, à quo indiſtinctè prouiſiones conceduntur, quòd M. C. verbum faciat, vt & à Regio Collaterali Conſilio, à quo ordinatur, quod M. C. relationem faciat.

Hæc tandèm exceptio in citatione ad deponendum, ad informandum,
75 vel ad capitula admittenda eſt, teſte Dom. Regente Salernitano *deciſ. 3. num. 1.* in alio autem tempore: putà in

tà in citatione ad foriudicandum,tanquàm calumnioſa,eſt reycienda. Hic lapſus eſt Eliſęus Danza, qui authoritate Dom.de Franchis *dec.589*.Nouarij *qu.148*. & de Angelis *ad Tollerium rub.audiantur excuſatores, nu.16.lib.2. cap.2.de abſentia*,tenet, quòd tempore citationis ad foriudicandum admitti debet: etenim D. de Franchis, & de Angelis loquuntur,quando facto contumace in foriudicatione cum anni circulo, denuò citatur cum abbreuiatione, quæ deciſio, vt dixi, reuocata fuit.& Nouarius hoc non dicit.

76 In exceptione infirmitatis conceditur dilatio, quando infirmitas eſt grauis & per motũ periculoſa,vt aduertit D.Reg.Sanfel.*dec.416.n.10*. & de iure exhibita fide duorum Medicorum, vel vt in Regno vnius Medici,vt teſtantur Carauita *ritu 267.n.6*. Scialoya *d.cap. n.63*.& D.Reg.Sanfel.*ibid.*

Verùm ſi crimen eſt graue,conceditur, aut cum cautione de ſe præſentando, quamprimum conualuerit, aut cum mandato; & ſi infirmus eſt in Ciuitate,& crimen graue,accedit Iudex, vel Scriba ad eum recognoſcendo infirmum.

Aliqua etiam dilatio in crimine infra relegationem concedi debet citato ob infirmitatem vxoris, patris, matris,ac filiorum, alioquin potiùs ſęuitia,quàm iuſtitia videretur, Baiard.*ad Clarum q.34.n.22*.Guazz. *defenſa 12.c. 1.n.26*.de Angelis *ad Foller. in d.rubr. n.57*.

Decretum verò ita concipitur: *Die, &c.ſ.v. viſa fide Medici, fol. &c. fuit prouiſum, quòd n.& n.remaneat cõdemnatus; verùm ſi infra tot dies, vel menſem comparuerit, deleatur à libro condenatorum*,terminusque prorogatur noua Medici atteſtatione.

Tandèm circa citationis materiam te remitto ad Marant.*d.p.6*.ad Camil. Borrell. *in ſumma deciſ. tit. de cit*. Hieronymum de Ceuallos *comm. contra communes q.175. 809.& 810*.D.Card. Tuſcum *litera C. concl. 230. & ſeq.* & cumulata ab eodem Tuſco *in addit. lib. 9.fol.89*. & ad R. P. Fragoſio *de Regimine Reipublicæ tom.1. lib.5. diſpoſ. 12*. & duo non prætermito, primum, quòd verbalis citatio in Eccleſia fieri poteſt, vt in *l. præſenti, §.ſed ſi quidem, C. de ijs, qui ad Eccleſ.* ibi: *Ipſis ſeruata locis reuerentia, Iudicum, quibus ſubiacent, ſententijs, moneantur reſponſum daturi, &c.* ibi Gloſa *litera K.* pro re tamen citra pœnam ſanguinis, D.Reg.Sanfelic. *dec.141. num.4*. quamobrem ego dico, quòd hic citatus per procuratorem comparere poſſit. Secundum,citationem auferens pœna falſi tenetur,*l.hodiè,ff.ad l.Corn.de falſis,l.ſi quis id quod,ff.de iuriſd.omnium Iudicum.*

SVMMARIVM.

1 *Abſens de Iure Communi in pœnam Capitalis minimè condemnari poterat,ſecus hodiè,& de ratione.*

2 *Abſens reus in Regno foriudicatur, & quarè foriudicatus dicitur.*

3 *Foriudicatio prouenit in Regno ex cap. Regni, ſiuè quis ſit forbannitus, & conſt.pœnam eorum,& hodiè tantùm in crimine mortis naturalis pœnam merente procedit.*

4 *Pœna delicto eſt commenſuranda.*

5 *Foriudicationis requiſita ponuntur, & num.ſeq.*

6 *Pœna ex cauſa,& circumſtantijs regulatur.*

7 *Homicidium ex graui iniuria patratũ, licèt cum temporis interuallo, extraordinariè punitur, & refellitur Farinacij doctrina quæſt.121.n.113.& q. 125.num.403.*

8 *Pœna minori de Iur.Com. eſt minoranda; de Iure Regni Iudici eſt arbitraria,criminis grauitate, & reiteratione attentis.*

9 *Minor in grauiſſimo ſodomiæ crimine de magis communi opinione mitiùs eſt puniendus.*

10 *Indicia ad torturam,vt quis foriudicetur,exiſtere debent.*

11 *For-*

11 *Foriudicandus citari debet duabus citationibus.*

12 *Contumaciæ accuſari debent contrà citatum foriudicandum, & quomodò cõtumaciæ accuſentur.*

13 *Citatio expirat, ſi prima contumacia non accuſetur in tempore, ideſt ſubſequenti die; non verò ſi vltima accuſetur poſt triduum, & affertur ratio differentiæ.*

14 *Fiſcus de Iure Regni in incuſandis delinquentium contumacijs, nunquàm conſtituitur in mora, ſi nuncius tempore præfixo non redeat ad Curiam.*

15 *Incuſationis contumaciæ actus.*

16 *Liberatus in forma, an ſubſequentibus indicijs, ſi reperiatur abſens, poſſit denuò cõtumax reputari, ac foriudicari.*

17 *Minor an foriudicari poſſit? recenſentur Doctorum opiniones, iuraque ponderantur, & præſertim enucleatur tex. in l. clarum, C. de autb. præſt. ac tex. in l. minor quaſi 9. ff. de minoribus.*

18 *Pragmatica prima de ictu ſcopictæ, quæ fuit. impoſita mortis pœna aduersùs delinquentes armis igneis, etiam effectu non ſequuto, cum modificatione fuit practicata, poſtea pragmatica 3. eodem titulo, & pragmatica 32. de armis cõfirmata, tandèm pragmatica 19. Auguſti 1671. fuit reuocata n. 20.*

19 *Crimina, vt euitentur, rigorosè ſunt punienda.*

21 *Prag. 3. de ictu ſcopictæ, qua fuit inducta ordinaria mortis pœna aduerſus delinquentem ſclopo paruo, etiam in rixa, & defenſionis titulo interpretatur, vt procedat vulnere ſequuto.*

22 *Deliquentes cum armis igneis foriudicantur cum abbreuiatione dierum 15. & feriuntur cum delegatione, & pœna ducatorum mille contracta vltima contumacia.*

23 *Pragmatica Ill. D. D. Petri Antonij de Aragon. 17. Aprilis 1669. quæ fuit declarata alia pragmatica 19. Auguſti 1671. exemplis enucleatur.*

24 *Pragmaticæ de ictu ſcopictæ contra auxiliatores, & aſſiſtentes, an comprebendant mandantes.*

25 *Raptores mulierum foriudicantur cum abbreuiatione ſex menſium; ſic oſculantes mulieres, n. 26.*

27 *Offendentes innoxium pro noxio, cum abbreviatione dierum triginta.*

28 *Extorquẽtes remiſſiones per vim foriudicantur cum abbreuiatione dierum viginti.*

29 *Rebelles quomodò foriudicentur.*

30 *Incedentes per campaneam ſi citati infrà decem dies non comparent, vti veri foriudicati reputantur, & expenditur prag. 1. 6. 9. & 11. de exulibus, ac ponitur formula citationis.*

31 *Comburentes fruges, vel animalia occidentes recaptus cauſa, ſi ij citati non comparent in præfixo termino, tanquàm veri foriudicati reputantur.*

32 *Aſſociantes ſe cum foraſcitis pro aliquo crimine committendo, licèt domum redeant, infra quatuor dies foriudicantur.*

33 *Citatio ad foriudicandum, & agnatorum, & cognatorum, an requiratur, vbi proceditur extrordinariè, & iuxta pragmaticas de exulibus.*

34 *Regnum quarè foraſcitis abundat, & de eorum extirpatione, citatio ad foriudicandum antè foriudicationis ſententiam requiritur.*

35 *Agnati, & cognati, amici, & vicini foriudicandi, citari debent, quando citatur inquiſitus ad foriudicandum, de ratione, & quomodò citari debent.*

36 *Agnati, & cognati, an omnes ſint citandi, an verò foriudicandi proximiores? dec. D. R. Sãſelicij 225. expẽditur noua alia adducitur cum Authoris opinione.*

37 *Decretum foriudicetur.*

38 *Agnati, cognati, amici, & vicini aduerſus foriudicationem nullitates proponere valent.*

39 *Practica proponendi dictas nullitates, antè, & poſt decretum foriudicetur, cum proprijs decretorum formalis in iudicio dictarum nullitatum.*

40 *Agnati, cognati, vicini, & amici aduersùs foriudicationem exceptiones Clericatus, minoris ætatis, & ſimiles proponere poſſunt.*

41 *Iudex Eccleſiaſticus Iudici laico baptiſmatis librum oſtendere tenetur.*

42 *Practica recognoſcendi foriudicatum in fortijs Curiæ peruenientem.*

43 *Foriudicatus citari debet ad dicendum cauſam, quarè foriudicationis ſententia non ſit exequenda.*

44 *Foriudicatus in fortijs exiſtens nullitates aduerſus foriudicationem proponere poteſt, etiam ab agnatis propoſitas, ac exceptiones minoris ætatis, Clericatus, captiuitatis, indultus, & ſimiles.*

45 *Foriudicato an ſit concedendus terminus ad exceptiones probandum.*

46 *Appellatio an admittatur à decreto* nullitates non obſtare.

47 *Foriudicatio exequutioni non demandatur, ſi conſtat de foriudicati innocentia, & quomodò conſtare dicatur.*

48 *Practica recognoſcẽdi caput foriudicati*

49 *Practica decreti gaudeat indultu, vel expediatur guidaticum ad indultus diſcuſſionem pro criminibus confeſſatis liberè, & abſque clauſulis, & fiat relatio S. E.*

CAPVT DECIMVM.

De Decreto foriudicetur, ac de cæteris circa foriudicationem.

1 ANtiquo iure Romanorum, abſens, excepto læſæ Maieſtatis crimine, ob nullum delictum capitale damnari poterat, vt reſcripſere Imperatores, & retulere Iuriſc. *in l. 1. ff. de requir. reis, & in l. abſentem, ff. de pœnis, ac l. abſentem, C. de accuſat.* At hominum malitia in dies exereſcente, atque malis patribus, peioribus ſuccedentibus filijs; multas apud gẽtes, Romana Æquitas in deſuetudinem abijt, teſte Iulio Claro *quæſt. 44.* Farinacio *q. 11. n. 4.* Petro Caballo *reſ. 181.*

Vndè, & in hoc etiam Regno ad reprimendam delinquentium nimium
2 creſcentem audaciam; ſi citatus pro capitali crimine in contumacia per annum perſtiterit, foriudicatur: ideſt ab omni iudicij aditu foris iudicatur, & in pœnam condemnatur.

Contumax enim pro confeſſo, & conuicto habetur, idcòque foriudicatus poſt latam ſententiam ampliùs audiendus non eſt, ac nemo pro eo loqui poteſt, cum in cauſa principali, haùd ſe defendere valeat, & impunè offendi poſſit, atq; captus facta perſonæ recognitione, morti ſit condemnãdus, vt infra dicemus. Praxis hæc ex Regni Conſtitutione *Pœnam eorum*, & Capitulo, *Siue quis ſit forbannitus*, de-
3 ſcendit; vigore verò dicti Capituli in quatuor caſibus foriudicatio procedit: nempè in criminibus pœnam mortis, mẽbri abſciſſionis, perpetui carceris, vel deniquè deportationis merentibus. Et quia in 2. 3. & 4. caſu is offendi, & non occidi poterat, ac contingebat occidi, qui tantùm offendi permittebatur: cum vulnera non inferantur ad menſuram; idcircò, in primo caſu, vſu recepta eſt, teſte D. Reg. Tapia *in iure Regni in d. cap. & in deciſ. S. C. 49.* D. Reg. Rouito *in prag. tit. de ſententia foriudicationis, n. 36.* Conſil. Gizzarello *dec. 13.* Nouario *dec. 18.* & Conſil. Campana *reſol. 16. Pro menſura enim peccati, plagarum modus eſſe debet*, Deute. *c. 25.* & pœna delicto eſt commenſuranda, *l. ſancimus, C. de pœnis, l. reſpiciendum, ff. eodem, l. reſcriptum, de his, quibus vt indignis, cap. non offeramus 24. qu. 1. cap. fœlicis, de pœnitentia in 6.*

Quinimò foriudicatio tanquàm rigoroſa, & contrà enunciata iura non ſine benignitatis temperamento recipienda eſt: etenim vt procedat plura requiruntur.

Primum, vt crimen mortis naturalis pœna ſit dignum, criminis cauſa, ac circumſtantijs attentis, quæ ſeptem regularitèr conſiderantur: nempè cauſa, perſona, locus, tempus, qualitas, quan-

Digitized by Google

quantitas,& euentus, vt in *l. aût facta in l. reſpiciendum*, *in l. ſi quis aliquid*, §. *inſtrumenta*, *in l. abſentem*, *ff. de pœnis*, *in l. 4. in principio*, *ff. ad l. Cornel. de ſicar. in l. Pædius*, *de incendio*, *ruina*, *& naufragio*, ibi *Et huiuſmodi cauſis*, *& perſonarum conditione*, *& rerum qualitèr pœnæ ſunt eſtimandæ*, & omnia recenſentur in *cap. ſicût dignũ*, *de homicidio*, *cauſa 33. q. 5. cap. 1. conſideret*, *de pœnitentia*, *diſt. 5. & cap. aût facta*, *diſt. 1.* Ex quibus valet Iudex augere,& minuere pœnam, vt exempla refert Bouadilla *lib. 1. tit. de la juſticia, y piedad iunctas*, D. Cardinalis de Lugo *de iuſtitia, & iure*, *diſp. 37. ſect. 8. n. 90. & 91.*

Hinc licèt homicidium omni iure mortis pœna ſit dignum; tamèn ſi ſequatur propter grauem iniuriam ho-
7 micidæ illatam, extraordinariè punitur, etiamſi cum appenſamento, & temporis interuallo ſit patratum, vt probatur in *l. doli verbum*, *ff. de ſeruo corrupto*, ibi: *Vel alia probata*, *vel iuſta ratione*. Et quamuis Farinacius *q. 121. n. 113. & 118. & q. 125. n. 403.* dicat,quòd ceſſante calore iracundiæ, & vbi crimen temporis interuallo cõmittitur, ridiculum eſſet ab ordinaria pœna recedere: quia non ſunt relaxandæ habenæ ad delinquendũ, & ad iusdicendum propria authoritate, eo quòd prædicto caſu non iniuriæ pro pulſatio, ſed foret vindicta, quæ ad Rempublicam tantùm pertinet, vt æqualis ſit pœna delicto, & æquitatis ratio locum habeat, quæ inter offenſos nunquàm conſideraretur, & totus Mundus eſſet in certamine, & confuſione: cum via aperiretur prauis hominibus ſcelera committendi; eius tamen dictum procedit in iuris rigore, & in ratione politica, non autem naturali ratione attenta, quæ in iudicando ſuadet, vt iniuria aliquo modo cum pœna æſtimetur; veriùs idcircò eſt, vt pœna hoc caſu temperetur, Grammaticus *dec. 5. & 23.* Bertazz. *conſ. 206. n. 4. conſ. 356. n. 19. & 20.* vbi allegat *tex. in l. Diuus*, *ff. ad l. Corn. de ſicarijs*, *in conſ. 433. & 434.* Conſil. Gizzar. *dec. 18.* D. Reg. Sanfelicius *dec. 337. nu. 12.* & Additionator ad Conſil. Paſcale *de viribus patriæ poteſt. p. 3. ſ. 343.* verſ. *Hinc*, iuſta enim cauſa iuſtum producit dolorem, qui ſemper cor premit, meritò omni tempore eſt in conſideratione.

Sic etiam ſi à minore fuerit patra-
8 tum, vt in *l. auxilium*, §. *in delictis*, *ff. de minoribus*, *l. 1.* §. *impubes*, *ff. ad S.C. Sill. cap. 1. & 2. de delictis puerorum*, *cap. in adoleſcentia 33. q. 2.* & ità in Iure Cõmuni tribus rationibus reperitur determinatũ. Prima, quia in adoleſcentia ipſa feruеſcit ætas; ideò potiùs ætatis vitio, quàm improbitati eſt adſcribendum. Secunda, nàm in dicta ætate non conſideratur plenum iudicium, vt conſiderauit I.C. *in l. 1. de minoribus*. Tertia, quoniam adeſt emẽdationis ſpes: nempè quòd cum adoleſcentia vitia deponat. De Iure tamen Regni pœna Iudici arbitraria eſt, vt in *pragm. 1. de minoribus*, *& 2. de furtis*, attenta nimirùm minoris qualitate, ſi imbecillis parum ſciens, non multum doli capax, vel ſi valdè capax, ſi maiori ætati proximus, & crimen dolo patratum, ſicuti à quocunque maiore (criminis grauitate, & reiteratione perpenſis) contrà minorem tanquàm maiorem arbitrariè, & poteſtatiuè deuenitur, ſicût põderat D. Reg. Reuerr. *dec. 525.* & ibi D. Reg. de Marinis, & *quotid. reſol. lib. 2. cap. 169.* quæ qualitates: nempè criminis grauitas, atque reiteratio cumulatiuè concurrere debent, præterquàm in crimine atrociſſimo, teſte D. Reg. Sanfelicio *deciſ. 57. n. 4.* Sforz. Odd. *de integrum reſtit. q. 80. n. 101.* putà in homicidio proditionis, vel aſſaſſinij qualitate, etiam attẽta Bulla Pij IV. qua maior 14. annis, & minor 20. in homicidio ordinaria pœna punitur; verũ in nefando cri-
9 mine, licèt id grauiſſimũ ſit, & Grammaticus *in Conſt. minorum iura*, *num. 7. in fine*, teſtetur, quẽdam filium taber-

narij minorem fuiſſe propter hoc crimen morti traditum de communi voto in Sacro Conſilio; hæc tamèn deciſio multùm dura viſa fuit, & contrà illam iudicatum in facti contingentia, teſte Claro *qu.60.n.3.* Farinac.*qu.92. n.83. & 84.* Conſil. Paſcale *de viribus patriæ poteſt. p.2. cap.10.n.22.* Sforz. Odd. *de in integrum reſt. gl.80. n. 101.* D. Reg. Sanfelicio *in fine relatæ deciſionis*, vbi legitur, puberem annorum ſexdecim, quamuis confeſſum nefandum vitium per ſex menſes paſſum fuiſſe, non morti traditum, ſed ſtillis lardeis percuſſum in carcere, per decennium fuiſſe detentum. Hoc enim crimen non ex animi feritate, ſed ex concupiſcentia prouenit; ideò minores leuiùs, maiores, vel ſenes acriùs puniri debent, *cap. tanta nequitia 86, diſt.* Bouadilla *lib.2.tit.de la juſticia, y piedad junctas, n.12.* Infantes verò, ne aſſueſcant dolori, ferula cedi.

Quinimò etiam in atrociſſimis minores minori pœna, quàm maiores, puniri, arbitratur Præſes Menochius *de arbitrarijs, caſu 329. num. 15.* & quando minori pœna ſit minoranda in vnaquaque delicti ſpecie è exactè declaratur per Iulium Cæſarem Ruginellum *pract. quæſt.cap.35.*

Cœtera exempla in primo decreto reperies.

Secundum, vt in proceſſu informatiuo exiſtant indicia ad torturam, te-
10 ſtantur Afflictus *in d.Conſt.n.41.* D.R. Tap. *ibid.n.3.* D.Reg. Capycius Latro *dec.161.* Campana *reſol. 3. & 15.* ac communiter *DD.* quæ indicia eſſe debent pinguia, clara, legitimè, & plenè probata per duos teſtes, omni exceptione maiores, etſi ad inferendam torturam contrarium alibi probaui.

Tertium, vt citetur duabus cita-
11 tionibus, vna ad informandum, quam præcedere debent dicta indicia, iuxtà *prag. 37. de officio Magiſtri Iuſtitiarij*; altera ad capitula, qua certioratur de eius inquiſitione, vt comparere poſſit, ſi velit.

Quartum, vt accuſentur contuma-
12 ciæ, alioquin is pro contumaci non habetur, Afflict. *in d. conſt. pœnam eorum, n.8.* Borrellus *d. tit. de citat. 44. n.509.* Carauita, qui teſtatur de practica, licèt non de iure, *ritu 123. n. 5. verſ.tamen in practica*, & de Angel.ad Foll. *rub.accuſentur contumaciæ, n. 15.* Conſil.Petra *ritu* 28. plures referens Doctores. Prima enim contumacia incuſatur ex officio elapſo vltimo die in citatione contento; vltima verò incuſatur elapſo triduo, & Curia pro Tribunali ſedente, iuxtà *ritum 119. & 123. & pragm. 3. de ordine iudiciorum*, teſtantur Maranta *in dicta par.6. 54.* Follerius *in rubrica, & accuſentur contumaciæ*, & ibi de Angelis, Borrellus *d.tit.de citatione, in ſumma deciſ. nu.58. & 59.* Scialoya *in praxi foriud. cap.7. in principio*, Conſil.Petra *ritu 94. n.18. verſ. tamèn etſi continuo more.*

Sed ſi dies, quo eſt accuſanda prima contumacia, erit feſtiuus, accuſatur die ſequenti, & fit mentio, quòd ille dies fuit feſtiuus, vt in *ritu 304.*

Quamobrèm ſi in dicto vltimo die non accuſatur prima contumacia, ci-
13 tatio circumducitur. Si tamèn vltima non accuſatur, elapſo triduo non expirat, niſi incuſetur poſt menſem; ſi in Ciuitate fiat citatio, vt dixi in præcedenti capitulo, & ratio eſt, nàm prima contumacia eſt in odium rei, & in fauorem Fiſci, quarè ſi non accuſatur illo die in citatione contento, negligentia reo eſt proficua, cum valeat aſſerere, ſe illo die comparuiſſe, adeſt *Ritus M. C.* rubrica *de contumacijs accuſandis*, incipiens: *item nota, quòd tales primæ contumaciæ*, ibi: *Ideò debet accuſari prima contumacia die termini, qui non eſt feriatus, licet Curia non regatur, alias expirat citatio*, Follerius *in rubrica Et accuſentur contumaciæ, num.2.in fine.* Muſcatell. *in prax. Gloſa Tribunali, in additione litera A.* Conſil.Petra *ritu 28. n.2.*

Verùm favore Fiſci, ne delicta remaneant

Digitized by Google

neant impunita, ſi citatio ſit expedita,
14 & propter loci diſtantiam nunçius in
tempore non redijt, habentur, vt in
tempore incuſatæ, *prag. 6. de citatio-
nibus*, D. Reg. Rouitus *prag. 5. n. 2. de
citationibus*, Scialoya *in praxi foriu-
dicatoria cap. 7. n. 4.*

Actus incuſationis primæ contu-
15 maciæ talis eſt: vocatur citatus, & ſi
aliquis pro eo non comparet, dicitur:
*Die, &c. fuit ex officio Curiæ accuſata
prima contumacia contra t. de t. citatum
relatum, & non comparentem, n. & n.
Actuarius.*

Secundæ, & vltimæ contumaciæ
talis eſt: *Die, &c. D. Ioannes Baptiſta
Spinelli Marchio Fuſcaldi, &c. M. C. pro
Tribunali ſedente, & inſtante magnifico
Fiſci Procuratore, quia t. de t. vocatus in
banca iuris alta, & intelligibili voce mo-
re præconis, vt iuris, & moris eſt, non cō-
paruit, neque aliquis, qui legitimis excu-
ſationibus eum excuſaret, conſtito de le-
gitima citatione, nuncij relatione, & pri-
ma contumacia, à qua elapſo triduo, eadē
M. C. contra dictum t. de t. incuſat vlti-
mam contumaciam, cum banno ſupponit,
& ad tertiam partem bonorum mobiliū
condemnat, atque decernens, cætera eius
bona, tàm mobilia, quàm ſtabilia anno-
tanda, & deſcribenda eſſe ad opus, & in-
ſtantiam R. F. vſque ad circulum anni,*
vel vſque ad dies 15. ſi crimen ſclopo
eſt patratum, vel vſque ad tempus à
lege municipali, vel à Principe con-
ſtitutum, qui actus in M. C. vocatur
interloquutoria; in citatione verò ad
informandum non condemnatur ad
tertiam partem, ſed ad pœnam in ea
contentam.

Foriudicatio nàmque contumaciæ
pœna non eſt criminis tantùm, clarè
ex d. *Conſtit. pœnam eorum*, dignoſci-
tur, ibi: *Pœnam eorum, qui in contuma-
ciam perſeuerant, dignis ſtipendijs pro-
ſequi, &c.* vbi Andreas de Iſernia *in
verbo Quid ſi Vniuerſitas*, hunc eſſe
verum conſtitutionis ſenſum edocuit,
quem ſequitur Grammat. *in d. conſtit.
n. 38.* D. Præſes de Franchis *dec. 213.
n. 20.* D. Reg. Merlinus *lib. 1. contro-
uerſ. cap. 63. n. 5. & 6.*

Contumacia ergò incuſanda, & in
citatione eſt deſcribenda, cum princi-
palitèr in duobus fundetur foriudica-
tio: nempè in crimine mortis natura-
lis pœnam merente, & dicta contu-
macia, ex qua rei confeſſio reſultat, vt
in d. *Conſt. pœnam eorum.*

Hinc primo quæro, an is, qui fuit
16 ſuper crimine conſtitutus, & negauit,
ac liberatus in forma, ſi poſtmodum
noua ſuperueniant indicia, & repe-
riatur abſens, poſſit foriudicari? &
pro affirmatiua dicitur, quòd Fiſcus ex
nouis indicijs poteſt formare nouam
citationem ad informandum, ſiue re-
ſpondendum, ex qua citatione indu-
citur ficta confeſſio, & per conſequens
foriudicatio, quæ in ea fundatur, &
ſtante municipali iure, quòd contu-
max habeatur pro confeſſo, & poſſit
damnari, dicit Hyppolitus de Marſi-
lijs *in l. quæſtionis habendæ, de quæſtio-
nibus num. 9.* quòd vera eſt opinio, &
à Bartolo practicata, & probatur in
*l. conſentaneum, C. quomodo, & quan-
do Iudex, & in l. properandum, in §. ſin
autem reus, C. de iudicijs*, vbi ſicut
contra contumacem antè litem conte-
ſtatam proceditur ad miſſionem in
poſſeſſionem ex primo, & ſecundo de-
creto, ita poteſt procedi poſt litem
conteſtatam. Pro opinione negatiua
conſideratur, quòd Conſtitutio funda-
tur in ficta confeſſione, ibi: *Sed perindè
habeatur, ac ſi confeſſus de crimine, de
quo accuſatus fuerat, eſſet per diffinitiuā
ſententiam condemnatus*, quæ dictio
perindè fictionem ſignificat, *l. iure ci-
uili, ff. de cond. & demonſt. & l. in iu-
re ciuili, ff. de regulis iuris*, Gloſa, &
Andreas *in d. Conſt.* vbi Afflict. *n. 64.*
in propoſito autem caſu hæc ficta con-
feſſio ceſſat, quia reus interrogatus
veritatem depoſuit negando factum.

Si enim interrogatus reſpondit fa-
ctum negando, noua citatio ad reſpō-
dendum ineptè formatur, & ſi fuit ne-
gatiuus, quomodò nunc ex contuma-

cia, fingendo, confeſſus pro eadem cauſa reputari poteſt; ſanè vbi veritas, ceſſat fictio, & eo fortiùs ſi pro qualitate aggrauante denuò citetur; etenim ſtatutum, quod contumax habeatur pro confeſſo, intelligitur quòad delictum principale, non quòad qualitatem, vt plures fatentur Doctores, & præſertim Petrus de Ancarano *conſ. 408. n. 5.* Angelus de Peruſio *conſ. 146. n. 2.* Auguſtinus ad Angelum *de maleficijs, in verbo Qui Dominus Iudex videns, quod inquiſiti non comparent, n. 38.* vel in tortura negauit, & fuit liberatus in forma: quoniam, vt in decreto *torqueatur* probaui, quicquid in tormento fatetur pro veritate habetur, ideòque cogita in facti contingentia.

Secundo quæro, an minor poſſit for-
17 iudicari? Quæſtionis reſolutio pendet ex duobus; nempè, an is pro crimine mortis pœna puniatur, & an contumaciam contrahere poſſit. Quòad primum non dubitatur, iuxtà terminos *pragmaticæ primæ de minoribus*, & allegata *n. 8.* ac ponderata à Ruginello *pract. quæſt. c. 33. n. 76.* Quòad ſecundum adeſt difficultas, ſciſſæ enim ſunt Doctorum opiniones, vt penès Farinac. *q. 11. à n. 26.* quamplures affirmant, & mouentur ex *tex. in l. ſi minor, ff. de bonis, auth. iud. poſſid. l. minor etiam quaſi contumax, ff. de minoribus, & l. ſi finita, §. ſi fortè, ff. de damno infecto*, quæ iura loquuntur de contumacibus, & procedunt etiam in minoribus, vt contra eos primum, & ſecundum decretum pronuncietur, ſicut contra maiores, & nouiſſimè ex noſtratibus hanc ſequitur opinionem Conſil. Campana *reſol. 2.*

Quamplures alij negant, ducti ex eo, quia contumacia eſt delictum in omittendo, à quo minor excuſatur, vt in *l. 2. C. ſi aduersùs delict. l. minoribus, C. de his, quibus vt indignis, Auth. ſi captiui, C. de Epiſcopis, & Clericis*, & etiam ex *text. in l. contra pupillum 54. ff. de re iudicata*, cuius verba ſunt: *Contra pupillum indefenſum, eumque qui Reipublicæ cauſa abeſt, vel minorem viginti quinque annis, propoſitũ peremptorium, nihil momenti habet*, & hanc ſectatur opinionem Guttierez *pract. quæſt. lib. 1. qu. 48.* Fontanella *dec. 275.* & ex Regnicolis Conciuis meus Troyſius *ritu 120. n. 3.* Epiſcopus Riccius *collect. 1626.* Nouarius *in prag. 1. de minoribus, coll. 2. n. 10.*

Alij verò diſtinguunt, nempè minorem pro contumace haberi, ſi ei curator datus ſit, iuxtà *tex. in l. clarum, C. de auth. præſt.* ne, vt ibi: *Ex ſua imperitia, vel iuuenili calore aliquid dicant, vel taceant, quod ſi fuiſſet prolatũ, vel nõ expreſſum, prodeſſe eis poterit, & à deteriore calculo eos eripere*, qui *tex.* quoque procedit in minore abſente, vt probat Bald. *in d. l. clarum, n. 5.* cum verbum *dicant*, comprehendat præſentem, verbum *taceant* abſentem, *ibidem* ſubdẽs, non poſſe minorem vigore ſtatuti ex contumacia pro confeſſo haberi, niſi Curatoris authoritas interueniat, qui etiam abſenti inuito dari debet, ex *tex. in §. 1. verſ. item inuiti, Inſt. de Curatoribus*, Doctiſſimus Fontanella *dec. 273. n. 16.* adeſt Fabri definitio *tit. de iudicijs defin. 33.* ibi: *Si ad tractãdam litem citatus ſit is, de cuius ætate dubitatur, an minor ſit, necne? nolit autem ille in ius venire, quamuis ſæpiùs, ac ſæpiùs vocatus, non ideò tamen pro contumace haberi, & condẽnari poteſt, priuſquàm appareat eſſe maiorem, nec enim contumax videri poteſt minor, ſi non habet Curatorem, qui & etiam inuito ad lites iuuari poteſt, quid ergo? iubendus quidem eſt, vt veniat, ſed & cum eo agnati, cognati, affines, & vicini eius euocandi ſunt, vt de ætate interrogentur, & ſi minorem dicant, detur ipſi Curator, quem elegerit, etiam inuito nedum abſenti: ſi maiorem dicant; tunc tanquàm contra maiorem, eundemq; contumacem lis peragatur, & iudicetur, ita tractatum eſt.*

Vel tunc contumacem haberi, ſi is perſonalitèr citatus fortaſſis reſpondeat, ſe nolle comparere, vt ſentiunt

D. Reg.

D. Reg. Capycius Galeota *controuerſ. lib. 2. controuerſ. 33. n. 12.* & Don Hieronymus Calà *in tract. de integrum reſt. cap.* 38.

Hæc diſtinctio vera mihi videtur, & ſolùm in caſibus in ea contẽtis, minorem eſſe foriudicandũ puto; noſtra enim Conſtitutio *Pœnam eorum*, Iuris Communis correctoria eſt; idcircò tãquàm odioſa in vero caſu, & non ficto intelligenda eſt, & ſic de maiore contumace, & non de minore, qui etiam iuxtà *tex. in d. l. minor 9.* præſumptus, & non verus cõtumax reputatur: cum Iuriſconſultus *in d. l.* vtatur dictione *quaſi*, quæ ſimilitudinem demonſtrat, & fictionem, Theſaurus *in dec.* 8. *n.* 9. *verſ. ad tertium.*

Et licèt Farinacius *d. q. n. 30. in fine* dicat, quòd opinio affirmatiua ſit magis practicata, *n.* tamen 32. ſubnectit, quòd ſi minor intra legitima tempora compareat, & petat in integrum reſtitutionem, hæc ei omninò aduerſùs dictam fictam confeſſionem concedẽda eſt, quod vtique dictum, eſt contra noſtram Conſtitutionem.

Prædicta conſiderabam in M. C. in cauſa Caroli Antonij Bracalis contumacis pro nefando crimine, patrocinante Papirio Caliſto, olim merito Prouinciæ Barenſis, & Aprutij vltrà Fiſci patrono, & articulus non fuit deciſus; præterea aduerto, quòd vbi foriudicatio cõtra minorem procedit, intelligi debet contra minorem adultum, qui compleuit decimumquartum annum, quia tunc ordinaria pœna plecti poteſt, iuxtà põderata a Farin. *d. q. n. 30 verſ. quid dicendum*, à Petro Caballo *reſol.* 134. & nouiſſimè à Conſiliario Campana *reſol. 2. n. 20.*

Quintum, vt annus expectetur à die contractæ vltimæ contumaciæ; verùm hoc tempus in quampluribus caſibus abbreuiatum etiam repetitur, & primo in crimine ictu ſcopictæ, vt per plures pragmaticas, quas recenſeo, vt conſideret Lector, quod nihil in humanis actionibus perfectum, & ſub Sole reperitur firmum.

Etenim in anno 1536. ab Inuictiſſimo Imperatore Carolo V. *pragmatica prima, tit. ictu ſcopictæ*, pro hoc
18 crimine mortis naturalis pœna fuit impoſita, etiam effectu non ſequuto, & licèt cum modificatione fuiſſet practicata, nempè contra facinoroſum, & vbi crimen cum appenſamento fuiſſet patratum, ac vulnus ſequutum, teſte Conſil. Gizzarello *dec.* 25.

In anno tamẽn 1614. criminis frequentia attenta, *pragmatica* Ill. Comitis de Lemos 3. *de ictu ſcopictæ*, expreſsè ordinatum, vt dicta pœna procederet contrà quemlibet delinquentem appenſatè, & animo occidendi ictum emittentem, vt clarè ex verbis pragmaticæ, ibi: *Senza null'altra interpretatione, e dichiaratione*; ac alibi: *qualſiuoglia perſona di qualſiuoglia dignità, grado, conditione, e qualità, &c.*

In anno 1650. *pragmatica* Ill. Comitis Villæ Medianæ 32. *tit. de armis* cum iſte rigor receſſerit, ſed non delinquentium multitudo fuit renouatus, vt in §. 13. ibi *Itèm dichiaramo, che incorrano nelle dette pene contente nella prammatica dell'Inuittiſſimo Imperador Carlo V. tutti quelli, che delinqueranno con arme di fuoco, etiam che per altro nõ ſiano facinoroſi.*

Frequentia enim inducit contem-
19 ptũ, & vt euitentur crimina rigorosè ſunt punienda, vt in *l. 1. ff. de abigeis*, ibi: *Puniuntur autem duriſſimè, non vbique, ſed vbi frequentiùs eſt id genus maleficij*, Gloſa *in d. verbo Id genus maleficij*, D. de Franchis *dec. 505. n. 22.*

Tandèm in anno 1671. iſte rigor fuit reuocatus pragm. Ill. D. D. Petri
20 Antonij de Aragona 19. Auguſti, qua fuit impoſita triremis pœna ignobilibus, & relegationis Nobilibus per octo annos, ſi vulnus ex ictu non ſequatur, licèt ictus appenſatè, & occidendi animo ſit emiſſus.

Nihil enim tàm iuſtitiæ conforme, & Deo gratum, quàm vt pœna commenſuretur delicto, *Deuteron. c.* 25. & in

Digitized by Google

& in hoc tempore bono Proregis Re-
grimine,huiuſmodi crimen non viget.
Hinc vigore dictæ *pragmaticæ 3.*
21 *tit. ictu ſcopictæ*, licèt crimen ſclopo
paruo etiam in rixa, vel defenſionis
titulo commiſſum mortis pœna pu-
niatur; tamèn hodiè attenta dicta no-
uella *pragmatica* ſi ex ictu ſclopi par-
ui vlnus non ſit ſequutum, ordinaria
pœna non procedit, duplici ratione;
prima, nàm inconueniens conſidera-
tum in d.nouella *pragm.* nempè vt non
eadem pœna feriatur, qui vulnerat,&
qui non offendit, quoque procedit in
ictu ſclopi parui. Secunda, nàm di-
cta *pragmatica* reformauit *pragmaticã*
XI. XIV. & XXII. *de armis*,quibus con-
tra ſclopos paruos deferentes pœna
mortis, vel ducatorum bismille, Pro-
regis arbitrio impoſita erat, & nunc
contra Nobiles relegationis per ſep-
tennium,vel ignobiles triremis pœna
eſt per eãdem conſtituta; quamobrem
me referẽte in M.C. in plena aula,Phi-
lippus Gaulino inquiſitus de ictu ſclo-
pi parui in perſonam n. & n. Equitis
Neapolitani,non ſequuto vulnere per
M.C. fuit prouiſum, quòd tantùm ci-
tetur, & capiatur die 4. Febr. 1675.
acta in Banca Palermi.

Sequuto tamèn vulnere ordinaria
pœna procedit, quia in hoc caſu non
videtur reformata; vndè eodem tem-
pore Ioſeph Taluia Gubernator Roc-
cæ Roinolæ inquiſitus de vulnere
ſclopo paruo illato in perſonam No-
tarij Lelij Villaccio,licèt per M.C. at-
tenta prouocatione, & rixa fuiſſet ad
informandum tantùm citatus; nihilo-
minus per Collaterale Conſilium in
gradu recurſus fuit citatus ad infor-
mandum,& ad capitula,referente Don
Carolo Petra, proceſſus eſt in banca
Gagliardi penes Guidonem.

Inſupèr per dictam *prag. 3. de ictu*
22 *ſcopicta*,& per *prag.* Ill. Comitis Mon-
tis Regij promulgatam in anno *1637.*
terminus foriudicationis fuit ad 15.
dies abbreuiatus, necnon ordinatum,
quòd contra delinquẽtes armis igneis
M. C. & Regiæ Audientiæ procedant
vti delegatæ.

In anno *1638.* die 1. Septembris per
prag. Ill. Ducis Medinæ de las Torres
vltra pœnam mortis fuit impoſita
pœna ducatorum mille fiſco applicã-
da contracta vltima contumacia.

In anno 1647. 28. Maij per pragm.
Ill. Ducis d'Arcos sãcitũ extitit,quòd
enunciatæ pragmaticæ comprehen-
dant aſſiſtentes,& auxiliatores,& quia
iuxtà ponderata à Conſil. Campana
reſol. 1. fuit tantùm contra auxiliato-
res armis igneis interpretata; ideò in
anno 1650. 15. Nouembris per aliam
pragmat. Ill. Comitis Villæ Medianæ
fuit declaratum contra quoslibet aſ-
ſiſtentes, & auxiliatores in crimine
ictu ſcopictæ patrato.

Demùm, quia ad euitandas pœnas
dictarum pragmaticarum, delinquen-
23 tes conſueuerant arma ignea aſpor-
tare,& alijs delinquere armis,in anno
1669. die 17. Aprilis per pragm. Ill.
D. Petri Antonij de Aragona, & per
aliam in anno 1671. ſancitum extitit,
vt M. C. & Regiæ Audientiæ proce-
dant contra tales delinquentes cum
abbreuiatione, delegatione, & pœna,
dummodò crimina cum appenſamen-
to, & armis aptis ad nocendum ſint
patrata. Hinc ſi quis arma ignea de-
ferens, baculo alterius caput percu-
tit, incidit in prag. Primò,nàm qui ca-
put percutit, animum occidendi ha-
bet, quod intellige,ſi reiteratè percu-
tit baculo apto ad vulnerandum.

Secundò, nàm lapides, & fuſtes ve-
niunt armorum appellatione, vt in *l.*
armorum 41. ff. de verbor. & rerum ſi-
gnif. l. ſi pignore 56. ff. de furtis, l. 3. ff.
de vi, & vi arm. in §. *itèm lex Corne-*
lia, de publicis iudicijs. Tertiò, nam
pragm. 17. Aprilis 1669. generali ver-
bo loquitur, ibi: *Con qualſiuoglia ſorte*
d'armi, ſicut alia *pragm. 19.* Auguſti
1671. ibi: *Con ogni ſorte d'armi*,quarè
conciuis meus Anna *in Conſtitutione*
ſi quis aliquem, n. 59. dixit,quòd ſi di-
cta Cõſtitutio nominaſſet tantùm *ar-*
ma,

Digitized by Google

ma, lapides in ea comprehenderentur,
& fuſtes; ſed cum loquatur de armis
prohibitis, non comprehenduntur.

Hic, vt quidquam non prætermittã,
quæro, an dictæ pragmaticæ compre-
24 hendant mandantes? Et primò dico,
quòd ſi mandatario eſt iniunctum, vt
ictum ſcopictæ emittat; vel cum man-
dato ſclopum fuit accommodatum; in
his caſibus quidem mandantes com-
prehendunt: quia ratio legis, quæ eſt,
vt euitentur delicta cum hoc armorũ
genere, ineſt in mandato, quod tran-
ſit in nomen delicti ſclopo patrati.

Sed difficultas eſt, quando ſimpli-
citèr fuit datum mandatum ad occi-
dendum; & pro opinione affirmatiua
conſideratur, quòd ſi dictæ pragmati-
cæ procedunt contrà aſſiſtentes, qui
minus iuxtà omnium communem ſen-
ſum delinquunt, quàm principales,
multò magis contrà dictos principa-
les, qui magis peccant, cum duorum
bono præiudicent: nempè mandatarij,
& illius, qnem mandatarius occidit.

Secundò facit *tex. in l.* 1. §. *deiecis-*
ſe 4. de vi, & vi armata, vbi is etiam
deiecisſe videtur, qui mandauit, vt
aliquid deijceretur, & ità deciſum per
Collaterale Conſilium refert Thorus
in compend. deciſ. par. 3. in verbo Man-
dans.

Pro negatiua verò conſideratur,
quòd dictæ pragmaticæ ſunt odioſæ,
& exorbitant à Iure Communi; ideòq;
non extenduntur ad mandantes; eò
magis, quia iuxtà magis communem
Doctorum diſtinctionem, quoties ſta-
tutum loquitur in perſonam, non com-
prehendit mandantes, ſecus ſi in rem;
& loqui in rem, dicunt, quoties pœna
impoſita eſt delicto, loqui in perſonam
verò, quoties contrà delinquentes (ſi-
cùt dictæ pragmaticæ) & ratio à prio-
ri eſt, quia mandans non dicitur ve-
rè, & propriè facere, ſed interpretati-
uè, vt communitèr Doctores; & quòd
dictæ pragmaticæ non comprehen-
dant mandantes, deciſum refert D. R.
Merlinus *controuerſ. cap. 47.* & tenet
Scialoya *cap. 10. num. 8.*

Inſupèr contrà raptores mulierum
25 libidinis cauſa, proceditur cum ab-
breuiatione ſex menſium, vigore *cap.*
Sine mortalis peccati diſcrimine.

Contrà vi oſculantes mulieres, cum
26 abbreuiatione ſex menſium, vt ex
Pragmatica 9. Martij *1563.*

Contrà offendentes innoxium pro
27 noxio, cum abbreuiatione dierum 30.
vt ex *Prag.* 26. Iunij *1624.*

Contrà extorquentes remisſiones
28 per vim ab offenſis, vel quærelanti-
bus, cum abbreuiatione dierum vigin-
ti, vt ex *Prag.* 28. Maij *1647.* 9. Octo-
bris *1651. tit. de exulibus*, ac *27. eodem*
tit. necnon cum eadem abbreuiatione
proceditur contrà mediatores, licèt
eæ non fuerint obtentæ.

Contrà Rebelles: nàm formato pro-
29 ceſſu, citantur ſolùm ad dicendum
cauſam, quarè non debent declarari
incidiſſe in læſæ Maieſtatis crimen,
& in pœnas pro eo ſtatutas, iuxtà *dec.*
D. R. Capyc. Latr. *167. lib. 2.* & contra-
cta vltima contumacia, profertur ſen-
tentia declaratoria in tale crimen,
n. & n. incidiſſe, & ſi Baro, vel titulo
decoratus eſt, in dictæ ſententiæ de-
claratione, etiam huius Regni Baro-
nes, vel titulis decorati interuenire
debent.

Contrà incedentes per campaneam
30 in comitiua cum armis crimina com-
mittentes, ac publicam perturbantes
quietem; ij enim ſi infrà decem dies
citati non comparent, tanquàm for-
iudicati per ſententiam reputantur,
vt ex *Pragm. 1. 6. 9. & 11. de exulibus*,
qui decem dies contrà exules tunc tẽ-
poris à die promulgationis, ſeù publi-
cationis dictarum pragmaticarum de-
currebant.

Prædictæ autem pragmaticæ, circà
inceſſum plenas requirunt probatio-
nes; circa delicta indicia tantùm ad
torturam, proceduntque hodiè præuia
citatione cum peremptorio dierum
decem, necnon cum contumaciarum
incuſatione, vt nouiſſimè teſtatur de

Luca *in obſeruatione ad deciſ. D. de Franchis 688.n.15.circa finem*, ad maiorem verò cautelam cum declaratoria practicantur, teſte Capiblanco *prag.8.de Baronibus, n.129.* & Conſil. Campana *reſol.8.& 27.*

Hinc etiam ſi huiuſmodi foriudicatus in manus Curiæ perueniat, antequàm morti tradatur, eſt citandus ad dicēdū cauſam, quarè vti verus foriudicatus condemnari non debet, cum opponere poſſit non concurrere cōtrà eum requiſita Pragmaticæ, Ioann. Grand.*ſpecial.67.n.2.* & *ibid.*Thorus.

Citatio verò ità hoc caſu concipitur:

De mandato R.A.P.vltra.

Ex prouiſione facta per eandem Algu-
31 *zeriis ipſius, ac aliarum quarumuis Curiarum ad infraſcripta inſolidum requirendis, noueritis qualitèr ad inſtantiam R.F. formata inquiſitione contrà t.de t. de t.patria, de inceſſu cum publicis foraſcitis, præcedente inſtantia dicti R.F. cum pro dicto crimine in mortis naturalis pœnam incidiſſe, & foriudicatum reputandum eſſe, ſub die, & c.ſ. v. in Aula Regiæ Audientiæ fuit prouiſum, & decretum, quòd dictus t.de t. citetur, atque contra eum procedatur, ſeruata forma Regiæ pragmaticæ 11. de exulibus, ideò vobis iàm dictis dicimus, committimus, & Regia, qua in his fungimur authoritate, mandamus, quatenùs receptis præſentibus ad omnem R. F. requiſitionem, peremptoriè citetis dict.t. de t. talitèr inquiſitum, & perſonalitèr requiratis, ſi de perſona reperiri contigerit, ſin autem domi ſolitæ habitationis, quòd infra dies decem poſt præſentium notificationē perſonaliter in dicta R. A. coràm nobis debeat comparere ad dicendum quicquid, et quarè non debet pro vero contumaci, & foriudicato haberi, teneri, ac reputari, ſeruata forma dictæ Regiæ Pragmat. de exulibus, edita ab Ill. Comite de Oliuares, eiq; notificetis, quòd elapſis dictis decē diebus, abſq; aliquo actu, & monitione R.A. illum contumacem, ac pro vero foriudicato habebit, ac ſi per ſententiam foriudicatus fuiſſet declaratus, itaut ab omnibus impunè occidi poſſit, notificando dicto t.de t. verba prædictæ Pragmaticæ, quæ contra tales incedentes.* Ita diſponit, & ſunt: *Ci è parſo con voto, e parere del Regio Collaterale Conſeglio appreſſo di noi aſſiſtente, fare il preſente bando, per il quale ordinamo, e comandamo, che tutti, e qualſiuogliano fuoraſciti, e contumaci, che ſono andati, vanno, ò andaranno in comitiua di fuoraſciti per la campagna rubbando, e facendo altri delitti, perturbando il quieto viuere de' popoli, debbiano frà il termine di giorni dieci comparere, e preſentarſi perſonalmente auanti il Tribunale, nel territorio del quale haueranno delinquito, è doue ſaranno ſtati citati à ſtare à giuſtitia delli delitti, che ſe li pretendono, e non comparendo elaſſo il termine predetto, ſenz' aſpettare il circolo dell' anno, che per Conſtitutione di queſto predetto Regno ſtà cōceſſo, nè altra qualſiuoglia ſollennità, ſarāno tenuti, trattati, e reputati per diffidati, rebelli, contumaci, banditi, e come veri forgiudicati della Regia Corte; ſicome per noi per tenore del preſente bando ex nunc, prout ex tunc, li dichiaramo, damo, e tenemo per contumaci, diffidati, rebelli, e fuorgiudicati, come ſe haueſſero perſiſtito vn' anno in contumacia, talmente, che incorrano in tutte le pene, che ſogliono incorrere quelli, che ſono dichiarati fuorgiudicati per ſentenza definieiua, ſicut hæc, & alia in dicta Regia Pragmatica 11.de exulibus Ill.Comitis Oliuares, edita die 10.Martij 1597.continentur, & ſic citetis, & in forma referatis.*
n.& n. Auditores, vel Iudices, t. Actuar.

Contrà abducentes homines e xtor-
32 quendi cauſa pecunias, vt dicitur recaptus, vel pro cauſa prædicta mittentes epiſtolas, vel nuncios cum minis aduersùs perſonas, & bona, proceditur cum abbreuiatione dierum quatuor: ij enim delinquētes vigore *Pragmaticæ 10. de exulibus*, ſi citati infra quatuor dies non comparent, pro veris foriudicatis, ac ſi per ſententiam fuiſſent declarati, reputantur, proceditque pœna, etiam ſi recaptus fuiſſent

ſent tentati, & non exacti, vt in dicta *pragm. & in pragm. 10. de officio Iudicum, & 26. de exulibus*, quæ extenduntur contrà delinquẽtes in hac Ciuitate, & Caſalibus, & comprehendunt ſcientèr dictorum criminum mediatores; ſed vigore dictæ *pragm. 26.* contrà prædictos delinquentes proceditur cum abbreuiatione dierum decem: & quamuis Scaloya *in praxi foriudicatoria, cap. 10. num. 17.* dicat, quòd cum dicto termino dierum decem procedi debet cõtrà mediatores, & cum termino dierũ quatuor contrà principales, cũ in effectu minus delinquant mediatores, quàm principales, alioquin contrà mentem Regiarum Pragmaticarum minus punirentur delinquentes intus Ciuitatem Neapolis, vbi crimina grauiora reputantur ob Principis reſidentiam, quàm alibi; nihilominùs veritas eſt, quòd prædictus terminus dierũ quatuor fuit prorogatus vigore *prag. 26.* tàm cõtra principales, quàm cõtra mediatores ad dies decem, vt ex verbis pragmaticæ, ibi: *E che contro di detti delinquenti nel modo predetto*, quæ verba referuntur ad omnes; & etiam cum tàm principales, quàm mediatores, in eandem incidant pœnam; & conſidero, quòd dicta *pragmatica 10.* indiſtinctè non procedit: nam ſi in Prouincia Campaneæ committeretur crimen recaptus, fortaſſis ab Aprutinis, dicta citatio peremptoriè cum dicto termino dierum quatuor congruam dilationem non contineret, & per conſequens nulla.

Quinimò vigore dictæ *pragm. 26.* Curia procedere debet eadem forma, qua proceditur vigore Conſtitutionis *Pœnam eorum*, quæ ſolùm circà terminum abrogata cenſetur.

Verùm in arbitrio Curiæ eſt, aùt procedere vigore dictæ *pragmat. 26.* aùt 10. vbi citatio infra 4. dies congrua eſt.

Dicta enim *pragm. 10.* tanquàm exorbitans, licèt velit ſolùm indicia ad torturam; practicatur tamèn cum legitima, & plena probatione, teſte Capiblanco *prag. 8 n. 229. & l. 2. c. 52. n. 17.* Nouario *in d. prag. 10. n. 4. & 51 in dec. 39. & 80.* & ità practicatum vidi reiecta opinione Campanæ, qui hoc probationis genus ad Iudicis arbitrium remittit, attenta foraſcitorum multitudine, ſi hoc fortaſſis vigeret contrà comburentes fruges, vel animalia occidentes recaptus cauſa, ſi ij citati non comparent in præfixo termino, tanquàm veri foriudicati reputantur, iuxtà *Pragmaticas 13. & 14. de exulibus.*

Aſſociantes ſe cum exulibus pro aliquo crimine committendo, licèt domum redeant, infrà quatuor dies, foriudicantur vigore *Pragmatica 22. de exulibus, §. 6.*

Sed pro dictorum maiori clarita-
33 te quæro, an citatio ad foriudicandum, & citatio agnatorum, cognatorum, & coniunctorum requiratur, ſi vigore *Pragmat. 1. & 11. de exulibus* incedentes per campaneam citentur, vt infra dies decem compareant, quo termino elapſo habeantur tanquàm veri forindicati, ac ſi per ſententiam fuiſſent declarati, & vigore *prag. 10.* qua ſi inquiſitus de recaptu citetur infra quatuor dies, vt compareat, eo non comparente pro foriudicato reputetur?

Et quòd requiratur citatio ad foriudicandum, adducitur *tex. in l. ab eo, 3. & in l. ſi vt proponis 4. C. quomodo, & quando Iudex*, confert doctrina Borelli, qui *in ſumma deciſ. tit. 44. n. 248.* probat, quòd citatio ad audiendam ſententiam reſpicit defenſionem, cum in ciuilibus, etiam poſt concluſionem ſcripturæ præſentari poſſunt, & ad illarum concomitantiam teſtes examinari, & in criminalibus vſque ad ſententiam recipi; ideòque dictam citationem eſſe neceſſariam firmant quoque D. Ricc. *coll. 2145. verſ. etiam requiritur, & coll. 4007.* & Barboſa *in cap. conſuluit, de officio, & poteſt. Iudicis delegati, n. 2.*

X 2 Sic

Sic etiam coniunctorum citationem requiri, tenet Danza *de pugna Doctorum tom. 3. tit. de ſententia foriudicationis, cap. 2. & cap. 4. n. 24.* ea ratione: nàm dicti coniuncti aduerſus foriudicationem nullitates, & exceptiones proponere valent, & aliquo modo inquiſiti innocentiam Iudici demonſtrare, & cum hæc reſpiciant foriudicandi defenſionem, quæ eſt de iure naturali, idcò eam omninò requiri ait, quem ſequitur Scialoya *in prax. foriudicatoria, c. 10. n. 18.*

Sed contrarium eſt veriùs, & circa citationem ad ſententiam. Primò cum Hieronymo de Ceuallos *comm. contrà comm. q. 175. n. 12.* dico, quòd prima citatio ad cauſam eſt de Iure naturali, cœtera verò ſunt de Iure ciuili; vndè primam Princeps, vel ſtatutum omittere nequit, cœteras poteſt. Secundò, quòd doctrinæ allegatæ procedunt pro reo præſente, ſecùs pro reo in cauſa criminali contumace. Hinc valet ſtatutum, quòd citatus intra certum tempus compareat, quo termino elapſo ampliùs non audiatur, vt probaui in præcedenti decreto *n. 5.* & per dictas pragmaticas ſancitum extitit. Tertiò, quia hæc citatio ad foriudicandum, vt dicit Gloſſa *in Conſt. Pœnam eorum,* in verbo *foriudicari*, & D. de Franchis *dec. 515. n. 2.* procedit de æquitate, quæ contra prædictos delinquentes ſeruanda non eſt.

Et circà dictam coniunctorum citationem dico, quòd citatio, quæ expeditur principali eſt de Iure naturali, & omitti per ſtatutum non poteſt, vt is tanquàm informatus poſſit ſe defendere, in iudicio comparere, aùt excuſatorem mittere; hæc autem citatio procedit de æquitate, argumento *text. in l. ergò ſciendum, ff. ex quibus cauſis maiores, & in l. hæc autem, ff. quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur*, quæ leges in iudicio ciuili aduerſus pupillum, & abſentem, iubent requiri agnatos, affines, & quos veriſimile eſt eos defenſuros per neceſſitudinē, vel charitatem, & nihilominùs fauent ei, qui Reipublicæ, aliaue cauſa abeſt, & non ei, qui fraudandi cauſa creditores latitat: nàm in primo caſu creditores mittuntur in poſſeſſionem bonorum cuſtodiendi cauſa tantùm, in ſecundo caſu ſi abſens non defendatur boni viri arbitratu, eius bona poſſidentur per creditores, & etiam venduntur, vt in *l. in poſſeſſionem, in l. Fulcinius, & in §. quid ſit latitare, ff. ex quibus cauſis in poſſeſſ. eatur*, ac iuribus congeſtis per Gloſam *in cap. conſultationibus, de officio, & poteſt. Iudicis deleg. in verb. Reſtitutionem*. Sed hic vigore dictarum Pragmaticarū citatus non Reipublicæ cauſa abeſt, ſed per campaneam incedit in Reipublicæ perniciem, & cum dictæ citationes ſint de iure poſitiuo, benè per ſtatutum tolli poſſunt, prout eas abrogauerunt Pragmaticæ, ibi in Pragm. 11. *Senza aſpettare il circolo dell'anno, che per Conſtitutione di queſto Regno ſtà conceſſo, nè altra qualſiuoglia ſollennità.*

Vrget demum alia ratio: nam vt foriudicetur quis vigore *Cōſtitut. Pœnam eorum*, ad citationem ſufficiunt indicia ad torturam; vt autem habeatur pro foriudicato iuxtà *Pragmaticas de exulibus*, in citatione requiritur plena probatio, vt conſtat ex *Prag. 22. d. tit. §. 6. ibi: Ogni volta, che coſtarà legitimamente*, & practici criminaliſtæ fatentur, etiam ſi quis pro recaptu ſit citandus, non obſtante Reg. Prag. vt dixi: contrà enim conuictum Iura benignè procedere ſinunt, meritò agnatorum citatio non eſt neceſſaria, nec ego eam practicatam vidi, ſed non nego Iudici arbitrarium hoc eſſe, dummodò intra breuiatum terminum Pragmaticæ, principales, ac conſanguinei reputentur contumaces.

Cœterùm, vbi pragmaticæ ſolùm iubent cum abbreuiatione dierum procedi, omnes ſolemnitates requiruntur, iuxtà *Conſtitutionem Pænam eorum*, quæ tantùm circa terminum abrogata videtur.

Præ-

Digitized by Google

Præterea, vbi quis pro recaptu citatur, decretum ità concipitur: *Die, &c. ſ. v. &c. t. de t. inquiſitus de recaptu, vt intus, citetur moneatur, & requiratur, vt infrà quatuor dies peremptoriè compareat pro cauſa prædicta, quibus elapſis, ipſoq; non comparente, contumax intelligatur, ac vti verus foriudicatus reputetur ſeruata forma Regiæ Pragmaticæ, hoc ſuum*. In citatione verò hoc decretum, & Pragmaticæ Capitulum inſeri debet.

34 Licèt verò in hoc Regno pro extirpandis foraſcitis multæ Pragmaticæ promulgatæ fuerint, ijs etiam Regnum abundat, quia, vt conſidero, quamplurima oppida ſunt in montaneis, & locis nemoroſis conſtructa, ideòque habitatores Brutis ſunt ſimiles. Hinc Torquatus:

La terra lieta, molle, e dilettoſa
Simile à ſe l'habitator produce.

Qui etiam Doctrinam Chriſtianam non edocti, & à pueritia deſidiæ dediti in malè agendo integram vitam ſectantur. Hinc meritò Oratius: *Quo ſemel eſt imbuta, recens ſeruabit odorem Teſta diù.*

Sanè, ſalua pace bonorum, aliqui huius Regni Epiſcopi non animarum curam, ſed pecuniam procurant, vinea enim inculta, non vuas, ſed tribulos producit, & ſpinas. Hinc homines ſinè Doctrina Chriſtiana, & Diuinorum ignari non cauent à malo, niſi quatenùs natura docet; hæc verò, quia eſt corrupta, non eſt bona magiſtra. Inſupèr Prouinciarum Præſides, ſalua pace aliquorum, peiores ſunt, quàm publici latrones, omnia quæſtu corrumpunt, idcircò omnia ruunt. Tandèm conſidero, quòd ſi de emolumentis, vulgò franchitijs, quibus Regnicolæ milites gaudent, corpus militum crearetur, qui eſſent in actuali ſeruitio, Regnum pauperibus purgaretur, & vagabundis, vtique fures in tanto non eſſent numero, & in occurrentibus caſibus Rex promptos milites haberet, & habiles, ij quoque in Prouincijs deſeruire poſſent abſque onere Regiæ Curiæ.

35 Sextum, elapſo anno à die interloquutoriæ, antequàm per ſententiã condemnetur, foriudicandus ipſe denuò ad foriudicandum citetur, Gloſa *in d. Conſt. Pœnam eorum, in verb. Foriudicari*, Afflict. *in Conſt. Citationis literæ, not. 3*. D. de Franchis *deciſ. 515. & 516*. Scialoya *in praxi cap. 11. n. 1.* & confert *tex. in l. & poſt edictum 73. & in l. de vnoquoque, ff. de iudicijs*.

Septimum requiritur, vt citentur agnati, cognati, affines, vicini, & ami-
36 ci ad allegãdam cauſam, quarè agnatus, amicus, & vicinus foriudicari non debeat, iuxtà inueteratam praxim, & iure merito: nàm ſicut in ciuilibus leges iuſtitiæ, & æquitatis cultrices cum debet aliquid fieri in preiudiciũ minoris, furioſi, & abſentis, vocari iuſſerunt agnatos, affines, & amicos pro eorum defenſione, vt in *l. hac autem 5. §. 2. ff. quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur, & in l. ergo 22. ff. ex quibus cauſis maiores l. 6. ff. vbi pupillus, l. 5. §. 11. ff. de rebus eorum, qui ſub tutela*, aliaque iura, atque argumenta cumulat Tiraquellus *de pœnis temperandis cauſa 22. à n. 69.* ita, & multò magis in criminalibus. Criminales enim cauſę grauiores ſunt, quàm ciuiles propter vitam, & hominis infamiam, *l. 10. ff. de pœnis, in fine*.

Amici, & vicini, ſufficit, quòd vocentur per proclama, D. R. Capycius latro *dec.* 74. D. R. Merlinus *controu. lib. 2. c. 39. n. 23.* Scialoya *c.* 10. *num. 4.* Conſ. Rocc. *in tract. de officijs rub. 15. num. 175.* Reuer. de Luca *in obſeru. ad D. de Franchis dec. 516. in fine*.

Agnati, cognati, & affines, habita priùs eorum nota ab Vniuerſitate loci, quo foriudicandus habitat, ſigillatim de perſona, vel domi ſolitæ habitationis ſunt citandi; niſi ſint abſentes, & locus vbi commorantur non innoteſcat; vel ſint extra Regnum, vel in Ciuitate Beneuentana, D. Reg. Capycius Latro, D. R. Merlinus *citatis lo-*

locis, Scialoya *d. e.n.4.* Conſil. Roccus *d. c. num. 176.* Gizz. *ad Capyc. Latro num.7.*

37 Difficultas eſt, ſi omnes conſanguinei iuxtà dictam Regiminis notam ſunt citandi, an ſatis ſit, vt proximiores vocentur? & quòd ſtrictiores tantùm ſunt vocandi, conſideratur *text. in l. 1. §. denunciatio, ff. de ventre inſpiciendo*, ibi: *Iiſdem eſt denunciandum, quibus proxima ſpes eſt ſucceſſionis.*

Secundò, quia hæc citatio procedit de æquitate.

Tertiò, adfertur authoritas rei iudicatæ: etenim D. Reg. Sanfelic. *dec.* 225. deciſum refert, quòd per M. C. die 6. Aprilis 1628. fuerunt foriudicati Ioãnes Baptiſta Bonitus, & Ioannes Baptiſta de Alexio inquiſiti de aſſaſſinio, vti mandantes, licèt vnius pater, & mater non fuiſſent citati ad foriudicandum, ſed tantùm frater, & filij, & de menſe Februarij eiuſdem anni fuit foriudicatus Andreas Figlio-Maria, non citato patre, qui erat in nota.

Sicut me interueniente in M.C. in anno 1675. referente Conſiliario Siſto M. C. Præſide optimo, Ioannes lo Monaco foriudicatus pro homicidio cum ſacrilegio fuit morti traditus, reiecta nullitate aduerſus foriudicationem propoſita, quòd Ferdinandus, & Ioſeph lo Monaco eius fratres, ac Petrus Triſtano conſanguineus, qui erant in nota habita ab Vniuerſitate non fuiſſent citati, patre, matreque citatis.

In contrarium ponderantur verba *text. in d.l. hac autem*, ibi: *Si qui fortè alij ſunt, quos veriſimile eſt defenſionem non omiſſuros*, quæ verba, vt patet ad ſenſum, omnes compræhendunt.

Secundò, quia vt conſiderat Puluerinus *in Conſt. Pœnam eorum, verſ. Sed quid ſi foriudicandus, num. 30.* eſſe poteſt, quòd vnus aliquas rationes alijs incognitas alleget, ac eſſe, vt addo, quòd proximiores ſint in pauco numero, & ob aliquod impedimentum comparere nequeant, vel odio, vel lucri ſpe nolint.

Tertiò, quia itè fatentur DD. Regentes Rouitus *in rubrica de foriudicationis ſententia, n.3.* Tapia *dec. S.C. 50. n.12.* Capycius Latro *dec.74.* Merlinus *controuerſ. lib.2. c.39. n. 19.* Conſil. Roccus *d. rubr. n.179. & in reſp. 92. t.2.* vbi quòd debent citari omnes, qui ſunt in nota, & Reuerend. de Luca *in obſeruat. ad. D. de Franhis dec. 516. nu. 4. verſ. Ego in hac difficultate*, alioquin, vt inquit, deſeruiret de vento petere notam conſanguineorum ab Vniuerſitate.

Hæc verior mihi videtur definitio, & deciſionem D. R. Sanfelic. procedere in caſu, quo proximiores citati comparuerunt ad defendendum conſanguineum, ſicuti in caſu dictæ deciſionis, proximiores comparuerunt, & citatum viriliter defenderunt, vt *n.6.* hoc enim caſu ad foriudicationem procedi poteſt, licèt remotiores non ſunt citati, confert *tex. in l. fin. C. de auth. præſt. in l. 1. C. ſi ex pluribus tutoribus*, & *Gloſa in l. 2. in verb. ijs tantùm*, vbi ſatis eſt citatio vnius ex pluribus tutoribus, ſi citatus in iudicium venit, & pupilli cauſam defendit, alioquin omnes citari debent.

Et aduerto, quòd non ſolùm agnati, ideſt ij, qui foriudicando ſunt adſtricti ex parte patris, & cognati, qui ex parte matris, ſed etiam affines citari debent, vt clarè *in d. l. hac autem*, in qua præſertim fundatur hæc praxis, fatetur Gloſa *in Conſt. Pœnam eorum, n. 20.* Affl. ibid. *verb. Sed quæro quomodo*. Et cum aduerſus foriudicationem Caroli Viſcõte Baronis Loſiti fuerint aliquæ nullitates propoſitæ, & inter eas præcipua, quòd D. Franciſcus Caſtromedianus Marchio Gabballini frater vxoris dicti Baronis non reperiebatur citatus, & tamèn erat in nota Vniuerſitatis deſcriptus, per Regiam Cameram fuit prouiſum, nullitates obſtare, prout refert Conſil.

Digitized by Google

fil. Roccus *reſp. 92. tom. 2.*

Secundùm verò hodiernam praxim foriudicando coniuncti ſpecialitèr citantur vſque ad quartum gradum de Iure Ciuili, nè cauſa differatur, & quia vſque ad quartum gradum pro foraſcitis quoque exfractari debent, & ordo, qui Vniuerſitati dirigitur talis eſt.

Magnifici Sindico, & Eletti, & altri del gouerno della Città della Caua vi ſignificamo, come ſi ritroua inquiſito in queſta G.C. Carlo Pinto per vn'homicidio commeſſo con colpi di cortello in perſona di Pietro di Domenico, e per quello citato ad informandum, & ad capitula, e douendoſi procedere alla ſua forgiudica, tenemo biſogno di nota diſtinta, vera & autentica di tutti li ſuoi parenti ſino al quarto grado de Iure ciuili, che perciò vi dicemo, & ordinamo, che in riceuere la preſente debbiate ſubito conſegnare la detta nota à n. & n. Agozino di queſta G.C. e non fate il contrario ſotto pena d'onze d'oro, &c. Datum die, &c. t. Iudex, t. Actuarius. Sequitur citatio ad foriudicandum.

De mandato M.C.V.

Ex prouiſione facta per eandem Alguzeriis ipſius M.C. ſiuè aliarũ quarumuis
38 *Curiarum ad infraſcripta inſolidum requirendis, noueritis qualitèr formata inquiſitione aduersùs Carolũ Pinto de Ciuitate Cauæ, de homicidio die 7. Iulij 1678. cũ appenſamento, & pluribus cultri ictibus commiſſo in perſonam Petri de Dominico eiuſdem Ciuitatis, ex cauſa, quod ipſe Carolus cupiebat ducere in vxorẽ Catharinam de Dominico ſororem dicti Petri; qui matrimonio non aſſentiebat per M.C. procedentem cum quarela, & fori electione Victoriæ Sebaſtiano Matris Petri, & viduæ qu. Franciſci de Dominico die 28. menſis Iulij 1678. fuit prouiſum, quòd pro cauſa prædicta dictus Carolus Pinto citetur ad informandum, & capitula cũ anni circulo, vigore eius decreti ſub die trigeſimoprimo eiuſdem menſis cũ effectu fuit citatus duabus citationibus, vna ad informandũ, & altera ad capitula, ſub die 4. Auguſti fuit accuſata prima contumacia, ſub die verò 8. triduo elapſo vocatus in Banco iuris, cum nõ comparuerit fuit dictum, quòd remaneat contumax, & banno ſuppoſitus, & quia à prædicto die 8. Auguſti 1678. eſt elapſus anni circulus, & plus, & prædictus Carolus in contumaciam perſiſtit, licèt Dominus Fiſci Patronus maxima cũ inſtantia petierit prædictum Carolũ eſſe foriudicandum, ac procedẽdum ad foriudicationis ſententiam, eiusq; lecturam, ſeruata iuris forma, & decreti ipſius M.C.V. ne in ſcelere glorietur, ſed ei ſit in pœnã, cæterisq; in exemplum; nos tamen conſiderantes, quòd tractatur de vita hominis, meritoq; cautiùs ſit procedendum; cupientes potiùs, quòd prædictus Carolus contumax, purgata priùs contumacia, compareat in dicta M.C. aduersùs dictã foriudicationem ſe defendat, & viuat, quàm iuſtitiæ gladio pereat; quamobrèm volẽtes opportunè prouidere vobis, vt ſupra iam dictis dicimus, committimus, & Regia, qua in his fungimur authoritate, mãdamus, quatenùs receptis præſentibus ad omnem inſtantiam, & R.F. requiſitionem peremptoriè citetis dictum Carolum Pinto perſonalitèr, ſi de perſona reperiri contingerit, ſin autẽ domi ſuæ ſolitæ habitationis, quatenùs infra tres dies poſt præſentium notificationẽ perſonalitèr in dicta M.C. comparere debeat eius contumaciam, & Bannum purgaturus, & ad dicendum quicquid, & cauſam quarè cõtra eum ad dictã foriudicationis ſententiam procedi non debet, ac pro illius exequutione etiam citetis parentes, agnatos, cognatos, amicos, & vicinos dicti Caroli Pinto, vt prædicti ſi ſua ipſorum putauerint intereſſe peremptoriè in dicto termino dierum trium, legitimè in eadẽ M.C. comparere debeant ad opponẽdum, & allegandũ in iure, & in facto, & quicquid allegare, & dicere voluerint oretenus, & in ſcriptis, & quarè contra dictũ Carolum ad dictam ſententiam procedi non debet; aliàs ipſis non comparentibus ſtantè lapſu termini vnius anni, & Fiſci inſtantia ad eam procedetur; ita citetis, &*

in

in forma referatis. Datum Neapoli, &c. t. de t. Iudex, t. de t. Actuarius, t. Scriba.

In hac citatione accuſantur contumaciæ modo prædicto, & vltima contumacia contracta ponitur cartella in ianua Aulæ, dicendo, qualitèr M.C. tali die, & deindè cum continuatione tractabit foriudicationis cauſam talis de tale, vt ſi quis foriudicandum velit defendere, poſſit; vocatur poſteà cauſa, & nemine comparente, decretum *foriudicetur* interponitur, hac videlicet forma.

In cauſa Caroli Pinto cum R.F. & Victoria Sebaſtiano quarelante.

Die 7. Septembris 1679. f.v. in M.C. cum fori electione procedente viſa inſtan-
39 *tia R. Fiſci fuit prouiſum, & decretum, quod Carolus Pinto contumax pro homicidio cultro commiſſo, & eum appenſamento in perſonam Petri de Dominico, foriudicetur, ac proindè ad foriudicationis ſententiam procedatur, eiuſque lecturam, hoc ſuum.* Sequitur ſententia, pro exemplo.

CAROLVS DEI GRATIA REX, &c.

Tenore præſentiũ omnibus innoteſcat, qualitèr perquiſitis informationibus, & libris in M.C. exiſtentibus inuenimus, Carolum Pintum Cauenſem inquiſitũ de homicidio cultro commiſſe in perſonam Petri de Dominico, ex cauſa, quòd dictus Carolus in vxorem ducere cupiebat Catharinam de Dominico ſororem dicti Petri, qui matrimonio abnuebat, atq; M.C. contumacem, nam pro dicto crimine peremptoriè fuit citatus, vt perſonalitèr cõparuiſſet intra tres dies in dicta M.C. copiam capitulorum, ſpecialis inquiſitionis contra eum ad quarelam Victoria Sebaſtiano formata, & in dicta inquiſitione legitimè ſe defenſurus, vt conſtat ex citatione dicto Carolo ſub die 31. Iulij 1678. intimata per Carolum Nigrũ ſeruientem M.C. præſentibus teſtibus opportunè, & adueniente poſtmodum die ex officio fuit accuſata prima contumacia, triduoque de æquitate expectato, M.C. pro T.S. fuit dictus Carolus Pinto per præconem vocatus, & quia non comparuit, neque aliquis pro eo, qui ipſius abſentiæ causã proponeret, vel alijs legitimis excuſationibus eũ excuſaret, fuit accuſata vltima contumacia, & banno ſuppoſitus, necnon ad tertiam partem bonorum Fiſco applicandam condemnatus, reliqua verò bona mobilia, & ſtabilia, vſque ad anni circulum, ad opus R.F. annotata fuere, & elapſo anni circulo, quamuis D. Fiſci patronus contra ipſum ad foriudicationis ſententiam procedi maximoperè inſtetiſſet iuxtà S. Conſtitutiones, & Regni Capitula: nos tamen conſiderãtes, quòd nulla de hominis morte cunctatio longa eſt; cupientes potiùs, quòd ipſe Carolus Pinto perſonalitèr coràm nobis cõparuiſſet contumaciam purgaturus, & ſeipſum legitimè defenſurus, quàm gladij pœnam ſubiret, denuò exercendi gratia noſtri Regis clementiam, & ad malitiam enunciati Caroli conuincendam, is peremptoriè fuit citatus, vt perſonalitèr intrà certum tẽpus comparuiſſet, contumaciam purgaturus, & aduersùs foriudicationis ſententiam defenſurus, ac pari prouiſione eius parentes, conſanguinei, amici, & vicini, vt ſi ſuorum putauerint intereſſe, coràm nobis legitimè comparuiſſent, allegaturi quicquid voluerint, & quarè contrà dictum Carolum Pinto inquiſitum de dicto crimine, & per vnum annum, & vltrà in contumaciam perſiſtentem ad foriudicationis ſententiam procedi non deberet, vt ex dicta citatione conſtat, eiq; parentibus, conſanguineis, & prædictis omnibus ſub die .intimata, & cum in præfixo termino Carolus Pinto principalis eius conſanguinei, eiusque amici, & vicini non comparuerint contra prædictos ex officio fuit accuſata prima contumacia, & alio triduo elapſo fuerunt omnes vocati in Banca iuris M.C. pro T.S. & accuſata vltima contumacia.

Demùm ij in contumacia perſiſtentes, inſtante magnifico Fiſci Procuratore, vocata cauſa ſub die 7. Septembris 1679. per eãdem M.C. fuit prouiſum, & decretum, procedendum eſſe, & procedi debere contrà dictum Carolum Pinto ad petitam foriudicationis ſententiam.

Quam-

Quamobrem viſa informatione ad querelam Victoriæ Sebaſtiano completa, viſis citationibus, requiſitionibus, & monitionibus, viſis actis, & contumacijs, cõſideratis deniquè cõſiderandis, prius Dei, & B. M. ſemper Virginis inuocato auxilio, quo Iudicantes iuſtitiam decernunt, & ſine eo omnes ſunt inſipientes, Sacroſanctis Euangelijs propoſitis, & per nos reuerentèr inſpectis.

Per hanc noſtram diffinitiuam foriudicationis ſententiam, decernimus, & diffinitiuè ſententiamus, prædictum Carolum Pinto inquiſitum, bannitum, & cõtumacem pro appenſato, & crudeli homicidio in perſonam Franciſci de Dominico patrato, vt ex actis, & in dicta cõtumacia per annum, & plus perdurantem, foriudicari debere, prout præſenti noſtra diſfinitiua foriudicationis ſententia ipſum foriudicamus, & pro cauſa prædicta foriudicatum eſſe volumus, atq; mandamus iuxtà Conſtitutionem Pœnam eorum, Capitula, & Regni pragmaticas, ita quòd deinceps, tanquàm conuinctus, & confeſſus, ſuper prædicta cauſa ſeipſum defẽdere nequeat, & ſit foris omnẽ iudicij aditum conſtitutus, eique iudicij limina præcludantur, vt nullum appellationis, ſeù ſupplicationis remedium ſuperſit; cũ enim dictus Carolus coràm nobis tãto tempore nõ comparuiſſet, & propterea ſeipſum cõtumacem eſſe negare non poſſit; merito ab omnibus ferè pro mortuo habeatur, hoſtis publicus reputetur, offendatur, atq; impunè occidatur, adeòque ſi aliquis cum occiderit nullam pœnam, culpam, ſeù calumniam mereatur, ſed præmium, & gratiam Regiam conſequatur, hanc noſtram foriudicationis ſententiã omni modo meliori promulgantes, t. d. t. Iudices.

Retroſcripta ſententia forindieationis lecta, lata, & publicata fuit in forma, C. pro T. S. die, &c. per t. Actuarium, præſentibus pro teſtibus t. de t.

Plures citationum ad foriudicandum, ac ſententiarum formulas congerit Scialoya *in ſua praxi foriudicatoria, cap. 11. & 12.* verùm iſtæ à me hic poſitæ ſunt ijs breuiores, & eadem quæ in eis continentur, continent.

Prædicti agnati, cognati, affines,
amici, & vicini antè decretum *foriudi-*
40 *cetur*, nullitates, tùm iuſtitiam, tùm
ordinem reſpicientes proponere valent, & nullitates iuſtitiæ ex ventre citationis ad Capitula colligere poſſunt; & in caſu, quo militant, decretum interponitur: *Primam, vel ſecundam &c. nullitatem obſtare, & proindè ſuperſedeatur in foriudicatione*, vbi non militant, dicitur: *Nullitates nõ obſtare, & proindè n. & n. foriudicetur.*

In caſu verò, quo nullitates ordinis locum habent, dicitur: *Primam v. g. vel ſecundam obſtare, & proindè n. & n. iterùm citetur.*

Necnon poſt prædictum decretum, ante tamèn ipſius promulgationem, atque lecturam, prædictas nullitates proponere queunt; & ſi foriudicatio tractatur in R. A. practica eſt, vt prædicti compareant in M. C. nempè coràm M. C. Iudice criminali, à quo interponitur decretum: *Die, &c. R. A. t. ſi foriudicationis ſententia non fuerit lecta lata, nullitates recipiat, vel ſuper nullitatibus propoſitis ſpecificè prouideat, & ſi fuerit in voto, atque decreuerit, nullitates nõ obſtare, trãſmittat acta, vel relationem faciat, & vſque ad alium ordinẽ nõ procedat*, cuius vigore prouiſiones obtineant; & ſi R. A. procedit vti Delegata, à Regio Collaterali Cõſilio prouiſiones impetrandæ ſunt.

Si foriudicatio tractatur in M. C. vel in alio Tribunali Ciuitatis Neapolis, prædicti cõparere debent coram S. R. C. Præſide, & ab eo in calce ſupplicationis nomine *S. R. Maieſtatis*, decernitur, nempè: *Si ſententia foriudicationis nõ eſt publicata, M. C. V. de ſupplicatis verbum faciat in S. C.* cuius decreti formam recenſet D. Præſes de Franchis *dec. 688. n. 2.* & D. Reg. Rouitus *in rubrica de ſententia foriudicationis, n. 34.* qui *n. 31.* dicit, quòd ſi cum his prouiſionibus compareant poſt publicatam ſententiam, adhùc tamen Iudice pro Tribunali ſedente, ope reſtitu-

tionis in integrum audiuntur, & in M.C. in ſupplicatione, quæ S. R. C. Præſidi dirigitur, exprimere debent, qualitèr comparuerunt C. pro T.S. Ilicèt tardiuſculè ob inaduertentiam horæ.

Cœterùm publicata foriudicationis ſententia, foriudicato in fortijs non exiſtente, prædictas nullitates proponere nequeunt.

in hoc anno 1710 ne in eccl. existente in Causa . . .
post latas sententias fuerit admisse nullitates ex eo q.a R. A. interposito decreto, foriudicer penetrat acta. et C. A. vitii fisco

Et licèt D. de Franchis *deciſ. 688.* contrarium per S. C. determinatum referat, deciſio tamen non fuit in praxi recepta, teſte D. Reg. Rouito *d. rub. n. 34.* D. Reg. Tapia *in Conſt. Pœnam eorum, n. 8.* Conſil. Maſtrillo *dec. 161.* & D. R. de Marinis *reſol. iuris lib. 1. c. 33. n. 7.* Et quamuis Reuerend. de Luca *in obſeru. ad deciſ. D. de Franchis n. 1.* dictam deciſionem comprobet authoritate Nouarij *dec. 14.* & D. de Afflicto Epiſcopi Cauenſis *controuerſ. 11.* aduerto tamèn, quòd Nouarius hac in re ſolùm recenſet prouiſiones Reg. Coll. Conſilij à Hieronyma de Armicio impetratæ, quibus Regiæ Audientiæ Principatus vltrà fuit ordinatum, quòd in cauſa Caroli d'Aſpido, foriudicati, Hieronymæ viri, nullitates reciperet, & ſi in fortijs is non exiſteret; quia dicta Hieronyma in citatione ad foriudicandum nullitates propoſuerat, & R. A. ea inaudita ad foriudicationis ſententiam proceſſit. Iure meritò igitùr Reg. Collaterale Conſilium in hoc ſpeciali caſu, ſpecialibus prouiſionibus ità ordinauit, & Epiſcopus Cauenſis dictam D. de Franchis deciſionem refert.

Prætereà prædicti conſanguinei poſſunt Iudicem recuſare ſuſpectum, D. Reg. Merl. *contr. 48.* Reuer. de Luca *in obſeruat. ad deciſ. Dom. de Franchis 329. num. 6.* necnon ij amici, & vicini aduerſùs foriudicationem exceptiones proponere, & præſertim exceptionem Clericatus: nàm productis Bullis, quæ ponuntur extra proceſſum, ſuperſedetur in foriudicatione, teſte D. Præſide de Franchis *dec. 329.* D. Reg. Tapia *in ius Regni ritu 65. tit. de Epiſcopis, & Clericis,* D. Reg. Rouito *in rubrica de ſententia foriudicationis, n. 11.* & Conſiliario Campana *reſol. 4.* ea ratione, nam prædicti agnati, &c. aduersùs ſententiam valent opponere id, quod eſt ſeorſum à crimine, prout eſt hæc Clericatus exceptio, quę ſi non admitteretur, maximo cum ſcandalo, Clericus à Iudice laico prorſùs incompetente occideretur.

Idem practicatur pro Clerico coniugato, teſte D. Reg. Sanfelicio *dec. 14. n. 13.* ac pro Equite Hieroſolymitano, Thoro *in comp. dec. c. 2. n. 79.* Extenditurq; ad Clericum effectum Laicũ poſt citationem ad effugiendum forum ſæculare, cum Clericatus non ſit inualidus, ideòque eximit perſonam a poteſtate Iudicis laici. Quinimò foriudicatus effectus, quia agitur de noua conditione perſonæ ad nouum Iudicem Eccleſiaſticum, ſi in fortijs Curiæ perueniat, eſt remittendus, teſte eodẽ Præſide de Franchis *dec. 384.* idem ſi eſt effectus Monacus: nàm profeſſio æquiparatur Ordini Sacro, Gloſa *in c. vnico, de voto, & vot. redemp. in 6. in verbo Sacri Ordinis,* deciſum refert D. R. Sanfelicius *dec. 2. n. 27. & 28.* Thorus *in ſupplemento verb. Remiſſio,* de Luca *in obſeru. dicta deciſ. de Franchis, n. 4.*

Conſtitutiones enim Sixti V. & Gregorij XIV. ordinãtes, vt Monaſteria ſumant informationem de vita, & moribus in ea ingredientium, fuerunt reformatæ per Clemẽtem VIII. Quarè profeſſio licèt in fraudem ſit emiſſa, non eſt inualida, vt in facti contingentia cenſuit S. Cõgr. die 5. Februarij 1628. vt in eadem *dec.* D. Sanfelicij, qui circà materiam plura S. Concilij Tridentini decreta recenſet.

Hinc etiam relegatus effectus Clericus poſt relegationem, ſi ab Inſula diſcedit, à Iudice Eccleſiaſtico cognoſci debet, D. Reg. de Ponte *de poteſtate Proreg. tit. 787. n. 16.* D. Reg. Tapia *lib. 1.*

lib.1.iuris Regni tit.2.num.33. Dom.de Franchis *deciſ.209. & 395.* vbi additionatores.

Aliqui dictam remiſſionem admittunt, quòad diſtrictionem perſonalem, ſecùs quòad bona, & ſic realem, iuxtà tradita à D. de Franchis *deciſ.209. & 656.* verùm in quodam Laico penès acta obligato, & poſt obligationem effecto Clerico, licèt per M.C. fuiſſet prouiſum, cōtra eum realitèr eſſe exequendum; tamen cum appellatum eſſet ad S.C. fuit decretum reuocatum, & prouiſum, etiam in gradu reclamationis, ad Iudicem Eccleſiaſticum in totum eſſe remittendum, teſte D.Reg. de Marinis *reſol.iur.lib.1.cap.189.*

Hinc etiam quæro, an Iudex laicus in foriudicatione ſuperſedere debeat, ſi Clericus tempore citationis reperiatur Laicus, & eum ex actis conſtet eſſe Laicum?

Et quòd ad foriudicationem procedere poſſit, tenet Dom.Reg.Merlinus *lib.1. contr. cap.49. in fine*, quem ſequitur Conſil.Campana *reſol.4.nu.13.* cum hoc caſu Laici ſequeretur occiſio, & ceſſaret abſurdum, quòd à Laico occideretur Clericus, cui imputari debet, cum valuerit comparere, & aduersùs foriudicationem ſe defendere, & noluerit.

Hac in re, an Clericus effectus Laicus cognoſci debet à Iudice Laico, vel Eccleſiaſtico pro crimine Clericatus tempore commiſſo? diſtinguit D. de Franchis *deciſ.417. n.5.* quòd ſi cauſa ab Eccleſiaſtico per legitimam citationem eſt præuenta, ab eodem eſt cognoſcendus, ſi ſecus à Laico, idem D. Reg.de Marinis *reſol. iuris l.1. cap.48.* cum per dictam præuentionem ſit Iudici Eccleſiaſtico ius acquiſitum, eiq; per ſtatus mutationem præiudicari non poſſit; cauſa verò non præuenta, vt ipſe inquit *d.cap. nu.6.* ſicut Laicus effectus Clericus poſt delictum commiſſum eſt à Iudice Eccleſiaſtico cognoſcendus, quia propter characteris in anima impreſſionem, cenſetur a iuriſdictione Laicali exemptus, ita à Iudice Laico, vbi tempore, quo venit delinquens puniēdus, reperiatur Clericalibus priuilegijs ſpoliatus, & licèt Conſiliar.Staibanus *tom.1. reſolut. cap.109.* contrarium ſtrenuè probet ex ratione, quia in fori competentia delicti tempus, & non ſententiæ ſit conſiderandum, & plures recenſeat Doctores ſic affirmantes, & præſertim Doctorem Marta *in tractat. de iuriſd. p.2.cap.32.nu.53.* & D.S.C. Præſidem de Curte conciuem meum *in diuerſ. iuris feud.p.2. cap.2. nu.114.* pluresque deciſiones referat; tamen reſolutio D. Reg.de Marinis magis mihi arridet, & regula illa, quòd ad Iudicis iuriſdictionem fundandam criminis initium attenditur, procedit, quando cauſa eſt præuenta, cum tunc verè ſit tali Iudici ius acquiſitū. Cœterùm dico, quòd Reipublicæ principalitèr offenſio facta videtur, hæc non minùs ab Eccleſiaſtico, quàm à Laico cohibetur, quæ ratio benè militat in præcedenti caſu, pro quo etiam plures ſunt S.C. deciſiones, vt penès D.Sanfelic. *deciſ.218.* & eundem de Marinis in *d.cap. in fine* videre eſt.

Rursùs praxim ſuperſedendi in foriudicatione reſtringit D. Reg. Merlinus *controuerſ.cent.1.cap.40.* vbi agitur de crimine, pro quo Iudex Laicus cōtra Clericum valet procedere: contrarium affirmant R. Sanfelicius *dec.325. nu.20.* et alij relati à Reu.de Luca in *obſeru.* Dom. de Franchis *deciſ. 329. verſ.Contrarium*, cum delicti qualitas non probetur ex tacita confeſſione reſultante ex contumacia, ſi de qualitate plenè non conſtet.

Si Bullæ verò fuerint deperditæ, & præſentatur fides regiſtri Curiæ Epiſcopalis, Curia mittere debet ad recognoſcendum dictum regiſtrum; in Regno enim producta fide regiſtri Clericatus probatur per teſtes, alioquin ijs non admittuntur, teſte D.Riccio *in dec. Curiæ Archiep.386. par.4.* & Nouario *de elect. & variat.for. par.1.*

qu.53.n.15. Hinc Clericatus per vnum teſtem probari affirmat Conciuis meus Anna *ſing. 408.* Reu. de Luca *in d. obſeru. nu.6.* qui cum Taſſone *de anteſato obſeru.3. nu.10.* maximè id admittit ad impediendam foriudicationem, quo caſu probàtio fit ad Iudicis inſtructionem, quam aliquo modo ſufficit habere, ſed intellige præuia fide regiſtri.

Vel exceptionẽ minoris ętatis allegare Baptiſmatis fidem producẽdo, & hic aduerto, quòd Parochus Baptiſmatis librum Iudici ſeculari oſtẽdere te-
41 netur, & adeſt decretum Sac. Concilij Tridentini ſub die 10. Decemb. 1661. tenoris ſequentis: *In Lycien. Irregularitatis, coràm Iudice ſeculari Ciuitatis Lycienſis adoleſcens de grauiſſimo crimine accuſatus, factis probationibus adeò premitur, vt capitalem pœnam propediem daturus credatur, ad quam ille effugiendam excepit, ſe in minori ætate conſtitutum eſſe, prout eiuſdem ſuadere videretur aſpectus. Fiſcus ad huiuſmodi exceptionem elidendam à Domino Epiſcopo Licienſi petijt ſibi exhiberi librum in actis Curiæ Eccleſiaſticæ de more conſeruatum, in quo deſcribuntur Pueri baptizati: dubitans Epiſcopus, an ſibi liceat petitioni indulgere? quandoquidem ex eo libro reum ætate maiorem eſſe comperitur, ſupplex Sacrã Congregationem controuerſijs iuriſdictionalibus propoſitam conſuluit, quę oretenùs ad hanc Sacram Congregationẽ Concilij remiſit, ideòque quæritur, an ſecũdum prænarratam facti ſeriem, ita liceat Epiſcopo Lycien. petitum librum baptizatorum Iudici ſeculari exhibere, vt irregularis propterea minimè fiat; die 10. Decembris 1661. S. Congrigatio Eminentiſs. S.R.E. Cardinalium Concilij Tridẽtini interpretum decreuit, in caſu de quo agitur per exhibitionem libri baptizatorum nõ contrahi irregularitatem. I. Epiſcopus Sabinen. Cardin. Sacchettus Præfectus, de Vecchis Epiſcopus Secretarius,* Originale conſeruatur in Archiuio Lycien.

42 Capto furiudicato, antequam morti tradatur, recognoſci debet, ſi eſt is, de quo in ſentẽtia; recognitio autem dupliciter fit, nempè per confeſſionem, vel per teſtes, vt penès Follerium *in rubrica Captis foriudicatis recognoſcantur, num.1.* & ibi de Angelis, D. de Franchis *dec.209.nu.5.& 213.num.59.* & ibi Viſcontem, Thorum *in add. ad* D. Reg. Salernitanum *deciſ.3. num.11.* D.R. Gapyc. Latro *dec.161.nu.1.* Farin. *qu.11.n.21.* & Caball. *caſu 270.*

Per confeſſionem dicitur, quando is interrogatur circa nomen, cognomen, patriam, patrem, matrem, eius conſanguineos, ac alias circumſtantias, & congruè reſpondet, atque ex reſponſione dignoſcitur eſſe eumdem, de quo in ſententia; & circa hanc recognitionem tria aduerto, Primum, quòd dicta recognitio, ſeù confeſſio recipienda eſt Curia pro Tribunali ſedente, vt ſi fortaſſis ſententia declaretur nulla, impartito termino aduersùs confeſſionem celeri expeditione morti tradatur. Secundùm, quòd ſi confeſſioni foriudicatus ſubſcribere nolit, tunc fiunt ei tria præcepta, duo, quòd ſe ſubſcribat, aliàs prouidebitur, quòd habeatur pro ſubſcripta; tertium præceptum ità concipitur, nempè: *Die, &c. depoſitio facta à t. de t. coràm M.C. pro T.S. habeatur pro ſubſcripta.* Tertium, quòd priuſquàm interrogetur, eius effigies, ſtatura, & capillatura deſcribantur, vt diſtinguatur ab altero, fortaſſis eiuſdem nominis, vel ipſo negante, Iudex cautelatè procedat in recognitione per teſtes, qui antequàm foriudicatum recognoſcant, circà foriudicati perſonam ſunt interrogandi.

Hæc per teſtes recognitio locum habet, quoties foriudicatus tacet ſuum nomen, vel eſt mutus, & ſurdus, & fit hoc modo: foriudicatus ponitur inter plures conſimiles, & poſteà introducuntur teſtes, & præuio iuramento interrogantur, an inter homines ringatim poſitos adſit talis de tali de tali patria? Et hic etiam quatuor

tuor

tuor aduerto. Primum, quòd dicti teſtes eſſe debent idonei, & concludentem ſcientiæ rationem allegare; ideòque conuiees, & vicini ſunt legaliores. Secundùm, quòd ij ſigillatim ſunt interrogandi, et ſi foriudicatum recognoſcunt, in recognitione manibus tangere debent. Tertium, quòd ſi foriudicatus per vnum teſtem ſolùm recognoſcatur, torqueri poteſt ad declarandum eius proprium nomen, Farinacius *qu.11.n.25. verſ. Amplia rurſùs*, Scialoya *in praxi foriud.c.25.n.23.* Quartum, quòd licèt in foriudicatione ſit erratum in nomine, aùt in cognomine, vel plurima habens nomina ſub vno tantùm ſit foriudicatus; morti nihilominùs traditur, ſi in recognitione conſtet de corpore, nempè eſſe eum, contrà quem pro crimine Curia ad foriudicationem deuenit, Farinac. *d.q.nu.22*. Baiard. ad Clarum *qu.96.n.3.* Scialoya *d.cap.nu.25.* & ſequitur recognitionis actus: *T. de t.&c. teſtis iuratus in faciem, & præſentiam plurium carceratorũ, & ſub eodem iuramenti vinculo interrogatus: ſe frà queſte genti, ebe ſe li dimoſtrano così alla ringa, ci conoſce t. de t. e che perſona ſia*, dixit: *Signure qui frà queſte genti vi ſtà, e conoſco t. de t. de t. patria, & è queſt'iſteſſo, che tocco con le mie mani, è figlio delli t. e t. & hà li t. e t. parenti, quale è publico forgiudicato per lo t. delitto, ò vero fù citato per tale Corte, come sò, & hò publicamente inteſo, e lo conoſco eſſendo ſuo Paeſano, ò con tale occaſione.*

Recognitione expleta, vel per con-
43 feſſionem, vel per teſtes, iuxtà inueteratam praxim foriudicatus eſt citãdus ad dicendum cauſam, quarè ſententia contrà eum lata exequi non debet? & iure merito, cum nullitates à coniunctis, vel amicis propoſitas de-
44 nuò ad maiorem iuſtitiæ claritatem proponere poſſit, atque omnes exceptiones, quæ ſi citationis tempore oppoſitæ fuiſſent, prædictam fortaſſis ſententiam impediuiſſent.
45 Dummodò exceptiones notoriæ ſint, & euidentes, itaut in promptu per ſcripturas probentur, & termino non egant, teſte D. Reg. Tapia *deciſ.54.* & Conſil. Campana *reſol.25.nu.4.* Verùm in exceptione Clericatus dico, quòd foriudicato non eſt deneganda dilatio ad producendam regiſtri fidem; Clericus enim à iuriſdictione Laicali exemptus eam prorogare nequit; idem in exceptione minoris ætatis, quæ omni iure pœnam minuit, vt hac in re conſiderauit Grammatic. *voto 18.* Hinc Io: Baptiſta Bona de S. Cypriano pro homicidio ictu ſcopictæ commiſſo, cum in dicta citatione oppoſuiſſet, quòd tempore delicti erat minor, & ad fidem præſentandam dilationem petijſſet, non fuit ad vlteriora proceſſum, & per M. C. prouiſum, quòd ad recognoſcendum librum accederet ſolertiſſimus Iudex Vignapiana, & facto acceſſu, is ad regias triremes fuit poſtmodum concordatus, proceſſus eſt in Banca Ferrato penès Boſſam.

Similitèr dico in exceptione indultus, & impunitatis, vt quia occiſus erat delinquens, vel foriudicatus; in his itàque caſibus dilatio deneganda non eſt, etenim vt Plut. *in apophi. Lacon.* inquit: *In cognoſcendis capitalibus cauſis, ſi ſemel erratum fuerit, corrigendi conſilij poteſtas non eſt.*

Propoſitis autem nullitatibus, fit
46 monitio pro illarum diſcuſſione, & ſi militant decretum interponitur: *Die &c. ſ.v. audito R.F. fuit prouiſum, nullitates obſtare, & proindè ordinariè procedatur.* Examinatur nimirùm reus, conteſtatur lis, & teſtibus repetitis auditur in ſuis defenſionibus; quod intellige ſi indicia ad torturã extant, aliàs proceſſus impinguetur, vt ad vlteriora procedi poſſit; ſi non militant interponitur decretum: *Die, &c. ſ.v. audito R.F. & partibus, fuit prouiſum, nullitates non obſtare, & proindè foriudicationis ſententia lata ſub die, &c. contra n. & n. debitæ exequutioni demandetur, prout præſenti decreto mandatur, hoc ſuum,*

ſuum, à quo decreto nõ admittitur appellatio, quia per hoc decretum foriudicationis ſententia confirmatur, à qua appellare non licet, vigore *Conſtitutionis Pœnam eorum*,& iuxtà *Pragmaticam* 4. *de dilation.* qua ordinatur, quòd à decretõ Præfecti Prętorio, *nullitates non obſtare*, non reclametur; ſecùs ſi ſit pronunciatum, *nullitates obſtare*; verùm ſi foriudicationis Iudex eſt inhibitus à Iudice ſuperiori, appellationi deferre debet, iuxtà doctrinam Farinac. *qu.* 101. *n.* 109. & quotidiè videmus, quòd ab Aduocatis à M. C. prouiſiones impetrantur, quibus Regijs Audientijs, ſiue alijs Tribunalibus mandatur, quòd ſi decreuerint nullitates non obſtare, tranſmittant acta, & non procedant, donec alitèr fuerit ordinatum; ſicuti in Ciuitate in cauſis foriudicatorum, pro criminibus, quibus M. C. procedit vti Delegata, à Regio Collaterali Conſilio obtinentur reſcripta, quòd eadem M.C. relationem faciat: & pro quibus ordinariè procedit, à D. S.C. Præſide, quod M. C. faciat verbum in S. C. & hac præuentione, ſententiæ exequutio impeditur.

Sic etiam ſententia exequutioni nõ
47 demandatur, ſi de foriudicati innocẽtia conſtat, aut de aliqua qualitate mortis pœnam minuente: nàm iuxtà tradita à Conſil. Cãpana *reſol.* 25. Princeps conſulitur. Quod dictum duplicitèr procedit, vno modo, quando per publicum inſtrumentum apparet, foriudicatum tempore criminis alibi fuiſſe, itaut impoſſibile ſit crimen eo loco commiſiſſe; aut illum, qui occiſus creditur; viuere, alibique commorari. Secundo modo per informationem à Iudice captam in alio iudicio, purà repoſitionis ad Eccleſiam, à qua foriudicatus fuit extractus prætextu homicidij proditorij, quoniam ſi in ea probatur per teſtes, quod dictum homicidium fuit in rixa, aùt præcedenti prouocatione, quo caſu non conſideratur proditorium, & à pœna ordinaria receditur, ad Eccleſiam eſt reponendus: & ſi forſan iterùm in manus Curiæ perueniret, morti non eſt tradendus; & quamuis de hoc ſecundo modo aliqui dubitent ea ratione, quia vt infringatur ſententia in rem iudicatam tranſacta, quæ appellatione non reſcinditur, neceſſe eſt, vt de iniuſtitia conſtet per probationem claram, certam, & euidentem, adeòut in dubium reuocari non poſſit, teſte Cancerio *variar. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 63. & hæc per teſtes probatio certa dici non poteſt, cum multa ſæpè per teſtes probentur, quæ vera non ſunt, vt in propoſito conſiderat Conſil. Campana *d. reſol. n.* 18. nihilominùs non eſt à dicto recedendum: etenim teſte Diuo Thoma 2. 2. *qu.* 70. in humanis actionibus, ſuper quibus iudicia conſtituũtur, moralis ſufficit certitudo, quæ per duos teſtes habetur, vt ibi; & ſicuti hæc probatio, vt condemnetur homo, ſufficiẽs eſt, ita quoque, vt abſoluatur. Præterea in criminalibus pro reo probationes dubiæ, & minus concludentes probant, & teſtes inhabiles admittuntur, vt latè per Guazz. *ad reorum defenſam defenſa* 29. *cap.* 3. Defenſionis vtique cauſa fauorabilis eſt, quia tractatur de conſeruando homine in Republica, eòque magis hæc pro abſente procedunt, teſte Vulpiano *in l. ſeruum*, §. *ex contrario*, *ff. de procuratoribus*, cuius verba hìc referre conuenit: *Ex contrario quoque eum procuratorem dari poſſe manifeſtum eſt, publicè vtile eſt, abſentes à quibuſcunque defendi, nàm & in capitalibus iudicijs defenſio datur, vbicunque itàque abſens quis damnari poteſt, ibi quemuis verba pro eo facientem, & innocentiam excuſantem, audiri æquum eſt, & ordinarium admittere, quod ex reſcripto Imperatoris noſtri apparet.*

48 Si foriudicati caput præſentatur, recognoſci quoque debet per duos teſtes idoneos, qui deponere debent, qualitèr viderunt, & inſpexerunt caput hominis cum flauis, aùt crinibus ni-

Digitized by Google

nigris, cum barba, aut ſine, eſt t. de tale, quia illum habebant in practica: omninò enim ex facie recognitio fieri debet, *l. cum in diuerſis, ff. de Relig. & ſumpt. funerum*. Hinc ſi facies eſſet deuaſtata, ex aliquo particulari ſigno in corpore exiſtente, facienda eſt, vt pluries practicatum vidi iuxtà tradita à Cabal. *caſu 270.*

Actus recognitionis dicti capitis talis eſt:

Die, &c. coram, &c.

Poſtoſi vna teſta d'huomo vcciſo in tal luogo, introdotto t. de t. della t. Terra di età di anni tanta, vt dixit, cum iuramēto interrogatus, che veda bene eſſo teſtimonio, e riconoſchi chi ſia detta teſta di huomo, come ſi chiamaua, e di doue era, e per eſſo viſta, e reuiſta, cum iuramēto dixit, queſta teſta d'huomo cō capillera negra, poco moſtaccio, e barba, faccia tonda, che mi ſi dimoſtra, io la conoſco beniſſimo, eſſere la teſta di t. de t. della t. Patria, per hauerlo hauuto in prattica, come conoſcente, e non per altro, & io sò, che era forgiudicato, come publicamente hò inteſo dire, &c.

Et vt euitetur fraus, hæc recognitio facienda eſt coràm Iudice, & ab eo teſtes recipi debent, iuxtà *Prag. 1. §. 20. de officio Iudicis generalis*, & cautela quoque eſt, vt antequàm teſtibus caput oſtendatur, ij interrogentur de perſona foriudicati, de facie v3. ætate, & capillatura; capta igitùr informatione, decretum interponitur: *Die, &c. viſis actis fuit prouiſum, quòd caput talis de tale, ex quo foriudicatus, recipiatur, & ponatur in palo*, ſi autem præſentatur à guidato indultum petente, ad finem prouidendi decernitur, *quòd capiatur informatio*, in qua conſtare debet, dictum ſeruitium patratū fuiſſe à præſentante proprijs manibus, adeò quòd mandans occidi foriudicatum, indultu non gaudet, Carauita *ſuper Pragm. de exulibus, n. 39. & 40.* Follerius *ibid. n. 40.* D. de Franchis *dec. 668.* vbi ita deciſum refert per M. C. & Thorus *ad Io: Grande in prædicamento quantitatis, qu. 3. nu. 2.* ea ratione, vt aſſerunt, quia dicta Pragmatica loquitur in perſona, ideſt in faciente, idcircò non habet locum in mandante, prout *Pragm. 11.* aliæque promulgatæ loquuntur.

Verba verò *Pragm. 18. & 19.* ibi: *Ciaſcheduno, che vcciderà, ò preſentarà morto, ò viuo vn'altro bandito di ſua comitiua, ò d'altra, che ſi poſſono indultare teſta per teſta:* aduerto, quòd ad maiorem declarationem poſita fuerunt: nempè in duobus caſibus; primo, vt ſi in certamine guidatus bannitum occidat, cuius caput alij ſocij banditi reciderent, vt quotidiè faciunt, aùt corpus aſportarent, vt pluries contingit in Prouincia Aprutij ad ſtatum Eccleſiaſticum: nàm iſto caſu ſi liquidò conſtat deſeruitio, ideſt occiſione, indultu priuandus non eſt. Secundo, vt indultu gaudeat, non ſolùm ſi bannitum capiat, & viuum Curiæ præſentat, quo caſu magna conſideratur vtilitas, cum bannitus alios ſocios, receptatores, & fautores, ac alia patrata facinora Regiæ Curiæ detegere poſſit; verùm etiam ſi mortuum, & ſic banniti caput præſentat.

Sanè, vt guidatus ipſe indultu gaudeat, regulariter non conuenit, vt pecunia, aùt alio opere foriudicati caput habeat, & Curiæ præſentet, ne hac facilitate delinquentium numerus augeatur (niſi vbi ſpeciali cauſa Pragmaticæ facultatē nominandi occidenti cōcederent) ſed neceſſe eſt, vt in bannitorum certamine is perſonalitèr interueniat, eiuſque culpa, vitæ periculo compenſetur, & in facti contingentia Eccellentiſſimus Marchio Velentium huius Regni Prorex vigilantiſſimus, fiſci Patrono Prouinciæ Calabriæ citra, ita reſcripto animaduertit, cuius tenor eſt.

Magnifico Señor, hauiendome partecipado el Preſide de' Coſencia, que mediāte l'aluarano, que concedio à Andres Folino cō promeſſa d'indulto de ſu inquiſiciones ha preſentado en eſſa Audiencia la teſta

del

del bãdido Iuan Bauaſſo, que ſe coſta haçerſe logrado en eſcaramuza, donde ſe ſupone haya tãbien muorto Nicola Arenga, y herido otros cõpañeros, ha pareçido engaros, que al tiempo, que ſe tractare deſte indulto, eſtais muy vigilante en reconoçer ſi ſe hallò perſonalmente eſte ombre en la ocaſion del ſeruicio, y aſſi lo tẽdreis entendido, Nueſtro Señor guarde, Napoles à catorce Deciembre 1675. à lo que mandares el Marques de los Velez D. Ignatio Cruçiat al Fiſcal de Coſentia.

Vlteriùs animaduerto, quòd circa ſeruitij probationem milites campaneæ non ſunt integri teſtes, ſed eorum depoſitiones coadiuuare debent alij teſtes, ij deponere poſſunt de guidati diſceſſu tali die, & loco cum militibus Regiæ Curiæ, de aſſociatione cum eis antè, vel immediatè poſt dictum ſeruitium, ſeù certamen.

Præterèa aduerto, quòd ſi guidatus bannitum viuum capere poſſet, & occideret, indultu non gaudet, imò in pœnam incidit, vt probaui in decreto *ſcribatur*, necnon ſi præſettan caput alicuius, qui pro delicto impune vigore ſtatuti occidi poteſt, & de delicto tamen adhuc non conſtat, informatio à Iudice eſt capienda, & non ab Actuario, alioquin tanquàm ſuſpecta reijcienda.

Inſupèr, vt caput recipiatur, in dicta informatione plenæ probationes adeſſe debent, vt practicatum vidi, reiecto Scialoya, qui *in praxi foriudicatoria cap. 17. n. 66.* tenet eſſe ſufficientia indicia ad torturam, & adeſt reſcriptum Regij Collateralis Conſilij tenoris ſequentis.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX, &c.
Illuſt. Vir Conſil. Reg. fidelis dilectiſſ.

Hauemo viſta la voſtra dell'vltimo del paſſato, per la quale ci ſcriuete, come queſto Tribunale hà sẽpre oſſeruato di nõ conſentire, che le teſte de' foraſciti, che ſono preſentate in quello, non ſe pigli informatione dopò la loro morte delli delitti per loro commeſſi, e che al preſente con l'auuiſo del Mag. Auditore Goces maggiormẽte l'andarete oſſeruãdo, però, come che per eſperiẽza s'è viſto, che li foraſciti predetti tengono tanto attimorate le genti, e giuriſdittioni Baronali, che per tema non ſi piglia mai informatione contra di loro de' molti delitti, e recatti, che commettono, per il che quelli, che per fare altro ſeruitio põgono à pericolo la loro vita, non poſſono dopoi il ſeruitio predetto godere delli premij contenti nelli Regij Banni, per non eſſer prima preſa l'informatione predetta, e con ciò ſi viene à raffreddare l'animi, e mancano l'effetti, che ſi potriano fare, e però vi hà parſo darcene auuiſo, ſupplicandoci fuſſemo ſeruiti ordinare lo che hauerete da eſequire; e come che alcuni Commiſſarij delli Tribunali di Campagna alcune volte, così per inimicitia, come per ingorditia di godere li premij, ſono ſtati ammazzati, e preſẽtatone le teſte di perſone, che non erano foraſciti, nè publici delinquenti, del che ne ſono ſtati giuſtitiati (coſa pernicioſa, e di molto mal'eſempio) non conuiene perciò, che dopò la morte di quelli ſi debbia pigliare informatione delli delitti per loro commeſſi, nelli quali ſi poſſono commettere molte fraudi, e naſcer molti inconuenienti, vi riſpondemo, & ordinamo, che in cõto nullo, debbiate ſopra ciò innouare coſa alcuna, ma auuertirete cõ ogni eſattiſſima diligẽza, che per detti Commiſſarij, ò altre perſone ſi ammazzi, ò preſenti teſta alcuna, che non ſia publico, e notorio foraſcito, e aſſrobator di ſtrada, nè permettere, che perſona neſſuna poſſa godere delli premij contenti in detti Regij Banni, ſe non preſenta teſta di foraſcito della qualità predetta, ſeruata la forma delli Banni predetti, che tale è noſtra volontà, & intẽtione. Datum Neapoli die 11. Ianuarij 1593. El Conde de Mirãda. vidit Moles Regens. vidit Goſtoriola Regens. vidit Ribera Regens. Foues pro Secret. In Cur. 2. Capitanat. fol. 237.

Sicut pro prædictorum confirmatione adeſt Regia *Pragmatica de officio Iudicis generalis*, ibi: *E perche per il paſſato, per quanto ſemo informati, ſi è cauſato grande inconueniente, in che le*

teſte

teſte de' Banditi, che ſi portano in detto Tribunale di Campagna dalli Guidati, Caporali, e Soldati non ſi ſono riconoſciute alle volte per lo Commiſſario di Campagna nella forma ſolita, ordinamo, e comandamo, che da quà auanti detto Commiſſario non poſſa, nè debbia ammettere neſſuna preſentazione di tali teſte, ſenza che prima per informazione fatta auāti d'eſſo, e non per altro, e per il ſuo Maſtro d'Atti coſti bene, eſſer la teſta del tale Bandito, eſſerſi fatto il ſeruizio per la perſona, che la preſenterà, e non per interpoſita perſona, e dette ſorti d'informazioni ſi debbiano conſeruare con molto penſiero, acciò in ogni tempo coſti la verità, e non ſi ſuppongono teſte, nè ſeruitij.

Adeſt ordo in facti contingentia ab Excellentiſſimo D. Admirato Caſtellæ Regni Viceregc, Regiæ Audientiæ Principatus vltrà.

Foris. *Al Muy Illuſt. Señor el Duque de Salza del Conſejo de S.M. y Preſide ne l'Aud. de Monte Fuſco.* Intus verò: *Muy Ill. Señor. Hè entendido, que por el paſado hà auido gran deſorden en rezeuir caueças de hombres ſin ſaber la juſtificacion, con que ſe han hecho, y ſiendo la materia tan graue, y digna de rimedio, me hà parezido adbertir à V. S. que da qui adelãte no ſe rezuia en eſte Tribunal caueça ninguna ſin prender informacion de quien hijo ſi lo puendo traher viuo, y ſi el muerto es forjudicado, ò delinquente publico de campaña, y hallãdo tener eſtos requiſitos ſe trate en eſe Tribunal oydo el Fiſco ſi deue rezuir, ò nò la caueça, y ſobre eſto ſe enterponga decreto, el qual hà da quedar regiſtrado en el proceſo de las inquiſiciones del muerto, y cõn eſta deſtincion, y claridad me haga V.S. con eſa Aud. relacion del ſeruitio, la qual hà de venir firmada del Fiſcal, y no hallandoſe ſer iuſtificado con eſtas circoſtancias, os haueis de aſſigurar de las perſonas, que huuierē hecho la caueza, y no podiendolas hauer à las manos, procederà contro ellos, a lo que fuere de juſticia, adbertiendo, que eſta orden mia ſe ha de obſeruar inbiolabilmente, y para que della coſte en todo tiempo la darà V.S. al Secretario de la Audiencia para que la regiſtre en los libros de ſu oficio, auiſando de hazerlo eſecutado N.S. guarde. Napoles à 26. de Iunio 1644. à lo que V.S. mandare el Almirante. Bollo Secretario. A la Aud. de Monte Fuſco.*

Capta informatione modo prædicto decretum interponitur: *Die, &c. f. v. audito Regio Fiſco fuit prouiſum, quòd ſeruitium capitis t. de t. de t. Patria foriudicati, ſiue ſcurritoris campaneæ adſcribatur in faciem, & beneficium t. de t. guidati Regia Curiæ, hoc ſuum.*

Poſtmodum dicti guidati omnium delictorum confeſſione recepta, Curia pro T.S. ſub ſpe, & indultus promiſſione, quam Fiſcus in tortura ratificate faciat in caput ſociorum, ſi is crimina exceptuata nõ commiſerit, iuxtà ei in albarano promiſſa, aùt indultus, aùt guidaticum ad diſcuſſionem indultus conceditur, atque decretum hoc modo concipitur.

In cauſa t. de t. indultu gaudere petentis ob ſeruitia Regia Curiæ per eum facta ob præſentationem t. de t. vel capitis t. de t. banniti præcedente albarano, vt ex actis (in M.C. vel R.A.)

Die, &c. f. v. audito R.F. fuit prouiſũ, & decretum, quòd fiat relatio S.E. pro indultus expeditione, & interim prædictus t. de t. manuteneatur ſub guidatico libero, & abſque clauſulis, & expediantur prouiſiones. Eę verò ſunt tenoris ſequentis

A tutti, e ſingoli Officiali, e Tribunali del preſente Regno, maggiori, e minori, così Regij, come de' Baroni, Capitanij di Giuſtitia di queſta fedeliſſima Città di Napoli, Caporali, Soldati, & altri, alli quali la preſente ſpetterà, e ſarà in qualſiuoglia modo preſentata, Regij fideles la gratia Regia, e la buona volontà, vi ſignificamo, come tale de t. inquiſito di homicidio (ò di altro delitto) eſſendoſi li giorni paſſati offerto di dare in mano della Regia Corte alcuni publici delinquēti, ò forgiudicati, con che ſe li fuſſe conceduto indulto de' ſuoi delitti, in conformità della facoltà da S.E. à noi conceſſa, cõ albarano ſpedito à dì, &c. ſub fide, & verbo Regio,

atque Noſtris, promeſſimo al ſopradetto, che preſentando viuo, e nō poſſendo, morto t. de t. ò altro ſorgiudicato, ò ſcorritore di campagna in queſta G. C. di ſarli ſpedire indulto in forma valida per dette ſue inquiſitioni, ancorche non ne tenga remiſſione delle parti offeſe, e frà tanto manutenerlo in guidatico a diſcuſſione d'indulto libero, & abſque clauſulis.

E perche con effetto frà il termine prefiſſoli preſentò auāti di noi la teſta del t. di t. & à relatione del Signor Giudice t. inteſo il R.F. fù interpoſto in beneficio del predetto t. de t. decreto, che ſi faceſſe relatione à S.E. per l'eſpeditione dell'indulto, e frà tanto, che ſi manuteneſſe in guidatico à diſcuſſione d'indulto libero, e ſenza conditione alcuna, perciò in eſecutione di detto decreto con la preſente ſub fide, & verbo regis, atque noſtris, guidamo, & aſſicuramo il detto t. de t. di tutti i ſuoi delitti, & inquiſitioni, ancorche di quelle nō nè teneſſe remiſſione delle parti offeſe, di maniera che pendente detta relatione da farſi da noi à S.E. e pendente detta diſcuſſione d'indulto, poſſi liberamēte ſtare, e pratticare nella fedeliſſima Città di Napoli, ſuoi Borghi, e Caſali, in tutto il Regno, nella propria Patria, & anco ne' luoghi delle parti offeſe, ſenza eſſerli dato faſtidio per cauſa de' ſuoi delitti, & inquiſitioni, ſorgiudica, pene, e contumacie, nelle quali fuſſe incorſo, nè impedimento alcuno, e così eſequirete. Datum, &c. t. de t. Commiſſarius, t. de t. Actuarius.

Alia decreti formula vtuntur Regiæ Audientiæ, nempè.

Die, &c. ſ. v. audito R.F. viſa confeſſione t. de t. indultum petentis, fuit prouiſum, quod ſtantibus delictis nō exceptuatis expediatur guidaticum ad diſcuſſionem indultus, & fiat relatio R.E. Decreti indultus, talis eſt.

In cauſa t. de t. indultum petentis cum R.F.

Die, &c. f. v. audito R.F. viſa confeſſione t. de t. fuit prouiſum, quod pro criminibus in ea expreſſis gaudeat indultu. Formula verò decreti indultus, qui conceditur ob nominationem vigore banni talis eſt:

In cauſa t. de t. inquiſiti de talibus criminibus petentis gaudere de prędictis indultu, ſtante nominatione facta in ſeruitijs præſentatis per t. de t. & eius ſocios capitis t. de t. publici banniti, vt ex actis.

Die, &c. ſ. v. audito R.F. fuit prouiſum, quòd t. de t. pro delictis prædictis, ſtante ſupradicta nominatione facta, & interuentu in præſentatione dicti capitis banniti (vel talis banniti in poſſe Regiæ Curiæ) gaudeat indultu ſeruata forma banni, & ordinis S.E. & expediatur indultus in forma, hoc ſuum, &c.

Hinc quæro, ſi conſtet, quòd quis bannitum viuum cœperit, vel occiderit ante albaranum, an indultu gaudeat?

Primus caſus mihi videtur, quòd ſit extra controuerſiam, cum bannitum viuum ante albaranum captum, poſt albaranum in arbitrio capientis ſit, vel eum dimittere, vel Regiæ Curiæ præſentare.

In ſecundo caſu, aùt occidit in rixa, & non ad finem præſentandi caput Regiæ Curiæ, & arbitror, eum indultu non gaudere, aùt ad finem præſentandi Regiæ Curiæ, & licèt dici poſſet, quòd nec etiam gaudeat, per *text. in l. ſtipulatus, §. cum ſtipulatur, ff. de verbor. obligat.* vbi in contractibus non fit extenſio de tempore ad tempus, per *text. in l. 7. C. de legibus*, & in *cap. fin. de Conſtitutionibus*, vbi habetur, iura circa futura diſponere, & non prærerita.

Hinc ſi aſſenſus ſit præſtitus pro cōtractu faciendo, pro contractu iam facto non tenet, iuxta notata à D.R. Reuerterio in *deciſ. 200.* & ibi D. de Marinis.

Sed contrarium veriùs eſt iuxtà dictum Baldi, & Floriani *in l. ſi ita ſcriptum, §. fin. ff. de legatis* 2. Marſilij *in l. quæſtionis habendæ, ff. de quæſtionib.* Guazz. *ad defenſam reorum defenſ. 18. c. 2.* nempè, quòd ſtatutum dans prœmium capienti bannitum, habet locum in eo, qui iam cœpit bannitum.

Et comprobatur *d. l. ſi ità ſcriptum*

in

in d.§.fin. vbi legatum factum mulieri ſub conditione *ſi nupſerit*, ſi ea iam nupta erat, debetur, ſicuti ſuſtinetur hæredis inſtitutio, ſi teſtator inſtituat poſthumum, qui teſtamenti tempore natus erat, *l. Titius*, §. *Lucius*, *ff. de liberis, & poſthumis*. Necnon *l. ſi quis*, §. *irritum*, *ff. de iniuſto rupto, & irrito facto teſtamento*, vbi licentia conceſſa, vt teſtari poſſit, extenditur, etiam ad teſtamentũ priùs factum. Hæc opinio cum libertatis fauorem reſpiciat, in præcedenti caſu recipienda eſt.

Secundò quæro, an pro crimine non expreſſo guidatus indultu gaudeat? hæc quæſiti reſolutio dependet ab alia, an & quando facti obreptio, Principis gratiam annullet? qua in re plures affert diſtinctiones germanus meus D. Thomas de Roſa Epiſcopus Policaſtrenſis *in tractatu de exequutoribus litterarum Apoſtolicarum cap.5.* ſed magis communis diſtinctio eſt, quòd ſi obreptio eſt facti, quòd ſi expreſſum fuiſſet, gratiam non conceſſiſſet, vel difficiliùs, & tunc annullat gratiam, vt ſunt plures S. Rotæ Romanæ deciſiones, vt coràm D. Merlino *dec. 243.* Roias *deciſ.294.* coràm D. Celzo *dec.311.* vel non ita facilè, vt coràm D. Carillo *deciſ.250.* Dunozett. *deciſ. 108.367.nu.16.584. & 731.num.45. & 957.nu.8.* coràm Pentinger. *deciſ.367. nu.11.* & coràm D. Bichio *189.n.17.*

Si taciturnitas, ſeù obreptio eſt facti, quod ſi expreſſum fuiſſet, adhuc Princeps conceſſiſſet, & valida eſt gratia, *cap. ſuper literis, de reſcriptis.*

Verùm ego in hoc ſecundo caſu etiam dubito, ſi in indultu fuerit dictum, quòd guidatus gaudeat pro delictis expreſſis, cum obſtet decreti formula, & gratia interpretationem recipiat à petitione, & in caſu noſtro referatur ad confeſſionem, Capiblancus *de Baronibus Pragmat.6.cap.31.nu. 2.* tunc enim quando verba ſunt clara, non recipitur interpretatio aliqua contra verborum lecturam, dicit Farinacius *qu.29.nu.46.* niſi crimen, quod tacetur, minus ſit expreſſo, idem *n.57.* cò magis dubito, cum fiſco expediat delicta detegere, eorumque authores, nè affligantur inſontes.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus à decretis abſolutorijs de Iure Regni non appellat.*

2 *Fiſcus appellationibus à condemnatis propoſitis inhæret, & quando eum inhæxiſſe intelligatur vigore Pragm.7. de appell.*

3 *Pragmatica 7. de appell. non procedit, ſi accuſator exiſtit, & non appellat.*
Fiſcus appellationem non proſequitur, ſi eam renunciauerit accuſator, ibidem.

4 *Fiſcus licèt non appellet, habet tamen recurſum, ſi notoriè fuerit læſus.*

5 *Praxis petendi recurſum recenſetur.*

6 *Recurſus ab appellatione, & reclamatione regulatur, & ab ea differt, ac plures recenſentur caſus.*

7 *Fiſcus non admittitur ad pinguius probandum in ſecunda inſtantia.*

8 *Fiſcus admittitur in prima inſtantia ad pinguius probandum vſque ad ſententiam, cum ampliatione.*

9 *Fiſco an à minoratione pœnæ competat appellatio.*

10 *An à decreto remiſſionis ad Baronem, vel alium Iudicem, vel à decreto gaudeat indultu.*

11 *An à ſententia, quæ pœnam pecuniariam continet.*

CAPVT DECIMVMPRIMVM.

De Decreto, eſſe deferendum, vel non eſſe deferendum petito Recurſui.

DE Iure Communi Fiſcus, tàm in ciuilibus cauſis, quàm in criminalibus appellat, Grammat. *deciſ.14.* D. de Franch. *deciſ.148.* & ibi D. Ricc. ac Reu. de Luca

Z 2 per

per *tex.in l.illud 2.ff.de appellat.& in l.*
litigatorib. C. eodem, ſecus de Iure Re-
1 gni, in criminalibus à decretis abſolu-
torijs, vt *in ritu* 258.& 261.

Verùm appellationibus à conde-
mnatis propoſitis inhæret, & ſi eæ ad
Regia Tribunalia deuoluantur, putà
2 ad Regias Audientias, M.C. S.C.&
R.Cameram, Fiſcum inhæſiſſe intelli-
gitur, *Prag.7.de appell.* Gram. *d.deciſ.*
D.Reg.Rouitus *deciſ.*14. Capiblancus
*Pragm.8. nu.*125. cum ſœpiùs conde-
mnati ad dilatandam ſententiæ exe-
quutionem appellarent, & vt'rco, &
Fiſco par ſit ratio: nàm ſicut reus ap-
pellat pro pœnæ minoratione, ita
Fiſcus pro incremento, & ſic, vt in
peius ſententia reformari poſſit.

Quinimò quilibet, cui adheſio com-
petit, alterius appellationi adhærere
poteſt, licèt intra decem dies non ap-
pellauerit, quia ipſe adhærens appel-
lare neceſſe non habet. Hinc etiam,
licèt reus renunciet appellationi, non
tamen tollitur adhæſio, niſi appella-
tio eſſet nulla, quoniam tunc cum ad-
hærens non ſit perſona de per ſe, ſed
adminiculum, non eſt, in quo à prin-
cipio figat pedes, radicem trahens à
cauſa nulla, Dom.Reg.de Ponte *conſ.*
deciſ.6.nu.41.& 22. Cancerius *variar.*
reſolut.cap.15.de appellat.num.16.verſ.
An autem reus.

Supradicta Pragmatica locum non
habet, ſi accuſator adeſſet, & non ap-
pellaſſet, teſte D.Reg. Rouito *ibidem*,
D.de Franchis *deciſ.407.in fin.* D.San-
felicio *deciſ.*22. ea ratione, vt conſide-
3 ro: nàm ſi pars offenſa, de cuius pri-
mario intereſſe agitur, non appellat,
appellatio minus conuenit Fiſco, cu-
ius intereſſe ſecundario conſideratur.

Et licèt in Regno Fiſcus non ap-
4 pellet; tamèn ſi notoriè eſt grauatus,
ne crimina pertranſeant impunita,
habet recurſum, Carauita ſuper enun-
ciatis ritibus, & ibi Petra, D.de Fran-
chis *deciſ.148.& 470.* D.Reg.Tapia *in*
*ius Regni, cap.plerumque contigit nu.*4.
Dom R.Capyc.Latro *deciſ.79.& 165.*
D.R.de Marinis *ad Reg.Reuerterium*
deciſ.393.

Hinc à decreto Regiæ Audientiæ
Fiſcalis recurrit ad M.C. à qua ad fi-
nem prouidendi relaxantur prouiſio-
nes pro actorum tranſmiſſione, audi-
to poſtea M.C. Fiſci Patrono, ſi de-
cretum enormiſſimam læſionem con-
5 tinet, dicitur; *Die, &c. in cauſa t. de t.*
cum R.F.f.v.fuit prouiſum, eſſe deferen-
dum petito recurſui.

Aduersùs hoc decretum pars valet
impetrare reſcriptum à S.C.Præſide,
vel ſi cauſa erit delegata, à Regio Col-
laterali, *quòd M.C. relationem faciat*,
ſicùt practicatum vidi in M.C. in cau-
ſa Franciſci Gama de Viniola, inqui-
ſiti de ictu ſcopictæ in R.A. Aquilana,
& liberati in forma, à quo liberatio-
nis decreto, Fiſcalis petijt recurſum
ad M.C. & cum fuerit prouiſum, eſſe
deferendum petito recurſui, pars Re-
giam decretationem obtinuit, *quòd*
M.C.relationem faciat in R.Collat.Conſ.
qua per me facta fuit decretum M.C.
confirmatum, poſtmodum is penden-
te termino in gradu recurſus, in viſi-
tatione fuit ad inſeruiendum concor-
datus, proceſſus eſt penès Seniſe.

Pro maiori cœterũ praxis intelligẽ-
6 tia, aduerto, quòd recurſus regulatur
ab appellatione, & ab ea quoque dif-
fert. Regulatur primò, cum Fiſcus
infra decem dies à die latæ ſententiæ
recurrere debeat, & intra quinquagin-
ta recurſum proſequi, ſicuti appellans.

Secundò, quoniam in vtroq; iudicio
terminus impartitur, in quo ſolùm
reus, ad eius innocentiam demonſtrã-
dam, nouos teſtes, & probationes pro-
ducere valet.

Etenim Fiſcus non admittitur ad
7 pinguiùs probandum in ſecunda in-
ſtantia, Paris de Puteo *de ſindicatu in*
*verbo inquiſitio, cap.*2. de Nigris *in cap.*
plerumque, Capycius *dec.*87. Maſullus
*ad eumdem deci.*144. Follerius *in ru-*
brica Conceditur repulſa, Carauita
ritu 258. Conciuis meus *ritu* 71. turpe
enim eſt ad hominis perditionẽ defa-
tiga-

Digitized by Google

tigari, qui membrum Reipublicæ eſt,
& in ea conſeruandus. Sed teſtes in
prima inſtantia inualidè repetiti de-
nuò *in* ſecunda repeti poſſunt, vt de-
ciſum refer D.R.Sanfelicius *dec.22.*

Cœterùm Fiſcus in prima inſtan-
8 tia, nè delinquentes ſint impunes,
& in malegendo audaciores, de officio
vſque ad ſententiam nouas proba-
tiones producere poteſt, etiam ac-
cuſatore exiſtente, dummodò in rece-
ptione teſtium is non interueniat, &
ab eo teſtes non ſint producti, vel in-
diciorum notitia habita, *i*taut ceſſet
omnis ſubornationis ſuſpicio, teſte
eodem D.Sanfelicio *d.deciſ.22.* & am-
pliùs ad pinguius probandum admit-
titur, ſi ipſo inaudito cauſa fuerit di-
ſcuſſa, & ob votorum paritatem non
dum prolata ſententia, eodem D.San-
felicio *deciſ.23.*

Tertiò, ab appellatione, & recla-
matione regulatur nàm à ſententia
Iudicis ſuperioris,: ſicut ab illa intra
biennium reclamatur, ita *i*ntra eum-
dem terminum recurſus peti poteſt,
D.Reg.de Marinis *iuris reſ.cap.150. in
fine.*

Differt & primò, quia recurſus in-
cipit currere à die latæ ſententię, cum
Fiſcus ſemper præſens ſit, appellatio à
die intimationis, D.Capy.Lat.*dec.165.*

Secundò, nàm appellatio, nulla
præcedente cauſæ cognitione admit-
titur; recurſus niſi cum cauſæ cogni-
tione.

Tertiò differt, quia appellatione
pendente nihil innouatur, ſed pen-
dente recurſu Iudex à quo carcera-
tum habilitare poteſt, *Pragm.10. §.40.
de officio Iudicum.*

Quartò differt, nàm vbi reo ob pu-
blicam vtilitatem appellatio denega-
tur; Fiſco recurſus conceditur, teſte
D. Reg.de Marinis *iuris reſ.cap.150.
nu.10.* nàm ſi appellatio ob publicam
vtilitatem denegatur, & vt citiùs de-
licta coerceantur, non rectè infertur,
quòd ſit denegandus recurſus, imò
fortiùs concedendus, cum tendat ad
cumdem finem delicta puniendi, quo
caſu *in*æqualitas permittitur, licèt
aliàs non permitteretur, maximè qui-
dem Reipublicæ intereſt delicta pu-
niri, pœna publicum reſpicit fauorem
præter quem aliud leges non conſide-
rauerunt, ita in hoc Regno ſeruatur,
ſed contrarium Bononiæ, Mediolani,
& in Ciuitate Lucana, vt refert Cuaz.
*ad defenſam defenſa 36.cap.14.num.3.
verſ.pro complemento.*

Si Fiſcus notoriè non fuerit gra-
uatus, recurſui non eſt locus: ſan-
ctius eſt enim nocentem dimittere,
quàm innocentem damnare, *l.abſen-
tem, ff.de pœnis, cap.nolite 22. cauſa
11.qu.3.* ibi: *Vbi enim peccatum non eſt
euidens, eÿcere de Eccleſia neminē poſſu-
mus.* Et hæc eſt firma concluſio in
Regno; ſed adhuc remanet quæſtio, an
9 à minoratione pœnæ Fiſco competat
appellatio, an verò recurſus? & quòd
competat appellatio.

Affirmant Baiard.adClar.*q.57.n.23.
& qu.94.num.27.* Caualc.*de brach. Re-
gio par.4.num.286.* Muſcatell.*de cogni-
tione delictorum, tit. de iniurÿs, num.
44.per rituum.M.C.clx1.* vbi dicitur,
quòd in appellatione in ſententia
condemnatoria per omnia obſerua-
tur Ius Commune, in abſolutoria quo-
modocunque procedatur, Fiſcus non
appellat, & Muſcatell. ſequitur Reu.
de Luca *in obſeru.ad deciſ.D.de Franch.
348.*

Negat Follerius *in praxi crimin.ru-
brica pœnis debitis feriantur, nu.82.* cui
opinioni adhæreo: nàm ſi à maiori
præiudicio Fiſcus non appellat, nec
etiam à minori, magis quidem Fiſco
præiudicatur decreto abſolutorio in
totum, quàm condemnatorio in par-
tem, & conuenit *Prouerb. cap.22. nu.9.
Qui promptus eſt ad miſericordiam be-
nedicetur; & cap.pulcbra 18. in fine
diſt.86. cap.alligant 26. quæſt.7. cap.li-
cet, diſt.45.* Non obſtat ritus, quia hoc
clarè non dicit, & vſus eſt contrarius
cum practicetur recurſus.

10 Alia non incongrua eſt quæſtio, an
ade-

à decreto remiſſionis ad alium Iudicem, & à decreto gaudeat indultu? difficultas exoritur, cum hic articulus ſit incidens in cauſa criminali, quo caſu regulatur, vt criminalis, & decretum remiſſionis non eſt condemnatorium, neque abſolutorium, de quo loquitur Ritus; nihilominus praxis eſt pro Fiſco, vt appellare poſſit, D.Reg. Capyc.Latr. *deciſ.165*, D.Reg. Sauſelicius *deciſ.5.* Reuer. de Luca *in d.obſeruat.num.3.*

Pro complemento aliam excito
11 quæſtionem, an à ſententia pecuniariam pœnam continente Fiſcus appellare poſſit? & quòd nequeat, argumentatur ex verbis *d.ritus 258.* ibi: *Criminalitèr procedendo*, tunc enim criminalitèr Curia procedit, quoties pro delicto pœna pecuniaria applicatur Fiſco, ciuilitèr applicatur parti pro eius intereſſe, iuxtà Gloſam *in l. 3. in verbo Centum aureorum*, *ff. de ſepulchro violato*, à Doctoribus communitèr approbatam, vt videre eſt penès Iulium Clarum §.*fin. qu.1. verſ. Quarta igitur*, & I.C.Petrus Antonius Panza *allegat.16.n.5.* inter collectas à D. Reg. de Marinis *tom.3. reſolut. iuris* dicit, quòd nedum in cauſis capitalibus appellatio prohibetur, ſed etiam in pecuniarijs ex crimine deſcendentibus, quamuis conuentionalibus, nec à ſeculo eſſe auditum, tàm in M.C. quàm in Regia Camera contrarium fuiſſe ſeruatum.

Quod valeat, tenet D. Riccius *coll. 2470.* D.Reg.Capycius Latro *dec.165. nu.41.* Reuer.de Luca *in obſeru.ad D.de Franch.148.n.3. verſ.Conuenit quæſtio*, qui allegant Minſigerium *cent. 4. obſeruat.41.* & Matth. Coler. *deciſ.22.* ij teſtantur, quòd licèt de inueterata Germaniæ conſuetudine in cauſis criminalibus non appelletur, tamen ſi in cauſa criminali pecuniaria pœna venit irroganda, ab ea, tanquàm ciuili, appellatur, & pro hac opinione confert Gloſa *in l. ſi qua per calumniam in verbo Auri*, *C. de Epiſcopis*, *& Clericis*, quæ tenet, quòd quando pro crimine imponitur pœna pecuniaria, cauſa dicatur ciuilis, , quæ videtur recepta in Regno, vbi cauſæ, in quibus venit imponenda mortis naturalis, ciuilis, aùt membri mutilationis pœna, ſunt iuriſdictionis criminalis, cœtera verò ciuilis, *Pragmat.2. de iuriſd. inuicem non turban.* & Dom.Ricc. *dict. concluſ. verſ. Limita tamen*, expreſsè dicit, quòd in hoc Regno cauſa reputatur ciuilis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quid, & in criminalibus quotuplex ſit.*

2 *Appellatio ab interloquutoria cũ grauaminis expreſſione eſt proponenda.*

3 *Praxis decreti, ſtantibus grauaminibus cauſa remaneat, ac decreti remiſſa eſt tali Curiæ, quæ prouiſionibus expeditis non obſtantibus ad vlteriora procedat, ponitur.*

4 *Praxis appellationis à decreto interloquutorio M.C. ad S.C. cum decretorum formulis, quando abeſt, vel adeſt grauamen in dicto decreto.*

5 *Appellatio ab interloquutoria non ligat manus Iudicis à quo, niſi poſt inhibitionem, & de cautela iuuenta nè appelans grauetur.*

6 *Appellatio an impediat torturæ exequutionem, & de Regni conſuetudine.*

7 *An ab interloquutoria competentiæ.*

8 *Appellatio ab interloquutoria intra decem dies proponenda eſt à die intimationis, & ex eiſdem iuſtificatur actis.*

9 *Appellatio à diffinitiua intra decem dies proponi quoque debet, intra quos quicquid à Iudice, à quo fuerit pronunciatum, dicitur attentatum.*

10 *Appellatio à diffinitiua tollit ſententiam de medio, & reducit cauſam ad terminos litis conteſtationis.*

Appellatione pendente locum habet in criminalibus concordia, & de ratione. ibidem.

11 *Appellatio à diffinitiua intra 50. dies proſequi debet, & vltra triennium*

non

non protrahitur.

Primus annus incipit ab apertura, ſecundus ob impedimentum præuia proteſtatione conceditur, tertius cum cauſæ cognitione, & de ratione differentia, ibidem.

12 *Appellatio à diffinitiua, etiam nouo iuſtificatur termino, & de formula decreti in impartitione termini.*

13 *Formula decreti, quando prima confirmatur ſententia, vel reuocatur, vel à Iudice ad quem modificatur.*

14 *Querelans poſt publicationem nouos teſtes producere nequit, niſi ſuper nouis, & de ratione.*

15 *Reus poſt publicationem, & in appellationis gradu nouos teſtes producere valet, & de ratione.*

16 *Fiſcus in Regno à decretis liberatorijs non appellat, neq; à minoratione pœnę.*

17 *Appellatio vnius cæteris prodeſt ſocijs condemnatis, ſi defenſionis eadem cauſa eſt, & Fabri, & Valeron. referuntur exempla.*

18 *Conuictus, & confeſſus regularitèr non appellat, & de ratione, & quando appellationi ab eo propoſitæ ſit deferendum, ac de ſtylo S. C. in deferendo appellationibus à conuictis, & confeſſis condemnatis à M. C. pro atrociſſimis criminibus.*

19 *Conuicto tantùm, quando non competat appellatio, & quando conuicto per indicia indubitata.*

20 *Appellatio denegatur condemnato de crimine notorio, conceditur tamèn à declaratoria factum eſſe notorium; in omni enim caſu admittitur ab exceſſu pœnæ.*

21 *Princeps iuſta interueniente cauſa appellationem tollit.*

Appellatio non eſt ſimplicitèr ad neceſſariam defenſionem. ibid.

22 *Appellatio à ſententia Delegati ad Delegantem proponitur, prout à M.C.D. ad Regium Collaterale Conſilium, cuius reſcripta referuntur.*

23 *Appellatione prohibita in cauſa principali, quando cenſetur prohibita in incidentibus, & emergentibus.*

24 *Appellationis cauſa eſt eiuſdem naturæ cuius eſt principalis.*

25 *Appellatio ad S.C. omiſſa M.C. in criminalibus non tenet, ſed an ad M. C. omiſſa R.A.*

26 *Appellatio in criminalibus quocunque tempore introduci debet.*

27 *Appellationi, vbi locus non eſt, reclamatio procedit, vel ſupplicatio.*

28 *Appellare ſi reus nequit, nullitates proponere valet.*

29 *Nullitates, intra quot tempus proponi debent.*

30 *Nullitates actorum poſt ſententiã proponi non poſſunt, ſed cum diſtinctione.*

31 *Nullitates quando ſententiæ exequutionem impediunt.*

32 *Nullitates coràm primo Iudice, & coràm Superiori proponi poſſunt.*

33 *Nullitates non proponuntur, niſi facto depoſito, ſed cum reſtrictione.*

34 *Appellatione, atque nullitatibus omiſſis reuiſioni locus eſt, vt reus fortaſſis grauatus releuetur.*

35 *Condemnati ad Regias triremes à Curijs inferioribus, tranſmittuntur ad Regias Audictias cum actorum copijs, vt ſententiæ reuideantur, ſicuti condemnati, atque concordati à R. A. ad M.C.Vicariæ.*

36 *Condemnatio ad mortem à Curia inferiori prolata exequutioni non demandatur, niſi viſo proceſſu à R. A. vel M.C.V.*

37 *Reſtitutio in integrum, an in criminalibus aduersùs ſententiam locum habeat.*

CAPVT

CAPVT XII.

De decreto, ſtantibus grauaminibus cauſa remaneat; de decreto, remiſſa eſt R. A. qua prouiſionibus per M.C. expeditis non obſtantibus ad vlteriora de iuſtitia procedat. De decreto malè appellatum, & benè iudicatum; & proindè decretum R. A. ſub die, &c. debita exequutioni demandetur, vel reſcribatur R.A. quòd ſuam exequatur ſententiam; ac de decreto benè appellatum, & malè iudicatum, & proindè remiget per annos tot, talitèr moderando, vel exulet talitèr, reformando decretum Regia Audientia.

VT nemo indefenſus pro cōdēnato haberi poſſit, plurima in hoc Regno Tribunalia à noſtro Hiſpaniarū Rege, in cuius perſona Chriſtiana fulget Religio, inſtituta fuere, adeòque magnis ſubſtinentur ſtipendijs, in ijs ab inferiori ad ſuperius Tribunal recurritur per viam appellationis, nullitatis, reclamationis, ſupplicationis, vel reuiſionis.

Appellatio enim, quæ ratione grauaminis illati, aùt inferendi à Iudice
1 inferiori ad ſuperiorem, dicitur prouocatio, in criminalibus duplex eſt, ab interloquutoria, vel à diffinitiua ſententia.

Appellatio ab interloquutoria, vt iuſta dicatur, defenſionem, & non dilationem continens, cum grauaminis expreſſione eſt interponenda, *cap. pri-*
2 *mo, & cap. vt debitus, de appellat. ac Pragm. 4. de officio S.R.C.*

Hinc appellatione interpoſita à Iudice ſuperiori, ad quem appellatur, mandatur Iudici inferiori à quo, vt
3 pro grauaminis recognitione tranſmittat acta, & per dies non procedat, ideòq; hæc prouiſio inhibitoria, *acta, & per dies* vocatur, viſis poſtcà actis, & monitis appellante, & appellato, ſi grauamen adeſt, decretum interponitur: *In cauſa t. de t. inquiſiti de t. delicto, cum R.F. & t. de t. quærelante.*

Die, &c. f. v. in M. C. audito R.F. & partibus, fuit prouiſum, quòd ſtantibus grauaminibus cauſa remaneat in eadem M.C. & proindè R.A. in cauſa prædicta ampliùs non ſe intromittat. Quæ inhibitoria licèt perpetua ab alio Iudice ſuperiori reuocari poteſt.

Si grauamen abeſt, hac forma decretum concipitur: *Die, &c. f. v. audito R. F. & partibus per M. C. remiſſa eſt Regię Audientiæ, quę prouiſionibus M.C. non obſtantibus in cauſa ad vlteriora procedat;* quæ practica fundatur *in auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis, §. ſi quis contra aliquem, in d. cap. vt debitus*, & ibi Gloſa *in verbo Alioquin, & in c. non ſolùm, de appell. in 6.*

Ab interloquutorio M.C. vel alterius
4 Iudicis, qui in Ciuitate reſidet, S. C. Præſes ſupplicatur, ab eo Regia decretatio obtinetur, *quod M.C. de ſupplicatis faciat verbum in S.C. ad finem prouidendi;* in die verò Iouis cauſæ Commiſſarius refert abſque partis monitione, quæ pro facta habetur, *Prag. 18. de officio S.R.C.* & relatione facta in vna Aula de vno incidenti, in eadem de alio relatio fieri debet, ſi primi diſcuſſio, reo, vel Fiſco proficere poſſit, teſte *D. de Franchis dec. 528.*

Secus ſi incidens non tendit ad cauſam principalem: putà ſi quis appellauit à cauſa denegatæ remiſſionis, & cauſa appellationis relata in vna ex Aulis ſit per S.C. confirmata: nam ſi deindè appelletur ab alio incidente cauſam principalem tangente, putà à decreto torturæ, illud non eſt neceſſe, vt in eadem Aula referatur,

cum

cum primum ſit incidens ſeorſum à crimine,& per conſequens ceſſet continuationis referendi ratio: ceſſante enim legis ratione, ipſa lex ceſſat; ſed cõtrarium dicit eſſe veriùs de Luca *in obſeruatione dictæ deciſ. num.4.* quia lex dum indiſtinctè loquitur, indiſtinctè ſeruanda eſt,& meliùs eſt partem conformari cum ſuo toto; melius eſt quidem, verùm in præſenti caſu non eſt neceſſarium.

Hinc ſiue grauamen abeſt,ſiue adeſt M. Curiæ cauſa remittitur. Primo caſu ſimplicitèr, eodem de Franchis *dec. 327. in fine*. Secundo, vbi grauamen adeſt,cum modificatione, qua appellanti, & appellato prouidetur, vel oretenùs prouiſionis formam ordinãdo, vel expreſsè in remiſſionis decreto, vt eiuſdem D. de Franchis *dec. 88. & 528.* vbi cauſa fuit M. C. remiſſa, emendato grauamine, ſcilicèt,vt citra torturam procederet, & videre eſt penès D. Reg. Sanfelic. *deciſ. 303. n. 12.* de Marinis *iuris reſol. lib. 1. cap. 2. n. 36.* quæ praxis fundatur in ea ratione, ne S.C. litibus inuoluatur, cũ ex propinquitate M.C. aliorumue Tribunalium in caſu grauaminis promptum ſit remedium, vel ob eius præeminentiam, cum Regem repræſentet, qui emendato grauamine cauſam remittere poteſt ad primum Iudicem, de Luca *ad D. de Franchis dec. 528. n. 1.*

Inſupèr in primo caſu, quando grauamen abeſt, & cauſa ſimplicitèr remittitur, decretum in M. C. concipitur: *Die, &c. pro exequutione decreti S.C. die, &c. interpoſiti, M.C. ſtat in deciſis in decreto lato die, &c.* In ſecundo verò caſu,in nouo decreto M. C. quo pro exequtione decreti S.C. primum decretum moderatur, ponitur particula: *Ita moderando iuxtà ordinem ſibi datum.*

5 Cœterùm cum appellatio ab interloquutoria non liget ſtatim manus Iudicis à quo, ſed poſt inhibitionem Iudicis ad quem, nè hoc medio tempore grauamen inferatur, mos inoleuit admittendi appellationem ſub conditione à futuro grauamine, & inhibendi Iudici à quo, quæ praxis fundatur quoque in *cap. ſi pro te, de reſcriptis in 6.* & in doctrina *Abb. in cap. ſignificauerunt*, & Decij *in cap. dilecto, de appellat.*

Hinc in dies à M. C. vel alio ſuperiori Iudice relaxantur prouiſiones, nempè: *Quòd ſi R. A. fuerit in voto, vel decreuerit remittendi, vel non remittendi, aùt torquendi, acta tranſmittat, & per dies non procedat.*

6 Hùc conuenit quæſtio, an appellatio torturæ exequutionem impediat?

De Iure Communi, magis communis Doctorum opinio eſt affirmatiua, cum tortura graue præiudicium contineat, & irreparabile, & quia illata tortura appellatio nihil operaretur, poſt multos tenet Campagna *in cap. Regni Si iuſtè, n. 34. & in cap. Si cum ſceleratis, num. 51.* Carauita *ritu 259.* Muſcatellus *in praxi S. C. Gloſa ſententia, n. 17.* D. Reg. de Marinis *reſol. iuris lib. 2. cap. 10. nu. 13.* & alij relati à Nouario *de grauaminibus vaſſallorum grauam. 372. n. 10.*

De Iure verò Regni, Iudici appellatio arbitraria eſt per dictum capitulum *Si iuſtè 146. rubrica de appellationibus*, nempè ſi iniuſta impenſius conſiderato negotio ſibi videatur, & dicto *capitulo* confert *tex. in l. 2. ff. de appell. recipiend.* ibi: *Antè ſententiam appellari poteſt, ſi quæſtionem in ciuili negotio habendam Iudex interloquutus ſit: vel in criminali, ſi cõtrà leges hoc faciat;* ergo ſi iuſtè, appellari non poteſt, teſtatur Foller. *rubr. ſi confitebuntur 3. p. 3. n. 50. Baiard. ad Clarum q. 64. n. 85.*

Quarè cauti Aduocati ad impediendam torturam, ante decretum *torqueatur*, à Iudice ſuperiori prouiſiones inhibitoriales procurant Iudici inferiori, *quòd ſi erit in voto torquendi, tranſmittat acta, & per dies non procedat*, vel vſque ad alium ordinem: de hac conſuetudine teſtantur idem Follerius, Baiardus, Camillus Borrellus *in*

ſumma deciſ. lib. 2. rubrica de appell. n. 332. Nouarius *d. grauamine nu. 11.* & nos tàm in Regijs Audientijs, quàm in M.C. plures inhibitoriales expediuimus prouiſiones, & libentèr ſupradicta ratione attenta. Quinimò torturam inquiſito de facto non inferrem, & ſi Fiſcus pro tortura in ſcriptis non inſteterit, decretum torturæ Aduocato manifeſtarem, cum is aliquid animaduertere poſſit, quo iuſtificaretur appellatio.

Hic alia occurrit quæſtio, an ab
7 interloquutoria incompetentiæ ligentur manus Iudicis?

Affirmat Faber *in Codice titulo de ſententijs, & interloquutorijs, definitione 9.* vbi inquit: *Siue Iudex ſe competentem Iudicem, ſiue deſertam appellationem eſſe pronunciet, interloquutoria tantùm ſententia eſt, ſed tamen vtraque talis, quæ habeat vim diffinitiuæ, ideòque ſi appellatū ſit, appellationi deſerre quilibet Iudex debet, nè in appellationis præiudicium contrà ſuperioris Magiſtratus authoritatem attentaſſe videri poſſit, eoque Senatus noſter paſſim vtitur.*

Diſtinguit noſter Carauita *rit. 259. nu. 19.* Si appellatio fuerit propoſita à Barone, alioue Iudice remiſſionem petente, vel ab inquiſito: & in primo caſu tenet, eam habere vim diffinitiuę.

Impugnat hanc diſtinctionem Muſcatellus *in Gloſa ſententia, n. 288. & 294.* ea præſertim ratione motus, quia vt inquit, nulla ſufficiens diuerſitatis ratio apparet, cur hæc interloquutoria reſpectu Baronis, alteriuſue Iudicis, vim diffinitiuæ habeat: reſpectu inquiſiti non: cum vna eademque res diuerſo iure diiudicanda nō ſit, *l. eum, qui ædes, ff. de vſucap.*

Carauitæ ſententia ſeruatur in praxi, teſte D. Reg. Sanfelicio *dec. 5. nu. 19.* D. Reg. Capye. Latro *dec. 187. num. 28.* quia cum Barone aliquid non remanet agendum, & cum inquiſito pendet cauſa inquiſitionis, & confert *Pragm. 77. de officio S.R.C.*

8 Hæc ab interloquutoria appellatio à die latæ ſententiæ intra decem dies interponenda eſt, vt in *cap. Romana, §. ſi verò, de appell. in 6. & in cap. cum dilectus, de electione*, & ſecundùm praxim à die ipſius intimationis.

Temporis tractum habet arbitrio Iudicis ad quem, & regulatur præcipuè à diſtantia loci, à quo appellatur, necnon ex eiſdem iuſtificatur actis.

Appellatio à diffinitiua, etiam intra
9 dictum tempus proponi debet, vt in *auth. hodiè, C. de appellat. cap. ad conſultationem, de re iudicata, c. anteriorum 2. q. 6.* intra enim dictum tempus Iudex à quo procedere nequit, & quod actū fuerit, dicitur attentatum, *l. vnica, ff. nil innouari appellat. pendente, l. appellatione, C. de appell. cap. non ſolùm, de appell.* ideòque à Iudice ad quem appellatur, Iudici à quo mandatur, vt acta tranſmittat, & pendente dicta appellatione nihil innouet, ac omne attentatum reducat ad priſtinum; & hæ inhibitoriales literæ dicuntur in forma, ideſt iuxtà legis formam; Iudici, & parti intimantur, ille vt prædicta caueat; iſte, vt actorum aperturam videat, & in iudicij proſequutione interueniat; de vrbanitate verò in M.C. præſentantur in banca, & in R. A. eius Secret. parti per nuncium intimantur, vel Procuratori fiſcali, vel Curiæ Coadiutori, cum eius relatione.

Hæc à diffinitiua, tollit ſententiam
10 de medio, & ad terminos litis conteſtationis cauſam reducit, teſte Fabro, D. de Franchis *dec. 370. n. 13. 14. & 15.* vbi refert, quòd Baro licèt poſt ſententiam vaſſallo inquiſito gratiam facere nequeat, poteſt tamen appellatione pendente. Hinc paſſim in M.C. DD. Regiæ Cancellariæ Regentes in viſitatione, pendente appellatione, vel nullitatum diſcuſſione, etiam condemnatos ad mortem, ad Inſeruiendum in Regis triremibus concordant, *Prag. 4. de carceratorum viſitatione*, etenim hoc caſu adhùc euentus eſt dubius, & dubietatis ratione Iudex temperatè procedere tenetur, *l. abſentem, ff. de* pæ-

pœnis,l.ſcientiam,§.ſi cum ſtramenta, ff. ad l.Aquiliam, Gloſa *in l.item mela, §. ſed ſi plures ſeruum,ff.eodem,cap.nolite 11.qu.3.*

Sicque dicta ratione procedit concordia, *l.ità demum, C. de procuratoribus,l.prima,§.fin.ff.ad S.ConſultumTurpill.*vbi Gloſa.

Vt non euaneſcat, intra dies quin-
11 quaginta proſequi debet, intra quos dies,appellans à Iudice ſuperiori literas inhibitoriales in forma obtinere, illas Iudici,à quo appellat, & parti intimare, ac actorum copiam intra eundem terminum Iudici ad quem præſentare tenetur.

Vt poſtea eius iuſtitia exerceatur, & ſententia terminetur, triennij tractum habet. De primo, & ſecundo anno fit mentio in *authentica ei,qui,& in l.finali,§.illud,C.de tempor.appell.*& de tertio Gloſa *in verbo Manet ſententia,* dicta *auth.* Gloſa *in cap. cum ſit Romana,de appellat.*

Primus annus incipit ab actorum præſentatione, eorumque apertura, vt in *ritu M.C. 6. & 253.* & in Gloſa *in Clementina ſicut, de appellat. in 3.* opinione.

Secundus annus, primo completo, ob impedimenti cauſam conceditur præuia proteſtatione, quæ, antequàm primus labatur,fieri debet; eadem ratione tertius conceditur annus,vt per Gloſam *in d.auth.ei,qui*, per Vrſillum *ad Afflictum dec.50.* Franciſcus Maria Pratus *ad Muſcatellum,* Gloſa *ſecundi, verſ. Ad nu. 8.* aliqua tamèn differentia, nàm ſecundus annus vt concedatur, ſufficiens eſt proteſtatio. Tertius vt concedatur,interponi debet à Iudice decretum cauſa cognita de dicto impedimento:in hoc enim 3.anno maius conſideratur præiudicium, ipſa videlicèt longa dilatio, quæ in litibus effugienda eſt,vt per D.Sanf. *dec.144.*

Vltrà triennij terminum appellatio non protrahitur, ideòque dicti anni fatalia nuncupantur à fato, ideſt morte,vt in *l.2.*vbi Gloſa,& in *l.fin.C. de temp.appell.*

Eadem non ſolùm ex eiſdem actis, ſed etiam nouis probationibus, nouo
12 iuſtificatur termino, de quo loquitur *text.in l.per hanc, C. de temp. appellat. cap.fraternitatis, de teſtibus*, & Regni *Conſtitutio*, quæ incipit: *Iuris peritorum altercationibus*, & in ciuilibus dicitur terminus ad non poſita ponendum, & non probata probandum; in criminalibus verò terminus in gradu appellationis, & decretum ita concipitur.

Die,&c.f.v.in M.C.fuit t.de t. inquiſito,& carcerato datus terminus dierum tot ad ſe deſendendum, & ad faciendum quaſcumque defenſiones,ſi quas habet in gradu appellationis.

Compilato termino, vel à Iudice
13 ad quem prima confirmatur ſententia, & decretum ita concipitur: *In cauſa t.de t.cum Regio F. & t.de t.querelante*, ſi pars in iudicio adſit, *Die, &c.f. v. in M. C. monitis partibus fuit prouiſum,& decretum, malè fuiſſe appellatum,& benè iudicatum,& proindè reſcribatur tali Curiæ, vel Regiæ Audientiæ,quòd ſuum exequitur decretū*, iuxtà notata à Carauita *ritu 262.* & D. de Franchis *in dec. 510.* Hoc decretum etiam interponitur, licèt condemnatus reperiatur penes Iudicem ad quē, ſi Iudex à quo eſt Baronis, nè ei præiudicium inferatur,vt in *d.dec. num.*8. & 14. ſi Regius, quia eiuſdem iuriſdictionis, ſententia à Iudice ad quem exequutioni demandatur, iuxtà notata ab eodem de Franchis *dec. 335.* & decretum ita concipitur: *In cauſa t.de t.inquiſiti,& condemnati per R.A. Die, &c. f.v. auditis partibus per M. C. fuit prouiſum,& decretum,malè fuiſſe appellatum,& benè iudicatum, & proindè decretum latum à R.A.die,&c.debitæ exequutioni demandetur.*

Vel à Iudice ad quem prima reuocatur ſententia, & condemnatus liberatur,vel è contra, decretum concipitur:*In cauſa t.de t.&t.*

Die,&c.f.v.audito R.F. & partibus per M.C.fuit prouiſum,& decretū, benè

fuiſſe appellatum, & malè iudicatum, & proindè t.de t. liberetur in forma, vel (è contra) remiget, prout de iuſtitia videbitur, & hoc decretum ſemper à Iudice ad quem exequutioni demandatur, iuxtà notata à D.de Franchis *in d. dec. 510. n. 12.* & à Carauita *d. ritu n.6.* Verùm Baro comparere poteſt, vt ſibi remittatur exequutio, Capiblanc. *de Baronibus Prag.8.p.2.n.101.*

Vel à Iudice ad quem prima ſentẽtia non reuocatur, neque confirmatur, ſed modificatur, & tunc vel pœna diminuitur, veluti condemnatus ad remigandum perpetuò in primo iudicio, in ſecundo condemnatur eadem pœna, ſed temporalitèr, & decretum interponitur: *Benè appellatum, & malè iudicatum, & proindè t. de t. remiget per annos tot, talitèr moderando decretum latum à t.Curia, &c.* vel mutatur pœna & quæ prima erat remigationis, ſecũda verò exilij, dicitur: *Benè appellatũ, & malè iudicatũ, & proindè t.de t. exulet per annos tot; talitèr reformando decretum, &c.*

Hic pro maiori declaratione plura ſubijcio notabilia.

Primum, quòd quærelans in gradu
14 appellationis, ſicut in prima inſtantia ob ſubornationis timorem, poſt publicationes nouos teſtes producere nequit, niſi ſuper nouis capitulis, Capycius *dec.81.* Clarus *qu.61. verſ. Sed ad offenſam non poſſunt*, ibidem addit *n.6.* verſ. *In quantum dicit*, Conciuis meus *ritu 71.n.3.verſ. Super nouis capitulis, non autem antiquis.* D.Reg. Sanfelicius *dec.22.& 23.* D.Reg. Capyc. Latr. *dec.178.* Thorus *in comp. par.2. verb. Terminus ad impinguandum.*

Sicque ſuper qualitate omiſſa, quæ criminis pœnam auget, nouos teſtes producit, Bartolus *in l. Senatus, n.4. ff. de accuſ.* Guazz. *defenſa 36. cap. 14.* D.Reg. de Marinis *iuris reſol.c.109.*

Secundum, quòd inquiſitus, tàm in
15 in prima inſtantia poſt publicationẽ, quàm in ſecunda, & ſic in gradu appellationis nouos teſtes producere valet, Capycius *d. dec.* D.de Franchis *470.n.7.* & ibi de Luca, Capyc. Latro *dec.178.* Sanfelicius *dec.23.* Carauita *ritu 90.& 258.*

Nam defenſio adeò eſt priuilegiata, quòd ſubornationis timor eam non excludit; licèt enim adſit ſuſpicio, quòd poſt publicationem teſtes tãquã ſubornati falſum deponant, & per cõſequens, quòd reus abſoluatur; nihilominùs, ſi hac ratione teſtes nõ recipiãtur, ſubeſt timor, quòd innocens condemnetur, ſi fortaſſis teſtes reiecti veritatem erant depoſituri, & non eſt par ratio, nocentem abſoluere, quàm innocentem condemnare, ſed ſanctiùs eſt nocentem dimittere, meritò reus admittitur ad pinguiùs probandum, & quærelans ſolùm appellat, vt ſententia in peius reformari poſſit.

Tertium, quòd fiſcus in hoc Regno
16 à decretis liberatorijs, ſicut à minoratione pœnæ non appellat, ſed tantùm habet recurſum, & licèt appellationibus à condemnatis propoſitis adhæſionem habeat; intelligitur, vt ſententia in peius reformari poſſit, & de hac appellatione fiſco competente, quia tractaui in præcedenti decreto, hic non repeto.

Quartum, quòd appellatio vnius prodeſt cæteris ſocijs condemnatis, ſi
17 defenſionis eadem cauſa eſt, teſte D. de Franchis *dec. 658.* ibidem D. Ricc. Conſiliario Rocco *reſponſ. 17. tom. 2.* Petra *ritu 6. in fine*; ſi vnica ſententia plures fuerint condemnati, *l. 1.C. ſi vnus ex pluribus*, ac ſi appellatio iure ſit emiſſa, quo cæteri conſortes eam interponere poſſint, ſecùs ſi non communi iuri, ſed ſpeciali: putà minor ſi admitteretur ad appellandum reſtitutionis ope, Valeron. *de tranſ. tom. 2. qu.7.n.25.*

Hic idem Valeron. *de tranſactionibus tit. 7. nu. 26.* in caſu homicidij refert, appellationem propoſitam à mandante, mandatarijs non profuiſſe, & in effectu punitos fuiſſe: nam licèt eiuſdem homicidij omnes rei eſſent, di-

ucr-

uerſa tamèn erat defenſio eius,qui cedem mandauit, & eorum, qui commiſerunt,iuxtà *l.minoribus 6.ff.de his,quibus vt indignis*. Hic quoque dicta reſtingit Faber in decreto torturæ pro eodem crimine contra plures prolato, vt in titùlo *ſi vnus ex pluribus appell.* ſequēti definitione: *Quod constitutum eſt, vt vno ex pluribus eiuſdem litis conſortibus appellante, debeat appellatio prodeſſe ijs quoque, qui non appellarunt, ad impediendam interea iudicati exequutionem; tùm obtinet, cum abſoluta, & diffinitiua fuit condemnatio in vna, eademque cauſa, quæ factorum ſeparationem nullam accipere poſſit: nàm ſi cum plures eiuſdem criminis rei eſſent, Iudex interloquutus ſit, omnes torquendos eſſe. & ab ea interloquutione quidem ex ipſis appellauerint; placet, non eo minus torqueri alios debere, qui non appellarunt, quandoquidem de ſua,ſuiſque, non de ſocij ſcientia interrogatur, proindèque perſonarum diuerſitas hac parte factarum ſeparationem inducit, licèt de vno, eodēque crimine agatur; ità Senatus in cauſa Ioannis tenet, Claudij Mignot, & Humberti Meniſtier 9. kal. Iunij 1591.* & licet Faber impugnetur à Cancerio *lib. 3. var. cap. 17. nu. 485.* comprobatur tamen à Valeron *de tranſactionibus tit. 2. qu. 7. n. 24.*

Quintum, quòd in omni crimine
18 conuincto,& confeſſo nō competit appellatio, Gloſa, Bartolus, & Baldus *in l. 2. C. quorum appellationes non recipiuntur*, Clarus *qu. 94.* & ibi Giacharius *lit. A.* D. de Franchis *dec. 556.* & ibi D. Riccius, & Reu. de Luca, qui plures congerit Doctores.

Etenim à conuictione vna reſultat notorietas, à confeſſione altera, & appellatio à duplici notorietate, tāquam euidens calumnia eſt reijcienda, niſi proponeretur cum aliqua probabili cauſa, quæ hanc obumbraret notorietatem, Guazz. *defenſa 36. cap. 12. verbo. Sed Aduocatus*, de Luca *d. dec. n. 2.*

Verū in atrociſſimis delictis quando cōuicti, & confeſſi, & cōdēnati à M. C. appellant, S. C. eorum appellationibus deferre non conſueuit, niſi audita relatione M. C. de meritis cauſæ, & auditis Fiſci Patrono, & inquiſitorum Aduocatis, ſi conuictiones, & confeſſiones ſunt abſque aliqua difficultate, remittitur cauſa eidem M. C. quæ ſuū exequitur decretum, quia in atrociſſimis opus eſt exemplo, & celeritate, iuriſque ordo eſt, ordinem non ſeruare; ſi habent aliquam probabilem difficultatem, tunc appellationibus defert iuris ordine ſeruato, & cauſa committitur in S. C. teſte Conſil. Gizzarello *dec. 78. n. 1. & 2.* quod intellige in conuicto, & confeſſo ſimplici confeſſione, non autem cum qualitate, quæ delictum diminuit: qualitas enim ſi non fuerit in prima inſtantia probata, probari poteſt in ſecunda, & ſic ei non eſt deneganda appellatio, teſte D. de Franchis *dec. 556.*

Quinimò ratione atrocitatis criminis, non ſolùm conuicto, & confeſſo
19 denegatur appellatio, ſed etiam conuicto tantùm, Sigiſmund. Scaccia *de appellat. cap. 2. qu. 17. num. 76.* Guazz. *d. cap. verſ. Beneuerum eſt*, de Luca *in d. obſeruatione n. 5.* vt in hæreſi, lęſa Maieſtate, raptu, ſeditione quoad capita factionum, falſa moneta, & alijs à dicto Scaccia notatis.

Rursùs conuicto per indicia indubitata denegatur quoque appellatio, vt notant Follerius *in verbo Si confitebuntur, 3. par. num. 99.* Carrer. *in pract. crim. tit. de appell. nu. 1213.* Farinac. *q. 101. nu. 18.* Scaccia *d. cap. 2. quaſt. 17.* & Guaz. *def. 36. c. 11.* verùm dictæ doctrinæ locum habent in cōuicto per dicta indicia, & confeſſo: nàm in conuicto tantùm non exequitur ſententia, niſi prius facta relatione, attenta Regia *Pragm. 12. de officio Iudicum.*

Condemnato de crimine facti notorio denegatur quoque appellatio, Guazz. *d. defenſa cap. 9. nu. 1.* tamen à
20 ſententia Iudicis declarantis factum eſſe notorium, admittitur, D. R. Sanfelicius *dec. 261. in fine*, D. Reg. de Marinis

tinis *iuris reſol.cap.113.nu.6.*

In omni autem caſu, quo appellatio prohibetur, conceditur tamen ab exceſſu pœnæ. *cap.nouit, de appellationibus*, Maſcardus *de probationib. lib. 2. concl.696.* Farinac.*qu.101.nu.110.* plures referens.

21 Sextum, quòd appellatio, licèt defenſio ſit, *l.1.ff. de appellat. cap. cum ſpeciali*, *§.porrò, de appell.* à Principe tamen iuſta interueniente cauſa tolli poteſt, Couarr.*pract.qu.cap.23.* P.Sanchez *conſ.moralium l.3.cap. vnico dub. 10. num.4.* D.Cardinalis de Lugo *de iuſtitia, & iure diſp.40.ſect. 3.n.30.in fin.* P. Fragoſo *de regimine Reipublicæ tom.1.par.2.l.8.diſput.24. §.2. num. 213.*

Hinc in criminibus ſcandaloſis à Principe tolli poteſt, ob vtilitatem Reipublicæ, quæ non patitur, eorum exequutionem impediri.

Sicuti iuſtè ab eo denegatur, ſi cauſa viro integerrimo, & iuris peritiſſimo committatur; licèt enim naturalitèr debeatur defenſio, tamèn appellationis remedium non eſt ſimplicitèr ad neceſſariam defenſionem, ſed ad melius, cum omnes ſuas rationes coràm primo Iudice reus proponere poſſit, & de Iudice præſumitur, quòd eas debitè examinauerit, necnon ſicut à Principe ad alium non eſt appellatio, ita à Iudice ab eo electo: etenim Reipublicæ conuenit cauſas citò expediri, *cap. fin. de dolo, & contumacia.*

22 Septimum, quòd ab interloquutoria, vel diffinitiua Delegati non appellatur ad Ordinarium, ſed ad ipſum Principem, in cuius poteſtate eſt Iudicem dare, *l.2.& l.eos 16. C.de appell.* ſicuti in eius arbitrio eſt concedere, vel appellationem, ſeù reclamationem denegare. Hinc praxis eſt, quòd à ſententijs M. C. Delegatæ reclamatur ad S.E. eiuſque Reg. Collaterale Conſilium, à quo impetratur reſcriptum, quòd M. C. relationem faciat in d.R.Coll. Conſilio, alioquin eo non obtento ſententia exequutioni demandatur, ibique meritis cauſæ diſcuſſis ſecundùm ipſius iuſtitiam, vel denegatur reclamatio, prouidendo, quòd M. C. iuſtitiam faciat, vel conceditur prouidendo, quòd M. C. in cauſa procedat, & iuſtitiam faciat loco reclamationis, vel ordinando, quòd compilato proceſſu loco reclamationis M.C. iterùm relationem faciat in Reg.Collat.Conſilio, vt fuit ordinatū in cauſa Dauid Santoro, qui excluſus à remiſſione ad Curiam Epiſcopalem Alexani, petijt recurſum ad R.Collat. C.& circa dicta vide D.Reg. Sanfelic. *dec.320.& 381.* D.Reg.Merlin.*controuerſ.cap.15.*& D.Reg. de Marinis *iuris reſol.cap.150.*

23 Sed hic quæro, ſi M. C. vel Regia Audientia procedit vti delegata in aliqua criminali cauſa, an in ipſius incidenti ciuili, veluti repoſitionis ad Eccleſiam, vel remiſſionis ad Epiſcopum, quoque vti Delegata procedat, ita ut ad Regium Collaterale Conſiliū ſit recurrendum ad finem obtinendi reclamationem, & ſic prohibita appellatione in cauſa, illa quoque prohibita cenſeatur?

Hac in re plures à Regnicolis Doctoribus afferuntur diſtinctiones.

Prima eſt, quòd ſi incidens continet grauamen, quod in diffinitiua ſententia reparari poteſt, & tunc prohibita appellatione in cauſa principali, cenſetur quoque in incidenti, ſecus vbi nō eſt reparabile, putà à non receptione probationum, à repoſitione ad Eccleſiam, & ſimilibus.

Quæ diſtinctio approbatur à D. de Franchis *dec.637.* vbi alias deciſiones concordantes adferuntur, atque vera reputatur ab Amendola in dictis *deciſ.* Surd.*dec.36.n.14.* Giurba *dec.56.n.10.* Fontanella *dec.26.* Guazz.*ad defenſam defenſa 30.cap.4.n.19.*

Alia affertur, nempè, aut incidens dependet à principali negotio, ſine quo ſtare nequit, & prohibita appellatione in cauſa principali, cenſetur quo-

quoque prohibita in incidenti, & acceſſorio, aùt de per ſe ſubſtit, & ſecus. Quam diſtinctionem ponunt communitèr Doctores, vt teſtatur D.R. Ioannes de Burgos, qui ita interpetrat *tex. in l. cum principalis, de regulis iuris, & in cap. acceſſorium, de regulis iuris in 6.* Quæ iura adducuntur pro affirmatiua opinione, nempè quòd cenſeatur prohibita appellatio; concludit tandèm, quòd in incidēti declinatoriæ fori, aùt in exceptione repoſitionis ad Eccleſiam admittenda ſit appellatio: nàm eum Princeps iubet ſuper aliqua cauſa illius grauitate motus, procedi appellatione remota, ſuppoſuit ſuæ iuriſdictioni reum ſubiacere; minimè idcircò tali caſu appellationis remotio porrigēda, maximè vt inquit ſi ab Eccleſiaſtico petatur remiſſio; & quòd ſtatuta, quæ in criminalibus iubent, procedi appellatione remota, non procedant in cauſa ciuili incidēti occaſionata à criminali, probat Farinac. *conſ. 85. lit. A.* Baiardus *ad Clarum q. 49. n. 44.* Guazz. *d. defenſa. n. 17.*

Alia affertur diſtinctio à D.R. Merlino *controu. lib. 1. cap. 15.* nempè aut appellatio remouetur à Principe (in tali caſu) & non videtur prohibita in incidenti, quia tunc remotio conuenit cum futura diffinitiua; aùt à cauſa, & tàm in diffinitiua, quàm in interloquutoria remouetur appellatio, cum verbum *cauſa* vtrumque comprehendat, & quia in vtraque eadem militat ratio, vt cauſa celerem habeat expeditionem.

Alia à D.Reg.Capyc.Latro *dec. 187. nu. 44.* in fori declinatoria, quod vel pro ea inſtat inquiſitus, vel Baro, ſeù Epiſcopus. Primo caſu, quod non detur appellatio, ſed is recurrere debeat ad delegantem pro reclamatione. Secūdo caſu, quòd detur appellatio, quia tunc declinatoria, eſt diffinitiua, & per conſequens non eſt acceſſorium quid, ſiue incidens in principali, & poſt hanc deciſiones hinc, & indè refert: nàm ſuper repoſitione ad Eccleſiam Caroli Caualerij, ac aliorum inquiſitorum petita ab Epiſcopo Ciuitatis Acerrarum, in cauſa reclamationis die 9. Septembris 1643. in cauſa reclamationis fuit deciſum, eſſe procedendum in M. C. cum eadem delegatione, cuius dec. meminit quoque D. Reg. Sanfelicius *dec. 320. in add. in fine.*

Sed in alia cauſa Fabritij Syluestriello contrarium fuiſſe practicatum, & cauſam in S. C. ad inſtantiam Epiſcopi Nolani in Sacro Conſilio commiſſam teſtatur.

At ego indiſtinctè obſeruatum vidi, quòd quando M. C. vel Regiæ Audientiæ in aliqua cauſa procedunt vti delegatæ, procedunt quoque in eius incidenti cum eadem delegatione, nè cauſa dilatetur contra Principis mentem, qui iuſta ratione eam delegauit, vt celeri expeditione terminaretur. Vt plurimum enim appellationes ad dilatandum proponuntur, & dilatione delinquentes euadunt impunes, & ſic Principis iuſſus calliditate inquiſiti, ſiue alius defenſoris euaneſcunt in Reipublicæ perniciem, meritò ad eumdem Principem eſt recurrendum.

Et nouiſſimè in cauſa Dauid Santoro inquiſiti de furto magnæ quantitatis commiſſo in domo Marchionis Vgenti, procedente M. C. vti delegata, ſuper declinatoria fori ad Curiam Eccleſiaſticam, cum eadem delegatione quoque proceſſit. Quamobrem à decreto, quòd procedatur in ea, oppoſita declinatoria fori non obſtante, ipſe Dauid ad Regium Collaterale Conſilium recurſum habuit, & ab eo reſcripto obtento, *quòd M. C. relationem faciat*, qua facta ſub die 19. Decembris 1675. ab eodem Regio Collaterali Conſilio fuit ordinatum, quòd compilato proceſſu loco reclamationis, iterùm M.C. relationem faceret in d. Regio Collaterali Conſilio.

Terminoque compilato ſub die 29. Iunij 1676. referente Iudice Philippo Vignapiana, fuit prouiſum, benè fuiſ-

ſe

ſe iudicatum per Magnam Cur.& malè reclamatum à Dauide Santoro. Et cum etiam pro dicta remiſſione inſtitiſſet Archiepiſcopus Hydrunti; M.C. ex quo prædictus Dauid ab ea fuerat excluſus,etiam in gradu reclamationis relationem fecit Regio Collaterali Conſilio, an is admittendus eſſet, cum à decretis prolatis à Regio Collaterali Conſilio in iudicio criminali non admittatur reclamatio, iuxtà notata à D.de Franchis *dec.637.nu.2.* & affirmatiuè reſpondit, vt in ſequenti reſcripto.

Illuſtres,& Magnifici Viri Collateralis Conſiliarij Regi fideles dilectiſſimi. Hauēdomo inteſa la relatione fattaci nel Regio Collaterale Conſeglio da coteſta G.C. della Vicaria della cauſa di Dauid Santoro inquiſito con altri di furto di grā quantità in caſa del qu. Ill. Marcheſe di Vgento,il quale pretende eſſer rimeſſo all'Arciueſcouo d'Otranto, come pretenſo Clerico,e per coteſta G.C.eſcluſo da detta remiſſione,e che per parte del detto Arciueſcouo d'Otranto al preſente s'è domandata la detta remiſſione,e per coteſtaG.C. ſi è difficoltato,ſe ſi doueua interloquere ſopra detta inſtanza del detto Arciueſcouo; perciò ci hà parſo far la preſente, con la quale vi dicemo,& ordinamo,che debbiate interloquire ſopra l'inſtanza di detto Arciueſcouo,ſtante che de iure li ſpetta. Datum Neapoli die 27. Septēbris 1676. Il Marcheſe de los Veles.Galeota Regēs. Carrillo Reg.Valero Regens.Calà Regēs. Soria Regens.

Proindè per M. C. ad inſtantiam dicti Archiepiſcopi fuit datus terminus ſuper dicta remiſſione, eoq; compilato fuit prouiſum, quòd petita remiſſione per Curiam Archiepiſcopalē Ciuitatis Hydruntinæ non obſtante, procedatur in M.C.V. à quo decreto Archiepiſcopus recursū habuit ad R. Collat.Conſilium, & prætextu, quòd teſtes in termino citati non erant recepti,ac quòd ipſo inaudito M.C.proceſſit ſub die 20.Octobris 1676.reſcriptum obtinuit; quòd de ſupplicatis relationem M.C. faciat, qua facta per Regium Cōſiliarium D. Carolum Petra ſub die 29.Nouembris eiuſdē anni fuit denegata reclamatio. Acta ſunt penes Petrum de Leone.

VIII. Quòd appellationis cauſa eſt
24 eiuſdē naturæ,ſicut principalis;vtraq; enim eſt ſūmaria,& ſic ſi in prima fuerit proceſſum contra delinquentes per horas,ſic in ſecūda procedetur,Amendola *in addit. ad D. de Franchis deciſ. 252.n.14.& 528.n.4.*

25 IX. Quòd in criminalibus propoſita appellatione ad S.C.omiſſa M.C. non tenet, vt in *Pragm.3.37. & 47. de officio S.R.C.* & teſtatur D. R. Rouitus *ſuper d.Pragm.3.* Conſil.Petra *ritu M.C. 47.n.16.* ea ratione, quia M. C. in criminalibus eſt ordinarius Iudex; tenet nihilominùs propoſita ad M.C. omiſſa R.A.vt in *ritu 52.*& *Prag.5.*incipiente *Subditorum,de officio S.R.C.* verùm hæc M.C. præeminētia reſtringitur in cauſis Baronum, qui priuilegium cognitionis ſecundarum cauſarum retinet, vt aduertit Muſcatell. in Gloſa *detinebitur*,& Petra *d.ritu n.3.*

X.Quòd in cauſis criminalibus quo-
26 cunque tempore introduci poteſt appellatio;nemo enim ſuis defenſionibus renunciare poteſt,*l.non tantùm 6.ff.de appellat.* & ibi Gothofredus plura cumulat iuta:appellatio nàmq;defenſionis cauſam continet, & nemo perire volens audiri debet, meritò quocunque tempore appellationem admitti humanitatis ratio ſuadet.

Verùm propoſitæ appellationi reus renunciare non poteſt, quia ei fiſcus adhęſiſſe intelligitur,iuxtà *Prag.7.de appell.* quia iam fuit ius quæſitum fiſco,in cuius præiudicium renunciare non poteſt, ſicut vbi fiſcus procedere nequit, niſi ad partis quærelam, ea propoſita ſequuta conteſtatione reus remittere non valet, D. Reg. Rouitus *ſuper d. Prag.* & prædictis confert Fabri definitio *16.tit.de appellat.*ibi:*In cauſis criminalibus,etiam poſt lapſum decennium admittitur appellatio,quoniam inin-*

iniuria, ſeù vt Pragmatici loquuntur, grauamen ſemper durat, quæ ex cauſa illud quoque in huiuſmodi cauſis ſingulari iure receptum eſt, vt nec liceat ei, qui ſemel appellauit renunciare appellationi, quinimò de appellatione neceſſariò cognoſcendum ſit: è contrario, ſi quæ per inferiorem Iudicem illata eſt iniuria, talis ſit, quæ reparari ampliùs nequeat, non eſt appellatio admittenda, vt putà ſi quis iam tormenta paſſus. appellare velit ab ea ſententia, per quam pronunciatũ fuerat, vt quæſtioni dederetur, ſi quas tamen innocentiæ ſuæ rationes, aùt probationes nouas proferat, nõ eò minus erunt recipiendæ, quod alioquin admittendis iis locus eſſe ſoleat antè habitam de reo quæſtionem. Ità Senatus menſe Iulij 1592.

Vel per viam reclamationis: nàm
37 à ſententia S.C. quod Præfectum Prętorio repræſentat, non appellatur, ſed ad idem reclamatur, vt in *l. prima, C. de ſentent. Præfect. Prætor.* & reclamatione pendente, ea exequutioni demandatur, præſtita cautione in caſu retractationis, vt in *auth. quæ ſupplicatio, C. de pręcibus Imper. offerendis*, & per Afflict. *dec. 231.* nè tantæ iuriſdictionis ſententiæ ſint eluſoriæ, vt in *d. l. 1. C. de ſent. Præfect. Prætor.* & in *Pragm. 6. de officio S. R. C.*

Verùm in criminalibus, vbi ſententia actum irretractabilem continet, exequutioni non demandatur, teſte D. de Franchis *dec. 139.* D. Reg. Tap. *in Pragm. 5. de officio S. C. & 37. de officio Procurat. Cæſar.* Amendola, & D. Riccio *in addit. D. de Franch.* Sententia enim irreuocabilem actum continet, putà ſi carcerationem, fuſtigationem, ſeruitium remigationis, vel militare continet, ſiue aliam pœnam, quæ irrogat infamiam.

Limitatur, ſi ſententia S.C. ſit ſententiæ M.C. conformis: nàm non obſtante reclamatione, etiam in cauſa criminali exequutioni demandatur, teſte eodem D. de Franchis *d. dec. 139. in fin. 470. & 710.* à duabus enim ſententijs Præfecti Prætorio, non admittitur reclamatio, *l. ſi quis aduerſus, C. de pręcib. Imper. offerend. Pragm. 3. de offic. S.C.*

Nec conceditur reclamatio, ſi tres ſententiæ fuiſſent prolatæ, duæ conformes, & media eſſet difformis; quarè ſi quis eadem pœna fuit prima, & tertia ſententia condemnatus, licèt ſecunda eandem non contineat pœnam, amplius reclamari nequit, eodem de Franch. teſte *dec. 135. Prag. 5. de off. S.C.* ibi: *Poſtquàm verò duæ à S.C. conformes ſententiæ promulgatæ fuerint, perpetuum vt hactenùs in Regno obſeruatum eſt, ſilentium imponendum eſſe decernimus;* aliqui tamen potiùs verba, quàm ſenſum Pragmaticæ conſiderando exiſtimant, vt in dicta ſententia conformi ponatur clauſula: *Et proindè perpetuum ſilentium decernimus*. Sed contrarium verius eſt, vt ſuſtinent D. Reg. de Ponte *conſ. 58. p. 1.* D. Marcian. *conſ. 4.* & de Marinis *alleg. 7. tom. 3.*

Sufficit enim, quòd dicatur, malè appellatum, & benè iudicatum, & opinio in contrarium eſt contra *d. l. ſi quis aduerſus.*

Conformes autem dicuntur ſententiæ, ſi in eodem genere pœnæ, & quò ad totam pœnam ſint vniformes; quarè ſi vna ſententia condemnat reum ad triremes per annos quinque, alia per tres non erunt conformes, vt per Cuiacium *lib. 12. obſeru. cap. 16.* Tuſcum *lit. S. concl. 182. n. 16.* Guazz. *defenſa 37. n. 4.* obſeruat de Luca *ad D. de Franchis d. dec. 710.*

Vel per viam ſupplicationis: nàm à Principis ſententia non datur appellatio, *l. 1. ff. à quibus appell. non licet*, nec à ſententia Delegati, Capycius *dec. 111.* D. Sanfelic. *dec. 381. num. 1.* Conſil. Campana *reſol. 12. n. 6.* ſed ad finem obtinendi reclamationem, quæ à Principis benignitate pendet, eidem ſupplicatur, idem Capycius *deciſ. 144.* Grammatic. *dec. 35.* D. Sanfelic. *in d. deciſ. & dec. 4. n. 9. & 10.* D. Reg. Capycius Latro *dec. 187. n. 34.* & Reu. de Luca *in obſeru. ad D. de Franch. 637.*

verſ. Appellatio quamuis ſit prohibita. Hinc in M.C. paſſim Aduocati, vt impediant exequutionem dictæ ſententiæ ante prolationē, procurant à S. E. eiuſque Regio Collaterali Conſil. Regiam decretationem, quòd M.C. ſi erit in voto condemnandi, vel torquendi, relationem faciat; & ſimilitèr obſeruatum vidi in R. A. vbi procedunt ad modum belli, vel tanquàm delegatæ.

Vel per viam nullitatis. Hinc reus
28 nullitates proponere poteſt, eæ enim ſiue iuſtitiam, ſiue iudicij ordinem reſpiciant, ſemper ſententiam infringũt, vbi enim ordo deeſt, ibi & iuſtitia deficit; ex rerum ordine Deus cognoſcitur, inquit Diuus Auguſtinus *de vera Religione*, & in puncto circa nullitates ordinem reſpicientes adeſt S. C. *dec.* apud Afflict. *60*.

Vigore Regiæ *Pragmaticæ 4. de di-*
29 *lationibus*, quæ eſt *77. de officio S. R. C.* à decretis diffinitiuis per viam actionis infra decennium proponi poſſunt; per viam exceptionis infra triginta annos, vt probat Pratus *ad Muſcatellum in Gloſa nullitatis*, *verſ. enim infra triginta*.

Ab interloquutorijs verò etiam vim diffinitiui habentibus infra ſex dies à decreti intimatione, vt ex *d. Pragm. 4. de dilationibus*, §. *16.* ſed ſi prædicti dies fuerint feriati, an poſt eos nullitates recipi debeant? & affirmatiuè refert deciſum per S. C. iunctis Aulis Conſil. Hodierna *lib. 1. controu. forenſ. cap. 48.* negatiuè etiam per idem S. C. recenſet Conſil. Roccus *tom. 2. reſp. 2.* in quam determinationem iterùm deſcendit S. C. vt teſtatur Conſil. Petra *ritu 6. num. 7.*

Inſupèr vigore dictæ *Pragm. nu. 17.* poſt diffinitiuam ſententiam, nullita-
30 tes actorum, ideſt ordinem reſpicientes, proponi non poſſunt; verùm intellige circa actus nullitèr confectos, non circa prætermiſſos, teſte D. R. Rouito *ſup. d. Prag.* Secundo intellige, *Pragm.* non procedere, quando ſententia profertur in contumaciã. Hęc in ciuilibus: in criminalibus verò, vel delictum in genere non eſt plenè probatum, vel teſtes minus legitimè recepti, quia tunc factum reuocatur in dubium, firma non eſt ſententia.

Ampliùs vigore dictæ Pragmaticæ
31 de nullitate dici poteſt. Primò, ſi contra expreſſum caſum legis fuerit iudicatum, vel contrà legis rationem, quia vbi ratio legis, ibi & dictum legis, *l. cum pater*, *§. dulciſſimis*, *de leg. 2.* Secundò, ſi contra publicam ſcripturam, quæ in proceſſu exiſtat, & dictæ nullitates, vel ab eodem proceſſu apparent, & iſtæ impediunt exequutionem etiam ſententiæ S. R. C. cum nunquam cenſeantur excluſæ, etiam ſtantè ſtatuto reijciente nullitates, vt obſeruat Vrſill. *ad Affl. dec. 283. n. 2.* vel alia indigent probatione, & iſtæ, vel incontinenti probantur, vel altiorem requirunt indaginem, in criminalibus ſemper impediunt exequutionem ſententiæ, quæ actum irretractabilem continet, Boſſius *tit. de nullit. aduerſùs ſententiam*, *n. 4.* Clarus *qu. 94. n. 10.* & proponi poſſunt, vbi pœna corporalis imponitur, etiam aduerſus tres ſententias, Boſſ. *ibid. n. 10.* Dicta autem indiſtinctè non procedunt in foriudicatione, vt videre eſt in decreto *foriudicetur*. Quarè hic non repeto.

Prætereà nullitates coràm primo
32 Iudice proponi poſſunt, & ſi coràm ſuperiori, ab eo literæ inhibitoriales expediuntur dicto primo Iudici, *quòd ſtantibus nullitatibus propoſitis*, *& pendente earum diſcuſſione*, *ad actum aliquẽ non procedat*. Et in hoc nullitatum iudicio practica eſt, quòd ſuper ijs concedatur terminus, niſi per reuolutionem cartarum probentur, quo caſu abſque termino in S. C. deciduntur, teſte D. R. Sanfelicio *dec. 96*.

Hic non incongruè quæro, an aduerſùs Principis ſententiam, nullitates admitti debeant? Quæſiti difficultas exoritur, ex quo Princeps eſt ſolutus legibus, *l. Princeps*, *ff. de legibus*, & nemini licèt de eo, quod à Principe

factum

factum eſt iudicium ſumere, *cap. nemo*, *cap. cuncta per Mundum 9. qu. 3.* quia iudicat tanquàm Deus, qui non fallit, neque fallitur, & ex quo idem Princeps eſt, qui proceſſus, & minus ritè facta confirmat, *cap. 1. de tranſact. cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil.* Gloſa *in cap. nullus 9. quæſt. 2.* quæ faciunt pro negatiua; atque contrà, ex quo non eſt credendum, Principem iura, & iudiciorum ſolemnia, quæ ad veritatem indagandam fuerunt excogitata, obſeruare nolle, ſed quod potiùs ipſe quicquid in cauſis coràm ſe vertentibus, tùm reſpectu iuſtitiæ, tùm ratione ordinis iudiciorum, & rectitudinis proceſſus, perperam reperit annullare velit, vt in *cap. ad petitionem*, *§. fin. de accuſat. & in cap. veritatis* 8. *de dolo, & contumacia*, ibi: *Nos igitur videntes ordinem iudiciariũ in hoc facto fuiſſe ſeruatũ, &c.* neque abſurdum, quòd Principis ſententia in melius commutetur, *cap. ſententiam*, *cap. Apoſtolica*, *cap. veniam 35. qu. 9. cap. olim*, *de re iud. c. fin.* & ibi gloſa *in verb. Emendare, de reſcriptis.*

Vera enimuerò reſolutio eſt, quòd ſi conſtat de voluntate Principis, eum in iudicio velle vti ſuæ plenitudinis poteſtate, ac leuato velo procedere, & in hoc caſu omnes nullitates, quæ proueniunt ex defectu iuris poſitiui, non admittuntur, quæ ex defectu iuris naturalis, ideſt in naturali ratione fundati, & tunc recipiuntur, ac iſtæ exequutionem impediunt, de Afflictis *dec. S. C. 283. n. 7.* & faciunt notata ab eodem in *dec. 391.*

Hinc in cauſis, in quibus R.A. procedunt ad modum belli prædictæ nullitates ſententiæ exequutionem non impediunt, de Thoro *ad Ioannem Grand. in 48. ſpeciali, in fine.*

Demum nullitates non admittun-
33 tur, niſi facto depoſito, dictumque reſtringitur pauperum fauore, vt in *Pragmatica 3. de quæſtionibus.*

Vel per viam reuiſionis: etenim ſi
34 appellatum non fuerit, neque de nullitate dictum, vt reus iuſtam patiatur pœnam, innoxius indebitam non luat condemnatio reuidetur. Quod ſi iniuſtè, vel nullitèr proceſſit, pro non facta habetur, *l. 4. §. condemnatum*, *ff. de re iud. c. inter cæteras, de re iudic.*

Hinc ex antiqua cõſuetudine in hoc
35 Regno condemnati ad remigandum à Regijs, vel Baronalibus Curijs, trãſmittuntur ad Regias Audiẽtias, à quibus eorum ſententiæ reuidentur, & pari ratione condemnati à Regijs Audientijs tranſmittuntur ad M. C. cum actorum copijs ſubſcriptis à cauſæ Commiſſario, & fiſci Patrono, & ita obſeruatur etiam reſpectu condemnatorum ad modum belli, & vigore delegationis, vt in *Pragm. 10. de officio Iudicum n. 52.* ac etiam quòad concordatos ad finem videndi, ſi ritè concordia proceſſit, *Pragm. 4. de viſitatione captiuorum*, nemo enim Dominus eſt membrorum ſuorum, *l. liber homo*, *ff. ad l. Aquil.*

Reſpectu tandèm condemnatorum
36 ad mortem, à Curijs inferioribus conſuetudo eſt, quòd ad Reg. Prouincialẽ Audientiã originalis proceſſus tranſmittitur, & ſi iuſtè condemnatio proceſſit, conceditur Miniſter Iuſtitiæ, ſi malè condemnatus ad Regiam Audientiam tranſmittendus eſt ad finem reformandi ſententiam.

XI. Quod reſtitutio in integrum
37 in criminalibus non procedit: nam minor in delicto dolo commiſſo pro maiori habetur, præter quòad pœnæ diminutionem, *l. auxilium*, *§. in delictis*, *ff. de minoribus*, *l. ſi ex cauſa*, *§. nunc videndum*, *ff. eodem*, *l. 1. C. ſi aduerſ. delictum.*

Sic etiam mulier: nàm reſpectu fragilitatis ſeſſus, regularitèr mitius punitur.

Nec reſtituuntur aduerſus ſententiam ob teſtes nouitèr repertos, vt teſtatur Andreas de Iſernia *in Conſtit. Obſcuritatem*, *n. 60.* & Afflictus *ibidem n. 9.* dicit, quod hoc iure vtimur.

Et licèt reſpectu fiſci ponderatur

tex. in l. vnica, *C. de ſententijs aduerſus fiſcum latis*, propter verbum *Cauſas* quod comprehendit tàm ciuiles, quàm criminales; Odofredus tamen *ibidem* dicit, quòd procedit ſolùm in ciuilibus, idẽ affirmat Sforz. Oddus *in tract. de in integrum reſtitutione par. 1. q. 3. art. 13. n. 87.* verſ. *Ego teneo:* nàm ſicut minori indiſtinctè denegatur reſtitutio, multo magis fiſco, qui non reperitur ita priuilegiatus, Odofredum ſequutus eſt Peregrinus *de iure fiſci lib. 7. tit. 4. verſ. refert etiam*, & tenet Don Franciſcus de Alfaro *de officio fiſcalis, gloſa 17. n. 45.* alios referens, criminales enim cauſas aliquo tempore ſilentio tranſactas ſuſcitare, eſſet odia, & rancores inter homines impellere.

Sed prædicta intellige de in integrum reſtitutione, quæ à lege ſcripta ab eodem Iudice concedenda eſt; non de reſtitutione, quæ à Principe obtinetur: hæc enim duplex eſt, vna quæ ex mera gratia à Principe conceditur, de qua loquitur *tex. in l. 1. §. deindè adiecit, ff. de poſtul. & l. 1. C. de ſent. paſſ.* altera ex iuſtitia, ne quis iniuſtè affligatur.

Quarè ſi poſt ſententiam iuridicè prolatam: putà quis præcedentibus legitimis indicijs crimen agnouit, & ad triremes fuit condemnatus; de innocentia per nouos teſtes appareat, Princeps conſulitur, vt eũ in libertatẽ reſtituat, vt in *l. 1. §. ſi quis vltra*, *ff. de quæſt.* & in *l. Diui Fratres*, *ff. de pœnis*, §. 1. ibi: *Si tamen de ſe quis mentitus fuerit, vel cum non haberet probationum inſtrumenta, quæ poſtea reperit, pœna afflictus ſit: nonnulla extant principalia reſcripta, quibus vel pœna eorum minuta eſt, vel in integrum reſtitutio conceſſa, ſed id dumtaxat à Principe fieri poteſt.*

Similitèr, ſi reus eſt abſolutus, vel minus debitè condẽnatus, fiſco à Principe concedenda eſt reſtitutio, quæ pro bono publico omninò admittitur, vt in *l. Imperatores*, *ff. de re iud.* Reipublicæ enim ſummum bonum eſt delinquentes condigna pœna puniri, nè vlteriùs delinquant, & vt alij à malè agendo abſtineantur, & quod in enormibus detecta delicti enormitate detur in integrum reſtitutio à Principe, tenet idem Sforz. Odd. *par. 1. qu. 3. art. 13. n. 87.* verſ. *Ego teneo.*

XII. Tandèm pro complemento
38 quæro, an minor reſtituatur aduerſus propriam confeſſionem? Diſtinquunt Doctores in confeſſione emanata, nulla præcedente probatione, vel ea exiſtente. Primo caſu, quòd ei competat reſtitutio, vt ſubſtinent Bald. *in l. vnica n. 6. C. de confeſſis*, Gomez *variar. reſol. to. 3. tit. de delict. c. 1. n. 66.* Farinae. *qu. 11. num. 32.* qui teſtatur de communi.

Alij in confeſſione criminis atrocioris, ſiue atrociſſimi, & in confeſſione criminis non atrocioris.

Primo caſu, quòd non admittatur minor ad eam reuocandam, Bart. *in l. auxilium de minoribus*, *verſ. Nota ex hac l.* Hyppolitus de Marſilijs *in l. de minore, ff. de quæſt. n. 35. conſ. 9. n. 18.* & licèt Sforzia Oddus *p. 2. qu. 65. art. 9. n. 41.* contrarium teneat, quia quò atrocius eſt delictum, eò minus veriſimile eſt, quòd minor illud commiſerit, ſi contra eum nulla probatio, vel indicium extat, & quo magis eſt atrox delictum, maiorem mœretur pœnam, & conſequentèr minor magis læderetur, & reſtitutione dignus ſit; idem tamen ſe refert ad *nu. 38.* vbi Iudicis arbitrio decisionem remittit, attenta ſimplicitate, vel minoris ſagacitate, ac facti circumſtantijs, an tormentorum metu, an blanditijs is confeſſus fuerit, vt primo caſu ſit reſtituendus: ſecundo niſi ad minus ſemiplenè prius probata læſione; & quod tali caſu torqueri poteſt, quod dictum non placet Farinacio, qui tenet, quòd reſtituendus ſit in integrum, etiam non probata læſione, *qu. 81. n. 383.*

Alij indiſtinctè, quòd reſtituatur aduerſus confeſſionem abſque Curatore emanatam, iuxtà *tex. in l. Clarum*

C. de

C. de auth. præſtanda, & eſt *deciſ.* penes Afflictum 208.

Et nihilominùs Boſſius *tit. de confeſſis, n.69.* Iulius Clarus *qu.50.num.2.* 55. *verſ. Vlteriùs poteſt*, & *qu. 60. n.3.* teſtantur, quòd Mediolani non ſeruatur *tex. in d.l.Clarum*, & præſertim in atrocioribus, prout etiam non ſeruari in Vrbe, teſtatur Guazz. *ad defenſam defenſa 32. cap. 32.* & parum in noſtra M. C. vt dicit Vrſill. *ad Affl. dec.208.* Et quòd non requiratur Curator, ſed ſufficit, ſi eius loco detur Procurator, ſiue Aduocatus, qui minorem defendat, teſtatur de Marſilijs *in d. l. de minore, n.14.* Foller. *in dicto verbo n.* . Farinac. *qu. 81. num. 367.* & hæc opinio eſt in praxi recepta, teſte D. Reg. Sanfelicio *dec.57.n.7.& 8.* vbi oppoſitio Curatoris fuit à M. C. reiecta, ex quo minori inquiſito de homicidio cum aſſaſſinij qualitate, fuit datus Aduocatus pauperum, qui pro reo fortitèr fuit patrocinatus, & in cunctis fuit auditus; & ſic minorem nõ eſſe reſtituendum arbitror aduerſus confeſſionem præcedentibus indicijs emanatam, iuxtà ſupra notata, quibus addo Surdum *conſ. 226.* vbi enim conſtat de veritate, non eſt curandum de ſolemnitate.

Nec debet Curator in minoris examine interuenire, vt teſtatur in practica poſt mu[illegible] Farinacius *d. quæſt. n.365.* Guazz[illegible]. *cap. n. 3.* ſed ſufficit vt interueniat in actu iuramenti, vt obſeruatum ſemper vidi.

Contrarium veriùs exiſtimarem: nàm Curator datur minori, non ſolùm vt iudicium ſit cum legitima perſona, & ſic ad ſubſtantiandum actum, verùm etiam vt Curatoris præſentia reddat cum virilem in iudicio, quod ſæpiùs hominem fortem deterret; & nè blanditijs, vel ſuggeſtiuis interrogatorijs circumueniatur, ideòq; oportet, vt Curator ſit de proceſſu informatus, vt clarè in *d.l.clarum*, percipitur, ibi: *Ne ex ſua imperitia, vel iuuenili calore aliquid vel dicãt, vel taceãt, quod ſi fuiſſet prolatum, vel non expreſſum, prodeſſe eis poterat, & à deteriore calculo eos eripere.* Follerius *in verbo, & ſi confitebuntur, n.26.*

Mulieri quoque competit reſtitutio aduersùs confeſſionem, cum de delicto alitèr non conſtat, vt notat Follerius *d.rubrica, n.27.* & Farinac. *q.81.n. 382.* hæc procedunt in Iure: nàm in practica mulier non reſtituitur, procedunturque à me notata in 4. decreto circà nudam confeſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Pœnæ quarè inuentæ.*
2 *Pœnarum plura ſunt genera, & quo vſu ſiunt in Regno.*
3 *Pœnæ delinquentium ratione, & delictorum geometricæ eſſe debent.*
4 *Laquei pœna loco Crucis ſubrogata.*
5 *Nobiles in enormibus ignobilium pœnis ſubijci poſſunt.*
6 *Lex in atrociſſimis non eſt ſimplicis genere mortis contenta.*
7 *Triremis pœna in metalli, & deportationis locum practicatur.*
8 *Damnatus perpetuò ad triremes, ſi ab eis aufugit, an morte naturali ſit puniendus.*
9 *Remigationis decretum cum mortis cõminatione.*
10 *Relegationis decretum ponitur.*
11 *Relegatus qua pœna puniatur, ſi relegationem tranſgrediatur.*
12 *Dilatio ad recolligendum ſarcinulas de conſuetudine eſt triginta dierum.*
Ex cauſa poteſt prorogari, ea ceſſante à Principe obtineri debet ibid.
13 *Dilatio prædicta aliquando conceditur cum prouiſione, quòd domi ſe detineat.*
14 *Relegatus, vel exulatus, pendente termino dicta clauſula conceſſo, ſi è domo exeat, an incidat in pœnam.*
15 *Dilatio ad recolligendum ſarcinulas an relegato, & exulato de iuris neceſſitate debeatur, itaut is ſi ad Inſulam non acceſſerit intra terminum moleſtandus non ſit.*
16 *Relegatus ſi ad Inſulã non accedat, vel ab*

ab ea recedat, quibus ex cauſis excuſationem mereatur.

17 *Pœna, & cautio, vt exigi poſſit ob exilij, & relegationis fractionem, an requiratur relegati apprehenſio.*

18 *Relegatus finito tempore, an ſine Superioris licentia recedere poſſit.*

19 *Decretum exulet.*

20 *Carcer paſſus cedat in pœnam.*

21 *Decretum inſeruiat in bello, vel in præſidio.*

22 *Decretum fuſtigetur.*

23 *Decretum decapitetur, vel moriatur in furcis.*

24 *Decreta plura circa mortis genus, ac plura notabilia.*

25 *Filius Matris rebellis, an ſucceſſione priuetur.*

26 *Condemnatus ad triremes propter corporis inhabilitatẽ mittitur ad Inſulã.*

27 *Condemnati ad mortem aliquãdo mittuntur ad triremes.*

CAPVT VLTIMVM.

De Decreto decapitetur, vel moriatur in furcis, ac de cæteris, vt intus.

SVpplicia triplici cauſa
fuerunt inuenta; ob par-
1 tis offenſæ ſatisfactio-
nem: vt vnius crucia-
tus, alterius ſit repen-
ſus; vt homines in futu-
rum ſe corripiant; & ad aliorum exẽ-
plum, quo dum præterita reſecantur
ſcelera, ſit vt nullus audeat perpe-
trare futura, Sanctus Thomas 2. 2.
*q.67.art.*4.Gell.noct.attic. *l. 6. cap.*14.

Eorum enim plura ſunt genera,
quæ vitam adimunt, quæ Ciuitatem
2 auferunt, quæ ſeruitutem imponunt,
vel corporis coercitionem continent,
& numerantur à Calliſtrato *in l.* 7. ac
à Vlpiano *in l. 8. de pœnis*, necnon
explicantur à Iulio Claro *qu. 62.* &
à Farinac. *qu.* 19. quæ in Regno vſu-
ueniunt ſunt laquei pœna, capitis am-
putatio, ſupplicium more germanico,
ideſt cũ malleo ferreo percuſſio, ſciſ-
ſio in fruſta, vel cadaueris concrema-
tio ad caudam equi conductio, fuſti-
gatio, triremium pœna, relegatio, de-
portatio, ſeruitium militare, quod ve-
rificatur quoque in nauigijs, & in præ-
ſidio, exilium, & carcer, atque pecu-
niaria pœna.

Licèt inæqualia ſint, ad ſcelera ta-
mèn, & ſceleſtorum perſonas geome-
3 trica eſſe debent. Hinc ignobiles non
eadem pœna, qua nobiles plectuntur,
*l. 9. §. 11. ff. de pœnis, l. 3. & 12. C. eo-
dem*. Hinc nobiles relegantur, igno-
biles ad triremes damnantur; nobiles
decapitantur, ignobiles furca ſuſpen-
duntur, *l. deſertorem, §. pœnæ militum*,
vbi gloſa *in verbo Torqueatur, ff. de re
militari, cap. Regni Ad hoc, de furtis*,
D. de Franchis *dec.* 569. D. Ricc. *in
praxi Eccleſ. deciſ. 366. tit. de pœnis*,
Conſil. Paſchalis *de viribus patriæ po-
teſt. par. 4. cap. 2. n. 61.*

Capitis enim amputatio genus ſup-
4 plicij nobile vulgò exiſtimatur, fur-
cæ verò ſupplicium ignominioſum, &
Crucis loco ſubſtitutum, id veneratio-
ne Domini Noſtri Ieſu Chriſti fuit à
Conſtantino mutatum, vt notat eru-
ditiſſimus Gothofredus *in l. capitalium
de pœnis lit. R. & T.*

Verùm nobiles pro enormibus cri-
5 minibus ignobilium pœnis ſubijciun-
tur, vt in *l. Iudices, C. de dignitatibus
l. 12.* & eæ in Regno in pluribus caſi-
bus practicatæ fuerunt, vt ex deciſio-
nibus, quas congerit D. Reg. Capycius
Latro *dec. 183. à n. 52.*

Sic cum crimina ſint in triplici gra-
du atrocitatis: nempè, atrocia, atro-
ciora, & atrociſſima; atrocia, quæ citrà
6 mortem caſtigantur; atrociora, & atro-
ciſſima, quæ morte plectuntur, vt au-
tem hæc diſtinguantur, & ſupplicia
ad atrociſſima ſint geometrica, lex non
eſt contenta ſimplici genere mortis,
ſed acerbiorem modum excogitat, vel
cum mortis pœna bonorum publica-
tionem imponit, vt hic pro comple-
men-

mento demonſtrabimus, decretorum
formulas referendo.

Et primò, ſi quis ad remigandum
condemnatur, decretũ ita concipitur.

*In cauſa Regij Fiſci cum t. de t. prin-
cipali inquiſito, & carcerato pro tali cri-
mine, &c.*

*Die, &c. f. v. in M. C. audito R. F. fuit
prouiſum, quòd t. de t. principalis pro cau-
ſa, vt ex actis, remiget, & remigando
perſonalitèr inſeruiat in Regijs triremi-
bus per annos tot continuis (vel eius vita
durante) hoc ſuum.*

Hæc enim triremis pœna ſucceſſit
7 loco pœnæ in opus metalli, vt per Cla-
rum *qu. 67. nu. 7.* Farinac. *qu. 19. nu. 14.*
Caballum *caſ. 8. n. 45.* Capycium *deciſ.*
153. Grammat. *dec. 32.* Foller. *in pract.*
in verbo pœnis debitis feriantur, n. 4. D.
de Frauchis *dec. 140.* Necnon loco pœ-
næ deportationis, vbi Inſulæ non re-
periuntur; verùm contrà plebeios in
hoc Regno, licèt Inſulæ adſint, dicta
triremis pœna vſitatur: cum deporta-
tionis, & pœna metalli æquiparentur,
ex eodem de Franch. *n. 6.*

Hic conuenit quæſtio, an damnatus
8 perpetuò ad triremes ratione fugæ
mortis pœna ſit puniendus? Negat D.
de Franchis, & iunctis Aulis deciſum
refert in *dec. 140.* vt redeat ad inſer-
uiendum, niſi in decreto mortis pœna
ſit cõminata, quo caſu morte naturali
ſit plectendus; hoc inde fundamento,
quia contra à triremibus fugientes in
iure hæc pœna non reperitur deter-
minata, ſicut in damnatione ad me-
tallum, & in deportatione, & pœnæ
potiùs ſunt molliendæ, quàm exaſpe-
randæ, *l. Præſes, & l. interpretatione,*
ff. de pœnis; meritò intelligi non de-
bet, & in hanc determinationem iue-
runt D. Reg. Rouitus *ad Pragm. 4. de*
relegatis, Capiblaneus *de Baronibus*
Pragm. 7. num. 34. necnõ Nicolaus An-
tonius *de iuribus exulum, lib. 2. cap. 33.*
nu. 28. & in hoc Regno in praxi rece-
ptam.

Affirmat indiſtinctè Turaminus *ad*
l. non puto, 1. p. cap. 3. à nu. 62. ff. de iure
fiſci, & Gaballus *reſol. crim. caſu 8. à*
n. 46. Primò, quia triremium pœna in
perpetuum eſt ſubrogata in pœnam
metalli, & vbi Inſulæ non reperiun-
tur contra plebeios in pœnam depor-
tationis. Quarè ſicut condemnatus in
metallum, & aufugiens, vltimo ſup-
plicio ſit afficiendus, *l. capitalium, §.*
in exulibus, ff. de pœnis, & à deporta-
tione morte naturali puniendus eſt, *l.*
relegati, ff. de pœnis, ita & damnatus
ad triremes perpetuò, ſi fugam admi-
ſerit. Secundò, quia ſi poſt vltimam
pœnam alia non ſupereſt, niſi pœna
capitis, hæc irroganda eſt, vt in *l. aut*
damnum, & l. in calcariam, de pœnis,
ſed poſt perpetuam pœnam triremis,
non ſupereſt quàm mortis naturalis,
ergo hæc indiſtinctè fugienti irrogan-
da. Tertiò, nam ſi non irrogaretur, in
illud incideremus abſurdum, quòd
fuga remaneret impunita contra pu-
blicam vtilitatem. Vltimò, nàm quan-
do pœna mortis in ſententia eſt com-
minata, illa infligi poteſt, quia iuſta
iudicatur, non tanquàm à Iudicis vo-
luntate proueniens, ſed à Iuris ratio-
ne, alioquin vti iniqua exequi non de-
bet. Indè ſequitur, quòd ſi iuſta, quia
publicæ vtilitati proficua, licèt non
fuerit comminata, iuſtiſſimè irrogari
poteſt.

Sed prima ſententia verior eſt, &
obiecta Turamini, & Caballi non re-
fragantur, & primum, nàm triremium
pœna nõ fuit ſubrogata à l. in pœnam
metalli, ſed ab homine, cum hac in-
terpretatione. Secundum, quòd in
pœnis tunc gradatio fieri debet vſque
ad mortem, quando ipſa in iure repe-
riatur ſcripta; ideòque contra à trire-
mibus fugientes indiſtinctè ad dictam
pœnam deueniendum non eſt. Ter-
tium, quia pœna mortis fugæ non eſt
conformis, imò ignoſcendum ei, qui
ſanguinem ſuum qualitèr qualitèr re-
demptum voluerit, vt inquit Iuriſ-
conſultus in *l. 1. ff. de bonis eorum,*
qui antè ſententiam, ad vitam enim
conſeruandam fugam quilibet medi-

catur

tatur naturali ratione, atque impulſu.

Vltimum, quoniam contrà hos condemnatos per Iudices hæc mortis cõ-
9 minatio fit aliqua iuſta cauſa intercedente, nempè vel contrà damnatum aliàs facinoroſum, vel contrà eum, qui aliàs transfuga fuit, vel quando Iudex deuenit ad hanc triremis pœnam, & poterat vlteriùs contrà condemnatum procedere, meritò vbi fuerit tantùm comminata, & non indiſtinctè, in his enim caſibus fuga quid maius cõtinet.

Decretum verò tali caſu ità concipitur: *Die, &c.* modo, quo ſupra, *talis de t.inquiſitus, & carceratus pro cauſa, vt ex actis, remiget, & remigando in Regijs triremibus perſonaliter perpetuò inſeruiat ad pœnam mortis*, vel dicitur, & meliùs, *necnon ſe obliget ad pœnam mortis*.

Si quis ad Inſulam damnatur, decretum eſt in hac forma.

Die, &c. f. v. audito R. F. t. de t. pro
10 *cauſa, vt ex actis, relegetur per annos tot continuos in Inſulam declarandam per S.E. caueat, vel ſe obliget, atque iures in forma*, & huius decreti formulæ fit mento in *deciſ.* D. de Franchis 487. *num.7.*

Hinc ſi cautionem quis de ſeruan-
11 dis finibus Inſulæ non præſtiterit, & tranſgreſſus fuerit, ſi eſt ignobilis relegationis tempus complet in remigando in Regijs triremibus, ſi nobilis punitur arbitrio S. E. ſi cautionem præſtiterit, vltra pœnam in fideiuſſione contentam, ei relegationis tempus duplicatur, ſeruata forma Regiæ *Pramatica 7.de relegatis*, ſed vltra decennium non extenditur.

Hic noto, quòd relegato, vel exula-
12 to conceditur terminus ad recolligendum ſarcinulas, ideſt res ſuas conponendas, vt in *l. ab hoſtibus*, *§.fin. D. quibus ex cauſis maiores*, qui terminus eſt triginta dierum, quo tranſacto ex iuſta cauſa prorogari poteſt, vt ex reſcripto Regij Collateralis Conſilij Regiæ Audientiæ Principatus vltra tenoris ſequentis.

CAROLVS DEI GRATIA REX, &c.

Magnifici Viri Regij Conſiliarij fideles dilectiſſimi. Semo ſtati informati, che alli eſulati, e relegati di queſta Audientia, ſi ſoleua dare dilatione ad andare ad oſſeruare le loro condennationi, di tre, quattro, ò cinque meſi, non conuenendo alla buona amminiſtratione della giuſtitia, che ſi dia tanto tempo alli condennati ad andare à fare le loro cõdannationi. Vi comandamo, che à ſimili relegati, & eſulati, non debbiate concedere più di vn meſe di tẽpo ad colligẽdum ſarcinulas, & vno altro meſe cõ giuſta cauſa, trattãdoſi, e cõcludendoſi in plena Banca del Tribunale di queſta Regia Audientia, Die 5. Aprilis 1580. D.Io:de Zuniea. Vidit Reuerterius Reg. Vidit Salernitanus Reg. Vid. Salazar R. In Curia Princip. f. 22.

Si quis igitùr vult aliam dilationẽ habere, Proregẽ adire debet, vt quoque obſeruat Reu. de Luca *ad d. dec. D. de Franchis n.4.*

Dicta dilatio, vt euitetur inconue-
13 niens fortaſſis ratione inimicitiæ, concedi debet cum clauſula, *quòd domi, vel in palatio Curiæ ſe detineat*. Quinimò dicta ratione, vel alia iuſta cauſa in totum denegari poteſt, vt pluries obſeruauimus prouidendo in condemnationis decreto, quòd releget recto tramite.

Hinc Faber dicit, quòd relegatus idoneam fideiuſſionem de non offendendo præſtare iuſſus, ſi nequeat ei in totum dilatio deneganda ſit, vt in *tit. de ſatisdat. ſequenti ſexta diffinitione.*

In perpetuum exilium ire, & de non offendẽdo ſatisdare iuſſus, ſi propter egeſtatem, nec dato fideiuſſore, nec idoneis pignoribus cauere poſſit, iubendus eſt ſub capitalis, vltimique ſupplicij comminatione continuò ſatisfacere iudicato, & patria decedere: adeòut nec ſi petat indulgendum ei ſit, vel quantumcunque temporis ſpatium ad colligẽdum ſarcinulas, quod alijs relegatis ex humanitate indulgeri & ſolet, & debet. imò, & ſi caueat, deneganda eſt, quoties inconueniens timetur ex parte offenſi.

In

In practica diues excuſatur à fideiuſſione, non autem à pœnali obligatione.

Si poſteà moram domi iuxtà decre-
14 ti formam non traxerit, nec incidit in pœnam, ſi ſcandalum non eſt ſequutum ex æquitate, quæ Deo, & hominibus ſemper eſt accepta.

Si dilationem relegatus obtineret
15 abſque dicta clauſula, liberè per Ciuitatem diſcurrere poteſt, teſte D. R. Lanario *conſ. 38.* Rouito *ad Pragm. 1. de relegatis, num. 3.* Guazz. *defenſa 33. cap. 27. num. 11.*

Dicta dilatio iuxtà praxim in M. C. conceditur prius porrecto memoriali Regenti M. C.

Sed ſi memoriale condemnatus non obtulerit, an intra menſem ſit moleſtandus?

In facti contingentia pro reo decidit M. C. & pro Fiſco in gradu recurſus S. C. teſte eodem de Franchis *dicta deciſ.* & quidem pro vtraque parte interpretari poteſt *tex. in l. relegatorum, §. bis, ff. de interdictis, & relegat.* in quo praxis dilationem concedendi fundatur.

Inquit enim ibi Iuriſconſultus §. 16. *His qui relegãtur, dies excedendi à Præſidibus dari, & poteſt, & ſolet, etenim moris eſt ita pronunciari, illum Prouincia illa, Inſuliſque eis relego: excedereq; debebit intra illum diem.* Pro Fiſco, quòd ſi dilatio non fuerit conceſſa, ea gaudere non debeat damnatus, conſideratur verbum *poteſt*, quod affirmatiuè prolatum, non neceſſitatis, ſed voluntatis eſt, *l. ſæpè, ff. de officio Præſidis*, etiam ſi ad Iudicem referatur, vt clarè decidit *text. in l. 1. C. quomodo, & quando Iudex, & tex. in l. non quicquid 40. ff. de iudicijs*, ibi: *Non quicquid Iudicis poteſtati permittitur, id ſubijcitur iuris neceſſitati.*

Sic etiam illud verbum *ſolet*, intelligere debemus, vt concedatur dilatio ſi rei qualitas, & condemnati conditio Iudicem ſuadeat.

Pro reo è contra dicitur, quòd verbum *poteſt*, à Gloſa *in l. 1. ff. de iuriſdict. omnium Iudicum*, in Iudice exponitur, ideſt *debet*, à Bartolo, Decio, & Purpurato ibidem congeſtis à D. de Franchis *n. 2.* Inſupèr dicto verbo *poteſt* eſt adiunctum verbum *ſolet*; ideòque vim neceſſitatis infert, cum *ſolet* conſuetudinem importet, *l. palàm, de ritu nuptiarum*, & conſuetudo neceſſitatem, cum legem imitetur, *§. ex non ſcripto, Inſt. de iure natural. gent. & ciuili, cap. conſuetudo 1. diſt.*

Præterea pro Fiſco põderatur, quòd quando lex aliquid inducit ad commodum priuatum, intelligi debet, ſi à parte petatur, vt in *d. deciſ. n. 9.* idcòque praxis eſt in M. C. vt damnatus hic porrigat memoriale Regenti pro dicta dilatione.

Hanc ſententiam amplexus eſt Danza *de pugna Doctorum tom. 1. tit. de exilio, & relegatione n. 39.*

Contrariam verò ſententiam, nempè pro reo, tenent Guazz. *defenſa 12. cap. 1. n. 58. verſ. Sed in propoſito.* Nouarius *de grauam. vaſſall. tom. 2. grauamine 72.* Thorus *in compend. deciſ. verbo Condemnatus*, Reuer. de Luca *in d. deciſ. verſ. Contra exulatos.* Et hanc ego ſequor, conſiderando, quòd in praxi, quando dicta dilatio non eſt damnato concedenda, ponitur in decreto clauſula illa: *Releget, vel exulet recto tramite.*

Si relegationis fines deindè tranſ-
16 greſſus eſt, vel ob eius valetudinem, vel parentum, & affinium, vel illorum aliquam aliam tribulationem, vel ſi ſeruum fugientem perſequutus eſt, excuſationem meretur, vt notat, & deciſum refert D. Reg. Sanfelicius *dec. 255.* & decretum interponitur: *quòd t. de t. redeat in cauſam ſuam*, idest ad complendam relegationem.

Similitèr & is, qui pro voto explendo, quod ante relegationem fecit, ab Inſula recedit, à pœna immunis erit, exindè, quòd Deo magis, quàm hominibus ſit obediendum.

Sic etiam & is excuſandus erit, ſi

Cc in

Digitized by Google

in Prouincia malefactores, vel inimicos ſuos capitales inuenit, notat Matthias Berlichius *concl.72. n.30. & 31.*

Similitèr ſi tranſacto tempore ad recolligendum ſarcinulas accepto, pro debitis ciuilibus conuentus ſit, & ad Inſulam non accedit, vt ſuum Procuratorem inſtruat, vt inſtrumenta reperiat, is excuſationem meretur.

Inſupèr, qui ab Inſula recedit animo ſtatim redeundi, non incidit in pœnam, quia receſſiſſe non dicitur ſtatim reuerſurus, *l. præſens, & ſeq. ff. de procurat. l. 3. ff. de diuortio*, etiamſi per viginti, vel triginta milliaria recedit, teſtatur in practica D. Reg. Rouitus *pragm.1. de relegatis, n.9.*

Aliqui exiſtimant, quòd ob quamlibet cauſam, etiam iniuſtam, ſit excuſandus, vt Boſſius *tit. de carcerato fideiuſſ. committendo num.*47. & Sanfelicius *d. deciſ. n.3.* per Gloſam *in l.1. §. fin. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper.* imò eorum dicto confert *tex. in l. igitur, ff. de liberali cauſa*, ibi: *Iuſtis, vel iniuſtis rationibus ductus*, Gloſa *in l.1. §. fin. ff. de abigeis*, Gloſa *in l. plagij 2. in verbo Iniuſta, C. ad l. Flauiam de plag.* per quæ iura Tiraquellus *de pœnis temperandis, cauſa 43.* & Farin. *q.90. n. 19.* tenent, quòd cauſa etiam iniuſta excuſat à delicto, ſi non à toto, à tanto.

Sed tu intellige de cauſa, ob quam quis credit non delinquere, & ſic colorata, vt aduertit Additionator ad Conſiliarium Paſchale *de viribus patr. poteſt. p.4. fol.397.* Secundò intellige iura procedere in delicto facto calore iracundiæ (quod dictum etiam reſtringitur contra blaſphematorem) quem calor iracundiæ non excuſat, niſi ex iuſta cauſa proueniat, teſte D. Reg. Sanfelicio *dec.369. num. 12.* quo caſu procedit doctrina adducta à DD. ad Conſil. Paſchalem *p.1. cap.10. verſ. Non eſt obliuioni tradendum.*

Tertiò in caſu noſtro intellige de illa cauſa, quæ mouere poteſt Iudicis mentem, communi accepta benignitate, ad parcendum contraucnienti.

Et regularitèr, nè detur delinquendi occaſio, teneo, quòd illa cauſa hunc contrauenientem excuſat, quæ de repentè euenit, & aditum ad Superiorem pro licentia obtinenda non admittit, vel difficiliùs.

Hic quæro, an pœna, & cautio præ-
17 ſtita de ſeruandis finibus, vt exequi poſſit, requiratur captura relegati, qui fines fregerit, an ſufficiat, quod ſit viſus? Quòd requiratur apprehenſio, tenet Viſconte *in Iuris concl. verbo Relegatus, in fine*, ibique teſtatur de obſeruantia M.C. vt audiuit à peritiſſimis viris Neap. & in hanc ſententiam, tanquàm æquam, venit Nouarius *de grauaminibus vaſſallorum grauam. 77. n.2. & qu. forenſ. p.1. qu.3.*

Quod ſufficiat, ſi fuerit viſus, tenet Capiblancus *de Baronibus lib.2. cap.34.* & D. Reg. Rouitus *ſuper Pragmat.1. de relegatis n.9.* vbi dicit, quòd practica eſt, vt Commiſſarij deſtinati ad viſitandum per Inſulas relegatos, illos expectant per diem, & biduum poſt bannum emanatum, quòd ſe præſentent antè ipſos, quod ſi antè diſceſſum facient, non incidunt in pœnam.

Hæc ſententia mihi arridet, & iuri conſona videtur, alioquin fruſtratoria eſſet condemnatio, & Iudicis authoritas vileſceret; præſertim ſi relegatus ſe conferret ad locum partis offenſæ, in cuius fauorem quoque pœna de ſeruandis finibus indicta cenſetur, & ita me exiſtente in M. C. fuit iudicatum contra Vitum Vinaccia de S. Agatę Gothorum, proceſſus eſt in banca Caliſti, penes Scribam de Leone.

Apprehẽſio enim requiritur, quoties lex, vel ſtatutum diſponit, vt inuentus in crimine incidat in talem pœnam: puta inuentus cum armis, inuentus in ludo, & ſimilibus: nàm tunc inuentus non dicitur, quando non eſt apprehenſus, iuxtà communem opinionem, quam refert Ceuallos *qu.651.* Attamen dico, quòd pro quolibet diſceſſu pœna exigi debeat, ſed ſi moroſus is fuerit, vel reiteratus in Iudicis contem-

temptum, & partis offenſæ iniuriam. Breuis enim diſceſſus impunibilis eſt, quia factum non dicitur, quod non durat, *l. item enim*, §. *quod ſi actor*, *ff. quod cuiuſcunque vniuerſ. l. ſi pro patre*, §. *verſum*, *ff. de in rem verſ.* nec dicitur veniſſe, qui non ſtetit, *l. ſcire oportet*, §. *ſufficit*, *verſ. ideòque*, *ff. de excuſ. tutorum*, *c. certum* 11. *qu.* 3. neque is, qui breui reuerſus eſt, diuertiſſe videtur, *l. quicquid calore iracundiæ*, *ff. de regulis iuris*, & momenta in criminalibus non ſunt in conſideratione, vt in omnium Legiſtarum ore habetur.

Vt verò dicta pœna exigatur, cauſæ cognitio, & ſententia Iudicis declaratoria requiritur, ideòque capta informatione citari debet ad dicendũ cauſam, quarè exequi non debet pro pœna, &c. iuxtà *dec.* Peguerę 90. & ita ſeruatur in praxi.

Tandèm non prætermitto, quòd relegati ad tempus, eo finito, abſque
18 Superioris licentia redire poſſunt, cum limitata ad tempus ipſo iure finiantur, *l. fratres*, *ff. de pœnis*, in illis verbis: *Quia temporalis coercitio, quæ deſcendit ex ſententia, pœna eſt abolitio*. Baldus *in proemio Dig.* §. *hæc autem tria*, Surd. *conſ.* 88. Giurba *conſ.* 30. *n.* 33. Farinac. *in frag. p.* 1. *lit. B.* Capiblancus *de Baronibus Prag.* 7. *num.* 16. Berlichius *d. concl. n.* 34. *verſ. Sciendum eſt*. Remigantes verò nequeunt, niſi cum licentia, cum in fortijs iam reperiantur; quinimò ſi plures remigantes ſuas condemnationes eodem tempore compleuerint, ſimul dimitti non debent; præſertim ſi omnes de eademmet Prouincia ſint, nè ad ſcelera ſe conueniant: mali enim ſemper mala cogitant, vti ſimiles faciliùs ſe conueniunt, ac eorum pedes ad malum currunt, *Prouerb. c.* 1. *n.* 16.

Hæc dicta de relegato procedunt quoque in exulato. De exilio autẽ integrum tractatum eruditione plenum Nicolaus Antonius compoſuit; ego verò aliqua tantùm notabilia ad decretorum praxim pertinentia ponam, vt à meo breui inſtituto non recedam.

19 Noto primò, quòd exilium deuenit à ſubſtantiuo *ſolum*, ideſt *terra*, & dictione *ex*, ideſt extra terram.

Hinc exilium eſt loci commutatio, ſeù ob crimen à Patria deiectio.

Secundò, quòd exilij pœna eſt omnium pœnarum antiquiſſima, contra communem parentem Adamum læſi Numinis reum, irrogata, vt in *Geneſi cap.* 3. ibi: *Emiſit eum Deus de Paradiſo voluptatis*, ac alibi, *eiecitque Adam*; & contra Cain ob fratricidium, vt in *Geneſi* 4. ibi: *Expulitque ab ea regione illum cum vxore ſua, egreſſusque Cain à facie Domini habitauit profugus in terra.*

Tertiò noto, quòd exilium eſt nomen genericum: nàm ſi datur de vno loco ad certum locum, vel relegationem continet, vt in *l.* 4. & 7. §. 1. & 11. *de interdictis, & relegatis*, *l.* 28. §. 13. *de pœnis*, *l. penult. ff. ad l. Cornel. de falſis*, vel deportationem, vt in *l.* 6. *de interdictis*, *l.* 77. §. 4. *de leg.* 2. *l.* 8. §. 1. *qui teſtamenta facere poſſunt*, *l.* 1. *ff. de enorm. crim. l.* 9. §. 2. *ff. de quæſt. l.* 4. §. 2. *de re militari*, *l.* 7. §. *fin. de l. Iulia repetund. l.* 8. *C. de pœnis*.

Deportatio autem à relegatione diſtat: nàm illa perpetua pœna eſt, & ad Inſulam aſperiorem eſt condemnatio, vt in *C. Theodoſ. tit. de indulgentijs criminum*, *l.* 10. notat Menoch. *de arbitrarijs lib.* 2. *caſu* 330. Ciuilia Iura Romana deportato adimit, *l.* 17. §. 1. *de pœnis*, & 15. *de interdictis*; ideòque deportati mortuorum loco habentur, inquit *Vlpianus l.* 36. §. *vltimo*, *D. pro ſocio*; *Intereunt homines, aut maxima, aut media capitis diminutione, aut morte*, & media deportatio eſt, *l. filium* 8. *ff. de bonorum poſſeſſ. contra tab. l. ſi necem* 4. §. *ſi deportatus*, *ff. de bonis libert.* Quarè teſtamenta condere nequeunt, vt in *l. eius qui*, §. 1. *ff. qui teſtamenta facere poſſunt*, nec ex teſtamento capere, *l.* 1. *C. de hæredibus inſtituendis*, Clarus §. *teſtamentum*, *q.* 22.

& ibi Harpret. plures referens, ex hæreditate tamen alimenta capere poteſt, *l.3. ff. de his, quæ pro non ſcriptis habentur*, cœtera hæreditatis bona, non Fiſco, ſed alijs inſtitutis, vel venientibus ab inteſtato deferuntur, probat idem Harpret. *verſ. hæreditas*, ex teſtamento autem militis capere poteſt titulo legati, & inſtitutionis, *l.13. §.2. de teſt. militis*, *l.7. §. 1. de legatis 3.* ob militis priuilegium relegatio iura ciuilia non adimit, *d.l. eius qui*, *l. relegati*, *§. ad tempus*, *ff. de interdictis, & relegatis*. Cum perpetuò ad triremes damnati deportatorum loco ſint, circa teſtamenti factionem, etiam eiuſdem ſortis ſunt. Hæc de Iure antiquo: nàm hodiè nemo benè natus efficitur ſeruus pœnæ, *auth. ſed hodiè, C. de donat. inter virum, & vxorem*, quæ quoque procedit quòad condemnatos ad mortem naturalem, vt per Salycetum *in d. l. omninò videndum*, & quotidiè in M. C. dicti condemnati teſtamenta conficiunt.

Quartò noto, quòd exilium, vel perpetuum eſt, vel ad tempus, vel à toto Regno, quod vt plurimum practicatur contrà exteros delinquentes in Regno, & aliquando practicatur etiam præcedente fuſtigatione, ac mortis comminatione, ſi boni regiminis ratio ſuadeat. Cœterùm dicta pœna non eſt imponenda, cum pœnarum gradatio fieri debeat, & exilio grauiora reperiantur ſupplicia citra mortem.

Decretum verò ità concipitur: *In cauſa R.F. eum t. de t. inquiſito, &c.*

Die, &c. ſ. v. audito R. F. per M. C. prouiſum, & decretum eſt, quod t. de t. inquiſitus, & carceratus pro cauſa, vt ex actis, exfractet à toto hoc Regno eius vita durante, recto tramite, ad pœnam mortis naturalis, ad quam ſe obliget, hoc ſuum.

Hic non omitto, quòd verbum *exfractet*, eſt verbum forenſe, & exponitur, *id eſt*, qui infra Regnum eſt, extra ſe contrectet, ſed rectiùs dicitur *exulet*.

Inſupèr, quòd obligatio hæc ratione contemptus, circumſtantia boni regiminis attenta, rectè procedit; verùm illius exequutionem ad Iudicis arbitrium relinquo, vt enim pœna mortis puniatur, oportet, vt culpam iam admiſerit morte dignam. Obligationis forma talis eſt.

Die, &c. Conſtitutus t. de t. de t. Patria, non vi, ſed ſponté promiſit, & ſe obligauit ad pœnam mortis naturalis exfractare recto tramite à toto hoc Regno eius vita durante, & ſic ſe obligauit cum conſtituto, & præcario, iurauit, & renunciauit in forma, etiam pro exequutione decreti lati, &c. n. & n. m'obligo, vt ſupra.

Vel eſt à tota Prouincia, & hic aduerto, quòd ſi inquiſiti Patria eſt in Prouinciæ finitimis, aut ibi commorátur conſanguinei, vt exilium ſit ei in pœnam, & non deriſorium, decernitur per tot milliaria à loco Patriæ, & de hoc exilio eſt *tex. in l. quicunque, C. de Epiſcopis, & Clericis*, ibi: *Procul ab ea Vrbe, quam conturbauerit, centum millibus vitam agat*, & ibi Gloſa *lit. H.* & ſæpiùs practicatur in Prouincia Principatus vltra, ob Ciuitatem Beneuenti, quæ licèt ſit intra fines dictæ Prouinciæ, & Regni, & propè Montem Fuſculum, vbi reſidet R. Aud. tamèn quòad iuriſdictionem eſt extrà Regnum, Follerius *in Pragmatica 1. de exulibus*, D. Reg. Rouitus *in rubr. dicti tit. num. 7.* ſubeſt nàmque iuriſdictioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, cui fuit donata à Carolo Magno, vt notat Freccia *de ſubfeudis*, *l. 2. qu. 15.* & D. Reg. Tapia *tom. 1. iur. Regni*, *tit. de nouo Codice componendo*, & memoriæ teneo, quòd Gregorius Tirone carcerarius dictæ Regiæ Audientiæ, ob fugam carceratorum exulatus à Prouincia, & per tot milliaria à Monte Fuſculo, ne Beneuentum iret, fuit in carcere detentus, donec cautionem de ſeruandis finibus præſtitit.

Vel à Ciuitate vbi delinquit, vt ſi exterus delinquit in hac Ciuitate, decre-

Digitized by Google

cretum hoc modo interponitur.

In cauſa R. F. cum n. & n. inquiſito, & carcerato pro tali crimine, vt ex actis

Die, &c. f. v. audita R. F. fuit prouiſum, quòd n. & n. principalis inquiſitus, & carceratus pro ſupradicta cauſa, vt ex actis, exulet, & per annos tot continuos exul permaneat ab hac Ciuitate Neapolis ſuo territorio, & diſtrictu à loco reſidẽtiæ S. E. eiuſque Regij Collateralis Conſilij, a propria patria, & locis, quibus cõmorãtur partes offẽſæ, et ita caueat in forma.

Hæc forma ponitur à Conſiliario Gizzarello *dec.* 23. *n.* 1. in nouiſſima impreſſione, & à D. de Franchis *deciſ.* 129.

Hic ad decreti declarationem primò aduerto, quòd ſub Ciuitatis nomine non venit diſtrictus, & territorium: nàm Ciuitas dicitur à verbo *cio*, ideſt *congrego*, vt notat Napodanus *in prœmio ad conſuetudines Neapolis fol.* 25. *n.* 171. & eſt concors hominum multitudo ſocietatis vinculo adunata, vt idem *n.* 174. & ibi Additionator *lit. B.* dicit, quòd propriè Ciuitas, vel Vrbs eſt locus circundatus muris, & dicitur Ciuitas, quia cingitur muro. Hinc ab Vrbe ignominia expulſus, licèt Vrbem ingredi nequeat, *l. ſed & ſi milites*, §. *ſcribit*, *ff. de excuſat. tutor.* neque Vrbem, vbi Princeps eſt, *l.* 2. §. *ignominia miſſus*, *ff. de his, qui notantur infam.* tamèn extra Vrbem, & intra territorium morari poteſt, vt communitèr declaratur, & vide penes D. Reg. Rouitum *dec.* 11. *n.* 18. Reu. de Luca *in obſeru. ad D. de Franchis deciſ.* 129. *n.* 7.

Secundò, quòd Patria eſt verbum largius, quàm Ciuitas, & diſtrictum continet, atque etiam territorium, *l. vxorem* 41. §. *legauerat*, *ff. de leg.* 3. & ibi Gothofredus *lit. A.* Et quòd prohibita Ciuitate non cenſentur prohibita ſuburbia, & territorium, ſicut è contra Patria prohibita, in ſpecie de qua agimus, deciſum refert Conſiliarius Gizzarellus *d. deciſ.* 23. ibidem de Angelis, & D. Reg. Rouit. *dec.* 11.

Idcircò in dicto decreto, quo quis eijcitur ab aliqua Ciuitate, exprimi debet à diſtrictu, & territorio, etiam ad tollendam omnem difficultatem, cum in pœnalibus ſemper facienda ſit benignior interpretatio, *l. interpretatione, de pœnis*, & fauore inquiſiti longiſſima, *l. fin. ff. de conſt. Princ.*

Tertiò noto, quòd Princeps vbi eſt, exul manere nequit, *l.* 2. *ff. de his qui notantur infamia*, ibi: *Ignominia miſſis, neque in Vrbe, neque alibi, vbi Imperator eſt morari licet*, *l.* 13. §. 3. *de re militari*, & hodierno more, non ſolùm in Curia Regis, ſed & Proregis ſeruatur, & teſtantur D. de Franchis *d. dec. n.* 2. Conſil. Gizzarellus *num.* 1. D. Reg. Rouitus *d. dec. n.* 17.

Quintò, quod interdicta Vrbe, non cenſetur interdicta Patria, *l. relegatorum*, §. *conſtitutum*, *de interdictis*, idcoque expreſſim interdici debet, vt in Gloſa.

Hic quæro, an interdicta Prouincia, in qua incola eſt, cenſeatur interdictus originis locus?

Affirmat Bartolus *in d. l.* §. *interdicere*, verſ. *Vlterius*, nam vt ait, locus originis, nobilior, & delectabilior eſt, & minori interdicto, videtur interdictum maius, & non è contra, & quòd loco delicti interdicto cenſeatur Patria interdicta, tenet Baiard. ad Clarum *qu.* 71. *n.* 5. authoritate Iacobi de Beluiſo *in practica*, *tit. de fuga reorum nu.* 39. & Vulpellij *conſ.* 58. *n.* 4.

Sed contrarium dici poteſt ex hac lege, eo magis, quia in pœnalibus non fit extenſiò, niſi pœna in totum eſſet cluſoria, putà ſi locus originis propinquus eſſet loco incolatus, & hæc eſt veritas.

Inſupèr exilium, non ſolùm à Prouincia, & à Ciuitate, ſed etiam à vico Ciuitatis imponitur, vt quotidiè in hac Ciuitate ad partis offenſæ ſatisfactionem practicatur, & contra homines rixoſos, vt cœteri quietè viuanr.

Cœterùm exilium non leuis eſt pœna: multa quidem in itinere, multa in alie-

aliena Patria exulatus ſubſtinet incõmoda, & cum ignominia, ſi ob crimen irrogetur; ideòque ſine partis offenſæ remiſſione, eo inflicto, in pecuniariam pœnam commutari non poteſt, ea accedente à D. Regente Regiæ Cancellariæ in viſitatione commutatur.

Vbi pœna exularis eſt, verùm aliqua de cauſa à Iudice arbitrari poteſt, decretum interponi valet cum alternatiua, nempè, *exulet, vel ſoluat ducatos tot*, & erit in electione inquiſiti vtram eligere velit, de quo decreto fit mentio à D.Reg. de Ponte *de poteſt. Proregis, de prouiſ. fieri ſolitis*, §. 4. *n.* 15. à Muſcatello *de cognitione delictorum tit. de vulneribus, & pœnis dictorum delictorum n.* 25.

Præterea exulato carcerationis tẽ-
20 pus poſt ſentẽtiam decurſum excomputandum eſt, vt per *text. in l.* 24. *& in l. omnes, C. de pœnis*, deciſum refert D. de Franchis *deciſ.* 317. ibi D. Riccius, & nouiſſimè Reu. de Luca, ac communitèr tenent Doctores, vt per Caball. *reſol. crim. cap.* 142. *nu.* 4. Guazz. *defenſ.* 2. *cap.* 2. *n.* 19. adeò quòd ſi toto tempore, quo condemnatus deberet exulare, in carcere ſtetit, liberè eſt dimittendus.

Similitèr tempus carcerationis excomputatur deportato, vt per dictam legem, cuius verba ſunt: *Omnes, quos damnationis conditio diuerſis exilijs deſtinatos, metas tẽporis præſtituti in carceris impleſſe, cuſtodia liberari præcipimus, nec formidare miſerias vllas exilij; ſit ſatis immenſorum cruciatuum ſemel fuiſſe ſupplicia, ne hi, qui diù priuati ſunt auræ communis hauſtu, & lucis aſpectu intra breue ſpatium catenarum ponderibus prægrauati, etiam exilij pœnam ſuſtinere iterum compellantur.*

Hinc exilium propriè deportatio eſt, vt in *l.* 2. *ff. de publicis iudicijs*, ibi: *Publicorũ iudiciorum quædam capitalia ſunt, quædam non capitalia, capitalia ſunt, ex quibus pœna, mors, aut exilium eſt: hoc eſt aquæ, & ignis interdictio; per has enim pœnas eximitur caput de Ciuitate; nam cætera non exilia, ſed relegationes propriè dicuntur*, in *l.* 38. *ff. de pœnis*, & in *l.* 4. *ff. ſi quis cautionibus*, ibi: *morte, exilioue*, iuncta Gloſa *litera O*. Planè dictam legem *omnes*, loqui etiam de deportatione, ponderentur quæſo illa verba: *Quos damnationis conditio diuerſis exilijs deſtinatos*; & alibi: *Nec formidare miſerias vllas exilij*, quæ verba ad deportationem potiùs, quàm ad ſimplex exilium adaptantur.

Ampliùs condemnato ad triremes tempus carcerationis excomputatur. Primò nã deportationis loco triremis pœna eſt ſubrogata, præſertim vbi Inſulæ non ſunt, Capibl. *de Baron. Prag.* 19. qui *n.* 14. dicit, quòd ſi eſt perpetua deportationi, ſi temporanea relegationi ſubrogata cenſetur, & hac ratione tortura non procederet, ſed contrarium de conſuetudine, cum tortura vnius horæ cruciatus ſit triremis per annos.

Secundò, quia carcer pœnam non leuem continet, vt conſiderauit Iuriſconſultus in d. l. *omnes*, adeò quòd carcer perpetuus morti æquiparatur, Bouadilla *polit. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 7. D. R. Capycius Latro *lib.* 1. *conſul. conſult.* 6. 187. *&* 188. imò quodam modo morte ſeuerior, iuxta illud, *Meliùs mori, quàm malè viuere.*

Tertiò, quia tenet Villadieg. *in foro iudic. lib.* 2. *tom.* 5. *l.* 9. *n.* 9. *in fine*, D. Reg. Rouitus *in Pragm.* 1. *de relegatis n.* 7. Giurba *conſ.* 30. *n.* 34. D. R. Capycius Latro *deciſ.* 177. Muta tamen *Prag. Sicil.* 33. dicit, quòd pro 3. parte excomputatur; ſed tu dicas Iudicis arbitrio.

Quod tamen intelligunt procedere, ſi Iudicis culpa fuerit detentus, ſecus ſi condemnati, puta ob debitum intereſſe, & addo infirmitatem.

Quinimò pœna exilij, & relegationis, atque triremis ei, qui ante ſententiam longum paſſus eſt carcerem, vel eſt in totum relaxanda, vel diminuenda. Hinc S. C. M. C. R. Audientiæ,

& aliæ

Digitized by Google

& aliæ Regni Curiæ, quando quis fuit carceratus pro tanto tempore, quod conſideratur in pœnam, decretum interponitur: *Carcer paſſus per n. & n. ei cedat in pœnam*, & ſi eſt diminuta clementius condemnatur, ſtante longa carceratione, quæ clauſula explicatur in decreto, & ita pluries iudicauimus, iuxtà tradita ab eodem Præſide de Franchis *d. deciſ. num. 6.* Caballo, & D. R. Capycio Latro *deciſ. 177.* qui Doctores cumulat, & *nu. 26.* rationem affert: *Nàm ſi pœna carceris exilij pœnam minuit, cur non, & cæteras minuere debet.*

Et dicta intelligo procedere, etiam ſi longa carceratio contigiſſet inquiſiti culpa: putà inquiſitus diù ſtetit in carcere ſe defendendo, & appellando, quia licitè agit, & humanum eſt humani infortunij miſereri.

Rursùs carcer in Regno in pluribus caſibus eſt in pœnam, vt in repertorio Pragm. in verbo *pœna* videre eſt, & obſeruata dicta pœna, præſertim contra mulieres, quæ detruduntur in carcere M. C. dicto *la Penitenza*, ad quē locum, condemnatur etiam pro exilio, quando dubitatur de honore extra propriā Patriam, iuxtà Fabri *definit. 2. C. ad l. Iul. de adult.* ibi: *At ſi præter adulterium aliud quoque crimen concurrat, cuius coercitio ad publicam vindictam pertineat, pœnæ commutationem, & pro delicti grauitate exaſperationem fieri oportebit, nec eo minus in exilium danda, & releganda erit mulier, quod ità futurum ſit, vt repetere illam poſtmodum maritus nequeat.*

Et paſſim pro leuibus criminibus inciuilitatis, aùt ratione emendationis ad carceres mittimus. Hinc ſi quis in M. C. pro ſimili cauſa reperitur detentus, in viſitatione, quæ dicitur de non ſcripto, decretum interponitur: *Quod per dies tot non viſitetur.*

Si quis ad fuſtigationis pœnam con-
21 demnatur, decretum ità concipitur.

Die, &c. f. v. in M. C. fuit prouiſum, quod talis de tali inquiſitus, & carceratus pro cauſa, vt ex actis, publicè fuſtigetur per loca ſolita Ciuitatis.

De hac pœna fit mentio in *l. ictus fuſtium 22. ff. de his qui notantur infamia*, *in l. fuſtibus cæſum, C. ex quibus cauſis infamia irrog.* cum concord. & in *cap. Regni Ad hoc, de furtis.*

Eadem ignominioſa eſt, & cōtra tenuiores homines practicatur, honeſtiores verò fuſtibus non ſubijciuntur, vt vtar verbis Calliſtrati in *l. capitalium, §. non omnes, ff. de pœnis*, & ſic remota à perſona nobili, Bartolus *in l. 1. ff. de termino moto*. Hinc conſidero, quòd Chriſtus, licet Altiſſimi Filius, fuſtibus fuit cæſus, imò & duriſſimè tanquàm ſeruus flagellatus, vt nos viles, & Satanæ ſeruos, liberos redderet, & glorioſos. Antiquo enim iure liberi fuſtibus cædebantur, ſerui flagellis, vt in *l. Pædius, ff. de incend. ruin. & naufr.* porrò leuior fuſtium, quàm flagellorum caſtigatio erat, vt notat eruditus Gothofredus *in l. 12. ff. de iure fiſci, litera Z.*

Contra mulieres quoque irrogatur, vt penes Fabrum *definit. 2. C. de adult.* D. de Franchis *deciſ. 592.* vbi mulier, quæ vt ſuam pudicitiam tegeret, corporis animati abortum procurauit, fuſtigatione, & detruſione vita durante fuit condemnata, & penes Berard. Muſcatell. *de prob. delict. tit. de blaſphemia n. 47.* vbi mulier pro dicto crimine præcedente fuſtigatione in Monaſterium, ideſt in carcerem M. C. dictum *Pœnitentia* detruditur.

Hic etiam noto, quòd dicta pœna cum alia coniungitur, & multos fures, ac alios vidi condemnatos præcedente fuſtigatione, quæ praxis deſcendit ex d. *l. Pædius, ff. de incend. ruina, & naufrag.* ibi: *Ideòque ſi grauior præda vi adpetita videbitur, liberos quidem fuſtibus cæſos in triennium relegabis, aut ſi ſordidiores erunt, in opus publicum eiuſdem temporis dabis.*

Dicitur in decreto *publicè*, quia de die per dicta loca reus fuſtibus denudato corpore cædi debet, & cum præcone, qui cauſam dicere debet, vt in

d. l. fu-

d. *l. fuſtibus*, vt ei non ſolùm verberatio, ſed quoque verecundia ſit pœna: quinimò talis, ſuper aſellum, & cum mitra duci ſolet per plateas in maius ludibrium, ſi rei conditio expoſcit.

Cœterùm fuſtigatio infligi non debet, niſi in notorio crimine, aùt vbi conuictio eſt, eum infamiam irroget.

22 Si quis ad inſeruiendum in bello condemnatur, decretum ità interponitur.

Die, &c. in cauſa R.F. eum n. & n. inquiſito, & carcerato pro t. crimine, vt ex actis.

F. v. in M. C. audito R.F. fuit prouiſum, quòd dictus n. & n. pro cauſa prædicta inſeruiat in bello S.C.M. per annos tot continuos facta obligatione in forma, quæ ſequitur: *Cõſtitutus penès acta n. & n. principalis inquiſitus, & detentus, poſitus tamèn in libertate, non vi, ſed ſpontè pro obſeruantia decreti ſub die, &c. per M.C. prolati ſe obligauit ad pœnã mortis naturalis inſeruire S.C.M. in bello apud Officiales ſibi deſtinandos per ſpatium annorum tot continuos ſub vexillo, ſeù ſigno deſtinando, & ſignum, ſeù Banneram non deſerere, & proindè ſe obligauit ad pœnam prædictam, & ſic iurauit, & renunciauit in forma, necnon ſe obligauit ſeruare ordines militares, & finito tempore non diſcedere, niſi in ſcriptis obtenta licentia ab eius Officialibus, & ſic ſe obligauit ad pœnam iuris, & renunciauit in forma.*

Dicitur in forma, ideſt ad pœnam mortis, iuxtà *Pragmaticam* 2. §.19. *de militibus*, vbi D. Reg. Rouitus, qui in concordantiam allegat *tex. in l. 1. C. de commentu, lib.* 12.

Sed aduerto, quòd de Iure Communi non omnes deſertores, & indiſtinctè in hanc incidunt pœnam, vt in *l. non omnes* 5. *ff. de re militari*, ibi: *Sed habetur, & ordinis, & ſtipendiorum ratio, & gradus militiæ, vel loci, muneris deſerti, & anteactæ vitæ, & numeri, ſi ſolus, vel cum altero, vel cum pluribus deſeruit, item temporis, quo in deſertione fuerit, & eorumque poſtea geſta fuerunt, qui in pace deſeruit eques gradu pellẽdus eſt, pedes militiam mutet. In Bello idem admiſſum capite puniendum eſt*, in *l. omne delictum* 6. ibi: *Qui in acie fugam prior fecit ſpectantibus militibus propter exemplum capite puniendus eſt*, cum quo concordat *tex. in l. aut facta*, §. *fin. de pœnis*, cum concordantibus in Gloſa *lit. F.*

Et in d. *l. 1. C. de commeat.* ibi: *Si quis verò contra hanc legem facere auſus fuerit, & militem contra interdictum commeatum dimiſerit eo tempore, in quo Barbarorum incurſio extiterit, & tunc cum præſenti in Caſtris, atque apud ſigna milites eſſe debeant, quiſquam abſuerit capite vindicetur.*

Ideòque à Iure Communi regulari, & cum temperamento intelligi debet, vt aduertit Iuriſconſultus in *l. reſpiciendum, ff. de pœnis*, ibi: *Debent ſeueritatem legum cum aliquo tẽperamento benignitatis proſequi*. Promulgantur enim leges pœnas rigoroſas continentes ad exemplum, vbi conuenit, vt homines deterriti facinora non admittant. Hinc Bouadilla *tom. 1. de la politica l. 2. cap. 11. de la piedad num. 31. Las leyes no ſe hazen para quitar à los hombres las vidas, ſino para extirpar los vicios de las Republicas, y que las leyes riguroſas no ſon mas, que para eſpantar, y las piadoſas para executar*; & meritò ob fragilitatem naturæ humanæ, & ob communem inimicum dæmonem inſidiatorem.

Quarè pœna in l. contenta exequi non debet, ſi in facti contigentia à ratione, & communi hominum ſenſu aliquo modo diſſonat.

Porrò in ſpecie, de qua agimus, ſi condemnati ad inſeruiendum in bello erant homines malæ vitæ, ſi militiam deſerunt, vltimo ſupplicio puniendi ſunt; ſi non ſunt homines malæ vitæ, putà quia pro aliquo crimine, vel quia vagabundi, non eadem pœna, ſicuti non eadem pœna feriendi ſunt, qui tempore incurſionis inimicorum, & ab acie, & tempore pacis.

Obli-

Obligatio itàque ad pœnam mortis tenet, quia is, qui ſe obligat, vel ratione anteactæ vitæ, vel ſic verſari poteſt, vt morte dignus habeatur.

Dicitur in dicta obligatione, *& ad aliam pœnam iuris*, cum alios ordines militares transgredi poſſit, & in dictam pœnam non incidere.

Hic non incongruè quæro, an ex aliqua cauſa: putà ob parentum, vel cõ-
23 ſanguineorum valetudinem, ſi militiæ adſcriptus militiam deſerat, excuſationem mœreatur?

Et videtur affirmandum ex *tex. in l. qui cum vno teſticulo*, *§. examinatur, ff. de re milit.* ibi: *Et datur venia valetudini parentum, & affinium.*

Subuenire enim parentibus eſt de iure naturæ, *l. fin. §. ipſum autem, C. de bonis, quæ liberis, cap. cæterùm 86. diſt.*

Sed contrarium veriùs eſt: nàm vtilitati priuatæ anteponenda eſt vtilitas publica, & Principis honor, *Gloſa in l. 1. §. quamuis, ff. de ventre inſpic. & in l. 1. §. generalitèr, de ventre in poſſeſſ. mitten.*

Adeò quòd pro Republica licet necare parentes, *l. minimè 35. ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

Non obſtat *tex. in d. §. examinetur*, quia loquitur in emanſore, & non in deſertore, prout quoque obſeruauit D. Reg. Sanfelic. *dec. 255. n. 5.* emanſor enim, & deſertor, ſunt qui diù ab exercitu vacati ſunt: differentia in eo eſt, quod ille ſpontè, hic inuitus regreditur, Gothofredus *in l. deſertorem, de re militari, lit. S.* & de deſertore vide Caball. *reſ. crim. caſ. 294.*

Si quis in præſidium mittitur, dicitur: *Inſeruiat in præſidio declarando per S. E. & ſe obliget in forma.*

Et hæc in atrocibus.

24 Si quis autem condemnatur ad pœnam mortis, & eſt nobilis, decretum ita concipitur.

In cauſa R. F. cum t. de t. inquiſito, & carcerato pro t. crimine, vt ex actis.

Die, &c. ſ. v. in M. C. audito R. F. fuit prouiſum, & decretum, quòd t. de t. pro cauſa prædicta decapitetur in loco præparati ſupplicij. Si ignobilis: *moriatur in furcis.*

Vel dicitur: *Quòd t. de t. laqueo ſuſpendatur in furcis, ita & talitèr, quod eius anima à corpore ſeparetur.*

Vel dicitur: *Quod t. de t. inquiſitus, & carceratus prò cauſa, vt ex actis, moriatur in furcis; verùm antè ſententiæ exequutionẽ torqueatur tanquàm cadauer adſciendum complices, & fautores, ac alia patrata delicta, ſiuè mandata.*

Quod decretum interponitur, quando crimen fuit à pluribus patratum, ijs in proceſſu non liquidatis, & quando reus eſt homo malæ vitæ, & dicitur *ſiue mandata*, ſi crimen de alterius mandato commiſit.

Vel dicitur: *Moriatur in furcis, & ſuum corpus diuidatur in fruſtra ad eſcam volatilium, vt ſit ſibi in ſupplicium, ac alijs in exemplum; verùm antè ſententiæ exequutionem torqueatur tanquam cadauer adſciendum, &c. vt ſupra.*

Quod decretum interponitur in criminibus exemplaribus, & contra graſſatores campaneæ.

Vel dicitur: *Moriatur in furcis, & ligatus ad caudam equi raptetur per loca ſolita Ciuitatis, & ità ducatur ad locum præparati ſupplicij, ſuum corpus in fruſtra ſcindatur, vt ſit ſibi ſupplicium, & ad aliorum tranſeat exemplum, verùm antè exequutionem ſententiæ torqueatur tanquàm cadauer adſciendum complices, auxiliatores, & alia patrata delicta, ac mandata.*

Quod decretum pluries me referẽte contrà aſſaſſinos vidi practicatum.

Vel dicitur: *Quòd t. de t. pro cauſa, vt ex actis, ligatus in Rota malleo ferreo in ſuis tibijs, & corpore percutiatur, ita & talitèr, quòd eius anima à corpore ſeparetur, in fruſtra diuidatur, & ad locum præparati ſupplicij ſuper currũ ducatur, verum antè exequutionem ſententiæ torqueatur, &c.* vel dicitur: *Moriatur more Germanico*, quod in Regno intelligitur Rotæ ſupplicium.

Quod decretum interponi ſolet contrà homines valdè diffamatos capita factionum,& exulum; & ducitur ſuper currum, vt ab omnibus inſpiciatur, & vti caput currum habeat in triumphum, & in prœmium tale accipiat ſupplicium.

Vel dicitur: *Laqueo ſuſpendatur in furcis,ita & taliter,quod eius anima à corpore ſeparetur,& cadauer in flammis igneis comburatur,& deleatur à mundo, vt ei ſit pœna, cæteriſque tranſeat ad exemplum.*

Quod decretum interponitur contrà committentes peſſimum crimen, ideſt nefandum; id enim igne Deus caſtigauit, vt in *Geneſ. cap. 19. n. 24.* ibi: *Igitur Dominus pluit ſupra Sodomā, & Gomorrham ſulphur, & ignem,& ſubuertit Ciuitates has, & omnem circa regionem vniuerſos habitatores vrbium,& cuncta terra virentia.*

Ideòque hoc crimen committentes Sodomitæ appellantur: contrà verò minores infra decennium hoc crimen patientes decretum ità interponitur.

Die,&c.t.de t.inquiſitus, & carceratus pro cauſa,vt ex actis, ſtante minori ætate ſtillis lardeis per ignem in eius anu per aliquantulum percutiatur.

Minores infra ſeptennium fuſtibus cedantur.

Vel dicitur: *Die, &c.t. de t.&c. moriatur in furcis, & eius cadauer ſeruata forma iuris inſuatur culeo cum cane, vipera,ſimia,& gallo,& in mare iactetur, vt ſit ei pœna, & ad aliorum tranſeat exemplum.*

Quod decretum interponitur contra occidētem patrem,matrem, auum, & auiam, & filios.

Antiquo Iure parricida virgis ſanguineis verberatus culeo inſuebatur cane, gallo gallinaceo, vipera, & ſimia, & in mare proximum proijciebatur, vel beſtijs ſubijciebatur, vt in *l. pœna, D. de parricidijs*, & in *l.vnica, C. de his, qui parentes, vel liberos occiderunt.*

Hodierno more, & in Regno hoc ne rei anima contriſtetur, parricida ſi eſt nobilis decapitatur, ſi plebeius furca ſuſpenditur, & iuris ſollennitates poſt ſupplicium ſeruantur, prout fuit ſeruatum in quodam equite Neapol. qui veneno patrem necauerat, licèt poſtea nobiliſſimi eius conſanguinei ex gratia ab Excellentiſſimo Prorege obtinuerint, vt corpus ſepulturæ traderetur,Berard.Muſcatell. *de cognitione delict. fol. 604.* In hoc atrociſſimo crimine quamquàm antiqua pœna,nè anima contriſtetur,rectè non ſeruetur,hodierna tamen geometrica mihi non videtur;exiſtimarem ad aliorum exemplum, vt parricida prius virgis per Ciuitatem flagellaretur, & deindè mortem pateretur.

Vbi cum morte bonorum confiſcatio venit, vt in falſa moneta, in Læſa Maieſtate,Diuina,& humana, dicitur in decreto: *necnon ſingula, & omnia bona publicentur, ac fiſco applicentur.*

Et in læſæ Maieſtatis crimine, decretum ita interponi debet.

In cauſa R.F.eum n.& n.inquiſito,& carcerato in cauſa, vt ex actis.

Die t.menſis, & anni &c. M.C. vel Regia Iuncta declarat n.& n. incidiſſe in læſa Maieſtatis crimen,& proindè dictus n.& n.moriatur in furcis,& corpus diuidatur in fruſta,ac omnia ſingula eius bona publicentur,& fiſco applicentur;verùm antè exequutionem ſententia torqueatur tanquam cadauer,&c.

Vel dicitur: *Et proindè n.& n.decapitetur, & eius caput in crate ferrea incluſa ponatur in publico, vt ſit ei pœna, &c.*

Dicitur moriatur in furcis, vel decapitetur: nàm in Regno ſi nobilis eſt decapitatur, quæ pœna pro hoc crimine ſeruatur in hoc Regno, prout ſeruatur in Hiſpania,& Luſitania, teſte P. Fragoſo *de regimine Reipublicæ tom.1.l.5.diſp.13. n. 449.* & in Sabaudia teſte Fabro *l. 9. t.6.Codicis defin. 1.*

Sed in Francia ſuſpenditur,eodem P.Fragoſo *loco cit.* teſte.

Dici-

Dicitur M. C. declarat: nàm pœnæ pro hoc crimine à lege impoſitæ intelliguntur inflictæ ipſo iure, ſtatim patrato crimine: itaque omnia bona alienata poſt crimen antè captam inquiſitionem, à fiſco reuocantur, & ipſi applicantur, tenet Clarus *qu. 78.* D. Ricc. *collect. 568.* & in Regno adeſt capitulum, quod incipit: *Bona proditorum noſtrorum*, requiritur nihilominùs dicta declaratoria, vt bona prædicta vindicentur, D. R. Tapla *in d. cap.* Videndus Reg. Conſil. Carleu. *de iudic. lib. 2. diſput. 1. à n. 39.*

Bona autem antè crimen alienata hac fraude, licèt fiſco non applicentur, reſtituto tamen pretio vindicãtur.

In hoc etiam crimine filius ab hæreditate patris excluditur.

Sed an filius matris rebellis?

Affirmat Gloſa in *l. quiſquis, §. ſi ad*
25 *filias, C. ad l. Iul. Maieſt.* Angelus *de maleſ. verb. Et hai tradito, n. 12.* Hunnius ad Treutlerum *vol. 2. diſput. 32. theſ. 1. qu. 16.* & poſt alios Harpret. *ad Inſtit. §. publica autem iudicia 3. de publ. iudic. n. 79.* vbi etiam refert Farinac. *in praxi lib. 4. tit. 13. de crim. læſæ Maieſt. qu. 116. à n. 98.* Eo quòd Imperatores initio dictæ l. vtuntur verbo *Quiſquis*, quod tàm maſculos, quàm fœminas complectitur, ex *l. qui duos 61. in fine, ff. de leg. 3. & l. 1. ff. de verb. ſignif.*

Deindè, quia cum pater eſt rebellis, filius patitur pœnas, d. *l. quiſquis*, quia ipſe cenſetur ſequi paternos mores, vt eruditè ait Harpret. *n. 66.* Ac etiam cenſetur filius ſequi mores matris; imò per magis iſtos, vt ex Sixtino, & Terentio idem *n. 79.* eſt igitur ijſdem pœnis puniendus filius, cum mater committit crimen læſæ Maieſtatis.

At negat Albericus, & alij, quos ſequitur Gigas *de crimine læſæ Maieſtatis, ſub tit. de pœnis, quas filij*, Sixtinus *de regalibus lib. 2. cap. 20. à n. 82.* & nouiſſimè Caramuel *Logicæ Moralis Prodromo n. 463.* poſt Decian. *tract. crimin. lib. 7. cap. 41. n. 14.* vbi hanc ſententiam dicit veriorem, & communem.

Patet, quia cit. *l. quiſquis*, eſt dura, dum inducit pœnas extra Authores, & ideò Budæus *ad l. 2. ff. ad l. Iul. Maieſt.* putat ipſam eſſe correctam per *l. ſancimus, C. de pœnis*; & ſi id verè neget Duarenus *diſput. anniuerſ. lib. 2. cap. 24.* & etiam d. *l. quiſquis*, eſt pœnalis; imò reſtrictè ex re loquens: cum Pater delinquit, vt ibi: *Paterno enim deberent perire ſupplicio*. Igitùr non eſt producenda, & communitèr eſt aſſerendum, ipſam non loqui de filijs, cum mater eſt perduellis.

Etiam, quia, vt arguit cit. Caramuel, eſt diſcrimen reſpectu filiorum, quòad ad patrem, & matrem: nàm quia Adã peccauit, filij contraxerunt originale peccatum; quia ſi ſola Eua peccaſſet, vtique genus humanum nec contraxiſſet illud, nec moriẽdi neceſſitatem, & cœtera incommoda habuiſſet, quæ mortalitas ſecũ trahit, D. Th. *p. 2. q. 81. art. 5.* & Bellarminus *in controu. de amiſſion. gratiæ cap. 53.* Igitur fit manifeſtum, filios ob crimen læſæ Maieſtatis à matre commiſſum non ſubiacere pœnis, cit. *l. quiſquis.*

Nec refragatur, quod d. *l. quiſquis* vtatur d. verb. *Quiſquis*: nam hoc ita ſe habet in ipſa fœmina, ſcilicèt in ipſa matre delinquente, non autem in eius liberis, quia ipſa *l.* quatenus in princip. vtitur eo verbo *Quiſquis*, tantùm loquitur de perſona delinquente, vt citatus Sixtinus docet.

Et ad alterum dicitur, minimè verum eſſe filias æquo modo participare mores matris, & patris; dum potẽtius eſt principium actiuum, quàm materiale, & conſtat ex Ariſtotele, vt notat D. Thom. *cit. loco*, quòd pater tantùm ſit principium actiuum filij, cum mater ſit materiale, & ex hoc eſt, vt filius aſſimiletur patri, non matri, vt Gig. *n. 13.* Et ex eo ſœpè ſolet filius ſimilis eſſe patri.

In hoc etiam crimine, ſi quis propriam Principis perſonam offenderet;

atrociori ſupplicio plecti debet, nempè viuus in fruſtra ſcindi, vt notat Clarus *in §.crimen læſæ maieſtatis,verſ.Sed quæro*, quem ſequitur Muſcatell.*de pœnis dicti crim. n. 35. & 36.* vel aliquo alio acerbiori, Harpr. *in §. publica autem iudicia*, plures referens *n.45.*

Pro complemento non eſt prætermittendum, quòd condemnati ad triremes, ſi ad remigandum inhabiles reputentur, quia Senes, vel aliquo alio morbo laborant, condemnantur ad Inſulam, vel ad inſeruiendum in præſidio, vel in carcere detinentur.

26

Et condemnati ad mortem, ſi remigibus Curia indiget, perpetuò condemnantur ad triremes, vt teſtatur Capiblancus *de Baronibus Prag.7. num.6.* quod intellige in criminibus non exemplaribus, & in quibus ſunt partium remiſſiones, necnon quod dictæ commutationes fiant à Iudice Superiori, vt in M.C. à D.Regente, qui eſt in viſitatione.

27

Circa dictas commutationes adeſt quoque lex Regia 4. *l. 8. t. 24. de los condenados à galeras*, *noua compilationis.*

Pœna enim triremis morti æquiparatur, vt poſt multos ponderat Caball. *reſ.crim. caſu* 8. multa quidem in triremibus condemnati patiuntur incómoda, continuò catenis mancipati, & ſi viuant malè viuunt; ideòque ad triremes loco depoſiti tranſmiſſi, ſi ibi diù maneant, mortis pœnam euadunt, quia afflicto non eſt addenda afflictio, *l. omnes*, *C. de pœnis*, Gloſa *in verbo Luiſſe*, & ita in facti contigentia deciſum refert D. Reg. Capycius Latro *deciſ.* 177. & tanſmittuntur ad triremes loco depoſiti, condemnati ad triremes, vel ad mortem, quorum cauſæ pendent per apellationem, puta quia M.C. procedit ordinariè, & mittuntur cum declaratione, quòd ſi condemnatio ad triremes erit confirmata, tempus ſeruitij excomputabitur, ſi abſolutio ſequitur, mercedem habebunt, *Prag. 4. de condemnatis.*

Inſuper pecuniaria pœna ſi ſolui nõ poteſt, in exilium commutatur, & ſic in peius, vt in *Apoſtilla in Pragm. 1. de pœnis*, ne inultus quiſque remaneat, contra *tex. in l.vulneratus, ff.ad l. Aquil.*

Et hæc in atrocioribus, vel in atrociſſimis.

Decreta, quæ ſupplicia vſitata in Regno continent, enumeraui, vnuſquiſque caueat à malè agendo, nè in ea incidat, ac in illud, quod omnium eſt maximum, nempè mœrorem ſyntereſis.

Hinc Tiberius è Caprea Inſula ad Senatum his verbis exorſus eſt.

Quid ſcribam vobis, Patres conſcripti, aùt quomodo ſcribam, aùt quid omninò non ſcribam hoc tempore, Dij me, Deæque peius perdant, quàm perire quotidiè ſentio, ſi ſcio.

Hinc Tacitus eodem loco *lib. 6. Annal. cap. 7.* ſubdit:

Adeò facinora, atque flagitia ſua, ipſi quoque in ſupplicium verterant, neque fruſtra præſtãtiſſimus Sapientiæ firmare ſolitus eſt, ſi recludantur tyrannorum mentes, poſſe aſpici laniatus, & ictus; quãdo vt corpora verberibus, ita ſæuitia, libidine, malis conſultis, animus dilaceratur. Quippè Tiberium, non fortuna, non ſolitudines protegebant, quin tormenta pectoris, ſuasque ipſe pœnas fateretur.

Vnuſquiſque autem ſtudeat benè agere, vt bona, prœmiaque accipiat, & eius cor ſemper lætitia gaudeat.

FOR-

FORMVLARII COMPLEMENTVM, ET PRIMO CIRCA QVÆRELAM.

QVærelæ libellus talis eſt : *Marco Antonio Pinto della Città della Caua habitante nel Caſale di Priato, compare nella Corte criminale di eſſa, e dice, come hieri quattro del*
1 *corrente meſe di Maggio 1680. ſtando in d. Caſale, e proprio nel luogo detto Caſateſone, Lutio Salzano con animo diabolico le tirò vna archibuggiata, e perche nell'iſteſſo tempo ſe ritrouò eſſo Marc'Antonio partire dal luogo, doue ſtaua, per la Dio gratia non reſtò ferito, mà le palle di detta archibuggiata colpirno nel muro, à cauſa, che douendoli detto Lutio diece docati, più volte l'haueua richieſto al pagameneo, e perche era renitente, comparue per la ricuperatione d'eſſi nella Corte ciuile, che perciò eſponendoli querela criminale, fà iſtanza ſe ne pigli informatione, acciò ſia caſtigato, come le leggi diſpongono; così dice in queſto, & ogni altro miglior modo, facendo anche iſtanza, che ſia inteſo eſſo Marc'Antonio* in omnibus, &c.

Explicatur in libello, tempus, locus,
2 & cauſa, vt clareat veritas, quæ à principali tanquàm magis informato de facto à principio habenda eſt, & nè delato auferantur defenſiones, poteſt enim is probare, quòd illo die alibi erat, & ictum non emiſerit, & ſic ſuã demonſtrare innocẽtiã, iuxtà illud Cicer. *lib. 1. de inuent. verſ. ratiocinatio*, ibi : *Si quo die iſta cedes Romæ facta eſt, ego Athenis eo die fuit, intereſſe in cęde non potui.*

Hæc probatio dicitur coartata loco,
3 & tempore; & vt delato proficiat, ſtrictè coartari debet, iuxtà *text. in §. item verborum, Inſtit. de inutilibus ſtipulationibus*, ibi: *Toto eo die, quo conficiebatur inſtrumentum ſe ſe, vel aduerſarium ſuum in alijs locis eſſe.*

De hac etiam probatione loquitur
4 Gram. *deciſ. 56. n. 4.* Farin. *qu. 65. à num. 222.* Guazzin. *defenſ. 28. cap. 1. num. 13.* vbi plures congerit DD. ad illum te remitto. Sed hic duo non prætermitto, primum quòd ſi eſt plenè probatum delictum per duos teſtes, & delatus per alios duos teſtes probauerit die, & hora commiſſæ cædis, ſe alibi fuiſſe, tamquàm innocens abſoluendus eſt, iuxtà Gloſ. *in cap. Clerici diſtint. 81. verſ. Aliqui*, ibi: *Sed quid ſi duo Clerici dicunt, me commiſiſſe fornicationem cum aliqua tali die, duo Laici dicunt, me fuiſſe ſecum tota die in alio loco. Dico præponendos laicos*, & ibi Apoſtilla *n. 2.* dat rationem: quia iſta probatio implicitè continet affirmatiuam, teſtes verò nõ debent remouere ſenſum ab actu; nàm deponere debent qualitèr N. & N. tota die, vel illa hora ſecum ſtetit, vt in d. Gloſa, & docet Gramatic. *dec. 56. n. 5.* idem Farinac. Secundum, quòd licèt Guazz. *d. cap. à n. 14.* ex Paolo Guliel. *de relaxat. carcer. qu. 3.* & Decio *reſponſ. 96. nu. 3.* dicat, quòd hęc negatiua coartata probatur per familiares, & domeſticos; tamen doctrina non procedit, ſi plenè habes probatum crimen, vt reus in totum abſoluatur. Cœterùm per idoneos teſtes, *ideſt* omni exceptione maiores probanda eſt, vt probatur *in cap. ex tenore, de teſtibus*, & in *d. §. item verborum*, vbi Gloſ. *litt. P.* hoc enim Regnum falſis teſtibus abundat, & cum ij facillimè ad defenſam reperiantur, Iudex in examine maxima vtatur diligentia, & præſertim non ſemel, ſed pluries circa id factum interroget teſtes.

Dictus quærelans debet ſe obligare,
5 & cauere pro expenſis, vt praxis obſeruat. Obligationis actus talis eſt: *Conſtitutus talis de tali, de t. patria, penès acta præſentis cauſæ, principalis quærelans ſe obligauit, & promiſit reficere parti ex aduerſo omnes, & quaſqunque expenſas erogatas, & erogandas in præſenti cauſa, in caſu ſuccumbentiæ, & ad maiorem*

cau-

Digitized by Google

cautelam T. de T. hic præſens laicus, & ſine Patre, vt dixit, ſe obligauit, & fideiuſſit, & ita inſolidum, cum poteſtate capiendi conſtituto, & præcario ſe obligauerunt, renunciauerunt, & iurruerunt,

Iudex procedendo ex officio etiam
6 principalem offenſum, tanquàm de facto magis informatum examinare tenetur, hac videlicet forma.

Die, &c. Neapoli coràm Domino N. vel ordinatione Iudicis N. T. de T. della T. Patria, dice fare il T. officio ætatis annorum tot, vt dixit, principalis vulneratus medio eius iuramento interrogatus, & examinatur ſuper præſenti informatione, e primo, come ſe ritroua eſſo Tale de T. ferito in queſto modo, da chi, come quando, doue, con che arme, e perche cauſa.

Dixit: Sig. nel tale giorno, circa la tale hora, nel tale luogo T. di T. me offeſe tirandomi due colpi di cortello nel petto, (ò con ſcoppetta, ò con archibuggette) mi tirò vna archibuggiata ferendomi nel petto à cauſa, che &c.

Et dettoli ſe contro T. di T. ne eſpone querela. Dixit Signor sì, (quo caſu in omnibus eſt Audiendus.)

Et dettoli, chi può deponere delle coſe predette.

Dixit: Signore li T. & T. (talis ſcriba, vel Actuarius.

Si is offenſorem propalare nequeat,
7 cogi poteſt, vt probaui in primo capite.

Si eſt iniuriatus, vel verberatus dicitur principalis offenſus; & hic etiam noto, quòd ſi is dicit, quòd pugno fuit percuſſus; teſtes verò alapa, teſtibus credendum eſt: præſumitur enim principalem ob verecundiam factum tacuiſſe.

Si quis bona perdidit furto, *dicitur principalis diſrobatus medio eius iuramento interrogatus, & examinatus ſuper præſenti informatione, e primo, come eſſo T. di T. è ſtato robato, da chi, ò chi tiene ſoſpetto, in che modo, quando, doue, che robe, & di che valore. Dixit Signor &c.*

Hic nota, quòd primum interroga-
8 torium eſt circa factum; Secundum circa perſonam furis; tertium circa modum, an clam, vel palam, an violentia? vt diſtinguatur furtum à rapina, ſeu latrocinio; quartum circa tempus, an die, an nocte? quo caſu fur nocturnus magis punitur, & furtum eſt priuilegiatum in probatione; quintum circa locum, an domi, an in memore, an in via publica? à qua circumſtantia regulatur quoque pœna, vt latè probaui in *cap. 1. & c. 4.* vbi de pœna furti in via publica. Sextum circa bona, & bonorum valorem: in odium enim furis, circa rei valorem creditur principali cum iuramento, vt communitèr DD. niſi aliunde alitèr conſtet. Bona verò furata, & reperta recognoſci debent per teſtes, qui depoſuerunt in genere, & per principalem, vt liquidò conſtet de furto, & res ſuo reſtituatur Domino. Recognitionis formula talis eſt.

Die T. Neapoli ordinatione Iudicis T. cauſæ Commiſs. &c.

Da me ſottoſcritto Maſtrodatti, (ò Scriuano) eſſendo ſtate poſte le tali, & tale robbe in mezzo di altre robbe alle dette ſimili ſopra d'vna boffetta nella Sala della Vicaria, iui è ſtato introdotto T. di T. principale diſrubato, il quale aduertito, che voglia vedere bene ſe frà queſte robbe, che al preſente ſe li moſtrano, vi conoſce le robbe robateli, ſi come hà detto, e depoſto nella ſua depoſitione al preſente lettali, e precedente giuramento di dire la verità; viſte, & reuiſte bene dette robbe vna per vno; Dixit: Signore, quà frà queſte robbe vi è la tal coſa, quale è mia pigliandola con le mani, quale robba fù ritrouata in potere del Tale di T. ò in caſa, ò in tal luoco, & in fidē Talis Actuarius.

Circa teſtis examen.

Iuxtà *textum in capitulo cum cauſam,*
9 *de teſtibus, & capitulo iudicantem 30. quæſt. 8.* Is diligentiſſimè eſt examinandus hac videlicet forma.

T. di T. della T. Patria di età di anni T. vt dixit, dice fare il tale officio, & habitare nelle caſe del T. di T. medio eius iuramento interrogatus, & examinatus, come paſſa il fatto dell'homicidio commeſ-

ſo in

ſo in perſona di T. di T. da chi, quando, doue, in che modo, con quale armi, e per qual cauſa dixit, &c.

Completo examine reddita ratione
10 de cauſa ſcientiæ ſubſcibat ſuam depoſitionem, ſi ſcribere ſcit, ſi neſcit, propria manu ſigno Crucis in confirmationem ſui dicti ſignet, ſi fortaſſis teſtis ſubſcribere, vel ſignare nequeat ob læſionem dexteræ manus; tunc ſcriba, ſeu actuarius pro eo ſubſcribat, & de hoc impedimento teſtetur, hoc modo videlicet: *ſtante impedimento ex quo laſus in dextera manu pro eo ſubſcripſi*, T. Actuarius.

Dicitur T. T. & modo vt ſupra, vt appareat, de qua cogniatione ſit, an partialis delinquentis, an conſanguineus, vel affinis.

Dicitur *ætatis*, vt appareat, an ſit idoneus in teſtificando.

Dicitur *Fare il tale officio*, vt dignoſcatur, an ſit vilis, an honeſta perſona.

Dicitur *habitare nelle caſe del tale*, intellige, ſi degit in hac magna Ciuit. Neap. vt Fiſcus eum reperiat in repetitione.

Dicitur, *come paſſa il fatto del homicidio, &c.* vt quoque non ſolùm de delinquente, ſed de qualitatibus, quæ delictum aggrauant, ratione loci: vt ſi in Eccleſia, in Teatro, Palatio Principis, &c. ratione temporis, ſi in maiori hebdomada, in die Paſchatis, aùt Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti; vel ratione modi, ſi proditoriè; ratione armorum, ſi cultro, vel ſcoplo; ratione cauſæ, ſi leuis, grauis, ſi alterius mandato, & pecunia accepta.

Hic aduerto, quicquid teſtis, ſiue
11 contra inculpatum, ſiue in eius fauorem dicit, Iudex in depoſitione teſtis ſcribere debet, iuxtà *Prag. 6. de actuarijs*, alioquin Iudex peccaret: nàm reum aggrauaret, & Fiſco, ideſt Reipublicæ præiudicaret.

Si teſtis Italico loqui neſciat idio-
12 ma, à duobus Interpretibus coràm Iudice, vel actuario eſt interrogandus, & dicti Interpretes examinandi qualitèr de tali re ordine Iudicis colloquium habuerunt cum T. de T. qui reſpondit ſcire *hoc*.

Hinc turce, qui idioma Prouinciæ
13 etiam in ſcribendo didicit, iuramentum ſuo more defertur, & depoſitionem ſubſcribit, ſi ſcribere neſcit, eam actuarius ſubſcribit.

Si teſtis poſt ſubſcriptionem aliquid ſua ſponte, vel interrogatus addit, dicitur: *& denuò medio iuramento interrogatus reſpondit, & vel denuò cum iuramento dixit.*

Si infans minor ſeptennio ſuper ali-
14 quo facto eſt examinandus, à Iudice interrogatur, interueniente Actuario, ſiue ſcriba, qui de hoc actum facit, cum ei iuramentum, iuxtà *tex. in l. iuraſſe, ff. de iure iurand. l. 4. ff. de in litem iur. C. paruuli, & cap. pueri 22. q. 4.* non deferatur, & teſtis dictum ſine iuramento non tenet, *l. ſolam. l. Iuris iurandi, C. de teſtibus, cap. nuper, extrà eodem*, cum concord. recipitur enim ad Iudicis inſtructionem, & eius dictum, tanquàm adminiculum, alterius teſtis dictũ coadiuuat: multoties enim Deus omnipotens ex ore infantium, & lactantium perfecit laudem. Actus talis eſt.

Hoggi 3. di Maggio 1680. hauendo Io ſottoſcritto Scriuano aſportato auanti del Signor Giudice D. Gioſeppe Bartolino, Antonio Ferraro figlio di Pietro, & Antonia Beuilacqua d'età d'anni ſei in circa, come eſſo Pietro hà detto, & dal ſuo aſpetto appare, & da detto Sig. Giudice interrogato ſopra tale fatto hà fermamente detto queſto, e queſto, & in fidem talis Scriba.

Hinc etiam aduerto, quòd Iudex
15 non debet teſtem interrogare ei factum ſuggerendo, & interrogando, an Titius hoc admiſerit? & ſi hoc modo accepta eſt, depoſitio inualida eſt: de facili enim teſtis ad euitandam inquietudinem affirmare poteſt, quòd à Iudice eſt ſuggeſtum ad illius complacentiam.

Valet tamèn Iudex in caſu, quo ali-
16 quis veniret de crimine inquiſitus, inter-

ter-

Digitized by Google

terrogare teſtem de vita, & eius conditione, & ita obſeruat Praxis, quæ fundatur in *cap.cum oporteat, in cap.inquiſitionis, & in cap.qualitèr, & quando 24.de accuſ.*

Aliud non omitto, quòd depoſitio
17 teſtis à Iudice accepta hac v3.forma, *ad opportunam interrogationem ſibi legitimè factã*, licèt iuxta allegata à Guazz. *defenſa 19.c.12.à 2.* dicatur per ſuggeſtionem palliatam habita; tamen hoc dictum meo iudicio non procedit, quãdo teſtis à Iudice interrogatur de facto, quod percipi non poteſt, niſi plures præcedant interrogatiònes: præſumendum enim eſt, Iudicem legitimè interrogaſſe, & ita ſcripſiſſe, quia fruſtra fiunt per plura, quæ poſſunt fieri per pauciora, quæ conſideratio ceſſat in Scriba. Nec prætermitto, quòd ſi doctrina Guazz. procederet, ferè omnes Regni proceſſus caſſarentur.

Hinc etiam non omitto, quòd ſi te-
18 ſtis non reminiſcatur delinquẽtis nomen, quod ante examen benè ſciebat, poteſt ei Iudex inter plura nomina commemorare, videlicèt, *an Petrus, Franciſcus, Ioannis, Antonius, &c.* & non dicitur ſuggeſtio.

Circa teſtis repetitionem.

Si in partibus ſunt repetendi teſtes,
19 requiritur reus ad videndum teſtium iuramenta hac forma.

De Mandato M.C.V.&c.

Cum fuerit in Cauſa vertente inter Regium Fiſcum ex vna, & T.de T. inquiſitum, & carceratum ex altera, prouiſum per eamdem M.C. quòd teſtes in dicta Cauſa examinati repetantur per T.de T. Actuarium, qui pro repetitione prædicta acceſſurus eſt in partibus. Ideò requiratur, & peremptoriè citetur dictus talis de tali principalis inquiſitus, vt ſui nomine deſtinet perſonam ad videndum teſtium repetendorum iuramenta.

Citato dicto Carcerato, & facta relatione, & in dicta citatione referat etiam ſcriba hac forma.

Die tali fuit data dicto T.de T. carcerato per me Scribam cauſæ nota dictorum teſtium repetendorum. Si repetuntur in Curia, citatur, & aſportatur carceratus ad videndum teſtium iuramenta.

Sequitur pro repetitione citatio hac
20 v3.forma.

De mandato M.C.V.

Ad inſtantiã Reg. Fiſci, ex prouiſione facta per ſubſcriptum Commiſſarium, Alguzerijs Curiæ T. committimus, & mandamus, quòd peremptoriè citetis ſubſcriptos teſtes ad pœnam vnc. auri 25. per quemlibet Fiſco Regio applicandã, quatenùs prima die iuridica poſt præſentium notificationem perſonaliter coràm me ſubſcripto actuario in loco reſidentiæ depoſituri, ac legitimè repetituri eorum, & cuiuslibet teſtimonium veritatis, in cauſa in eadem M.C. vertente inter dictum R.F. ex vna, & T.de T. principalem inquiſitum, & carceratum ex altera. Datum die, &c.

Formula, qua fit repetitio, talis eſt.

Tale di tale della tal Patria, dice fare
21 *il tal'officio, habita alla tal ſtrada, caſa del tale, ætatis ſuæ annorum tot, vt dixit, teſtis citatus, & relatus medio eius iuramento interrogatus, & examinatus, & primò.*

Interrogatus, che sà eſſo teſtimonio del tal delitto in perſona del tale, di tale, da chi, come, e quando, doue, con che armi, dixit: Signore di queſto fatto, che mi dimandate me ne ſono eſaminato vn'altra volta, & hò detto la verità, e per non far errore, voglio mi ſi legga la mia depoſitione, & inuenta quædam depoſitio exiſtens in hoc proceſſu fol. tali, facta per dictum talem de tale ſub eius nomine, & cognomine, quæ incipit: Die tali, tale di tale, della tal Patria, & ſequendo finit, cum ſubſcriptione dictante, io tale di tale, vel cum ſigno Crucis dicti talis, T. Actuarius, & per ipſum talem de tale teſtem benè audita, & intellecta eius depoſitio de verbo ad verbum, vt iacet, ipſam denuò, cum iuramento ratificauit, omologauit, & acceptauit, & in ea ſe retulit, & perſtitit, ſingula ſingulis referendo nil addendo, nec diminuendo, & in ea firmitèr inſiſtendo, tàm de loco, & tempore, quàm de omnibus alijs circumſtantijs, vt in ea cõtentis, &c.

Dicitur *nihil addendo, nec diminuendo*,
22 nàm regularitèr teſtis ex interuallo
ſuum dictum corrigere nequit ob ſub-
ornationis timorem. Verùm ex cauſa
dictum declarare, eique addere valet:
vt putà ſi poſt examen notitia ipſi teſti
perueniat, vel ſi ita diſtinctè non eſſet
interrogatus, quæ ratio paſſim iu Tribu-
nalibus admittitur; ſic etiam in dimi-
nuendo: vt putà ſi quis primò examina-
tus dixerit de auditu, Titiũ pecunia ac
cepta homicidium commiſiſſe, poſtea
in repetitione deponeret ex cauſa ini-
micitiæ, & concludentem redderet ra-
tionem; in hoc enim caſu ceſſat ſuſpi-
cio doli circa examen principalis in-
quiſiti.

Ponitur pro exemplo formula, qua is
examinatur in homicidij crimine,
quando negat.

Die T. & coràm DD. T. de T. Iudicibus M.C. in ea exiſtentibus, vel ordinatione M.C. Tale di T. della T. Patria, dice fare il T. officio, ætatis ſuæ annorum tot, vt dixit, & ex aſpectu apparet, principalis inquiſitus, & carceratus, medio eius iuramento interrogatus, & examinatus, & primo, come ſe ritroua eſſo T. de T. carcerato, e da quanto tempo, dixit Signore.

Interrogatus, ſi sà la cauſa di detta carceratione? dixit.

Interrogatus nel tal giorno doue ſtaua, e con chi: dixit.

Interrogatus, ſi conoſce T. de T. dixit.

Interrogatus, ſe con detto T. ci hà paſſato qualche differenza? dixit.

Et monitus dicere veritatem, come paſſa il fatto dell'homicidio commeſſo in perſona di N. & N. & s'è vero, che eſſo il tale giorno, nel tale luoco, per la tal cauſa le tirò vn'archibuggiata, per il quale reſtò ferito, & da là alcuni giorni ſe ne morì, come ſe n'è preſa informatione di queſta G.C. dixit.

Dicitur *monitus*, quaſi hac particula
23 Iudex reo demonſtret, qualitèr eſt in
probatis, quo caſu ipſe reus tenetur fa-
teri delictum, iuxta magis communem
Theologorum opinionem, vt notaui in
cap. 3. n. 43. & cap. 5. nu. 45. Ideòque Iu-
dex hac particula non debet reum in-
terrogare, ſi grauia indicia non exiſtant,
alioquin eſſet eum decipere, licèt igna-
ri Iudices parum hoc obſeruent, & rei
rariſſimè confiteantur, & ſic ex vtraque
parte iuramentum ſpernitur; quarè di-
cit Pater Leſſius *de iuſtitia, & Iure lib. 2.
cap. 31. dub. 3. n. 20. verſ. Reſp. 1.* quem ſe-
quitur D. Cardinalis de Lugo *diſput.
40. ſect. 2. n. 16. verſ. Dicunt vergere, circa
finem*, quod melius eſſet, ſi hoc Iura-
mentum non daretur.

Secundò, vt reus in maiori pertina-
24 cia conſtituatur, & ad vlteriora Iudex
procedendo, cum in carcere detinendo,
& tormentis ſubijciendo excuſetur.

Tertiò, nàm ſi de Iure Com. per in-
25 terrogationem Iudicis, & rei reſpon-
ſionem conteſtatur lis; magis, & propriè
videtur conteſtata hac animaduerſio-
ne, ideſt particula *monitus*, quæ cum
conſtituat hominem reum, & criminali-
tatem importet, Iudex eum aggrauaret
ſi abſque grauibus, indicijs ad tortu-
ram ita interrogaret, & is vti grauatus
poteſt Iudicem ſuperiorem adire.

Tamen attenta mala conſuetudine
26 interrogandi inquiſitos, indicijs licèt
ad torturam non ſufficientibus, de qua
teſtatur Clarus *qu. 20. verſ. Ad forman-
dam inquiſitionem*, quem ſequitur Cam-
pana *reſ. 17. nu. 27.* & tenent alij, vt vi-
dere eſt in *cap. 10. nu. 10. verſ. Quidam
alij*, hodie hæc particula *monitus* pa-
rum conſtituto præiudicium affert, &
multos obſeruaui proceſſus, in quibus
inquiſiti hac particula fuerunt exami-
nati, & nihilominus contra eos ad vlte-
riora non fuit proceſſum. Verùm hæc
conſuetudo non credo, quòd vigeat
in noſtra M. C. vbi peritiſſimi exiſtunt
viri.

Sed ſi omitteretur, an proceſſus eſſet
27 nullus? & prima facie videtur affir-
mandum: nàm de obſeruantia, quando
reus examinatur, & vti reus conſtitui-
tur, interrogatur cum hac particula
monitus.

E s Se-

Secundò,nàm licèt in citatis capitu-
28 lis probaui, quòd Iudex nequit inter-
rogare aliquem,& tanquàm reum con-
ſtituere, niſi grauia exiſtant *indicia*,
quamobrem ſi illa omitterentur, iuſtè
crederet reus prædicta indicia non
adeſſe,& ad defendendum ſe non præ-
muniret,& ſic à Iudice hoc capite deci-
peretur; ſed contrarium verius puto,
Primò, quia Iudicis negligentia non
poteſt Fiſco obeſſe, quando habet pro-
bationes contra reum,*c.cum quid vna
via,de regulis Iuris in 6*.Gratian.*deciſ.8.
num.*4.

Secundò, quoniam iam reus,fuit in-
terrogatus cum iuramento,quod men-
tem torquet,& reum ad confitendum
adſtringit.

Tertiò, nàm poſt examen hodie fit
litis conteſtatio, per quam Fiſcus reo
certamen annunciat.

Verùm,ſi quis de pluribus inquiſitus
29 ſuper aliquibus,cum particula *monitus*
fuiſſet interrogatus, & ſuper aliquibus
non,ſuper dictis capitibus proceſſus eſt
nullus: nàm conteſtatio litis ad præce-
dens refertur examen.

Hinc etiam quæro,an depoſitio prin-
30 cipali concedenda ſit,ſi ab eo ante de-
fenſionis terminum petatur? & quòd
non ſit deneganda conſideratur, quòd
depoſitio continet Iudicis interroga-
tiones, & rei reſponſiones, & quòd in-
terrogationes fiunt ſuper capitibus,
quæ in quolibet atrociſſimo crimine
conceduntur, quod reſponſiones ſunt
extra informatiuum,& ſunt facta,& di-
cta rei,ideòque eſſe concedenda. In
contrarium conſideratur, quòd Reus
depoſitionem petit prædictorum,& ca-
pitum immemor, ante terminum velit
in aliquo ſe præmunire, & fotaſſis fal-
ſos teſtes procurare. Veritas eſt,quòd
in crimine atrociſſimo deneganda ſit
ob dictam rationem, & ne leniter pro-
cedatur, vbi rigoroſè procedere fas
eſt.

In ſequenti caſu quidam fuit de ſtu-
31 pro cum inceſtu quærelatus, & contra
illum aderant indicia ad torturam,mu-
lier verò ſtuprata examinata vti prin-
cipalis in ſe,& teſtis quò ad alios,aliũ,
quàm quærelatum,de facto inculpauit,
an mulier torqueri poſſit ad ſciendum
à quo fuit ſtuprata? & requiſitus nega-
tiuè reſpondi.

Primò, quia animoſè Iudex ſe gere-
ret contra quærelatum extorquendo
hanc probationem ab ore principalis.

Secundò,nàm ſi negatiua perſiſteret,
debilitarentur probationes proceſſus.

Tertiò, quia præſumitur mulierem
ob amorem quærelatum exculpaſſe, ne
malum accedat.

Quartò, quoniam ſocij criminis ex-
culpatio pro exoneratione conſcientiæ
inculpato non proficit,ſi grauia indicia
extant, iuxta ponderata à D.Sanfelic.
deciſ.238.

Si principalis confitetur, & ſocios
32 nominat, eius confeſſio ità recipienda
eſt. *Die,&c.in M.C. & coram DD.Iudi-
cibus T.de T. pro Tribunali ſedentibus.*

*Tale di tale della tale Patria, d'età di
anni tanti,vt dixit, & ex aſpectu appa-
ret,principalis inquiſitus, & carceratus,
quò ad ſe, teſtis verò quò ad alios, medio
eius iuramento interrogatus, & exami-
natus ſuper præſenti informatione,& pri-
mò interrogatus, come ſe ritroua eſſo de-
poſitante carcerato,dixit:Signore la cau-
ſa della mia carceratione, credo, che ſia
per queſta, e queſta, &c. (Si eſt minor de-
cem,& octo annis) dicitur,cum iuramen-
to ſibi delato ante faciem, & præſentiam
T.de T.curatoris ad hunc actum dati,&
in eius abſentiam ſub eodem iuramento
interrogatus,& primo,&c.*

Confeſſio à Iudice non in figura iu-
33 dicij recepta, vel à ſcriba conualidari
debet C.pro T.S.hac forma.

Die,&c.coram T.de T.pro T.S.

*T.de T. & iterum cum iuramento in-
terrogatus,come ſe ritroua carcerato, e
perche cauſa,dixit. La cauſa io l'hò detto
vn altra volta auanti delle Sig.V V.(ò tal
Giudice,) & all'hora depoſi la verita, ac
inuenta quadam depoſitione in proceſſ.*

exi-

Digitized by Google

exiſtente ſacta ſub die, &c. per dictum T. de T. quæ incipit, &c. eique lecta de verbo ad verbum, dixit: Signore, quella è la mia depoſitione, quale io feci auanti detto Signor Giudice, e quella è la verità, quella accetto, ratifico, e di nuouo con giuramento confirmo, & ſic ſingula ſingulis referendo per modum vt ſupra dixit, & depoſuit in depoſitione, ſeu confeſſione prædicta, & in fidem.

Verùm ſi fuiſſet malis actibus extor-
34 ta, hac forma non redditur valida, illa
enim non dicitur inefficax, ſed nulla, &
ſecunda à prima deſcendens tanquàm
à radice infecta quoque eſt inualida, vt
enim extorſionis vitium purgetur coràm alio Iudice, iterùm à principio recipiẽda eſt, ne ob Tribunalis terrorem lectam depoſitionem fortaſſis non reuocaret. Euaſit de ſe Regina Eſther videns Regem Aſſuerum eius virum in trono Maieſtatis, præ timore gloriæ ſuæ, *lib. Eſther cap. 16.*

Vt confeſſio nominatos afficiat, in
35 tortura conualidanda eſt, vt latè pro-
baui in *cap.* 8. & hic conualidationis actum non omitto in maiore confeſſo contra præſentem, talis eſt.

Die, &c. Pro retroſcripti decreti exequutione dictus T. de T. principalis inquiſitus, & carceratus ad cameram cordæ ſecretæ ad conualidandum eius confeſſionem ſpontè factam in caput ſociorum, nec alitèr, nec alio modo, & ordinatione DD. N. & N. Iudicum M. C. ad cordam ligatus, ac quadam eius depoſitione inuenta in proceſſu exiſtente, qua incipit T. de T. della T. Patria, & ſequendo finit cum ſubſcriptione dictante, vel ſigno Crucis, atque ei de verbo ad verbum lecta, fuit monitus dicere veritatem, ſe quello hà cõfeſſato, e detto contro i ſuoi compagni, è vero, lo dica ſe non è vero, non lo dica, e nõ s'inganni l'anima ſua, dixit: Signori miei, quanto hò detto, e depoſto nella mia depoſitione di preſente à me letta, è vero, & ſe non fuſſe vero non l'haueria detto.

Et prædictorum ordine fuit quoque introductus Sergius Malcompagno, nominatus in dicta confeſſione, ac delato iuramento in ore dicti T. de T. in faciem dicti Sergij de veritate dicenda, fuit is ad cordam altiatus, ibique iterum monitus dicere veritatem, ſe quello, che hà detto depoſto è vero, lo dica, ſe non è vero, non lo dica, e non ſe inganni l'anima ſua, dixit: Signori quanto hò detto, e depoſto nella mia depoſitione, tutto è vero, e queſto è il T. di T. con il quale, ò ad inſtanza del quale feci il detto delitto, &c. Et ſic cum ſtetiſſet per aliquantulum temporis ſpatium in corda prædicta fuit ad carceres miſſus cum proteſtatione in forma.

Dicitur iterùm *monitus*: nàm gemi-
36 natio actus confirmationem inducit, &
Iudicis mentem magis mouet ad ità
credendum.

Si ſocius non fuiſſet nominatus per nomem, & cognomen, eſt in conualidatione recognoſcendus, & actus incipit vt ſupra, & poſtea ſequitur.

Et prædictorum ordine fuit N. & N. inter plures conſimiles introductus ad dictam Cameram cordæ ante faciẽ, & quorum præſentiam fuit dicto T. de T. confeſſo delatum iuramentum in ore de veritate dicenda, iſque monitus, che vogl a vedere bene ſe frà le dette perſone poſte auanti d'eſſo alla ringa, vi fuſſe la perſona deſcritta, e nominata nella ſua confeſſione, lo dica, e tocchi con il piedi ſe non vi è non lo dica, e non s'inganni l'anima ſua, dixit: Signori miei quello, ò il tale huomo, che interuenne con me nel tale fatto, come hò depoſto nella mia confeſſione, & poſteà ad cordam ligatus tetigit dictum T. ſuis pedibus prædictorumque ordinatione ad cordam altiatus, ac iterum monitus dicere veritatem, ſe quello hà depoſto è vero, e ſe quella perſona, che tocco con li piedi, è l'iſteſſa da eſſo nominata in detta ſua confeſſione, dixit: Signori miei quello hò depoſto è vero, e la perſona, che hò toccata, è quella colla quale feci il tale delitto, e l'hò conoſciuta beniſſimo.

Et cum ſtetiſſet dictus T. in corda prædicta per aliquantulum temporis ſpatium fuit diſcenſus, & ſolutus ad carceres di-

Digitized by Google

37 *miſſus*. In præſenti informatione hic aduerto, quòd hic actus non habet fieri Reo pendenti in corda, nè ex doloris cruciatu vnum pro alio recognoſcat.

In minore confeſſo actus, ac forma ità perficitur.

Die,&c.prò retroſcripti decreti executione T. de T. principalis inquiſitus, & carceratus ductus ad eameram cordæ ad conualidandum eius confeſſionem ſpontè factam in caput ſociorum, nec aliter, nec alio modo,& ad cordam ligatus, ad finem terrendi, fuit inuenta quædam depoſitio, quæ incipit die,&c. & ſequendo finit,&c. eique lecta de verbo ad verbum ordinatione dominorum Iudicum fuit monitus dicere veritatem, ſe quello, che hà detto, e depoſto nella ſua confeſſione contro N. N. ſia vero, lo dichi, ſe non è vero, non lo dichi, e non s'inganni l'anima ſua, dixit: Signori miei quanto hò detto tutt'o è vero.

Ac ordinatione prædicta introducto N. N. in confeſſione nominato præcedente iuramento ſibi delato in faciem dicti N. N. nominati, & in præſentiam T. de T. curatoris, ac in eius abſentiam territus, iterumque monitus, ſe quello, che hà detto, e depoſto contro T. de T. nella ſua confeſſione poco fà lettali, è vero lo dichi, ſe non è vero non lo dichi, e non s'inganni l'anima ſua, dixit: Signore quanto hò detto è veriſſimo, e queſto è T. di T. che interuenne con me nel fatto, che hò confeſſato, & ſic cum ſtetiſſet per aliquantulum temporis ſpatium, fuit ſolutus à corda prædicta, & ad carcerem dimiſſus, cum proteſtatione in forma.

Si contra aliquem adeſt leuis ſuſpi-
38 cio pro crimine, & Iudex velit interrogare ad finem habendi ab eius ore indicia, priuſquam is tempore inſtruatur, non examinatur vti principalis, ſed, vt vulgò dicitur, *in tertia perſona*, alioquin, vt animoſus poteſt recuſari.

Similitèr ſi quis comparet vt teſtis,
39 ſuſpicio tamen peruenit, quod eſſe poteſt principalis, examinatur, ſed hac videlicèt forma, cum interrogationibus, quæ factum concernunt.

Die,&c. T. de T. della T. Patria d'età ſua d'anni tanti, medio eius iuramento interrogatus, & primò come ſe ritroua in preſenza noſtra? dixit.

Interrogatus, come paſſa il fatto ſucceduto in perſona di T. de T. dixit.

Et ſic fuit ad carceres dimiſſus, cum proteſtatione in forma.

Non dicitur ergò principalis inquiſi-
40 tus, ſicuti ſi quis pro facto, quod continere, vel nõ continere delictum poteſt, vel eſt leuiſſimè indiciatus, non citatur vti principalis, ſed ſequenti formula: *Perche tenemo di biſogno della perſona di T. de T. per informarci di alcuni negotij importantino al ſeruitio del Regio Fiſco, perciò dicemo, & ordinamo à detto T. de T. che frà il termine di giorni... debbia perſonalmente comparire in queſta G.C. appreſſo il ſottoſcritto Scriuano, e non faccia il contrario ſotto pena di oncie d'oro .... talis Iudex, talis Actuarius.*

Si principalis delinquens vigore
41 banni, quo promittitur indultus delicti, confitetur, hac forma recipitur confeſſio.

Die, &c. in M.C. & coram Dominis Iudicibus, talis de t. di anni tanti principalis in ſe ſub ſpe tamen indultus, teſtis verò quò ad alios, cum iuramento interrogatus, & examinatus ſuper præſenti informatione,&c.

Interrogatus, come eſſo N. N. ſe ritroua in preſenza noſtra, dixit: Signori hauendo tenuto notitia, che ſi è publicato bando, che, chi poneua in vero il tale delitto, benche ne fuſſe ſtato compliee, nè godeua indulto, per godere detta gratia, in quanto à me ſono venuto à ponerlo in chiaro, tanto maggiormente, che così me ne hanno aſſicurato le Signorie voſtre.

E dettoli, come paſſa il fatto del delitto commeſſo in perſona di t. de t. da chi, come, quando, doue, in che modo, chi ſono li complici, dixit: Signori.

E dettoli, in che modo ſi può verificare detto delitto, dixit: Signori in queſto, e que-

*queſto modo, & ſic fuit ad carceres miſſus,
de Iudice Act.*

Circa torturam.

Formula ponitur, qua recipitur con-
42 feſſio in ea facta, & talis eſt.

*Pro executione decreti lati ſub die, &c.
t. de t. fuit ductus ad Cameram cordæ, &
ordinatione dominorum Iudicum t. de t.
monitus dicere veritatem, come paſſa il
fatto dell'homicidio commeſſo in perſona
di t. de t. da chi, come, quando, doue, & per-
che cauſa, dixit, &c.*

*Et ordine prædictorum fuit ligatus ad
cordam, & iterum monitus dicere veri-
tatem, come paſsa il fatto di detto homici-
dio, dixit, &c.*

*Ideòque ordinatione prædicta fuit ad
cordam eleuatus, in qua pendens monitus
dicere veritatem, dixit: Signore ſcendete-
mi, che voglio dire la verità.*

*Et deſcenſus, ac à corda prædicta ſolu-
tus, monitus dicere veritatem auanti Dio
benedetto, e non s'inganni l'anima ſua,
dixit: Signore il tale giorno vccisi il t. de
t. à cauſa, che, &c. & recepta dicta con-
feſſione coràm Dominis Iudicibus, fuit
ad carcerem dimiſsus cum proteſtatione,
&c.*

Si ſtatim ad cordam eleuatus non
confiteatur, dicitur: *cum ſtetiſſet in tor-
mento prædicto per ſpatium mediæ horæ,
vel quartę horæ*, dixit, &c.

Hæc conſideratio omitti non debet
43 pro occurrentibus caſibus, & pro can-
tilena Aduocatorum aſſerentium, præ
dolore magni tormenti clientem fuiſ-
ſe confeſſum.

Formula, qua dicta confeſſio ratifi-
catur, hæc eſt.

*Die, & hora, &c. In M. C. coram Domi-
nis Iudicibus pro Tribunali ſedentibus
dictus t. de t. principalis inquiſitus, &
carceratus, ſolutus à vinculis, & catenis,
ac in priſtinam poſitus libertatem, fuit
monitus ad audiendam eius confeſſionem
in Camera cordæ factam, qua incipit die
tali, Iuſtus, &c. & ſequendo finit, & fuit
ad carcerem dimiſſus, cum proteſtatione
in forma, eique illa de verbo ad verbum
lecta, vt iacet, & bene per eum intellecta
fuit acceptata, emologata, & ratificata
ſingula ſingulis, & denuo cum iuramento
dictus t. de t. acceptat, ratificat, & emo-
logat, t. de t. Actuarius, &c.*

Dicitur *die, &c.* nàm vt probaui in
44 decreto *Torqueatur*, communis DD.
opinio eſt, vt poſt viginti quatuor ho-
ras ſit facienda dicta ratificàtio.

Dicitur, *& hora*: nàm in atrociſſimo
crimine poſt aliquas horas valida eſt
ratificatio.

Confeſſionis facta ratificatione, ſe-
cundùm magis communem opinio-
nem, impartitur terminus, vt N. & N.
cõfeſſo de vitio nefando in anno 1670.
fuit in M. C. practicatum penes Iulium
de Marco.

Cœterùm aliqui putant, non eſſe
45 impartiendum terminum, ſed præce-
dente monitione ad condemnationem
eſſe procedendum, cum in primo ter-
mino is Fiſci probationes non elidit, &
dictum quòd torqueatur, & confeſſio
indè ſequuta euidentiſſimam inducat
probationem, ideòque poſt ratificatio-
nem ſufficere monitionem.

Circa torturam, cum funiculis actus
ità expletur.

*Die, &c. pro retroſcripti decreti execu-
46 tione t. de t. principalis inquiſitus ductus
ad Cameram cordæ ante præſentiam N.
N. Iudicum M. C. fuit per ipſos monitus
dicere veritatem, come paſſa il delitto
commeſſo in perſona de t. de t. da chi, co-
me, quando, doue, & in che modo, dixit,
&c.*

*Et prædictorum ordine à Miniſtro Iu-
ſtitiæ dictus talis fuit ſpoliatus, & in pul-
ſu brachij dexteri ligatus, tamen ante-
quam ſtringeretur, fuit per ipſos monitus
dicere veritatem, come paſſa detto delitto,
dixit, &c.*

*Et ordine, quo ſupra fuit iuſſum, cum
prædictis funiculis ſtringi, atque diſtringi
in pulſu prædicto, & dum diſtringeretur
fuit monitus dicere veritatem, come paſſa
il detto delitto, dixit, &c.*

*Et cum ſtares in tormento prædicto fuit
ite-*

iterum monitus dicere veritatem, dixit, &c.

Et cum ſtaret ſic diſtrictus dictis funiculis fractus fuit articulus, nec non, cum alijs funiculis in pulſu brachij ſiniſtri prædictorum ordine fuit ligatus (ſed antequam, &c. nec vt ſupra, ter interrogatur) *& exiſtens in tormento prædicto ordine prædictorum fuit ad cordam ligatus, atque monitus dicere veritatem, & non eſſere pertinace in tacerla, dixit.*

Quamobrem fuit ad cordam eleuatus, & in ea pendens fuit monitus dicere veritatem, come paſſa detto delitto, dixit.

Et in ea pendens monitus dicere veritatem, dixit.

Et in ea pendens monitus dicere veritatem, dixit,

Et in ea pendens monitus dicere veritatem, dixit.

Et cum ſtetiſſet in tormento prædicto per horam ampollettæ fuit deſcenſus, & ſolutus funiculis, ad carceres fuit dimiſsus cum proteſtatione in forma. T. Act.

Sic actus perficitur, quando duobus funiculis tortura adhibetur. Si verò cum quatuor inferatur, ſemper dicitur. Et cum ſtaret ſic diſtrictus fuit eum alijs funiculis in eodem brachio dextero ligatus, & monitus eſt modo quo ſupra, & ſic deinde dicitur in brachio ſiniſtro.

Dicitur ſtringi, atque diſtringi: nàm
47 fortitèr debet ſtringi, & manere in tormento prædicto quouſque cutis diminuta appareat.

Circa fotiudicationem in crimine læſæ Maieſtatis. In Dei Nomine.

Carolus Dei Gratia Rex, &c.

Omnibus pateſiat qualiter elapſis menſibus Gallorum hoſtium nauali Claſse huius Tirrheni maris oram oberrante N. N. non ſolum illis commeſtibilia attulit, ſed etiam inhærente in Mare montis Caſtello, eiuſdem intelligentia, depræhendendi modum illud habuere, cum detrimento, ac multorum illud defendentium nece, cuius facinoris capta informatione, citatus ad dicendum cauſam, quare non incurrerit læſæ Maieſtatis pœnam; Factuſque contumax, inſtante R. F. vt declaremus eum læſæ Maieſtatis crimen incurriſse, cum effectu eſse eius bona AErario applicanda; audita relatione facta per Regium Conſiliarium t. de t. & cum inſpecto crimine ſummo Iure procedendum ſit contra N. qui tanquam ſubditus, cum debuiſset oppugnare prædictos Gallos, acclamauit, auxilium, quod eis præſtitit, ita gerendo contra debitum diuinæ, atque humanæ legis, qua tenebatur etiam ſanguinis effuſione inſeruire, ſuumque naturalem tueri Dominum, votis N. & N. adhibitis, atque feudatariorum Regni ſuffragijs.

Chriſti, Beatiſſimæque Virginis Mariæ nominibus inuocatis, de quorum vultu recta Iudicia prodeunt, & oculi iudicantium reſpiciunt veritatem, ſacroſanctis Euangelijs coram nobis propoſitis, & reuerentèr inſpectis. Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam dicimus, pronunciamus, ſententiamus, declaramus præfatum N. N. incidiſſe in pœnas à iure ſtatutas contra reos læſæ Maieſtatis, & rebelles, & proinde debere ab omnibus offendi, & impunè occidi, & bona eius omnia, tam feudalia, quam burgenſatica, iura, & actiones à die, quo defecit à fidelitate, ipſoque iure, ipſoq; facto fuiſse, & eſſe legitimè acquiſita, publicata, aperta, & incorporata Reg. Curiæ, à Fiſco prædictæ Maieſtatis, quoad principale Dominium, proprietatem, & poſseſſionem ipſorum, prout præſenti diffinitiua ſententia, quatenus requiratur, incorporata, acquiſita, aperta, & publicata decernimus, & declaramus. Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam declaratoriam taliter proferentes N. & N. Regij Conſiliarij.

Die t. hora, &c. lecta lata, & promulgata fuit prædicta ſententia nomine Suæ Catholicæ Maieſtatis per me t. de t. ordine DD. t. de t. in aula M. C. pro Tribunali ſedentium, ac interuenientibus t. de t. Principibus, ſeu Baronibus Regni præſentibus t. de t. de t. t. Actuarius.

Dicitur N. N. ſubditus, ex quo non
48 ſubditus, non committit crimen læſæ
Maieſtatis, vt latè apud Farinac. *de crim.*

crim.læſæ Maieſt.quæſt.112.inſpect.8.n. 240. Subditus deinde quis circa hanc rem? erit ex duplici cauſa, vel ſcilicèt ex ratione domicilij, vel ratione originis, vt apud cit.Farinac.*num.258.* Hinc eſt receptum, quòd qui tantùm habet bona in ſtatu alicuius Principis, quem offendit, non dicitur committere crimen læſæ Maieſtatis, vt dicit Farinac. *num.241.* vbi allegat Fab.Ann. conciuem meum *conſil.6.n.29.*

Dicitur N.& N.Feudatariorum Re-
49 gni ſuffragijs: eo quòd Criminales
cauſæ feudatariorum debent termina-
ri cum ſuffragijs Parium Curiæ, vt ex
Conſtitut.Vt vniuerſis, quæ ſunt circa
crimen, pro quo venit publicatio om-
nium bonorum; aut licet hæc non ve-
niat; veniret tamèn pœna corporalis,
vt Afflict. *d.Conſtit.10.* vbi addit, hoc
eſſe in viridi obſeruantia.

Hæc dicta ſint ad Gloriam Beatiſſimæ Virginis Dei Matris Mariæ, ſub cuius vmbra meæ permaneant Roſæ.

RERVM AC VERBORVM

In hoc volumine contentorum locupletiſſimus

INDEX.

A

Abducens hominem cauſa extorquendi pecuniam quomodò puniatur, pag. 57. nu. 22.

Abſens de Iure Communi ob aliquod delictum capitali pœna condemnari non poterat, pag. 154. nu. 1.

Sed in Regno foriudicatur, ibid. nu. 2.

Abſentia denegatur, quoties citatus eſt de crimine conuictus, pag. 150. nu. 69.

Accuſatio quibus permiſſa eſt, p. 26. nu. 69.

Accuſator, ſeù querelans poſt publicationē nouos teſtes producere nequit, niſi ſuper nouis, pag. 188. nu. 14.

Acta ſunt nulla, ſi Iudex procedat pendente appellatione à denegata abſentia, vel à breuitate termini, p. 151. n. 74.

Acta ſunt nulla, ſi Iudex dubius de ſua iuriſdictione procedat, pag. 119. ſub nu. 58.

Acta an ſint nulla, quando facta ſunt ante Iudicis recuſationem? explicatur pag. 118. nu. 56.

Actio iniuriarum non procedit contrà eum, qui voluit ſeruum percutere, & aliū percuſſit, pag. 22. nu. 50.

Actus incuſationis cōtumaciæ ponitur, pag. 157. nu. 15.

Actus litis conteſtationis, vbi reus reſpondere noluit, ponitur pag. 35. nu. 27.

Actus litis conteſtationis quomodo, & quādo expletur, pag. 45. nu. 47.

Adhæſio non tollitur, ſi reus renunciet appellationi, pag. 180. ſub nu. 2.

Adminiculum quodlibet per duos teſtes probari debet, pag. 103. nu. 21.

Adulterij crimen quomodò in genere probetur? pag. 5. nu. 11.

Numuè in eo procedatur ſine qua rela? & quid ſi ſit notorium, pag. 26. n. 64.

Aduocatus non poteſt eſſe Iudex in cauſa connexa, pag. 118. nu. 55.

Aduocatus rei audiendus eſt ante torturā, pag. 128. nu. 85.

Æquitas magis, quàm delinquentis culpa, eſt attendenda, pag. 147. ſub nu. 31.

Agnati, & Cognati, Amici, & Vicini foriudicandi citari debent, pag. 165. nu. 36.

Quomodo verò citandi ſint? ibid. nu. 36. verſ. Agnati.

Agnati, & Cognati, ac Amici, & Vicini foriudicandi ſint nè omnes citandi? an verò ſufficiat citare proximiores? pag. 166. nu. 37.

Agnati, & Cognati ſupradicti an valeant opponere nullitates, pag. 169. nu. 40.

An etiam exceptiones minoris ætatis, & ſimiles, pag. 170. ſub nu. 40.

Alapa grauiùs eſt, quàm pugno percutere, pag. 21. nu. 45.

Amici, & Vicini foriudicandi ſufficit, quòd vocentur per proclama, pag. 165. ſub nu. 36.

Animus in delicto eſt examinandus, pag. 21. nu. 47.

Animus, non euentus, in delictis conſideratur, pag. 22. nu. 49.

Animus diſtinguitur in deliberatum præmeditatum, & ſimplex deliberatum, pag. 21. nu. 48.

Annus pro foriudicatione in quibus caſibus reperitur abbreuiatus, pag. 159. ex nu. 18.

Anni tres conceduntur in appellatione, & quomodò, pag. 187. nu. 11.

Appellatio eſt defenſio, ſed num à Principe tolli poſſit, pag. 190. nu. 21.

Appellatio quid ſit in criminalibus, & quotuplex, pag. 184. nu. 1.

Appellatio ab interloquutoria cum grauaminis expreſſione proponenda eſt, pag. 184. nu. 2.

Appellatio ab interloquutoria proponenda eſt intra decem dies à die intimationis,

nis, & iuſtificatur ex eiſdem actis, pag. 186. nu. 8.

Appellatio ab interloquutoria non ligat manus Iudicis à quo, niſi poſt inhibitionem, pag. 185. nu. 5.

Sed quid de appellatione ab interloquutoria incompetentiæ? pag. 186. nu. 7.

Appellatio à diffinitiua intra decem dies proponenda eſt, pag. 186. nu. 9.

Appellatio à diffinitiua intra 50. dies proſequi debet, & vltra triennium non protrahitur, pag. 187. nu. 11.

Appellatio à diffinitiua etiam nouo iuſtificatur termino, pag. 187. nu. 12.

Appellatio à diffinitiua tollit ſententiam de medio, & reducit cauſam ad terminos litis conteſtationis, p. 186. n. 10.

Appellatio in criminalibus quocumq; tempore introduci poteſt, pag. 192. nu. 26.

Appellatio ad S.C. omiſſa M.C. in criminalibus non tenet, ſed an ad M.C. omiſſa R.A. pag. 192. nu. 25.

Appellatio à ſententia Delegati proponitur ad Delegantem, p. 190. nu. 22.

Appellatio non datur à ſententia Principis, pag. 193. verſ. vel per viam.

Appellatio admittitur à decreto, nullitates non obſtare, pag. 173. ſub nu. 46.

Appellatio vnius prodeſt cæteris ſociis condemnatis, pag. 188. nu. 17.

Appellatio non competit conuicto, & confeſſo, pag. 189. nu. 18.

Appellatio quando non competit conuicto tantùm, & quando conuicto per indicia indubitata? pag. 183. nu. 19.

Appellatio denegatur cõdemnato de crimine notorio, pag. 189. nu. 20.

Appellatio datur à denegata abſentia, vel à breuitate termini, pag. 151. nu. 74.

Appellatio nõ admittitur à ſentẽtia foriudicationis, pag. 173. ſub nu. 46.

Appellatio à minoratione pœnæ an competat Fiſco? pag. 181. nu. 9.

Appellatio an detur à decreto remiſſionis ad alium Iudicem? & an à decreto gaudeat indultu? pag. 181. nu. 10.

Appellatio an competat Fiſco à ſententia pecuniariam pœnam continente, pag. 182. nu. 11.

Appellatio in omni caſu, quo probibetur, conceditur ab exceſſu pœnæ, pag. 190. ante nu. 21.

Appellatio probibita in cauſa principali, quando probibita cenſeatur in emergenti? pag. 190. nu. 23.

Et an probibita cẽſeatur in interloquutoria? pag. 61. nu. 32.

Appellatio an impediat torturæ exequutionem? pag. 185. nu. 6.

Appellatione pendente in criminalibus locũ habet concordia, pa. 187. ante nu. 11.

Appellatione, & nullitatibus omiſſis, locus eſt reuiſioni, pag. 195. nu. 34.

Appellationi vbi locus non eſt, procedit reclamatio, pag. 193. nu. 27.

Item propoſitio nullitatum, ibid. nu. 28.

Appellationi propoſitæ reus renunciare non poteſt, pag. 192. ſub nu. 26.

Appellationis cauſa eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt cauſa principalis, p. 192. n. 24.

Apprehẽſio relegati an requiratur, vt exigi poſſit pœna ob relegationis fractionem? pag. 202. nu. 17.

Arbitraria pœna facit, vt M.C. & Regia Audientiæ procedant ex officio, pag. 26. nu. 67.

Argumentum à dominio ad iuriſdictionem validum eſt, pag. 58 ſub nu. 23.

Arma non ſunt ſumenda à domo rei, pag. 65. nu. 42.

Arma deferentes capi poſſunt à ſeruientibus ſine iuſſu, pag. 37. nu. 5.

Armorum appellatione veniunt lapides, & fuſtes, pag. 160. ſub nu. 23.

Aſportatio armorum quomodò probetur, pag. 9. nu. 17.

Aſportatio bonorum è domo indicium eſt ad torturam, pag. 113. nu. 35.

Aſſaſſinium quando verificetur, p. 83. n. 26.

Aſſaſſinium nùm inducatur ex generali promiſſione, ibid. nu. 27.

Aſſaſſinium an inducatur ex mandato ad vulnerandum pecunia tradita, pag. 84. nu. 28.

Aſſaſſinium inducatur ne ex mandato ad occidendum, pag. 85. nu. 29.

Aſſaſſinium an inducatur rei promiſſione, quæ non dependet à voluntate mandantis, p. 85. n. 30.

Aſſaſsinium non committitur, ſi mandans

in

incæde interuenerit, pag.86.nu.31.
Aſſecuratio pro alijs delictis in citatione neceſſaria eſt pag.139.nu.24.
Aſſertio vulnerati ſufficit ad torquendum pag.107.nu.26.
Aſſocians ſe cum foraſcitis, & delinquentibus, licèt domum redeat, foriudicatur, pag.163 nu.32.
Auferens citationem pœna falſi tenetur, pag.152.nu.76. in fin.
Auxilium qua plectitur pœna, pag. 126. nu.77.
Auxilium præſtitum poſt delictum an faciat indicium de tractatu, & conſilio in delicto, pag.123,nu.72.

B

Bannitus quando eſt carceratus offendi non poteſt, pag.39.nu.25.
Barba ven't appellatione mēbri,pag. 138. num.21.
Baro vnus vt ad alium pro iuſtitia recurrat, inconueniens eſt,pag.55. nu.18.
Bona committentis crimen læſæ Maieſtatis alienata poſt crimen ante captam inquiſitionem, à fiſco reuocantur, & ipſi applicantur,pag.211.ante nu.25.
Bona qualitas perſonæ excludit præſumptionem delicti, pag.47.nu.3.
Bulla clericatus ponuntur extra proceſſū, pag.170.verſ.Præterea.

C

Campana fuit introducta à S. Paulino Epiſcopo Ciuitatis Nolæ,pag.143. in fin.
Cap.Regn. Ad hoc,de furtis, *ponderatur, pag.56.nu.20.*
Cap.Regn. Frequens, & ineffrenata, *quid diſponat,pag.110,in fin.*
Cap.Regn. Si cum ſceleratis, *interpretatur, vt non habeat locum contra cōſulentes, pag.119. nu.59.*
Cap.Regn. Si cum ſceleratis, *vt procedat, tria requiruntur, pag.120.nu.60.*
Captura quando locum habeat,pag.38.nu. 12.& ſeq.
Captura quando dicatur iuſta, p.36.nu.2.
Captura eſt arbitraria Iudici,p.38.nu.11.
Caput foriudicati quomodo recognoſci debeat? pag.174.nu.48.
Carcer dicitur omnis locus, à quo homo exire prohibetur,pag.38.nu.17.
Carcer dicitur locus ſanctus, atq; theſaurus.pag.39.nu.23.
Carcer cruciatus locus dicitur, p.38. n.15.
Carcer quarè inuentus, p.38.n.16.& 18.
Carcer non continet leuem pœnam,p.206. verſ.Secundò.
Carcer diutinus cum pœna compenſatur, pag. 38.nu.19.
Carcer in Regno in pluribus caſibus eſt in pœnam,pag.207.verſ.Rurſus.
Carcer perpetuus morti æquiparatur, pag. 39.nu.20.
Carceris Cuſtos, vide verb.Cuſtos.
Carceris effractores, vide verb. Effractores.
Carceratio relegati an requiratur,vt exigi poſſit pœna ob relegationis fractionem,pag.202.nu.17.
Carceratus eſt ab omni moleſtia tutus, p. 39.nu.24.
Carceratus pro graui crimine ſtrictè in carceribus detinendus eſt,p.42.n.40.
Carceratus iniuſtè impunis eſt, ſi carceres effringat pag.50.circà fin.
Cauſa eſt fundamentum criminis,pag.20. nu.40.
Cauſa nō exiſtente corruit inquiſitio, pag. 20,nu.40.
Cauſa quærenda eſt etiam in confeſſo, pag. 20.nu.41.
Cauſa intuenda eſt,vt mitiùs, aut grauiùs delinquens puniatur, pag.20.nu.42. & pag.144.nu.36.
Cauſa non apparente, delinquentem conuictum de alterius mandato deliquiſſe præſumitur,pag.145.nu.39.
Cauſa principalis delinquentis, & mandantis, vel conſulentis, aut auxiliantis, an ſit eadem, vel ſaltem cōnexa? pag.118.nu.57.
Certitudo moralis quæ dicatur, pag. 18. nu.32.
Certitudo moralis per duos teſtes habetur, pag.174.ſub nu.47.
Citatio vnde dicta,pag.134.nu.1.
Citatio eſt multiplex.pag.135.nu.9.
Citatio ratione modi eſt multiplex,& plura exigit requiſita,pag.140.& ſeq.
Citatio, quæ defenſionem reſpicit,à Rege, vel

vel ſtatuto omitti nequit, pag. 134. num.2.
Sed quid iuſta accedente cauſa? ibid.n.3.
Citatio, quæ defenſionem reſpicit, quo ad modum alterari poteſt, pag.135.nu.5.
Citatio ad ſententiam, quia eſt de iure poſitiuo, indiſtinctè tolli poteſt, pag.135. nu.7.
Citatio in notorijs an requiratur? p.135. num.8.
Citatio ſine termino nùm valida ſit? pag. 146.nu.46.
Citatio continere debet tenorem delegationis, pag.61.nu.36.
Citatio ad deponendum quando procedat, pag.136.nu.11.
Citatio ad informandum quando locum habeat, pag.136.nu.12.
Citatio ad informandum coniungitur cum citatione ad capitula, pag.45.nu.46.
Citatio ad Capitula vbi locũ habeat? pag. 138.nu.22.& 25.
Citatio ad foriudicandum procedit de æquitate, pag.164.verſ.ſed contrarium.
Citatio ad foriudicandum requiritur ante foriudicationis ſententiam, pag.165. nu.35.
Citatio ad foriudicandum, & agnatorum, & cognatorum, an requiratur, vbi proceditur extraordinariè, & iuxtà Pragmaticas de exulibus, pag. 163. nu.33.
Citatio quando dicatur circumducta, pag. 149.nu.63.
Citatio expirat, ſi prima contumacia non accuſatur in tempore pag.156.nu.13.
Citatio verbalis in Eccleſia fieri poteſt, pag. 152.nu.76.in fin.
Citatus pro crimine nùm poſſit comparere per procuratorem, pag.150. num.66. & ſeq.
Citatus excuſatur à contumacia, quando locus non eſt tutus, pag.146.nu.49.
Ciuitas vnde dicatur? & an comprehendat diſtrictum, & territorium? pag.205. verſ. hic.
Clericatus quomodo probetur, p.171.verſ. ſi Bullæ.
Clericus effectus laicus à quo Iudice cognoſci debeat, pag.170.verſ.hac in re.
Clericus prorogare nequit iuriſdictionem laicalem, pag. 173.ſub.nu.45.
Cognitio eius, quod delictum repreſentat, delictum in genere dicitur, p.5.nu.11.
Cognitio in genere in crimine veneni ex quibus ſignis habeatur, pag.3.nu.5.
Cognitio in genere in adulterio violẽto quomodo probetur, pag.5.ſub n. 11.
Cognitio in genere in falſitate qualitèr habeatur.pag.6.nu.13.
Cognitio in genere in crimine monetæ quomodo obtineatur, pag.7.nu.14.
Cognitio in genere in receptatione exulum qualitèr probetur, pag.9.nu.15.
Cognitio in genere in ictu ſcoppicta indicatur, pag.9.nu.16.
Cognitio in genere in armorum aſportatione traditur, pag 9.nu.17.
Cognitio in genere in fuga carceratorum, demonſtratur pag.10.nu.18.
Cognitio in genere in crimine furti exponitur, pag.10.nu.20.
Cognitio in genere in crimine recaptus quomodo habeatur.pag.10.nu.19.
Cognitio in genere quomodo probetur in occiſo, ſi corpus non reperiatur? & quomodo in homine ignoto.p.11.n.21.
Cognoſcens mulierem carceratam punitur, pag.39.nu.27.
Cognoſcens meretricem in carcere punitur, pag.39.nu 27.
Colloquium eſt indicium remotum, & probari debet per duos teſtes conteſtes, pag.122.nu 68.
Comburentes fruges, vel animalia occidẽtes, recaptus cauſa, ſi citati non compareant, foriudicantur.pag.162.n.31.
Comparens ſpontè quando ſit carcerandus, pag.46.nu.2.
Comparitio spontanea eſt maximum innocentiæ ſignum, pag.46.nu.1.
Comparitio spontanea tollit præcedentis fugæ indicium, & debilitat cætera indicia, pag.46.nu.2.
Competentia Iudicis, vide verb.Iudex.
Concordia perſuaderi, non imperari poteſt, pag.24.nu.58.
Concordia procedit ratione dubietatis, pag. 187.ante nu.11.
Concordia in criminalibus locum habet appella-

pellatione pendente, pag. 187. verſ. ſicque.

Condemnatio ad mortem à Curia inferiori prolata exequutioni non demandatur, niſi viſo proceſſu à Regia Audientia, vel à M.C.V. p. 195. nu. 36.

Condemnatos ad Regias Triremes à Curia inferiori, tranſmittitur ad Reg. Audientiam cum actorum copia, vt ſententia reuideatur. p. 195. nu. 35.

Condemnatus ad Triremes propter corporis imbecillitatem mittitur in Inſulam, pag. 212. nu. 26.

Condemnatus ad mortem aliquando mittitur ad Triremes, pag. 212. nu. 27.

Confeſſio delinquentis Dei ope obtinetur, p. 52. nu. 1.

Confeſſio ſpontanea eſt certiſſima, pag. 53. num. 3.

Confeſſio debet eſſe poſſibilis, & verificari in circumſtantijs, pag. 67. n. 47. & 48.

Confeſſio debet eſſe ſpontanea, pag. 69. n. 50.

Confeſſio quando dicatur probatio probata, pag. 20. ſub nu. 41.

Confeſſio vt valida ſit oportet, vt ſit iudicialis, & veriſimilis, pag. 53. nu. 4.

Confeſſio vt noceat confitenti, quid requiratur, pag. 67. nu. 46. in med.

Confeſſio vt in pœnam ordinariam ſit ſufficiens, oportet, vt eam præcedat inquiſitio, pag. 64. nu. 42.

Atq; demùm præcedant indicia, pag. 65. num. 44.

Sed limitatur in criminibus atrocioribus, pag. 65. nu. 43.

Confeſſio recepta non in figura iudicij, conualidari debet Curia pro Tribunali ſedente, pag. 216. nu. 33.

Confeſſio coràm Iudice quãdo ſufficiens ſit, licèt non recepta in loco Curiæ, pag. 63. nu. 40.

Confeſſio recepta iudicialitèr in loco ſolito ſufficit ad condemnationem, pag. 62. num. 39.

Confeſſio tormentis extorta dicitur inualida, pag. 72. nu. 53.

Confeſſio inualida eſt, ſi extorta fuerit per ſuggeſtionem, & per interrogatoria ſuggeſtiua, pag. 73. verſ. Rursùs.

Confeſſio metu tormẽtorum extorta in Regno, contrà aſſaſſinos, latrones ſtratarũ publicarum, & Campanea graſſatores, reputatur tanquàm ſpontanea, pag. 72. nu. 54.

Confeſſio habita in tortura ratificari debet, vt ex ea ſequatur condemnatio, pag. 128. nu. 86.

Confeſſio extraiudicialis vt vrgeat, quæ requirantur, pag. 108. ſub nu. 28.

Cõfeſſio extraiudicialis an ſufficiat ad torturam, pag. 32. num. 14. & pag. 108. num. 28.

Confeſſio principalis quomodò recipitur, ſi ſocios nominat, pag. 216. nu. 32.

Confeſſio vt nominatos afficiat, in tortura conualidanda eſt, pag. 217. nu. 35.

Confeſſio, quamuis præcedentibus indicijs, extorta à reo immediatè torto nulla eſt, pag. 115. nu. 40.

Confeſſio veritatem non mutat, nec nocet quominùs probari contrarium poſſit, pag. 75. verſ. ſed contra.

Confeſſio non præcedentibus indicijs extorta, his ſuperuenientibus non conualidatur, pag. 114. nu. 39.

Confeſſio torti ante teſtium repetitionem, eorum repetitione non conualidatur, pag. 115. n. 42.

Confeſſio erronea in vno capite corruit in totum, pag. 68. nu. 49.

Confeſſio rei, niſi conſtet de delicto in genere, non facit locum pœnæ, pag. 13. num. 23.

Confeſſio cum qualitate, qua reus à pœna excuſatur, an ſcindi poſſit, itaut reus qualitate non docta in pœnam criminis damnari poſſit, pag. 73. nu. 55.

Confeſſo datur terminus aduerſus confeſſionem, pag. 75. nu. 56.

Confeſſus pro condemnato habetur, pag. 53. num. 2.

Confeſſus ſpontè an mitiùs ſit puniendus? pag. 67. nu. 45.

Confeſſus cum qualitate quando pœnam ordinariam euadit, pag. 74. nu. 55.

Confrontatio, ſeù recognitio in quibus caſibus procedat, pag. 137. nu. 16.

Conſanguinei forìudicati poſſunt Iudicem recuſare ſuſpectum, pag. 170. verſ. Præterea.

Sic

Sic etiam poſſunt exceptiones proponere aduersùs foriudicationem, ibid.
Conſignatus ſi nouum committat crimen, an fideiuſſores teneantur? p.94.n.20.
Conſilium qua pœna puniatur, p.125.n.76.
Conſtit. Pœnam eorum, *declaratur, p.42. nu.39.*
Conſtit. Pœnam eorum, *eſt correctoria Iuris communis, pag.159. in princ.*
Conteſtatio litis eſt initium belli legalis, & iudicij, pag.115.nu.44.
Conteſtatio litis quomodo habeatur, p.34. num.25.
Eius praxis, & formula, p.115. nu.45.
Contumacia eſt delictum in omittendo, p.158.ſub nu.17.
Contumacia præcedente inquiſitione indicium ad torturam producit, pag.136. ante nu.11.verſ.Cæterùm.
Contumacia accuſari debet contrà citatum ad foriudicandum, pag.156.num.12.
Contumax pro confeſſo, & cõuicto habetur, pag.154.nu.2.
Conuictus, & confeſſus regularitèr nõ appellat, pag.189.n.18.
Conuictus tantùm quando non appellat, p.189.nu.19.
Copia indiciorum quando denegatur, p.82. num.22.
Copia repertorum concedenda eſt reo ante torturam, pag.115.nu.47.
Copia repertorum concedi debet reo facta teſtium repetitione, p.115.n.48.
Corpus delicti prius conſtare debet, p.13. num.22.
Corpus occiſi, ſi non reperiatur, quomodo probetur homicidium, pag.11.nu.21.
Correctio dicti in teſte quãdo admittatur, pag.30.nu.8.
Crimen priuat hominẽ libertate, p.36.nu.1.
Crimen in carcere commiſſum acriùs punitur, pag.20.nu.43.
Crimen veneni ex quibus probetur, p.3.n.5
Crimina vt euitentur, rigoroſè ſunt punienda, pag.159.nu.19.
Curator dandus eſt etiam minori abſenti, & inuito, pag.158.n.17.verſ.Alij.
Curator an debeat interuenire in minoris examine? pag.197.verſ.Nec debet.
Cuſtos carceris, ſeù Commentarienſis, debet eſſe diligentiſſimus, pag.42.nu.40.
Cuſtos carceris in officio delinquens acriùs punitur, pag.63 ſub nu.40.
Cuſtos carceris pro culpa qua pœna puniatur, pag.42.nu.41.
Cuſtos carceris cognoſcens meretricem carceratam grauiùs punitur, p.39.n.28.

D

Damnatus ad Triremes perpetuas ſi aufugit, qua pœna puniatur? pag.199.nu.8.
Debitor inauditus carceratur, ſi eſt de fuga ſuſpectus, pag.134.nu.5.
Deciſio 47. Reg. Sanfelic. *declaratur, p.40.nu.32.*
Deciſio 225.Reg.Sanfel.*explicatur, pag.166.ſub nu.37.*
Decreta plura quibus reo defenſiones dantur, pag.80.nu.10.
Decretum Capiatur informatio, *pag.23. nu.53.*
Decretum Vocentur partes coràm me, *pag.24.nu.56.*
Decretum, Ex quo renitentes ducantur, *pag.24.nu.56.*
Decretum Stante pace facta coràm me non moleſtentur, *p.24.nu.56.in fin.*
Decretum Habilitetur, & liberetur in forma, *pag.89.nu.4.*
Decretum Comparente perſonalitèr fiat mandatum, *pag.47.nu.4.*
Decretum Conſignetur, *pag.93.nu.18.*
Decretum Habilitetur in forma, *pag.89. ſub nu.3.& 6.*
Decretum Habilitetur per menſem, aùt domi, & per palatium, *pag.91.n.11.*
Decretum Habeatur teſtis depoſitio pro recepta, *pag.34.nu.26.*
Decretum Teſtes habeantur pro repetitis, *pag.115.nu.50.*
Decretum Stante ſpontanea comparitione, recipiatur eius depoſitio, & relaxetur cum mandato, *pag.47.n.4.*
Decretum Non moleſtetur, *p.48. ſub n.7.*
Decretum Non procedatur, *p.48.ſub n.7.*
Decretum Per dies tot non viſitetur, *pag.45.nu.47.*
Decretum Excarceretur, *d.n.47.*
Decretum Licentietur, *pag.45.n.47.*
Decretum Viſa eius depoſitione nõ procedatur

ceda-

cedatur, & proindè tollatur mandatum, *pag.*47.*n.*7.

Decretum Remota criminalitate agatur ciuiliter, *pag.*47.*nu.*7.

Decretum Conſignetur ad omnem ordinem M.C. *pag.*45.*nu.*47.

Decretum Carcer paſſus cedat in pœnam *pag.*38.*n.*19.& *pag.*206.*n.*20.

Decretum Scribatur, *pag.*44.*n.*42, & *pag.*45.*nu.*46.

Interponitur contrà carceratum, *pag.*36.*nu.*1.

Decretum Citetur, & capiatur, *pag.*137. *num.*13.

Decretum Capiatur ad finem recognoſcendi, *pag.*137.*n.*14.

Decretum Citetur ad deponendum, *pag.*136.*nu.*11.

Decretum Citetur ad informandum, *pag.*177.*nu.*12.

Decretum Citetur ad informãdum, & capitula, *pag.*139.*nu.*23.

Decretum Reducatur in prouiſionem, *p.*47.*nu.*5.

Decretum Terminus dierum, vel horarũ tot ad ſe defendendũ aduerſus cõfeſſionem ſpontè factam, *p.*76.*n.*56.

Decretum Stantibus grauaminibus cauſa remaneat in eadem M.C. *p.*184.*n.*3.

Decretum Torqueatur ad eruendam veritatem, *pag.*30.*num.*7.*in fin.*& *pag.*130.*in fin.*

Decretum Torqueatur acritèr, citrà præiudicium probatorum, & confeſſatorum, *pag.*131.*verſ.In crimine.*

Decretum Torqueatur ex proceſſu informatiuo prçuia diſpenſatione S.E., ex quo Neapolitanus, *p.*131. *verſ. Si tortura.*

Decretum Torqueatur ad videndum, in quo dicto perſiſtat, *p.*31.*nu.*9.*in fin.*

Decretum Torqueatur ad declarandum, quænam ex duabus depoſitionibus ſit vera, *pag.*31.*nu.*10. & 12.

Decretum Torqueatur ad declarandum, à quo fuit corruptus, *pag.*31.*n.*12.

Decretum Torqueatur ad conualidandã eius depoſitionem ſpontè factam in caput ſociorum, nec alitèr, nec alio modo, *pag.*31.*num.*13.

Decretum Exulet, *pag.*203.*nu.*19.

Decretum Inſeruiat in bello, *p.*207.*n.*21.

Decretum Fuſtigetur, *pag.*208.*nu.*22.

Decretum Remiget *cum mortis comminatione*, *pag.*200.*nu.*9.

Decretum Relegetur per annos tot, &c. *pag.*200.*nu.*10.

Decretum Inſeruiat in præſidio declarãdo per S.E. *pag.*209.*nu.*24.

Decretum Foriudicetur, *pag.*168.*nu.*39.

Decretum Decapitetur in loco præparati ſupplicij, *vel* Moriatur in furcis, *pag.*209.*nu.*24.

Decretum Quod caput talis de tale, ex quo foriudicatus, recipiatur, & ponatur in palo, *pag.*175.*verſ.Et vt.*

Decretum Quòd ſeruitium capitis talis de tale foriudicati adſeribatur in faciem, & beneficium t.de t.guidati Regiæ Curiæ, *p.*177.*verſ.Capta.*

Decretum Quòd ſtantibus delictis non exceptuatis expediatur guidaticũ ad diſcuſſionem indultus, *pag.*178. *verſ. Alia.*

Decretum Quòd pro criminibus in confeſſione expreſsis gaudeat indultu, *pag.*178.*verſ.In cauſa.*

Decretum Eſſe deferendum, *vel* Non eſſe deferendum petito recurſui, *p.*179. *num.*11.

Defenſio quantum ſit priuilegiata, *p.*188. *ſub nu.*15.

Defenſiones à Rege tolli non poſſunt, *pag.*77.*nu.*2.

Defenſiones quibus modis dentur, *pag.*80. *num.*10.

Defenſiones conceduntur reo etiam nõ petenti, *pag.*81.*nu.*16.

Defenſiones conceduntur aliquando intus, aliquando extra carceres, *p.*82.*n.*21.

Defenſiones à reo renunciari non poſſunt, *pag.*80.*nu.*14.

Defenſionum terminus eſt Iudicis arbitrio remiſſus, *pag.*79.*n.*8.

Delatus de crimine quãdo abſoluendus ſit, *pag.*213.*nu.*4.

Delatus de crimine, ſi ſpontè cõparet, mandato detinetur, *pag.*46.*nu.*1.

Delatus de crimine quãdo carcerandus ſit, *pag.*46.*nu.*2.

De-

Delatus de crimine quando ad illius pœnã iuſtè condemnetur,pag. 129.*ſub n.*91.
Delegatio dicitur odioſa,pag. 60.*n.*29.
*Delegatio quando dicatur inducta,pag.*60. *num.*27.
*Delegatio quando expiret,& quãdo tranſeat ad ſucceſſorem,p.*61.*n.*35.*&* 37.
*Delegatio non prorogatur,pag.*60.*n.*29.
*Delegatio comprehendit acceſſorium,& incidentia,pag.*60.*n.*30.*&* 31.
*Delegatus Iudex quis dicatur, p.*60.*n.*27.
*Delegatus in citatione exprimere tenetur delegationis tenorem, pag.*61.*nu.*36.
*Delegatus admittere non tenetur appellationem, pag.*61.*n.*34.
Delicta in plures gradus diſtinguuntur, p. 81.*num.*17.
*Delictum in genere prius, & ante omnia conſtare debet,pag.*13.*n.*22.
*Delictum in genere declaratur,& quomodo probetur in criminibus facti tranſeuntis,pag.*5.*nu.*11.
*Delictum in genere in facto, quod euenire poteſt cum ſcelere, & ſine ſcelere, pag.*5.*num.*9.
Delictum in genere in crimine veneni,pag. 3.*nu.*5.
Delictum in genere in vulneribus , pag. 4. *ſub num.*6.
*Delictũ in genere in ſtupro præpoſteræ veneris,pag.*4.*nu.*8.
*Delictum in genere in adulterio, & in geſtu,pag.*5.*nu.*12.
*Delictum in genere in falſitate, p.*6.*n.*13.
*Delictum in genere in falſa moneta,pag.*7. *num.*14.
*Delictum in genere in receptatione exulũ, pag.*9.*num.*15.
*Delictum in genere in ictu ſcopictæ effectu non ſequuto,pag.*9.*ſub n.*16.
*Delictum in genere in armorum aſportatione,pag.*9.*nu.*17.
*Delictum in genere in fuga carceratorum, pag.*10.*nu.*18.
Delictum in genere in crimine receptus, p. 10.*nu.*19.
*Delictum in genere in furto,pag.*10.*nu.*20.
*Delictum in genere quomodo probetur in occiſione,ſi occiſi corpus non reperiatur,pag.*11.*n.*21.
*Delictum in genere etiam aduerſus teſtes conſtare debet, vt torqueri poſſint, pag.*29.*nu.*4.
Delictum in genere niſi conſtet , & adſit rei confeſſio, non erit locus pœnæ, pag. 13.*num.*23.
*Nec interrogationi locus, ibid.nu.*24.
*Delictũ à pœna graue, aùt leue indicatur, pag.*81.*nu.*18.
*Delictum ii feciſſe præſumitur,qui faciendi cauſam habuit,pag.*20.*n.*39.
*Delictum commiſſum in confinijs duorum territoriorum à quonam Iudice cognoſcendum ſit? pag.*54.*n.*14.
*Delictum puniendum eſt in loco,vbi eſt patratum,pag.*54.*ſub n.*13.
Delictum cœptum in vno loco,& conſumatum in alio, vbi puniendum ſit? pag. 54.*nu.*15.
*Delinquens efficitur ſubditus illius, coràm quo deliquit,pag.*59.*ſub nu.*24.
Delinquens in carcere acriùs punitur,pag. 39.*num.*25.
Delinquentes Neapoli non remittuntur, p. 59.*ſub nu.*24.
Delinquentes cũ armis igneis foriudicantur cum abbreuiatione,p 160.*nu.*22.
*Denunciatio quid ſit, pag.*24.*nu.*59.
*Denũciationes quot requirantur in Regno pro contumacia,pag.*49.*ſub nu.*11.
*Deportatio diſtat à relegatione , pag.*203. *ſub nu.*19.
*Deportatus habetur loco mortui, & teſtamentum condere nequit, p.*203.*verſ. Deportatio.*
*Depoſitio an concedenda ſit principali , ſi ab eo ante defenſionis terminum petatur,pag.*216.*nu.*30.
*Deſertor militiæ in pœnam mortis incidit de Iure Communi, p.*208.*ſub.nu.*22.
Deſignatio quomodo fiat , ſi teſtes rei nomen ignorent,& eum deſignent,pag. 137.*nu.*15.
*Dictum teſtis in tortura pro veritate habetur , & verificatione non indiget , pag.*33.*nu.*21.
*Dictum ſocij criminis an faciat indicium ad torturam p.*109.*n.*22.
*Dictum ſocij vt afficiat nominatum , quæ requirantur? p.*110. *verſ.Vt autem.*

Dictum pueri ſtuprati quãdo de per ſe faciat indicium? pag.92.nu.15.
Dictum Bart. in L vnius, §.teſtes, D.de quæſtionib. *declaratur, pag.30.n.8.*
Dilatio ad colligendum ſarcinulas de iuris neceſſitate dari debet, pag.201.n.15.
Dilatio ad colligendum ſarcinulas eſt dierum triginta, & ex cauſa prorogatur, pag.200,nu.12.
Dilatio ad colligendũ ſarcinulas aliquando cõceditur cum prouiſione,quòd domi ſe retineat,pag.200.nu.13.
Dilatio in exceptione infirmitatis conceditur,pag.152.nu.76.
Dilatio pro abſentia denegatur,quoties citatus eſt de crimine conuictus, pag.150,num.69.
Diligentia conſequimur omnia,pag.3.n.1.
Domeſticus quando torquetur vti principalis,pag.32.nu.19.
Domicilium conſtituit forum,pag.53.n.10.
Domicilium quando dicatur contractum? pag.53.nu.11.
Domicilium quilibet mutare poteſt ad ſui libitum,pag.54.nu.12.

E

Effractores carcerum, quæ pœna puniantur,pag.39.nu.29.
Effuſio ſanguinis à cadauere indicium eſt ad torturam.pag.113.nu.37.
Euentus conſiderari non ſolet in delictis, pag.22.nu.49.
Exceptio abſentia in citatione ad deponendum, ad informandum, vel ad capitula, admittenda eſt.pag.151.nu.75.
Exceptio Clericatus, aũt minoris ætatis, opponi poteſt ab agnatis, cognatis,& amicis aduersùs foriudicationem, pag.169.nu.40.
Excuſatio abſentiæ quando deneganda ſit citato.pag.150.nu.69.
Excuſator quando non repellatur, ſi comparuerit accuſata contumacia, pag. 151.nu.71.
Exilium quid ſit? & plura ad materiam. pag.203.nu.19.
Exilium propriè eſt deportatio, pag.206. ſub nu.20.
Exilium non eſt leuis pœna.pag.205.verſ. Cæterùm.
Eximens captum à manu Curiæ quomodò puniatur? pag.40.nu.33.
Exulatus pẽdente dilatione cum prouiſione, quòd domi ſe detineat, ſi è domo exeat, an incidat in pœnã pag.201. num.14.
Extorquens remiſſionem per vim foriudicatur cũ abbreuiatione,p.161.n.28.

F

Fabricatio falſæ monetæ quomodò in genere probetur, pag.7.nu.14.
Falſitas qualitèr in genere probetur,pag. 6.nu.12.
Fama quid ſit? & quotuplex? pag. 103. num.22.
Fama quando indicium faciat ad torturam pag.103.nu.22.
Fama in hominis occiſione, ſi cadauer reperiatur, cum aliĳs adminiculis probat delictũ in genere,p.12.ſub n.21.
Fama non præcedente, nũm Iudex ex officio procedat? pag 26.nu.66.
Familia Curiæ ſi reſiſtentes vulneret, aũt occidat, an teneatur? pag.41.nu.37.
Famulus nõ admittitur in teſtem pro Domino,pag.100.col.2.
Fideiuſſor quomodò requiratur ad exhibendum? pag.94.nu.21.
Fides eſt fundamentum iuſtitiæ,p.69 n.51.
Fides adhibẽda eſt Regi aſſerenti ſe ex iuſta cauſa motum ſine citatione proceſſiſſe.pag.135.nu.6.
Fides teſtis augetur per torturam.pag.33. nu.21.
Filius matris rebellis an ſucceſſione priuetur? pag.211.nu.25.
Fiſcus in Regno à decretis diffinitiuis non appellat.pag.180.nu.1.
Fiſcus inhæret appellationibus propoſitis, pag.180.nu.2.
Fiſcus nõ proſequitur appellationem,si accuſatus renunciauerit,pag.180.n.3.
Fiſcus habet recurſum.pag.180.nu.4.
Fiſcus in Regno non appellat à decretis liberatorĳs, neque à minoratione pœnæ,pag.188.nu.16.
Fiſcus in ſecunda inſtantia nõ admittitur ad pinguiùs probandum,p.181.nu.8.
Fiſcus an appellet à decreto remiſſionis ad alium Iudicem,& à decreto gaudeat

B indul-

indultu? pag.181.nu.10.
Fiſcus nùm appellare poſſit à ſentētia pœnā pecuniariā continente, p.182.n.11.
Foriudicatio in Regno prouenit à Cap. Regni, pag. 154.nu.3.
Foriudicatio, in quibus criminibus procedat? pag.154.nu.3.
Foriudicatio vt procedat, quæ requirantur? pag.154.à nu.5.
Foriudicatio vt locū obtineat, exiſtere debent indicia ad torturā.p.156.n.10.
Foriudicatio exequutioni nō demandatur, si conſtet de innocentia, p.174.nu.47.
Foriudicatio ſuperſedetur productis Bullis Clericatus, quæ ponuntur extrà proceſſum, pag.170.verſ.Præterea.
Foriudicatio nùm ſuperſedeatur, si Clericus citationis tēpore reperiatur laicus, pag.171.verſ.Hinc.
Foriudicādus citari debet duabus citationibus, pag.156.nu.11.
Foriudicatus citari debet, pag.173.nu.43.
Foriudicatus exiſtens in fortijs proponere poteſt nullitates aduerſus foriudicationem, pag.173.nu.44.
Foriudicatus poſt capturam occidi non poteſt, pag.41.nu.38.
Formula libelli accuſationis, pag.213.n.1.
Formula litis conteſtationis, p.115.nu.45.
Formula citationis ad capitula, pag.140.num.26.
Formula citationis ad foriudicandū, pag. 162.nu.31.
Formula citationis pro repetitione teſtiū, pag.216.nu.20.
Formula qua fit repetitio, pag.216.nu.21.
Formula recognitionis, pag.138.nu.20.
Formula decreti torqueatur, p.134.nu.94.
Formula qua recipitur confeſſio in tortura, pag.219.nu.42.
Formula decreti, vbi quis pro recaptu citatur, pag.165.ante nu.34.
Formula decreti, quando prima confirmatur ſententia, pag.187.nu.13.
Formula obligationis habilitetur, p.90.n.7
Formula citationis, qua cōſignatarius requiritur, pag.93.nu.19.
Formula foriudicationis in crimine læſæ Maieſtatis, pag.220.nu.48.
Formu quis ſortitur ratione originis paterna, & auerna, pag.53.nu.9.
Frequētatio loci delicti facit indicium ad torturam pag.113.nu.36.
Fuga an faciat indicium ad torturam, p. 105.n.23.
Fuga ſocij criminis facit indicium contra carceratum, pag.112.nu.30.
Fuga carceratorum quomodò probetur, p. 10.num.18.
Fuga si nō fuerit conſumata qualitèr puniatur, pag.40.nu.32.
Furata res penes aliquem reperta facit indicium ad torturam, p.107.nu.27.
Fures qui dicantur, & qui latrones? pag. 87.nu.35.
Furti crimen quomodo in genere probetur? pag.10.nu.20.
Furtum in via publica punitur in Regno pœna mortis, pag.56.nu.20.
Furtum noctu commiſſum atrociùs reputatur, pag.21.nu.46.
Fuſtes veniunt appellatione armorū, pag. 160.ſub nu.23.
Fuſtigatio practicatur cōtrà tenuiores homines, pag.207.nu.21.
Fuſtigatio quando infligi poſſit? pag. 208. verſ.Cæterùm.

G

GRadus torturæ quinàm ſint? p. 130. ſub num.93.
Graſſator viarum priuatur immunitate Eccleſiaſtica, pag.87.nu.35.
Grauia indicia ſunt in triplici gradu, pag. 97.num.6.
Guidatus ſi bannitum viuum capere poſſet, & occideret, indultu non gaudet, pag.176.verſ.Præterea.
Quid ſi occiderit ante albaranum? pag. 178.verſ.Hinc.
Guidatus an gaudeat indultu pro crimine non expreſſo, pag.179.verſ.Secundò.

H

HOmicidium cæteris criminibus grauiùs reputatur, pag.139.ſub n.25.
Homicidium committens armis igneis cōmunitèr ordinaria pœna punitur, p. 22.ſub num.51.
Homicidium ex graui iniuria patratum quomodò puniatur? pag.155.nu.7.
Homicidium proditorium quando verificetur,

cetur, pag. 86. num. 32. & 33.
Homicidiũ quomodò probetur, ſi occiſi corpus non reperiatur, pag. 11. nu. 21.
Homo ob crimen amittit libertatem, pag. 36. num. 1.

I

Ictus ſcopictæ effectu non ſequuto, quo animo emiſſus, quomodò cognoſcatur? pag. 9. nu. 16.
Ignobilis nõ eadem pœna, qua nobilis, plectitur, pag. 198. n. 3.
Immunitas Eccleſiaſtica denegatur cõmittenti homicidium proditorium, pag. 86. num. 32.
Impediens ſeruientes Curiæ in captura punitur, pag. 41. nu. 34.
Incedens per campaneam, ſi citatus infrà decem dies non compareat, vti verus foriudicatus reputatur, p. 161. nu. 30.
Incontinenti quæ fiunt, ineſſe cenſentur, p. 151. ſub n. 71.
Incuſationis contumaciæ actus, pag. 157. num. 15.
Indefenſus reputatur innocens, p. 77. nu. 1.
Indicia in quot gradus diſtinguãtur? pag. 17. nu. 30. & pag. 97. n. 4.
Indicia ſunt duplicia, ſcilicet perfecta, & imperfecta, pag. 18. nu. 34.
Indicia grauia ſunt in triplici gradu, pag. 97. num. 6.
Indicia indubitata, quæ dicantur, pag. 10. num. 31.
Indicia multum vrgentia recẽſentur, pag. 99. num. 14.
Indicia vrgentia quæ, & quæ vrgentiſſima, pag. 97. nu. 7.
Indicia ſunt arbitraria, pag. 102. nu. 20.
Indicia ex quibus regularitèr oriantur, pag. 20. nu. 38. in fin.
Indicia loco teſtium deſiderantur, pag. 19. ſub nu. 36.
Indicia quomodò probentur? p. 102. n. 21.
Indicia vt probentur, an requirantur teſtes omni exceptione maiores? pag. 19. num. 36.
Indicia quælibet duos requirunt teſtes, p. 18. n. 33. & p. 30. n. 6. ac p. 103. n. 21.
Indicia quamuis leuia in delictis difficilis probationis ſufficiunt, pag. 91. nu. 13. & pag. 102. nu. 19.
Indicia præcedere debent citationem, pag. 135. nu. 10.
Indicia præcedere debent cõfeſſionem, pag. 66. nu. 44.
Indicia, quæ ex delinquentis ore proueniunt, alijs grauiora ſunt, pag. 108. ſub num. 28.
Indicia contrà teſtes non requiruntur ità ſtricta, prout contrà reos, p. 32. n. 17.
Indicia leuia contrà perſonam leuis vitæ grauia iudicantur, pag. 93. nu. 17.
Indicia cõtrà potentes quamuis leuia vrgent, pag. 28. nu. 73.
Indicia leuiora ſufficiunt in delictis difficilis probationis, pag. 91. nu. 13.
Indicia leuiora ſufficiunt contrà perſonam leuis vitæ, pag. 93. nu. 17.
Indicia grauiora in monetarijs, æquè valent teſti de viſu, pag. 99. nu. 14.
Indicia qualia eſſe debeant pro capturã? pag. 37. nu. 9.
Indicia multum vrgentia ſunt in locum vnius teſtis de viſu, pag. 99. nu. 14.
Indicia multum vrgentia oportet, vt exiſtant, ad hoc vt locum habeat diſpoſitio Cap. ſi cum ſceleratis, pag. 120. num. 61.
Indicia quædam aperiunt tantùm viam inquiſitioni, quædam verò vt citetur, alia vt de crimine interrogetur, alia vt torqueatur, & alia vt condemnetur, pag. 45. nu. 45.
Indicia vrgentia requiruntur, vt tortura adhibeatur, pag. 97. nu. 7.
Indicia vrgentiora, ſeù multum vrgentia requiruntur, vt tortura repeti poſſit, pag. 97. nu. 8.
Indicia vrgentiora, ſeù multum vrgentia valent ad pœnam extraordinariam, pag. 98. nu. 9.
Indicia vrgentiſſima cõuictionem important, pag. 100. nu. 16.
Indicia ſemiplenam probationem conſtituere debent ad torturam inferendam, pag. 102. num. 17.
Indicia minus ſufficientia an vniantur ad torquendum, pag. 125. nu. 75.
Indicia remota probata per teſtes ſingulares nùm ad torturam coniungantur? pag. 19. nu. 35.

Indicia poſt torturam ſuperuenientia quomodò à primis differant, p.129.n.90.
Indicia ad torturam requiruntur, vbi contumax vigore Statuti habetur pro confeſſo, pag.135. ſub nu.10.
Indicia ad torturam exiſtere debent, vt quis foriudicetur, pag.156. nu.10.
Indicia plura concurrere poſſunt in homicidio, pag.20.nu.38.
Indiciatus tantùm, innocens potiùs, quàm reus præſumitur, pag.136. ſub n.11.
Infans quomodò examinetur, p.215.n.14.
Informatio in occultis eſt feſtinantèr recipienda, pag.3.nu.3.
Inimicitia quanam attendi debeat, quãdo offenſus plures habet inimicos? pag.106.verſ.Cæterùm.
Inimicitia grauis oriri ſolet ex teſtimonio in cauſa criminali, pag.27.nu.72.
Inimicitia capitalis an ſufficiat ad torturam pag.105.n.24.
Initium ſemper à Domino, pag.3.n.2.
Initium criminis attenditur ad fundandũ Iudicis iuriſdictionem, p.171.col.2.
Iniuria tùm perſonæ, tùm loci ratione æſtimatur, pag.21.nu 44.
Eius pœna vſque ad mortem extendi poteſt, pag.20.nu.43.
Innocentia foriudicati quomodò conſtare dicatur, pag.174.nu.47.
Inobedientia non conſideratur in eo, cui mandatum fuit iniuſtè factum, pag.50.ſub nu.14.
Inquiſitio duplex eſt, pag.25.nu.61.
Inquiſitus quãdo recipiatur inter reos, pag.44.nu.43.& pag.89.nu.5.
Inquiſitus pro crimine infra relegationem an ſit in carcere detinendus, pag.45. ſub num.46.
Inquiſitus quando citatur ad foriudicandum, citari debẽt eius agnati, cognati, & amici, pag.165.nu.36.
Inquiſitus poſt publicationem, & in gradu appellationis, nouos teſtes producere valet, pag.188.nu.15.
Inſeruientes Curiæ ſine mandato capiunt aſportantes arma, & facientes rixas, pag.37.nu.5.
Inſtantia quanto tempore pereat, pag.90. num.10.
Inſtrumenta cudendæ monetæ penès aliquem repertæ faciunt indicium ad torturam, p.101.col.1.& p.107.n.27.
Et quando plenam conſtituant probationem, ibid.
Iudex delegatus quis dicatur? p.60.n.27.
Iudex dupl ci modo cõtrà criminoſos procedere poteſt, pag.24.nu.59.
Iudex quando tuta conſcientia inquirit, d.num.59.
Iudex quando ſine querela inquirere poſſit, pag.24.nu.59.cum ſeqq.
Iudex inordinatè procedens peccat, pag.37.num.8.
Iudex regularitèr accuſatore non exiſtente procedere nequit, pag.25.nu.61.
Iudex in Regno, in quibus caſibus ex officio procedere poſſit, pag.25.nu.63.
Et quid in crimine adulterij, pag. 26. num.64.& 65.
Iudex in quocumque crimine accuſatore deſiſtente procedit, pag.26. nu.66.
Etiam fama nõ præcedente, p.26.n.67.
Iudex nõ poteſt reum interrogare, nec citare, & minus torquere, non conſtito delicto in genere, pag.14.nu.24.
Iudex ſi grauia ind cia nõ exiſtant, reum interrogare non debet cum particula monitus, pag.215.nu.23.
Iudex peccat, ſi reum interrogat ſine indicijs, pag.44.nu.44.
Iudex pro delicti veritate eruenda vti poteſt promiſſionibus generalibus, pag.71.nu.52.verſ.Cæterùm.
Iudex non debet teſtem interrogare ei factum ſuggerendo, pag.215.nu.15.
Iudex ratione dubietatis temperatè procedere tenetur, pag.186.ſub nu.10.
Iudex in arbitrarijs minorem pœnam eligere debet, pag.39.nu.22.
Iudex ex cauſa pœnam augere & minuere poteſt, pag.82.nu.20. & pag.155. ſub nu.6.
Iudex debet aut abſoluere, aut condemnare, ſed aliquando pœnam extraordinariam infligere poteſt, pag.98.n.10.
Iudex deficientibus nouis indicijs habilitatum, & liberatum moleſtare nequit, pag.90.nu.8.
Iudex prius quàm reũ habilitet, quæ ob-

ſeruare teneatur, pag.89 num.3.
Iudex quando debet reum ſub fideiuſſoribus relaxare,pag.88.nu.1.
Iudex an quocumque tempore cum indicia ſuperuenerint, fideiuſſores requirere valeat,pag.90.nu.9.
Iudex num perquirere poſſit fideiuſſores ad exhibendum habilitatum, aut consignatum, si is nouum committat crimen,pag.94.nu.20.
Iudex ad actum aliquem procedere non poteſt, si inquiſitio de crimine in genere non praeceſſerit, p.64.ſub n.42.
Iudex ad citationem deuenire nequit, nisi praecedant indicia,pag.135.nu.10.
Iudex procedendo ex officio examinare tenetur principalem offenſum, tamquàm de facto magis informatum, pag.214.nu.6.
Iudex expectare debet, vt terminus labatur, si reus renunciauerit defenſionibus.pag.80.nu.14.in fin.
Iudex habita confeſſione, non indiget alia probatione in cōdemnando, p.53.n.3.
Iudex vt validam habeat probationem diligentèr cumulare debet omnia indicia, quæ conferunt ad delictum, pag.19.nu.37.
Iudex nùm pœna extraordinaria punire valeat? pag.98.n.10.& ſeq.
Iudex quando torturam repetere debet.& quando ad pœnam extraordinariam deuenire,pag.98.nu.12.
Iudex etiam poſt torturam reum ad pœnam extraordinariam condemnare poteſt, pag.99.nu.13.
Iudex concedere debet terminum fideiuſſori requiſito ad reum præſentandum, pag.94.nu.21.
Iudex promittens delinquenti remittere pœnam, si crimen confitebitur, an eum condemnare poſſit promiſſione non obſtante.pag.69.nu.51.
Iudex quando poſſit parses ad concordiam compellere.pag.24.nu.58.
Iudex compellit partes offenſas, vt declarent offenſorem,pag.27.nu.71.
Iudex pro Reipublicæ vtilitate cum ficto accuſatore condemnare poteſt, p. 25. nu.62.in fin.
Iudex laicus an ſuperſedere debeat in forindicatione, si Clericus citationis tēpore reperiatur laicus,pag.171.verſ. Hinc.
Iudex cognoſcit de iniuria sibi illata,pag. 62.num.37.
Iudex pro recognitione barbam inquiſito tondere nequit,pag.138.nu.21.
Iudex Eccleſiaſticus oſtendere tenetur librum baptiſmatis Iudici laico, pag. 172.nu.41.
Iudex pluribus modis efficitur competens, pag.53.nu.5.
Iudex ratione atrocioris criminis competens efficitur.pag.55.nu.19.
Iudex ratione originis procedit ex officio, pag.53.nu.6.
Sic demum ratione domicilij, ibid.n.10.
Ac ratione delicti, & eſt potentior,pag. 54 num.13.
Iudex praeueniens in delictis patratis in confinibus præfertur, pag.54.nu.14.
Iudex ratione contrectationis procedit, si delinquentes in ſuo territorio capit, pag.58.nu.23.& pag.59.nu.25.
Iudicio peritorum ſtandum eſt, pag. 4. ſub num.5.
Iuramentum eſt quædam ſpiritualis tortura,& inferri non poteſt, nisi præcedant legitima indicia ad torturam pag.44.ſub nu.44.
Ius accuſandi cui competat? pag.26.n.69.

L

Lapides veniunt appellatione armorū, pag.160.ſub nu.23.
Laquei pœna eſt loco Crucis ſubrogata, pag.198.nu.4.
Latitatio in latitante, & ſe occultante non leue producit indicium,pag.105. ſub num.23.
Latro publicus quiſnàm sit, & quis graſſator, pag.87.nu.35.& pag.56.n.19.
Latro publicus priuatur immunitate Eccleſiaſtica.pag.87.nu.35.
Lex præſumit omne malum de inimico, p. 106.in princ.
Lex cōtenta eſt de probationibus, quæ haberi poſſunt, pag.15.ſub num.26. & pag.103.nu.19.in fin.
Lex in atrociſſimis non eſt ſola morte contenta,

Digitized by Google

tenta, pag. 198. num. 6.
Lex quando aliquid inducit ad cõmodum priuatum, intelligitur, ſi à parte petatur, pag. 201. verſ. Præterea.
Libellus excuſationis intimatur fiſco, & parti, pag. 151. nu. 72.
Liber baptiſmatis oſtendendus eſt Iudici laico per Parochum, pag. 172. nu. 41.
Liberatus in forma de Iure Cõmuni biennio tranſacto moleſtari non poteſt, pag. 90. nu. 9.
De Iure verò Regni quandocumque ſuperueniant indicia moleſtari valet, ibid. nu. 10.
Liberatus in forma vt iterùm moleſtari poſſit, vrgentiora requiruntur indicia, pag. 88. nu. 2.
Liberatus in forma an ſubſequentibus indicijs denuò contumax reputari poſſit? pag. 157. nu. 16.
Libertas ob crimen amittitur, pag. 36. n. 1.
Litteræ inhibitoriales in forma quanàm ſint? pag. 186. nu. 9.
Locus eſt circumſtantia in delictis, & eius ratione pœna augetur, pag. 20. nu. 43.
Locus omnis, à quo aliquis exire prohibetur, dicitur carcer, pag. 38. nu. 17.
Locus quando dicatur non tutus, pag. 147. num. 51.
Loquutio ſecreta an faciat indiciũ ad torturam, pag. 112. nu. 32.

M

Magna Curia Vicariæ, & Regiæ Audientiæ procedunt ex officio, vbi pœna eſt arbitraria, pag. 26. nu. 68.
M.C.V. & R.A. ſi pro graui crimine procedant contra carceratum, auocant etiam omnes inquiſitiones contra eũ exiſtentes in alijs Curijs inferioribus, pag. 55. n. 16.
M. C. V. & R. A. ſi præuenient in carcerando delinquentem, non comparente Iudice loci delicti, procedunt, ſed quomodò, pag. 55. nu. 17.
M.C.V. delinquentes Neapoli, & Caſalibus ad Barones non remittit, pag. 59. num. 26.
M.C.V. ex ipſius præeminentia ſi procedat cum delegatione contrà aliquem pro vno delicto, pro cæteris non expreſſis pœnam corporalem merentibus, vt delegata quoque procedit, pag. 61. num. 33.
M.C.V. & R. A. quando in aliqua cauſa procedunt vti delegatæ, in eius quoque incidenti procedunt cum eadem delegatione, pag. 191. verſ. At ego.
M.C.V. procedit ad torturam ex proceſſu informatiuo, pag. 116. nu. 51.
Mala fama quando ſit ſufficiens indicium ad torturam, pag. 93. nu. 17.
Malum omne de inimico præſumitur, pag. 106. in princ.
Mãdatum alteui multipliciter ſit, & eius practica, pag. 48. nu. 8.
Mandatum ſit pro bono regimine, vt rixæ, & duella euitentur, pag. 48. ſub num. 10.
Mandatum quomodò incuſetur, pag. 48. num. 9.
Mandatum quando fuit incuſatũ, vt pœna euitetur, an mora purgari poſſit? pag. 49. nu. 14.
Mandatum an poſſit intimari in Eccleſia, pag. 49. nu. 12.
Maſculus in accuſãdo fœminæ præfertur, pag. 27. nu. 70.
Mendacium conſtituti an ſit ſufficiens ad torturam? pag. 112. nu. 31.
Miles militiam deſerat, in quam pœnã incidat? pag. 208 ſub nu. 22.
Sed an mereatur excuſationem interueniente aliqua cauſa? p. 209. n. 23.
Milites Ordinum Equeſtrium Militariũ in Regno tenentur obedire mandatis, pag. 49. nu. 13.
Minæ num faciant indicium ad torturã? pag. 107. nu. 25.
Minæ probantur per teſtes concordes in qualitate minarum pag. 107. nu. 25.
Minor quatuordecim annorum torqueri non poteſt, pag. 127. nu. 80.
Minor in delicto dolo commiſſo pro maiori habetur, pag. 195. nu. 37.
Minor excuſatur à delicto in omittendo, pag. 158. ſub nu. 17.
Minor in grauiſſimo ſodomiæ crimine mitiùs punitur pag. 135. nu. 9.
Minor num reſtituatur aduersùs propriam confeſſionem? pag. 196. nu. 38.

Minor

Minor an foriudicari poſſit? p.158.nu.17.
Minor vigore Statuti ex contumacia pro confeſſo haberi non poteſt, niſi Curatoris authoritas interueniat, p.158. nu.17.verſ.Alij.
Modus conſideratur in delictis, p.23.n.53.
Modus torquendi Iudicis arbitrio remittitur, pag.130.ſub nu.93.
Modus belli eſt extraordinarius procedendi modus, & quæ concurrere debeant, pag.79.nu.6.
Moneta crimen quomodò in genere probetur? pag.7.nu.14.
Moralis certitudo quæ? pag.18.nu.32.
Mulier regularitèr mitiùs punitur, pag. 195.nu.37.
Mulier prægnans torqueri non poteſt, pag. 127.nu.84.
Mulier an reſtituatur aduersùs propriam confeſſionem, pag.197.verſ.Mulieri.

N

NEapolitanus ratione ſpreti mandati quid ſoluat? pag.48.nu.10.
Nobilis mitiùs punitur, pag.39.nu.21.
Nobilis ignominioſa pœna non plectitur, pag.198.nu.5.
Notarius duorum teſtium vicem obtinet, pag.33.nu.23.
Nullitates infrà quod tempus proponi debeant? pag.194.nu.29.
Nullitates coràm primo Iudice, & coràm Superiore proponi poſſũt, p.194.n.32.
Sed non niſi facto depoſito, ibid.nu.33.
Nullitates proponi nequeũt publicata foriudicationis ſententia, quando foriudicatus in fortijs non exiſtit, p.170. verſ.Cæterùm.
Nullitates actorum poſt ſententium proponi non poſſunt, pag.194.nu.30.
Numerus teſtium ſupplet inhabilitatem quoad perſonas, p.103.n.21.circà fin.

O

OBligatio habilitati, vel liberati quomodo expleatur? pag.90.nu.7.
Occidens alium pro alio quà pœna puniatur? pag.22.nu.50.
Occidens inimicum reconciliatum an committat proditorium? pag.86.nu.34.
Occidens animalia cauſa recaptus foriudicatur, pag.162.nu.31.
Occiſio hominis, ſiue homicidium ex iuſta cauſa commiſſum extraordinariâ pœna punitur, pag.155.nu.7.
Occultatio teſtium facit indicium ad torturam, pag.113.nu.33.
Occultis in delictis capienda eſt ſtatim informatio, pag.3.nu.3.
Offendens carceratũ grauiùs punitur, pag. 39.nu.25.
Offendens innoxium pro noxio foriudicatur cum abbreuiatione, p.161.nu.27.
Offenſus ſi offenſorem propalare nequeat, cogi poteſt, pag.214.nu.7.
Origo patris, & aui, quando forum fortiri facit, pag.53.nu.9.
Oſculans mulierem foriudicatur cum abbreuiatione, pag.161.nu.26.

P

PArochus baptiſmatis librũ Iudici ſæculari oſtendere tenetur, pag.172.n.1.
Patria eſt verbum largiùs quàm Ciuitas, & continet diſtrictum, & territoriũ, pag.205.verſ.Secundò.
Patria non cenſetur interdicta, Vrbe interdicta, pag.205.verſ.Quintò.
Parricida quomodò puniatur, p.210.verſ. Hodierno.
Percuſſio alapæ grauior eſt, quàm pugni, pag.21.nu.45.
Peritorum iudicio ſtandũ eſt, p.4.ſub n.5.
Pirata cognoſcuntur à capiente ratione enormitatis criminis, pag.58.nu.22. in fin.
Pœna quarè inuenta? pag.198.nu.1.
Pœna debet eſſe geometrica ad delicta, p. 198.nu.3.
Pœna commenſurari debet delicto, p.159. num.20.
Pœna vt delicto cõmenſuretur, plura ſunt conſideranda, pag.81.nu.19. & pag. 154.num.4.
Pœna ex cauſa, & circumſtantijs regulatur, pag.155.nu.6.
Pœna habet plura genera, pag.198.nu.2.
Pœna maior, aùt minor diſtinguit delicta, pag.81.nu.18.
Pœna pro eodem crimine ratione perſonæ eſt inæqualis, pag.198.nu.2.
Pœna eſt minoranda minori, pag.155.n.8.
Pœna non habet locum non conſtito de delicto

licto in genere, etiam accedente confeſſione, pag. 13. nu. 23.
Pœna vſque ad mortem extendi poteſt ex circumſtantijs, pag. 42. nu. 39. *in fin.*
Pœna capitis triplex eſt, pag. 39. nu. 29.
Pœna capitis num intelligatur de morte naturali, pag. 39. nu. 29.
Pœna exilij eſt antiquiſſima, & contra quos practicatur, pag. 203. nu. 19.
Pœna vt exigi poſſit ob exilij, & relegationis fractionem, an requiratur relegati apprehenſio, pag. 202. nu. 17.
Pœna laquei eſt ſubrogata loco Crucis, p. 198. nu. 4.
Pœna triremis eſt ſubrogata loco deportationis, pag. 206. *verſ. Amplius.*
Pœna triremis in metalli, & deportationis locum practicatur, pag. 199. nu. 7.
Pœna triremis morti æquiparatur, pag. 212. nu. 27.
Pœna fuſtigationis contrà quos practicetur, pag. 207. nu. 21.
Pœna quænam practicetur pro furto vnciam excedente, pag. 56. nu. 20.
Pœna mortis practicatur contrà ſequeſtrantem perſonam, pag. 57. nu. 22.
Pœna falſi tenetur auferens citationem, pag. 152. nu. 76. *in fin.*
Pœna iniuriæ extẽdi poteſt vſque ad mortem, pag. 20. nu. 43.
Pœna contrà carceris Cuſtodem, qui meretricem cognoſcit, quanàm ſit, pag. 39. nu. 28. *& ſeq.*
Pœna contrà cognoſcentem meretricem in carcere eſt arbitraria, pag. 39. nu. 27.
Pœna arbitraria facit, vt M. C. & R. A. procedant ex officio, pag. 26. nu. 67.
Pœna pecuniaria ſi ſolui non poteſt, cõmutatur in exiliũ. p. 212. *verſ. Inſuper.*
Pœna num tota debeatur mãdato incuſato? pag. 49. nu. 14.
Practica circa teſtiũ audictiam. p. 23. n. 54.
Practica procedendi cõtrà reum nolentem congruè reſpondere, pag. 35. nu. 28.
Practica procedendi ad modum belli, & per horas, pag. 78. nu. 6.
Practica procedendi ex proceſſu informatiuo, pag. 116. n. 52.
Practica petendi recurſum, pag. 180. nu. 5.
Practica proponendi nullitates aducrsùs foriudicationem, pag. 168. nu. 39.
Practica cognoſcendi foriudicatum peruenientem in fortijs Curiæ. p. 172. n. 42.
Practica recognoſcendi caput foriudicati, pag. 174. nu. 48.
Practica mãdatorum, quæ fiunt, vt duella euitentur, pag. 48. nu. 11.
Practica M. C. V. ſcribendi carceratos, p. 44. num. 42.
Practica M. C. V. circa ſtuprum in præpoſtera Venere, pag. 5. nu. 10.
Practica incuſationis mandati, p. 48. n. 9.
Practica decreti, Comparente perſonalitèr fiat mandatum, pag 47. n. 4.
Practica decreti, Terminus aduersùs cõfeſſionem, pag. 75. nu. 56.
Practica decreti, Stantibus grauaminibus cauſa remaneat, *ac decreti*, Remiſſa eſt tali Curiæ, quæ prouiſionibus expeditis non obſtantibus ad vlteriora procedat, pag. 184. nu. 3.
Practica decreti, Habilitetur, & liberetur in forma, pag. 89. nu. 4.
Practica decreti, Reducatur in prouiſionem, pag. 47. nu 5.
Practica decreti, Viſa depoſitione non procedatur, *vel* Remota criminalitate agatur ciuilitèr, pag. 47. nu. 7.
Practica decreti, Gaudeat indultu, *vel* Expediatur guidaticum ad diſcuſſionẽ indultus pro criminibus cõfeſſatis liberè, & abſque clauſulis, & fiat relatio S. E. pag. 178. nu. 49.
Cætera vide verb. Decretum.
Pragmat. 1. de ictu ſcopit. *quam pœnam imponat*, pag. 159. nu. 18.
Pragmat. de ictu ſcopit. *contra auxiliatores, & aſſiſtentes, an comprehendat mandantes*, pag. 161. nu. 24.
Pragmat. 1. de furtis *interpetratur*, pag. 57. nu. 21.
Pragmat. 2. de ord. iudic. *exponitur*, pag. 141. *ſub nu.* 27.
Pragmat. 2. de monet. *in locum vnius teſtis de viſu indicia multum vrgentia voluit*, pag. 99 nu. 14.
Pragmat. 3. de furtis, *enucleatur*, p. 111. *verſ. Rursùs.*
Pragmat. 3. de ictu ſcopit. *interpetratur*, pag. 160. nu. 21.

Pragm.

Pragm. 4. de dilation. *exponitur, p.* 194. *num.* 29.

Pragm. 5. vbi de delict. *expenditur, pag.* 55. *num.* 19.

Pragm. 7. de appellat. *non procedit, ſi accuſator extitit, & non appellat, pag.* 180. *nu.* 3.

Pragm. 10. de offic. Iudic. *quomodò prarticatur, pag.* 163. *verſ. Dicta.*

Preparatio armorum indicium eſt ad torturam, pag. 113. *nu.* 34.

Præſeutatio ſpōtanea tollit indicium pracedentis fuga, pag. 46. *nu.* 2.

Præſūptiones iuris, & hominis non diſtinguuntur, pag. 17. *nu.* 29.

Princeps delegando an diſpenſauerit, itaut recuſatio locū non habeat, p. 119. *n.* 58.

Princeps iuſta interueniente cauſa tollit appellationem, pag. 190. *nu.* 21.

Probatio duplex eſt vera, & præſumpta, pag. 17. *nu.* 28.

Probatio alia dicitur plena, alia ſemiplena, pag. 19. *nu.* 37.

Probatio iuris, & hominis nō diſtinguuntur, pag. 17. *nu.* 29.

Probatio legitima conſiſtit in duobus teſtibus, pag. 16. *nu.* 25.

Probatio fortior nulla eſt confeſſione, pag. 53. *nu.* 2.

Probatio, qua deliuquentem demōſtrat morali certitudine, ſufficiens eſt, pag. 18. *num.* 32.

Probatio in criminibus debet eſſe luce meridiana clarior, pag. 68. *nu.* 48.

Probatio dubia, & minus concludens pro reo probat in criminalibus, pag. 174. *nu.* 47. *in fin.*

Probatio non eſt reſtringenda, vt delicta remaneant impunita, p. 19 *ſub n.* 36.

Probatio contra teſtes eſt arbitraria Iudici, pag. 32. *nu.* 17.

Proceſſus criminalis duobus cōtinetur terminis, pag. 3. *nu.* 4.

Proditor nō gaudet immunitate Eccleſiaſtica, pag. 86. *nu.* 32.

Proditorium quando verificetur, pag. 86. *num.* 33.

Proditorium an committat accidens inimicum reconciliatum? pag. 86. *nu.* 34.

Prouincia interdicta an cenſeatur interdictus originis locus? pag. 205. *verſ. Hic quaro.*

Pubes quiſnam ſit? & an generare poſſit? pag. 113. *nu.* 35.

Q

Qualitas bona perſona delicti præſumptionem excludit, pag. 47. *nu.* 3.

Qualitas in confeſſione poſita quādo pœnam minuat, pag. 74. *ſub n.* 55.

Querelans poſt publicationem nouos teſtes producere nequit, niſi ſuper nouis, pag. 188. *nu.* 14.

Querelans debet ſe obligare, & cauere pro expenſis, pag. 213. *nu.* 5.

R

Raptor mulieris à quocumque capi poteſt, & puniri, p. 59. *n.* 25. *in fin.*

Raptor mulieris foriudicatur cum abbreuiatione, pag. 161. *nu.* 25.

Ratihabitio confeſſionis facta in tortura quando facienda ſit, pag. 128. *nu.* 87.

Rebellis quomodò foriudicetur, pag. 161. *nu.* 29.

Receptans homines foriudicatur cum abbreuiatione, pag. 162. *nu.* 32.

Receptus crimen quomodò probetur, pag. 10. *nu.* 19.

Receptationis exulum crimen qualitèr in genere probetur, pag. 9. *nu.* 15.

Reclamatio procedit, vbi locus non eſt appella ioni, pag. 193. *nu.* 27.

Recognitio vt legitimè procedat, qua requirat, pag. 138. *nu.* 19.

Recognitio vbi non eſt neceſſaria, pag. 138. *ſub num.* 19.

Recognitio foriudicati qualitèr fiat, p. 172. *nu.* 42.

Recognitio Capitis foriudicati quomodò practicetur, pag. 174. *nu.* 48.

Recurſus ab appellatione, & reclamatione regulatur, pag. 180. *nu.* 6.

Recuſatio locum habet non obſtante delegatione, pag. 118. *nu.* 58.

Regentes Regiam Cancellariam in viſitatione, pendente appellatione, vel nullitatum diſcuſſione, etiam condemnatos ad mortem, ad inſeruiendum in Regijs Triremibus concordant, pag. 186. *num.* 10.

Regi afferenti, ſe ex iuſta cauſa ſine citatione

tione procedere; an credendum ſit? pag.134.nu.4.
Regnum quarè foraſcitis abundat, p.165. num.34.
Reiteratio torturæ quando facienda ſit, pag.128.nu.88.
Relatio de incidenti quando facienda ſit in eadem Aula, pag.184.ſub nu.4.
Relatio Nuncij in calce citationis fieri poteſt, etiam die feriato p.148.nu.57.
Relegatus effectus Clericus, ſi ab inſula diſcedit, à Iudice Eccleſiaſtico cognoſci debet, pag.170.verſ.Hinc.
Relegatus ſi ad inſulam non accedat, nùm excuſetur? pag.201.nu.16.
Relegatus, ſi relegationem tranſgrediatur, qua pœna puniatur, p.200.n.11.
Relegatus ſi pendente termino ad colligendum ſarcinulas è domo exeat, quomodò puniatur, pag.201.nu.14.
Relegatus finito tempore an recedere poſſit ſine Superioris licentia? pag.203. num.18.
Remiſſio delinquentis Neapoli, & in Caſalibus, ad Barones, denegatur à M. C.V. pag.59.nu.26.
Remiſſio offenſi an, & quando faciat indicium ad torturam, pag.114.nu.38.
Repetitio teſtium facienda eſt citato reo, p.80.nu.11.& 12. & p.216.nu.19.
Repetitio teſtium in pluribus caſibus non eſt neceſſaria, pag.80.nu.13.
Repulſa teſtium in crimine læſæ Maieſtatis admittitur, pag.82.nu.23.
Res furata penes aliquem reperta, authore non docto, facit indicium ad torturam, pag.107.nu.27.
Reſtitutio in integrum aduersùs ſententiã nùm locum habeat in criminalibus? pag.195.nu.37.
Reſpublica gubernatur per Iudices, pag. 36.nu.3.in fin.
Reſpublica poſtulat, vt delinquentes timeant, & compeſcantur, pag.28.ante num.73.
Reipublicæ intereſt, vt maleficia puniantur, pag.63. ſub nu.40. & pag.196. verſ.Similitèr.
Reipublicæ intereſt, ſine metu, & periculo per itinera commeare, pag.20.nu.43. in med. & pag. 55. num. 19.
Reipublicæ conuenit, cauſas citò expediri, pag.190.in fin.
Reuiſio locum habet, appellationibus, atq; nullitatibus omiſſis, vt reus fortaſſis grauatus releuetur, p.195.nu.34.
Reus ex cauſa etiam quæritur, p.20.n.39.
Reus dupliciter interrogari poteſt, pag.34. num.25.
Reus ſine indicijs interrogari nõ poteſt, pag. 44.num.44.
Reus non ſolùm teſtium dictis, ſed & præſumptionibus conuinci poteſt, pag.17. num.27.
Reus ſi det teſtes pro repetitis, nùm audiendus ſit? pag.115.nu.49.
Reus in omni tempore producere poteſt teſtes ad probãdum innocentiam, pag. 79.num.9.
Reus non poteſt defenſionibus renunciare, pag 80.nu.14.
Sed limitatur in pluribus caſibus, n.15.
Reus poſt publicationem, & in gradu appellationis nouos teſtes producere valet, pag.188.nu.15.
Reus quando cogi poſſit ad præcisè, & congruè reſpondendum, p.34.n.24.in fin.
Reus iuſtè à Iudice interrogatus quando veritatem fateri teneatur, pag. 66. ſub nu.45.
Reus quomodò interrogandus ſit in tortura, pag.132.nu.98.
Reus vt cõdigna criminis pœna plectatur, quæ requirantur, pag.14.nu.26.
Reus quandoque liberatur in forma, pag. 88.num.1.
Reus vt iterùm poſt liberationem moleſtetur, vrgentiora indicia requiruntur, pag. 88.nu.2.
Rex eſt Iudex exemptorum, pag.49.n.13.
Rex vti Adminiſtrator Ordinum Equeſtrium delegare poteſt cauſas criminales Militum Ordinum Equeſtriũ cum poteſtate puniendi capitalitèr, pag.49.nu.13.
Rex ſubditum indefenſum condẽnans peccat, pag.78.nu.3.
Niſi ex iuſta cauſa id faciat, ibid.nu.4.
Rex poteſt appellationem reo auferre, & multo magis defenſionis terminum

ad

ad horas abbreuiare,pag.78.nu.5.
Rex poteſt modum citandi variare, & alterare,pag.135.nu.5.
Rex poteſt ex iuſta cauſa citationem tollere,pag.134.nu.3.

S

SEcreta loqnutio cũ percuſſore facit indicium ad torturam,pag.112.nu.32.
Senex decrepitus torqueri non poteſt,pag. 127.nu.83.
Sententia triremium, vel mortis, lata à Curijs inferioribus nõ mandatur exequutioni, niſi reuiſa à R.A.vel à M.C.V.pag.195.nu.35.
Sententia foriudicationis quando exequutioni non demandatur, p.174.nu.47.
Sententiæ quando dicantur conformes,pag. 193.verſ.Conformes.
Sequeſtrans perſonam pœna mortis punitur,pag.57.nu.22.
Seruientes Curiæ ſine Iudicis mãdato capere poſſunt arma portantes, & rixas facientes,pag.37.nu.5.
Spontanea comparitio eſt innocentiæ ſignũ, pag.46.nu.1.
Spontanea cõparitio tollit præcedentis fugæ indicium,pag.46.nu.2.
Statutum quando dicatur loqui in rem,& quando in perſonam, pag.161.n.24. in fin.
Statutum,quòd citatus intra certum tempus compareat, aliàs non audiatur, validum eſt,pag.164. verſ.Sed contrarium.
Stylus Curiæ eſt pro lege ſeruandus,p.142. in princ.
Stylus Sacri Conſilij in deferendo appellationibus à conuictis, & confeſſis condemnatis à M.C.V.pro atrociſſimis criminibus,traditur,p.189.ſub n.18.
Stylus Parlamenti Pariſienſis in denegandis defenſionibus reo læſæ Maieſtatis diſquiritur,pag.83.nu.24.
Strepitus iudicialis in diebus feſtiuis conquieſcere debet,pag.49.nu.12.

T

TEmpus aggrauat delictũ,p.21.n.46.
Tempus,quo ratihabitio facienda ſit,pag.128.nu.87.
Tempus carcerationis poſt ſententiam decurſum excomputandum eſt exulato, pag.206.nu.20.
Tentans aufugere è carcere qualitèr puniatur? pag.40.nu.32.
Terminus quãtus ſit in Regno? p.146.n.45.
Terminus in cauſa impartitur adimpletis exceptionibus,pag.83.nu.25.
Terminus defenſionis eſt Iudicis arbitrio remiſſum,pag.79.nu.8.
Terminus defenſionis per Principem abbreuiari poteſt ad horas,pag.78.nu.5.
Terminus ad probandum exceptiones concedendus eſt foriudicato, p.173.n.45.
Terminus aduersùs confeſſionem dandus eſt confeſſo,p.75.n.56.& p.131.n.92. Sed quantus ſit? p.76.verſ.Tandèm.
Terminus ad exhibendum conſignatum, vel habilitatum, datur fideiuſſori, pag.94.nu.21.
Territorium ſub nomine Ciuitatis non venit,pag.205.verſ.Hic.
Teſtis cur recipiatur coràm Iudice? pag. 23.nu.55.
Teſtis qualitèr deponere debeat? pag.213. ſub nu.4.
Teſtis quomodò deponere debeat,vt cõcludat, & reus cõdigna pœna puniatur, pag.16.ſub nu.26.
Teſtis quando dicatur ſingularis? & plura de ſingularitate teſtiũ,p.16.n.26.
Teſtis inhabilis, vbi veritas alitèr haberi non poteſt, admittitur,pag.15.ſub num.26.
Sed an quò ad pœnam ordinariam? pag.93.nu.16.
Teſtis de quibus interrogari oportet? pag. 23.ſub nu.55.
Teſtis quãdo dictum corrigere poſſit? pag. 30.nu.8.
Teſtis ſi delinquentis nomen non reminiſcatur, quid Iudex facere debeat? pag.216.nu.18.
Teſtis ſi rei nomen ignoret, & eum deſignet, quomodò fiet deſignatio? pag. 137.nu.15.
Teſtis negans interfuiſſe, ſi aliàs eſt conuictus, torquetur.pag.29.nu.2.
Teſtis, qui facto interfuiſſe fatetur,& nihil vidiſſe dicit,torquetur ſine aliqua variatione,pag.30.nu.7.

Teſtis si vnum extra iudicium, & contrarium in iudicio fatetur, torqueri poteſt, pag. 32. nu. 14.

Teſtis qui ſpontè ad teſtificandum accedit, quando torquetur, pag. 32. nu. 16.

Teſtis si à primo dicto recedit iuſta cauſa non torquetur, pag. 31. nu. 11.

Teſtis veriſimilitèr informatus, attenta qualitate perſonæ, aùt ſtricto carcere detinetur, aùt à proprio loco aſportatur, aùt leuitèr torquetur, pag. 33. num. 20.

Teſtis vt torqueatur, vnico cõuincitur teſte, dummodò dignior sit, & agatur de indicio proximo, pag. 30. nu. 5.

Teſtis varius, & vacillans in eodem examine torquetur etiam non datis defenſionibus, pag. 30. nu. 8.

Teſtis varius, vacillans, & contrarius, quis dicatur? pag. 33. nu. 22.

Teſtis varius vt torqueatur, plura requiruntur, pag. 30. nu. 9.

Teſtis torquetur, vt declaret, à quo fuit corruptus, pag. 31. nu. 12.

Teſtis in criminibus atrocioribus torquetur ex proceſſu informatiuo, pag. 29. num. 3.

Teſtis vicinus quando torquetur, pag. 32. num. 18.

Teſtis si neget depoſuiſſe, prout ſcriptum eſt, an ei credendum sit? pag. 23. ſub nu. 55. & pag. 33. nu. 23.

Teſtis dictum in tortura pro veritate habetur, pag. 33. nu. 21.

Teſtis de viſu quando ſufficiens sit ad torturam, pag. 102. nu. 18.

Teſtis quando examinandus sit tanquam principalis in ſe, & teſtis quòad alios pag. 31. nu. 13.

Teſtis non eſt cogendus, quando ei ex ipſius depoſitione aliquod immiuet periculum, pag. 27. nu. 72.

Teſtis vnicus de facile peruerti poteſt, ideòque eius dictum dicitur nullius, pag. 19. nu. 36. in fin.

Teſtis vnus de viſu fide dignus facit ſemiplenam probationem, p. 99. ſub nu. 14.

Teſtis repeti debet citato reo, pag. 80. n. 11.

Text. in l. quoniam multa facinora, C. ad l. Iul. de vi public. *expenditur*, pag. 23. nu. 52.

Text. in l. Dominus horreorum, D. locati, *ponderatur*, pag. 32. nu. 19.

Text. in l. 1. & 3. C. de exhibend. reis, *in pluribus limitatur*, pag. 36. nu. 4.

Text. in l. 1. D. de effractorib. *expenditur*, pag. 39. nu. 29.

Text. in l. quiſquis, §. fi ad filias, C. ad l. Iul. Maieſt. *ponderatur*, p. 211. n. 25.

Text. in l. eos, D. de cuſtod. reor. *declaratur*, pag. 40. nu. 31.

Text. in l. clarum, C. de author. præſt. & in l. minor quaſi, D. de minor. *enucleatur*, pag. 158. nu. 17.

Text. in l. omnes, C. de pœnis, *ponderatur* pag. 206. nu. 20.

Text. in l. qui cum vno teſticulo, §. examinatur, D. de re milit. *de quibus loquatur*, pag. 209. nu. 23.

Tormentorum plura genera enumerãtur, pag. 130. nu. 93.

Tortura vnde dicta? pag. 96. nu. 1.

Tortura dicitur experimentum periculoſum, ibid. nu. 2.

Tortura eſt pœna grauior relegatione, pag. 119. nu. 59.

Tortura omnem pœnam pecuniariam excedit, pag. 127. ſub nu. 79.

Tortura eſt loco teſtis idonei pag. 33. n. 21.

Tortura quibus inferatur, pag. 131. nu. 95.

Tortura vt legitimè inferatur, plura concurrere debent, pag. 97. nu. 3.

Tortura inferri non poteſt, nisi datis defenſionibus, pag. 119. nu. 58. in fin.

Tortura infertur quandoque ad purgandam infamiam, & quomodò, p. 132. num. 95.

Tortura itidem infertur ad ſciẽdum complices, pag. 132. nu. 96.

Tortura illata ad eruendam veritatem nõ irrogat infamiam, pag. 132. verſ. Cæterùm.

Tortura non debet excedere horam, pag. 130. ſub nu. 93.

Tortura non adhibetur ante teſtium repetitionem, pag. 115. nu. 41.

Tortura nõ adhibetur lite non conteſtata, pag. 115. nu. 43.

Tortura non adibetu, nisi reo impartiatur terminus ad ſe defendẽdum, pag. 115. nu. 46.

Tor-

Tortura teſtibus leuitèr adhibetur, pag. 30.nu.7.in fin.

Tortura vt locum habeat contrà teſtem, præcedere debet delictum in genere, pag.29.nu.4

Tortura purgat vitium variationis, & contradictionis,pag.33.nu.21.

Tortura facit perſonam teſtis integram, pag.132.verſ.Rursùs.

Tortura ex proceſſu informatiuo vt locū habeat, quæ requirantur? pag.116. num.53.

Tortura non intrat, ſi pœna eſt extraordinaria,pag.126.nu.78.

Tortura adhibetur in crimine vltra relegationem,pag.126.nu.79.

Tortura in aliquibus caſibus repeti poteſt vſque ad tertiam vicem, pag. 127. num.88.

Sed an data ex proceſſu informatiuo reiteretur,pag.129.nu.91.

Turtura cū funiculis quomodo expletur, pag.219.nu.46.

Tortus legitimis non præcedentibus indicijs,& confeſſus condemnari non poteſt,pag.114.nu.39.

Tortus, & confeſſus, tanquàm cadauer, non habetur integræ fidei,pag.111.in princ.

Triremis pœna ſucceſſit in locum damnationis in metallum,& deportationis, pag.199.nu.7.

V

Vagabundus quomodo citetur, p.142. verſ.Requiritur.

Vagabundus vbi repertur, punitur, p.62. nu.38.

Veniens ſpontè ad teſtificandum quomodo torqueatur,pag.32.nu.16.

Verbum Exfractet *quomodo exponatur, pag.204.verſ.Hic.*

Verbum Peremptoriè *quid importet,pag. 146.nu.47.*

Et cur ponatur in citatione? pag. 49. ſub nu.11.

Veriſimilitèr informatus ſi ſcire neget, nùm torquendus ſit? pag.32.nu.19.

Veritas corporis dolore, & animi cruciatu eruitur,pag.29.nu.1.

Vicinus quando torquendus ſit,p.32.n.18.

Vicinus foriudicandi citādus eſt, pag.165. num.35.

Vita mala reddit confeſſionem veriſimilem,pag.12.in med.

Vrgentiora indicia quæ? & an valeant ad inſligendam pœnam extraordinariā, pag.97.nu.7.cum ſeq.

Vſuraria prauitas furto æquiparatur, p. 100.col.1.in fin.

Vulnerans quando de occiſione teneatur, pag.4.nu.7.

Vulnerati aſſertio eſt indicium ad torturam,pag.107.nu.26.

FINIS.

Digitized by Google